RESEARCH LIBRARIES
3 3433 07438441 7

Digitized by Google

Heyne

NRD

Digitized by Google

MILITARY SERVICE INSTITUTION OF THE UNITED STATES.
PRESENTED BY

Heyne

Digitized by Google

Class U [illegible]elf

Class U No/3 Shelf

Digitized by Google

CHR. G. HEYNII

PROFESSORIS ELOQV. ET POES. GEORGIAE AVGVSTAE
M. BRITANN. R. A CONSIL. AVL.

OPVSCVLA ACADEMICA

COLLECTA
ET
ANIMADVERSIONIBVS
LOCVPLETATA.

VOLVMEN II.

THE MILITARY SERVICE INSTITUTION OF THE UNITED STATES.
NOT TO BE REMOVED FROM ROOMS.

GOTTINGAE
APVD IO. CHR. DIETERICH.
1787.

Digitized by Google

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
561794
ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS.
R L

Digitized by Google

CONSPECTVS
PROLVSIONVM
VOLVMINIS SECVNDI.

Proluſiones XV. de ciuitatum Graecarum per Magnam Graeciam et Siciliam inſtitutis et legibus.

Prooemium Pag. 3

I. *Legum Locris a Zaleuco ſcriptarum fragmenta.* Commentatio *prior.* Ad commendandum nouum Prorectorem Ge. Henr. Ayrer d. 3. Julii 1767 * 12

II. —— Commentatio *poſterior.* Ad indicenda anniuerſaria ſacra XXX. die 17. Septembris 1767 24

*) Quae anteceſſerant Programmata ad commendandum nouum Prorectorem Kaeſtnerum 2. Jul. 1766. et Walchium 2. Januar. 1767. v. Vol. I. p. 290 et 301.

Digitized by Google

Epimetrum I. *de Locris* 46

——— II. *de Zaleuco* 62

III. *Legum Charondae fragmenta.* Sectio *prior.* Ad commendandum nouum Prorectorem Phil. Ge. Schroeder d. 2. Jan. 1768 74

IV. —— Sectio *altera.* Ad indicenda anniuerſaria ſacra XXXII. d. 17. Sept. 1769 * 86

V. —— Sectio *tertia.* Ad commendandum nouum Prorectorem Ge. Lud. Boehmer d. 2. Jan. 1770 97

VI. —— Sectio *quarta.* Ad indicenda anniuerſaria ſacra XXXIII. d. 17. Sept. 1770 ** 112

VII.

*) Programma ad commendandum nouum Prorectorem Gatterer d. 4. Julii 1768. vid. Vol. I. p. 330. ad indicenda ſacra anniverſaria XXXI. d. 17. Sept. 1768. ibid. p. 346. et ad commendandum nouum Prorectorem Foertſch, 4. Jan. 1769. ibid. p. 363.

**) Referenda huc: Parentale ſacrum Munchhuſii d. 28. Dec. 1770. Vol. I. p. 383. quo indicta oratio in eius memoriam ſubiecta eſt ſub calcem huius Vol. II. tum Programma ad commendandum nouum Prorectorem Vogel 2. Jan. 1771. ibid. Vol. I. p. 401.

II. *De Sybaritarum ac Thuriorum rep. et legibus.* Sectio *prior.* Ad commendandum nouum Prorectorem Jo. Ph. Murray d. 2. Jul. 1771 120

III. —— Sectio *altera.* Ad indicenda anniuerſaria ſacra XXXIV. d. 17. Sept. 1771 † 145

X. —— Sectio *tertia; in qua quaeritur, fuerintne Thuriorum leges a Charonda ſcriptae.* Ad commendandum nouum Prorectorem Jo. Steph. Pütter d. 2. Jul. 1772 155

De Sybaritis ac Thuriis Spicilegium 172

X. *De Crotoniatarum rep. et legibus.* Ad commendandum nouum Prorectorem Jo. Petr. Miller d. 2. Jul. 1774 * 176

Epimetrum *de Pythagora et Pythagoreis legumlatoribus* 196

XI. *De reliquis poſt Sybaritas et Crotonienſes Magnae Graeciae ciuitatibus, quae* Achaicis *inſtitutis*

)(3

†) Proluſio ad commendandum nouum Prorectorem Zachariae 2. Jan. 1772. v. To. I. p. 409.

*) Interceſſerant inter hanc et ſuperiorem Proluſionem: Progr. ad anniuerſaria ſacra XXXV. indicenda d. 17. Sept. 1772. quod ſequetur inf. hoc Vol. p. 299. et ad anniuerſaria ſacra XXXVI. 17. Sept. 1773. v. inf. p. 315.

Digitized by Google

tutis et iuribus ſunt vſae: Lao, Elea, Terin Caulonia, Pandoſia, Metaponto. Ad indicend ſacra anniuerſaria XXXVII. d. 17. Septeml 1774 * 20

XII. *Inſtituta et leges ciuitatum ſtirpis* Dorienſium *nunc quidem Tarentinorum.* Ad indicenda anni verſaria ſacra XXXVIII. d. 18. Septemb. 177 . 21

XIII. *Inſtituta et leges Heraclienſium, quae Tarentino rum fuit colonia.* Ad indicenda anniuerſari ſacra XXXIX. d. 17. Sept. 1776 23

XIV. *De reliquis rebusp. Magnae Graeciae et Sicilia ſtirpis* Doricae; *tum de* Chalcidicis *et reliqui* Ad commendandum nouum Prorectorem Err Gothofr. Baldinger d. 2. Jan. 1777 25

XV. *Obſeruationum ad leges et inſtituta rerumpub. Magnae Graeciae et Siciliae complementum ſpicilegium.* Ad indicenda anniuerſaria ſacr XXXXIX. d. 17. Sept. 1786 ** 27

XVI

*) Programma ad commendandum nouum Prorectorem Meiſt 3. Julii 1775. v. inf. p. 332.

**) Facile intelligitur, hanc decimo inde anno ſcriptam Proluſi nem eſſe huc retractam, vt argumentum hoc vno loco abſol tum haberetur.

Digitized by Google

VI. *Litterarum artiumque inter antiquiores Graecos conditio ex Muſarum aliorumque deorum nominibus muniisque declarata.* Ad indicenda ſacra anniuerſaria XXXV. d. 17. Sept. 1772. 299

XVII. *Notatio Corporis Iuris gloſſati Msti Bibliothecae Georgiae Auguſtae.* Ad indicenda ſacra anniuerſaria XXXVI. ſimulque ad commendandum nouum Prorectorem Ge. Henr. Ayrer d. 17. Sept. 1773 315

VIII. *De Arcadibus luna antiquioribus.* Ad commendandum nouum Prorectorem Chr. Frid. Ge. Meiſter d. 3. Julii 1775 332

X. *Numi Familiarum Romanarum, qui in Muſeo academico ſeruantur.* Commentatio I. Ad indicenda anniuerſaria ſacra XXXX. d. 18. Sept. 1777 355

X. —— Commentatio II. Ad commendandum nouum Prorectorem Lud. Kulenkamp d. 2. Jan. 1778 371

XI. —— Commentatio III. Ad indicenda anniuerſaria ſacra XXXXI. d. 17. Sept. 1778 390

XXII.

Digitized by Google

XXII. *Oratio in ſollennibus parentalibus memori*
Munchhuſianae celebrandae indictis d. 28. Decem
1770 * 4

Index 4

*) Hanc vnam ex ceteris orationibus, ex muneris ratione
bitis, ſeruatam eſſe volui.

PROLVSIONE

PROLVSIONES XV

DE

CIVITATVM GRAECARVM

PER MAGNAM GRAECIAM

ET SICILIAM

INSTITVTIS ET LEGIBVS.

A

Digitized by Google

Prooemium.

Habet hoc ſcribendi genus, quod per Proluſiones academicas diuerſis temporum ſpatiis ex praeſcripto abſoluitur, difficultates ſuas et leſtias; in his etiam hanc, quod, cum intra pau-um foliorum anguſtias commentatio continenda argumentum indagationis paullo altioris, aut ›ioſioris diſputationis, non niſi per partes exigere :t, quodque, cum ſubtilior commentandi ratio hoc ſcriptionis genere plerumque abhorreat, gere neceſſe eſt tantum potiora, quae publici, iiunt, ſaporis aut ſunt aut videri poſſunt.

Inſtitueram equidem conquirere reliquias et ;menta inſtitutorum legumque ciuitatum Magnae aeciae, aſſumtis ciuitatum Graecarum per Siciliam ſtutis, quae cum illis coniuncta eſſent. Exſequi ›poſitum non licuit niſi per partes, Commenta-ibus XIV. per interualla publice ſcriptis: I. II. *LL. Locris ſcriptis a Zaleuco* I. et II. 1767. III- *LL. Charondae* I. II. III. IV. 1768. 69. 70. VII-

IX. *Inſtituta et LL. Sybaritarum et Thuriorum* I. I III. 1771. 72. X. *Crotoniatarum* 1774. XI. *reliquaru Achaici iuris ciuitatum* 1774. XII. *Dorienſium*, *et his Tarentinorum* 1775. XIII. *Heraclienſium* 177 XIV. *coloniarum a Corinthiis, Meſſeniis, Rhodiis ded ctorum,* tandemque *Chalcidici generis coloniarum* 177 quibus acceſſit XV. *Obſeruationum ad LL. et inſtitu rerumpublicarum Magnae Graeciae et Siciliae compleme tum et ſpicilegium* 1786. in quod reieci ſimul ea, qu de toto hoc legum genere et de natura harum legu diſputari poſſe viſa ſunt.

Intelligitur ex his, me ciuitates illas ac col nias *ad certa genera* reuocaſſe: quandoquidem co ſtanti vſu et obſeruatione deprehenſum eſt, coloni vti religiones et ſacra, ſic leges et iura, hoc eſt rei adminiſtrandae formam, retinuiſſe, quam metropo lis conſtitutam habebat *): quo quidem inſtitut

hc

*) v. Proluſ. de vet. Coloniar. Iur. ſup. To. I. pag. 3 ſqq. Si in ea aetate adhuc viueremus, qua in lau habebatur, doctam antiquitatem vel ſine inſigni aliq ad rem praeſentem fructu recolere: haberem vti in votis, vt vir doctus omnia antiquitatis veſtigia coloniis veteris Graeciae per orbem terrarum collig ret ac ſcite diſponeret: plurima ad hoc conſilium numis et marmoribus peti poſſunt mutuam ſibi luce foenerantia, inprimis quod ad ſacra, religiones deos, et magiſtratus ſpectat; praeterea de dialect quae coloniis communis fuit cum metropoli. Ita c. in paucis tabulis ap. Comitem de Caylus *Recu* To. II. pl XV ſq. obſeruare licet ex marmoribus i allatis: Chalcedonem, vtpote Megarenſium colonian dialecto dorica vſam: in eadem Senatum populumqu ſuum γραμματέα habuiſſe; Cumas Aeolica, Cyzicun Mileti ab Athenis ortae coloniam, Ionica dialect vſam; in eadem Atticam originem redolere Diana Munychiam, tribus IV. inſtitutas, etc.

Digitized by Google

hoc conſequutus ſum, vt formam et adminiſtrationem rerumpublicarum certo aliquo iudicio conſtituere poſſem. *Genera* igitur *illa* nunc in ipſa fronte *apponere*, tum altero loco placet *tempora, quibus iſtae ciuitates origines ſuas habuerint, conſignare:* vt his ſub vnum conſpectum appoſitis tanto melius ea, de quibus poſthaec ſigillatim diſputabitur, perſpici et ad ſua genera ac capita reuocari poſſint.

Omnino igitur coloniae Magnae Graeciae ac Siciliae maximam partem aliae fuere *Dorici*, aliae *Achaici*, aliae *Chalcidici* generis. *Doricae* ſtirpis coloniae aliae deductae a *Lacedaemoniis*, vt *Tarentini* eorumque colonia, *Heraclea* in terra Siritide (v. Proluſ. XII. et XIII.) aliae a *Corinthiis*, et quidem *Syracuſae:* a quibus exierant *Acrae*, *Caſmenae*, *Camarina;* aliae a *Megarenſibus: Hybla* et *Thapſus;* aliae a *Rhodiis: Gela* et ab hac *Agrigentum;* a *Meſſeniis Meſſana*, et ab hac *Pyxus* in Lucania; porro *Tyndaris* in Sicilia; a *Cnidiis Lipara* (v. Proluſ. XIV.). Licet et ad Doricum genus referre *Locros*, etſi ab Aeolica ſtirpe oriundos et legibus Zaleuci ſibi ſcriptis vtentes, a quibus *Hippo* ſeu *Vibona Valentia* condita, et *Medma* (v. Proluſ. I. II.). Commune fuit harum ciuitatum, vt *ariſtocratica* reip. adminiſtrandae forma vterentur: verum ea, quae certae ſtirpi ac genti auctoritatem ac ius deferret; quod fecerant Dores, cum Heraclidis profecti, (cf. inf. Proluſ. XII.) ſequuti exemplum patriae auctoritatis, qualis in patrefamilias habebatur.

Achaici generis fuere *Sybaris*, cui ſucceſſere *Thurii* (v. Proluſ. VII. VIII. IX.), qui Charondae Le-

Digitized by Google

gibus vſi eſſe feruntur, (v. III - VI.) et *Croton* (v. Proluſ. X.) et ductae ab iſtis *Laus*, *Scidrus* et *Metapontum*, cum *Poſidonia;* ab his *Terina*, *Caulonia*, *Pandoſia* (v. Proluſ. XI.). Inſtituta Achaeorum ad democratiam erant proniora: *ἰσοπολιτείαν* vnice probabant; ſed magiſtratibus vtique parebant. cf. Proluſ. X.

Chalcidicae ſtirpis, adeoque *Ionicae* originis, habitae *Cumae* in Italia et ab his *Neapolis:* etiam a Cumanis *Zancle*, poſtea *Meſſana* facta, ab hac *Himera* et *Mylae* conditae: porro ad Chalcidicum genus ſpectant *Naxus*, a quibus *Callipolis*, *Leontini* et *Catana;* ab iſtis *Euboea; Tauromenium*, *Rhegium*. Ariſtocratica reip. forma omnino vſae ſunt Chalcidicae ciuitates: quam eandem tamen nec minus democratiam appellare poſſes; erat nimirum resp. legibus temperata, magiſtratibus ex Optimatibus conſtitutis; Optimates autem ex cenſu habebantur; Tum de rep. partim in ſenatu partim in comitiis populi agi ſolitum (v. Proluſ. XIV.)

Ionicae quoque originis *Elea* a Maſſilienſibus in Italiam adducta, *Scylletium* et *Thurii* Athenienſium colonia (ibid.)

Praeter has *Cretenſium* coloniae *Brundiſium*, *Hyria*, *Sallentia;* in Sicilia *Heraclea Minoa*. E *Theſſalia* autem *Petilia*, *Crimiſa* et *Egeſta;* ex *Aetolis* tandem *Temeſa*, et e *Phocide Lagaria* (ibid.)

Intelligetur ex his Doricum genus cum Chalcidico maxime per Siciliam, Achaicum autem per Magnam Graeciam opibus polluiſſe. Achaei Aeoli-

cae

Digitized by Google

cae ſtirpis et ſermonis eſſe a nonnullis perhibentur *). Enimuero fuit Achaeorum ſtirps diuerſa ab Aeolum, Dorum et Ionum ſtirpibus; Ionibus tamen fuere propiores, etiam ſermone †). Leges autem et inſtituta Achaeorum nusquam Aeolicarum ciuitatum communes fuere.

Ciuitatum Magnae Graeciae leges et inſtituta a Pythagora et Pythagoreis emendata eſſe communis eſt antiquitatis narratio; etſi, ſi ſeuerius in tradita inquiſiueris, ea, quae fama certa tradita ſunt, ab iis quae incerta fide traduntur, difficile ſit discernere. Verum hac de re inf. *ad Crotoniatarum temp.* agendi locus erit.

At hoc, quo verſamur, loco ſubiiciam *temporum notationes*, quas quidem ſatis definitas reperire licuit, coloniarum in Magnam Graeciam et Siciliam

*) Inducti ſunt viri docti loco Strabonis lib. VIII. p. 514 B. vbi dictum erat Aeoles et extra Peloponneſum opibus valuiſſe, et vero etiam intra Peloponneſum; hic autem mox cum Ionibus et Dorienſibus permixtos eſſe: Οἱ μὲν οὖν Ἴωνες ἐξέπεσον πάλιν ταχέως ὑπὸ Ἀχαιῶν *Αἰολικοῦ ἔθνους*· ἐλείφθη δὲ ἐν τῇ Πελοποννήσῳ τὰ δύο ἔθνη, τὸ μὲν Αἰολικὸν καὶ τὸ Δωρικόν. Iam antea dixerat Aeolicum et Doricum ſermonem conueniſſe. Pergit etiam alios minus cum Dorienſibus commerciis iunctos, vt Eleos et Arcades, Aeolice locutos, reliquos plus minusue Dorice. Verba Αἰολικοῦ ἔθνους manifeſtum ſunt gloſſema; collegerat ita aliquis ex ſeqq. Repugnat tamen hoc ceteris Strabonis locis, quibus aperte Aeoles ab Achaeis et hos ab iſtis diſtinguit cf. lib. VIII. p. 587 C. et ſq. Achaeos cum Aeolibus paſſim permixtos fuiſſe non negem. cf. Pauſ. VII, 1. ſermo autem temporis ſucceſſu tantum non Doricus factus.

†) Pauſan. II, 37. p. 199. ante Heraclidarum reditum in Peloponneſum τὴν αὐτὴν ἠφίεσαν Ἀθηναίοις οἱ Ἀργεῖοι (atqui hi erant Achaei) φωνήν.

Siciliam deductarum: vt vno ſtatim conſpectu ordo earum ac ſucceſſio percipi poſſit. *Conditae* itaque *traduntur et deductae Cumae*, a Cuma Euboeae, ante C. N. 1031. (Euſeb. 1050.) adeoque ab excidio Troiae annis 153. ab reditu Heraclidarum 73. A Cumis deducta *Neapolis* et *Zancle;* (haec facta eſt Meſſana Ol. 29, 1.) A Zancle ductae *Himera* et *Mylae.*

Metapontum, antiquiſſima vrbs, cuius adeo origo ad Pylios a Troia reduces referebatur; accepit aliquando nouos colonos ab Achaeis et Sybaritis.

Naxus condita circa Olymp. 11. ante C. N. 736. a Chalcidenſibus Euboeae.

Paulo poſt Ol. 11, 2. *Syracuſae* a Corinthiis. Inde prodiere *Acrae* Ol. 28, 4. ante C. N. 665. *Caſmenae* Ol. 33, 4. ante C. N. 645. *Camarina* Ol. 45, 1. ante C. N. 600. et iterum ante Ol. 72, 3. et tertio paullo poſt.

Sub idem tempus Ol. 11. *Hybla* a Megarenſibus: prodiit ex hac paullo poſt *Thapſus.*

A Chalcidenſibus *Leontini* conditi Ol. 12, 3. ante C. N. 730 et *Catana* paullo poſt.

Sybaris ab Achaeis Ol. 15, 1. ante C. N. 720. exciſa Ol. 67, 2. ante C. N. 510. inſtaurata Ol. 81, 4. a. C. N. 453. tum *Thurii* facti Ol. 83, 3. ante C. N. 446.

Croton ab Achaeis Ol. 17, 3. ante C. N. 710.

Tarentum a Lacedaemoniis Ol. 18, 2. ante C. N. 707. Eius colonia *Heraclea* Ol. 86, 4. ante C. N. 433.

Gela

Digitized by Google

Gela a Rhodiis Ol. 22, 3. ante C. N. 690. Ex hac exiit *Agrigentum* Ol. 49, 3. ante C. N. 582.

Locri Epizephyrii a Locris Opuntiis Ol. 24, 2. ante C. N. 683. Praeceſſiſſe tamen fertur alia colonia circa Ol. 14, 1. ante C. N. 724. et tertia antiquior e Corcyra.

Rhegium a Chalcidenſibus: paullo poſt Ol. 28, 1. ante C. N. 668.

Meſſana a Meſſeniis: Ol. 29, 1. ante C. N. 664. quae Zancle fuerat.

Agrigentum a Gelois Ol. 49, 3. ante C. N. 582.

Elea ſ. Velia Ol. 61, 1. ante C. N. 536. a Phocaeenſibus, qui Maſſiliam condiderant Ol. 45, 1. ante C. N. 600 et Ol. 60, 2. ante C. N. 539.

Poſidonia a Sybaritis ante Ol. 67, 2. ante C. N. 510.

Thurii conditi ab Athenienſibus Ol. 83, 3. ante C. N. 446.

Heraclea a Tarentinis Ol. 86, 4. ante C. N. 433. cum antea *Siris* fuiſſet.

Cum itaque legum ſcribendarum cauſſa mitterentur a Romanis qui per Italiam et Graeciam ciuitatum leges et inſtituta cognoſcerent (V. C. 302. Ol. 82, 1. ante C. N. 452.) vrbes, quae per Graeciam Magnam adiri potuere, fuerunt Locri, Croton, Metapontum, Tarentum; inprimis vero leges Zaleuci et Charondae, et inſtituta a Pythagoreis paſſim emendata, cognoſci potuere.

Digitized by Google

Quae vero cauſſae Graecos impulerint ad tot nouas in Italia ſedes petendas, ſi quaeritur: partim de ſingulis coloniis ea de re expeditior diſputatio eſt, et videnda ſunt quae de iis ſigillatim dicta ſunt; partim vniuerſe quaeſtionem tractauimus in Commentatione *de vet. Coloniar. Iure et cauſſis* (ſup. *Vol. I. p.* 296 ſq.). Vt tamen nunc ſummatim aliquid apponamus; antiquiorum coloniarum mittendarum neceſſitatem plerumque fecit nouae ſobolis ſubnatae frequentia, cui alendae ager non ſuppetebat, ſeu quia eo inter ciuium capita diuiſo nihil quod nouis ciuibus aſſignari poſſet ſupererat, ſeu agri ſterilitate, anni intemperie aut alia calamitate ſuborta. Aliarum autem coloniarum, inprimis poſt Olympiadum initia, cauſſas a diſſidiis et ſeditionibus ciuitatum per Graeciam repetendam eſſe manifeſtum fit; iuribus ciuium in adminiſtratione reip. populari non ſatis ſeu per ordines ſeu per ſtirpes aut ad cenſum deſcriptis. Factio itaque victa plerumque ad alias ſedes quaerendas proficiſcebatur. Fuere tamen etiam nouandarum rerum auctores, qui deſperato coeptorum ſucceſſu patria diſcederent; alii, qui fortunae caſibus caput obiicere et nouarum terrarum opportunitate circumſpecta meliorem ſortem expectare mallent. Vt vero in Italiam et Siciliam nauigarent, Aſiae, etiam Ponti, littoribus iam a Graecis occupatis, allicere eos debuit prioribus aetatibus locorum ſolitudo, mox cognita ac fama celebrata coeli ſolique felicitas, agrorum vbertas et popularium ex ea opulentia; etſi ipſa ſucceſſus ſimilis ſpes vim ad aliorum animos habere debuit: quo factum videmus, vt, poſtquam

Digitized by Google

poſtquam ſemel Doricae ſtirpis colonia Siciliam inſederat, mox magno numero aliae eiusdem ſtirpis ſuccederent; ſimiliterque Achaici generis coloniae per Italiae extremae oras.

Incrementa tam matura et tam laeta coloniis his per Italiam et Siciliam cum coeli ſolique felicitas, quae illa aetate fuit incredibilis, tum rei agrariae ſtudium iam tum inter Graecos aliquantum excultum vſuque ac peritia firmatum, mox etiam nauigatio et prouentus exportatio attulit. Ab vna et altera ciuitate (v. inf. de Sybaritis) veteres incolae, etſi barbari, in agrorum communionem adſciti, ab aliis aduenae in ciuitatem adſcripti frequentiam ciuitatibus facile addere debuere. Praeterea ex recentiorum ſcriptorum diſputationibus res vulgata eſt, quam celeres et faciles auctus ſint hominum, ſi victus cultusque vitae parata ipſis eſt copia.

Digitized by Google

I.

ACADEMIAE GEORGIAE AVGVSTAE
PRORECTOR
CHR. GUIL. FR. WALCHIVS D.
CVM SENATV
SVCCESSOREM SVVM
GE. HENRICVM AYRER
CIVIBVS COMMENDAT
IN A. D. III. JULII cIↃIↃCCLXVII.

Legum Locris a Zaleuco ſcriptarum fragmenta.
Commentatio prior.

Exacto iam magiſtratus noſtri tempore, Commilitones amantiſſimi, quem quidem, quod vobis nobisque gratulamur, ita deponimus, vt modeſtiam veſtram, pudorem, legumque ac diſciplinae publicae reuerentiam, publica commemoratione dignam iudicemus, vtque omnino nos, obſeruatores potius et cuſtodes virtutis veſtrae, quam exactores ac cenſores, fuiſſe iuuet, ſuccedet nunc in locum noſtrum Vir illuſtris, omnique doctrinae inſigniumque cum in veſtras vtilitates tum in publicum Academiae noſtrae ſtatum meritorum laude cumulatiſſimus,

GEORG.

GEORG. HENR. AYRER D.

cuius quidem omni humanitate expolitiſſimi viri dignitate et auctoritate non minus, quam veſtrae laudis, quo perpetua illa ſit, retinendae amore et ſtudio adductum vos iri ſperamus, vt ſedulo curetis, quo ea, qua nunc cum maxime floretis, bene moratae praeclareque et animo et vita conſtitutae iuventutis laus integra vobis ſeruetur et illibata. Sollennia, in quibus more ſolito Prorectoris dignitas et inſignia publice transferuntur, habebuntur die III. Julii, hora X. quibus vt frequentia veſtra celebritatem addere nosque in ſuggeſtum eſcenſuros et, quae diuina prouidentia etiam per hoc ſemeſtre in nos cumulauit, beneficia enarraturos beneuole audire velitis, id vero eſt, quod humaniſſimis precibus noſtris a vobis contendimus.

Ceterum vt mori inſtitutoque Academiae noſtrae pareamus, quo nihil ne ſollennium quidem verborum concipitur, quin adiectum ſit aliquid vel coniunctum, quod ſiue honeſtam voluptatem afferre ſiue vtilitatem aliquam ad animos veſtros, Commilitones, habere poſſit, diſputatiuncula breui *Leges Locris a Zaleuco ſcriptas* illuſtrabimus. Quod commentationis genus ſi vobis non omni fructu carere videbitur, aliarum deinceps ex antiquitate ciuitatum, Magnae ſaltem Graeciae ac Siciliae, inſtituta et leges, quarum quidem memoria ad nos peruenit, pari cura et ratione recenſebimus. Nolite autem arbitrari, Commilitones, eſſe eam rem alienam a ſtudiis noſtris communibus; nec niſi ad iurium tantum vel antiquitatis ſcientiam ſpectare. Veteres enim,

Digitized by Google

enim, quod vel ex Cicerone de legibus notum eſſe poteſt, eum morem obſeruaſſe memineritis, vt in legum ſcribendarum tabulis non modo ius ciuile, aut, cum eo, publica et ſacrorum ac religionum iura, quod etiam in Romano iure fieri videtis, comprehenderent, verum etiam ea, quae ad morum ſanctitatem vitaeque publicae priuataeque integritatem vtiliter praecipi poterant, perſcriberent, et pleraque genera officiorum, quae non modo aliis, ſed et ſibi quisque et deo immortali, vt vulgo loquimur, praeſtare debet, conſignarent; vnde, quod facile ſentitis, ad ſuam quisque vitam ac publicam priuatamque virtutem fructum aliquem tollere ac percipere poteſt. Quod enim noſtrarum ciuitatum et imperiorum deſcriptione inſtitutum eſt, vt morum fingendorum, animorumque regendorum, et ad pietatem ac virtutem informandorum ratio ac diſciplina tantum non tota priuati cuiusque hominis et patris familias arbitrio relicta, aut ad eum inter nos ordinem, qui ſacra ac religiones curat, reiecta, eiusque operae, doctrinae, curae et vigilantiae commiſſa ſit: id aliter ſe habuit antiquis temporibus, cum ipſa nutriendae, educandae, erudiendaeque ſobolis ratio, publica priuataque diſciplina, legibus eſſet perſcripta iisque fere ſapientiſſimis. Quae ita apud veteres populos humaniore cultu expolitos ſeſe habuiſſe, mirari nolite. Scribebantur enim illae leges a ſummis philoſophis, multo rerum hominumque vſu ſpectatis, verſatisque in grauiſſimis reipublicae muneribus ac curis *a*): ſcribe-

a) *Opus eſſe coepit legibus, quas et ipſas inter initia tulere ſapientes.* Seneca ep. 90.

ſcribebantur in paruis ciuitatibus, non in magnis regnis et imperiis; in ſumma vitae ſimplicitate, rerum et negotiorum curis nondum ita impeditis et implexis, vt commerciorum crebritate et varietate ſuborta factum; et quidem ciuibus aequali libertate vtentibus, quibus legumlatores non id, quod vnius vel paucorum vtilitatibus conſentaneum eſſet, ex imperio iniungere, ſed rerum veritate et aequitate, ac publica ad omnes et ſingulos vtilitate, leges ſuas approbare debebant. Sequebantur porro eam rationem veteres legumlatores, vt non modo facinora ac ſcelera, in quae hominum audacia vel malitia erumpere ſolet, poenis propoſitis compeſcerent, verum vt ipſam illam audaciam ac malitiam ex animis ciuium euellerent et extirparent, publicam autem priuatamque virtutem infunderent. Quam ad rem duo ſe habere putabant grauiſſima praeſidia eaque in ipſa hominum natura fundata, in quibus tanquam ancoris tota ſtaret resp. alterum nutritionis et educationis, legum praeſcripto definitae et magiſtratus cognitioni et inſpectioni ſubiectae, alterum, quod ipſa illa educationis diſciplina efficitur, publici domeſticique exempli, et virtutis atque integritatis publicis decoribus et ornamentis honorandae *b*). Quibus ipſis rebus effectum eſt hoc, vt, quemadmodum noſtra aetas in omnibus facile rebus antecellit, quae ad diſputationis ſubtilitatem fuere deductae, ita antiquitas factis et vita praeſtaret. Niſi

b) Pythagoras rogatus a Xenophilo quomodo filium optime inſtitueret. *εἰ πόλεως εὐνομουμένης γενηθείη*, *ſi*, inquit, *in ciuitate bonis legibus inſtituta vixerit.* Diog. Laert. VIII, 16.

Niſi enim in rebus noſtris nimium placere nobis volumus, concedendum id eſt antiquitati et largiendum, ad res agendas et bene gerendas vitam publicam priuatamque melius apud ipſam fuiſſe inſtitutam, ſanctiores mores, rectiorem diſciplinam, in illis ciuitatibus viguiſſe; non, quaſi ex iis omnes corruptelae exulauerint; verum ſalubris aliqua ſentiendi, viuendi, resque gerendi ratio ex ipſa nutritione vitaeque exemplis accepta, multo magis tum per vulgus erat ſparſa; generoſiores ſenſus, ſtudia et conſilia honeſta inter plures reperiebantur; nec pro vno ciue paullo liberalius inſtituto ducenti erant numerandi, qui, vix ipſis humanitatis rudimentis exculti, et egeſtatis ſordibus obſiti, aut ſtupore eſſent defixi aut non niſi humilibus et ſordidis curis oppreſſi. Nondum inuaſerat vitam multiplex hoc corruptelarum genus; nec fracta erant corpora animique hac deſidia, hac mollitie, quae malorum colluuiem in nos deriuauit, ad ea autem perferenda fortitudinem ac robur ademit. In illa vitae ſeueritate, nonnunquam etiam auſteritate, ſimplicitate ac frugalitate, et rebus agendis et malis ferendis paria idoneaque erant corpora. Nondum vmbratilia ſtudia et otioſorum hominum argutiae ciuium in ſe exiſtimationem et gloriam deriuauerant, neque animis ea labes inſidebat, quae deinceps ex monaſtica diſciplina multorum mentibus adhaeſit, poſſe aliquam eſſe laudem virtutis, quae nullis factis declaretur neque vllum ad alios habeat fructum. Quae omnia bona, quibus cognoſcendis vel vnius Plutarchi lectio ſufficit, ex ſuis legibus et inſtitutis, diſciplinaque publica priuataque, iis legibus conſtituta,

Digitized by Google

ſtituta, ciuitates illas habuiſſe, vt appareat: fragmenta, quae ex iis, tanquam e naufragio tabulae, ſunt ſeruata, colligere vobisque proponere haud pigebit.

In legum quidem ferendarum diſciplina praeſtantiſſimi facile auctores totiusque humani generis magiſtri habendi ſunt Graeci; praeclaris tamen legibus multo omnium maxime floruit Magna Graecia, non modo ab eo inde tempore, quo Pythagorica diſciplina eam illuſtrauit; qua quidem, ſecundum diuinam noſtram nec cum humanis inſtitutis comparandam doctrinam, nihil dici poteſt ſanctius et ad virtutem ac pietatem hominum animis inſtillandam melius comparatum fuiſſe; ſed etiam antiquioribus ſaeculis. Verum de hoc alio tempore *c*); nunc autem, vt vno aliquo ſpecimine eam rem declaremus, fragmenta legum Zaleuci apponemus. De *Zaleuco* quidem ipſo nunc non agemus. Nolumus enim docte magis quam vtiliter ſcribere. Satis eſt cognoſcere ac tenere, eum circa Olymp. XXIX. vixiſſe *d*), eſſeque adeo antiquiorem Pythagora Samio;

c) [Egit nunc de his accuratius, quam a me fieri potuiſſet, Meiners noſter, V. C. in *Geſchichte der Wiſſenſchaften in Griechenland u. Rom* To. I. add. Tiedemanni V. C. *Griechenlands erſte Philoſophen.*]

d) Ante C. 664. cf. Bentleii diſſ. de Phalaridis Epiſt. pag. 337 ſqq. Weſſeling. ad Diodor. I. p. 490. Fabric. B. Gr. lib. II. c. 24. E loco tamen Demoſthenis adv. Timocr. p. 480. A. male ab iis ipſis doctis viris temporum ratio ſubducitur. Anni CC ibi commemorantur, non intra quos leges Zaleuci durauere, ſed intra quos nulla ex

mio; etſi eum multi inter Pythagoreos, falſo tamen, retulerunt. Leges ſcripſit *Locris*, quae colonia erat a Locris Graeciae in extremam Italiae oram, haud longe ab Epizephyrio promontorio deducta *e*). Extat legum eius paſſim memoria, ſupereſt quoque prooemium legum: verene an falſo ſub eius nomine hoc feratur, alio tempore videbimus. Sufficit id valde antiquum eſſe, quandoquidem Ciceronem illud ante oculos habuiſſe manifeſtum eſt. Cognoſcetis ſaltem in iis, Commilitones, tam religioſam numinis reuerentiam, ſtudiumque honeſtatis ac pietatis tam praeclaris ſententiis commendatum, vt ne Chriſtiano quidem ſapiente illa, quae dicta ſunt, indigna iudicare poſſitis *f*).

A prin-

ex iis lex fuit abrogata; multo autem minus illi anni retro ab Olymp. CVI, 4. computari poſſunt.

e) Circa Ol. XXIV, 2. a. C. 683. adeoque paullo poſt Crotonem et Syracuſas conditas, quod et a Strabone confirmatur. De ceteris v. *Epimetrum*.

f) Stobaeus Serm. XLII. p.279. Ex *eodem* fonte, vnde is ſua hauſit, fluxere ea, quae Diodorus XII, 20. ſuis hiſtoriis intexuit. Expreſſit ex iisdem praeclarum legum ſuarum prooemium Cicero de LL. II, 8. Nos vtriusque verbis comparatis ſententias probabiles conſtituimus: in ipſis verbis illuſtrandis nunc non haeremus. Totum hoc prooemium, cum Charondae altero, falſarii commentum eſſe contendebat Bentlej. in Diſſ. de Phalar. Epp., relegabatque illud corpus legum in Ptolemaeorum tempora, et Sophiſtae fetum eſſe aſſerebat. Refellere eum et vindicare illud antiquo Zaleuco voluit Ven. Praeſul Warburton. *divine Legat. of Moſes* B. II. Sect. 3. p. 110. Quae nobis hac de re conſtituenda eſſe videantur, in *Epimetro* apponemus.

* *A principio*, inquit, *ii*, *qui ciuitate noſtra uti volent, in animum inducant et perſuaſum ſibi habeant, eſſe deos, et, mente intuentes caelum mundumque, rerumque in eo diſpoſitionem pulcherrimam et ordinem, totam illam magnificentiam* ff) *non fortuitum neque humanum opus*

 eſſe

* Ap. Stobaeum l. c. Τοὺς κατοικοῦντας τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν πάντας πρῶτον πεπεῖσθαι χρὴ καὶ νομίζειν, θεοὺς εἶναι, καὶ ἀναβλέποντας (leg. ἀναβλέπειν, aut del. καὶ ante ἀναβλ.) εἰς οὐρανὸν, καὶ τὸν κόσμον καὶ τὴν ἐν αὐτοῖς διακόσμησιν καὶ τάξιν· (interpolata haec: abeſt ap. Diodor. καὶ τὸν κόσμον. tum verbum deficit θεωρεῖν, ἐπισκοπεῖν aut ſimile quid; forte fuit καὶ ἀναβλέποντας εἰς οὐρανὸν τὴν διακόσμησιν καὶ τάξιν ἐπισκοπεῖν. cf. Diodori verba.) οὐ γὰρ τύχης οὐδ' ἀνθρώπων εἶναι δημιουργήματα. σέβεσθαι δὲ τούτους καὶ τιμᾶν, ὡς αἰτίους ὄντας ἁπάντων ἡμῖν ἀγαθῶν τῶν κατὰ λόγον γιγνομένων. ἕκαστον οὖν ἔχειν καὶ παρασκευάζειν δεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν πάντων τῶν κακῶν καθαράν. ὡς οὐ τιμᾶται θεὸς ὑπ' ἀνθρώπου φαύλου, οὐδὲ θεραπεύεται δαπάναις, οὐδὲ τραγῳδίαις τῶν ἀναλισκομένων, καθάπερ μοχθηρὸς ἄνθρωπος, ἀλλ' ἀρετῇ καὶ προαιρέσει τῶν καλῶν ἔργων καὶ δικαίων. (Ap. Diodor. eſt: ὡς τῶν θεῶν οὐ χαιρόντων ταῖς τῶν πονηρῶν θυσίαις τε καὶ δαπάναις, ἀλλὰ ταῖς τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν δικαίαις τε καὶ καλαῖς ἐπιτηδεύσεσι.)

διὸ ἕκαστον δεῖ εἰς δύναμιν ἀγαθὸν εἶναι καὶ πράξει καὶ διαιρέσει τὸν μέλλοντα ἔσεσθαι θεοφιλῆ, καὶ μὴ φοβεῖσθαι τὰς εἰς χρήματα ζημίας μᾶλλον τῶν εἰς αἰσχύνην τεινόντων· καὶ πολίτην ἀμείνονα ὀνομάζειν τὸν τὴν οὐσίαν προϊέμενον μᾶλλον τοῦ καλοῦ καὶ δικαίου.

ff) κατασκεύασμα et paullo ante καὶ ταῖς διανοίαις ἐπισκοπεῖν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν διακόσμησιν καὶ τάξιν, κρίνειν οὐ τύχης οὐδ' ἀνθρώπων εἶναι ταῦτα τὰ κατασκευάσματα. ap. Diod. At Stobaeus poſt εἰς οὐρανὸν apponit καὶ κόσμον, Pythagoricam vocem. Niſi tamen reliqua et ipſae ſententiae Pythagoreum auctorem proderent, huic vni argumento, quod multis modis ſolui poteſt, non tantum tribueremus, quantum Bentlej. p. 195.

eſſe cognoſcant et iudicent, deosque tanquam omnium quae huic vitae inſunt honeſta et bona, vnicos hominibu auctores ac largitores, colant; animum autem ſuum vnusquisque ab omni vitiorum labe purum habeat et comparet, neceſſe eſt: ſiquidem numen non malorum ſacrificii et in rem ſacram factis ſumtibus g), *ſed bonorum iuſti et honeſtis ſtudiis vitaeque rationibus ac rectis facti gaudet* h).

Itaque vnumquemque, qui deo carus eſſe cupit, tum voluntate atque animo, tum facto, pro virili i) *bonum eſſe oportet; nullum porro grauius malum nec cum vlla fortunarum iactura comparandum ſibi accidere poſſe exiſtimet, quam dedecus ex flagitio contractum; et eum demum bonum haberi ciuem iudicet, qui facultates amittere, quam de recto et honeſto decedere, malit.*

Quotquot

g) *τῶν ἁλισκομένων* ap. Stobaeum legitur. Bentlej. p. 353 *τῶν ἀλισγουμένων impurorum* emendat. Neſcio an alia ſit auctoritas idonea vocis *ἀλισγεῖν contaminare*, quam τῶν LXX. Certe lenior medela loci ad manum eſt: *τῶν ἀναλισκομένων*. Verba enim ſunt: *ὡς οὐ τιμᾶται θεὸς ὑπ' ἀνθρώπου φαύλου, οὐδὲ θεραπεύεται δαπάναις οὐδὲ τραγῳδίαις τῶν ἀναλισκομένων, impenſarum, καθάπερ μοχθηρὸς ἄνθρωπος.*

h) Hactenus Stobaeus cum Diodoro. Quae ſequuntur, apud illum ſolum ſunt ſeruata. Ceterum cum poſtremis conueniunt verba Varronis e Manio a Nonio Marcello in voc. *patella* ſeruata: *Quocirca oportet bonum ciuem legibus parere et deos colere, in patellam dare μικρὸν κρέας.*

i) *εἰς δύναμιν.* Fac haec et quae ſequuntur omnia, non eſſe Zaleuci, ſed Pythagorei alicuius, annon vel ſic eorum aliqua auctoritas erit? talem vitae ſanctitatem, mentis pietatem, non mirabimur, aemulabimur? et homines iis ſenſibus imbutos virtutis laude et nomine priuabimus?

*** Quotquot vero animos ſuos ad haec adducere nequeunt, ſed ad iniquitatem proniores ſunt et procliuiores, eos omnes, cum ciues, viros et feminas, tum inquilinos, admonitos eſſe volumus, vt deos reputent et eſſe et ab iniuſto quoque et malo poenas expetere, vtque ſibi ante oculos ponant tempus illud, quo vnicuique ex hac vita eſt decedendum. Omnes enim iamiam morti vicinos iniuriarum, quas commiſere, et acris ſubit memoria et grauis inuadit poenitentia, vehemensque votorum ardor, quo vellent exactam ſibi vitam omnem fuiſſe iuſtam. Quamobrem vnumquemque oportet ſemper, et in ſingulis actionibus, illud tempus ſuis cogitationibus adeo familiare facere ac ſi praeſens eſſet; ita enim maxime recti honeſtique diligentem curam ac rationem habebit.*

**** Si autem quisquam a malo genio, ad ipſum*

 adſtante

** ὅσοις δὲ μὴ ῥᾴδιον πρὸς ταῦτα τὴν ὁρμὴν πεπεῖσθαι, (neſcio an ſatis ſanum ſit: an f. πεπιέσθαι?) τὴν δὲ ψυχὴν ἔχουσιν εὐκίνητον πρὸς ἀδικίαν, ὧδ' ἡμῖν παρηγγέλθω πᾶσι τοῖς τοιούτοις πολίταις καὶ πολίτισι καὶ ξυνοίκοις, μεμνῆσθαι θεῶν ὡς ὄντων καὶ δίκας ἐπιπεμπόντων τοῖς ἀδίκοις· καὶ τίθεσθαι πρὸ ὀμμάτων τὸν καιρὸν τοῦτον, ἐν ᾧ γίνεται τὸ τέλος ἑκάστῳ τῆς ἀπαλλαγῆς τοῦ ζῆν. πᾶσι γὰρ ἐμπίπτει μεταμέλεια τοῖς μέλλουσι τελευτᾷν μεμνημένοις ὧν ἠδικήκασι, καὶ ὁρμὴ τοῦ βούλεσθαι πάντα πεπρᾶχθαι δικαίως αὐτοῖς. διὸ δεῖ ἕκαστον παρ' ἑκάστην πρᾶξιν ἀεὶ συνοικειοῦν τὸν καιρὸν τοῦτον ὡς δὴ παρόντα· οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ δικαίου φροντιεῖν.

*** ἐὰν δέ τῳ παραστῇ δαίμων κακὸς τρέπων πρὸς ἀδικίαν· διατρίβειν πρὸς ναοῖς καὶ βωμοῖς καὶ τεμένεσι, φεύγοντα τὴν ἀδικίαν, ὡς δέσποιναν ἀσεβεστάτην καὶ χαλεπωτάτην, ἱκετεύοντα τοὺς θεοὺς συναποτρέπειν αὐτήν.
Ἰέναι δὲ καὶ πρὸς ἄνδρας δόξαν ἔχοντας ἐπ' ἀνδραγαθίᾳ, ἀκουσόμενος (leg. ἀκουσόμενον) περὶ εὐδαίμονος βίου καὶ κακῶν ἀνδρῶν τιμωρίας, ἵνα ἀποτρέπῃ (f. ἀποτρέπηται) τῶν ἀδίκων ἔργων.

Digitized by Google

adſtante k), *ad delinquendum inſtigari ſe ſentiat: ad tem pla, aras et delubra confugiat, et apud ea verſans a iniuſtitia, ceu impuriſſima et importuniſſima domina, vindicet, deosque precetur, vt, ad propellendam ipſan opem ſibi ferant. Accedat quoque ad viros virtutis ex ſtimatione claros, vt, dum eos de vera vitae felicita et malorum hominum poenis et miſeriis diſputantes audi ab iniuſtis facinoribus animum auertat.*

Subiecta fuere alia de religionibus, ſed qua apud Stobaeum exciderunt. Ex ſcripturae veſtigii inter cetera fuiſſe colligas haec:

* *Superſtitioſi homines, prauo deorum metu ac reli gione, infeſtos ſibi genios ex diis faciunt.*

** *Qui urbem noſtram habitare volent, nullas religio nes, niſi a maioribus acceptas, colunto; patrios ritu omnium eſſe optimos cenſento.*

Progre

k) *ἐὰν δέ τῳ παραστῇ δαίμων κακὸς τρέπων πρὸς ἀδικίαν* [Etiam hoc cum iis quae inf. ſequuntur *ὡς μετ θεοὺς καὶ δαίμονας καὶ ἥρωας* etc. inter Pythagorea re fertur, ducta tamen ex antiquiorum hominum ſenſi bus et iudiciis: vt bene poſt illa docuit *Tiedemannu* V. C. l. c. p. 401 ſqq. In Charondae LL. ſunt *δαίμο νες ἑστιοῦχοι* et *δαίμονες ἐξοικισταὶ καὶ ἐχθροποιοί.*] E itaque, quae omnis recte inſtituendae reip., omni iuris omnisque felicitatis fundamenta ſunt, numini prouidentiam et animi immortalitatem, primo loco a hoc viro eſſe poſitam apparet.

* *δεισιδαιμονῶν δαίμονας ἀλάστορας* * * *

** *πάντας δὲ τιμῶν * τοὺς * οἱ κατοικοῦντες τὴν πόλιν κο τοῖς ἄλλοις νομίμοις τοῖς πατρίοις τοὺς θεούς. πάτρι*
δ

Digitized by Google

Progrediendum nunc erat ad reliquas leges cum publicas tum priuatas; ſed eas in hanc diſputationem includere non poſſumus adeoque in aliud tempus reſeruamus.

P. P. Kal. Jul. cIↃ IↃ CCLXVII.

δὲ εἶναι τὰ κάλλιστα. Locus mutilus nec ſine libris reſtituendus. Ad ſenſum ille ſic forte poteſt conſtitui: πάντας δὲ τιμᾷν, οὓς τιμῶσιν ἱεροῖς οἱ κατοικοῦντες τὴν πόλιν, καὶ τοῖς ἄλλοις νομίμοις τοῖς πατρίοις, τοὺς θεούς· πάτρια δὲ ἡγεῖσθαι εἶναι τὰ κάλλιστα.

Digitized by Google

II.

ACADEMIAE GEORGIAE AVGVSTAE

PRORECTOR QVINTVM

GEORGIVS HENR. AYRER D.

CVM SENATV

TRICENNALIA ACADEMICA

IN A. D. XVII. SEPT. cIↃ IↃ CCLXVII.

RITE INDICIT.

Legum Locris a Zaleuco ſcriptarum fragmenta.

Commentatio poſterior.

Ad liberaliorem diſciplinam nutritionemque, Ciues amantiſſimi, inprimis pertinere videtur et hoc, vt mature adſuefaciamus animos noſtros ad ſenſum publicae felicitatis eorumque bonorum, quae ex egregie inſtituta adminiſtrataque rep., temporum tranquillitate ac ſecuritate, cultuque hoc vitae litterarumque lumine, proueniunt, quo tempora, in quae aetas noſtra incidit, illuſtrantur. Vulgaris enim inſtitutio et ratio ita in anguſtum contrahere ſolet animos et ad eam conſiliorum cogitationumque humilitatem deprimere, vt plane nullum, niſi eius boni et commodi, quod ad ſe directo ſpectet, ſenſum habeant; quicquid autem publice bonum et

Digitized by Google

et vtile et laetum ſit, id parum aut nihil ad ſe pertinere arbitrentur. Itaque nihil plane ab iis cogitari, ſuſcipi, agi, curari, deſignari poteſt, niſi in quo lucelli alicuius ſpes affulgeat, aut voluptatis ſpecies arrideat, aut vanae laudis aura adſpiret. Quo quidem cum animo et conſilio an quicquam praeclari in rep. geri poſſit, niſi forte caſus fortuitus et rerum aliquis commodus nexus ita ferat, vos ipſi, Commilitones, iudicate. Scilicet generoſiore ſpiritu, maiore animo et liberaliore indole opus eſt, vt vel ea, quae officii ac muneris ratio facere iubet, ita facias et exſequaris, vt honeſtam inde laudem et bonorum exiſtimationem conſequaris. Eosdem hos, ingenuis animis dignos, ſenſus afferre debetis, Ciues, ad ſollennia Academiae noſtrae anniuerſaria, quae nunc in ante diem XVII. Sept. rite indicimus. Parum liberalis ac potius ſordidi eſſet ingenii, rogare, quid illa publica vota ad me? Ad hominem et ciuem, nihil in rep. geri poteſt, quod non pertineat. Publica felicitate optimus quisque laetatur, vt non magis ſua domeſtica, cuius iſta et fundus et tutela eſt. Vos itaque, o Noſtri, et generis et animi nobilitate florentiſſimi, ſollennibus his pompa in Templum Academicum ducta celebrandis frequentes et fauentes adeſte, et Rhetorices Profeſſorem, C. G. Heyne, oratione ſuper noto illo dicto: *Vitam ſine litteris mortem eſſe* *), habita, noua vota publice ſuſcipientem be-

*) Graece dixeris: *Βίος ἄμουσος ἀβίωτος.* Ductum ab illo Senecae Epiſt. LXXXII. *Otium ſine litteris mors eſt et hominis viui ſepultura.*

neuolis animis audite. Nos interea telam nuper de Zaleuci legibus coeptam nunc pertexemus.

Praemiſſo prooemio, quae ſubiectae fuere leges, eae ad ſequentia maxime, quantum quidem ex iis memoratum reperimus, capita reuocandae eſſe videntur: †)

Legibus omnes parento. Magiſtratus reuerentor: iis quisque aſſurgito, quod imperatum eſt, facito. Siquidem apud homines qui bonam mentem habent et ſaluti ſuae conſulunt, ſecundum deos, daemones et heroes, proximus honos habetur parentibus, legibus et magiſtratibus. Ciuitatem aliam, quam patriam ſuam, amiciorem ſibi nequis facito: ſi fecerit, diis patriis iratis id ſe facere exiſtimato. Tale enim ſtudium proditionis initium fieri ſolet. Illud autem etiam grauius, ſi, patrio ſolo relicto, in aliena ciuitate degat. Patria enim nihil nobis coniunctius a).

Haec

†) Eſt de iisdem Jo. Wilh. Engelbrechti Diſſ. *Leges Locrenſium Zaleuco auctore promulgatae* Lipſ. 1699. Sed fere vulgaria, aut quae pro illis quidem temporibus non male diſputari poterant, in ea offendas.

a) Ap. Stobaeum Serm. XLII. p. 280. *πεπεῖσθαι δὲ τοῖς νόμοις ἅπαντας, καὶ τοὺς ἄρχοντας αἰδεῖσθαι, καὶ ἐξίστασθαι, καὶ ποιεῖν τὸ παραγγελλόμενον. ὡς μετὰ θεοὺς καὶ δαίμονας καὶ ἥρωας γονεῖς τε καὶ νόμοι καὶ ἄρχοντες σύνεγγύς εἰσι ταῖς τιμαῖς παρ' ἀνθρώποις νοῦν ἔχουσι καὶ σωθησομένοις. πόλιν δὲ φιλαιτέραν μηδεὶς ἄλλην ποιείσθω τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος, ὡς θεῶν πατρώων νεμεσώντων. ἀρχὴ γὰρ προδοσίας φύεται τοῖς ταῦτα βουλομένοις. ἔτι δὲ χαλεπώτερον, τῆς οἰκείας γῆς στερόμενον ζῆν ἐπ' ἀλλοτρίας· οὐδὲν γάρ ἐστιν οἰκειότερον πατρίδος.* Achaeorum legem de patria non deſerenda ex Ovidio nouimus, vbi de Myſcelo: Met. XV, 29. *prohibent*

Haec in ciuitate, quae in medio multarum popülari imperio vtentium rerump. ſita eſt, non inutiliter praecipi vnusquisque facile videt.

Nemo aliquem de ciuium numero, quos leges eadem rep. frui voluere b), *implacabili odio proſequitor. Neque enim vel magiſtratu vel iudicis munere recte fungi poteſt is, qui animum imperare ſinat menti* c). *Sed inimicitias quisque cum altero ita ſuſcipito, tanquam iterum in gratiam cum illo et amicitiam rediturus; qui ſecus ſecerit, a ciuibus ſuis pro immani et feroci homine habetor* d).

In

bent diſcedere leges, Poenaque mors poſita eſt patriam mutare volenti. Sententiam verborum, vt in legum formulis, quam commodiſſime reddere ſtudemus, ſed ſingularum rerum rationes reddere in tali ſcriptione moleſtum eſſet. In vltimis: *ἔτι δὲ χαλεπώτερον, τῆς οἰκείας γῆς στερόμενον, ζῆν ἐπ' ἀλλοτρίας.* parum commode dictum *στερόμενον*, de eo qui patriam migratione deſerit.

b) Stob. ibid. *μηδὲ ἐχθρὸν ἀκατάλλακτον μηδεὶς μηδένα νομιζέτω τῶν πολιτῶν, οἷς ἐφήκασιν οἱ νόμοι μετέχειν τῆς πολιτείας.* Non de iis, qui reip. adminiſtrandae praeficiuntur, ſed omnino de ciuibus accipienda haec; nam hi tantummodo dici poſſunt *μετέχειν τῆς πολιτείας.* Et ſequitur: *ὡς ὁ τοιοῦτος οὔτε ἄρξαι δύναιτ' ἂν οὔτε δικάσαι καλῶς, τὸν θυμὸν ἔχων κυριώτερον τοῦ λογισμοῦ.* Scilicet e ciuium numero et *iudices* et *magiſtratus* leguntur. Sed et comparato Diodori loco XII, 20. vniuerſe haec omnibus praecepta eſſe intelligas: *προστάττων, μηδένα τῶν πολιτῶν ἐχθρὸν ἀκατάλλακτον ἔχειν* etc.

c) *τὸν θυμὸν ἔχων κυριώτερον τοῦ λογισμοῦ*, apud Stob. vt modo vidimus; philoſophico dicendi more et hoc dictum.

d) Haec apud Diodor. II, 20. *τὸν δὲ παρ' αὐτὰ ποιοῦντα, διαλαμβάνεσθαι παρὰ τοῖς πολίταις ἀνήμερον καὶ ἄγριον τὴν ψυχήν.* Si noſtra inſtituta hoc ita ferrent, aut, quod

In ciuitate enim libera multo grauiora et acerbiora odia inimicitiaeque ſuſcipi et exerceri ſolent, quam in aliis imperiis. Notabile vero hoc, quod animaduerſionis loco in hominem durum et implacabilem cenſura publica et iudicium ciuium de eo ſiniſtrum ſubiicitur.

Iniquis ſermonibus et maleuolis obtrectationibus ſiue in remp. omnino, ſiue in ſingulorum ciuium ſamam graſſari pro neſario ſcelere habetor. De iis, qui ita delinquunt, cognitionem magiſtratus, legum cuſtodes, habento, eos primum admonendo, mox, ſi non paruerint, multando e).

Ex propoſitis publice legibus ſi quam apparebit non bene latam eſſe, mutari eam in melius fas eſto; comprobatis et ſancitis omnes parento. Leges enim ſemel ſcitas ciuium voluntatibus eſſe obnoxias nec decet nec conducit f); *at legum tanquam ſummum imperium pati* *ac*

quod facile vnaquaeque ciuitas et vicinia et ſodalitas inſtituere poſſet, cenſura publica vel tacita vel expreſſa recte adminiſtraretur; ad emendandos homines plus forte effectum eſſet, quam aut doctrinis, quae captum vulgi excedunt, aut poenis ac ſuppliciis propoſitis.

e) Apud Stob. l. l. *μηδεὶς δὲ λεγέτω κακῶς μήτε κοινῇ τὴν πόλιν, μήτε ἰδίᾳ τὸν πολίτην. ἀλλ' οἱ τῶν νόμων Φύλακες ἐπιμελείσθωσαν τῶν πλημμελούντων, πρῶτον μὲν νουθετοῦντες, ἐὰν δὲ μὴ πίθωνται, ζημιοῦντες.* Simile praeceptum inter leges eſt Platon. lib. XI. extr. Cic. II, 8. ad ferias traxit: *Feriis iurgia amouento.* quippe in quibus inprimis ex conuentu hominum et hilaritate rixae exoriri ſolent. Comprehenſum hoc idem ſub voc. *fauere linguis.* v. de Div. I, 45. cf. Turneb.

f) *τῶν δὲ κειμένων νόμων ἐάν τις δοκῇ μὴ καλῶς κεῖσθαι, μετατίθεμεν* (leg. *μετατιθέναι*) *ἐπὶ τὸ βέλτιον· μενόντων δὲ, πάντας πειθαρχεῖν. ὡς ὑπ' ἀνθρώπων μὲν ἡττᾶσθαι τοὺς κειμένους νόμους οὐ καλὸν οὐδὲ συμφέρον.*

ac perſerre, honeſtum iuxta et utile eſt g). *In nec obedientes et noxios ciues animaduertitor, vt qui in ciuitatem imperii detrectandi licentiam, quod omnium malorum principium eſt, inſerant.* h)

Magiſtratus ab omni arrogantia et ſuperbia abſtinento, nec ad contumeliam ius dicunto. Omni amicitia et odio vacanto, iuſtitiam vnice ſpectanto. Ita demum et iudicia pronuntiabunt quam iuſtiſſima, et videbuntur eſſe digni, quibus ſanctiſſima res, ius ciuium, permittatur i).

Seruos quidem per timorem iuſte facere, par eſt; liberos vero homines per verecundiam et honeſtatem. Quocirca etiam magiſtratus tales eſſe oportet, vt ciuibus ſuis digni videantur apud quos erubeſcant k). Praeclare hoc! modo non exploratum haberetur, *bonos* magiſtratus,

g) *ὑπὸ δὲ νόμου βελτίονος ἡττώμενον καταπρατεῖσθαι, καὶ καλὸν καὶ συμφέρον.* ſecundum illud Pindari: *νόμος πάντων βασιλεὺς θνατῶν τε καὶ ἀθανάτων.* De quo v. Rittershuſ. ad Porphyr. p. 84. et multo magis Valk. ad Herodot. III, 38. p. 215. Diodor. XII, 16. vbi haec inter Charondae leges memorat, paullo obſcurius expreſſit, *τὸ μὲν γὰρ ἡττᾶσθαι ὑπὸ νομοθέτου* (melius *ὑπὸ νόμου*) *καλὸν εἶναι, ὑπελάμβανε, τὸ δὲ ὑπὸ ἰδιώτου, παντελῶς ἄτοπον, καὶ εἰ ἐπὶ τῷ συμφέροντι γίγνεται.*

h) *τοὺς δὲ παραβαίνοντας ταῦτα χρὴ κολάζειν ὡς κατασκευάζοντας τῇ πόλει μεγίστων κακῶν ἀρχὴν, ἀναρχίαν.*

i) *ἄρχοντας δὲ μὴ εἶναι αὐθάδεις μήτε πρὸς ἐπήρειαν κρίνειν, μηδὲ μεμνῆσθαι κρίνοντας φιλίας καὶ ἔχθρας, ἀλλὰ τοῦ δικαίου. οὕτω γὰρ ἀποδώσουσι τὰς κρίσεις δικαιοτάτας καὶ τῆς ἀρχῆς ἔσονται ἄξιοι.* Stob. l.c. Diod. XII, 20.

k) Stob. p. 280. *τοὺς μὲν οὖν δούλους προσήκει διὰ φόβον πράττειν τὶ τῶν δικαίων, τοὺς δὲ ἐλευθέρους δι' αἰδῶ καὶ τὸ καλόν. διὸ χρὴ καὶ τοὺς ἄρχοντας εἶναι τοιούτους, ἵν' ἔχωσιν οἱ ἀρχόμενοι τοὺς ἀξίους αἰσχύνης.*

giſtratus, pariter ac *bonos* ciues, *non legibus*, ſed *moribus* contingere.

Sequitur de lege abroganda locus nobiliſſimus. *Si quis de legibus ſancitis aliquid derogare aut nouam legem rogare voluerit, is collo in laqueum inſerto de lege verba facito. Si ſuffragiis latis antiqua lex abroganda, aut noua, quae ad populum lata eſt, comprobanda eſſe et accipienda videbitur: indemnis maneto. Sin antiqua lex melius ſe habere, aut, quae noua proponitur, iniuſta eſſe videbitur, ei, qui legi abrogat, derogat, obrogat, aut nouam rogat: laqueo attracto gula frangitor* l).

De

l) *ἐὰν δέ τις βούληται τῶν κειμένων νόμων κινεῖν ἢ ἄλλον εἰσφέρειν νόμον, εἰς βρόχον εἴρας τὸν τράχηλον λεγέτω τοῖς πολίταις περὶ αὐτοῦ· καὶ ἐὰν μὲν διαψηφιζομένων δόξῃ λελύσθαι τὸν νόμον, ἢ ὑπάρχειν* (obtinere locum) *τὸν εἰσφερόμενον, καὶ αὐτὸν ἀθῷον εἶναι. ἐὰν δὲ ὁ προυπάρχων μᾶλλον δοκῇ καλῶς ἔχειν, ἢ ὁ εἰσφερόμενος ᾖ ἄδικος· τεθνάναι τὸν κινοῦντα ἢ εἰσφέροντα νόμον, ἐπισπασθέντος τοῦ βρόχου.* Stobenſis ibid. p. 280. et ex Hierocle idem Serm. XXXVII. p. 229. extr. Demoſth. adv. Timocr. p. 480. A. B. ed. Reiſk. p. 744. (vbi *τὰ πάτρια περιστέλλειν* eſt, *inſtituta maiorum munire, ſepire*) Polyb. Ecl. lib. XII, 7. e quo eum, qui nouam legem ſuaderet, in conſeſſu clo virum id feciſſe apparet. Eodem in loco de legis ſententia ſummus in vrbe magiſtratus, qui Coſmopolis erat dictus, cum priuato contendit. Zaleuci lege id factum diſerte ap. Polyb. editum. Demoſthenes Locrenſium modo legem memorat, auctoris non meminit. Charondae Thuriisque hanc legem, vti et alia, tribuit Diodorus XII 17. etiam legem de iure talionis mutatam, quam ad Locros retulit Demoſthenes. Sed grauior eſſe debet Demoſthenis auctoritas; in quo Bentlej. ſequimur p. 343–345. cf. Weſſeling. ad Diodor. l. c. et infra Proluſ. IV. de LL. Charondae. adde Valeſ. ad Harpocr. in *ἑτερόφθαλμος*.

Digitized by Google

De vtilitate talis legis multa paſſim a viris prudentibus diſputata ſunt; et eam quidem certis reip. temporibus accommodatiſſimam eſſe poſſe, non negatur, perpetuam tamen eandem eſſe non debere recte contenditur; poſſunt enim eae rerum viciſſitudines incidere, vt lex tum cum ferretur vtiliſſima aliquando perniciem reip. afferat. Praeclare etiam in eam ſententiam diſputatur, vt legum omnino cuſtodia certo magiſtratui mandetur, qui ſingulis decenniis vel vicenniis de legibus nouandis ad populum ferat, ſi temporum quidem viciſſitudines, reip. incrementa et opes, vel calamitas aliqua, vel nouae exortae cauſſae, quibus lex non prouiderat, quicquam in iis nouari iuſſerint. Sed quod ad Zaleucum attinet, eum meminiſſe debemus in ciuitate libera, in qua ſummum imperium non in vnum delatum ſed populo ſeruatum eſſet, leges ſcribere. Iam autem imperium populare multo pleniori et religioſiori legum obſequio multoque ſeueriori diſciplinae adſtrictum eſſe ſolet, quam alterius formae reſp.; tota eius ſalus legum perpetuitate et intacta ſanctitate continetur; vt legem male poſitam eſſe ſatius ſit, quam male tolli; nec facile vlla democratia ſoluta eſt, niſi legibus antiquis ſolutis; multaque eius rei exempla ante oculos Zaleuco verſari debebant. Porro et apud ipſos Locros magiſtratus, cui legum cuſtodia mandata eſſet, fuiſſe videtur, ſi quidem ſupra cognitio in eos, qui remp. aut ciues ſuos improbe et inuidioſe dictis laceſſerent, mandata dicebatur *legum cuſtodibus m*); atque etiam legem, ſi quam minus bene latam

m) *νόμων φύλακες* ap. Stob. p. 280.

Digitized by Google

latam eſſe apparuiſſet, emendari potuiſſe, paullo ſupra poſitum in his ipſis legibus vidimus. Quo ipſo intelligitur, legem illam tantum ad priuatos ſpectaſſe, vt eorum impetus reprimeretur, ne labefactarent leges patrias: at magiſtratum legitime conſtitutum de legibus ferre potuiſſe. Addit Demoſthenes narrationi, per plus quam CC annos non niſi ſemel vnam legem de talionis iure eſſe mutatam.

Progreſſus inde Zaleucus ad reliqua ſigillatim et per partes conſtituenda, ſuper ea, quae fere hiſce in rebus ſcribi a legumlatoribus ſolent, *ex proprii ingenii acumine multa ſapienter et egregie inueniſſe et ſanxiſſe* memoratur *n*). Inprimis autem ad bonam *feminarum diſciplinam* nonnulla praeclare conſtituiſſe videtur. *Cum enim alii legumlatores, qui mulierum pudori proſpicere vellent, luxuriam earum et impudicitiam, quae multarum calamitatum publice priuatimque cauſſa eſt, grauibus mulctis pecuniariis irrogatis reprimere ſe poſſe putarent, ipſe ingenioſo poenae genere incontinentiam earum continuit o*). Ita enim ſcripſit:

Mulierem ingenuam, niſi quae ebria ſit, plus vna ancilla ne comitator. Extra vrbem noctu pedem ne efferto, niſi adultero ſe proſtitutura p). *Aurum veſtemque clauo ſiue aureo ſiue purpureo diſtinctam ne geſtato; meretrici*

n) ap. Diodor. XII, 21.

o) Diodori verba ſunt l. l. vbi v. Weſſeling.

p) Non abſimilem rationem commentus erat Solon, qui et ipſe mulierum ingenia diſciplina domeſtica ac publica compeſcere voluerat, ap. Plutarch. p. 90. B. *De nocte iter ne facito, niſi curru vecta ad lucernam*, λύχνου προφαίνοντος.

Digitized by Google

eretrici geſtare fas eſto q). Candida ſcilicet veſte ti debebant matronae, vt ex Svida intelligitur. 'orro:

Annulum aureum et veſtem operoſiorem et pretio-ſiorem r), *niſi qui ſcortatione ſe vel adulterio contaminat, quis geſtato.* s)

Hoc

q) γυναικὶ ἐλευθέρᾳ μὴ πλείω ἀκολουθεῖν μιᾶς θεραπαινίδος· ἐὰν μὴ μεθύῃ· μηδὲ ἐξιέναι νυκτὸς ἐκ τῆς πόλεως, εἰ μὴ μοιχευομένην· μηδὲ περιθέσθαι χρυσία μηδὲ ἐσθῆτα παρυφασμένην, ἐὰν μὴ ἑταῖραν. Apud Svidam in Ζάλευκος minus accurate hoc idem narratum: προϊούσας ἐπ' ἀγορᾶς γυναῖκας, τὴν μὲν ἐλευθέραν λευχείμονα μετὰ οἰκείων βαδίζειν, παιδίσκην μίαν ἔχουσαν· τὰς δὲ ἄλλας ἐν ἀνθιναῖς. Aurum et verſicolores veſtes etiam Syracuſanae leges non niſi meretricibus geſtare permittebant. Athen. XII. p.521.B. Similis lex Athenienſium v. Petit. LL. Attic VI. tit. 5. § 7. Comparari quoque poteſt Romanorum inſtitutum, vt ingenuas mulieres ſtola cum inſtita ac vitta inſigniret; etiam Henrici IV Galliarum Regis edictum anni 1601, quo auri argentique vſus in veſtitu interdicitur omnibus; adiectum eſſe fertur, praeterquam meretricibus et nebulonibus: *excepté pourtant aux filles de joye et aux filoux. en qui nous ne prenons pas aſſez d'interêt, pour leur faire l'honneur de donner notre attention à leur conduite.* Memorabilis legis oratio eſſet, ſi vere haec in lege lecta fuiſſent. In edicti tamen verbis v. c. in *Grande Conference des Ordonnances et Edicts Royaux — par Jaques Joly* p. 79. non habentur. Sed probabilius eſt, ex interpretatione alicuius ſcriptoris eſſe ea profecta; vti v. c. in *Petro Matthieu,* qui etiam Charondae legem cum illo Edicto comparat. *Hiſtoire de France,* ſubiecta ſunt haec: (T. II. p. 140) *L'Edict devoit dire, que le clinquant eſtoit defendu à toutes ſortes de gens ſauf aux Baſteleurs, aux Comediens et aux Courtiſans.*

r) μηδὲ τὸν ἄνδρα φορεῖν δακτύλιον ὑπόχρυσον μηδὲ ἱμάτιον ἰσομιλήσιον, ἐὰν μὴ ἑταιρεύηται. Dixit ἱμάτιον ἰσομιλήσιον, *veſtem Mileſiae parem;* vtebatur hac voce in-

Hoc commento, inquit Diodorus, dum pr poenis foedas ac probroſas conditiones poneret, ſu quibus intemperantem et flagitioſum eſſe liceret facile effecit hoc, vt, cum nemo turpis probri pro poena inflicti, confeſſione ciuibus ſuis contem tui ac ludibrio eſſe ſuſtineret, a noxio luxu et in temperantia eos auerteret. Rationem autem legi ita melius tenebimus, ſi reputauerimus, perdito Etruſcorum mores totam Italiam, etiam ex Cam paniae coloniis, tanquam contagio, contaminaſſe et in Locrorum vicinia Sybaritas luxu diffluxiſſe Apud hos inprimis infamis mos delicatos pueros alendi et ingenuos pueros in deliciis habendi viguit *t*).

Scilicet

primis Bentleius ad conuellendam harum legum auctoritatem; Miletum Aſiae longius abſuiſſe, Apuliae Calabriae et Tarentinas lanas fuiſſe propiores. Poterat vel ſic reſponderi, nos legis vim, non ipſa verba, habere. Verum concidit tota Bentleii ratio, ſi teneamus, Sybaritas Mileſia lana ad veſtimenta eſſe vſos, eamque rem magnam inter Sybaritas et Mileſias amicitiam conflaſſe et commercia mutua conciliaſſe: v. Athen. XII. p. 519. B. ſecundum Timaeum, quem Diodorum quoque in deperditis exſcripſerat, vt ex fragmento intelligitur in Eclogis: Weſſel. ed. To. II. p. 549. Doctiſſimus hic vir ad Diodor. XII, 21. Bentleio adſtipulabatur: verum ad Herodot. VI, 21. ex Athenaei loco alia conſtare vidit.

s) Diodor. XII, 21. Ceterum etiam hanc legem transſcripſere Syracuſani. v. Athenaeus ex Phylarcho p. 521. B. Procliue eſt, cum Weſſelingio ad Diodor. p. 492. in eam deuenire opinionem, Dioclem haec in Syracuſanorum leges e Locricis transtuliſſe.

t) Athen. XII. p. 518. F. e Timonis Sillis, vt probabile fit: Ἔθος δὲ παρ' αὐτοῖς, καὶ τοὺς παῖδας μέχρι τῆς τῶν ἐφήβων ἡλικίας ἁλουργίδας τε φορεῖν καὶ πλοκαμίδας.

Scilicet et has leges in ciuitate ad popularis imperii formulam deſcripta ſancitas eſſe tenendum eſt; qualis ciuitas, vti morum ſanctitate ac caſtimonia diſciplinaeque ſeueritate vel maxime continetur, ita legibus ſumtuariis, iisque accuratius perſcriptis, carere non poteſt. Etſi autem in ipſo legum harum argumento nonnulla ſint, quae reprehendi poſſe non negemus: in eo tamen hominis acumen facile agnoſcas, quod honoris et infamiae ſenſu apud ciuium ſuorum animos, ad reprimendam libidinem et luxuriem, vnice ſibi vtendum eſſe vidit. Fruſtra enim leges ſcribuntur, mulctaeque et poenae proponuntur, ſi modo proponi poſſunt, in eos, qui in corpora ſua et bona aut in ſuos ſuamque poſteritatem flagitioſe ſaeuiunt. Ab exiſtimationis bonae malaeque et famae ſenſu ac ſtudio, ipſa diſciplina publica priuataque animis ciuium iniecto, quodcunque hic eſt praeſentis remedii, petendum eſt. Magno igitur tempora noſtra praeſidio ad rectam diſciplinam carent, quandoquidem dedecus, probrum ac turpitudo, a flagitio, libidine ac ſcelere, ad paupertatem, rei familiaris anguſtias et generis humilitatem, migrauit; in contemtu haberis propter loci et fortunae tenuitatem in erogando ſumtu ad externum vitae cultum; contra auctoritate flores etiam cum animi ſordibus et inter vitae flagitia, modo genere et opibus valeas.

Ad diſciplinae ſeueritatem et auſteritatem pertinet et illa Zaleuci lex, qua ebrietatem e ciuitate ſua proſcribere voluiſſe videtur. Cum enim alii legumlatores facinora tantum e temulentia orta puniant: ipſe facinorum cauſſam praecidere voluit:

Digitized by Google

Si quis merum biberit, niſi id medici iuſſu, valetudinis recuperandae cauſſa, factum fuerit, id ei capitale eſto u). En legem Mohammedicam ante Mohammedem, et ſub caeli plaga diuerſa; ab eadem tamen cauſſa, vt probabile ſit, profectam, cum, animaduerſis exitioſis effectis, non haec, ſed cauſſam ipſam, tollendam eſſe iudicaret legum auctor. Quod legum et inſtitutorum genus cum naturae humanae vim faciat, vim habere ſolet quamdiu morum aſperitas vitaeque auſteritas durat. Cum ipſo vitae cultu, multo magis luxus contagione, ſolui neceſſe eſt.

Hae et ſimiles leges aliae feciſſe videntur, vt pro ſeueriſſimis haberentur omnino eae, quae a Zaleuco ſcriptae ſunt, veteri prouerbio: *Zaleuci lex* x).

Mulctam idem *dixiſſe* fertur *ei, qui e peregrinatione redux, quaeſiuerat: num quid noui.* Sed an hoc a Zaleuco conſtitutum ſit, dicere vix habeas. Plutarchus, a quo hoc fluxit, Egregie, inquit, Locrorum

u) εἴτις ἄκρατον ἔπιε, μὴ προστάξαντος ἰατροῦ, θεραπείας ἕνεκα (hoc itaque exceptum lege fuit), θάνατος ἦν ἡ ζημία ap. Athenaeum X. p. 429 A. At Aelianus V. H. II, 37. qui aut Athenaeum exſcripſit, aut ex eodem fonte hauſit, rem ita effert: *Si quis aegrotans vinum merum bibiſſet, iniuſſu medici, etiamſi conualuiſſet, mortis ei ſupplicium erat conſtitutum, quod, cum non praeſcriptum ipſi eſſet, tamen biberat*, ὅτι μὴ προσταχθὲν αὐτῷ ὅδε ἔπιεν. Sed huic exſcriptori fidem minus habeas, quandoquidem ille interpretandi et ornandi ſtudii reus habetur infinitis exemplis.

x) ap. Zenob. Cent IV, 10. Diogenian. Cent. IV, 94. Mich. Apoſtol. IX, 50.

Locrorum magiſtratus *y*) in hoc ſunt verſati, qui peregre venientem et quaerentem, ecquid noui, mulctarunt.

Hactenus de iis, quae ad morum diſciplinam pertinuiſſe videntur. De *criminibus publicis priuatisque* haec dicenda habemus:

Ephorus apud Strabonem *z*) hoc a Zaleuco inprimis noue inſtitutum memorat, quod, cum priores legumlatores ſingulis delictis imponendae poenae modum ac definitionem iudicibus permiſiſſent, ipſe in legibus poenas expreſſerit, in quibus nihil iudicum arbitrio vel libidini relictum eſſet; *ratus* ſcilicet *ſententias iudicum de iisdem cauſſis non ſemper eſſe easdem, poenas autem eiusdem criminis ſemper easdem eſſe debere* *). Paullo obſcurior eſt

ſententia

y) *οἱ τῶν Λοκρῶν ἄρχοντες.* Plutarchus de Curioſitate p. 519. B.

z) lib. VI. p. 398. C.

*) *ἡγούμενος τὰς γνώμας τῶν δικαστῶν οὐχὶ τὰς αὐτὰς εἶναι περὶ τῶν αὐτῶν, δεῖν δὲ τὰς αὐτὰς* – – hic hiat oratio in libris vulgatis. Videtur aliqua lux affundi poſſe ex loco Diodori XII, 16. vbi eadem lex, cum aliis, ad Charondam transfertur. Coniungitur enim haec iudiciorum lex cum illa, vt nemini quicquam in legibus ſemel ſancitis mutare integrum eſſet. *Ea cum maxime ratione eos, qui in iudiciis praetextus et ſenſus* (voluntates legislatoris) *pro expreſſis verbis introducunt, compeſcuiſſe, ne cauillationibus ſuis legum auctoritatem labefactarent.* Addir idem *factum eſſe ideo, vt in cauſſis capitalibus actores interdum hoc dicto vterentur: aut legem, aut reum ſeruari neceſſe eſſe;* cum ſcilicet pro eo multa ex aequitatis rationibus poſſent diſputari.

ſententia; illud tamen ſatis conſtare videtur, apud Locros in declaranda legis ſententia nihil ad interpretandum acumini iudicis fuiſſe datum, ſed intra litteram legis omnem rationem ſubſtitiſſe. In quo tamen mirandum illud videri poteſt, quomodo in tam modico legum numero omnia tam plene et accurate definita eſſe potuerint, vt ipſa legum ſententia omnes cauſſae viderentur eſſe deciſae. Morum ſimplicitati, litium paucitati et iudicum dilectui et ſanctitati id forte tribuendum. Sed et in poenali tantum rei iudiciariae parte ſeueritatem illam interpretationis obtinuiſſe tenendum eſt.

Viguit etiam inter Locros lex Moſaica, certiſſimum ſimplicitatis et vitae et temporum documentum *a*), *vt oculo lueres oculum alteri eliſum, neque ea poena vlla aeſtimatione redimi poſſet.* Quae lex quas turbas dederit, cum vnoculo oculus excuſſus eſſet, nota eſt narratio *b*). Ex ſuperiore tamen lege diſceptatio ſtatim diremta eſſe debuit, cum in ipſis legum verbis iudici eſſet manendum. Eius tamen, qui vnoculus erat, ſuaſione legi hactenus derogatum narrat Demoſthenes, vt, qui ei vnum oculum excuſſiſſet, vtroque priuaretur. Etiam Diodorus, qui hanc legem ad Charondae tabulas transtulit, diſerte narrat, eius, qui oculo quem vnum habebat excuſſo fuerat excaecatus, ſuaſione legem fuiſſe abolitam (XII, 17); minus tamen probabile hoc de Thuriis quam de Locris traditum bene monuit Bentleius.

In

a) Etiam inter Solonis leges fuit v. Diog. Laert. I, 57.

b) v. Demoſth. in Timocr. p. 480 B. (p. 744. ed. Reiſk.)

Digitized by Google

In adulteros lex conſtituta, *vt oculis*, quibus male vſi eſſent, *priuarentur* c). Quam legem in filio adulterii reo ita temperaſſe fertur Zaleucus, vt alterum oculum filio, alterum ſibi ipſi excuteret. Neque tamen hoc memoratum vidimus, an multi excaecati incedentibus per vias vrbis occurſauerint. Potuit autem ſeuerior aliquis illud ipſum, quod alii a Zaleuco factum mirantur, in fraudem legis factum dicere, cum legum verbis eſſet inhaerendum, non verbi aut facti cauillatione verborum vis eludenda.

De *Iuribus priuatis* quod commemoremus, habemus illud, quod apud Strabonem ex Ephoro affertur *d*), Zaleucum *de contractibus ſimplicius*, quam alios Legumlatores, *leges ſuas deſcripſiſſe*. Quod quam ſalubriter factum eſſet, non animaduertentes Thurii *e*), cum contrario modo ſingula ad ſummam

c) Aelian. V. H. XIII, 24. Val. Max. VI, 5, 3. Heraclides Ponticus de Politiis, qui furtum memorat, aut potius is qui eum excerpſit, tit. περὶ Λοκρῶν, vix audiendus. v. Perizon. ad l. l. Aeliani. Simſon. Chron. ad 3560. *Aduerſus plagiarios, itidem in adulteros ac fugitiuos, a Locris poenas eſſe conſtitutas*, etiam Timaeus, qui ad eos profectus erat, deprehenderat ap. Polyb. Exc. de V. et V. (To. III. Opp. p. 40.) Quam vim leges ad deterrendos amatores a vi amaſio inferenda habuerint, vt mallent gulam laqueo frangere, exemplum ap. Maxim. Tyr. diſſ. 26. p. 28 R. occurrit, quod vnde ille habeat non ſuccurrit.

d) Strab. VI. p. 398. extr. p. 399.

e) Debent itaque Thurii Locrorum leges adoptaſſe. Et ſane apud Athenaeum XI. p. 508. Thuriorum legumlator appellatur Zaleucus; et apud Scymnum Chium v. 349 ſq. Sybaritae periiſſe memorantur, cum Zaleuci leges

Digitized by Google

mam ſubtilitatem exigerent, et, quod in quaque re ſummum eſſet, perſequerentur, factum eſt, vt maiorem illi quidem inde celebritatem conſequerentur, ſed deteriorem haberent remp.; Quippe bonis regi legibus non eos, qui legibus ſuis omnem calumniae locum volunt praecludere, quod fieri quidem nequaquam poteſt, ſed qui leges ſimpliciter ſcriptas omni fide et cura tuentur. Atque ita etiam Plato ſenſit, dum, apud quos plurimae ſint leges, apud eosdem plurimas ait eſſe lites et mores peſſimos; ſicut morbi eſſe ſoleant plurimi, vbi multi ſint medici. Haec quidem Strabo.

Ne ſyngrapham pro pecunia foenebri dari liceret, lege Zaleuci interdictum fuiſſe, apud Zenobium *f*) legimus. Non ſatis explorata nobis legis mens eſt; ſed aut foenori, graui in rep. malo, omnino occurrere, aut fidem bonam ita fundare voluiſſe videtur, vt nuda ſtipulatione conſtaret, non autem in ſyngrapharum iaqueos et cauillationes induceretur. Habuiſſe ea lex hunc exitum memoratur, vt multi eſſent, qui contractus inficiarentur. Requirebat ſaltem lex antiquam fidem et iurisiurandi ſanctitatem, quae inter priſcos homines ſumma fuit; ab eadem cum deſciſcerent ſeriores, ſcripto opus fuit, quod idem nouis fraudibus excogitandis locum fecit. Verum omnino diuerſis modis definita

fuiſſe

leges ſoluiſſent. Quae loca niſi rem declararent, poſſent ſane Ephori verba in alienam ſententiam accipi. cf. Fabric. B. Gr. T. I. p. 535.

f) Zenob. Prov. Cent. V, 4. *συγγραφὴν ἐπὶ τῶν δανεισμάτων μὴ γίνεσθαι.* Niſi forte hic homo legem Charondae dicere voluit: v. inf. Proluſ. VIII.

Digitized by Google

fuiſſe videtur lex; quod ignoramus; colligere tamen licet ex alia lege ab Ariſtotele commemorata: *ne quis patrimonium ſuum vendat, niſi manifeſtam calamitatem ſibi oſtendat accidiſſe* *). Scilicet fuere Locri ex eo ciuitatum genere, in quibus bonorum aequalitas ſeu fundorum aequa ſingulis portio erat.

Mulctas etiam pecuniarias in Zaleuci legibus irrogatas fuiſſe, ex Heſychii loco *g*) apparet.

Ius aliquod interdicto *vti poſſidetis* ſimile, aut potius cum iure *vindiciarum* apud veteres Romanos comparandum, apud Locros locum habuiſſe, ex Polybio *h*) conſtat. Lex enim Zaleuci fuit, *vt*

 rem,

*) de Rep. II, 7. p. 430 f.

g) In *Λεπτὰς καὶ παχείας* (ſc. *δραχμάς*). His quoque vocibus inter argumenta vtebatur Bentleius, quibus euincere volebat codicem hunc LL. Zaleuci Sophiſtae fuiſſe fetum; nam verba illa Attica eſſe. Nec tamen hoc per ſe, niſi alia adſuerint, magnam habere poteſt vim. Potuit Heſych. ex ſcriptore laudare, qui Zaleuci LL. intexuerat ſuis ſcriptis, vel obiter meminerat, et ad ſuae ciuitatis morem accommodauerat verba et computum numorum.

h) Ecl. lib. XII, 7. *τοῦτον δεῖν κρατεῖν τῶν ἀμφισβητουμένων ἕως τῆς κρίσεως, παρ' οὗ τὴν ἀγωγὴν συμβαίνει γίγνεσθαι.* Controuerſia in hoc tanquam cardine verſabatur: legis verba erant, *vt rem, de qua ſit controuerſia, ille poſſideat penes quem erat tum, cum in ius fuit adducta*, *παρ' οὗ τὴν ἀγωγὴν συμβαίνει γίγνεσθαι*, h. qui manu iniecta rem vindicatam in iudicium adduxerit. *Adduxerat* autem *is* in vindiciarum iudicium, qui mancipium ante poſſeſſum et a ſe abductum iterum repetierat. At alter contendebat ſibi mancipii ſeruandi ius competere, *ex ſua* enim *domo* illud eſſe abductum, etſi ab altero Re a iudicibus ad ſummum magiſtratum Coſmopolidem dictum delata, videtur

rem, de qua ſit controuerſia, ille poſſideat, quamdiu lis pendebit, penes quem erat, cum in ius fuiſſet adducta. Narratio eodem loco eſt de controuerſia ſuper huius legis ſententia orta, cum alter alteri mancipium, quod is adhuc poſſederat, per vim abduxiſſet, prior autem mox mancipium manu prehenſum in iudicium adduxiſſet, ac ſponſores daret. Iam enim vterque, et actor et reus, poſſeſſionem rei litigioſae ad ſe pertinere contendebant. Sed ad cauſſam ſingularem deſcendere nunc non poſſumus.

Sunt ſcilicet adhuc ſubiicienda nonnulla, quae ad legum a Zaleuco latarum rationem omnino et indolem ſpectant. Laudatur itaque in eo et Charonda, qui Thuriorum legibus ſcribendis inclaruit, quos etiam Plato imitatus eſt, et Cicero, et probauit Poſidonius, quod in legibus non ſimpliciter et nude et imperioſe, quae facienda vel omittenda eſſent, perſcriberent, verum, priusquam lex ipſa proponeretur, in commendationem legis nonnulla praemitterent, quibus perſuaderent ciuibus, vt eam ſibi ſalutarem eſſe putarent *i*). At Seneca (Ep. 94) impro-

detur hic ita ſtatuiſſe, vt huic alteri vindicias daret et rem pendente lite poſſidendam addiceret. Legis itaque verbis magiſtratus pertinaciter inhaeſit. Ita ſaltem accipienda videntur verba Polybii p. 334. *τὸν δὲ διαστείλασθαι* etc. et ſecundum hanc interpretationem etiam iudices ſententiam tulere.

i) Cicero de LL. II, 6. *Sed vt — fecit Plato — id mihi credo eſſe faciendum, vt priusquam ipſam legem recitem de eius legis laude dicam; quod idem et Zaleucum et Charondam feciſſe video.* Vix in ſingulis legibus putabimus id factum, ſed in ſolo prooemio. Subiungit

Digitized by Google

improbauit hoc. *Legem enim*, inquit, *breuem eſſe oportet, quo facilius ab imperitis teneatur: velut emiſſa diuinitus, vox ſit; iubeat, non diſputet. Nihil videtur mihi frigidius, nihil ineptius, quam lex cum prologo. Mone, dic, quid me velis feciſſe; non diſco, ſed pareo.* In tam diuerſa iudicia eadem res diſtrahi poteſt pro diuerſo hominum ſenſu, pro diuerſoque rerum hominumque reſpectu; alter ſeruilibus ingeniis imperari, ingenuis et ciuilibus praecipi vult alter. Reputandum vero erat, aliam veterum iſtarum legum indolem fuiſſe, aliam Romanarum, quas Seneca reſpiciebat. Sane ea quae de iure perſonarum, contractuum, et ſic porro, iure ciuili conſtituuntur, vix prooemia, vulgus de iuris aut ratione aut aequitate edocentia, admittunt; at in iſtis legibus ea, quam nos politiam vocamus, vel maxime continebatur vna cum ethicis. Prooemium itaque non male accommodatum videri poterat, quo leges tanquam paterno affectu ſuaderent ac monerent ciues et ad obſequium hortarentur; neque adeo, quae in eo occurrunt, poenarum minationes pro ſanctione haberi poſſunt ac debent *).

Neque

Subiungit paullo poſt ipſe Cicero prooemium legis ſuae, cuius ſententia eſt: eſſe deum eumque res humanas curare ac bona malaque reſpicere. *Legis laudem* dixit, h. e, commendationem, eandem, quam mox prooemium vocat; etſi hoc non tam in legibus omnino commendandis verſatur, ſed tantum ad prima legis capita reſpicit; in quibus de religionibus agitur.

*) Non itaque tam abſonum in his prooemiis Zaleuci et Charondae ad deorum ac daemonum poenas provocari. Potuit hoc idem facere Moſes; et in prooemio

Neque vero Locrenſes in rep. talibus legibus conſtituta male rem geſſerunt. Magna enim eorum fuit per plura ſaecula felicitas hominumque et opum affluentia et ſumma ευνομιας laus *k*). Inprimis memorabile eſt Pindari praeconium, qui poſt CC. a ſcriptis inde legibus annos, (circa Olymp. LXXIV). *Iuſtitiam* ait *Locrorum vrbem regere et eſſe iis Calliopen non minus quam Martem curae l*). Et altero loco: eos *hoſpitii facilitate, rerum honeſtarum et litterarum ſtudiis et fortitudine* commendat *m*). Quo ipſo refellitur iniquiſſima eorum opinio, qui *humanarum legum* prudentia publicae priuataeque felicitati parum prouideri poſſe cenſent. Nec ſoluta eſt resp. Locrorum, niſi vi externa; quae ſi maior fuerit, nihil rerum humanarum eſt, quod non ab ea infringatur et deſtruatur. Dionyſius iunior Ol. CVI, 1. *n*). Syracuſis excluſus, cum ſuis opibus et ſtipatoribus, Locros, vnde maternum genus ducebat, confugit, paulloque poſt tam atroci violentia in eos eſt graſſatus,

mio ſimili conſilio ſcripto quid ni noſtra adhuc aetate numinis metus et vitae futurae praemia ac poenae oſtendi poſſint?

k) v. Strabo VI. p. 397. D. πλεῖστον χρόνον εὐνομηθέντες. Plato de LL. I. p. 638. A. Steph. et in Timaeo pr vbi cf. Proclus in Timaeum p. 22. Demoſth. aduerſ Timocr. p. 480. A. Aelian V. H. II, 37.

l) Olympion. X, 17. Νέμει γὰρ Ἀτρέκεια πόλιν Λοκρῶν Ζεφυρίων. μέλει τέ σφισι Καλλιόπα καὶ χάλκεος Ἄρης. Quod ad Muſarum ſacra attinet, praeſtantiſſimus citharoedorum, Eunomus, ex ea vrbe oriundus fuit Strabo VI. p. 399. 400.

m) Ol. XI, 17 ſq.

n) a. C. 356; et 327 annis poſt leges a Zaleuco ſcriptas

tus, vt tota ciuitas peſſundaretur. Sed videndi hac de re, quos infra laudabimus *o*).

Haec quidem hactenus. Nos autem legibus patriis et maiorum inſtitutis immanentes non minorem proſperitatem conſequi poſſe exiſtimare debemus. Priuatae enim vitae felicitas aliqua in quacunque reip. deſcriptione eſſe poteſt; tanto ea maior et certior, ſi Optimi Principis, Regis Indulgentiſſimi, pietate, clementia et iuſtitia, Immortalium Virorum ſapientia et cura ac fide, et publicae et priuatae cuiusque ſecuritati, tranquillitati et felicitati prouidetur. PP. d. XVI. Sept. cIↄIↄccLXVII.

o) Strabo VI. p. 397. 398. cf. Athen. XII. p. 541. D. E. e Clearchi libro V. Vitarum. Aelianus V. H. IX, 8. Ad ea reſpiciunt Plutarch. Timol. p. 242. C. et Aelian. V. H. VI, 12.

Epimetrum

Epimetrum I.

de Locris.

Sunt hi Locri (Epizephyrii) *colonia eorum Locrorum qui in ſinu Criſſaeo habitant* (Locrorum Ozolarum) *ab Euanthe deducta, non multo poſt Crotonem et Syracuſas conditas.* Eſt haec Strabonis auctoritas eaque grauiſſima (lib. VI. p. 397. C.). Addit idem *falſo ab Ephoro a Locris Opuntiis eos fuiſſe repetitos.* Ephoro tamen adſtipulati ſunt alii ſcriptores, in his ipſe Virgilius (Aen. VII, 399): *Hic et Narycii poſuerunt moenia Locri;* eſt enim Naryx Opuntiorum *a*). Et videntur ipſi Locri hoc probaſſe, quandoquidem heroem ſuum Ajacem Locrum colebant, qui Opuntios duxerat, et eius comites poſt reditum a Troia diſperſos hoc littus adiiſſe narrabant. v. ad Virgil. l. c. add. Pauſ. III, 19. extr. Conon. c. 18.

De *originibus vrbis* valde inter ſe diuerſa narrata fuiſſe apparet ex fragmento Polybii lib. XII. in Exc. de V. et V. (To. III. p. 38 ſq.) de diſſidio inter Ariſtotelem et Timaeum: quorum prior *b*) coloniam ex fugitiuis mancipiis, moechis et plagiariis

a) v. ad e. l. et Cluver. *Ital. ant.* p. 1302. Salmaſ. ad Solin. p 48. Rem in medio relinquit Scymnus Chius v. 315. εἰσὶ δ' ἄποικοι τῶν Ὀπουντίων Λοκρῶν. ἔνιοι δὲ Λοκρῶν φασι τῶν ἐν Ὀζόλαις.

b) Ariſtoteles in πολιτείᾳ τῶν Λοκρῶν, puto, (quam Clemens T. I. p. 352. A. Sylb. laudat.)

riis, collectam eſſe dixerat *c*), hic (hiſtoriarum libro IX.) ingenuorum ciuium ex Locris Graeciae profectorum fuiſſe aſſeuerauerat. Polybius ex iis quae vterque attulerat, neutrum fide ſatis explorata, verum fama et opinione accepta narraſſe, Ariſtotelem tamen ait probabiliora dixiſſe. Timaeum quidem ſibi inde fidem adſtruere velle, quod ſe Locros Graeciae adiiſſe et ibi foedus inter metropolin et coloniam ſcriptum vidiſſe aſſerit *d*), quo commune inter eas ciuitatis ius conſtitutum erat, adiiſſe quoque Locros Italiae, et apud hos leges reperiſſe fugitiuorum et ſimilium hominum ingeniis prorſus diſſimiles. Verum fidem horum omnium Polybius ita eleuat, vt Timaeum mentitum eſſe foedus illud dicat; forte etiam ipſe in hoc paullo iniquior: nam potuit tale foedus inter Locros Graeciae et Italiae eſſe; ſed forte ſerioribus annis, ita vt originis conditionem probare non poſſet. Polybius ipſe (v. Eclogas libri XII. To. III. p. 327.) a Locrenſibus famam ab Ariſtotele traditam firmari audierat: pro argumento quoque affert nobilitatem gentium a feminis apud eos ductam.

Ceterum

c) Polyb. l. l. Ariſtotelem *εἰπόντα τὴν ἀποικίαν αὐτῶν εἶναι δραπετῶν οἰκετῶν, μοιχῶν, ἀνδραποδιστῶν.*

d) *συνθήκας ἐγγράπτους — αἷς ἐπιγεγράφθαι τὴν ἀρχὴν τοιαύτην· ὡς γονεῦσι πρὸς τέκνα*: ſollenni formula, de qua cf. Opuſc. To. I. p. 312. At p. 42. Polyb. vbi Timaeus ait: *τήν τε πολιτείαν καὶ τὰ λοιπὰ φιλάνθρωπα τοῖς Λοκροῖς ἀμφοτέροις Ἀριστοτέλη καὶ Θεόφραστον κατεψεῦσθαι τῆς πόλεως*, leg. *ἀμφοτέρους Ἀ. καὶ Θ.* nam de ſolis Italiae Locris nunc agit.

Ceterum de Locrorum ortu a fugitiuis narra-tio repetita eſt etiam ab aliis *e*). A Tarentinis ac-ceſſiſſe colonos Locrenſibus ſuſpicatur *Io. Gillie* V. C. qui nuper hiſtorias Graecas iterum conſcripſ. To. I. p. 385. quid tamen ſuſpicandi opportunita-tem fecerit non aſſequor *f*).

Vt tam varie de Locrorum origine traderetur cauſſam forte inuenire licet etiam in hoc, quod iterum iterumque deducta fuit colonia. Sane cele-berrima fuit illa, quae ſub Ol. XXIV, 2. ante C. N 683 facta eſt, (Chron. Euſeb. ad h. a.) paullo poſt Crotonem et Syracuſas conditas Strab. VI. p. 397 C. Acceſſiſſe tamen iam tum aliquid Dorici generis videtur: obſcura enim et ambigua fama erat de Syracuſanis nouos colonos inter ſe diſſidentes pla-cantibus: v. Strabo VI. p. 397. B. Archiam Corin-tho ad Syracuſas condendas proficiſcentem illic ap-puliſſe et Dorienſes a Megaris Siciliae profectos ſe-cum abduxiſſe alio loco memoratum p. 414. B. etſi in his temporum ratio ſibi non ſatis conſtat. Tum Scymnus 277. loca ad Epizephyrium ait Dorienſes inſediſſe: quibus aſſumtis Archias Syracuſas mox condidit. Verum praeceſſerat alia colonia a Lace-daemoniis iam ſub Rege Polydoro miſſa: qui circa Ol. XIV, 1. obiiſſe fertur: Pauſ. III, 3. Effectum forte

e) Apud Dionyſ. Charac. in Deſcr. Orbis v. 365. vbi con-ditores fuiſſe dicuntur, qui cum ſuis dominabus con-ſueuiſſent: σφετέρους μιχθέντες ἀνάσσους. vbi diſertius rem exponit Euſtath.

f) Temporum ratio toto illo de coloniis loco parum ac-curate habita eſt.

rte eſt his colonis antiquioribus admixtis, *vt Locri,* ui *Aeolicae ſtirpis* erant, *Dorici generis haberentur* *) *oricaque loquendi forma vterentur;* etſi huius qui-em ſermonis Dorici cauſſae potuere eſſe aliae, in-rimis ex cognatione veteris Aeolici et Dorici rmonis, tum ex Dorici ſermonis vſu per Ita-im regnante ductae. Si vero Cononi (Narrat.) fidem tribuas, qui priſcam famam diuerſarum rbium collegerat, praeceſſerat adeo tertia aliqua lonia e Phaeacibus Corcyrae, vnde fuerat cogna-o inter Locrenſes et Corcyraeos *g*).

Iam ſi apud Polybium (Ecl. libri XII. To. II. 328) „Locri cum Siculis, qui illas terras tenebant, edus pepigiſſe„ dicuntur, quod illorum fraude ox fuit violatum, non hoc ad recentiorem colo-iam ſpectare poteſt; exceſſerant enim Siculi, ſi uidem ad famae veteris fidem, quam et Thucydi-es et Ariſtoteles ſequuntur, res exigenda eſt, anti-uiſſimis iam temporibus, cum Pelasgi in haec loca mmigrarent. Potuit tamen ſimile quid *de barbaris* arratum eſſe, qui haec loca incoluerant; eos Si-ulos fuiſſe poſthaec aliquis ſcriptor de ſuo adiecerat.

Leges

*) cf. inf. Proluſ. XIV. vbi etiam de Locrorum coloniis. Etiam in expeditione Athenienſium aduerſus Syracuſas Locri partes Dorienſium tuebantur. Thucyd VI, 44.

g) διὰ ταῦτα ὡς συγγενεῖς Φαίακες Λοκροὺς τοὺς ἐν Ἰταλίᾳ προσεποιοῦντο. Exponitur ibi Graeca narratio de Locro Alcinoi fratre in Italiam ad Latinum profecto Neumannus V. C. ad cognationem ingenioſe retulit nonnullorum Locrenſium numorum typum, Palladem et Pegaſum, Corinthiam originem prodentes; Corcyram autem aliquando Corinthiorum coloniam factam eſſe, vel ex Thucyd. notum eſt: in *Numis inedd.* p. 34. ſqq.

Digitized by Google

Leges Locros ſcriptas habuiſſe, eosque *primos* fuiſſe, *qui legibus ſcriptis vterentur;* et *leges iis ſcriptas eſſe a Zaleuco*, hiſtorica fide exploratum eſt. *v. Epimetrum* II. Quod in his legibus, etiam nemine monente, expectes, erit hoc vt ab omni ſubtilitate longiſſime abſint. Et ſane ſummam legum vt antiquitatem ita ſimplicitatem paſſim in fragmentis pluribus facile agnoſcas. Potuere tamen vel ſic leges Zaleuci ſequentibus ſaeculis, per quae Locrorum reſp. ſtetit aut reſtituta iterum conualuit, prudentium virorum curis eſſe emendatae. Certe Timares aliquis ſeu Timaretus inter Locrorum legumlatores cum Zaleuco memoratur *h*). Celebrata quoque vrbs eſt eximie bonarum legum nomine, et floruiſſe fertur earum beneficio. Teſtatur locus Pindari (X. Olymp. 17.) et Demoſthenis ac Strabonis verba iam alio loco laudata. cf. Bentlej. (*Lennep*. p. 191.) Eſt apud Porphyrium (V. P. s. 56.) e Dicaearcho narratio de Pythagora exule a Locris non recepto quoniam in ſuis legibus nihil haberent quod diſpliceret *i*). Leges autem Zaleucus ſcripſit non ſub ipſa ſtatim vrbis incunabula; verum ad multas diſcordias et turbas res iam fuerat deducta, vt ex Ariſtotelis fide traditum accepimus *k*). Si tamen Zaleucum circa Ol. XXIX. vixiſſe, Locrorum autem vrbem

h) Ap. Iamblich. V. P. n. 130. et 172.

i) ἀλλ' ἐπὶ τοῖς ἰδίοις νόμοις οὐδὲν ἔχομεν ἐγκαλεῖν· αὐτοὶ μὲν ἐπὶ τῶν ὑπαρχόντων πειρασόμεθα μένειν.

k) In Schol. Pindari Ol. 10, 17. Ad easdem ſeditiones ſpectat Strabonis locus lib. VI. p. 397. C. vbi *Locri aduenae tres quatuorue annos in Zephyrio habitaſſe, mox inde vrbem transtuliſſe* dicuntur, *opitulantibus Syracuſanis.*

Digitized by Google

vrbem Ol. XXIV, 2. conditam eſſe, probabiliter conſtat, non adeo multis annis poſt vrbis primordia leges acceſſiſſe apparet.

In legibus illis *plus quam ducentis annis* vnicam tantum legem nouam eſſe latam, ſeu verius veteri legi eſſe derogatum, Demoſthenis notus locus, vbi de talione vnoculi agit, teſtatur *l*). Quod ſi inde ab Ol. XXIX annos computes CC. incidimus fere in tempora Dionyſii iunioris Ol. CVI, 1. qui crudelitate in Locros et impietate vſus incredibili eorum res afflixit quod iam ſup. (p. 44. 45.) eſt commemoratum.

Reip. Locrorum formam fuiſſe *ariſtocraticam* vix dubites. Diſerte inter ariſtocratias eam refert Ariſtoteles (lib. V, 7. p. 530) eo loco, quo de ea per Dionyſii affinitatem euerſa monet. Eamque retinuere etiam cum Romanorum ciuitas foederata facti eſſent: nam bello Punico II. ad Poenos defeciſſe narrantur, *prodita multitudine a principibus:* Liv. XXIII, 30. cf. XXIX, 6. In Zaleuci legibus (apud Stob. et Diod.) *ἄρχοντες* memorantur, quibus cauſſarum diſceptationes et iudicia mandata ſunt.

Summum magiſtratum habuere *Coſmopolidem*, a quo in iure controuerſo legum interpretationem petitam eſſe videmus in cauſſa de rei vindicatione

 ap.

l) In Timocr. p. 744. ed. Reiſk. *καὶ τοῦτον μόνον λέγονται Λοκροὶ θέσθαι τὸν νόμον ἐν πλείοσιν ἢ διακοσίοις ἔτεσιν.* Ap. Strab. eſt *πλεῖστον χρόνον εὐνομηθέντες.* Diodorus, qui Charondae illam legem fuiſſe narrat lib. XII, 17, tres a Thuriis leges eſſe abrogatas memorat.

ap. Polybium *m*); tum *Senatum* cIↄ virorum (*ibid.*) in quo de lege abroganda agendum erat. Etiam *Polemarchum* nominatum reperimus *n*); et Νομοφύλακας, quos aliquo loco videmus maledicos et admonendo et multando coercere potuiſſe; vt adeo ius animaduertendi eos in certis cauſſis habuiſſe appareat. Erat idem magiſtratus Athenis et in aliis Graeciae ciuitatibus, non eadem tamen vi ac poteſtate: (v. Harpocration h. v. Suidas h. v. et viros doctos.) Cicero *de LL.* III, 20. conqueſtus legum cuſtodiam Romae eſſe nullam, itaque eas ab apparitoribus et librariis peti, ſubiicit: *Graeci hoc diligentius, apud quos Nomophylaces creantur; nec hi ſolum litteras — ſed etiam facta hominum obſeruabant ad legesque reuocabant.*

In numis tamen *o*) raro magiſtratus nomen aut nota occurrit. Numi aurei, argentei et aerei, quos a numis Locrorum, Opuntiorum et Ozolarum diſcernere interdum difficile eſt, tanquam proprium typum habent Jovis caput barbatum; cum quo frequenter aquilam lepori inhiantem aut eum diſcerpentem videas, aut etiam fulmen. Jupiter quoque ſedens occurrit. Palladem cum Pegaſo ad originem Corin-

m) Exc. lib. XII. (To. II. p. 334.) ea tamen conditione, quantum intelligitur, vt, ſi legem in aliam partem interpretabatur, ipſe non minus quam alter ex litigantibus laqueo de ceruice pendente diceret: quod forte minus accurate narratum.

n) In Heraclid. fragm. p. 30. Crag. vbi de periuro homine a muſtelis diuinitus immiſſis punito. Νομοφύλακας inuenies ap. Stob. p. 280, 18.

o) v. Magnan. *Bruttia numiſmatica* tab. 67 ſqq.

Corinthiam per Corcyraeos ſpectare videri ſupra memoratum eſt. Ad agri fertilitatem ſpica, vua, et cornu copiae, et Cereris caput appoſita face. Etiam Proſerpinae, eximie a Locris cultae, caput obſeruare mihi videor *p*). In vno numo Dioſcurorum capita occurrunt, quod ad illa reſpicere poteſt, quae de eorum praeſentia in pugna ad Sagram narrari infra ex Juſtino XX, 3, 8. videbimus, vbi et aquila, quam in numis ſignari diximus, circumuolaſſe pugnantes Locros narratur, quoad vincerent. In alio eſt Juno ſedens, ſi modo ad noſtros Locros ſpectat. Caduceum qui occurrit ad Mercurii cultum in his oris refert Neumann. l. c. p. 37. Ad Romanorum foedus illi numi, in quibus Romae ſedenti corona ab vrbe Locrenſi imponitur, adſcripto: Ρωμα πιστις Λοκρων, *q*) ſpectant.

Inſtituta Locrenſium, praeter illa quae iam in Proluſione memorata ſunt, reperiri a me potuere haec: primo, quod *nobilitas generis a feminis apud eos ducta erat*: ita *orti e centum gentibus* eminebant inter ceteros; erat autem eorum ortus talis: apud Locros Graeciae ad expiandum Aiacis Oilei ſacrilegium, rapta Caſſandra in conſpectu Palladis, quotannis mittendae erant virgines Ilium ſorte legendae ex C. gentibus illuſtrioribus *r*): ex his virgines nonnullae

 vna

p) Vt tab. 71. VIII.

q) Digeſſimus in ordinem hunc ea, quae in Magnano occurrunt, et diligenter expoſita ſunt ſigillatim in Raſchii Lexico Numiſmat. voc. *Locri*.

r) Strabo XIII. p. 896. 7. add. Plut. de ſera num. vind. p. 557. D. et laudd. ibi a Cl. Wyttenb. in ed. libelli p. 66. Toup. Ep. crit. p. 162.

Digitized by Google

vna cum ceteris in coloniam exierant: v. Polyb. Exc. (To. II. p. 327. 8.) ab his oriundi erant illi quos diximus

Idem mox (p. 328. 9.) ex Locrorum ipſorum narratione refert, Locros, qui primi haec loca adierant, cum patria inſtituta nulla haberent, *Siculorum*, cum quibus communem agrum haberent, *ritus moresque plures aſſumſiſſe*, ſed mutatos et emendatos a ſe: inter quos etiam exponit vnum puellae phialephori *s*).

Magnam *vitae fragalitatem ſeueritatemque, et auſteritatem priſcam*, inter Locrenſes viguiſſe multa cum inſtituta tum leges teſtantur; ex inſtitutis etiam illud, *quod nullis mancipiis vſi ſunt*, Timaeo aſſerente *t*), *niſi recentibus demum aetatibus;* vt nec Graecis olim omnino patrio more ſerui emtitii nec ancillae fuere. Quod ſi forte Timaeus nimis abſolute et praefracte hoc pronuntiauit, omnino tamen hactenus verum eſt, quod in antiqua vitae ſimplicitate multo maior Graecis vſus fuit operarum mercede conductarum: Paſſim quoque apud Homerum aut ἔριθοι aut θῆτες memorantur; adeoque libera capita agros colebant *u*). Primos poſt Theſſalos et Lacedaemonios mancipiis emtitiis vſos eſſe Chios a Theopompo Hiſtoriarum libro XVII. traditum erat: v. Athen. VI. p. 265. hos quidem e barbaris, at illos

s) *Φιαληφόρου.*

t) Athen. VI. p. 264. C. p. 272. A.

u) Hactenus bene Palaeph. c. 3. *οἱ γὰρ τότε ἄνθρωποι αὐτουργοὶ ἦσαν.*

illos ex Achaeis, Theſſalos e Magnetibus et Perrhaebis victis, adeoque ex hominibus ſuae gentis.

Porro apud Locrenſes morem fuiſſe, *vt non lugerent mortuos, ſed, cum extuliſſent, epularentur*, in Heraclidis fragmentis occurrit: (p. 28. 30. ed. Crag.) alterum inſtitutum erat, quo *inſtitorias tabernas habere non licebat et rem cauponariam exercere, ſed agricolarum quemque apud ſe natos fructus in forum apportatos vendere neceſſe erat:* Quod inſtitutum ſi viguit, non adeo magna mercaturae celebritas apud Locros eſſe potuit; tanto vero minus auaritiae et luxus fomenta ſubminiſtrata ſunt.

De caeteris *Locrorum rebus* pauca ſunt, quae tenemus. Mirum tamen eſt vel ſic, cum ne magnorum quidem imperiorum ac rerumpublicarum memoria ſatis explicita ad nos peruenerit, ſingularum ciuitatum notitias non contemnendas erui et colligi poſſe.

Locri Crotoniatis, a quibus bello petiti fuerant, cladem illam nobilem ad Sagram fl. (ante Ol. LV, 1.) intulere; de qua v. in Proluſ. X. *de Crotoniat. rep.* Eo bello eueniſſe videtur, quod apud Liuium (XXIX, 18) Romae in Senatu a legatis Locrenſium de templo Proſerpinae eiusque theſauris narratur: *Maiores quondam noſtri, graui Crotonienſium bello, quia extra vrbem templum eſt, transferre in vrbem eam pecuniam voluerunt. Noctu audita ex delubro vox eſt: abſtinerent manus, deam ſua templa defenſuram. Quia mouendi inde theſauros incuſſa erat religio, muro circumdare templum voluerunt. Ad*

 aliquantum

Digitized by Google

aliquantum iam altitudinis excitata erant moenia, quum ſubito collapſa ruina ſunt. Eodem bello territi Locrenſes auxilium a Spartanis petierant, qui cum eos auxilium a Caſtore et Polluce repetere iuſſiſſent, deos illos habuere propitios (Juſtin. XX, 2), in pugna autem Ajacem Oilei f. in ordine ſtantem ſuis rebus conſulere experti ſunt: Pauſ. III, 19 extr. Conon. c. 18. Mirum videri poteſt, Locros in Spartanis ſpem auxilii obtinendi poſuiſſe, cum quibus communia iura nulla haberent. Enimuero in memoriam reuocanda eſt antiquior illa, quam ſupra commemoraui, coloniae origo a Lacedaemone ducta regis Polydori aetate.

Bellum iis intulerat Anaxilaus tyrannus Rheginus eosque internecione deleuiſſet, niſi Hiero minis eum deterruiſſet *x*). Factum hoc paullo ante Ol. LXXVI, 1. quo anno tyrannus obiit, cum inde ab Olymp. LXXI, tyrannidem tenuiſſet. Ol. XCVII, 4. cum Dionyſius magnae Graeciae vrbes armis peteret, eſcenſione ad Cauloniam facta et vrbe oppugnata, victis autem iis, qui ad eam liberandam aduenerant, ſeu tum ſeu paullo poſt vrbs capta, atque ſolo aequata eſt (v. Diod. XIV, 103-106): agrum autem Cauloniatarum Locris donauit Dionyſius. Paullo diuerſa ſunt, quae a Juſtino narrantur, dum (lib. XX, 5.) Dionyſium ait *expugnatis Locris* Crotonienſes aggreſſum eſſe, qui fortiter reſtiterunt. Suſpicari licet Juſtinum

x) Pind. P. 2, 34 ſq. et Schol. Pind. P. 1, 99. qui ad Epicharmum ἐν Νάσοις prouocat. Idem ad P. 2, 34.

num in nomine erraſſe et Cauloniatis Locros ſubſtituiſſe. Nam Locrenſes ſocietate et amicitia potius cum Dionyſio iuncti fuiſſe videntur: etenim Ol. XCV, 3. Dionyſius ad populum Locrenſem legatis miſſis et impetrato nuptiarum iure Doridem, Xeneti clariſſimi ciuis filiam, in matrimonium duxerat: Diodor. XIV, 44. Poſt Cauloniatarum agrum iis aſſignatum, ſimile beneficium paullo poſt (Ol. XCVIII, 1.) adiecit Hipponiatarum agro Locris attributo *y*), nec non agri parte Scylletici Crotoniatis ademti (Strab. VI. p. 401. B.). Quicquid eſt, Dionyſio mox in Siciliam reuerſo facile libertatem priſtinam recuperauere. Ex iſta tamen affinitate, quod Ariſtoteles monuit, Locris exitii cauſſae natae ſunt *z*). Nam ſuſceptus ex eo connubio Dionyſius iunior Syracuſis fugatus Locros venit et ab iis receptus mox per ſatellites omni contumelia in eos ſaeuiit, vt iam ſupra eſt narratum (p. 44. 5.). Poſt eius tamen diſceſſum praeſidio deiecto acerbe et crudeliter iniuriam in eius coniuge et liberis vlti ſunt *a*), nullis precibus Dionyſii per legatos admiſſis, tolerata quoque obſidione a Tarentinis et agrorum direptione.

y) Diod. XIV, 107. vbi addit Diodor. *κατὰ τὸ συνεχὲς γὰρ ἐφιλοτιμεῖτο τοὺς Λοκροὺς εὖ ποιεῖν διὰ τὴν συγχωρηθεῖσαν ἐπιγαμίαν.*

z) de Rep. V, 7. p. 530. B. vbi inter cauſſas ariſtocratiae euerſae refertur affinitas nobilium cum potentibus extraneis contracta: — *καὶ* (ſcilicet) *κηδεύειν ὅτῳ θέλωσι· διὸ καὶ ἡ Λοκρῶν πόλις ἀπώλετο ἐκ τῆς πρὸς Διονύσιον κηδείας.*

a) v. inprimis Strabo l. c.

Nec tamen hac calamitate ita peſſundati videri debent, quin iterum aliquas opes recuperaverint: nam cum Bruttiis bella geſſiſſe eosque pugna fugaſſe, ex Noſſidis epigrammate nouimus, quod Bentleius illuſtrauit (*Diſſ. in Phalar.* p. 198. *Len.*)

Grauior fortuna iis imminebat inter Romanorum bella cum Tarentinis et Lucanis. Pyrrhus in Italiam accitus ſeu foedere ſeu vi ad ſocietatem ſecum ineundam eos compulerat: facto inde eius in Siciliam diſceſſu, Locri, praeſidio Pyrrhi praefectoque, quorum iniurias diutius perpeti nequibant, trucidatis, ad amicitiam Romanorum ſe contulerunt (ante C. N. 277. V. C. 477); quo tempore Romani primum in Bruttios arma mouerunt. Mox vero ille (anno inſequenti) e Sicilia redux, ciuitate, animatis praeſentia ſua regiae factionis hominibus, recepta, multa in Locrenſes foeda facinora edidit, caedibus et rapinis in miſeros graſſatus; inde ad ſacrilegium conuerſus ingens auri pondus e templo Proſerpinae terra effoſſum abſtulit, quod tamen claſſe tempeſtate afflicta mari obrutum eſt; vnde tamen aeſtu maris eiecta ſpolia in templo iterum repoſita ſunt *b*).

Poſt Pyrrhi diſceſſum Locros in foedere cum Romanis perſtitiſſe, et ab hoc tempore inter *ciuitates* Romanorum *foederatas* habendos eſſe non dubitamus. Itaque bello Punico priore Hamilcarem claſſe

b) De his v. Freinsh. Suppl. Livii lib. XIV, 23 ſqq. inpr Appian. de reb. Samnit. Ecl. in ed. Schweigh. To I. p. 69. 70. Liv. XXIX, 18.

Digitized by Google

claſſe ad Italiam deuaſtandam profectum agros Locrenſium et Bruttiorum late deuaſtaſſe reperimus (V.C. 506 ante C. N. 248, Oroſ. IV, 10). At pugna ad Cannas facta fuere Locri inter ſocios, qui a Romanis deficerent (V.C. 538. ante C. 216. Liv. XXII, 61. et XXIII, 30); itaque anno ſequente Appio Claudio ad vrbem aduenienti portas clauſerunt (Liv. XXIII, 41). Ex iis tamen, quae paullo poſt inter acta anni eiusdem V. C. 539. Livius narrat lib. XXIV, 1. Locros iterum ad Romanos ſe applicuiſſe apparet. Nam Poenis tum ad muros accedentibus, deducto in portum Romanorum praeſidio vt Rhegium deueheretur, dediderunt ſe, *foedere aequis legibus facto:* Locrenſibus iuſſu Hannibalis data pax, *vt liberi ſuis legibus viverent; vrbs pateret Poenis, portus in poteſtate Locrenſium eſſet; ſocietas eo iure ſtaret, vt Poenus Locrenſem, Locrenſisque Poenum pace ac bello iuuaret.* Recepere paullo poſt Locri multitudinem Crotoniatarum, quae ex vrbe capta a Bruttiis in templum Junonis Laciniae confugerat: (ib. c. 3.) Ad vrbem recuperandam cum T. Quinctius Coſ. V. C. 546. fruſtra copias et tormenta admouiſſet (Liv. XXVII, 25): res tandem fraude et inſidiis perfecta eſt, decimo defectionis anno, quarto decimo Punici belli (V.C. 547. a. C. 207). Vrbs dedita Scipioni: v. Liv. XXIX, 6 ſqq. et Q. Pleminius legatus cum praeſidio vrbi relictus. At enim ſcelere et auaritia Romani etiam Poenos ſuperarunt: inde anno ſequenti Locrenſium legatis Romam miſſis miſericordia ſenatus motus Praetorem M. Pomponium cum decem legatis Locros miſit ad cauſſam cognoſcendam:

dam: qui *Locrenſibus* edixere *libertatem legesque ſuas populum Romanum ſenatumque reſtituere* (Liv. l. c. c. 9. 16-21). Reddita quoque theſauris Proſerpinae pecunia; quinto tamen hinc anno nouo ſacrilegio pecunia nocte clam ſublata (Liv. XXXI, 12. 13). Ab hoc inde tempore inter *foederatas populi R. ciuitates* fuere, vt ſuis legibus vterentur, ex foedere tamen publice ad ea, de quibus conuenerat, praeſtanda tenerentur: erat in his vt copias maritimas mitterent, quoties Romanis opus eſſet. Narrat Polybius (Ecl. XII, 3), qui tum Romae inter euocatos Achaeorum erat et gratia multorum florebat, ſua opera factum eſſe, vt Romani Locrenſibus, propter attritas forte eorum res, remitterent, ne cum in bellum Hiſpanienſe auxilia (forte aduerſus Celtiberos) tum aduerſus Dalmatas (V. C 596. ante C. N. 156) copias maritimas mittere tenerentur. Poſtea nihil quod de iis memorabile occurrat meminimus: niſi quod Strabo ita memorat, vt vrbem adhuc rebus non prorſus profligatis fuiſſe intelligas. Inde nomen vrbis occurrit apud Plinium et forte alios.

Inter haec tempus eſſe debuit, quo et ipſi Locri luxuriem et impudicitiam in vrbem admitterent, ſi quidem eodem modo, vt apud Lydos et Cyprios, puellae apud illos publice proſtitiſſe narrantur apud Athenaeum (lib. XII. p. 516), qui i[llegible] antiquae alicuius iniuriae monumentum eſſe putabat. Potuit hoc adeo ſerius eſſe Dionyſii contumelia, quam diximus; poteſt tamen quoque narratio ex hac Locrorum calamitate eſſe effecta. Lo-

cricum

cricum carmen apud eundem (p. 516. B.) e moechae perſona cani ſolitum, (quod emendat Bentlej. p. 199) pro argumento certo haberi nequit.

Ex ciuibus nobile nomen fuit *Euthymi*, qui pugilatu victor Olymp. LXXIV. VI. VII. (v. Pauſ. VI, 6), idem oraculi iuſſu viuus ſentiensque conſecratus, ſacrificatumque ei imagine eius et Olympiae altera poſita (Plin. VII, 48). Alium Locrum in pueris pugilem, *Ageſidamum*, Pindarus binis carminibus celebrauit: Ol. 10. et 11. *Xenocritus* inter antiquiſſimos paeanum auctores a Plutarcho (p. 1134. B. C. To. II.) et inter eos refertur, qui ſecundae conſtitutionis muſices principes habendi eſſent: idem ex quo natus erat oculis captus fuit, ut in fragm. Heraclidis legitur, in quibus ille cum *Eraſippo*, et ipſo Locrenſi poeta, memoratur. Verum adeo quod Pindarus praedicat: μέλει τέ σφισι Καλλιόπα.

Epimetrum

Epimetrum II.

de Zaleuco.

De Zaleuco in diuerſas partes diſputatum eſt a viris doctis *a*). Inprimis ſubtiliter de eo commentatus eſt BENTLEIVS in *Diſſ. ſupra Phalaridis Epiſtolis* p. 337 ſqq. verum tam impotenti animo, vt dummodo aduerſarium Boylium laederet et exagitaret, ipſe parum curaret ſi aliis latus ipſe nudaret. Saltem vera et falſa, dubia et explorata, eadem lance appenduntur. Non meum eſt in iis excutiendis et ſeu refellendis ſeu firmandis, operam conſumere: praeſtat ſingulis aequa trutina expenſis apponere ea, quae ſeu veriora ſunt ſeu veriſimiliora, eaque ad certas claſſes redigere. Quod Timaeo ille tantum tribuit, vt ſecundum eum omnino neget, Zaleucum vnquam fuiſſe, id eius cupiditati et irae in aduerſario conficiendo condonabimus. Nam primum Timaeus hoc non ex fide hiſtorici ſed *ad ſuam opinionem* tradiderat; ita vero non auctoritas viri, ſed iudicii ratio erat exquirenda *b*); iam autem Timaeum odio et ira, tum perti-

a) v. Congeſta ap. Fabric. B. Gr. To. I. p. 531 ſq. et Weſſeling. ad Diod. XII, 20.

b) Eadem hac fere via Polybius Timaeum refellit, ab Ariſtotele in iis, quae de Locrorum originibus tradita erant, diſſentientem: *vtrumque*, ait, *tantum e coniectura locutum eſſe, Ariſtotelis vero narrationem eſſe veriſimiliorem, cuncti ex iis, quae diſſerui, ſatis intelligent.* Exc. de Virt. e lib. XII. (p. 38. To. III.

pertinacia occaecatum, multa perperam tradidiſſe ſatis conſtat. Quomodò igitur huius hominis iudicium et opinionem ſatis magnam vim habere dicemus ad euertendam omnem antiquitatis fidem? De Locrorum rep. libri erant Ariſtotelis et Theophraſti, περὶ τῆς τῶν Λοκρῶν πολιτείας: iam vterque Zaleucum legum Locris ſcriptarum auctorem ſiderat; Timaeus tamen in Theophraſtum ſaltem uectus erat, vtque eum tanto grauiore ictu perulſum proſterneret, Zaleucum omnino vllum iſſe negauerat *c*). Sane vel ſic comparata vtriusue auctoritate haud difficile erat pronuntiare, vtri ſentiendum eſſet. Verum accedebant Theophraſti ctoritati, perpetua omnium temporum fama, tot ctorum conſenſus, et Locrorum ipſorum commemoratio. Diſertior erat locus Ariſtotelis [ap. chol. Pind. Olymp. X, 17] *d*), in quo narratum, ocros, *cum multis diſcordiis agitarentur, conſulto deo, reſpon-*

c) Cic. de Legg. II, 6. ad Att. VI, 1. Omnino ex his locis nihil recte confici poteſt, non enim ſatis conſtat, quidnam illud fuerit, quod Timaeus negauerat: altero loco *Zaleucum leges Locris ſcripſiſſe* a Timaeo reprehenſum erat; altero: *Zaleucum iſtum negare vllum fuiſſe Timaeum.* At quam diuerſa haec ſunt. Ipſum Timaeum audire opus eſſet, ſi eius aſſertum ſatis exploratum aliquis dare ſe velle ſponderet.

d) Φησὶν Ἀριστοτέλης· ἐπειδὴ γὰρ ἐχρῶντο τῷ θεῷ, πῶς ἂν πολλῆς ταραχῆς ἀπαλλαγεῖεν, ἐξέπεσεν αὐτοῖς χρησμὸς, ἑαυτοῖς νόμους τίθεσθαι, ὅτε καί τις ποιμὴν, ὄνομα δ' ἦν Ζάλευκος, πολλοὺς νόμους δυνηθείη τοῖς πολίταις εἰσενεγκεῖν δοκίμους. γνωσθεὶς δὲ καὶ ἐρωτηθεὶς, πόθεν εὕροι; ἔφησεν ἐνύπνιον αὐτῷ τὴν Ἀθηνᾶν παραστήσεσθαι (immo παραστήσασθαι). διὸ αὐτός τε ἠλευθέρωται καὶ νομοθέτης κατέστη.

Digitized by Google

reſponſum accepiſſe, vt ſibi leges conſtituerent, quandoquidem paſtor aliquis, nomen ei erat Zaleucus, multas bonas leges illis ferre poſſit. Agnitus ille paſtor et interrogatus vnde illas accepiſſet, a Minerua ſibi per ſomnum eas traditas eſſe narrauit. Itaque ille libertate donatus et legumlator conſtitutus eſt. Aduerſus haec diſputare velle, tanquam parum credibilia, hominis eſſet aut otio aut doctrina abundantis. Narravit Ariſtoteles, quid enim in iſta antiquitate aliud narrare potuit? rem priſca fama acceptam: in qua nihil eſt, quod genio ſaeculi antiquioris aut fidei aut probabilitati repugnet, nihil ſaltem aliud potiori cum fide tradi poteſt. Fuere illa aetate multi in ſeruitute habiti, qui generis nobilitate domeſtica et liberali inſtitutione dominos ſuos longe antecellerent. Si Locrus ipſe fuit, in ſeruitutem ille barbarorum abſtractus eſſe potuit, vt nunc ciuibus redderetur. Armenta autem paſcere non erat res adeo illiberalis, vt ad leges ſcribendas nemo a paſtione procedere poſſet: habemus vel Moſis exemplum. Contra ad certum conſilium deflexam eſſe apparet narrationem, quam Diodorus ſequitur XII, 20., fuiſſe Zaleucum virum ſtirpe clarum et magnae in ciuitate ſua auctoritatis.

At illud alterum, quod a multis aſſertum fuit, *Zaleucum Pythagoreum fuiſſe*. bene refellit Bentleius. Satisque conſtat ante Pythagoram Zaleucum ſaltem CXX annorum interuallo vixiſſe, ſi quidem circa Olymp. LX. Pythagorae, Zaleuci autem circa Ol. XXIX. collocanda eſſe tempora probabile fit.

Certe

Certe in Euſebiano Chronico ad Ol. XXIX. adſcriptum erat: *Zaleucum Locrum tunc floruiſſe e*).

Quae alia de Zaleuco tradita ſunt, quippe e tam remota antiquitate, non magis aliunde quam fama accepta tradere potuere ſcriptores *f*). Eum Locrum fuiſſe communi fide produnt ſcriptores. Quod Λόκρον ἐκ Θουρίου traditum videmus apud Suidam, parum certa fide nititur, cum, vnde hic ſua hauſerit, non conſtet; apud eundem pro patria obiiſſe narratur pugnando. In eo autem haerendum non eſt, nec hoc fraude aut aſtutia factum dicendum, quod a Minerua leges ſuas accepiſſe narratur *g*); ex antiquorum hominum ſenſu, is, qui eiusmodi quid pronuntiabat, cum fide id tradere poterat. Nemo enim *vir magnus ſine aliquo afflatu diuino*

e) Ζάλευκος ὁ νομοθέτης Λοκρῶν ἤκμαζε. Quod ap. Ariſtot. de Rep. II, 12. ille a nonnullis ἀκροατὴς Thaletis ſ. Thaletae Cretenſis editus erat, ad paullo rudiorem antiquitatis declarationem ſpectare puta.

f) Imaginem eius Vrſinus inter Imagg. n. 150 ex numo argenteo protulit, ſed fuit ille adulteratus nomine Zaleuci inſculpto; eſt enim caput Jovis in aliis Locrenſium numis obuium.

g) Cum *Ariſtotele* etiam *Chamaeleon*, eius diſcipulus, idem tradiderat, teſte Clem. Alex. Strom. I. p. 352. et ſcripſerat ille plures Vitas (βίους) in quibus adeo et Zaleuci vitam fuiſſe credas, niſi Clemens adieciſſet ἐν τῷ περὶ μέθης. Quod Heraclidem, et ipſum Heracleotam, plagii accuſauit, ap Athen. V, 92. id tantum ad vitam Homeri et Heſiodi ſpectat. Plutarchum, Valer. Max. Theodoretum, qui de Minerva in auxilium a Zaleuco vocata idem tradiderant, iam Bentleius excitauit et Fabric. B. Gr. To. I. p. 531.

Digitized by Google

diuino vnquam fuit, neque ſibi viſus eſt eſſe. Sapientia conſilia a diis dari animisque inſtillari qui crederent, leges ferendas, rem arduam, aggreſſi, ad certum numen, ſeu Jouem ſeu Mineruam, ſeu Apollinem recte referebant ſua inuenta *h*).

Quae ad *leges ab eo ſcriptas* ſpectant, ad plures propoſitiones reuocabimus videbimusque discrete de ſingulis; hac enim maxime via ac ratione diſpellere licebit nebulas et difficultates in toto hoc argumento a viris doctis collectas et obductas, dum miſcentur plura admodum inter ſe diuerſa.

Iam primum Locrorum remp. legibus iisque praeclaris conſtitutam fuiſſe conſtans eſt antiquitatis fama; accedit quod eadem fama habitum fuit, fuiſſe eos, qui primi *ſcriptis* vterentur *legibus*. Hoc ex Scymno Chio et ex Strabone notum eſt *i*). Iidem auctores ſunt, *a Zaleuco* eas fuiſſe ſcriptas; accedit Ariſtoteles *k*), auctor grauiſſimus. Nam alios ſeriores commemorare nihil attinet. Fuit omnino

h) Nec minus alienum eſt, ad theocratiam aliquam haec referre velle.

i) Scymnus *Orb. deſcr.* 313. 4. Locri – *τούτους δὲ πρώτους φασὶ χρήσασθαι νόμοις Γραπτοῖσιν, οὓς Ζάλευκος ὑποθέσθαι δοκεῖ.* Strabo VI. p. 397. D. *Πρῶτοι δὲ νόμοις ἐγγράπτοις χρήσασθαι πεπιστευμένοι εἰσὶ, καὶ πλεῖστον χρόνον εὐνομηθέντες.* Clementem Alex. Strom. I. p. 309. A. indocte Zaleucum primum omnino legumlatorem appellantem iam Bentleius notauit.

k) de Rep. II, 12. *νομοθέται δὲ ἐγένοντο Ζάλευκος τε Λοκροῖς τοῖς Ἐπιζεφυρίοις* —

omnino Zaleuci et Charondae nomen tam clarum, vt, quoties de praeſtantia legum et auctoritate, aut de auctoribus bonarum legum agitur, nomina illa plerumque apponantur. Sic etiam apud Joſeph. in Apion. II, 15. Scriptores autem aequales vel aetate proximos, habemus omnino nullos; eos tamen habemus, qui vixere, cum Locrorum resp. nondum eſſet euerſa. Ad *Ephorum* Strabo prouocat; ex quo illud inſuper addit *l*), *Zaleucum leges iſtas ex Cretenſium, Laconum et Areopagitarum inſtitutis compoſuiſſe.* Quo ipſo Thaletae, qui inter Cretenſium legumlatores fuit, diſcipulus a nonnullis haberi ſeu appellari potuit, quod Ariſtoteles, vt ſupra monitum eſt, tradit. Inter haec, quae ab illis, Cretenſibus inprimis, mutuata videri poſſint, refero auſteritatem ac ſimplicitatem vitae, tum τὰ συσσίτια. Fuerintne leges Zaleuci aliis ciuitatibus communicatae, non traditur. Vnis Sybaritis eas aſſignatas vidimus a Scymno Chio (v. 345) vix tamen recte (v. ad LL. Sybaritar.).

Dubitari itaque nequit *Zaleucum vixiſſe*, et *Locris leges ſcripſiſſe:* verum ita nondum effectum eſt, etiam leges Zaleuci eſſe aut prooemium, quod a Stobaeo et Diodoro ſeruatum habemus. Alio modo probanda erant haec, quae ſigillatim conſtituenda ſunt. Videndum eſt, primo, *durauerintne illae Zaleuci leges ad ſeriora tempora, quibus a ſcriptoribus conſignari potuere? conſignataene ſint ipſis legum*

l) p. 398. B. τῆς δὲ τῶν Λοκρῶν νομογραφίας μνησθεὶς Ἔφορος, ἣν Ζάλευκος συνέταξεν ἐκ τε τῶν Κρητικῶν νομίμων, καὶ Λακωνικῶν, καὶ ἐκ τῶν Ἀρεοπαγιτικῶν, etc.

legum verbis an ſuis cuiuslibet ſcriptoris, ad verbum an ſummatim? fuerintne illae ipſae quas Stobaeus et Diodorus ſeruarunt? legum autem exordium, quod ab his inſertum eſt, *fuitne ipſis Zaleuci legibus praeſcriptum?* an *argumentum ſaltem eius habemus, aliis verbis conceptum?* an *prorſus eſt commentitium:* Dirimenda haec erant, vt diximus, non in vnum permiſcenda: alioqui, quicquid aſſeritur, et verum et falſum eſſe poteſt.

Quamdiu igitur *leges Zaleuci ſuperſtites* fuerint, etſi diſerta auctoritas commemorari nequit: probabilitas tamen eſt ſatis magna, vsque ad ea tempora, quibus vixere, qui earum meminere, eas durare potuiſſe atque etiam duraſſe.

Locrorum opes fractae ſunt a Dionyſio iuniore Ol. CVI, 1. ante C. N. 356. Iam autem eadem aetate vixit Ephorus, Ariſtoteles et Theophraſtus. Si fractae fuere, non fuere euerſae res Locrorum; immo vero ex illa tempeſtate emerſere iterum Locri et per multa ſaecula floruere, vt nullo modo dubitari poſſit, an Locri antiquas ſuas leges etiam poſt Dionyſii tempora ſeruare potuerint; idque multo minus, ſi reputes, non, vt Lycurgi leges, ore modo ac carmine traditas, verum, ab initio ſtatim, litteris perſcriptas eas fuiſſe.

Iam autem a *Ioanne Stobenſi*, inter excerpta veterum ſcriptorum loca, adſcripta exſtant *fragmenta legum Zaleuci* et *Charondae* vna cum *prooemiis;* non diſſimilia inſerta ſunt hiſtoriis Diodori; ita vt

vt vtrumque aut in eundem fontem, aut in eos incidiſſe neceſſe ſit, qui ex vno eodemque fonte hauſerant. De Charonda alio loco videbimus; nunc de Zaleuco diſpiciendum. Quod ad leges attinet, ſunt ſane ex iis nonnullae, quarum etiam apud alios ſcriptores mentio fit. Quod autem non ipſis verbis Zaleuci antiquis ad nos peruenere, non eam vim habere poteſt, vt omnino commentitiae ſint. Quot tandem aut Lycurgi aut Solonis aut Regum et Decemuirorum Romae leges ipſis eorum verbis expreſſae! negabimusne illis quicquam veritatis ineſſe? De his adeo videtur ſatis tuto pronuntiari poſſe: vim et argumentum legum non eſſe commentitium, ſed cum fide traditum; nequaquam tamen ipſis legum verbis, quorum omnino nihil ad nos perlatum eſt.

Quis tamen ille auctor fuerit, qua aetate, qua fide et auctoritate ille fuerit, e quo Jo. Stobenſis et Diodorus ea petiere, quae ab iis tradita ſunt, hoc in incerto eſt. Sane inter *πολιτείας* et *νομοθεσίας* Ariſtotelis, Theophraſti et Heraclidis, leges Locrorum haud dubie fuere adſcriptae, vix tamen ipſis legum verbis antiquis. Potuit etiam eſſe, qui Locrorum leges, forte et res, ex ipſis Locrenſium tabulis, collegiſſet et ſingulari opere propoſuiſſet. Potuit etiam eſſe, qui ex vno alteroue, aut ex pluribus, nouum opus concinnaſſet, certo conſilio, ad philoſophiam, inprimisque ad legum ferendarum rationem, attemperato. Quod ſi ille ipſa legum verba haud reddidit, forte nec expreſſit; ſi plura de ſuo addidit: non tamen ſtatim dicendus

dus

dus eſt omnia commentus eſſe et mentitus. Quod ſi haec ab hiſtorico narrata fuere, cui oratio in alium modum erat inflectenda, priſca verba is multo minus retinere potuit Quod Bentleius ita colligit: has Zaleuci leges, quae ferri ſolent, aut Timaei aetate nondum extitiſſe aut ab eo pro impoſtoris fetu habitas fuiſſe, parum ſubtiliter factum. Nihil enim aliud conſequitur, quam: Timaeum illum codicem legum ignoraſſe: illo autem tempore etiam doctiſſimus homo innumera ignorare potuit, quae tamen ſcripta extarent, cum nondum ea eſſent litterarum commercia, quae noſtra aetas vidit. Idem Ptolemaeorum tempore, quando libri quaeſtus cauſſa fingi coepere, fuiſſe contendit, qui corpus legum confingeret idque Zaleuci inſcriberet, addito luculento aliquo indicio, fuiſſe eum Pythagoricum. Redeunt haec ad ariolationem non indoctam; verum non minus coniectare licet multa alia, quibus confici poteſt, ſine omni fraude, et mero iudicii errore eueniſſe, vt liber ille Zaleuci nomine inſcriberetur, vtque ille Pythagoreus haberetur. Fac fuiſſe aliquem, qui legum bonarum digeſtum condere vellet, atque fundum earum faceret leges Locris ante multos annos ſcriptas; ſubiiceretque iisdem leges Charondae forte et aliorum; ita tamen vt pro conſilii ſui ratione eas aliis verbis ac modis enuntiaret, legum cauſſas aliaque ad legum vim declarandam adderet. Ita nulla fraus, nullum fallendi ſtudium in illo homine fuit; contra Diodori culpa, cum parum ſubtile iudicium ea in re adhibuiſſet, accidit, vt in hiſtoriarum corpus ſuum eas admitteret: quod ille tanto cupidius

pidius fecit, quia propoſitum hoc ipſi in eo opere erat, vt ad morum virtutisque diſciplinam in animos demittendam illud componeret *l*).

Enimuero difficilior quaeſtio exoritur ſuper prooemio legum, quod in Diodoro et Stobaeo proditum eſt. Quod quidem a vetere Zaleuco ſcriptum eſſe, quale nunc habemus, nemo facile in animum induxerit, qui orationem a priſcae aetatis, in qua Zaleucus vixit, genio abhorrentem etiam in eo, quod vetere dialecto Dorica illud perſcriptum eſſe debuerat, ſi a Zaleuco eſſet profectum, reputet *m*); etſi mihi pro multo grauiore argumento eſt ſententiarum ratio et indoles in multis pro temporum antiquiorum ratione paullo ſubtilior, et orationis copia nimis exuberans, cum in vetere ſermone breuitatem expectares; inprimis vero in ſententiis, de diis maxime et daemonibus, multa ſunt, quae Pythagoricam doctrinam redhibent, pro Zaleuci vero aetate nimis docte dicta ſunt *n*).

 Verum

l) v. Commentatt. ſoc. Gott. To. VI. et VII. *de Diodori fide ac fontibus.*

m) Hic Bentl. praeclare egit partes critici l. c.

n) Sane quidem etiam Numae, qui eadem fere aetate cum Zaleuco vixit, non minus ſubtilem doctrinam tribuunt v. c. Plutarch. in Numa p. 65. A. B. eum *negaſſe, ſenſui aut vlli affectioni* (dolori) *obnoxium eſſe numen, ſed eſſe inuiſibile et ſola mente comprehenſibile*; vetuiſſe eum porro, *diuinae naturae vllam effigiem ſiue ab humana ſiue ab alterius animantis forma ductam tribuere; quippe nefas eſſe, auguſtiora exprimere humilioribus; neque etiam deum aliter quam mente attingi poſſe* (καθάπτεσθαι θεοῦ). Praeclara haec ſunt, quis dubitet, verum haud dubie a ſeriore aliquo philoſopho Numae ſubiecta, ſeu cum ita ipſe ſtatueret, ſeu vt ſuis dictis auctoritatem compararet.

Verum temere ruimus in contrarium errorem, ſi omnia iſta a falſario ſuppoſita aſſeueramus. Si ipſa Zaleuci verba non tenemus, at potuit fama aliqua ſupereſſe prooemii a Zaleuco et Charonda legibus praemiſſi, potuere ſententiae, potuit argumentum eius prooemii traditum eſſe, quod is, qui illud quale nunc habemus, ſcripſit, ſequeretur *).

Quod ſi igitur in verbis non minus quam in ſententiis multa ſunt a Zaleuci aeuo aliena: nihil amplius inde confectum eſt, quam verborum, quibus haec perſcripta ſunt, auctoritatem Zaleuco vindicari non poſſe. Quantum ſibi veteres in verbis aliorum ad ſuam orationem accommodandis permittant, ex ipſa comparatione Diodori et Stobaei intelligas; aut idem exemplum aut exempla eodem fonte profecta vterque ſunt ſequuti: at quam diverſe ab iis enuntiatae, auctae vel imminutae ſunt ſententiae! Quid? quod in Stobaeo eſſe poſſunt nonnulla a ſeriore interpolatore, etiam a Chriſtiano homine, intertexta! Haec et ſimilia cautum reddent lectorem in ſingulis, non vero ita labefactabunt, vt totum commentum hominis fraudulenti et falſarii protenus abiiciendum eſſe pronuntiet. Sane

*) *Warburtonus Divine Legation of Moſes* B. II. S. III. p. 116 ſqq. legum verba cum temporum progreſſione mutata eſſe cenſebat ad vulgarem hominum vſum ſermonisque morem mutatum; idem exemplo Ocelli Lucani vtitur, cuius libellum dorice exaratum nunc in vulgarem ſermonem translatum habemus; eodem exemplo Zaleuci leges potuiſſe in vulgarem ſermonem redactas ab aliquo ad nos peruenire. Cum grauiora ſint alia, quae hoc prooemium premant, equidem in verbis, de quibus multa dici poſſunt, non haereo.

Sane ſententiae et verba Pythagoreum produnt *o*). Hoc nemo facile inficias eat, eoque ipſo conſtat, fuiſſe aliquem, qui Zaleuci nominis auctoritate vſus eſt; vt vero omni fundo deſtitutum eum fuiſſe et falſarii fraude graſſatum eſſe dicamus, effectum non eſt. Habetur praeterea huius prooemii auctoritas ſatis antiqua, cum Cicero manifeſte illud reſpiciat *p*): ſaltem prooemium, quod huic noſtro non diſſimile omnino eſſet. Atqui vel ſic effectum eſt, a Chriſtiano homine id profectum non eſſe; vt adeo iniquiores ſint in genus humanum et in numinis optimi beneficientiam, quae intelligentia et mente nos inſtruxit, iniurii, qui nihil bonae frugis aut virtutis inter homines ante illud tempus nec quenquam fuiſſe contendunt, qui de natura diuina et humana recte ſentiret.

o) Warburtonus quidem ea ratione vti malit, vt dicat, ſententias has iam ante Pythagoram per Italiam fuiſſe. Totus tamen orationis color ac tenor Pythagoricis ſimilior eſt. Ita enim Pythagoras ſentiebat, ad ſtabiliendam iuſtitiam nihil eſſe efficacius prouidentia numinis et cura rerum humanarum, ſi mentibus hominum de ea recte perſuaſum ſit; itaque initio ab hac facto remp. et leges et iura conſtituebat. cf. Jamblich. V. P. ſ. 174.

p) de Legg. II, 6.

Digitized by Google

III.

ACADEMIAE GEORGIAE AVGVSTAE

PRORECTOR

GEORG. HENRICVS AYRER D.

CVM SENATV

SVCCESSOREM SVVM

PHIL. GEORGIVM SCHROEDER

CIVIBVS COMMENDAT

IN A. D. II. JANVARII CIↃIↃCCLXVIII.

Legum Charondae fragmenta.

Sectio prior.

Legitimum magiſtratus noſtri *), Ciues, tempus cum ipſo anno feliciter nunc exire, quanquam per ſe laetum et dulce eſt feſſo id genus ſtudiis curisque animo et geſtienti iam redire ad ſolita negotia vitaeque officia, in quibus tanquam per gratas vices recreet ſe atque recipiat; habet tamen ea res nunc dulcedinem aliquam praecipuam atque eximiam

*) Ex perſona Ge. H. *Ayreri*, cuius nomen praeſcriptum eſt, dicta haec eſſe puta.

Digitized by Google

eximiam adiunctam, quod magiſtratum noſtrum, quintum ſuſceptum, inter res conſtanter et aequabiliter proſperas geſtum, nunc ita deponimus, vt nec publicae nec priuatae noſtrae felicitati vlla facta ſit imminutio aut obſcuratio; quod in tanta rerum humanarum inconſtantia et viciſſitudine quis non notabili aliqua fortuna nobis contigiſſe exiſtimet? Veſtra autem inprimis, Cariſſimi Ciues, modeſtia, verecundia et obſequio, tam pacatam ac tranquillam habuimus remp. vt abeuntes nunc magiſtratu ſine vlla dubitatione remp. ſaluam iurare poſſimus. Ob quem ſecundum rerum noſtrarum curſum debitae agentur Deo O. M. gratiae eo die. erit autem is a. d. II. Januarii, quo academici magiſtratus inſignia rite et inter publicam gratulationem transferentur in

PHILIPPVM GEORG. SCHROEDERVM D.

Virum Experientiſſimum, cuius beneuolentiam et humanitatem, quam vel ipſum medici nomen ac profeſſio oſtendit, quum vos multis ſtudioſiſſimae voluntatis documentis a viro praeſtantiſſimo declaratam habeatis, non dubitamus, quin vos non minus amore in eum ducti, quam laudis veſtrae retinendae ſtudio incenſi, ſitis daturi operam, vt legum ſanctitas, magiſtratus reuerentia, honeſtatis et ingenui pudoris modeſtiaeque decor, vt haec omnia, inquam, propria vobis ſint atque perpetua. Quam noſtram ſpem de virtute veſtra ac fiduciam vanam et inanem non fore, in ipſis his noui anni auſpiciis hoc veſtro quaſi auſpicio et omine declarabitis, Illuſtriſſimi Comites, Generoſiſſimi et Nobiliſſimi Ciues, ſi ad ſollennes caerimonias dicta

dic

Digitized by Google

die in templo academico habendas frequentes conuenietis votisque noſtris pie et religioſe fauebitis.

Ne tamen apud vos, Commilitones, nihil aliud egiſſe videamur, quam vt tanquam alicuius praeconis voce atque opera, quae publice indicenda erant, ſollenni formula indiceremus, ſed vt potius amicitiae atque familiaritatis morem ſeruemus, quo poſtquam de grauioribus rebus actum eſt, ad familiares et hilariores ſermones ac collocutiones dilabitur oratio; tenebimus vos per horulae ſpatium diſputatione de re nec iniucunda nec inutili inſtituenda.

Magnum inter eos, qui legibus olim ſcribendis claruerunt, fuit nomen *Charondae*, nec Zaleuci fama obſcurius, quanquam minus certa de eo memorari poſſunt. Nos, vt in Zaleuco fecimus, primum legum, quae ſub eius nomine veniunt, fragmenta vndecunque conferemus, tum nonnulla, quae de harum legum auctoritate, deque tanti viri vita factisque diſputari poſſunt, breuiter ſubiiciemus.

Et legum quidem praeclarum *prooemium* a Joanne Stobenſi *a*) ſeruatum primo loco erit ponendum;

a) Joannes Stobis oriundus Serm. XLII. p. 289. a quo quidem homine verae et vtilis ſapientiae maior apparatus nobis eſt ſeruatus quam per infinita ſubtilium philoſophorum volumina. Diſſertationibus aliquot Leges Charondae expoſitae ſunt a *Sam. Strunkio* Vpſaliae ſub finem ſuperioris ſaeculi; quarum quartam 1670. 8. in manibus habemus, quae tamen ceterarum deſiderium non facile faciat; tam occupata eſt tota in rebus ac locis communibus.

Digitized by Google

nendum; de quo quid ſtatuendum ſit, alio loco videbimus; auctoritatem eius ipſe Cicero pro ſe laudat *b*).

Conſultantes aliquid et agentes a diis auſpicari fas eſt. Optime enim res, vt vulgare dictum fert, ſe habent tum, ſi eorum, quae ſuſcipiuntur, deum auctorem habeamus et auſpicem omnium. A malis porro facinoribus abſtinendum eſt, idque maxime propter hanc ipſam cum deo conſiliorum communicationem. Cum iniuſto enim numen nihil commune habere poteſt c).

Debet autem vnusquisque inſtare ſibi ſeque excitare d) *ad capeſſenda iuſta conſilia et peragenda ſic, vt quaeque res poſtulat* e). *Nam aequalem in paruis iuxta ac magnis contentionem et ſtudium adhibere, puſilli animi eſt et illiberale. Quare videndum, ne parua aeque ac magna nimis animoſe aggrediare, ſed vt vnamquamque rem,*

b) Cic. de Legg. II, 6. *vt, priusquam ipſam legem recitem, de eius legis laude dicam, quod idem et Zaleucum et Charondam feciſſe video — Quos imitatus Plato, videlicet hoc quoque legis putauit eſſe, perſuadere aliquid, non omnia vi ac minis cogere — Habes legis prooemium, ſic enim hoc appellat Plato.*

c) Τὼς βουλομένως καὶ πράττοντάς τι ἀπὸ θεῶν ἄρχεσθαι χρή. τὸ γὰρ ἄριστον, ὥσπερ ἁ παροιμία φατὶ, τὸν θεὸν ἦμεν αἴτιον πάντων τούτων. ἔτι δὲ φαύλων πράξεων ἀπέχεσθαι καὶ μάλιστα, διὰ τὰν πρὸς τὸν θεὸν ξυμβουλίαν. οὐδενὸς γὰρ ἀδίκω θεὸν κοινωνεῖν.

d) Ita int. βοηθεῖν ἑαυτῷ καὶ ποτικελεύεσθαι. Verba ſunt: βοηθεῖν δὲ ἕκαστον ἑαυτῷ καὶ ποτικελεύεσθαι, κατ' ἀξίαν τῶν δικαίων μεταλαμβάνεν καὶ πράσσεν. τὸ γὰρ ὑπὲρ μικρῶν καὶ μεγάλων ὁμοίως διατείνεσθαι ἄγαν μικροπρεπὲς δοκεῖ ἦμεν καὶ ἀνελεύθερον.

e) κατ' ἀξίαν τῶν δικαίων μεταλαμβάνεν καὶ πράσσεν.

Digitized by Google

rem, ex dignitate eius et efficacitate aeſtimatione facta, ſuſcipias f). *Quo ipſo conſequeris auctoritatem et dignitatem.*

Qui meminerit, in magnis iuxta imperiis ac paruis ciuitatibus quantae nimium ſaepe rerum turbae, diſſenſiones, diſcordiae, odia et bella internecina, hoc ipſo excitata ac mota fuerint, quod res paruae, leues et inanes, magno conatu ac molimine, ſcenico aliquo apparatu, auguſta verborum, ſententiarum, vultus denique grauitate agebantur, dum interea ad ea, quae in re ſumma erant et ipſam publicae priuataeque rei ſalutem continebant, nemo animo vacaret, is forte intelliget, hoc quidem legis caput egregiam et exquiſitam latoris prudentiam tanquam ſpecimine aliquo prodere.

Viro aut mulieri ob iniuſtitiae culpam a ciuitate notatis g) *ne quis opem ferto, neque cum iis verſator;* qui

f) Reſtituenda ſcilicet Joanni et ſententia et lectio ſua: διὸ φροντίζεν [δεῖ] τῶ (pro τοῦ ἐμπίπτειν dorice) μὴ σφόδρα ἐς τὰ ἄκιστα (pro ἥκιστα· male μάκιστα ſcribitur) καὶ τὰ μεγάλα ἐμπίπτεν. ἀλλὰ κατ᾽ ἀξίαν τὰν ἑαυτῶ (pro ἑαυτοῦ, non autem ἑαυτῷ) καὶ δυναμίαν (non δυναμιν?) μετρέοντα, ἑκάστῳ πράγματι (non πρᾶγμα) ἐπιβάλλεν. Hactenus prooemii verba apud Stobaeum dorice ſunt perſcripta.

g) Ἀδίκῳ ἀνδρὶ ἢ γυναικὶ κεκριμένοις ὑπὸ πόλεως ἐπαρωγὴν μὴ ποιεῖσθαι, μηδὲ ὁμιλεῖν μηδένα, ἢ ὀνειδίζεσθαι ὡς ὄντα ὅμοιον ᾧ ὁμιλεῖ. Acciperes verba hoc modo, vt ciues vetiti ſint, ſubuenire vllo modo iis, qui iudicati ſint iniuſti eſſe, h. e. in quos actione iniuſti facta ſententia lata fuerit. Sequitur mox lex, quae reſpondeat huic: πολίτῃ δὲ ἀδικουμένῳ βοηθεῖν. videtur tamen

qui ſecus fecerit, ei ignominia inuritor, vt ſimilis habeatur illi, quicum verſatur.

Diodorus hanc eandem legem recitat, qua malorum conſuetudine (κακομιλία), quae maxima vitae humanae peſtis eſt, et partim prauis exemplis conſiliisque a virtutis ſtudio reuocat, partim integerrimos ſaepe animos tanquam contagione aliqua contaminat, vrbem liberare voluerit. Sed is rem ita eloquitur, ac ſi malorum conſortio ac familiaritate non modo ſeuere interdixerit, ſed et *actionem prauae ſocietatis inſtituerit, grauemque huius delicti multam reis impoſuerit* h): egregia lex, ſi de virtutis ſtudio et vero eius fundamento quaeritur! ſed ab auctoribus adiectam vellemus *rationem ac modum, quo talia iudicia tractari potuerint.* Iam porro:

Viros bonos, qui virtute ceteris praeſtare exiſtimantur, amare quisque et frequentare, atque vere eos imitando, et virtutem ſibi propriam faciendo, initiis illis, maximis omnium et ſanctiſſimis, honeſtati, initiari *ſtudeto* i). *Sine hac enim nemo vir perfectus* k).

Ciui

men eadem lex eſſe, de qua Diodor. XII, 12. ἔγραψε δὲ ὁ Χαρώνδας καὶ περὶ τῆς κακομιλίας νόμον — ἀπηγόρευσε τῇ τῶν πονηρῶν φιλίᾳ τε καὶ συνηθείᾳ χρῆσασθαι. Formata autem vox κακομιλία non vt καχεξία, ſed vt κακοείμων.

h) καὶ δίκας ἐποίησε κακομιλίας, καὶ προστίμοις μεγάλοις ἐπέγραψε τοὺς ἁμαρτάνειν μέλλοντας. idem Diod.

i) τοὺς δὲ προκεκριμένους ἄνδρας ἀγαθοὺς ἀγαπᾷν, καὶ ἐντυγχάνειν αὐτοῖς, τελεῖσθαί τε τὴν μεγίστην καὶ τελειοτάτην τελετὴν, ἀνδραγαθίαν μιμουμένους (immo μεμυημένους initiatos) ἐπ' ἀληθείᾳ, καὶ κτωμένους τὴν ἀρετήν. quanto potentior atque efficacior ad honeſtatis ſtudium in animis inflammandum debuit eſſe haec religioſiſſimae rei imago, quam ieiuna virtutis definitio!

Ciui iniuria affecto in patria iuxta ac peregrin terra ſuccurrunto. Nec minus hoſpitem quemuis, ci in patria ſua et ex ſuis legibus l) *honos habetur, ho norifice et familiariter excipiunto et dimittunto, Iou hoſpitalis memores, tanquam numinis, quod commu apud omnes gentes religione colitur, quodque hoſpitii iur ſeu ſeruata ſeu violata inſpicit.*

Senes iunioribus et exemplis et monitis auctore ſunto, vt verecundiam habeant, et praua quaeuis eru beſcant; idcirco ipſi verecundia et pudore conſpicuos ſ praebento. Nam in quibus ciuitatibus ſenes ſunt inue recundi et improbi, in iisdem liberi etiam et nepotes m) *impudentiam retinent. Impudentiam autem et proterui tatem*

k) *τέλειος*, vti ex initiis, quibus initiatus aliquis eſt. *οὐδεὶς γὰρ ἀνὴρ τέλειος ἄνευ ταύτης* (ſc. *τῆς ἀρετῆς*.) Quae vero ſequuntur, ita ſe habent: *πολίτῃ δὲ ἀδικουμένῳ βοηθεῖν καὶ οἴκοι καὶ ἐπὶ ξένης. ξένον δὲ πάντα, τὸν ἐν τῇ ἑαυτοῦ πατρίδι σεβόμενον καὶ κατὰ τοὺς οἰκείους νόμους, εὐφήμως καὶ οἰκείως προσδέχεσθαι, καὶ ἀποστέλλειν, μεμνημένους Διὸς ξενίου, ὡς παρὰ πᾶσιν ἱδρυμένου κοινοῦ θεοῦ καὶ ὄντος ἐπισκόπου φιλοξενίας τε καὶ κακοξενίας.*

l) Nihil maiore iudicio potuit declarari; ne aliorum virtutem e ſuis opinionibus aeſtimarent. Quid igitur iſtos homines iudicaturos fuiſſe putabimus de hoc hominum genere, quod leges, religiones, mores, ſanctiores ac perfectiores habere videri vult, et aliorum dignitatem, honeſtatem ac virtutem, ex verborum nominumque profeſſione iudicat!

m) *παίδων παῖδες.* Verba ſunt haec: *ἡγεῖσθαι δὲ καὶ παραγγέλλειν πρεσβυτέρους νεωτέροις τὸ αἰδεῖσθαι καὶ αἰσχύνεσθαι τὰ κακά, φανεροὺς ὄντας αὐτοὺς αἰσχυνομένους καὶ αἰδουμένους. ὡς ἐν αἷς πόλεσι πρεσβυτέρων ἀναισχυντίαι [εἰσί], φύονται παῖδες αὐτῶν καὶ παίδων παῖδες ἀναίσχυντοι.*

tatem intemperantia et iniuſtitia ſequitur, atque huic ſuccedit exitium. Ideo inuerecundiam auerſantor, et verecundiam amplectuntor, tanquam hoc ipſo deos habituri propitios ſuasque res ſaluas et incolumes. Nullus enim improbus deo carus eſt n).

Honeſtatem et veritatem vnice colunto; turpitudinem et mendacium odio habento: Nam hiſce notis o) virtus et malitia diſcernuntur. His ſtatim a pueris aſſuefaciunto, caſtigando mentiendi ſtudioſos, diligendo ac fouendo veritatis amantes, vt vniuscuiusque animo innaſcatur et naturam quaſi induat illud, quod pulcherrimum eſt et virtutis ſemina habet fecundiſſima p).

Frugi

n) ἀκολουθεῖ δὲ ἀναισχυντία καὶ ἀναιδεία ὕβρις καὶ ἀδικία· τούτοις δὲ ἕπεται ὄλεθρος. μηδεὶς δὲ ἔστω ἀναιδὴς, ἀλλὰ σωφρονείτω ἕκαστος, ὡς τούτῳ τευξόμενος θεῶν ἵλεων καὶ σωτηρίας. οὐδεὶς γὰρ κακὸς θεοφιλής.

o) Veritatis et mendacii, honeſtatis et turpitudinis. τιμάτω δὲ ἕκαστος τὸ καλὸν καὶ τὸ ἀληθὲς, καὶ μισείτω τὸ αἰσχρὸν καὶ τὸ ψεῦδος. ταῦτα γὰρ ἀρετῆς σημεῖα καὶ κακίας. διὸ χρὴ συνεθίζειν ἐκ παίδων κολάζοντας μὲν τοὺς φιλοψευδεῖς, φιλοῦντας δὲ τοὺς φιλαλήθεις.

p) ſc. veritatem et honeſtatem. Quam praeclara praecepta! et quam praeclare illa, ad inſinuandum ſe in animos hominum, verbis expreſſa! ἵν' ἐμφυσιῶται ἑκάστῳ τὸ κάλλιστον καὶ σπερμωδέστατον τῆς ἀρετῆς. O quam multa in rebus ad publicam priuatamque felicitatem ſpectantibus caeci illi Gentiles videbant, in quibus nos Chriſtiani caecutimus! Si ſenſu et affectu imbibitum, monitu et exemplo inſtillatum, non inanium verborum ambagibus traditum, fuerit honeſtatis ac veritatis ſtudium, quanto meliores quanto feliciores ciues habituri eſſemus! Super voce ἐμφυσιοῦν, quae et infra occurrit ἵν' ἐμφυσιῶται ἑκάστῳ τὰ παραγγέλματα, grauis eſt cenſura Bentleii p. 376. qui adeo barba-

Frugi potius eſſe quam ſapere videri vnusquisque ciuium ſtudeto. Nam ſapientiae exiſtimationem affectare, indubitatum ſtolidi et anguſti animi eſt ſignum q). *Frugi autem eſſe et modeſtum ſe praebere ita ſtudeto, vt eſſe velit, non autem videri. Verbis egregiam virtutem iactare ne quis audeto, qui nec factis nec animi habitu profeſſionis fidem fecerit* r). Audiant haec, et tanquam a philoſopho dicta, improbent, vel ii ipſi, qui, quanquam formulariae tantum pietatis ſtudioſi, a pietate tamen nomen mutuantur!

Ergo

barbarum auctorem prodi hoc ipſo contendebat, quod vocabulum, vulgari vſu pro ἐμφυσᾷν, *inflare*, adhiberi ſolitum, vſurpauerit tanquam a φύσις ductum, vt ſit *in naturam et indolem conuertere.* Iniquiſſima vero ſtrictura. Eſt enim voc. Pythagoreis ſeu veris, ſeu imitatoribus, hoc ſenſu frequentatum: ſic Hippodamus de rep. apud Stob. XLI. τὰ δὲ ἔθη καὶ ἐπιτηδεύματα πλάσσει καὶ κηροχυτεῖ τὰν ψυχὰν, φυσίωσιν ἐμποιεῦντα διὰ τῆς συνεχέος συνεργίης: h. *habitu in naturam verſo.* Apud Porphyr. de Abſtin. I, 29 ἡ κατὰ τὰ ὄντως ὄντα φυσίωσις καὶ ζωή. III, 11. φυσιοῦσθαι *a natura vim habere.*

q) Προσποιείσθω δὲ ἕκαστος τῶν πολιτῶν σωφρονεῖν μᾶλλον ἢ φρονεῖν. ὡς ἡ προσποίησις τοῦ φρονεῖν μέγα σημεῖον ἀπειροκαλίας καὶ σμικρότητος. Quanto melius aureum hoc praeceptum noſtris legum tabulis eſſet inſerendum, cum in τῷ φρονεῖν ſumma nunc omnis ſapientiae poni ſoleat. Quid? quod, niſi quaeſtiunculis et opiniunculis animum onerare maluiſſent noſtri maiores quam paucis veritatis fructuoſae et virtutis actuoſae praeceptis imbuere ipſoque vitae vſu firmare, quanto meliorem nunc remp. haberemus!

r) ἔστω δὲ ἡ προσποίησις τοῦ σωφρονεῖν ἀληθής. μηδεὶς γὰρ πλαττέσθω γλώσσῃ καλὰ ἔργα, πράξεως καὶ διανοίας στερόμενος ἀγαθῆς.

Digitized by Google

Erga magiſtratus, tanquam parentes, beneuolentia ffecti ſunto, obediendo ac venerando ipſos. Qui aliter enſerit, poenam mali conſilii dabit daemonibus ciuitatis raeſidibus s). *Nam et ipſi magiſtratus ciuitati praeſunt et ciuium ſaluti.*

Magiſtratus autem ipſi ciuibus, tanquam liberis uis, cum iuſtitiae cura praeſunto. Inimicitias iuxta tque amicitias, iraſque in iudicando reprimunto t).

Laudantor et concelebrantor illi, qui, locupletes cum ſint, tenuioribus ſubueniunt; quippe qui patriae ſuae, communi parenti, liberos ſimulque propugnatores ſeruent. Subueniunto autem iis, qui fortunae, non otioſae et intemperantis vitae, culpa pauperes ſunt v).

Fortunac

s) Ita int. *δαίμοσιν ἑστιούχοις* et mox *ἄρχοντες γὰρ ἑστιουχοῦσι πόλεως καὶ πολιτῶν σωτηρίας.* Verba ſunt: *Χρὴ δὲ καὶ πρὸς τοὺς ἄρχοντας εὔνοιαν διαφυλάττειν, καθάπερ πατρικὴν, εὐπειθοῦντας καὶ σεβομένους. ὡς ὁ μὴ διανοούμενος οὕτως τίσει δίκην κακῆς βουλῆς δαίμοσιν ἑστιούχοις. ἄρχοντες γὰρ ἑστιουχοῦσι πόλεως καὶ πολιτῶν σωτηρίας.* De Daemonibus vid. ſup. ad LL. Zaleuci Proluſ. I. Voc. *ἑστιοῦχος* in verbis Aeſchyli legitur ap. Longin. ſ. 3. vbi et Toup. in Ind. raram vocem eſſe notauit. Ceterum lex haec cum nonnullis aliis etiam eo eſt notabilis, quod diris quodammodo deuouetur is qui aduerſus legem deliquerit; cuius generis multae leges ſunt inter Moſaicas. Legem hanc reſpexit Cic. de LL. III, 1. *Nec vero ſolum vt obtemperent obediantque magiſtratibus, ſed etiam vt eos colant diligantque praeſcribimus, vt Charondas in ſuis fecit legibus.*

t) *Χρὴ δὲ καὶ τοὺς ἄρχοντας δικαίως προεστάναι τῶν ἀρχομένων, καθάπερ τέκνων ἰδίων, ἔχθραν καὶ φιλίαν καὶ θυμὸν ἐν τῷ κρίνειν κοιμίσαντας.*

ες

v) *Ἐπαινείσθωσαν δὲ καὶ εὐδοκιμείσθωσαν, ὅσοι ἄγμύν εὔποροι τοῖς ἐνδεεστέροις ἐπαρκῶσιν, ὡς τέκνα   τορας*

Fortunae enim caſus omnibus communes ſunt: otioſa autem et incontinens vita malis hominibus propria eſt u).

Item honeſtum habetor, indicare eum, cuius quis facinoribus conſcius eſt, vt resp. ſalua ſit, multos habens bonae conſtitutionis cuſtodes x). *Qui indicaturus eſt, pietatem adhibeto: etiam genere proximos deſerto; patria enim nihil eſt coniunctius* y). *Indicium autem faciunto non eorum, quae per imprudentiam praeter voluntatem commiſſa, ſed quae conſulto peccata ſunt. Ceterum is, qui indicio delatus fuerit, ſi aduerſus indicem inimicitias ſuſceperit, ab omnibus odio habetor, atque ingrati animi poenas dato tanquam is, qui mercede defraudet eum, per quem quaſi medicum, a peſſimo morbo, ſcelere, liberatus eſt* z).

Periculoſa

τορας σώζοντες τῆς ἑαυτῶν πατρίδος· ἐπαρκείτωσαν δὲ τοῖς διὰ τύχην πενομένοις, καὶ μὴ διὰ βίον ἀργὸν καὶ ἀκρατῆ.

u) Sic int. ἡ μὲν γὰρ τύχη πᾶσι κοινὸν, ὁ δὲ ἀργὸς καὶ ἀκρατὴς βίος κακοῖς ἀνδράσιν ἴδιος.

x) Καλὸν δὲ ἔστω καὶ μηνύειν, ἐάν τις τῷ συνίδῃ ἀδικοῦντι, ἵνα ἡ πολιτεία σώζηται πολλοὺς ἔχουσα τῆς εὐκοσμίας φύλακας.

y) ὁ δὲ μηνύων εὐσεβὴς ἔστω, καὶ κατὰ τῶν οἰκειοτάτων ἐξαγγέλλων. οὐδὲν γὰρ ἐστὶν οἰκειότερον πατρίδος. reſpectusque adeo patriae debet eſſe maior quam conſanguineorum.

z) Ita int. μισείσθω ὑπὸ πάντων, δίκην διδοὺς ἀχαριστίας, ἧς (δι' ἧς μισθοῦ) ἀποστερῇ τὸν ἰατρεύοντα, μεγίστην νόσον ἰατρευόμενος, ἀδικίαν. Antecedentia vero ſic ſe habebant: ἐμφανιζόντων δὲ μὴ, τὰ δι' ἀκούσιον ἄγνοιαν γιγνόμενα, ἀλλ' ὅσον ἂν ἐκ προνοίας τὶ ἁμαρτάνωσιν. ὁ δὲ ἐμφανισθεὶς, ἂν ἐθελεχθρῇ τῷ μηνύσαντι, -ίσθω etc.

Periculoſa forte lex et admodum lubrica, et quae vmbratilem potius, quam verum legumlatorem prodat, qua ſycophantis et delatoribus, et cum his omni ſceleri, flagitio et infamiae, cum odiis, inimicitiis, caedibus, aditus in forum parari videtur! niſi forte in ipſo legum codice alia fuere ſubiecta, quibus his malis occurreretur. Et alia ſane apud Diodorum *a*) Charondae lex memoratur, quae non tam ſuperiori abrogare quam potius huius ipſius legis deprauationi cauere debuiſſe videri poteſt: *Calumniae enim*, inquit, *conuictis* b) *poenam irrogauit hanc, vt myrica coronati per vrbem circumducerentur, quo eos malitiae palmam eſſe conſequutos manifeſte appareret.* Sed ſunt adhuc nonnulla alia ad hanc legem monenda, quae in aliam commentationem differenda eſſe videmus. Vos, Ciues amantiſſimi, iis, quas ab initio propoſuimus, precibus monitisque vt locum apud vos eſſe velitis, iterum iterumque rogamus. P. P. Kal. Januar. cIↄIↄCCLXVIII.

a) Diodor. XII, 12.

b) malitioſae delationis, *τοὺς δὲ ἐπὶ συκοφαντίᾳ καταγνωσθέντας προσέταξε περιπατεῖν ἐστεφανωμένους μυρίκῃ, ὅπως ἐν πᾶσι τοῖς πολίταις φαίνωνται πρωτεῖον τῆς πονηρίας περιπεποιημένοι.*

 IV.

IV.

ACADEMIAE GEORGIAE AVGVSTAE

PRORECTOR

PAVLVS JACOB. FOERTSCH D.

CVM SENATV

ANNIVERSARIA INAVGVRATIONIS

SACRA XXXII.

IN A. D. XVII. SEPT. cIↃIↃCCLXIX.

RITE INDICIT.

Legum Charondae fragmenta.

Sectio altera.

Solent vulgo homines ea tantum tempora pro memorabilibus habere, in quibus aliquid ad vtramque fortunam inſigne et a vulgari rerum curſu deflectens euenerit; quemadmodum omnino ea, quibus adſueuimus, quamuis notabilia et praeclara, vix obiter contemplamur; in iis autem, quae noua et inſolita ſunt, vnice haeremus ac ſtupemus. Quid? quod adeo, *cum ſuſpicimus magni caeleſtia mundi Templa ſuper, ſtellisque micantibus aethera fixum,* Vix *venit in mentem ſolis lunaeque viarum;* at nunc, cum

cum *crinitum ſidus* apparet, cuius non oculi animique ad caelum conuerſi ſunt? Sed *adſiduitate quotidiana*, vt Ciceronis verbis vtamur, *et conſuetudine oculorum, adſueſcunt animi, neque admirantur neque requirunt rationes earum rerum, quas ſemper vident; proinde quaſi nouitas nos magis quam magnitudo rerum debeat excitare.* Sapiens itaque, non ille ex porticu nec ex ſchola formularia, ſed qui ad vitae vſum et felicitatem transferendam ſibi eſſe philoſophiam cenſet, magnam ſui ſtudii partem ponit in eo, vt obvia quaeque et vulgaria, quae ante pedes, in omnium conſpectu oculisque poſita, omnium manibus trita tractataque ſunt, excutiat et exploret, quaeque iis ſiue ad vitae miſeriam minuendam, ſiue ad felicitatis publicae priuataeque materiem augendam inſint, extundat et exquirat. Idem ille ſapiens, dum ſortem aequabilem et in neutram partem conſpicuam eminenti et inuidioſae fortunae anteferre non dubitat, eum demum vitae ſuae curſum ſecundum iudicet neceſſe eſt, quem inter res modice proſperas animo aequo et tranquillo nullaque fortunae in alterutram partem viciſſitudine turbato exegerit.

Scilicet mortalibus ſi qua vita beata contigit, ea eſſe iudicanda eſt, quam te viuere vix ſentiebas, vixiſſe recordaris, tanquam ſomnium, quod modo effluxit. Nam qui eam felicitatis menſuram eſſe velit, vt nullam diem, nullam horam, feliciter exegiſſe arbitretur, niſi cum apud ſe diceret: at beatum me! nae is, veremur, vt magnam vitae ſuae partem cum felicitate coniunctam fuiſſe dicere poſſit.

Redeuntibus nunc, Ciues, ſacris Academiae noſtrae anniuerſariis, exactoque adeo iterum anno, qui ſacro huic computo accedit, (et vtinam in immenſam annorum ſummam excreſcat!) ſi nihil nec admodum laetum nec admodum triſte, quod euenerit, memorare poſſumus, habemus in eo ipſo, quod de rep. ſalua et incolumi, rerumque ſtatu integro et ſtabili, gratulari poſſimus; quanquam, in hac ipſa aequabiliter proſpera fortuna, multa publice laeta et ſecunda contigerunt, cum beneuolentiae Regis Optimi erga nos tot tamque praeclaras ſignificationes, curae autem ac tutelae Parentis noſtri communis, Munchhuſii, tam plena affectus ſigna, ac potius monumenta, enumerare in promtu ſit; nuper quidem etiam hoc, quod Regis Optimi frater amantiſſimus, Sereniſſ. Dux Gloceſtriae, res noſtras inſpicere non eſt dedignatus. Quae cum ita ſint, habemus vtique, quod ſollennia anniuerſaria et ſupplicationes publicas in a. d. XVII. Sept. e Senatus academici decreto, rite indicamus; cumque ille dies ex iis ſit, quos maiorum mos et ritus cultui diuino publico conſecrauit, ducetur quidem a. h. IX. pompa ex more in templum academicum, ſed orationis loco, quam haberi mos eſt, inter ſacra publica, Vir Summe Reuerendus, Collega noſter coniunctiſſimus, *G. T. Zachariae* D., qui illo die verba e ſuggeſtu faciet ad piam concionem, expoſitis pro ſolita facundia ceteris, quae pietatis ſenſum in animis excitare poſſint, deo aget immortali gratias ac vota publica perſoluet. Vos igitur, Iuuentutis florentiſſimae Principes, Comites Illuſtriſſimi, ceterique Ciues genere, ingeniis, moribus Nobiliſſimi,

Digitized by Google

liſſimi, quorum ſtudium amorque noſtri aliis rebus cognitus nobis perſpectusque eſt, ſollennibus his intereſſe frequentes tanto minus recuſabitis, quo magis ipſius diei ſanctitas, ſacrarum rerum reuerentia, pietatisque in adorando Numine O. M., omnis felicitatis fonte et auctore vnico, teſtandae neceſſitas, hoc idem a vobis exigunt et flagitant.

Satis nunc factum eſt, Ciues amantiſſimi, ei, quod indicendorum anniuerſariorum ſollennium nobis incumbebat, officio. Reſtat altera officii pars, vt de quaeſtione aliqua docta et vtili vobiscum agamus; paucis vtique, quippe qui docta et vtilia non ſemper ad animos perdiu tenendos eſſe accommodatiſſima bene teneamus.

Subſtitimus tum, cum de Charondae legibus agere inſtituiſſemus *a*), in ea lege, qua indicii munus et officium vnicuique ciuium erat impoſitum, *ſi cuius ſacinoribus erat conſcius* b). Securitatem et tranquillitatem publicam inter ciues Charondae in hoc inprimis fuiſſe propoſitam, ex ipſa lege intelligitur *c*); ad omne autem criminum flagitiorumque genus, etiam ad morum prauitatem vitaeque profligatae turpitudinem, neceſſitatem hanc indicii pertinuiſſe, ex iis, quae mox ex eadem lege ſubiicientur

a) In Proluſ. Kal. Jan. 1768. *Legum Charondae fragmenta.* Sectio prior.

b) ἐάν τίς τῳ συνίδῃ ἀδικοῦντι.

c) ἵνα ἡ πολιτεία σώζηται, πολλοὺς ἔχουσα τῆς εὐκοσμίας φύλακας.

tur *), patebit. Habere tamen eam aliquid incivile, forte illiberale et ingenuo homine indignum, erit forte, qui exiſtimet. Quis enim, niſi qui ex aliorum miſeria creſcere publicoque odio exultare malit, eorum, quae ab altero, familiari interdum ac collega, praue et ſiniſtre geſta ſint, index apud magiſtratum eſſe ſuſtineat? Sed, dum a tali indicio, tanquam cum honeſtate parum coniuncto, abhorremus, adſperſa fere et admixta calumniae, odii vel cupiditatis, nota aliqua animo inſidet; cum tamen ab odiis iuxta ac ſtudiis prauis intactum ſeruare ſtudeat animum bonus quisque ciuis; et, quod in ipſa lege adiicitur, maior haberi debeat ratio patriae, qua nihil cuiquam eſſe poteſt coniunctius, quam familiarium, liberorum ac parentum. Verum primo, ſi non ipſa lege, tamen ipſa re et inſtituto, multa potuere eſſe definita, quae hanc delationem circumſcriberent. Potuit ea locum habere in criminibus conceptis, inchoatis, deſignatis. Tum ſubiicitur recenſus eiusmodi ſcelerum (*ἀδικημάτων*), quae a malo animorum habitu proficiſcuntur: deorum contemtus, parentum violatio, magiſtratuum et legum neglectus, et iuſtitiae eleuatio ad deſpectus. Huic animi deprauati malitiae niſi mature occurratur, in deterrima ſcelera et facinora erumpere illa poteſt. Tandem, idque primarium erat, lex haec tolerabilis eſſe potuit duntaxat in ea ciuitate, in qua diſciplinae magna eſſet ſeueritas, morum ſimplicitas et

*) *ἐμφανιζόντων δὲ — ὅσον ἂν ἐκ προνοίας τὶ ἁμαρτάνωσιν. — ἔστω δὲ μέγιστα ἀδικήμχτα θεῶν καταφρόνησις* etc. v. Proluſ. ſequ.

et ſanctitas, deorumque vigeret reuerentia et iurisiurandi religio.

Neque maiores adeo noſtri talis indicii honeſtatem ſuſpectam habuerunt; quod cum omnino ex antiqua rei iudiciariae inter Germanos forma, tum ex iis conuentibus iudiciariis intelligitur, qui inde in nonnullis tractibus, ad Loganam inprimis, etiamnum frequentari ſolent, in quibus ciues omnes ac ſinguli, inprimis tamen ii, qui publico aliquo munere vel miniſterio funguntur, iureiurando adacti, quidquid contra leges a quopiam ciuium ſuorum commiſſum peccatumque nouerint, publico indicio edere tenentur; quod ipſum indicium pro accuſatione habetur, vt ſtatim res in iudicum conſeſſu diſceptanda proponatur. Sane quidem finibus contineri ſatis anguſtis et ad certa tantum crimina et flagitia, inprimis ea, quae bonam ciuitatis vel pagi conſtitutionem bonamque politiam turbare poſſunt, ſpectare hoc iudiciorum genus videtur: habet tamen, niſi fallimur, hoc maiorum noſtrorum inſtitutum bona multa et praeclara, adeo vt nuper a viro docto horum conuentuum vtilitas egregie ſit commendata *d*). Quid? quod in *Epiſcoporum olim placitis* excitati ex media parochianorum turba aliquot, numero fere ſeptem, *teſtes ſynodales* vulgo dicti, de iis, quae clandeſtina celarentur, criminibus et flagitiis, etiam de vita moribusque ſuorum conterraneorum indicium profiteri iureiurando obligati cogebantur; etſi etiam hoc indicium intra adulterii

d) J. F. Ehrhardt *von dem geſchwornen Montage, oder den Ruge-Gerichten an der Lahn.* Marb. 1768.

adulterii fere, caedis ac rapinae, ſimiliaque crimina, quibus ſi ſe contaminet aliquis, vir bonus eſſe nequit, ſubſtitiſſe videtur; niſi quod de magicis artibus, et impietate ſuſpectaque religioſi cultus formula quaeſitum praeterea fuit *e*).

Omne tamen indiciorum genus (nam de maieſtatis delatione, quam nemo ſine horrore nominat, non agimus) in nullo populo ac rep. retineri, multo minus recipi, poteſt, quandocunque morum integritas fidesque antiqua corrumpi, et cum diuitiarum opumque ſtudio ſycophantarum delatorumque calumnia et malitia iudicumque auaritia et cupiditas graſſari coepit. Fingunt quidem plerumque leges hominum ingenia; nec tamen minus legum naturas hominum ingenia temperant. Nec ſcriptis in ſycophantas et calumniatores legibus ad rerum ſummam multum effici putamus; etſi Thurios etiam legem habuiſſe memorauimus, qua falſae calumniae poena infligebatur haec, vt *myrica coronatus* calumniator per vrbem circumduceretur. Myrica, quod tamaricis genus eſt, propterea ad hanc contumeliam delecta eſſe videtur, quod infelix is frutex habitus, quippe qui circa ſaxa ſolitaria *f*) ſerpat, adſpectu parum gratus. Poena autem talis, quod

e) v. Boehmeri Ius eccleſ. Proteſt. lib. III. t. 39. § 37. 63 ſqq. et nuper Koppius de Iudiciis Haſſiac. med. Sec. (P. I. *von den Heſſiſchen geiſtl. und Civil-Gerichten* II. *St.* IV. *Abth.* § 85 ſqq.) Originem inde ducere videntur corycaei et indices in Wurtembergenſ. terris, *Gemeinsmänner* dicti, quos Keislerus memorat T. I. p. 80. Sed de his circumſpicere non vacat.

f) cf. Plin. XIII, 21. ſ. 37.

Digitized by Google

quod facile quisque pro ſe intelligit, in ea tantum republica malos deterrere poteſt, in qua bonae malaeque famae, decoris dedecorisque, ſenſus animis inſitus ſit paullo acutior. Is autem niſi diſciplina publica priuataque et ipſa puerilis aetatis inſtitutione inſtillatus fuerit, ciuium animis ſponte non facile innaſcitur. Ad hunc tamen honeſtatis pudorisque ſenſum in ciuium ſuorum animis eliciendum et excitandum vetuſtarum ciuitatum diſciplina mirifice erat concinnata, non, vt nullam niſi in Regis ſeruitio gloriam poſitam eſſe putarent, verum vt recte factorum praemium ſummum ac certiſſimum ex ciuium exiſtimatione et laude peterent, malefacti poenam acerbiſſimam et omni ſupplicio atrociorem arbitrarentur infamiam. Itaque illam ipſam myricae geſtandae ignominiam Diodorus narrat *g*) inter Thurios plerisque adeo intolerabilem viſam, vt, cum eam ſibi iudicum ſententiis inflictam audirent, morte ſuis ſibi manibus illata eam occuparent. Omnino autem, vt violenta imperia terrore ac metu tranquillitatem, hoc eſt ſeruitutem, publicam retinere ſtudent, ita ciuitates, quae in eam reip. formam deſcriptae ſunt, quae hominibus ingenuis conſentanea ſit, ciuium pudorem habent ſalutis ſuae cuſtodem fidiſſimum.

Ne ille itaque animis, tanquam ſpeculis, deiiciatur, ſed vigilanter et fideliter excubet, ipſas leges in iis ciuitatibus eo temperatas eſſe neceſſe eſt, vt in poenis ac ſuppliciis ignominiae et infamiae, non autem atrocitatis ac tormentorum ſaeui-

tiae,

g) Diodor. XII, 11.

tiae, quod peſſimum tranquillitatis publicae praeſidium eſt, ratio habeatur. Falſo enim natura accuſatur, quaſi quaedam ingenia tam ferocia ac belluina finxerit, vt niſi belluarum more regi nequeant. Suam inhumanitatem accuſent, qui culpa ſua commiſerunt, vt illa ingenia ſortis ſuae duritie et immanitate efferarentur. Scilicet, quod noſtra vel aſperitate vel ſocordia miſeri ſunt, hoc in ipſos poena vindicandum arbitramur? Sed de his ſatis a viris ſapientibus ac doctis et ſaepe actum eſt. Nos ad aliam inter Thurios ab ignominia ductam poenam progredimur.

Adulterii poena inter Thurios conſtituta fuit haec, *vt moechum ludificari facetisque ac dicacibus conuiciis exagitare poſſet quiuis.* Quae quidem poena an inter nos ab adulterii flagitio multos ſit reuocatura, forſitan dubites, multo magis ex quo Gallica elegantia Germanorum mores adeo infecit, vt etiam honori ſibi aliquis ducat, flagitioſum et eſſe et haberi. Sed pudorem omnem iam dudum eo vsque eiurauimus, vt in ipſa rep. litteraria, in qua Honeſtas et Bona Mens magiſtratum gerere debebant, verendum ſit, ne, quicunque regnum affectet, aut ſaltem aliquo loco eſſe velit, id ſe inquinatis moribus, flagitioſa aliorum inſectatione et perfrictae frontis impudentia facile conſequi poſſe putet. Enimuero quaeri poteſt non minus ac dubitari de toto hoc genere poenae ciuilis, quod petitum eſt a cauillatione et irriſione, ſatisne graue illud ſit et legum auctoritati conſentaneum? quod tamen in ea ciuitate minus in reprehenſionem venire poteſt,

in

Digitized by Google

in qua exiſtimationis bonaeque famae ac pudoris omnino aliqua ratio habetur: ea res tamen, niſi in magna morum ſimplicitate locum vix habet. Expeditiorem reprehenſionem habet illud inſtitutum, quo ludificationi publicae, et laſciuiae plebis ac puerilis aetatis, reus exagitandus conceditur. Exempla eius generis ſunt mali debitores apud Tyrrhenos, qui marſupio vacuo ad collum religato per vias ducebantur irridendi pueris; (fragm. Heraclid. *de Tyrrhenis*) aut apud Boeotos, cophino capiti ſuperiniecto vt in foro ſederent. (Nic. Damaſc. in fragm.)

Sed inter Thurios eadem ludibrii poena in *curioſos* et de alienis negotiis ſatagentes ardelionesque erat ſtatuta *h*). Sapienter vtique in peſſimum animi vitium plurimorumque peſſimorum vitiorum fomitem animaduerti Charondas voluit. Nam nemo facile aliarum rerum curioſus eſt, qui non ſuarum negligens ſit et otioſe agat, et idem loquax ſit et aliis male cupiat. Quod autem Plutarchus vtrumque hominum genus et moechos et male ſedulos vna enuntiatione complexus eſt, id, dum breuitatis ſtudio plura ſub vnum caput reuocabat, temere

h) Plutarch. de Curioſ. p. 159. B. *εὖ δὲ καὶ ὁ τῶν Θουρίων νομοθέτης· κωμῳδεῖσθαι γὰρ ἐκώλυε τοὺς πολίτας, πλὴν μοίχους καὶ πολυπράγμονας.* Nolim *κωμῳδεῖσθαι comoediis traduci* proprie dictum accipere; quanquam eſſent, quae pro hac interpretatione memorari poſſent. Epigrammatiorum dicacitas igitur tum pro virgarum ſaeuitia erat, qua carnifices nunc noxiorum terga caedunt. Ceterum alienorum negotiorum male curioſos multari etiam apud Locros, altera de Zaleuci legibus proluſione vidimus: ſup. p. 36.

temere factum putare malumus, quam, quanquam ipſe hoc facere videtur, alterum alterius ſimile arbitrari. Ceterum dum de hac *cauillandi licentia* per Charondae legem *in ſycophantas, impudicos et male curioſos, permiſſa* agimus, Lycurgi inſtitutum illuſtrare licebit, quo cauillari et dicteria iacere aſſuefaciebant pueros ſuos Lacedaemonii *i*). Spectaſſe enim Laco videtur partim hoc, vt ingenia acuerent et cum ſollertia hilaritatem aliquam induerent animis, partim vt cauillorum et dicteriorum aculeos extimeſcentes pueri nihil ſtulte vel praue committerent, quo ſodalium ſalibus perfricandos ſe traderent. Haec quidem hactenus. P. P. a. d. XVI. Sept. cIↃIↃCCLXIX.

i) v. Cragius de rep. Lac. lib. III. t. 8. inſt. 8.

Digitized by Google

V.

ACADEMIAE GEORGIAE AVGVSTAE

PRORECTOR

'AVLVS JACOB. FOERTSCH D.

CVM SENATV

SVCCESSOREM SVVM

GE. LVDOVICVM BOEHMER D.

CIVIBVS COMMENDAT

IN A. D. II. JANVARII cIↃIↃCCLXX.

Legum Charondae fragmenta.

Sectio tertia.

Pergit Joannes Stobenſis in legum Charondae recenſu in hunc modum: *Pro maximis autem* *ſceleribus habentor deorum contemtus, parentum mala tra-* *tatio voluntaria, magiſtratuum legumque neglectus et pra-* *uum ius faſque in contemtum adducendi ſtudium. Contra* *iuſtiſſimus idemque ſanctiſſimus ciuis aeſtimator, qui eadem* *illa honore habeat, eosque, qui illa contemnunt, apud* *ciues et magiſtratus indicet a).* Cum antecedente de indicio

a) Ἔστω δὲ μέγιστα ἀδικήματα, θεῶν καταφρόνησις, καὶ γονέων κάκωσις ἑκούσιος, καὶ ἀρχόντων καὶ νόμων ὀλι-

 γωρία

indicio coniunctam fuiſſe hanc legem manifeſtum eſt. Bene autem et hic Charondas ethicum praeceptum inſerit idque longe grauiſſimum. Nam legum ſanctitas et reuerentia atque quodam modo horror animis vel maxime erat inſtillandus, ſi expectabat hoc, vt ciues aliquando haberet vitae puritate, integritate et ſanctitate conſpicuos. Quod noſtris temporibus et noſtris moribus contra ſe habere videtur. Nam ad puerilis inſtitutionis formulam vix quisquam hoc refert, vt legum reuerentia imbuantur animi. Contra autem non facile eſt aliquis tam obtuſi ingenii, qui non audeat in leges dicax eſſe; et, dum ediſcuntur iura, eorum maieſtatem et ſanctitatem pauci ita animis ſuis habent propoſitam, vt legem aliquando ſiue fraude ac dolo malo ſiue interpretatione vel ſiniſtra vel indocta violare, religioni ſibi ducere mature adſueſcant.

Ad cuſtodiendam hanc et muniendam legum reuerentiam referenda eſt lex Charondae, cuius veſtigia ſeruauit Diodorus: *Legi, inquit, parendum eſſe ſtatuit, etiam iniquae et male ſcriptae b);* melius ſcilicet

γωρία, καὶ ἑκούσιος ἀτιμία δικαιοσύνης. δικαιότατος δ' ἔστω καὶ ὁσιώτατος πολίτης, ὁ ταῦτα τιμῶν, καὶ ἐμφανίζων πρὸς πολίτας καὶ ἄρχοντας κατὰ τῶν καταφρονούντων. Jo. Stob. Serm. XLII. p. 290. Dicta haec vltima ſunt vt *εἰσάγειν δίκην κατά τινος.* Sic *κατηγορεῖν, καταδικάζειν* et multa in re forenſi. Et ſic paullo ante: *κατὰ τῶν οἰκειοτάτων ἐξαγγέλλων* (quod communi ratione *εἰσαγγέλλων* vel *ἐπαγγέλλων* eſſe debebat.)

b) Diodor. XII, 16. *προσέταξε γὰρ ἐκ παντὸς τρόπου πείθεσθαι τῷ νόμῳ, κἂν ᾖ παντελῶς κακῶς γεγραμμένος,* vbi in ſeqq. late de hac lege diſputat Diodorus.

Digitized by Google

:et arbitratus et honeſtius, auctoritati legum
uid concedere priuatum hominem, quam vt
ati hominis libido vel temeritas legis auctorita-
cauillatione ſua eleuaret. Fecit tamen emen-
di legem, quae emendatione indigere videretur,
eſtatem. Subiicit enim eodem loco Diodorus
rationem ſimilem ei, quae in Zaleuci legibus
)bis iam memorata eſt, vt qui quicquam in legi-
nouandum publice proponeret, is interea,
de emendanda lege deliberaretur, collum funi
reret mox adducendo, niſi lex eſſet abrogata.
itaque ſeu Diodori ſeu eorum, quos ille ſequu-
eſt, memoria vacillauit: aut alter legis auctor ab
o id petiit, aut vtriusque auctoritas fecit, vt com-
iia vtrique tribuerent, quae alterutri tantum
t relinquenda. Zaleucus certe magnam in le-
s acerbitatem et auſteritatem eſt ſequutus;
rondae vero leges ſanctiones habent mites et ad
:atem temperatas.

Sequitur apud Stobenſem lex praeclara et
iine libero ingenuoque digna, modo in ciuitate
ra et in ea patria viuat, in qua liberum hominem
uo loco haberi videas: *Pro patria mori honeſtius*
ior, quam viuendi cupiditate patriam et honeſtatem
ere. Praeſtat enim honeſte mori, quam viuere tur-
et cum opprobrio c).

 Aut

) Jo. Stob. l. c. p, 290. ὑπὲρ πατρίδος ἀποθνήσκειν σεμνότερον ἔστιν, ἢ γλισχόμενον τοῦ ζῆν ἐγκαταλιπεῖν αὐτὴν καὶ τὸ καλόν. Κρεῖττον γὰρ τεθνάναι καλῶς, ἢ ζῆν αἰσχρῶς καὶ ἐπονειδίστως.

561701

Digitized by Google

Aut breuiter nimis haec a Stobenſi excer ſunt, aut in ipſis legum tabulis alia lex fuit in ea dem rem ſcripta, quam Diodorus ſeruauit: *Sig rum ordinumque in bello deſertores, aut arma pro pa ſumere omnino detrectantes, muliebri veſtitu amicti triduum in foro deſidento* d). Communis ea omniu ciuitatum Graeciae, et quorum non populoru fuit lex, vt id genus homines capite plecterentur Quod quidem ſupplicium acerbum et iniquum beri non poteſt in ea rep. in qua aequo omnes i vtuntur et libertatis publicaeque ſalutis fructus n minus ad egenos et infimos quam ad diuites principes pertinent, habetque adeo vnusquisq cur remp. ſaluam eſſe velit; cum pro noſtris q dem regnis et imperiis tuendis vita ſit impende iis maxime hominibus, quorum nihil refert, q tandem ſtatu ac loco ſumma rei ſit, quique ex neſtiſſimo quamuis reip. caſu nihil aliud habe quod ſperent vel metuanr, quam vt alii miſer generi adſueſcant. Thuriis tamen qui leges ſcri humanitatem ſequi maluit; forte et publicam vt tatem, quam cum hac lege coniunctam eſſe ar trabatur maiorem. Nam, quod et Diodoro ob vatum, ſeruabat ciuitati ciuis caput (magnum ve

lucru

d) Diodor. XII, 16. ἕτερον δὲ ἔθηκε νόμον κατὰ τῶν λι των τὴν ἐν πολέμῳ τάξιν ἢ τὸ σύνολον μὴ ἀναλαβόν τὰ ὅπλα ὑπὲρ τῆς πατρίδος. Τῶν γὰρ ἄλλων νομο τῶν κατὰ τῶν τοιούτων τεθεικότων θάνατον τὸ πρόστιμ αὐτὸς προσέταξε τοὺς τοιούτους ἐν τῇ ἀγορᾷ ἐφ' ἡμέ τρεῖς καθῆσθαι ἐν ἐσθῆσι γυναικείαις.

e) Nolumus in loco communi haerere. v. Petit. LL. A VIII, 3. Cragius de rep. Laced. lib. III. tab. XII. i XI. et multi alii ſuper λειποταξίου et λειποστρατ poenis.

ım, ſi recte rerum naturas aeſtimes!) eique, repentina animi perturbatione et metus vi cor- us fugerat, locum poteſtatemque faciebat, vt o acriore magisque ſtrenua virtute adſperſam maculam eluere poſſet. Quanquam et ipſa norata illa ignominia, quam lex inurebat, ta- ı ciuium, quales ſuos Thurios eſſe volebat rondas, animis omni ſupplicio atrocior eſſe uit, vt eius adeo metu honeſtam quisque mor- alacriter peteret. Paris ceterum humanitatis equitatis lex in ordinum deſertores ſcripta erat l Aegyptios *f*).

Porro: *Defunctos morte honoranto non quidem mis nec lamentis, ſed bona recordatione, et fru- hornarum quotannis oblatione. Ingrati enim in es animi eſt, luctum immodicum retinere* g); qua- s ſcilicet laedi videntur Manes luctu immo- . Notum illud Tibulli: *Tu Manes ne laede , ſed parce papillis* &c. Id autem, quod lege conſtitutum eſt, infinitis modis praeſtat more

 hoc

| Diodor. I, 78. vt iam Weſſel. monuit.

| Χρὴ δὲ καὶ τῶν τελευτώντων ἕκαστον τιμᾶν, μὴ δακρύοις, μηδὲ οἴκτοις, ἀλλὰ μνήμῃ ἀγαθῇ καὶ τῇ τῶν κατ' ἔτος ὡραίων ἐπιφορᾷ, ὡς ἀχαριστίας οὔσης πρὸς δαίμονας χθονίους λύπης ὑπὲρ τὸ μέτρον γιγνομένης. Scilicet τὰ ὡραῖα, h. flores, poma fructusque verno aeſtiuoque tempore ex arboribus fruticibusque naſcentes, pro inferiis inferebant ſepulcris vel apponebant tumulis; notiſſimus veterum mos; ortus ille et compoſitus haud dubie ad illum alterum, qui tempore prior fuit, cum numen, omnium bonorum mortalibus impertitorum fontem et cauſſam, quocunque tandem nomine, frugum primitiis appoſitis colebant. Δαίμονες autem χθόνιοι non ſunt dii inferi, ſed Manes, vt ſaepe alibi.

Digitized by Google

hoc inter monachorum clauſtra nato, quo morte omni terrorum et minarum genere, funera mi rabili rerum ſpecie proſequimur, ritu nec ad pi tatis ſenſum nec ad luctus ſignificationem ſa compoſito.

Nemo damnum iniuſte paſſus vlla ſuper re co vicia facito. Diuinior enim res eſt bene dicere qu male dicere h). *Etiam is, qui iram reprimit, meli ciuis habetor, quam is, qui ira immoderate efferturi* Praeclare!

Qui templa et publica ciuitatis aedificia priua rum aedium ſumtu ſuperat, nequaquam nominis cla tatem ſed infamiam conſequitor. Nihil enim eſto p vatum magnificentius et auguſtius publicis *).

Quem hic verbis expreſſum habemus pr clarum morem, eum tacito quondam conſen ſequutae ſunt veteres ciuitates liberae fere omn vt in aedificia publica ſumtus facerent ingent cum priuatim humili quisque vteretur ac par domo. De Athenis quidem alio tempore vi mus *k*). Roma modici in priuata aedificia ſumt

h) Βλασφημείσθω δὲ μηδεὶς ἐπ' ἀδίκῳ βλάβῃ περὶ μηδεν Θειότερον γὰρ εὐφημία κατηγορίας.

i) Νομιζέσθω δὲ πολίτης ἀμείνων ὁ τῆς ὀργῆς κρείττων μ λον τοῦ διὰ ταύτην πλημμελοῦντος.

*) Ibid. p 291. Ὁ ἱερὰ καὶ ἀρχεῖα ὑπεραίρων τῇ πολυ λείᾳ (non πολυτελείᾳ) τῶν ἰδίων μὴ εὐδοξείτω, ὀνειδιζέσθω· μηδὲν γὰρ ἔστω ἰδιωτικὸν μεγαλοπρεπέσ ρον καὶ σεμνότερον τῶν δημοσίων.

k) De publicis priuatae frugalitatis vtilitat. Prol. po Kal. Jan. 1766. ſupra Vol. I. p. 246. Et Horatius Romanorum maioribus: *Priuatus illis cenſus erat b vis; Commune magnum* etc.

Digitized by Google

et publicae libertatis eundem vidit finem; nec praetoriorum magnificentia niſi cum publica ſeruitute ciuitatem inuaſit. Hinc, cum priuatim quisque impenſis parceret, in paruis quoque ciuitatibus Italiae et Graeciae templa, baſilicae ac porticus, regum noſtrorum aut ſuperabant opes, aut aequabant. Neſcio an a ſimili cauſſa repetendae ſint aedes paſſim per Europam ſacrae immenſae molis ac mirandae magnificentiae, iis tamen aetatibus exſtructae, quae metalli materiaeque copia, artis praeſtantia, operarum frequentia, ipſaque manupretii, ſi rationes ſubtiliter ineas, vilitate noſtris temporibus longe erant inferiores; ſcilicet habebat temporum illorum ſuperſtitio et ſtupor hoc ſaltem boni, vt, in quas cenſum publice priuatimque effunderent, ſacras baſilicas haberent ſolas. Quod Aſiae quoque et Aegypti reges portenta illa potius quam miracula operum publicorum eduxerunt, in eo, praeter multa alia, quae hic commemorari non poſſunt, eos non parum opibus neceſſariis inſtruxiſſe iuuiſſeque videtur ceterorum aedificiorum domuumque priuatarum exilitas. Nec mirum itaque, ſi magnarum vrbium plerumque ruinae nullae nunc viſuntur praeterquam templi forte vel ſepulcri. Ita Babylonis veſtigia ex vnica lapidum caementorumque ſtrue, quae ex vetere aliqua mole vel templo ſuperſtes eſt, aeſtimantur; et publicorum operum ruinae in immani ſolitudine, quae vrbium areas occupat, ſunt, quae veteris Aegypti opes tabulis eximunt.

Diuitiis et pecuniae ſeruiens contemnitor tanquam animi puſilli, et illiberalis, ſumtuoſarumque rerum et vitae ſcenico apparatu inſtructae ſtupidus admirator; idem abiecti animi homo exiſtimator. Magnus enim animus omnia humana ſecum praemeditatus nulla tali re perturbatur, ſi inciderit l). Scilicet reſpicit Charondas homines beatos, qui e fortunae bonis ita toti pendent, vt iis ereptis omnia vitae tolerabiliter viuendae inſtrumenta ſibi erepta miſeriamque certiſſimam paratam videant.

Turpia ne quis loquitor, ne idem factis turpibus animum aſſueſaciat aut mentem impudicitia et flagitiis obruat. Nam quae honeſta ſunt et amabilia, propriis et vſu receptis nominibus appellamus; quae vero auerſamur, eorum vel nomenclatione abſtinemus, tanquam re turpi. Eſto igitur turpe etiam eloqui turpia m).

Pro-

l) Ὁ πλούτῳ καὶ χρήμασι δουλεύων καταφρονείσθω ὡς μικρόψυχος ὢν, καὶ ἀνελεύθερος καὶ καταπληττόμενος ὑπὸ κτημάτων πολυτελῶν καὶ βίου τραγῳδουμένου, καὶ εὐτελὴς εἶναι τὴν ψυχὴν ὑπολαμβανέσθω. ὁ γὰρ μεγαλόψυχος προδιανοεῖται πάντα παρ' ἑαυτῷ τὰ παρ' ἀνθρώποις, καὶ δι' οὐδενὸς θορυβεῖται τοιούτου. ὅταν παραπέσῃ. Eleganter omnia extulit. παραπίπτειν neſcio an h. l. a talorum iactu petitum ſit; ſi ſecus ceciderit, nimirum quam ſperabat, praeter opinionem. Aduerſus voc. τραγῳδεῖσθαι, ſane recentius Charondae aetate, docte diſputauit Bentlej. p. 358 ſq. refellitque ſaltem hoc, quod nemini in mentem veniat, nos ipſa legum verba habere.

m) Αἰσχροῤῥημονείτω δὲ μηδείς, ὅπως ἂν μὴ παροικοίῃ (leg. παροικειοῖ, vt προσοικειοῦν) τὴν διάνοιαν ἔργοις αἰσχροῖς, μήτε ἀναπίμπλῃ (ἀναπίμπλῃ ſcribitur: ſaltem ἀναπιμπλῇ ex πιμπλάω, niſi ἀναπιμπλείη fuit) τὴν ψυχὴν

ἀναιδείας

Progreditur iam legumlator ad ipſa turpia facta, a quibus ciues ſuos auocet, ſed verbis verecundis et caſtis:

Vxorem legitimam vnusquisque diligito et ex ea prolem ſuſcipito; in aliud vero nihil prolificum ſemen effundito, neque rem natura et lege pretioſam ſcelerate ac flagitioſe inſumito. Natura enim liberos procreandi cauſſa, non libidinis, ſemen produxit n).

Vxor caſtam ſe praeſtato; cum aliis viris nefariam conſuetudinem ne admittito. Meminerint enim vindictam inſtare a daemonibus familiae euerſoribus et iurgiorum ſatoribus o).

ἀναιδείας καὶ μιασμάτων· τὰ μὲν γὰρ εὐσχήμονα καὶ Φίλα τοῖς οἰκείοις ὀνόμασι καὶ κειμένοις ὑπὸ τοῦ νόμου (non de proprie dicta lege ſed more accipimus) προσαγορεύομεν· πρὸς ἃ δὲ ἐχθρῶς ἔχομεν, ἐξιστάμεθα καὶ τῆς προσηγορίας διὰ τὸ αἰσχρόν· (forte haec tria verba διὰ τὸ αἰσχρόν ab alia manu inſerta) ἔστω δὲ καὶ αἰσχρὸν, εἰπεῖν τὸ αἰσχρόν.

n) Γυναῖκα δὲ τὴν κατὰ νόμους ἕκαστος στεργέτω καὶ ἐκ ταύτης τεκνοποιείσθω, εἰς ἄλλο δὲ μηδὲν προιέσθω τέκνων τῶν αὐτοῦ σποράν· μηδὲ τὸ Φύσει καὶ νόμῳ τίμιον ἀνόμως ἀναλισκέτω καὶ ὑβριζέτω. ἡ γὰρ Φύσις τεκνοποιίας ἕνεκεν, οὐκ ἀκολασίας, ἐποίησε τὴν σποράν.

o) Γυναῖκα δὲ σωΦρονεῖν χρὴ καὶ μὴ προσδέχεσθαι συνουσίαν ἀσεβῆ παρ' ἀνδρῶν, ὡς ἀπαντώσης νεμέσεως παρὰ Δαιμόνων καὶ (tollendum videtur hoc καὶ) ἐξοικιστῶν καὶ ἐχθροποιῶν. Notanda haec Daemonum Geniorumque vltorum notio in legibus his antiquioribus, vt omnino in priſco ſermone, paſſim obuiorum, etiam in priſca arte, inprimis Etruſcorum quam vocant. Serior aetas Furias, Ποινὰς, frequentare coepit.

Qui liberis ſuis nouercam ſuperinduxit, non probator, ſed infamis habetor, tanquam diſſenſionis auctor domeſticae p).

Hanc legem Diodorus *q*) inter eas, quas Charondas a ſe inuentas, non aliunde adoptatas, legum codici inſeruerit, memorat. Sanctionem idem *r*) legi adiectam nobis ſeruauit, „*vt ii, qui* „*nouercam ſuis induxiſſent, ſenatu conſilioque publico* „*eſſent exclaſi;* fieri enim vix poſſe, vt is, qui ſuis „liberis tam male conſulat, patriae bene conſulat. „Nam quibus primae nuptiae bene ſucceſſerunt, iis „hac felicitate perfunctis acquieſcendum; qui vero „matrimonium infelix experti, idem erratum denuo „committerent, inſipientibus merito accenſendos „eſſe *s*).„ Altera haec ratio adiecta *ſecundas* omnino *nuptias*

p) Ὁ μητρυιὰν ἐπιγαμῶν μὴ εὐδοξείτω, ἀλλ' ὀνειδιζέσθω, ὥσπερ αἴτιος ὢν οἰκείας διαστάσεως. ibid. ap. Jo. Stob. p. 291.

q) Diodorus XII, 12.

r) Τὸ μὴ γίνεσθαι συμβούλους τοιούτους τῇ πατρίδι. Quo ipſo illud explicatur in lege ex Jo. Stob. recitata: μὴ εὐδοξείτω ἀλλ' ὀνειδιζέσθω. Loquendi eadem quidem ratio veteri aeuo frequentata, vt ſententia aliqua ſimul cum negatione contrarii efferatur; quod vulgo, vt multa alia priſci ſermonis ſimplicitati et infantiae omnino communia, Orientis linguis proprium eſſe putant. Vetus poeta mox excitandus ſic extulit: μήτ' εὐδοκιμείσθω, μήτε μετεχέτω λόγου Παρὰ τοῖς πολίταις — et alterum illud: ὥσπερ αἴτιος ὢν οἰκείας διαστάσεως, ſic reddidit:

— ὡς ἐπείσακτον κακὸν
Κατὰ τῶν ἑαυτοῦ πραγμάτων πεπορισμένος.

s) v. Diodor. l. l. vbi c. 14. veteris alicuius poetae iambi excitantur, quibus eadem Charondae lex exponitur; in

nuptias damnare videtur; lex ipſa id genus, ſi liberi ex priore matrimonio ſuſcepti fuerint.

Ceterum cum ſeuerioribus moribus haec lex vtique eſt conſentanea. Itaque et a philoſophis paſſim nuptiae ſecundae damnatae, et ab iis ciuitatibus, quae ſeueriora inſtituta amplexae ſunt; amplectuntur autem haec, et amplecti par eſt, omnes paruae ciuitates, quae ad popularem formam deſcriptae in morum auſteritate non modo priuatam felicitatem, ſed omnino publicam ſalutem poſitam eſſe intelligunt; facilius etiam eaedem, cum finitus et iuſtus ciuium numerus ſit, ad familiae alicuius magnae exemplum et inſtituta domeſtica regi poſſunt. Hoc idem fieri poterat in rep. Chriſtiana primis aetatibus; itaque eadem ſeueriore diſciplina ſtabat, multa accuratius et praeciſius praecipiebat, adeoque et ipſa ſecundas nuptias improbabat. Sed ſapienter receſſit ſequior aetas et ab hoc et a multis aliis, quae cum rei publicae priuataeque forma ac ratione coniuncta erant, eaque mutata deſerenda ſunt et ipſa; nec, niſi omnia ſimul in priſtinum ſtatum reuocari poſſint, (fieri autem hoc per noſtrorum imperiorum et ciuitatum formam nequit,) nimis perſeueranter ſunt retinenda, aut quod retineri nequeunt, temporum vel hominum prauitati illud eſt imputandum. Multo minus ceteris omnibus inſuper habitis, pro vna vel altera re, quae reliquarum acceſſio

in quibus vltima ſic expreſſa:

Εἴτ᾽ ἐπέτυχες γάρ, φησι, γήμας τὸ πρότερον,
Εὐημερῶν κατάπαυσον· εἴτ᾽ οὐκ ἐπέτυχες,
Μανικὸν τὸ πεῖρας δευτέρας λαβεῖν πάλιν.

Sententia a multis repetita. v. Weſſeling. ad e. l.

acceſſio recte eſſe poterat, ab illis tamen ſeiuncta vana et inanis eſt, pugnare decet. Eſt enim animi anguſti ac parum prouidi, cum cetera, quae ſummam rerum conſtituunt, attingi nequeant, haerere in vno pertinaciter, quod etiamſi obtinueris, rerum tamen ſummae parum aut nihil conſultum fuerit; quae quidem res ſaepe multis fuit fraudi ipſique virtutis veritati ac ſtudio obfuit plurimum.

Prooemiorum tandem, vt ad hoc reuertamur, legum Charondae fuit finis haec:

Praedicta omnia ſeruare fas piumque eſto; qui violaverit, ciuilibus ille diris obnoxius tenetor t).

Hoc legum prooemium omnes ciues ediſcunto; feſtis diebus poſt paeanas illud recitanto, quem quidem ex omnibus epularum ſacrarum curator id facere iuſſerit; vt in vnius cuiusque naturam haec praecepta abeant u).

Itaque hactenus *prooemium legum.* Dicat aliquis, quae tandem a ſuperioribus diuerſa ipſis legum tabulis

t) Χρὴ δὲ ἐμμένειν τοῖς εἰρημένοις· τὸν δὲ παραβαίνοντα ἔνοχον εἶναι τῇ πολιτικῇ ἀρᾷ. Grauiter ac digne hoc enuntiatum!

u) Προστάσσει δὲ ὁ νόμος ἐπίστασθαι τὰ προοίμια τοὺς πολίτας ἅπαντας, καὶ ἐν ταῖς ἑορταῖς μετὰ τοὺς παιᾶνας λέγειν, ᾧ ἂν προστάσσει ὁ ἑστιάτωρ, ἵν' ἐμφυσιοῦται (l. -ῶται, praeclara voce vtitur, de qua ſup. p. 81.) ἑκάστῳ τὰ παραγγέλματα. Videtur autem ἑστιάτωρ eſſe magiſtratus ſeu quicunque alius hoc muneris populi iuſſu conſequutus, vt ſacra publica epulasque ſacris factis curaret; inſtitutum veteris Graeciae ſapientiſſimum, vnde Graecorum mores et ingenia, philoſophia quoque et liberalior doctrina, colorem aliquem, ac typum quaſi, habuerunt ſibi proprium.

Digitized by Google

tabulis ſupererant perſcribenda? Scilicet fuere omnia ea, quae ad ciuilem ſtatum, reip. gerendae rationem, iudiciorum formas, cauſſas priuatas, belli paciſque vices, pertinerent. In prooemium autem conieciſſe videtur Charondas ea, quibus ad leges ſeruandas ac tuendas ciuium animi morum honeſtate imbuerentur. Quod vt conſequeretur, *prooemium legum memoriae mandare ac publice inter epulas ſollennes,* quas re diuina facta haberi mos erat, *decantari* iuſſit *x*). Notabilis vtique haec eius, qui leges ſcripſit, prouidentia; cum non ſemper iis, qui leges ſcribunt, ſatis curae eſſe videatur, vt, quas leges ſcripſerint, omnibus innoteſcant; quo non raro fit, vt legem eſſe latam tum demum aliquis intelligat, cum violatae legis poena ab ipſo exigitur; quibus fere verbis Joſephus *y*) vtitur, vt eo ipſo laudibus extollat Moſis ſapientiam, qua inſtitutum fuit, vt vnusquisque e populo legum codicem memoriter teneret, ſeptimo quoque die ei diſciplinae dicto ac deſtinato. Quod legum addiſcendarum quidem inſtitutum inter nos facile aliquis deſideret, qui non meminerit, ſeruatum illud et diligenter firmatum

x) Itaque etiam apud Mazacenos Cappadociae, qui Charondae leges adſciuerant, conſtitutus erat *νομῳδός* cf. inf. Proluſ. IX. not. Diuerſa cauſſa fuit ediſcendarum legum Lycurgi, quippe quae omnino litteris conſignatae non erant. Quomodo autem cantu reddi potuerint leges et praecepta, ſi quaeras: de cantus ſumma ſimplicitate antiphoniarum in morem cogitandum eſt. Inprimis celebratus eſt Cretenſium mos leges decantandi: cf. Strab. X. p. 739. 738 A. C.

y) Joſeph. in Apion. II, 18. egregio loco.

Digitized by Google

tum in praeceptis quidem religioſis et ethicis, quae veterum legum tabulis fere comprehenſa eſſe iam ſaepius vidimus; priuata autem rerum ac perſonarum iura, vel quae ex more ac conſuetudine profecta ſunt, nec vtiliter nec decore ſatis cum iisdem legi publice ac declarari poſſe videntur.

Reſtant fragmenta ex ipſis legum tabulis pauca; alio tempore ſubiicienda. Sed ſatis ſubſtitimus in iis, quae ex more prooemii loco praemittenda ſunt, ne ſequamur id, quod ſaepe per ſtultitiam facere homines videas, vt iis, quae aditum tantum ad cetera patefacere debebant, ita adhaereſcant, vt, tanquam qui aedium fores non intrant, ad rei caput non accedant, intra veſtibulum ſubſiſtendo. Cum itaque magiſtratu, qui ſex menſium erat e lege, ex reip. vtilitate per totum annum geſto, redeat ille dies, quo transferenda eſt in alium regendae reip. academicae cura et munus, ſuſcipiet magiſtratum Vir Illuſtris, Iuris conſultiſſimus

GE. LVD. BOEHMER D.

Quod quidem vos, Ciues, cum cariſſimum vobis Boehmerium nomen et ſit et eſſe debeat, non ſine laetitia ac voluptate accepturos eſſe arbitramur; habebitis enim Prorectorem veſtri ſtudioſiſſimum, pro veſtris bonis ac commodis nunquam non vigilantem et excubantem. Namque ille, vt poetae verbis vtamur, *prudens et rectus — Conſulque non vnius anni*, reip. noſtrae curam ſuam commodare nunquam refugit. Ei itaque vt amorem et obſequium

Digitized by Google

quium praeſtetis, exhortari vos, hoc eſſet, curren-tes incitare. Facietis itaque veſtri non minus quam noſtri cauſſa etiam hoc, vt ſollennibus huius diei, quo magiſtratus inſignia in aliam domum transferentur, frequentes adſitis; quod ipſum eſt, cuius rei cauſſa, Comites Illuſtriſſimi, Ciues ſanguine ingeniisque animisque Generoſiſſimi, rogatos vos hac ipſa tabula publice propoſita eſſe volumus.

P. P. Kal. Jan. cIↃIↃCCLXIX.

VI.

Digitized by Google

VI.

ACADEMIAE GEORGIAE AVGVSTAE

PRORECTOR

GEORGIVS LVD. BOEHMER D.

CVM SENATV

ANNIVERSARIA INAVGVRATIONIS SACRA XXXIII.

IN A. D. XVII. SEPT. CIƆIƆCCLXX.

RITE INDICIT.

Legum Charondae fragmenta.

Sectio quarta et nouiſſima.

Fidem ſub anni huius initium datam *a*), dum, quicquid ex fragmentis legum Charondae ſupereſſet, nos perſecuturos totamque hanc diſputationem eſſe abſoluturos pollicebamur, nunc quidem, Commilitones, exſoluimus, paullo quidem, quam exſpectabamus, ſerius, cum continuatus per alterum ſemeſtre magiſtratus academicus nos iucundiſſima occaſione et facultate vobiscum agendi excluſerit. In

a) Progr. in a. d. II. Jan. 1770. *Legum Charondae fragm.* Sect. III.

ı hoc itaque tempus ſollennium anniuerſariorum ;iecti, antequam eorum celebritatem vobis indi- ımus, inter fauſta ac laeta huius diei omina, uod ſupereſt penſi et operae noſtrae profligabimus.

Prooemium fere integrum a Joanne Stobenſi ;ruatum vidimus. Ex ipſis legum tabulis pauca, uae paſſim ſuperſunt, prout publicum priuatumue iuitatis ſtatum reſpiciunt, ſuo ordine diſpoſita re- :tabimus.

Et ad reip. quidem deſcriptionem ſpectat hoc ɔſum, quod ſuper *legum ſeu ſeruandarum neceſſitate, iam ſi male ſcriptae eſſent*, ſiue *emendandarum ac no- ındarum modo ac ratione* ſanxit. Rem ſupra atti- imus *b*), et Zaleuci ſimilem, ad Charondam lege ɔnfuſa translatam, praeceptionem alio loco *c*). Tres mnino leges apud Thurios abrogatas fuiſſe, Dio- lorus narrat; vnam de *talionis iure*, ſi quis alteri culum excuſſiſſet, vt illi oculus viciſſim erueretur; uius ſimilem apud Locros vidimus *d*), quamque ad

b) Sect. III. p. 98. 99.

c) *Legum a Zaleuco ſcriptarum fragm.* Diſp. poſter. p. 30 ſq. Diodorum in Legum exemplar incidiſſe, quod Charondam eius conſtitutionis auctorem perhiberet, cum Zaleucus fuiſſet in fronte praeſcribendus, exiſtimat Weſſelingius. Mihi veri ſimile fit, ab iis, qui hiſto- rias conſcriberent, vel legum ac πολιτειῶν varia ge- nera conferrent, incerta iam tum rerum hominumque memoria, in auctore legum variatum eſſe. Charondae perperam tribui multa, quae Zaleuci fuere, dubitare noli.

d) v. *LL. Zaleuci.* Diſp. poſt. p. 38.

ad Zaleuci legum ſimplicitatem multo magis acce
dere putamus, quam ad Charondae ſubtilitatem
alteram *de nuptiarum diuortiis;* tertiam *de epicleri*
de vtraque hac lege paullo poſt videbimus.

Ne quis cum armis ad concionem prodito e), ali
Charondae lex fuit, in populari illa quidem rei
adminiſtratione vtiliſſima, ſed ipſi anctori exitioſ
Nam cum ille ad reprimendam latronum incurſatio
nem egreſſus, et inde ad vrbem redux factus, po
pulum concurſu facto tumultuari vidiſſet, gladi
vt erat cinctus, in concionem proceſſit. Tum
vero ex maleuolis vnus, in gladium intuens,
tu, inquit, tuam ipſe legem infringis; minime
Hercle, inquit, ſed ſanciam; ſtrictoque protinu
gladio incubuit *f*). Quod ſi ei, qui leges
populo ſcripſit, cogitandum eſt, non ſuum, ac
priuatum, ſed publicum ſe eſſe hominem, legum
que auctoritate nihil ſibi eſſe poſſe prius potiusue
facile aliquis eo procedere poteſt, vt vel vita a
ſpiritu leges ſibi ſanciendas eſſe arbitretur. Quan
topere autem ad maiorem legum reuerentiam tal
eius, qui rogauit, ſeueritas valuiſſe debuerit; facil
eſt vnicuique ad intelligendum.

e) Μηδένα μεθ' ὅπλων ἐκκλησιάζειν. addita ſanctione (
Val. Max. VI, 5. ext. 4.) *vt, ſi quis concionem cum
ferro intraſſet, continuo interficeretur.*

f) v. Diodor. XII, 19. Val. Max. l. c. Diocli, qui Syra
cuſanis leges ſcripſit, hoc idem facinus tribuerun
alii, ipſo Diodoro teſte l. c. et ſub Olymp. XCII,
Lib. XIII, 33.

In ciuitatibus liberis iudicia ita deſcribi ſolent, vt inter munia publica ſit, iudicem eſſe et iudicare. Hoc idem apud Romanos obtinuit. Illud autem varie inſtitutum eſſe ſolet, quinam illi ſint, qui ad iudicia admittantur: definita modo aetate, modo cenſu, et ſic porro. In aliis ciuitatibus, in quibus optimatum opes praeualent, iudicia non niſi ab ipſis exerceri ſolent: vt Romae ab Ordine Senatorio, quamdiu apud Patres ſumma rerum erat. Vt locupletibus iudicia ita relinqueret, vt ne tamen pauperes indigne ferrent, ſe excluſos, callide excogitauerat Charondas hoc, vt omnes ciues ad iudicia admitteret, *iis, qui iudicare detrectarent, multa conſtituta:* ſed *pauperibus leuiſſima, diuitibus autem tam graui, vt, eos a iudiciis nunquam abeſſe velle, expectari poſſet.* Haec ex Ariſtotele diſcas *).

Ad diſciplinam domeſticam ſpectat, quod a Diodoro egregie commendatur, tanquam a vetuſtioribus legumlatoribus neglectum, a Charonda vero animaduerſum ac lege ſancitum, *vt omnes ciuium filii in litteris inſtituerentur, ciuitate magiſtris ſtipendia erogante* g). Ad grammaticam ſeu litteraturam, hoc

 eſt

*) de Rep. IV, 13. p. 505. D. *ἢ τοῖς μὲν μεγάλην ζημίαν, τοῖς δὲ μικρὰν, ὥσπερ ἐν ταῖς Χαρώνδου νόμοις.*

g) Diodor. XII, 12. extr. *ἐνομοθέτησε γὰρ τῶν πολιτῶν τοὺς υἱεῖς ἅπαντας μανθάνειν γράμματα, χορηγούσης τῆς πόλεως τοὺς μισθοὺς τοῖς διδασκάλοις.* Igitur in mercede publice conſtituenda quaerendum eſt illud, quod Charondae tanquam propria laus imputatur. Nam vt pueri litteras diſcerent et carmina et modos muſicos, iam antiquitus Cretenſium fuit inſtitutum: Ephorus ap. Strab. X. p. 739. B.

Digitized by Google

eſt legendi ac ſcribendi, recteque loquendi aliorumque dicta intelligendi, facultatem Charondae curam ſpectaſſe ex iis ipſis intelligitur, ad quae Diodorus, forte ſatis importune, loco, quo haec memorat, digreditur, dum litterarum laudes praeconio amplo ornat. Scilicet ignorauit Graecia vtiliſſimum hoc inſtitutum, vt publice eſſent conſtituti, qui litteras docerent; quandoquidem in ciuitatibus liberis ac populari forma deſcriptis a priuato cuiusque ſtudio ac contentione expectari poteſt, vt liberali liberorum nutritioni proſpiciat. Priuatim tamen diſciplinae pretium ac merces ſophiſtis primum, tum philoſophis ac rhetoribus ceterisque liberalium artium magiſtris ſolui coepit. Publica vero artium profeſſoribus ſtipendia Maſſilienſes, mox etiam Romani, conſtituerunt; qua de re multi egerunt copioſe. Quid autem ſeu noxae ſeu beneficii ad veram ſapientiam ac doctrinam ille mos, vt ſtipendio ac mercede conducti doceant, habuerit, nunc quidem commode pluribus diſputari vix poteſt. Saltem in iis litteris ac diſciplinis, quibus imbutos eſſe fas eſt eos, qui aut publica aut priuata negotia ac munera tractare ſuſcipiunt, vtilitatem hoc inſtitutum habere maximam in confeſſo eſt.

De lege *in calumniatores* ſcripta alio tempore iam vidimus *h*), et paucis ante verſibus *i*) legem *de praua*

h) ſup. p. 85. Diod. XII, 12. Eſt haec *lex falſi teſtimonii* indicia, ſeu *δίκας ψευδομαρτυριῶν*, vel *ἐπισκήψεως*, conſtituens, quam Ariſtoteles II. Polit. 10. vnicam legem nouam a Charonda inuentam pronuntiat. Vide de eo loco Bentlej. Diſſ. de Phalar. Epp. p 369. et Weſſeling. ad

praua conſuetudine (περὶ τῆς κακομιλίας) excitauimus. Etiam legem *in eos* ſcriptam, *qui ſigna in bello reliquiſſent, aut militiam detrectaſſent*, ſupra (Sect. III. p. 100) attigimus, vt et leges in adulteros et in male curioſos ſancitas (Sect. II. ſub f.). Vidimus quoque *talionis Ius* conſtitutum *in eum, qui alteri oculum excuſſiſſet* (p. 113.), quod, ſi modo fuit, haud dubie latius patuit etiam ad alias iniurias ac contumelias.

Ad perſonarum iura ſpectat, quod de tutela pupillorum legitima, contra quam alii, etiam Romani ſanxerant, Charondas tuliſſe fertur k): *Hereditaria pupillorum bona agnatorum tutelae et adminiſtrationi, ipſorum vero pupillorum educatio cognatorum fidei et curae commiſſa eſto.* Qua in re conſilium ſequutus eſt hoc, vt a tutorum inſidiis pupillis caueret, cum ipſi in eorum manibus eſſent, qui in bona ſuccedere non poſſent, ii autem, qui hereditatem erant conſequuturi, corpus non haberent, nec minus tamen pupilli bona diligenter adminiſtrarent, quippe cuius, ſi impuber deceſſiſſet, bona ad ſe hereditate reditura eſſe ſcirent. Similis Solonis lex ſatis nota cui non in mentem veniat, qui

 agnatum,

ad Diodor. p. 485. n. 19. Ἐπίσκηψις autem Athenis voc. erat huius actionis proprium. v. Petit. de LL. Attic. IV. t. VII. § XIV.

i) Sect. I. p. 79. ex Diodoro ibid.

k) Diodor. XII, 15. qui inter praeſtantiſſima prouidentiſſimi legum auctoris inſtituta refert. Ἔγραψε γὰρ τῶν μὲν ὀρφανικῶν χρημάτων ἐπιτροπεύειν τοὺς ἀγχιστεῖς τοὺς ἀπὸ πατρός, τρέφεσθαι δὲ τοὺς ὀρφανοὺς παρὰ τοῖς συγγενέσι τοῖς ἀπὸ μητρός.

agnatum, ad quem hereditas pupilli eſſet peruentura, tutela excluſum eſſe voluit *l*).

De *nouerca liberis non inducenda*, quam Diodorus primo loco inter leges memorat *m*), Jo. autem Stobenſis inter prooemii capita recenſet, ſupra ſectione tertia (p. 106) dictum eſt. Inter leges apud Thurios abrogatas Diodorus *n*) recitauit hanc de nuptarum diuortiis: *vt vxori facultas eſſet, viro nuntium remittendi et cum alio viro, quo vellet, aliud matrimonium ineundi.* Veterum legum codices fere omnes in diuortiorum iuribus a noſtris inſtitutis diſcreparunt. Sed diuortii licentiam, non minus quam noſtram legum ſeueritatem, ſuis incommodis laborare et in nonnullorum fraudem ac calamitatem cedere, ex eo ipſo exemplo intelligitur, quo, vt legi obrogaretur, effectum eſt. Erat maritus aetate prouectior, qui vxorem iuuenculam duxerat. Fecit haec diuortium cum marito, qui iniuriae dolore adeo exarſit, vt in concionem progreſſus vel cum vitae periculo auctor fieret Thuriis emendandae legis; effecitque is, vt lex hunc in modum refingeretur: *licere vxori diuortio cum viro facto inire matrimonium cum quocunque velit, modo ne priore marito iunior ſit. Similiter ſi quis vxori nuntium remittat maritus, ne is dimiſſa iuniorem ducere poſſit;* quo ipſo, quod

l) v. Petiti LL. Attic. lib. VI. t. VII.

m) Diodor. XII, 12.

n) Diodor. XII, 18. *νόμος ὁ διδοὺς ἐξουσίαν τῇ γυναικὶ, ἀπολύειν τὸν ἄνδρα καὶ συνοικεῖν ᾧ ἂν βούληται.* De vxore *ἀπολείπειν* proprie erat dicendum; quae nota res eſt. cf. Petit. LL. Att. lib. VI. t. III.

uod tamen per ſe intelligitur, patet, non minus arito licuiſſe cum vxore diuortium facere. Feciter et ceſſit huic homini ſuaſio, et idem obtiuit, vt iuuencula mulier a nuptiis cum iuniore iro faciendis prohibita ad priſtinum relicti mariti atrimonium rediret.

Apud Dionyſium Halicarnaſſenſem Charondas um Solone et Pittaco memoratur, contra quam omulus fecerat, patriae poteſtatis modum tum onſtituiſſe, cum filii inter viros adſcripti eſſent *o*).

De *epicleris* alia lex fuit tertio loco inter abogatas a Diodoro *p*) memorata ſimilis illi, quae Attico iure *q*) ſatis innotuit. Ea lege *illi, qui gentilitatis gradu proximus erat, puellam in totius patrimonii ſucceſſionem relictam* (*ea eſt* ἐπίκληρος) *in matrimonium ſibi depoſcendi ius erat; et viciſſim orba puella eius, qui genere proximus erat, nuptias lege vindicare poterat; ita vt huic aut orbam ducendi, aut, ſi pauercula eſſet, dotis loco D drachmas erogandi neceſſitas incumberet.* Fuit aliquando orba aliqua nobili genere nata, ſed extrema paupertate laborans, quae, quantum ex ipſa re intelligitur, D drachmas a diuite propinquo oblatas, accipere noluit, quoniam

 ea

o) Dionyſ. II, 26. μέχρι τῆς εἰς τὰ ἀρχαῖα τὰ δημόσια ἐγγραφῆς.

p) Diodor. XII, 18. [νόμος] ἐκέλευε γὰρ τῇ ἐπικλήρῳ ἐπιδικάζεσθαι τὸν ἔγγιστα γένους. ὡσαύτως δὲ καὶ τὴν ἐπίκληρον ἐπιδικάζεσθαι τῷ ἀγχιστεῖ. ᾧ ἦν ἀνάγκη ἢ συνοικεῖν ἢ πεντακοσίας ἐκτίσαι δραχμὰς εἰς προικὸς λόγον τῇ πενιχρᾷ ἐπικλήρῳ.

q) v. Petitum LL. Attic. VI, I. § 9 ſeqq. Perizon. de Lege Voconia.

ea dote, quippe exigua ac tenui, et, ad Atticas ſaltem rationes, nondum ad XCIV thaleros aſſurgente, vix bonam conditionem erat inuentura; ea lacrymis precibusque a populo obtinuit, vt, lege nouata, diues propinquus quanquam inopem ſine dote vxorem ducere cogeretur.

Haec fere ſunt, Ciues Cariſſimi, quae circumſpicientibus nobis ſeſe obtulerunt Charondae legum fragmenta; non illa quidem magno numero, nec ſatis integra, ex quibus tamen praeclare intelligi poteſt, etiam hunc virum ſapientiſſimum morum ſanctitati, ac diſciplinae domeſticae et inſtitutionis puerilis ſeueritati, tanquam fundamento, legum ſuarum auctoritatem ciuiumque felicitatem ſuperſtruendam eſſe putaſſe. Quae itaque res in noſtris imperiis ac ciuitatibus non facile legibus comprehenſa eſſe ſolet; partim quoniam in ipſa temporum hominumque barbarie et ſuperſtitione regna et imperia noſtra initia ſua habuere, partim quoniam morum diſciplinam ipſa doctrinae ſanctioris formula ac religioſo ritu contineri videbant maiores, nec tamen animaduertebant, ad metaphyſicarum quaeſtionum ſubtilitatem et caerimoniarum ritus omnia paſſim eſſe delapſa; partim quoniam, vt in ciuitatibus paruis ac liberis, ita non aeque in regnis et imperiis magnis, diſciplinae domeſticae prouideri ac conſuli poſſe aiunt; ea itaque res, quae noſtris aetatibus in politiam fere reiicitur, legum iſtarum fundum et baſin, quam nos appellamus, conſtituere ſolebat. Quo factum eſt, vt ſanctior ac ſeuerior diſciplina inter homines a veri dei cultu alienos viguerit,

Digitized by Google

viguerit, quam quae noſtrorum hominum eſſe ſolet aut poteſt, quibus tamen praecepta et exempla multo purioris, diuinioris ac perfectae alicuius ſanctitatis ſunt propoſita. Scilicet fruſtra inſignis aliqua virtus rectique et honeſti ſtudium aliunde quam ex morum publica priuataque ac domeſtica diſciplina expectatur; haec autem, cum, in his regnis et imperiis, ad antiquam illam ſeueritatem componi nequeat, maneamus et acquieſcamus in ea rerum humanarum conditione, in qua ipſa numinis prouidentia rerumque humanarum cura acquieſcere videtur, feramusque ſi cum hominibus non omnino perfectis viuendum eſt. Nec enim vnam eandemque omnium hominum, aetatum ac populorum, perfectionem naturae virtutisque eſſe voluit deus: id quod, a plerisque parum perſpectum, numen ſatis declaratum dedit ipſa hac ſua generis humani deſcriptione, non minus ad phyſicas quam ad politicas rationes et cauſſas attemperata. Multo minus in vno vel altero eſt haerendum, vtque illud e rep. tollatur, pugnandum, quod, ſi cum ceteris, quae cum perfecta ſapientia ac virtute conſiſtere nequeunt, vna abſit, ad ſanctitatem aliquid conferre forte poſſit; ſin vnum ac ſolum tollatur, parum aut nihil conferat, noxae vero et iniuriae inferat aliquantum. Ne quis itaque luxum e ciuitate tollendum arbitretur: quandoquidem, vt aliquid profeciſſe videare, exſtirpanda ſimul innumera ſunt, in ipſis ciuitatis fundamentis et radicum quaſi fibris inolita, quae niſi conuulſa ciuitate euelli nequeunt; magna autem artium et operarum pars, negotiationis vero et mercaturae ſumma, in eo verſatur. Multo minus

hunc luxum, quantus quantus eſt, eiectum ciuitate, diſciplinamque veterem apoſtolicam exacte reſtitutam fore ſperet aliquis, modo vnum vel alterum veſtimenti lautioris genus, quod diſplicet, aut vna vel altera ars exulet, quae, dum vitae elegantiam animorumque delectationem ſibi habet propoſitam, a vetere illa ſeueritate recedit; cum, vel illa arte, ceterisque artibus cunctis penitus ſublatis, reliqua maneant omnia, a quibus morum corruptelam publice priuatimque proficiſci neceſſe eſt, deſint autem alia plurima, quae in ciuitatibus noſtris eſſe nequeunt, ſine quibus tamen diſciplina illa vetus triſtis ac truculenta ne optanda quidem eſt. Hominum itaque naturis ingeniisque, temporum locorumque rationibus, neceſſitatibus et opportunitatibus, obtemperare fas eſt ſapientiam, quae aliquid verae vtilitatis ciuibus afferre velit; nec ſine ſubtili iudicio rerumque noſtrarum ac temporum inſtitutorumque exploratione vel adoptanda ſunt multa, egregii quidem exempli, ſed a toto vitae noſtrae curſu ac tenore alieniſſima, vel reiicienda ac damnanda alia, quae in ea, quam viuimus, vita aliter comparata eſſe nequeunt.

Sed abſtergenda eſt a fronte omnis ſeueritas, hilaritasque aſſumenda diei, cuius ſollennia nunc nobis ſupereſt vt indicamus. Natalis adeſt almae noſtrae *Georgiae Auguſtae*, qui vt fauſto omine inter fauentium bona verba et ſtudia agatur, diligenter a nobis prouidendum eſt. Ducetur itaque die craſtino pompa ſollennis in templum academicum, peragentur rite caerimoniae ſacrae, perſolventur

tur immortali numini gratiae pro rebus noſtris
is ac florentibus, nuncupabuntur vota fientque
ces. Praeibit verba Eloquentiae Profeſſor,
VNIVS, qui, vt inter haec ipſa ſollennia animi
tri vtili aliqua commentatione ac quaeſtione te-
ntur, *de re litteraria mole laborante ſua* nonnulla
eſabitur. Quem vt lubenter beneuoleque au-
e ſollennibusque noſtris veſtra frequentia nouum
us et ornamentum addere velitis, hoc eſt, Co-
es Illuſtriſſimi, Ciues genere et loco nobiliſſimi,
enio et virtute praeſtantiſſimi, quod vos pro
manitate veſtra precibus noſtris facile eſſe daturos
ramus. P. P. a. d. XVI. Sept. cIↃIↃCCLXX.

VII.

Digitized by Google

VII.

ACADEMIAE GEORGIAE AVGVSTAE
PRORECTOR
RVD. AVGVSTINVS VOGEL D
CVM SENATV
SVCCESSOREM SVVM
JO. PHILIPPVM MVRRAY
CIVIBVS COMMENDAT
IN A. D. II. JULII cIↄIↄccLXXI.

De Sybaritarum ac Thuriorum rep. et legibus.

Sectio prior.

Quem ſub anni ineuntis auſpiciis et religionibus, dato rebus noſtris nouo Curatore et Conſervatore *), ominati eramus, Ciues amantiſſimi, fore annum auſpicatiſſimum, eum nunc, cum temporis progreſſu, rerum vſu et euentu experimur talem, vt non modo publicis ille, ſed etiam tacitis votis noſtris reſpondere videatur. Non enim ſaluas tantum et incolumes res noſtras gratulamur; verum incrementa quoque habuit res academica et auctus cum ciuium tum aliarum copiarum, quibus florere litteraria

*) DE BEHR. v. Vol. I. p. 401.

eraria ciuitas ſolet, laetiſſimos. Bibliothecae
oque noſtrae opes locupletatae ſunt inſigniter.
llus nos afflixit caſus acerbior. Neminem ex
mero noſtro deſideramus. Atque vtinam laeta
s, quam agrorum herbae oſtendebant, aeris in-
nperie annique calamitate ne intercipiantur! in
blica proſperitate nihil habere putabimus, quod
priuatam felicitatem deſideremus. Quae quidem,
es, nunc commemoramus etiam propterea,
oniam earum rerum publice commemorationem
i aliam vix poſſe prouidemus. Quandoquidem
n magnifici Viri, Prorectoris, qui nunc ſe ma-
ratu abdicat, valetudo paullo infirmior ad ora-
nem in templo academico habendam vires ido-
s vix polliceri viſa eſt; placuit Senatui, vt
giſtratus academici honos et munia cum inſigni-
priuatim in Senatus conſeſſu a. d. II Julii trans-
ntur in Prorectorem deſignatum, Virum Excel-
tiſſimum, Collegam coniunctiſſimum,

JO. PHILIPPVM MVRRAY

quod ipſum vobis hoc edicto noſtro publice in-
ere placuit; nam illud pietas veſtra pudorque
patitur, vt adhortandi ſitis monendique, quo
o optimo, candore, fide et humanitate lauda-
mo, officium et obſequium praeſtetis, cum ſum-
m eius de vobis bene merendi ſtudium amorem
rum et caritatem iamdudum prouocauerit.

Expoſitis nuper, Ciues, *legum*, *quae Charon-
nomen praeferunt*, *fragmentis*, intacta a nobis,
i moleſtia hac carere malimus, praetermitti non
teit *de auctore harum legum* quaeſtio, non quidem
illa

illa cognitu aeque iucunda vel facilis ad expedien dum, ad auctoritatem tamen legum grauis et i vtramque partem momenti haud leuis. Cum ta men ea, niſi *Sybaritarum et Thuriorum fortuna* ac curatius expoſita, et ad temporum notationem re vocata, vix ſatis diſerte explicari poſſe videatu de hac quidem vrbe, cui luxus et mollities nome ad omne tempus memorabile fecit, pauca nun diligentius, quam ab aliis factum vidimus *a)*, com memorare iuuat.

Condita primum fertur Sybaris circa Olymp XV. 1. [a. C. 720. a. Romae 34.] *b)* ab Achae (Strab

a) Congeſſerunt multa de hac vrbe Cluverius, Golzi de Num. Magnae Graec. p. 272 ſq. Vinding. in He lene p 319. Mazoch. ad Tab. Heracl. p. 33. p. 5 ſq. ſed deſideres facile ſeu in digerendis ordinandi que iis, quae congeſſerant, ſubtilitatem, ſeu in d iudicandis rebus videndisque iis. quae inde ſequu tur, ſollertiam. (Eſt etiam in *Memoires de l'Aca des Inſcript.* To. IX. p. 163. Commentatio *Blanch* auctore; nondum tamen me operae meae poeniteb

b) Olymp XV, 3. ponit Simſon Chron. ad 3287. ex C pello Hiſt. ſac. et prof. ad 3282. Adde Scalig. ad E ſeb. MCCCXIV. Sed fundus eſt Scymnus (cuius P riegeſin Marciano tribuebant viri docti), qui v. 35 Sybarim ſine offenſione perſtitiſſe ait annis CCX Iam ſi Sybarim Ol. LXVII, 3. ante C. N. 510. del tam eſſe paullo poſt viderimus, facile ſic computu ſibi conſtare intelligemus. Nec adeo multum rece dunt Euſebiani numeri, in quibus fere ad Ol. XVI 4. quae eſt ante C. N 709 (Scaliger ad Ol. XIX, retraxit) legitur: *Croton et Parium et Sybaris co ditae.* Parium ad Propontidem quis inter Crotone et Sybarim Magnae Graeciae vrbes expectet? et Th ſiorum illa colonia v. Euſtath. ad Dionyſ. Perieg. 9

Digitized by Google

(Strab. VI. p. 403 C. Alm.) Peloponneſo oriundis (cf. Scymnus Chius Perieg. 325-28. 339) Troezenios Achiuis adiunctos fuiſſe ex Ariſtotele (de Rep. V, 3.) cognoſcitur *c*), qui Achaeos numero auctos mox Troezenios vrbe eieciſſe, inſuper tradit: quod ad

96. Niſi ſcriptura eſſet nimis diuerſa, videri poſſet eſſe *Pandoſia* ſubſtituenda, quam, et Metapontum, vna cum Sybari conditam, diuerſis puta temporibus, ab Achaeis Scymnus refert v. 325. 6. 7. Μετὰ δὲ Κρότωνα Πανδοσία καὶ Θούριοι. Ὅμορον δὲ τούτοις ἐςὶ τὸ Μεταπόντιον. Ταύτας Ἀχαιοὺς ἐκ Πελοποννήσου κτίσαι Ἀφικομένους λέγουσι πάσας τὰς πόλεις. Sybarim Crotone antiquiorem ediderat Antiochus Syracuſanus ap. Strab. VI. p. 402. B. ſed in temporum notatione is non ſatis accuratus, vti in ſeqq. quoque ap. Strab. apparet: nam conditor Crotonis Myſcelus locum iam a Sybaritis occupatum praeteruectus eſſe narratur: v. ibid. et Zenob. III, 42. Porro *Iſeliceum* Achaeorum ductorem nomine recitat Strabo. Diuerſa ab aliis habet Juſtinus lib. XX, 1. *Thurinorum vrbem Philoctetem condidiſſe ferunt ibique adhuc monumentum eius viſitur; et Herculis ſagittae in Apollinis templo, quae fatum Troiae fuere.* Similia habentur in Mirab. Audit. c. 115. vnde melius conſtitui narrata a Juſtino poſſunt: fuit inter Sybarim et Crotonem locus, Malaca et Macalla dictus, in quo vetus fanum Apollinis Alaei erat; in hoc Herculis ſagittae ab Philocteta, qui idem mox ad Sybarin fl. fuit ſepultus, erant dedicatae. Poſtea autem Crotoniatae aliquando victores ad templum Apollinis, quod in ſua vrbe habebant, eas deportarunt. Ad Petiliam mox eadem de Philocteta conditore fama fuit traducta ap. Virg. Aen. III, 402. Strab. VI. p. 390. A. Hallucinatur Antonin. lib. Metam. c. 8. a Locris conditam Sybarim memorans, appellatam a Sybari fonte ad Criſſam Phocidis, qui nomen a monſtro eius nominis nactus erat.

c) Hinc Solin. 2. *Sybarim a Troezeniis et a Sagari Aiacis Locri f.* etſi ea minus accurate excerpta ſunt. Sagaris ad Sagram fl. ſpectare videtur.

ad Telyis tempora refert vir doctus ad Diodorum (lib. XII, 9. p. 483.) et recte; nam adiectum ὅθεν τὸ ἄγος συνέβη τοῖς Συβαρίταις. Vrbs intra breue tempus laeta habuit incrementa *d*), partim eximia ſoli vbertate, partim adſcitis in ciuitatem liberaliter multis aduenis (Diodor. XII, 9). *Erat* autem ſita inter Sybarin et Crathin *e*) fluuios, qui magnam camporum planitiem ambiunt, fertilitate agri mirabilem (Diodor. l. c.). Priſtina ſolo vbertas adhuc durat et paſcuis ſiluisque campi virent; ſed aquarum eluuies aeſtatem minus ſalubrem facit, quod Riedeſelius nuper docuit, qui haec loca adiit *f*); ex quo eodem cauſſas didicimus, cur mane et veſperi frigus immodicum, meridie autem calorem eſſe intolerabilem, ex Timaeo narret Athenaeus (p. 519 F.). Scilicet ager verſus mare patens a ſeptentrione montes habet Calabriae altiſſimos, quos idem Riedeſelius, generoſiſſimus vir, Maio adhuc niue albicantes vidit *g*). Itaque inter luxus

d) Praetermittimus Sirin expugnatam et arma Metapontinis et Crotoniatis iuncta, v. Juſtin. XX, 2. Strabo l. c. de quibus v. inf. Proluſ. X.

e) Etiam fluuiorum, de quorum naturis v. Ariſtot. Mir. Audit. c. 183. et quorum ſalubritatem comice declarant verſus Metagenis Comici apud Athen. VI. p. 269 F., nomina ortum ex Achaia produnt; nam et in hac Sybaris (Strabo VIII. p. 593 A.) et Crathis fluuii ſunt cognomines (Herodot. I, 145. Strab. VIII. p. 502 C.) quod iam Cluver. obſeruauit p. 1265. add. Pauſ. VIII, 15 f.

f) *Reiſe durch Sicilien und Groſsgriechenland* p. 200.

g) Hoc eſt illud quod apud Athen. e. l. ἡ πόλις ἐν κοίλῳ κειμένη. Ceterum Riedeſelii narrationem forte non ſatis cum Timaeo conſentire dixeris; *aerem* enim ille ait

ıxus apud Sybaritas inuenta memorata legimus lia, quae ad frigus temperandum valerent, vt ıouum ſolii balneatorii vel cellae ſudatoriae genus (v. Athen. XII. p. 519. E.), alia ad aeſtum mitigandum, vti vias ad praedia ducentes vmbraculis perpetuis opertas habuiſſe dicuntur; ita enim intelligendas puto ὁδοὺς καταστέγους, quas excogitaſſe ıarrantur *h*). Ad aeſtum vitandum Nympharum ıntra *i*) exciſa putanda, in vicinis nimirum montibus, ad quae diuerſari ſolita traditur iuuentus ſybaritica. Eodem ſpectat veſtium Mileſiarum frequentatus vſus, quem in legum fragmentis vidimus.

Sybaritarum quidem luxu et deliciis nihil magis notum; itaque exemplis afferendis otium non onſumimus. Sed cum ſine magnis opibus et reum affluentia luxus eſſe poſſit nullus, luxus quoque copias et inſtrumenta Sybaritis adfuiſſe conſtet ıbunde: illud deſideretis a quoquam declaratum ſſe, vnde Sybaritis tantae opes et diuitiae venerint. Nam agrum coluerunt anguſtum, cuius fructus omnes ipſi conſumerent (Athen. l. c.); erant in confiniis aliae vrbes non incelebres; Croton vero, non minus

ait *eſſe craſſum et mitem: Die Luft iſt hier dick und gelinde, weil die Gegend dem Mittag und dem Meere entgegen liegt, und von den hohen Gebürgen Calabriens vor der Nordluft verwahret wird.* Sed cogitandum eſt Maio menſe adeoque verno tempore eum haec loca adiiſſe.

h) Athen. e. l. Noſtratibus: *bedeckte Alleen.*

i) Eod. l. Νυμφῶν Λουσιάδων ἄντρα.

minus opibus eximia vrbs, XXIV millia aberat (*CC ſtadia* ap. Strab. VI. p. 403 C.) et a ſeptentrione ad Bradanum ſaltem ditio Sybaritarum pertinuit. Habebant praeterea littus importuoſum, nec de Sybaritarum nauigatione vsquam mentionem factam vidimus. Quin potius importari luxus commoditates et copias ab exteris mercatoribus videntur eſſe paſſi. Nam a Mileſiis veſtes ex lana Mileſia habuiſſe narrantur, et quod apud Athenaeum (l. c. p. 519. B.) Tyrrhenos et Mileſios luxus cauſſa adamaſſe feruntur, hoc eo ſpectat, quod ab iis luxus apparatus et fomenta nauibus aduecta accipiebant. Iidem immunitatem ab omnibus vectigalibus conceſſerant iis qui purpura veſtes tingerent aut importarent (ibid. p. 521. D.). Quibus itaque artibus aut praeſidiis tantas diuitias, quae luxuriae lenocinarentur, parauerint Sybaritae, difficile eſt dicere. Agri quidem incredibili felicitati debuiſſe videntur plurimum. Vini copia debuit eſſe admodum magna, quod quidem ex Athenaei loco (l. c. p. 519 D.) colligas, vbi cellas vinarias narrantur habuiſſe ad mare, in quas canalibus (δι' ὀχετῶν) perductum ex agris vinum partim vendebant mercatoribus externis, partim naui in vrbem deportabant. Mirum eſt, quod canales illos tubos fuiſſe crediderunt viri docti; cum ad intelligendum facile ſit, canales eos fuiſſe foſſas ex fluuiis per agrorum campeſtrium limites aquarum diuergiis deductas, quibus deueherent nauigia vinearum prouentum. Sed multa ex his diſertius exponere liceret, ſi Ariſtotelis librum de rep. Sybaritarum (v. Athen. l. c. p. 520 C.) cum Timaeo et aliis haberemus; fuerunt enim

rerum

Digitized by Google

rerum Sybariticarum ſcriptores, vt Clitarchus (ap. Plutarch. Parallel. p. 310 F. vbi Κλείταρχος ἐν δευτέρῳ Συβαριτικῶν) et philoſophi, qui de voluptate egerant, Sybaritarum exemplo inprimis vſi erant: (vt Chamaeleon Ponticus περὶ ἡδονῆς, qui idem liber Theophraſti nomine ferebatur: Athen. p. 273 C.) Videntur quoque ſerioribus temporibus multa de Sybaritarum luxu aut a vero deflexa aut in falſum ficta eſſe, cum, vt quisque, Sophiſtae maxime, mollis et delicioſae vitae exemplum proponere aut exornare vellet, id a Sybaritis fere peteret; quod vel Athenaeo comparando ſuſpicari licet (l. c. p. 518. 9.)

Alterum, quod in tanta vitae mollis et effeminatae infamia mirationem facit, eſt ſumma eorum, qui incoluerunt, frequentia. Vrbs enim in tam anguſto ſolo poſita CCC millia ciuium habuiſſe conſtanti fide traditur (v. inprimis Diodor. XII, 9). Incredibilis res ad fidem multis viſa, nec iniuria. Defuit enim Sybaritis paupertas et frugalitas reique ruſticae ſtudium, quod Romanis erat ſummum, vt adeo iam quinto ſaeculo vltra XII centena millia ciuium Romae cenſeri poſſent. At Sybaris paullo ſupra ducentos annos incolumis ſtetit; et ſoboli procreandae hominumque frequentiae luxum inimicum eſſe conſtat. Non pigebit apponere, quae nobis in mentem venerunt *). Promtum eſt ſuſpicari,

*) Videant alii, an probabiliora haec ſint iis quae apud Humium (*Diſcourſes* p. 237 ſqq.) et Wallacium (*on the Numbers of Mankind* p. 303.) leguntur: cf. ſup. Opuſc. T. I. p. 223.

Digitized by Google

cari, numerum eum omnium eſſe, qui vrbem cum agro incolerent. Ita vero res non modo nihil habuiſſet miraculi, verum etiam pro fama tenuior eſſet, quam vt probabilitatem aliquam haberet. Sin eorum, qui vrbem incoluerunt, ſed omnis ſexus et aetatis, numerum eum fuiſſe contendas, rem narres magis veriſimilem. Ita enim ciuium numerus LXXV vel LX millium eſſe potuit. Si vero inſtes, ciues (πολίτας apud Diodorum) trecenties mille, non capita narrari, omnis ſexus et aetatis turba ad XII, ſi cuique familiae quatuor capita aſſignes; ſin quinque, ad XV centena millia aſſurgere debuit. Res per ſe non improbabilis, ſi noſtrì aeui multo maiore hominum frequentia celebratas vrbes cogites. Nec dimittendum eſt animo, Sybaritis inſtitutum fuiſſe, vt in ciuitatem admitterent, quotquot vellent (Diodor. l. c. XII, 9. l. 15.). Potuit itaque fieri, quod in magnis vrbibus euenire ſolet, vt luxuriae et ganearum damna aduenarum ad eam confluentium multitudo reſarciret. Et fuit vrbis ambitus L ſtadiorum, hoc eſt vltra ſex millia paſſuum, eaque adeo amplitudine, quae tantam turbam continere poſſet. Imperabat praeterea ciuitas quatuor *k*) vicinis gentibus et XXV vrbes *l*) habebat ſibi parentes (v. Strabo VI. p. 404. A.). Quae ipſa res argumento eſt, finitimas quoque terras humanc

k) Quae illae fuerint, laborat aſſequi Mazochius p. 75 p. 180.

l) Fuiſſe plerasque ex his colonias aut vrbes colonis auctas probabile fit. Fuit ex hoc genere Paeſtum Strabo V. ſub f. Metapontum id. VI. p. 406. B. de quo loco cf. Mazoch. p. 109.

ımano cultu et rerum prouentu fuiſſe inſignes, conſcriptos exercitus etiam ex agris et ex ipſis ırbaris vicinas terras inhabitantibus. Meminit ex imaeo Athenaeus (l. c. p. 519. C.) pompae, forte crae, in qua crocotis ſuper loricas induti transehebantur equites vltra V millia. Atqui videntur i, vt aliis in ciuitatibus, iuuenes nobili genere ıiſſe *). Scymnus tamen Chius, etſi is vnus a teris diſſentit, centies tantum mille ciuium facit nſum *m*). Forte mares aliquis tertiam omnium, ıi viuerent, partem conſtituens, a centum millius ciuium orſus ter centena millia omnium habintium conſtituere voluit. Ad haec quanta ſerorum turba, inprimis inter homines molles et ıxurioſos, fuiſſe exiſtimanda eſt! Quod tandem ii eos, qui aduerſus Crotoniatas in aciem exieınt, CCC millia fuiſſe narrant, paullo poſt viebimus.

Ceterum ad animos luxu et mollitie frangenıos ſoli mirifica vbertas coelique clementia marisıue opportunitas in littoribus his Italiae extremae nſigniter a natura comparata eſt. Nam nulla eſt Graeciae magnae vrbs, quae non opibus et luxu inclaruerit. Quis Tarenti effeminata ingenia ignorat? Ipſa Croton tandem deliciis diffluxit (v. Athen.

*) De hac pompa equeſtri accipiendum, quod apud Tacitum legimus Annal. XIV, 21. quod viris doctis obſcurum viſum: *a Tuſcis accitos* (Romam) *hiſtriones, a Thuriis equorum certamina.* Niſi verba aliunde inſerta ſunt.

m) Scymnus v. 340. Sybaris: *Μυριάδας δέκα ἔχουσα τῶν ἀστῶν σχεδόν.*

Digitized by Google

Athen. l. c. p. 522. 3. vbi plura de iis et de Japygibus et Siritis.)

Sybaritarum ſuperbiae et arrogantiae potiſſimum exemplum paſſim memoratur, quod Olympiorum ſollennia abolere conati ſunt, indictis ſub idem tempus ludis in ſua vrbe maiore apparatus magnificentia, praemiis amplioribus propoſitis, quibus auocata multitudo Olympiae infrequentiam faceret *n*). Videntur autem Sybaritarum res maxime floruiſſe circa Olymp. L. quo Smindyridae illius faſtu et luxuria notiſſimi mentio fit. Fuit enim inter procos, qui Sicyonem confluxerant, propoſito a Cliſthene per praeconem filiae matrimonio; qua de re copioſe narrat Herodotus *o*). Feruntur vero Sybaritae deo conſulto ſortem accepiſſe, ſe opum et deliciarum vſum habituros perpetuum et ſecurum, donec numen mortali poſthabuerint. Oraculi euentum apud Athenaeum (lib. XII. p. 520. A, B. et Stephanum in Συβαρις) cognoſcat qui volet. Ad eum videntur eſſe referenda, quae Aelianus narrat V. H. III, 43. Reſponſi accepti

n) Scymnus v. 347 ſqq. ex Heraclide de Iuſtitia Athenaeus l. c. p. 521 F. Et hinc illuſtrandus Dionyſius Perieg. 372. 4 quos verſus, rei ignoratione, male interpretatus Euſtathius ad e. l. nec expediuit Scaliger ad Euſeb. p. 79 a.

o) Lib. VI, 126. 7. et ex eo Athenaeus XII. p. 529. B. C. qui, ex Timaeo haud dubie, mille eum coquos et ὀρνιθευτὰς ſecum adduxiſſe, narrat; quos non *aucupes*, ſed auium altores et ſartores (*Federviehmäſter*) intelligi velim. add. Athen. VI. p. 273. C. Aelian. XII, 24. IX, 24. De Cliſthene videri poſſunt quae ad Guthrianam farraginem notata ſunt T. II. p. 541 ſq.

cepti tempus ita conſtitui poſſe videtur, ſi Thamyrin vel Amyrin, prouerbio notum, (v. Suidas in h. v. et Diogenian. ac Zenob. a viris doctis iam excitatos) exitum eius viuendo attigiſſe tenueris, quem eundem ad conſulendum deum miſſum Athenaeus tradidit. Habet res aliquam ſimilitudinem cum praeſultore apud Livium II, 36. Jovi haud probato.

Tandem ciuitati exitium intulit Telys aliquis, qui popularibus ſtudiis aduerſus optimates vſus tyrannidem occupauit (v. Diodor. XII, 9. Herodot. V, 44. Heraclides Pontic. apud Athen. l. c. p. 521. F.). Concitata huius hominis artibus multitudine D. ex optimatibus vrbe eiecti ſunt *p*); qui cum Crotonem confugiſſent: Telyis, ira inſani, hortatu miſſi ſunt, qui exules dedi poſtularent, ni dederentur, bellum Crotoniatis indicerent. Religionem Crotoniatarum animis, ne ſupplices ſibi factos proderent, inculiſſe fertur Pythagorae auctoritas, (v. Diodor. l. c. adde Jamblichum de vita Pythag. 177. 133.) qui tum Crotone degebat paulloque poſt vitam finiit *q*). Verum etiam miſſos a Crotoniatis XXX legatos intereniſſe dicuntur Sybaritae interemtorumque corpora ante vrbis muros inſepulta proieciſſe (v. Athen. l. c. p. 521 E. qui etiam ſomniis principum et aliis prodigiis vrbis excidium ſignificatum narrat). Telys quidem iam tum inter belli

 apparatus

p) Diodor. l. c. Si recte Ariſtotelis locus, de rep. V, 3. huc retrahitur, ex Troezeniorum maxime numero illi eſſe debuerunt.

q) Quae maxime probabilis ratio Ol. LXVIII, 2. v. Bentlej. Diſſ. *upon Phalaris* p. 73 ſq. Sax. Onomaſt. p. 28.

apparatus et initia caeſus fuiſſe videtur; quod ſi ponas, diſſenſus inter Diodorum, Herodotum et Heraclidem, qui diuerſa inter ſe tradere putantur, facile componi poteſt; maximae enim inteſtinae turbae videntur extitiſſe inter Sybaritas, quandoquidem omnes Telyis conſiliorum ſocios ad aras ipſas in templo Junonis interfecerunt (v. Athen. l. c. p. 521. F. ex Heraclide *de iuſtitia*) quo piaculo contaminati deorum iras expetiiſſe crediti ſunt.

Indicto bello CCC millium exercitus a Sybaritis eductus eſſe dicitur, a Crotoniatis C millium. Parem ciuium omnino numerum edi ſupra vidimus. Probabile igitur videri poteſt, cum *πανδημεὶ* exiiſſe Sybaritas aliquis legiſſet, vt is etiam numerum iſtum huc retraxerit. Tradunt tamen ad priorem modum Diodorus (l. c.) et Strabo (lib. VI. p. 404); et quanquam parum veriſimile videri debet, noſtris inprimis moribus, vt tota iuuentus aduerſus hoſtem in aciem prodeat, in illa tamen aetate, ſub illo coelo, in tam anguſtis terrarum finibus, cum vno impetu intra paucos dies ſumma res gereretur, euenire potuit, vt adeo deſiperent homines, vt vni praelio fortunas ciuitatis et ſalutem committerent. Id quod ipſa res declarare videtur. Nam victis primo congreſſu Sybaritis opes vrbis vno ictu corruerunt. Pugnatum eſt ad Traentem fluuium r). Crotoniatae duce vtebantur Milone, virium robore inclito

r) Qui nunc *Triunti* accolis eſt; cf. Bentleius ex Jamblicho apud Weſſelingium ad Diodor. XII, 22. Obſcura eſt narratio de hac pugna apud Zenob. III, 92. *εἰς Ἀφάννας*.

ıclito (v. Diodor. l. c.) et, quod tamen ipſi infi-
iabantur, Doriei Spartani auxiliis, qui tum colo-
iam educturus ad has oras appulerat, de quo v.
Ierodot. V, 44. Meminit quoque Pauſ. III, 16.
Callidum inter haec Crotoniatarum conſilium me-
noratur, quod, cum ſcirent eſſe Sybaritarum equos
ıd tibiam ſaltare edoctos, repente in medio pugnae
onflictu modos tibia cani iuſſerunt; quibus equi
uditis erexerunt ſe et in numerum ſaltauerunt.
Athen. ex Ariſtotele lib. XII. p. 520. Aelian. de
nimal. XVI, 23.)

Interea victores acerbe et immaniter vſi victo-
a ne a captis quidem abſtinuerunt manus (v. Dio-
or. l. c. c. 10. Athen. p. 251. E. Scymnus v. 343.)
um Sybarim aggreſſi viris vacuam diripiunt, ſolo
equant et ruinis flumen, Crathim, vt ex Strabone
p. 404. A.) colligas, immittunt; ita vt mirandum
on ſit, ſi nulla nunc vrbis veſtigia ſuperant. Ita
aucis diebus *s*) ingentibus opibus exciderunt Sy-
aritae; et deleta vrbs tanta hominum frequentia
antoque rerum apparatu inſtructa, non barbarorum
nnumerae multitudinis incurſu, ſed vicinae vrbis
aceſſita ira. Facta autem haec circa Olymp. LXVII,
ı vel 3. a. C. 510. vt ex Diodoro colligas (lib. XI,
10. qui computi fundus eſt). Eodem anno in alia
taliae parte maiorum rerum facta erant initia; nam
Romae eiecti ſunt Tarquinii, et circa idem tempus
Piſiſtratidarum regnum Athenis eſt ſolutum. Vtra-

 que

s) Intra LXX dies ap. Strabon. l. c. at Epitomator IX dies exhibet; ambiguo numero O et Θ. Scymnus v. 353. ἐν βραχεῖ χρόνῳ.

Digitized by Google

que res in hiſtoriis frequentius memorata et memorabilior viſa quam tantae ciuitatis excidium. Mileſii, quorum magna et ampla Sybari erant negotia, nuntiata Sybaritarum calamitate, publicum luctum indixerunt (v. Herodot. VI, 21). Subibant, cum iſta legeremus, animum ea, quae ſanctus vates de Tyri excidio praedicit: fore vt mercatorum per omnes terras communis luctus cladem vrbis inſequatur.

Annis LVIII elapſis Sybarim inſtaurauit Theſſalus quidam, ſeu Theſſali (v. Diod. XI, 90 et XII, 10.) collectis iis, qui a priſtina clade ſupererant; Ol. LXXXI, 4. a. C. 453. Scilicet, qui fuga elapſi erant, Laum et Scidrum ſe receperant, teſte Herodoto VI, 21. vbi Sybaritas non parem gratiam retuliſſe ait Mileſiis, vt Mileto exciſa (Ol. LXX, 3. a. C. 498.) luctum publicum indicerent, quod illi fecerant in Sybaritica calamitate. Erat autem Laus ad Lai fl. oſtia, Sybaritarum colonia (v. Strabo VI, p. 388. B. et Plinius III, 10. *Laus amnis: fuit et oppidum eodem nomine*) cui vicina eſſe debuit *Scidrus* (cf. quem iam Weſſelingius laudauit, Mazoch. ad Tab. Heracl. p. 502. 3.) Noua Sybaris ſoli fertilitate iam laetas ſpes faciebat, cum Crotoniatae vetere odio incenſi aut priſtino metu impulſi ſexto anno poſt iterum nouos colonos expulerunt Ol. LXXXIII, 2. a. C. 447. in quo tamen illud mirationem facit, quod Crotoniatae non ipſi agros feraciſſimos cultu vel colonis occupare maluerunt. Interea miſſis primum Lacedaemonem, tum Athenas, legatis Sybaritae populum Athenienſem, qui iam

iam tum, vt opes ſuas augeret, ad Siciliam et Italiam animos aduertiſſe videtur, exorarunt, vt ſibi reditus et nouae coloniae adiutores mitteret, Lampone nobili vate *) et Xenocrate ducibus, Hieronem Plutarchus edit, adſcriptis in coloniam quotquot vellent, etiam per Peloponneſum. Sed hi oraculo moniti, commode, vt videtur, inuento ad Crotoniatarum ſtudia et conſilia infeſta eludenda, qui in vetere loco vrbem reſtitui vetabant, ad alium locum vrbis ſedem transtulerunt circa fontem Thuriam, vnde vrbi nomen venit *Thuriorum* u). Late haec perſequitur Diodor. XII, 10. vbi add. a Weſſelingio l. l. et Bentlej. p. 370. Ducta colonia Olymp. LXXXIII, 3. a.C. 446. Archonte Callimacho. Interfuit cum aliis claris hominibus Herodotus, nec non Lyſias **).

Incidit intra breue tempus (de anno enim liquide non conſtat) vrbi grauis ſeditio, veteribus colonis Sybaritis praecipuos magiſtratus, honores et agros ſibi arrogantibus. Cum tamen recentes adſcripti numero et viribus ſuperiores eſſent, vbi ad manus ventum eſt, veteres Sybaritae ad internecionem

*) A quo coloni miſſi Θουριομάντεις dicti feruntur: v. Heſych. h. v. Etymol. M. h. v.

u) Etſi id ipſi Thurii, licet vana ratione, a θοῦρος duxiſſe videntur, cum numis ſuis taurum cornupetam praeferant.

**) v. omnino Taylor. in Vita Lyſiae ad Ol. LXXXIV, 1. Magna in colonis mittendis opera fuit Periclis: Plutarch. in Pericle p. 158. D. Κληρούχους — συνοικήσοντας miſit Pericles — ἄλλους δ' εἰς Ἰταλίαν, οἰκιζομένης Συβάρεως, ἣν Θουρίους προσηγόρευσε.

necionem deleti ſunt; paucis elapſis, qui *t*) ad Traentem fluuium in vicinis locis conſederunt, vbi tamen et ipſi aliquantum poſt a Bruttiis oppreſſi totumque Sybariticum nomen extinctum eſt (v. Diodor. XII, 22. vbi cf. Weſſeling.). At Thurii nouis e Graecia copiis aucti, et Crotoniatis amicitiae foedere iunctis, praeclare conſtitutam ciuitatem et opes non contemnendas habuerunt [v. Diodor. XII, 11. quicum facile in concordiam redigi poteſt Strabo lib. VI. p. 404. A. B.] *v*)

Thurios ſtatim bellum excepit cum Tarentinis Ol. LXXXIV, 1. et quidem ob Siritidem terram, duce *Cleandrida* (v. Diodor. XII, 23. et Weſſeling. ad e. l. ex Strabone VI. p. 405. C. et Mazoch. p. 75. qui probabile facit, hunc hominem Gylippi patrem fuiſſe auaritia infamem, id quod ſtabiliri poteſt ex Thucyd. VI, 104. l. 93.) de cuius virtute ac prudentia in bello Thuriorum cum Terinenſibus et Lucanis nonnulla narrat Polyaenus de Stratag. lib. II. c. 10. Cum ex tam diuerſis locis collecti eſſent coloni, Attica tamen plures erant oriundi. Hi

t) Ad haec tempora etiam Ariſtotelis locus referendus de Rep. lib. V, 3. p. 520. C. *καὶ ἐν Θουρίοις οἱ Συβαρῖται [ἐστασίασαν] τοῖς συνοικήσασι· πλεονεκτεῖν γὰρ ἀξιοῦντες, ὡς σφετέρας τῆς χώρας, ἐξέπεσον.*

v) Ad haec tempora referri debet, certe commodius aliud non occurrit, quod *aliquanto* poſt turbas, quae per omnes magnae Graeciae ciuitates ab eo inde tempore ortae erant, cum Pythagoreorum collegia fuiſſent cremata, *Achaeorum illae inſtituta expetiiſſe* narrantur Polybius II, 39. *παρακαλέσαντες γὰρ σφᾶς καὶ συμφρονήσαντες Κροτωνιᾶται, Συβαρῖται* (Thurii), *Καυλωνιᾶται πρῶτον μὲν ἀπέδειξαν Διὸς Ὁμορίου κοινὸν ἱερὸν καὶ τόπον, ἐν ᾧ τάς τε συνόδους καὶ τὰ διαβούλια συνετέλουν* etc. v. inf. Proluſ. X. *s*).

Digitized by Google

Hi Thurios Athenienſium coloniam videri volebant, aliis repugnantibus. Tandem Apollinis haberi colonia coepit Ol. LXXXVI, 3. v. Diodor. XII, 35. Partium diuerſarum ſtudia in ciuitate ad popularem ſtatum deſcripta viguiſſe, mirum non eſt. Poſt Athenienſium cladem in Sicilia acceptam Lacedaemoniorum rebus ſtudens factio alteram, quae ἀττικίζειν videbatur, Ol. XCII, 1. vrbe pepulit; inter eos fuit Lyſias orator. cf. Taylor. in ej. Vita p. XXXIV. V. Tandem a Lucanis in ſeruitutem redacti ſunt (Strabo VI. p. 404.) quod Ol. XCVII, 3. a. C. 390. V. C. 364. factum videtur, annis poſt Thurios conditos LVI. quando eos a Lucanis locorum iniquitate deprehenſos ad internecionem deletos eſſe tradit Diodor. XIV, 101. *) Lucanorum, vt barbarorum, quippe qui Samnitica origine erant, continua bella cum Graecis coloniis et grauiſſima fuere odia. Fuit in his bellis praelium communibus Graecorum armis factum ad Laum vrbem oraculo ambiguo accepto: de quo v. Strabo lib. VI. p. 388 B. (inf. Proluſ. XIV.) Arceſſitus Ol. CX, 2. ſeu verius Ol. CXII, 1. ante C. N. 332. a Tarentinis aduerſus Meſſapios et Lucanos Alexander Moloſſus ex Heraclea Tarentinorum conuentum in Thuriam transferre

*) Apud Aelianum V. H. XII, 61. quo auctore, non adſcriptum eſt, narratur de Thuriis a Dionyſio armis petitis, claſſe vero a borea vento disiecta, liberatos metu Thurios Boreae ſacra feciſſe eumque ciuitati adſcripſiſſe. Spectat res ad hunc ipſum annum Ol. XCVII, 3. quo in oppugnandis Rheginis claſſis Dionyſii merſa fuit procellis; paucis adeo menſibus ante Lucanorum profectionem hoc eueniſſe neceſſe eſt. Parum accurate adeo Aelianus narrationi adiicit, ſingulis inde annis Thurios Boreae rem ſacram feciſſe.

ferre voluit: h. e. in loca circa Thurios v. Strabo VI. p. 429. B. C. Eodem nomine cum Cleonymus Spartanus ad Italiae littora appuliſſet, V. C. 452. ante C. N. 302. cf. Diodor. XX, 104. *Thurias vrbem in Sallentinis* ab eo occupatam direptamque, et a Romanis liberatam veterique cultori additam narrat Liv. X, 2. v. mox not. *x*). Ab iisdem Lucanis vexati ſedecim annis poſt ad Romanos confugerunt V. C. 468. ante C. N. 286. Sciuit bellum aduerſus Lucanos Romanus C. Aelio tribuno pl. rogante, cui mox Thurini ſtatuam et coronam auream dono dederunt (Liv. Epit. XI. Plin. XXXIV, 6. ſ. 15.). Cum Thurios iterum premerent Lucani Bruttiique Statio Statilio duce, fugati illi a Coſ. Fabricio V. C. 472. ante C. N. 282. et expugnata caſtra captaque (Valer. Max. I, 8, 6.). Tarentinis mox ad bellum cum Romanis ſpectantibus, noua clades Thurinis illata; nam indignantes illi in confiniis ſuis vrbem cum Romanis ſocietate et foedere iunctam, armis eam petiere captamque diripuere eodem anno *w*). Quo tempore illa a Romanis recepta fuerit

w) Enodandus ex his eſt Strabonis locus VI. p. 404. B. *Θούριοι δ' εὐτυχήσαντες πολὺν χρόνον, ὑπὸ Λευκανῶν ἠνδραποδίσθησαν· Ταραντίνων δ' ἀφελομένων ἐκείνους ἐπὶ Ῥωμαίους κατέφυγον. οἱ δὲ πέμψαντες συνοίκους ὀλιγανδροῦσι μετωνόμασαν Κοπιὰς τὴν πόλιν.* Locus praeclarus; ſed quid *ἀφελομένων ἐκείνους* ſit, non facile aſſequare. Vertunt: *Tarentinis eos opprimentibus* perperam. Aut enim locus mutilus eſt, aut breuitatis ſtudio dixit Strabo obſcurius Lucanis ademiſſe et ſuae ditioni ſeu ſuis partibus adieciſſe Thurium Tarentinos. Rem ſic narrat Appian. in Exc. Vrſin. de Legatt. p. 344. (ed. Schweigh. p. 56.) Tarentinos cum

fuerit eo bello, notatum non vidimus. Bello Punico ſecundo cum ceteris Bruttiis populis ad Annibalem deſciuerat V.C. 540. ante C. N. 214. at anno inſequente iterum in fidem Romanorum rediere Thurini (Liv. XXV, 1.), a qua tamen deſciuere paullo poſt iterum, (Liv. XXV, 15.) anno inde tertio (V. C. 544. ante C. N. 210.). Aucta ciuitas multitudine eo ex Herdonea ab Hannibale abducta (XXVII, 1.) Colonia Thurios deducta eſt Latini iuris altero bello Punico finito V. C. 560. a. C. 194. (Liv. XXXIV, 53.). *Copias*, melius *Copiam*, inditum nomen x) ex Strabone vidimus, boni

cum bellum ſibi a Romanis inſtare viderent, ſuccenſuiſſe Thurinis, quod non ad ſe, verum ad Romanos confugerant, eoque ipſo Romanos in haec loca pellexerant. Vrbem itaque diripuere, principibus eiectis; praeſidium autem Romanum pacta incolumitate dimiſſum eſt. Poſtulant mox Rom. legati inter alia a Tarentinis, vt Thurinis res ablatas reſtituant.

x) Etiam in numis occurrit Copiae nomen; v. c. Bruttia numiſm. tab. 107. apud Golzium t. XXXV, 2. duo alios protulit Pelerinus *Recueil de Medailles* To. I. pl. VII, 19. 20. inpr. Latere hoc nomen in Schol. Ariſtoph. Nub. 331. obuium eſt, et iam obſeruatum a viris doctis ad Stephanum: *Θούριοι — ὕστερον δὲ Ἄπιαι.* Pergit ille *Παυσανίας δὲ Ἄνθειαν αὐτὴν καλεῖ·* confundens hos Thurios et Thuriam Meſſeniae apud Pauſan. IV, 31. Homero Antheam dictam. At idem Pauſanias alio loco lib. II, 19. p. 499. *Lupiam* inter Hydruntem et Brunduſium priſco nomine Sybarin dictam docuit; qua in re erroris eum temere accuſarunt viri docti. v. Mazoch. ad Tab. Heracl. p. 523 ſqq. cui viro doctiſſimo viſa haec eſt eadem eſſe, quae apud Strabonem *Σύβαρις ἐπὶ Τεύθραντος Ῥοδίων κτίσμα* lib. VI. p. 405. C. memoratur, vt Teuthras fluuii obſcuri nomen ſit. Sed de hac v. inf. Prolus. XIV.

boni ominis cauſſa: Manſit tamen antiquum T riorum nomen. Et hactenus quidem de Thurior fatis. De eorum legibus et inſtitutis deo vole proxime. P. P. in alma Georgia Auguſta Kal. J cIↄ Iↄ CCLXXI.

XIV. *h*). De Pauſania autem duplici modo ſt poſſe video; aut erraſſe eum in nomine et in lo rum ſitu, et Λουπίαν appoſuiſſe, quae fuit Καπ aut rem illum tradidiſſe aliis quos habemus aucto bus intactam, *Lupiam* inter Brunduſium et Hydr tum ſitam aliquando *Sybarin* fuiſſe dictam. Simi difficultas et obſcuritas occurrit in nomine *Thu* vel *Thuriis:* cum Livius lib. X, 2. *Thurias vrb in Sallentinis* memoret a Cleonymo Spartano direpta Nam Sybarin in Bruttiis ſitam vix in Sallentinos I vius transferre potuit, vt adeo neceſſe ſit, etiam illis locis inter Sallentinos vrbem Thuriam fuiſſe.

VIII

Digitized by Google

VIII.

ACADEMIAE GEORGIAE AVGVSTAE

PRORECTOR

D. PHILIPPVS MVRRAY

CVM SENATV

ANNIVERSARIA INAVGVRATIONIS SACRA XXXIV.

IN A. D. XVII. SEPT. cIↃIↃCCLXXI.

RITE INDICIT.

De Sybaritarum ac Thuriorum rep. et legibus.

Sectio altera.

Si quis vnquam natalis huic Academiae inter fauſta omina et futurae felicitatis laeta auſpicia il-xit, Ciues, hunc, quem nunc indicimus, inter tiſſimos et feliciſſimos eſſe habendum merito pu-nus, cum is, recepto nuper et a Britannis ad s reuerſo Curatore et Moderatore rerum noſtra-m, BEHRIO, Illmo. Viro, qui tantopere votis ſtris expetebatur, celebrandus nobis veniat. ota igitur noſtra, quae ſuperiore anno ſuſcepe-nus, non omnino irrita cecidiſſe nec euentu

ſucceſſuque ſuo caruiſſe putabimus; quin eo grauiore religione obligati videbimur, quo ex grauiſſima illa procella, quae paullo poſt vota illa ſuſcepta perculit nos, ſeruati et recreati remp. ſoſpitem et incolumem ſecundum curſum tenere et res noſtras proſperis ſucceſſibus florere laeti intelligimus.

Votorum igitur noſtrorum damnati, in tam laeta feſtaque luce, quid prius antiquiusque habebimus, quam, vt animis caſtis piisque ad ſummum illum rerum Soſpitatorem accedamus, gratoque bonorum noſtrorum recenſu, tacito ſenſu, publica voce, facto, laudes eius ritu ſollenni celebremus, pacemque et perpetuum noſtrae proſperitatis fructum votis precibusque expoſcamus. Cuius religionis pietatisque noſtrae vt tanto ſollennior grauiorque ſit caerimonia: craſtino die, vbi more ſolito, a Comitibus Illuſtriſſ. et Patribus Academiae pompa in templum Academicum ducta fuerit, Jo. Phil. Myrray, *Magnificus h. t. Prorector*, publica vota ſuſcipiet, oratione habita, qua iis, quae academiarum noſtrarum conditionem commendant, cum iis, quae in ea deſiderari poſſint, comparatis plura eſſe laudanda, quam improbanda, docebit. Quibus ſollennibus vt cum beneuolentia et ſtudio intereſſe velitis, Comites Illuſtriſſimi, Generoſiſſimi, Nobiliſſimi, Humaniſſimi Iuuenes, humaniter et peramanter rogamus. Nos autem, Ciues, dum pompa paratur et inſtruitur, tanquam in veſtibulo templi et porticu conſtituti, confabulatione facta, quod nuper de Sybaritis Thuriisque coeperamus, pertexemus.

Primum

Primum omnium videamus iam, *ad quam for-*
am Sybaritarum ac Thuriorum reſp. deſcripta fuerit.
auca ſunt rei veſtigia, quibus inſiſtens ad certum
liquid ſtatuendum peruenias. In vetere quidem
ybari optimatum in rep. adminiſtranda partes vi-
lentur fuiſſe praecipuae, quae ſub labentis ciuitatis
empora, Telyis inprimis popularibus ſtudiis, ad
opulum ſunt translatae (v. ſup. Comment. p. 135.);
tota belli cum Crotoniatis geſti ratio caecos ple-
s furores ſatis arguit. Vrbe vero inſtaurata Thu-
os ad *popularem ſtatum* remp. temperaſſe, diſerte
rratum eſt a Diodoro (XII, 11.), ciuesque in X
ibus deſcriptos. nominibus ab origine et patria
npoſitis; ex quibus intelligitur, ex tota fere Grae-
a nouos colonos fuiſſe collectos. Contra Ariſto-
les videri poteſt ſeu ariſtocraticam ſeu oligarchi-
m remp. Thuriorum prodere: cuius quoque au-
oritate Bentleius vſus Diodorum animoſe impug-
at *a*); non tam Diodori aut Charondae cauſſa,
uam vt aduerſarium Boylium exagitet. Enimuero
uitates hae per Italiam et Siciliam multas plerum-
ue mutationes expertae ſunt, vt ſubinde res ab
ptimatibus ad popularem ſtatum aut ad oligarchiam
nclinaret, aut a democratia in aliam formam abiret.
oteſt quoque forma aliqua popularem ſpeciem
abere, et tamen, ſi perſpicacior aliquis altius in
teriora deſcendat, inter ariſtocratias referenda vi-
eri, quatenus in illa ſcilicet optimatum opibus, gra-
a, clientelis aut etiam artibus et conſiliis, populi
ita et decreta reguntur, coercentur, temperan-
tur.

a) *Diſſ. upon Phalaris* p. 367.

tur. Verum inſpiciamus ipſum Ariſtolelem *b*) Agit ille de mutationibus quas ſubire poſſunt po tiae; eſt in his quam proprio nomine πολιτεί ap pellat, hoc eſt *popularem bene deſcriptam*, nam verſam facit democratiam, ſi omne ius apud pop lum habetur *c*). Iam ariſtocratia, pergit, poteſt democratiam, πολιτεία *in oligarchiam abire: Acci hoc Thuriis. Nam quia magiſtratus deſerebantur ampliore et maiore cenſu, ad pauciores res deducta et per plura magiſtratuum genera* d). *Quia vero po nobiles totius ſoli Thurienſis agros praeter legem occu verant: (facta enim, vt diximus, republica oligarch facile iis erat opes maiores conſequi) populus in bello ercitatus praeſidiis ſeu locis munitioribus eſt potitus, do ii omnes, qui plura poſſidebant, agris ceſſerant* e). his manifeſtum fit Thuriorum remp. tantum vi factam eſſe oligarchiam, non ipſa conſtitutio adeoque totam Bentleii ſubtilitatem concide Quomodo illa paucorum potentia inualuerit, n rat idem paullo poſt factum eſſe magiſtratus cul qui, cum in reip. inſtitutis ne quid moueretu proſpicere deberet, vt vna lex de praetura in quinq

b) de Rep. V, 7. p. 530. A.

c) cf. v. c. III, 7. pr. IV, 2. pr. V, 7.

d) διὰ μὲν γὰρ τὸ ἀπὸ πλείονος τιμήματος εἶναι τὰς ἀρχ εἰς ἔλαττον μετέβη καὶ εἰς ἀρχεῖα πλείω.

e) διὰ δὲ τὸ τὴν χώραν ὅλην τοὺς γνωρίμους συγκτήσασ παρὰ τὸν νόμον· ἡ γὰρ πολιτεία ὀλιγαρχικωτέρα ὥστε ἐδύναντο πλεονεκτεῖν· ὁ δὲ δῆμος γυμνασθεὶς τῷ πολέμῳ τῶν φρουρῶν ἐγένετο κρείττων, ἕως ἀφεῖ τῆς χώρας ὅσοι πλείω ἦσαν ἔχοντες. Videntur aut haec ad illud tempus ſpectare, quod paullo poſt Th rios conditos incidit: v. ſup. Proluſ. pr. p. 139.

ıinque annos ab eodem non repetenda tolleretur, ınuit, rem ſe paruam concedere arbitratus; verum) exemplo aliis poſt alia mutatis tota reip. ratio : conſtitutio mox eſt ſoluta *f*). Ceterum in Thu- iorum rep. populi ius et partes fuiſſe ex eo ipſo \riſtotelis loco intelligitur; nam ſuffragiis ille ſuis nagiſtratus creaſſe, militares etiam leges, vel ma- ;iſtratu renitente, abrogaſſe narratur. Potuit adeo tiam in Charondae legibus, quatenus illae a Thu- is adoptatae fuerunt, cauſſarum ad populum re- ıtarum recte mentio fieri *g*).

Priſcae Sybaris nullae leges memoriae man- latae ſunt, niſi paucae, quae luxuriam et mollitiem ıominum arguere poſſunt; neque omnino ſatis con- tat, quo legum codice vſi ſint; niſi quod apud ſcymnum Chium v. 345 ſq. legibus Zaleuci vſi nar- antur: quibus relictis in luxuriem et proteruiam praecipites ſe dedere; etſi vel ſic aſſequi haud licet, quomodo a legibus tam ſeueris ad tam ſolutos mores procedere potuerint. Quae tamen Sybaritarum leges habentur, ſunt fere hae: Scitum ab iis aut potius inſtitutum eſſe narratur apud Athenaeum (XII p. 521 C. ex Phylarcho Hiſtoriar. XXV.) *vt etiam foeminas ad ſollennes epulas vocare liceret* *h*); vt adi- rent adeo communia cum viris conuiuia matronae, quae ex Graecorum more ſua ſacra ſuasque epulas

f) Ibid. p. 530. D. E. — ἀλλὰ μετέβαλεν ἡ τάξις πᾶσα τῆς πολιτείας εἰς δυναστείαν τῶν ἐπιχειρησάντων νεωτερίζειν.

g) Contra quam Bentleius contendebat p. 367. 8.

h) Γυναῖκας εἰς τὰς ἑορτὰς καλεῖν.

Digitized by Google

ſeorſum a viris habere ſolebant, *vtque ii, qui et ſacras epulas eſſent et ſacrificium eas inuitaturi, annuo ante ſpatio ſacra indicerent, vt, ſatis digno pro temporis ſpatio facto apparatu veſtium reliquique ornatus, ita demum illae ad ſacra adeſſent* i). Epulae factis ſacris celebratae pars erant praecipua religionis Graecanicae et praeclari ad remp. inſtituti. Sybaritae igitur religiones auguſtiores et publicis opibus digniores facere voluiſſe videntur, vt ciuitatis opulentae ſacra ſplendide et magnifice fierent. Qua quidem in re nihil magnopere reprehendendum videas. Sacrarum enim caerimoniarum cultusque religioſi externa ſpecies merito ad ciuium ac reip. opes et fortunas attemperatur; nihilque indignius eſſe videtur et turpius, quam ſi vrbs locupletum ciuium luxu priuataque aedium magnificentia eniteſcat; templa autem et vaſa ſacra ſqualore et fumo ſordeſcant. Sybaritarum magnificentiae publicae in his ſacris epulis ſtudium declarant etiam illa, quod aureis coronis donabant eos, qui ceteros apparatu et elegantia ſuperaſſent (etſi hoc Athenis quoque factum legimus). Lepidum tamen hoc, quod et coquis coronas dabant (Athen. p. 519. D. E.). Subtexuntur apud Athenaeum (l. c. p. 521. D. et p. 518 ſq.) alia ad epularum delicias inſtituta, quae nunc breuitatis ſtudio omittimus. Sed aliud eſt, quod commemorare

i) Ita legendus et intelligendus eſſe videtur locus: καὶ τοὺς εἰς τὰς θυσίας καλοῦντας πρὸ ἐνιαυτοῦ κλῆσιν ποιεῖσθαι, ἵνα ἀξίως ποιούμενοι τοῦ χρόνου τὴν παρασκευὴν τῶν τε ἱματίων καὶ τοῦ λοιποῦ κόσμου, προάγωσιν οὕτως εἰς κλῆσιν, et ad mulieres referendus, vt iam Caſaubonus ad e. l. docuit ex Plutarch. Conuiv. VII. Sap. non longe a princ.

are iuuat, primos fuiſſe Sybaritas, qui artes, quae cum ſtrepitu exercentur, vt fabrorum aerariorum et materiariorum, in vrbem ſuam non admitterent, ne omnino quicquam eſſet, quod ſomnum turbare poſſet, quid? quod nec gallum gallinaceum in vrbe alere licebat *k*).

Hactenus de Sybaritis. De Thuriorum vero inſtitutis, praeter ea, quae paullo ante commemorauimus, ex Ariſtotele alia diſcere licet: fuiſſe apud eos *συμβούλους l*), item magiſtratum, qui legum curam haberet *m*); fuiſſe porro legem, quae vetaret, *ne quis, qui praetor fuiſſet, intra quinque annos eundem magiſtratum peteret* n), eaque lege abrogata peſſimum nouandi omnia in rempublicam exemplum eſſe illatum; eos enim, qui rebus nouis ſtuderent, erectis ita et confirmatis animis in vltimum audaciae prorupiſſe; quo factum, vt deinceps totus reip. adminiſtrandae ordo immutari coeperit. Narrat rem Ariſtoteles, vt doceat, quomodo cum aliae respublicae, tum ariſtocratiae latenter interdum et occulte mutari, ita, vt non ſentiatur mutatio, tandemque diſſolui poſſint. Gymnaſia et ſodalitates (*συσσίτια*) ad ſeditiones fouendas vim habuiſſe, ex Platone intelligitur (de LL. I. p. 776. D. Frf. 27. 28. Bip.)

k) Athen. ibid. p. 518. C.

l) Ibid. V, 7. Charondae legibus iis, qui nouercam liberis ſuperinduxerant, poena erat dicta ap. Diod. XII, 12. τὸ μὴ γίνεσθαι συμβούλους τούτους τῇ πατρίδι. ita nec Senatores eſſe poterant.

m) νομοφύλακες Cic. de LL. III, 20.

n) νόμου γὰρ ὄντος, διὰ πέντε ἐτῶν μὴ στρατηγεῖν.

Thuriis ſubtilitatem in legibus ferendis, dum omnia nimis accurate conſtituere et calumniam praecludere voluerunt, tribui videmus ab Ephoro (apud Strabon, VI. p. 399. A.). Habemus eius rei exemplum in LL. *de emtione venditione.* Nam, cum ſuper fundorum alienatione (de hac enim potiſſimum agi eo in loco videtur) certis ſollennibus ac ritibus circumſcribenda ac firmanda, alia in aliis eſſent ciuitatibus conſtituta *o*), Thuriis placuit, *vt* nulli omnino emtionis venditionis eſſent ſollennes ritus, nec in foro, ſicut alia negotia, res gereretur, ſed vt emtor ac venditor tribus ex proximis vicinis darent communiter numum memoriae teſtimoniique cauſſa *p*). *Ita neceſſe erat, vt vicini illi tenerentur ipſi, ſi res emta non eſſet tradita, aut iam tradita tanquam non tradita peteretur, aut ab eo, cui tradita eſſet, accepta eſſe negaretur* q). Thurii porro lege cauerant, *vt arra confeſtim, pretium vero eodem die*

o) v. loc. ex Theophraſto ap. Stobaeum XLII. p. 280. I.

p) Ibid. p. 281. A. *οἱ δὲ Θουριακοὶ* (puto vitioſe pro *Θούριοι*) *τὰ μὲν τοιαῦτα πάντα ἀφαιροῦσιν, οὔτ' ἐν ἀγορᾷ προστάττουσιν,* (l. *πράττουσιν*, l. ſuppl. *πωλεῖν*) *ὥσπερ τἄλλα· διδόναι δὲ κελεύουσι κοινῇ* (h. emtorem ac venditorem) *τῶν γειτόνων τῶν ἐγγυτάτω τρισὶ νόμισμά τι βραχὺ μνήμης ἕνεκα καὶ μαρτυρίας.*

q) Hunc quidem verborum apud Stobaeum eodem loco ſenſum eſſe arbitramur: *ἀναγκαῖον δηλονότι, τοῖς μὲν* (qui coram magiſtratu emtionem venditionem ex lege faciunt) *τὰς ἀρχὰς ὑπευθύνους ποιεῖν, τοῖς δὲ τοὺς γείτονας* (igitur non modo teſtes, ſed quodammodo *praedes* habebantur hi vicini: qui aderant, vt fideiuberent, contractum fore ratum. Hinc *ὑπεύθυνον* eſſe puto, qui ex obligatione in ſubſidium tenetur) *ἐὰν μὴ λάβωσιν, ἢ δὶς παρὰ τοῦ αὐτοῦ λάβωσιν, ἢ ἔχοντες μὴ λέγωσι* (ſc. *ἔχειν τὶ*) *τῶν ὠναμένων* (leg. *τῶν ἐωνημένων*),

Digitized by Google

exhiberetur; quod ſi factum non eſſet, poena emtori *ſtituta erat* r), *vt arram amitteret: ſin venditorem,* *ra accepta, poenitebat, vt is tantum perſolueret, quanti* *s vendita veniſſet* s). Videtis in hoc exemplum imiae ἀκριβείας, et natae ex ſummo iure iniuriae, nam Thuriis vitio datam diximus. Nam, quod heophraſtus ipſe eo loco obſeruat *t*), *inaequalis eſt* *ma emtoris et venditoris, cum alter ſolam arram, alter* *etium rei venditae perdat, quod arram multoties ex-* *lere poteſt.* Verum eadem haec iuris acerbitas ex nendatione legis a Charonda ſcriptae nata erat; id

r) Aequitati igitur propius ius Romanum, quod emtorem poenitentem arram perdere, venditorem autem a pactione recedentem duplum arrae reſtituere iubet. Nota loca ſunt pr. Inſt. de Emt. Vend. l. 17. C. de fide inſtrum. cf. Cuiac. Obſſ. XI, 17.

s) Ibid. p. extr. ἐὰν δὲ λαβὼν ἀραβῶνα μὴ δέχηται τὴν τιμὴν, ἢ δοὺς (ſc. τὸν ἀραβῶνα) μὴ καταβάλῃ (ſc. τὴν τιμὴν) ἐν τῷ ὡρισμένῳ χρόνῳ [δεῖ γὰρ ὡρίσθαι, καθάπερ ἐν τοῖς Θουρίων, τὸν μὲν ἀραβῶνα παραχρῆμα, τὴν δὲ τιμὴν αὐθημερὸν —] τόγ' ἐπιτίμιον ἑκατέρῳ, πότερον τῷ μὲν στέρησις τοῦ ἀραβῶνος· αὐτὰ γὰρ σχεδὸν οἵτ' ἄλλοι κελεύουσι καὶ οἱ Θουριακοί (leg. Θούριοι)· τῷ δὲ μὴ δεχομένῳ (ſc. τὴν τιμὴν) ἔκτισις ὅσον ἂν ἀποδῶται; καὶ γὰρ τοῦτο ἐν τοῖς Θουρίων. Bentleius *Diſſ. upon Phalar.* p 366. ὅσου legit, ſed vulgarem lectionem bene interpretatur Cuiac. l. c.

t) Locus eſt obſcurior, maxime interpunctionis fraude. Τόγ' ἐπιτίμιον ἑκατέρῳ (ſc. quaeri poteſt) πότερον τῷ μὲν — ſequuntur quae paullo ante appoſita ſunt; tum ſubiiciuntur haec: ἄνισος ζημία· πολλαπλασία γὰρ ἡ ζημία τοῦ ἀραβῶνος. ἔτι δὲ καὶ βλάπτει τ' ἂν (leg. βλάπτεται) ὁ ἀποδόμενος, ἀφεὶς ἑκατέρους (ſc. et pretium rei et arram). ἐπειδή τις (leg. ἐπεὶ δέ τις) ἐφ' ἡμέραν μίαν ὁρίσειεν, δεδικάσθαι κελεύουσι τῷ μὴ δεχομένῳ τὴν τιμήν.

id quod ex eodem Theophraſti loco colligi poteſt *u*). Nam Charondas, quem Plato etiam ſecutus erat, iuſſerat, *rem venditam continuo tradi et accipi* x). *Sin quis credidiſſet, eum actionem non habere. Suo enim illum periculo hoc feciſſe putandum* y).

Expedita ſatis videntur omnia, vt ad illam quaeſtionem accedere poſſimus: exploratumne et ad rerum fidem pronuntiatum ſit, id quod et *ipſi* ſequuti adhuc eſſe videri poſſumus, *leges illas, quae Charondae nomen praeferunt, Thuriis ſcriptas eſſe?* Enimuero diſputationem hanc in aliud tempus reiicere conſultius eſt: nunc vt ſollennia craſtino die celebranda fauſtis laetisque ominibus exigantur, ex animo precamur. P. P. XVI. Sept. cIↄIↄCCLXXI.

u) Paulo iniquior erat Bentleius, qui his ipſis inferebat, Thuriorum leges a Charonda plane ſcriptas eſſe nequiiſſe, quoniam a Charondae legibus recedere narratae ſint l. c. p. 366 ſq.

x) Pergit ibid. Theophraſtus p. 282. A. *Quaeri porro poteſt, num venditor, donec rei venditae pretium acceperit, rei venditae dominus eſſe debeat:* πότερον δὲ, ἕως ἂν κομίσηται (ſc. τὴν τιμὴν ὁ ἀποδόμενος) κύριον εἶναι [δεῖ] τοῦ κτήματος· οὕτω γὰρ οἱ πολλοὶ νομοθετοῦσιν. ἢ ὥσπερ Χαρώνδας καὶ Πλάτων· οὗτοι γὰρ παραχρῆμα κελεύουσι διδόναι καὶ λαμβάνειν.

y) ἐὰν δέ τις πιστεύσῃ, μὴ εἶναι δίκην. αὐτὸν γὰρ αἴτιον εἶναι τῆς ἀδικίας.

IX.

IX.

ACADEMIAE GEORGIAE AVGVSTAE
PRORECTOR
GOTTH. TRAVG. ZACHARIAE D.
CVM SENATV
SVCCESSOREM SVVM
JO. STEPHANVM PÜTTER
CIVIBVS COMMENDAT
IN A. D. II. JULII cIↄIↄccLXXII.

De Sybaritarum ac Thuriorum rep. et legibus

Sectio tertia et vltima:

in qua quaeritur, fuerintne illae a Charonda perſcriptae.

In ea ſcriptione, Ciues, qua ſuperiore anno natalem Academiae diem celebrandum indicebamus, eo adducta erat res, vt, poſteaquam leges, quae ſub Charondae nomine veniunt, (Proluſ. III. IV. V. VI.) appoſitas illuſtraueramus, inde Sybaritarum ac Thuriorum remp. inſtituta et leges (Proluſ. VII. VIII.) perſequeremur: eratque nunc perventum ad quaeſtionem illam virorum doctorum diſputationibus celebratam: verumne illud ſit, quod leges

leges illae, quae Charondae nomen praeſerunt, Thuriis ſcriptae eſſe feruntur. Deſiderari poteſt virorum doctorum acumen etiam in hac quaeſtione tractanda, quod plura capita in idem congeſta et permixta ſunt. Quaeri enim poſſunt ac debent ſigillatim plura: quae omnia praecedere debet illa quaeſtio, quo tempore Charondas vixerit. Retractabitur a nobis quaeſtio poſt virorum doctorum ſtudia *a*) breuiter, et vt noſtro iudicio vtamur, ſimulque videamus, quid rationibus cum Bentleii tum aliorum propoſitis cum veritate vel opinione coniunctum eſſe videri poſſit.

Nobis itaque ab initio ſtatim in hac quaeſtione duo videbantur eſſe diſcernenda, vt altera dubitatio ſit, *fueritne Charondas legum Thuriis ſcriptarum auctor;* altera: *eae leges, quas Diodorus ac Stobaeus ſeruarunt, ſintne iſtarum legum fragmenta habenda.* Quae vtraque dubitatio in vnum confuſa non parum turbauit omnia; alias turbas fecit non animaduerſa ſcriptorum, quorum fide et teſtimonio vtuntur viri docti, auctoritatis diuerſitas. Ea itaque quae de Charonda legum nobiliſſimarum auctore traduntur, ad has claſſes narrationum reuocari poſſunt, vt ab aliis ille dicatur *Thuriis*, ab aliis vero *Chalcidicis ciuitatibus leges ſcripſiſſe;* porro vt ab illis *poſt Olymp. LXXXIV vixiſſe* credatur, ab his *ad antiquiora tempora referatur.* Redit nunc res ad iudicium hiſtoriarum criticum.

Qui

a) v. ap. Fabric. Bibl. Gr. T. I. lib. II. c. 24. Bentleii *diſſ. upon Phalaris* p. 334 ſqq. Weſſeling. ad Diod. XII, 11. Warburt. *Div. Legat. of Moſes* B. II. S. 3.

Qui Charondam ſuis ciuibus, *Thuriis*, leges ſcripſiſſe diſertis verbis tradunt *b*), Diodorus, Plutarchus, Athenaeus, Themiſtius cum Val. Maximo, ſcriptores ſunt, quorum non omnino hac quidem in re magna eſt auctoritas, certe non tanta, vt grauiorem et maiorem, ſi qua ſe obtulerit, loco cedere iubeat. Nam primo omnes iis aetatibus, quibus Thurii floruere, vsque ad Ol. XCVII, 3. multo ſerius vixere quam vt teſtium loco haberi poſſint; reditque adeo eorum auctoritas ad auctores, quorum fidem ipſi amplexi ſunt; atqui de iis nihil nunc conſtat; alii ex iis omnino rem tantum obiter et in tranſitu attigerunt, Diodori autem fides et auctoritas tota ex eorum, quos exſcripſit, dignitate et grauitate pendet, de qua ſi dubitandi locus ſit, parum nos iuuat ipſius Diodori nomen, quippe in quo viro non tam ſubtile et ſeuerum deprehendere videmur iudicium, vt, niſi aliunde cauſſae firmamentum acceſſerit, in eo acquieſcere poſſimus. Contra manifeſtum fit, illum in delectu rerum narrandarum inſeruire certae cauſſae et conſilio, vt prudentia politica et virtutis praeceptis lectorum animos imbuat. Itaque etiam in hac de Charondae legibus narratione ſcriptorem adhibuiſſe videtur, quem non tam, quod veriora, quam quod vtiliora tradiderat,

b) Diodorus (lib. XII, 11) ſtatim poſt nouam ciuitatem conditam; qui eum quoque Thurium appellat, quod Valerius quoque Maximus et Themiſtius faciunt, Athenaeus (XI. p. 508. A) Plutarchus (de Curioſ. p. 519. B. vbi *ὁ Θουρίων νομοθέτης* praeſcribitur legi ex Charondae farragine excitatae.) Aduerſus hanc quaeſtionis partem, an Thurius fuerit Charondas et Thuriis leges tulerit, praeclare diſputat Benteius; minus idem ſollers ac ſubtilis in iis quae ipſe de ſuo ponit.

tradiderat, probaſſe videtur. Tandem ſatis probabile fit, aut ipſum, aut auctorem, quem in manibus habebat, Zaleuci et Charondae nomina et leges confudiſſe. Rem cum alia arguunt, tum hoc, quod de diuturnitate legum praedicat. Thuriorum enim resp. vix L annos integris rebus perſtitit; quod contra de Locrenſium rep. rite praedicari potuit *c*).

At in partibus eorum, qui de Thuriis nihil memorant, Charondam autem patria Catanaeum edunt et legum Chalcidicis ciuitatibus latarum auctorem, ſunt ſcriptores, quorum fidem hac in re tuto ſequi poſſumus, Ariſtoteles et Heraclides Ponticus, quem vtrumque in rerumpublicarum fata et inſtituta inquiſiuiſſe ſatis conſtat. His igitur denuntiemus teſtimonium, et, quid inde ad cauſſam noſtram in alterutram partem diiudicandam ſequatur, videamus.

Ariſtoteles quidem (de Rep. II, 12.) diſerte ait *Charondam Catana oriundum ſuis ciuibus et aliis Chalcidicis per Italiam et Siciliam ciuitatibus leges ſcripſiſſe d*). Chalcidicae vrbes fuere per Siciliam Catana, Zancle, Naxos, Leontini, Euboea, Mylae, Himera, Callipolis, et in Italia Rhegium *e*). Iam cum origine Chalci-

c) Recte haec monuit Bentlej. l. c. (p. 189 ſq. ed. Lennep.)

d) Ariſtot. de Rep. II. 12. *καὶ Χαρώνδας ὁ Καταναῖος τοῖς αὐτοῦ πολίταις καὶ ταῖς ἄλλαις ταῖς Χαλκιδικαῖς πόλεσι ταῖς περὶ Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν.* Plato (loco p. 364. a Bentleio laudato) *Ἰταλίαν καὶ Σ.* tantum dixerat, Cic. de Legg. II, 6. *ciuitatibus ſuis.*

e) Ex Scymno v. 282 ſqq. 310. cf. Weſſeling. ad Diod. XII, 10.

Chalcidica nihil coniunctum ac commune fuit nec Thuriis nec Sybari; ſunt quoque omnes illae vrbes antiquioris, quam Thurii, originis. De Catanae conditae tempore ex Thucyd. VI, 3. ſatis conſtat; incidit autem ortus eius poſt Ol. XIII, 1. Non longe haec a Sybaris initiis abſunt, longiſſime a Thuriis conditis. Sed legum ſcriptarum tempus omnino ex his confici nequit. Ex Heraclide Pontico, nam is alter erat, cuius auctoritatem grauem ſatis eſſe dicebamus, etſi enim ille ſeu leuitatis ſeu cupiditatis in nonnullis reus factus eſt, doctrinae tamen et litterarum laude inter omnes floruit, haec diſcimus, Rheginos ariſtocratica reipublicae forma, et *Charondae Catanaei legibus* vſos *f*). Cum eodem mox loco ſubiiciatur mentio inſecutae tyrannidis Anaxilai Meſſenii, Bentleius (l. l. p. 362 ſqq.) Charondae leges ſaltem ante hunc hominem exſtitiſſe, argumentatione infert. Eius autem obitum conſtat Ol. LXXVI, 1. contigiſſe, adeoque XXX annos ante Thurios conditos. Thuriis itaque leges Charondas nullo modo ſcribere potuit *g*). Grauiore tamen argumento antiquior Charondae aetas, et primis Catanae conditae temporibus propior, ex eo aſſeritur,

f) *νόμοις δὲ ἐχρῶντο τοῖς Χαρώνδου τοῦ Καταναίου.* in fragment. Heraclidis. Catanaeis et Rheginis, *cum patria exularet*, Charondam leges ſcripſiſſe, auctoritate tamen non appoſita, tradit Aelianus III, 17. *Χαρώνδας δὲ τὰ ἐν Κατάνῃ [ἐπανώρθωσε], καὶ τὰ ἐν Ῥηγίῳ, ὅτε ἐκ Κατάνης ἔφευγε.* Enimuero et hoc falſo proditum; nam non niſi poſt Anaxilaï tempora probabile fit Charondae leges fuiſſe a Rheginis acceptas: cf. inf. Proluſ. XIV.

g) cf. Weſſeling. p. 485.

aſſeritur, quod Zaleuco is Locrorum legumlat
plerumque ſubiungitur, qui circa Ol. XXIX. fl
ruiſſe non omnino ſine fide ab Euſebio Hierony
traditur. Ariſtoteles (l. c.) eum inter vetuſtior
legumlatores ſecundo a Zaleuco loco recitat; e
dem loco alios docere velle ait Onomacritum L
crum apud Cretenſes primum legum ferendarun
peritia claruiſſe, eius familiarem fuiſſe Thaletan
Cretenſem; ab hoc profeciſſe Lycurgum et Zale
cum, a Zaleuco Charondam. Addit tamen ide
temporibus parum penſitatis haec ab iis proferri: cert
quod Zaleucum attinet, qui Lycurgi diſcipulu
eſſe haud potuit; at de Charonda poſt Zaleucum
legum laude nobilitatum nihil voluit refellere, cu
ipſe antea idem pronuntiaſſet. Alio loco (IV, 11
p. 503, A.) Charondam *e medio genere ciuium fuiſ*
ait, quod optimum ſit legumlatorum genus. Ha
vtique auctoritate acquieſcimus; Theodoreti enim
eſſe poteſt nulla, qui (*de cur. affect. Graec.* lib. IX
p. 608. C.) *Charondam primum Italis et Siculis lege*
tuliſſe ait. Qui factum ſit, vt a nonullis inter Py
thagorae, qui tamen multo ſerius vixit, cum eius
mors in Olympiad. LXXX, 2. incidiſſe videatur,
diſcipulos referretur, alio loco (p. 169) declarabitur.

Per haec, quae adhuc dicta ſunt, niſi fallimur, ſic ſatis exploratum vidimus: *multo iam ante Thurios conditos tempore Charondam fuiſſe aliquem Catanaeum, qui cum aliis ciuitatibus Chalcidicis, tum ſuae, leges ſcripſerit*, inter ceteras etiam *Rhegio, in extrema Italia*, ſiue vt in eam vrbem adfuerit, ſiue vt a Rheginis eius leges expetitae, aut, idque veri ſimillimum, ab iis, quibus ſcripſerat, translatae et

tranſcriptae

ransſcriptae fuerint. Neque tamen vel ſic eorum, ui *Thuriis a Charonda leges latas eſſe tradiderunt,* ides, etſi labefactata, prorſus corruere videri debet; parum accurate forte res expoſita, cum *Thuriis Charondae legibus vſos eſſe* dicere deberent. Hoc nim et probabile ſatis eſt, nec res exemplo caret, t nouae ciuitates conditae aliarum vrbium leges d ſuam rempubl. transferrent et accommodarent. Quae res cum per ſe exemplo non careat, tum in pſis Charondae legibus Mazacenorum Cappadociae xemplo declarata eſt, qui iis vſi eſſe memorantur, onſtituto quoque apud ſe legum interprete *h*). nuitare Thurios potuit partim vicinitas Rheginoum, qui iisdem legibus Charondae vtebantur, partim vltima ſtirpis cognatio; nam etſi ex omni Graeia confluxerat colonorum multitudo, Athenienium tamen ſuperabat numerus; erant autem hi onicae originis, ad quam et Chalcidicae vrbes eferebantur. Mos autem eſt et vſus ita loquendi, t leges ſibi ſcriptas eſſe dicat ciuitas legumque ſibi uctorem arroget eum, cuius legibus vtitur, etſi liunde adſcitis. Conſtabit itaque Diodoro aliisque ides, ſi, quod facere par eſt ita ſtatuerimus, vt hurios Charondae priſci leges ad ſuam ciuitatem admiſiſſe,

h) Ap. Strab. XII. p. 813. C. (p. 539.) *Χρῶνται δὲ οἱ Μαζακηνοὶ τοῖς Χαρώνδα νόμοις, αἱρούμενοι καὶ νομῳδὸν, ὅς ἐστιν αὐτοῖς ἐξηγητὴς τῶν νόμων. καθάπερ οἱ παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις νομικοί.* videtur hic *legum decantator*, *νομῳδὸς*, leges et memoria tenuiſſe et certis temporibus recitaſſe; idemque legum ſententias interpretatus eſſe. Non igitur niſi ex parte functus munere Νομοφυλάκων, de quibus v. *Epimetrum de Locris.*

admiſiſſe, atque hactenus Charondae legibus ſe vti profeſſos eſſe exiſtimemus; quae res deinde ab aliis parum ſubtiliter ita fuit tradita, vt Thuriis Charondas leges ſcripſiſſe ferretur. Conſtabit ea fides et rerum veritas etiam tum, ſi Thurii eas leges ad ſuae ciuitatis ſtatum et inſtituta attemperarunt et partim immutarunt. Diodorus quidem ſcriptorem, qui de Thuriorum rebus ſcripſerat, in manibus habebat, cum leges illas deſcriberet; id quod ſatis docent ea, a quibus narrationem exorſus erat c. 9. 10. 11. Vix autem aſſequi licet, quomodo aliquis nulli omnino fundo ſuperſtructa illa tradere auſus eſſe queat.

Sed reuocat nos Bentleius, vir acutiſſimus, qui locis ex Athenaeo, Scymno Chio et Strabone allatis, negat *i*) omnino *Thurios* Charondae legibus vſos eſſe, ſed eos Zaleuci leges a priſtinis vrbis cultoribus, Sybaritis, ait retinuiſſe et ſeruaſſe. Enimuero ſtudio et cupiditate in Boylium vlterius, quam ipſe vellet, euectus euagatusque videtur vir ſummus. Nam Athenaei (lib. XI. p. 508. A.) nulla eſt auctoritas, cum apud eum inter diſputandum aliquis temere illud ponat, Platonis legibus nullam ciuitatem eſſe vſam, *vt Lycurgi legibus Spartani, Solonis Athenienſes, Zaleuci Thurii vſi ſunt*, non ſtudio et diligentia exploratum aliquid afferat. Scymnus autem (v. 345 ſq.) de Sybaritis agit non de Thuriis, vt eius fide, hoc quidem in loco, ad euertendam opinionem communem, nequaquam vti poſſis. In Strabonis tandem locum (lib. VI.

p. 399.

i) *Diſſ. on Phalaris* p. 365 ſq.

Digitized by Google

p. 399. A.) ſententiam pro lubidine infert vir doctus *k*); nam is *Thurios in legibus ſuis omnino ſubtilitatem ſectatos eſſe* memorat. Eſt ea quidem a Charondae legibus multo minus aliena, quam a Zaleuco. *Charondam* enim Ariſtoteles *l*), non modo priſcis, verum etiam *iis, qui ſuo tempore leges ſcripſerant, ſubtilitate ſcribendarum legum ſuperiorem eſſe* iudicabat. Hac ipſa Charondae legum ſubtilitate imbuti Thurii vlterius etiam, quod ex Ephori apud Strabonem verbis colligas, proceſſiſſe et ſingula nimis callide conſtituere ac definire voluiſſe, adeoque interdum cum ſummo iure ſummam iniuriam intuiſſe videntur. Eiusmodi eſt idem illud, quod ſupra de *emtione venditione* a Thuriis praeter Charondae mentem conſtitutum vidimus. Non enim id eo valere debet, vt alias Thuriorum alias Charondae leges fuiſſe contendamus, ſed vt inde conſtet, Thurios nimio ſubtilitatis ſtudio certis in cauſſis Charondam ſuum deſeruiſſe.

Aliam plane dubitationem agi diximus, ſi quaeratur, *ſintne ad Charondam auctorem referenda ea legum fragmenta cum legum prooemiis, quae a Diodoro*

 et

k) Hac in parte iam Fabricius Bentleii cupiditatem notauit B. Gr. T. I. p. 535. Quid vero Heraclides ſequutus ſit, qui teſte Laertio IX, 50. *Protagoram Abderitam Thuriis leges ſcripſiſſe* narrauerat, nemo facile aſſequatur. Etſi illum circa tempora coloniae Thurios deductae vixiſſe conſtat: cf. Bentlej. (*ed. Lennep.* p. 211.)

l) De Rep. II, 12. p. 449. D. T. III. Duval. τῇ δὲ ἀκριβείᾳ τῶν νόμων ἐστὶ γλαφυρώτερος (*h. ſubtilior, elaboratior:* non, quod volunt, *politior*) καὶ τῶν νῦν νομοθετῶν.

et Stobaeo ſub eius nomine in medium prolata ſunt. Acute profecto et ſagaciter Bentleius cum Charondae tum Zaleuci legum fragmenta ſubdititium parumque ingenuum ſerioris alicuius ſophiſtae foetum eſſe eſt ſuſpicatus. Videtur tamen etiam in hoc vir ſummus, partim rei nouitate percuſſus, partim diſputandi calore incenſus, paullo ferocius ſe iactaſſe; certe prouectus eſſe vltra metam. Non cadit in hanc operam, argumenta eius ſingula accurate excutere ac refellere. Sed, vt de Charonda ſaltem perſtringamus potiora; nam de Zaleuco alio loco actum eſt; ineſſe monet legibus Charondae tributis verba Attica aut ſeriora aut ex Pythagorae diſciplina *m*); addere debebat: orationem omnino eſſe comtiorem nec pro vetuſtatis horrore, quem in Charonda expectabas; quod vero multo grauius eſt, ſatis perſequutus ille non eſt, quod nimirum in ſententiis permulta ſunt, quae Pythagoreum philoſophum potius decebant quam legum latorem, inprimis aetate antiquiorem; multo vero magis in prooemio. Quae mox ſubiicit *n*), Thurios democraticam remp. habuiſſe, at apud Ariſtotelem ad oligarchiae inuenta Charondae leges reuocari, etſi verum hoc non eſt, (v. Proluſ. ſup. p. 147.) ſi tamen vel maxime verum eſſet, vim habere non poteſt, ſi leges priſcas Charondae adoptarunt Thurii et ſuae ciuitati accommodauerunt. Laudari porro ab Ariſtotele nonnulla, quae in Diodoro et Stobaeo non occurrant *o*). Recte vtique. Neuter enim totum legum

m) τραχγῳδεῖσθαι (p. 358).

n) Ibid. 365. 6. 7.

o) Ibid. p. 368.

legum codicem deſcripſit. Apud eundem Ariſtotelem Charondam *nihil proprium et praecipuum p*), praeter *vnam de falſi teſtimonii actione legem*, habuiſſe narrari; Diodorum contra *multa eum a ſe inuenta et excogitata adieciſſe* affirmare, iſtam tamen ipſam legem, quam Ariſtoteles vt Charondae peculiarem laudat, omittere. Quae omnia ſi ita ſe habeant, etſi quis inuentum aliquid a ſe proferre potuit, quod idem multis annis poſt cum multis aliis commune haberet, hoc vnum tamen inde ſequi dicas, Ariſtotelis iudicium plus apud nos valere debere quam Diodori errorem vel ignorantiam. Potuit enim alter, qui in legum et ciuitatum naturis cognoſcendis magnam vitae partem conſumſerat, multa accuratius tenere quam Diodorus. Potuit tamen et hic habere quod ſequeretur, cum leges deſcriberet, non quales ab ipſo Charonda fuerant ſcriptae, ſed cuiusmodi a Thuriis ad ſuae ciuitatis ſtatum erant translatae, emendatae et nouis capitibus auctae. Lex autem Ψευδομαρτυριῶν actionem inſtituens, quam vnam Ariſtoteles Charondae propriam eſſe ait, et ab eo primo inuentam, haud dubie in Stobaei recenſu legum latet ſub συκοφαντιῶν iudicio *q*); verum, etiamſi abeſſet, tamen vel ſic, nec omnes leges a Stobaeo et Diodoro adſcriptas eſſe, cogitandum erat. Reſtat argumentum a ſermonis, quo leges earumque prooemia exarata ſunt, genio petitum, alieno ab antiquiorum temporum ſimpli-

 citate

p) οὐδὲν ἴδιον de Rep. II, 12. At Diodor XII, 11.

q) v. ſup. Sect. I. LL. Charondae ſub f.

citate *r*); etſi ipſe Ariſtoteles pronuntiat Charondae leges minus aſperitatis habere *s*). Quibus addendum merito eſt hoc, quod idem Charondae legum prooemium apud Stobaeum Dorica dialecto expreſſum eſt, cum Thurios, etiam Catanaeos, Attica vſos eſſe neceſſe ſit *t*). Quod in Zaleuci prooemio contra factum eſſe deprehenditur; vulgari enim illud et communi ſermone deſcriptum eſt, cum Locros tamen Dorice loquutos eſſe conſtet *u*).

Scilicet iam alio loco in ſimili diſputatione de Zaleuci legibus ſignificauimus, eos, qui Zaleuci vel Charondae legum ipſa verba ſeruata eſſe exiſtiment, parum ſubtili iudicio vti videri, cum diſſimilis prorſus et abhorrens ab eorum aetate ſit oratio. Nec tamen iudicio paullo acriore vti dicemus eos, qui hinc ſtatim inferre volunt, eſſe eas leges omnino commentitias, et ſophiſtae alicuius Attici

r) Nam iſtud vix in aciem produci poteſt argumentum, quod, cum Charondae leges olim Athenis in conuiviis decantatae ap. Athen. XIV. p. 619. ex Hermippi lib. VI. περὶ νομοθετῶν narrentur, ea quae extant, talia ſunt, vt ad cantum facta vix videantur. Nam ſententias inde in Scolia redactas cani ſolitas probabile viſum iam ipſi Bentleio et Fabricio B. Gr. T. I. p. 537. etſi non improbabile ſit pro ᾔδοντο Ἀθήνησι legendum eſſe, ἐν Κατάνῃ, in hac enim vrbe priſcae illae Chorondae leges, ſingulis ſententiis expreſſae, facile cani potuere.

s) v. ſup. not. *l*).

t) Proprium Charondae vocabulum ex Ariſt. de Rep. I, 2. notarunt VV. DD. ὁμοσιπύους, *communi* σιπύῃ, *panario vtentes*, de ſocietate domeſtica. Epimenides Cretenſis ὁμοκάπνους dixerat, communi foco vtentes.

u) Ibid. p. 370. 355.

Digitized by Google

Attici ex ſeriore aeuo fraudem. Nolumus nunc commemorare, eas leges iam ante Diodori aetatem extitiſſe, nam ipſe aliunde repetiit, Ciceroni de LL. II, 6. lectas, ab antiquiore poeta (apud Diodor. XII, 14.) carmine expreſſas eſſe; quae omnia multum antecedunt ea tempora, quibus ſophiſtarum fraus graſſata eſt. Sed ipſam argumentationem quis non leuem et inanem eſſe videat? Quid enim? ſi verba antiqua priſcumque legum carmen inuidit aetas, an ſententia et mens legum aliis verbis diſerte et clare ac perſpicue perſcribi et retineri minus potuit? Quam multa ex antiquitate ſunt, quibus, quod non ſuis verbis nobis tradita ſunt, fidem nemo facile detrahendam pronuntiet, dum ſententias teneat? Sed nolumus nunc perſequi eadem argumenta, quae in quaeſtione de Zaleuci legibus expoſuimus, et tota haec rerum ratio multo magis patebit, ſi, quae fortuna haec legum fragmenta vel veſtigia ſeruauerit, viderimus.

Fuerunt enim inter veteres, qui priſcas leges colligerent et illuſtrarent, partim in libris ſingularibus, *περὶ νόμων* vel *νομοθετῶν*, vt Hermippus, Heraclides Ponticus, Theophraſtus, et alii, partim in libris *περὶ πολιτειῶν*, vt nonnulli ex iisdem ipſis, quos laudauimus, et Ariſtoteles in libris de rep. quorum ſuo quisque more ac conſilio *x*) legum verba recitaſſe credendus eſt. Quanta vel ſic, diuerſis hominum ſtudiis, in exponendis legibus, orationis diuerſitas eſſe debuit, multo magis cum eiusdem legumlatoris leges a pluribus ciuitatibus

 receptas

x) v. Proluſ. XV.

receptas adoptatas et immutatas ſub communi primi auctoris, vt Charondae, nomine commemorarent! Hinc tamen easdem legum tabulas aut ſingulas leges mox deſcripſerunt paſſim alii, nonnulli adeo carmine, cuius rei exemplum apud Diodorum (XII, 14.) extat; inprimis autem inter hos memorandi illi, qui populorum et ciuitatum hiſtorias conderent; qui quidem earum leges et inſtituta inde ita repetiiſſe putandi ſunt, vt conſiliis ſuis et ſcriptionis legibus eadem attemperarent, etiam oratione. Horum ſcriptorum aliquem, qui de Thuriorum et Locrorum rebus, ſimulque de legibus, egerat, quas a Charonda et Zaleuco ſcriptas habuiſſent, Diodorus, (nam is *Thuriorum leges* ſe apponere profitetur) alios auctores Stobaeus exſcripſiſſe exiſtimandus eſt; neque is Thuriorum, ſed *Charondae Catanaei*, leges praeſcriptas habet. Hinc oratio in vtroque diuerſa et diſcrepans deprehenditur; neutra tamen omnino priſci ſermonis genio conſentanea *y*). Fac enim Catanaeos vſos eſſe Ionica, Thurios Attica oratione; non tamen illa ad philoſophicam illam rationem compoſita fuit, quae in fragmentis legum occurrit. Apud Stobaeum alia adeo diuerſitas. Zaleuci quidem leges communi ſermone expreſſae ſunt, quo is ſcriptor, quem ſequebatur, vſus erat; eodem ſermone leges Charondae; at vero prooemii priores ſententiae dialecto Dorica, cum ſcriptor, quem in manibus habebat, diuerſus ab altero illo, eadem vſus eſſet. Quem quidem ſcriptorem philoſophum fuiſſe, et qui-

y) **Manifeſta res fit, ſi legem v. c. de calumnia (ψευδομαρτυρίας) in vtroque compares.**

uidem Pythagoricum, non omnino temere ſuſpi-amur. Notum eſt Pythagorae diſcipulos inprimis iuitatibus conſtituendis et rebus ciuilibus tractan-is animos adieciſſe. Multae ab iis reſp. ex ciuili-ous procellis ad tranquillitatem reſtitutae ſunt, aut legibus emendatae, inprimis foedere inter Magnae Graeciae ciuitates et communi conſilio ac conuentu conſtituto ad Achaeorum exemplum, poſt graues turbas, cum ſub Pythagorae mortem immanis illa exatio et odiorum acerbitas in philoſophum eius-que familiares ſaeuiiſſet, vt eorum collegia concre-marentur, ipſi viui comburerentur, et principes in quaque ciuitate tollerentur, (v. Polyb. II, 39.). lii in legibus congerendis commentandis interpre-andisque z) aut in libellis politicis componendis peram collocarunt, Dorica quidem plerumque ialecto vſi (Jamblich. § 241. Porphyr. § 53.) uam in fragmentis, quae Pythagoreorum nomen raeferunt, ex Stobaeo collectis adhuc agnoſcimus. on itaque improbabile eſt, prooemia illa legum, um paucis legum fragmentis, ex Pythagoreo aliquo hiloſopho eſſe exſcripta, a quo veſtigia nonnulla, tis obſcura quidem, Pythagoreae diſciplinae in iis-em impreſſa ſuperſunt. Quae tamen quis eo inter-retetur, vt adulterinum falſarii opus hoc ipſum coar-at? Illa ipſa Pythagoreorum philoſophorum in gibus antiquis illuſtrandis ſtudia, noſtro quidem idicio, effeciſſe videntur, vt inter Pythagorae diſci-ulos Charondas et Zaleucus parum docte refer-

 rentur.

z) Dicti tamen interdum et hi ipſi νομοθέται. quo no-mine Plato quoque venit apud Ariſtot. de Rep. p. 449.

De Sybaritis ac Thuriis

Spicilegium.

In iis, quae de Sybaritarum luxu paſſim memor ſunt, repetendis otium conſumere nolui. Mu eius generis vno loco narrata apud Athen. X p. 518 ſqq. Memorabilia in his inprimis ha quod pueri vsque ad pubertatem purpura era veſtiti et capillos redimitos aureo ornatu habeba (p. 518. E.): quodque pumiliones et catellos Me tenſes alebant (ibid. F.) Porro quod epulis publi praebitis coronis aureis honorati ſunt qui cete magnificentia apparatus ſuperaſſent, quid? qu et coqui (p. 519 D.) tum quod apparatum epular in annum indixerunt (p. 521 C.D. de quo loco v. ſu p. 150. cf. Valken. Oratt. p. 390.); quem fere morem Syracuſis Verres indixerat feſtum Verrea, *vt ad eum diem, quae ſacris epulisque opus eſſent, in ca plures annos locarentur:* Cic. in Verr. II, 21. Veſti Mileſiarum, tenuitate et mollitie inſignium, inpri vſum frequentatum ſupra (p. 130. cf. p. 33. *r*) vidim Tenuium enim veſtium ſtudium magnopere co mendare debuit ſolis aeſtus in his locis vehementi quem etiam noſtra aetate teſtantur, qui ea lo adiere: hinc tantus amor lanae exquiſitioris etia apud Tarantinos et alios. Acceſſit mox, vt ſol ad vtilitatem luxus; et texturae exquiſitiori eti colorum et figurarum intextarum artificium adiu ctum eſt. Commendauit veterum admiratio veſte

ſumn

ma arte et magnificentia adornatam, qua in iniae Junonis panęgyri Alciſthenes Sybarita ali- ndo ſe iactauit: qua potitus mox Dionyſius ior, cum vendidiſſet Carthaginienſibus, CXX enta ſibi numerata accepit. Fac iam talentum oo vel 1200 thaleris noſtris aeſtimari, et collige tium veſtimenti: ap. Ariſtot. Mirab. Audit. c. 99. nde Athen. XII. p. 541. A. Miro autem vete- i hominum iudicio intextae erant formae hu- nae et diuinae: de quibus v. ad e. l. Ariſtot.; nque in ora extrema hinc *Alciſthenes* inde *Syba-* expreſſa erat: muliebri haud dubie ſpecie. Ap. ian. VI, 6. in priſca pictura adumbratus erat *aris adoleſcens* cum fluuio Calabro, fonte Ca- e, Junone et Temeſſa vrbe: ſcilicet ibi fluuius iaris redditus fuiſſe videtur. Etiam Noſſis in ionis Laciniae templo βύσσινον εἷμα a ſe et filia tum dedicauerat epigrammate, quod inter iſtius etriae fragmenta habetur, quodque iam Bent- is protulit ad Phalaridem p. 356. *Thurio Athe- ſium coloniam* videri voluiſſe vidimus, quo ipſo ſſa in aperto eſt, cur numi eorum Palladis ca- e ſignati ſint, mox *Apollinis* coloniam haberi ptam: Proluſ. VII. ext. p. 141. Eo ſpectare entur numi Thuriorum ex aere paruo, in qui- s caput Apollinis laureatum cum tripode vel cum iara viſitur. Reliqui Thuriorum numi fere tau- n cornipetam exhibent, adiecto interdum mono- ammate aut ſiglis magiſtratus nomen vt pro- bile fit, deſignantibus; at antiquiores Sybaritae urum gradientem capite retrouerſo; hi quidem tiqua arte, altero typo eminente altero depreſſo.

Achaeo-

Achaeorum coloniam Thurios edit Livius (XX 15, 7) et Scymnus Chius (v. 325), aut confuſis cu iis veteribus Sybaritis, aut reſpectu ad eos habit qui ex iis ſuperſtites nouae coloniae interfuerai

Diſcordiam in noua colonia ortam habuil fomitem ex ſodalitatibus, colligere licet ex loc Platonis *a*). Cum noui coloni ex diuerſis Graeciæ partibus confluxiſſent, dubitari non poteſt, etiai Lacedaemonios in iis fuiſſe; minus tamen rect Laconica inſtituta iis tribuit Philoſtratus *b*); homi nem leuis fidei notaſſe ſatis eſt.

Iunonem inſigniore cultu apud Sybaritas fuiſſ habitam ex iis colligere licet, quae apud Athen XII. p. 521. E. F. et alibi leguntur; iratam ipſi ex eo, quod in eius conſpectu caeſi erant ſupplices quo facto ſimulacrum deae ſe auertit. Eſt hoc illud μήνιμα τῆς Λευκαδιας Ἥρας, quod non niſi trin vrbis euerſione expiari potuiſſe ex Apollinis re ſponſe refert Plutarch. de ſera num. vind. p. 557 C. vb. v. Vir doctiſſ. Wyttenbach. in ed. libelli p. 65. habuiſſe vero euentum ſors videri potuit priſci colonis a recenter adſcriptis in Thuriam interne cione deletis v. ſup. Proluſ. VII. extr. At Junonem *Leucadian* in his oris quis ferat? Leg. τῆς Λακινίας Ἥρας. Lacinia Juno promontorio ac templo vicino in Crotoniatarum agro ſatis nobilis fuit.

Poetas

a) Plat. de LL. I. p. 636. (Bip. p. 27.) ἐπεὶ καὶ τὰ γυμνάσια καὶ τὰ ξυσσίτια πολλὰ μὲν ἄλλα νῦν ὠφελεῖ τὰς πόλεις, πρὸς δὲ στάσεις χαλεπά. δηλοῦσι δὲ Μιλησίων καὶ Βοιωτῶν καὶ Θουρίων παῖδες.

b) Philoſtr. V. Apollon. III, 15. Thurios refert inter eos qui comas alunt et ὅσοις τὰ Λακωνικὰ ἦν ἐν λόγῳ.

Poetas vel ſcriptores e Thuriis aut Sybaritis
moratos non meminimus, praeterquam quod
:r Pythagoreos Deanax, Diocles, Euaeus, Eua-
r, Meneſthius, Ptolemaeus, Proxenus, Timaſius,
rſenus, aut potius Tyrſenis, femina, Sybaritae:
ppodamus autem (cuius etiam fragmentum e libro
ὶ εὐδαιμονίας in Stobaeo extat) et Perilaus Thu-
recitantur. Apud Theonem in Progymnaſm.
. p. 29. ed. L.B. 1626. memoratur inter vete-
μυθοποιοὺς Θοῦρος ὁ Συβαρίτης. De homine
: nil conſtat, at *ſabularum Sybariticarum* fit men-
et alibi. v. Fabric. vbi de Aeſopo. *Clitonymum*
ptorem rerum Sybariticarum memini ap. Plu-
:h. Parall. p. 310. Opp. To. II. Fuere etiam
agenis Comici Θουριοπέρσαι drama, cuius verſus
uot apud Athen. VI. p. 269. F. extant: videntur
:e hac *euerſores Thuriorum* declarari; de argu-
nto tamen nihil conſtat.

Digitized by Google

X.

ACADEMIAE GEORGIAE AVGVSTAE
PRORECTOR
JO. STEPHANVS PVTTER
CVM SENATV
SVCCESSOREM SVVM
JO. PETRVM MILLER D.
CIVIBVS COMMENDAT
IN A. D. II. JULII CIↃIↃCCLXXIV.

De Crotoniatarum rep. et inſtitutis agitur.

Non eo, quo par eſt, nomine praeſcripto, Ci ves amantiſſimi, ad ſollennia haec, quibu magiſtratus academici eiusque inſignium publice fie translatio, vos vocamus celebranda. Ayreri nome in fronte gerere debebat libellus hic: viri de aca demia noſtra, ſi quis alius, per longum annorun decurſum meritiſſimi, comitate cum grauitate con iuncta, ingenii amoenitate, vitae elegantia, in pro vectiore quoque ſenectute, ſingulari conſpicui. Septimum ille Prorectoratus vicibus ſuſceptis, in ipſo muneris decurſu, mortalibus curis ereptus eſt

mort:

te matura quidem, bonis tamen omnibus ba et luctuoſa. Abdicauerat ille ſe magiſtratu, llo ante diſceſſum ſuum, cuius onus inde ſubiit cuius nomen nunc praeſcriptum huic tabulae letis, Ciues. Inſtat tamen nunc illud tempus, o, ipſo ducente ordine, noſtris ſuffragiis, Regia toritate accedente, mandatus magiſtratus acade- cus transferetur in Virum Summe Reuerendum,

JO. PETRVM MILLER D.

us paternum in vos animum, beneuolentiam et itatem, praedicandam etiam ex hoc loco puta- nus, Ciues, niſi vos eam iam ſatis notam et ploratam habere ſciremus. Ducendae autem mpae in templum academicum ſplendor ſuus ac quentia vt adſit, facietis vos, Comites Illuſtriſſi- i, generis, ingeniorum morumque ornamentis coratiſſimi iuuenes, ſi coetui noſtro intereſſe di- ntesque e pulpito oratores corona veſtra cingere n grauati fueritis. Atque hoc erat, quod roga- s vos eſſe volebamus humaniſſime. Nunc quan- quidem academico ex more academicis ſollenni- s docta diſputatione proludendum eſt, ad respu- icas et leges reuertemur, quarum commemora- onem facere ſuperioribus annis exorſi eramus.

Locros ac Thurios egregie legibus et inſtitutis ſtructos vidimus. Fuere aliae Magnae Graeciae uitates opibus et hominum rerumque copiis flo- entes: ſed inuidit nobis fortuna accurate perſcri- ptas harum ciuitatum hiſtorias, multoque adeo nagis narrationem de earum ſtatu, inſtitutis ac le-

 gibus;

gibus; vt pauciſſima adeo ſint, quae ad conſiliu noſtrum ſpectantia de iis commemorari poſſint.

Vniuerſe tamen illud ab initio tenendum, c vitates has profectis e Graecia colonis frequenta haud dubie leges ac mores metropoleon ſuaru retinuiſſe: poſſe adeo, quotiescunque alia mon menta deſint, iudicium de iis ferri ſatis *tuto*, vnde deducta fuerit quaeque colonia, docueris iisdem enim legibus et inſtitutis inſtructa ea fui quibus auctores vſi erant, vnde originem duceban quae ipſa res forte fecit, vt de earum vrbium ii ſtitutis nihil memoratum ſit a ſcriptoribus.

Quandoquidem itaque ſemel haec ſpatia in greſſi ſumus, recenſebimus Magnae Graeciae ciui tates et inquiremus paullo diligentius, vnde vna quaeque profecta ſit, ſubiiciemusque ſi quid memo ratu dignum de eius ſtatu et deſcriptione occurrerit

Croton, quae inter ceteras Magnae Graeciae vrbes eminuit, primordia habuit primis ſtatim tem poribus, quibus Italiam et Siciliam coloniis fre quentauit Graecia. Nec refert ſi non in eunden ipſum annum conſentiunt ſcriptores in origine vr bium, quae ad plures annos ex ipſa rei natura referi poteſt, prout primum acceſſum, vel deſcripta moe nia ac domos, vel abſolutam ac conſtitutam ciui tatem quis reſpexerit. Dionyſius Halic. II, 59. qui in temporum notatione diligentiſſimus eſt, condi tam refert Crotonem Ol. XVII, 3. (a. C. 710. V. C. 44). Neque ab hoc recedit Euſebius in Chron. Hieron. Vallarſ. qui ſub Ol. XVII, 4. retulit: Sca liger

-iger ad Ol. XIX, 2. retraxit: *Croton et Parium et Sybaris conditae a)*. Minus adeo acccurate Antiochus Syracuſanus, vetus de rebus Italicis ſcriptor. (apud Strabonem lib. V. p. 402. C. 403. A.) Archiam, cum ad Syracuſas condendas contenderet, ad haec loca acceſſiſſe narrabat eo ipſo tempore, quo Croton conderetur; XXV enim annis maturiora Archiae ſunt tempora, qui Ol. XI, 2. Syracuſas condidit. Ferendum in tam remotis aetatibus non adeo ſubtiles eſſe veteres, quin Myſcellum et Archiam aequales et eodem tempore domo profectos dant b). Inhabitabant tum illa loca Japyges (Strabo VI. p. 403 A. ex Ephoro). In conditore conueniunt ſcriptores *Myſcello*, vel *Myſcelo*; habuit patriam Rhypes Achaiae vrbem c) [Strab. VIII. p.

593

a) cf. Progr. *de Sybar. ac Thurior. rep. et legg.* Sect. I. Ceterum de Crotone multa collegerunt Golzius, Cluverius, Vindingius modo criticam ſubtilitatem adhibuiſſent.

b) Strabo l. c. p. 402 C. oraculum ex Antiocho Syracuſano laudat Myſcello datum, ne Sybarin praeferret. Forte ex eodem Antiocho petita eſt altera narratio apud eundem Strabon. p. 413. ſ. 414. et Stephan. in Συρακοῦσαι et Zenob. III, 42. Svid. et al. de optione ab Apolline data, et praelatis ab Archia diuitiis, a Myſcello ſalubritate. Diuerſum ab his oraculi caput de promiſſa coloniae duci ſobole v. ex Dicaearcho ap. Jamblich. V. P. 52. Salubritatem caeli Plinius quoque teſtatur lib. II, 96 ſ. 98. Alia fabula de imbre per caeli ſerenitatem facto ap. Suidam in Μύσκελος, et Schol. Ariſtoph. Nub. v. 370. legitur: quam de Phalantho, Tarenti conditore, Strabo et Pauſan. tradunt.

c) Minus accurate, quippe vt poëta, *Argolicum*, Alemonis f. edit Ovidius Met. XV, 19. vbi fabulam de hoc Myſcello exponit. Herculem tamen *Crotonem* celebrauit

593 C.] et coloni, quos adduxit, fuere *Achaei*, [Strabo l. c. Herodot. VIII, 47. Scymnus Chius v. 322. qui eam vna cum Crotone, Pandoſia, Thuriis e

lebrauit antiquitas, eſtque hoc ſolum, quod ex Heraclidis Politicis ſeruatum habemus: Κρότωνα ἐξ ἀρχῆς Κρότων ᾤκισεν. Κροτων οικιστας praeclare vindicatus eſt in numo ab Ekhel V. C. nuper in Sylloge I. p. 11. Alia fabula eſt, *Herculem* in haec loca veniſſe Geryonis boues abigentem. v. Jamblich. V. P. ſ. 50 Certe is fuit Crotoniatarum ἥρως ἐπιχώριος idemque in eorum numis paſſim conſpicitur, modo puer angues elidens, modo ſedens ſcyphum effundens, modo alio habitu. Sed haec cognoſcere licet vel ex Raſchii Lexico numiſmat. voc. Croton. Eſt in hoc numorum genere apud Magnan. Brut. numiſm. t. 119. vnus ex aere mediae formae, cum capite Herculis iuuenili, ΚΡΟ et altera parte tripus, adſcripto ΣΥ. Sybarin foedere iunctam *d'Hancarville* recte agnoſcit (*Recherches ſur les Arts de la Grece* T. II. p. 458 ſq.) verum ad antiquiſſima tempora numum refert. Sed vir doctus in toto illo loco ac capite tam miſere temporum rationes turbat ac miſcet, vt nihil omnino ex eius rationibus confici poſſit. Paullo ante Ol. LV. numum cuſum probabile fiet ex iis, quae inf. dicentur. Alia, quae in Crotoniatarum numis occurrunt, ſymbola partim Apollinem, cui templum Crotone fuiſſe patet de Mirab. Audit. 115. partim Jovem eiusque cultum et honorem arguunt; occurrit etiam Junonis Laciniae caput, cuius templum in vicinia erat. Bellerophontem in numo exhibuit Ekhel N. V. anecd I. t. III, 24. qui originem Achaicam arguit; Achaiae enim accenſa antiquitus Corinthus; cui Bellerophon heros indigena. Nam Archiam Corinthium ad Crotonem nil ſpectare iam monitum eſt. Ad eandem originem referre licet, puto, vſum τοῦ ϙ *Koppa* in nomine ϘϘϘ. Sunt inter antiquiores ex genere eorum numorum, quos *incuſos* vocant. Ab eodem V. C. in Sylloge Vol. I. tab. I, 12. numus Crotoniates proditus eſt, cuius altera parte tripus cum candelabro et litterae ΡΑ antiquo ductu, quas ille ΔΑ legit, et ex Theocriti verſu

: Metaponto inter Achaeorum colonias fuiſſe do-
:t] *d*). Iam autem Achaeos non modo ſerius
›edere ac ſocietate plurium ciuitatum facta, verum
tiam antiquitus populari ſtatu ciuitates ſuas mode-
atos eſſe ſatis conſtat vel ex Polybio (lib. II, 41),
qui ſanioris democratiae exemplum eos proponit
nicum *e*). Itaque cum coloniae vrbium, vnde
leductae erant, iura moresque retinerent, mani-

M 3 feſtum

verſu Id. IV, 32. Zacynthum aduocat. Nec tamen niſi caſu vrbes in eo verſu iunctae occurrunt. Scholium inepti hominis eſt. De Pandoſia cogitabam, cuius cum Crotone nomen iunctum in alio numo ap. Magnan. Brutt. t. 87. occurrit.

d) Pauſanias tamen Lacedaemone coloniam Crotonem deductam memorat, vna cum altera, Locros Epizephyrios ducta, circa annum a. C. 723. Polydoro regnante lib. III, 3. nec diu poſthaec Tarentum conditum.

e) Obſcura eſt omnis antiquior Achaiae memoria: itaque nec ſatis accurate definiri poſſe video, a quo tempore Achaiae vrbes populari ſtatu vſi ſint. Locus Polybii laudatus, qui cum Strabone (atqui is ex iſto petiiſſe videtur lib. VIII. p. 589. A.) vnicus eſt hac de re, nam in Pauſ. VII, 1. et 6. nihil, quod huc ſpectet, reperio, is, inquam, inde a Tiſameno Oreſtis f. reges habuiſſe Achaeos teſtatur vsque ad regem Gygen, cuius filios auerſati illi reip. ſuae formam in popularem ſtatum mutarunt, quem vsque ad Alexandri tempora retinuere, quando diſcordia vrbium conſilia diſtraxit, donec reſtitutum eſt antiquum illud vrbium foedus, adſcitis mox aliis ciuitatibus. Gyges ille quo tempore vixerit, expreſſam memoriam reperimus nullam. Polybius c. 42, vbi concludit ſuam de antiquioribus Achaeorum temporibus narrationem, ſe docere voluiſſe ait *διότι μία τις ἀεὶ τῶν Ἀχαιῶν αἵρεσις ὑπῆρχε*, et ea quidem ad libertatem et aequalitatem comparata. Tyranni, qui ante reſtitutam veterem remp. per Macedonum artes et fraudes extiterant, non niſi ad nouiſſima tempora ſpectant.

feſtum ſit, nec Crotonem alio ciuitatis ſtatu quam populari eſſe vſam legesque ad eum attemperaſſe. Si vero popularem ſtatum dicimus, democratiam non ochlocratiam dicimus. Habuit Croton ſuos Magiſtratus, habuit ſuum Senatum, τῶν Γερόντων quem cIↄ virorum fuiſſe, e Dicaearcho apud Jamblichum V. P. ſ. 45. et Porphyrium V. P. ſ. 18 comperimus. Agi quoque de re grauiore in Senatu et ad populum videmus in iis quae de exulibus a Sybaritis repetitis narrantur ap. Diod. XII, 9. Alia ex iis colligere licet, quae de ſeditione a Cylone in Pythagoreorum exitium concitata ex Apollonio narrantur (ap. Jamblich. ſ. 257.) loco praeclaro. Erat enim inter Crotoniatas factio, quae nouas res in rep. moliebatur: *vt promiſcue ad magiſtratus et comitia omnes admitterentur f)*: quo patet, remp. Crotoniatarum ita fuiſſe deſcriptam, vt ex cenſus ſeu ex alia ratione ciuium ordines eſſent conſtituti, ſeu claſſes, ex quibus infimae ne ad comitia quidem admitterentur, multo minus omnibus promiſcue magiſtratum petere liceret. Porro ab iis poſtulabatur, vt ii, qui magiſtratu abirent, apud certos ex omni multitudine ſorte lectos viros rationem eorum, quae geſſiſſent, redderent. Circumſcribere adeo magiſtratus opes voluit plebis factio. Fortiter reſtitere Pythagorei, ita enim ſolui remp. a maioribus acceptam. Superior tamen fuit altera factio, incenſa plebe criminationibus in Pythagoreos iactis. Ex eodem loco (ſ. 160) intelligitur,

f) Sane hoc ex latina verſione et ex contextu conſtat: in Graecis vero vitioſa eſt oratio. Saltem ὑπὲρ τοῦ παντὸς κοινωνεῖν legendum eſt πάντας.

ır, in comitia populi (*εἰς ἐκκλησίαν*) nec pro- : nec quicquam ferre licuiſſe, niſi Senatui clɔ ɔrum antea approbatum eſſet. Nec receſſiſſe n ab hac reip. adminiſtrandae ratione ſerioribus nporibus, infra videbimus.

Egregie ſita fuit vrbs, muris et arce inſtructa Liv. XXIV, 3), portu quidem idoneo deſtituta, tamen ſtationes nonnullas haberet aeſtiuas naui- ; appellendis idoneas, quae portus deſiderium iere poterant (Polyb. lib. X. Exc.). Ciuium quentia prae aliis ciuitatibus claruit *g*). Floruit timis ſtudiis bellicis et gymnicis, et fuere plu- Olympicis aliisque certaminibus victores ex hac ɔe (Strabo VI. p. 403. A. B.): inter quos Milo ile celeberrimus fuit, quem Ol. LXII. aliisque dio viciſſe conſtat. Suſcepit ea quoque ali- ando ſapientiae ſtudia. Eadem enim aetate thagoras Crotonem adierat, cuius diſciplina tum is locis, tum Crotone maxime, morum et inſti-

 tutorum

!) Scymnus Chius 322. *ἡ πρὶν εὐτυχεστάτη εὐανδροτάτη πόλις τε γενομένη*, Κρότων. Non dubitamus cum Hoeſchelio legendum eſſe *εὐτειχεστάτη*, etſi cauſſam ille non attulit. Felicitatem de ea vrbe nemo praedicauit: fabulam adeo paullo ante attigimus ex Strabone et Stephano Byzant. qua opes et diuitiae Syracuſis, Crotoni bona valetudo ab Apolline fuit aſſignata. Nec aliter putamus accipiendum Dionyſ. Periegeten O. D. v. 369. *Ἱμερτὸν πτολίεθρον ἐϋστεφάνοιο* Κρότωνος: eſt Croton muris bene cincta, vt Homerus et alii hac voce vſi. Euſtathius tamen de victoriarum coronis accepit. Inter aedificia publica eſſe debuit *Muſarum templum*, quod Pythagorae ſuaſu exſtructum ferebatur v. Jamblich. ſ. 45 et 264. e Dicaearcho; item Apollinis. v. Ariſtot. not. c).

tutorum magnam mutationem feciſſe dicitur; d
qua paullo poſt pluribus dicetur. Inter Pythag
reos itaque, quorum nomina habentur, magn
numerus eſt eorum, quibus patria Croton adſcrip
legitur.

Celebratiſſima eſt *Crotoniatarum clades ad Si*
gram fluuium a Locris accepta, de qua copioſe tra
didit Juſtinus XX, 2 ſq. (Adde Strab. VI. p. 400
B. C. Cic. de N. D. II. 2. Suidam in ἀληθέστερα
et hinc inter Adagia Gr. Schotti e Suida, II, 2. add
ibid. Zenob. Cent. II, 17. vbi v. Schott. Plutarch
in Aemil. p. 268 C.) Temporum tamen notatio
nem nemo veterum adſcripſit *h*). Si tamen curio
ſius conquiras et compares ea, quae de hac clade
narrantur, dubitari nequit, ad antiquiora tempora
eam eſſe reuocandam, Sybaritarum rebus adhuc
florentibus; etiam Pythagoras poſt illam cladem
Crotonem adiiſſe memoratur Juſtino, vt adeo Ol.
LX antecedere illa debuerit. Adeſt etiam ad manus alia temporis declarandi ratio, etſi ſubtilior,
ex Pauſan. III, 19. (add. Conon. c. 18.) vbi fabulam de Helena ex mente Himeraeorum et Crotoniatarum exponit: Leonymum memorat *in praelio cum Locris* vulneratum ex Apollinis monito Leucen, Achillis inſulam, circa Iſtri oſtia nauigaſſe; vnde reducem

h) Strabo etiam addidit nonnulla (p. 403 B. et 400 C.) quae rem multo magis implicant et obſcurant. *Eam*, inquit, *cladem cauſſam fuiſſe aiunt, cur Crotoniatae paullo poſt diſſoluerentur, ob multitudinem eorum qui ceciderant.* Atqui non modo diutiſſime reſp. Crotoniatarum poſthaec perſtitit: vt infra videbimus: ſed et ciuium multitudine opibusque effloruit.

reducem iuſſum a dea Steſichoro nuntiare, cauſſam amiſſorum oculorum ei fuiſſe iram Helenae. Steſichorus autem obiit Ol. LV, 1. vel vt Scaliger edidit Ol. LVI, 1. a. C. 556. Multo itaque antiquior, et ſaltem L annis Sybaris excidio prior eſt, clades ad Sagram accepta. Cauſſae autem belli, quo haec clades accepta eſt, hae fuere: Primum Metapontini cum Sybaritis et Crotoniatis Sirim expugnarant *i*) et ſupplicibus ad Mineruae ſimulacrum trucidatis iram deorum in ſe concitauerant. Pergit Juſtinus: *Recuperata ſanitate* (ex peſte) *non diu Crotonienſes quieuere. Itaque indignantes, in oppugnatione Siris auxilium contra ſe a Locrenſibus latum, bellum his intulerunt.* Narrat inde reliqua, et factum ad Sagram praelium, ad quod Crotoniatae CXX millia *k*) arma-

i) Sirin in Crotoniatarum poteſtatem ceſſiſſe ex numo colligit d' Hancarvill. l. c. qui vna parte Crotonis, altera Siris nomen refert pl. XXX, 9. Admittemus hoc; verum non valde antiqua tempora numum redolere, res ipſa docet, quod non multum ante LV. Ol. omnia iſta, quae de Siri expugnata narrantur, euenere. De bello et piaculo v. Juſtin. l. c. XX. 2. cf. Schol. Lycophr. 987. qui rem paullo poſt tempora Troiana factam narrat; perperam. At referunt alii hoc ἄγος ad Iones. v. inf. Proluſ. XIII. de Siri.

k) Strabo l. c. VI. p. 400. CXXX millia, et Locrorum X m. memorat, ſed adfuiſſe his miſſa auxilia a Rheginis. Ceterum facta eſſe pugna fertur eodem menſe ac die, quo ludi Olympii facti v. Cic. de N. D. II, 2. Plin. VII, 22. Plut. in Aemilio Paullo p. 268. D. qua tamen Olympiade id contigerit, nusquam adiectum. At Juſtin. XX, 3. eadem qua pugnatum eſt die, et Corinthi, et Athenis et Lacedaemone, nuntiatam eſſe victoriam. Sed hoc vulgo de multis praeliis fuit narratum. Magno ciuium numero in hac pugna caeſo Crotonem minus bene habitatam eſſe Strabo narrat l. c. ſub *h*). De pugna cf. ſup. p. 55.

Digitized by Google

armatorum, Locri XV millia eduxerint. Hi tamen, deſperata ſalute, Dioſcuris opitulantibus, fortiter pugnantes victoriam obtinuerunt.

Pergit Juſtinus (ibid. c. 4): *Poſthaec Crotonienſibus nulla virtutis exercitatio, nulla armorum cura fuit: oderant enim quae infeliciter ſumſerant: mutaſſentque vitam luxuria, ni Pythagoras philoſophus fuiſſet.* Turbatur hoc loco rerum ordo egregie ab epitomatore Trogi. Nullam facit mentionem *belli cum Sybaritis geſti* et *Sybaris exciſae:* quae tamen ſerior fuit et in Pythagorae tempora incidit: quandoquidem facta eſt Ol. LXVII, 3. ante C. N. 510. Eam iam ſupra (p. 136. *de Sybar. et Thur. LL.* Sect. I.) attigimus. Narratum a Timaeo (apud Athen. XII. p. 522 A.) *exciſa Sybari* et ipſos Crotoniatas luxui ſe dediſſe: idem ad Crotoniatas traduxerat, quod alii Sybaritas feciſſe narrant, vt Olympicos ludos diſſoluere tentarent. Verum Crotoniatas, in luxuriem lapſos, Pythagorae auctoritate ad frugalitatem reuocatos, copioſe perſequitur Juſtinus (l. c. c. 4) conſequutumque philoſophum ait, *vt matronae auratas veſtes ceteraque dignitatis ſuae ornamenta, velut inſtrumenta luxuriae, deponerent, eaque omnia delata in Iunonis aedem ipſi deae* l) *conſecrarent, prae ſe ferentes, vera ornamenta matronarum pudicitiam, non veſtes, eſſe.* Forte haec eum in modum inter ſe comparari

l) *Iuno Lacinia* eſt, cuius templum opulentum in proximo promontorio erat: v. inpr. Liv. XXIV, 3. vnde etiam Junonem in Crotoniatarum numis conſpici paullo ante monuimus. Hoc fuit templum, quod cum picturis exornare vellent Crotoniatae, Zeuxin conduxere v. Cic. de Inuent. II, 1. 2.

Digitized by Google

comparari et conciliari a diſſenſu poſſunt, ſi ſtatuas: ſub acceſſum Pythagorae Crotoniatas luxuria ſolutos viri diuini auctoritate ad virtutem eſſe retractos; incidit inde bellum cum Sybaritis, quo tam praeclara virtutis ſuae documenta ediderunt Crotoniatae. Facit ſcilicet difficultatem in his ratio temporum turbata in iis quae de Pythagora traduntur *m*). Stabilitum nunc eſt aſſertum illud, a quo reliqua tantum non pendent, circa Ol. LX floruiſſe Pythagoram, eumque obiiſſe Ol. LXVIII vel LXIX. probabile porro eſſe, adiiſſe Pythagoram Italiam ſub Ol. LX. Quae itaque morum, inſtitutorum et vitae Crotoniatarum emendatio per Pythagorae diſciplinam ac ſodalitium facta eſſe dicitur *n*), victoriam de Sybaritis antecedere debuit; nam paucis poſt illam annis turbatum eſſe in Crotoniatarum rep. ſtatim videbimus. Subnata enim dudum in Pythagoreos odia eo tandem exarſere vt coniuratio in eorum exitium fieret: quo iure quoue iuris praetextu hoc in ciuitate legibus bene conſtituta fieri potuerit,

m) [Retractauit eam quaeſtionem et diligenter conſtituit poſt iſta ſcripta Collega coniunctiſſimus Meiners *Geſchichte der Wiſſenſchaften in Griechenland u. Rom* I. B. p. 304 ſqq.]

n) [De hoc ſodalitio Pythagorae eiusque fructu ad Magnam Graeciam ne nunc aliquid interponam, facit docta Collegae noſtri Meiners ea de re diſputatio in *Geſch. d. Wiſſ. in Griech.* qui p. 398 ſqq. quo loco admodum diſerto cum Pythagorae praeclarum de humanitate bene merendi ſtudium, tum ſodalitii bona incredibilia in Magnae Graeciae ciuitates, tam viuidis coloribus deſcripſit, vt non niſi grauiter affecto animo hinc diſcedas, ſi reputes, quam paucorum (vix XXX) annorum ſpatio illa Pythagoreae diſciplinae bona perdurauerint.

potuerit, non liquido conſtat *o*). Tumultu facto impetum in eos fecit aduerſa factio eosque qui conuenerant domo incenſa cremauit, ceteros occidit aut in fugam coniecit. Incidit haec calamitas in extrema vitae Pythagorae; nam ipſe fuga elapſus,a Locris et Tarentinis excluſus, Metapontum ſe contuliſſe paulloque poſt, Ol. LXVIII, 2. vita migraſſe fertur *p*). Nec intra Crotonem ſe continuit hominum *furor*; ſed tanquam contagio per ceteras Magnae Graeciae ciuitates eſt graſſatus, collegiis Pythagorae incenſis, interfectis optimatibus, plebeque ſeditionibus et caedibus omnia miſcente *q*). Achaeorum tum fide ac conſiliis vſae ciuitates compoſuere diſſenſiones et calamitates: quod Polyb. II, 39 docet: vt adeo Crotoniatae et tum originis ſuae et neceſſitudinis cum Achaeis, a quibus ortos vidimus, memores ceteros

o) De cauſſis odiorum et irarum in familiares Pythagorae inter omnes diſertiſſime egerat Apollonius Tyanenſis, e quo v. excerpta ap. Jamblich. ſ. 254 ſq. Idem rerum geſtarum ordinem probabiliter expoſuit. Ex cauſſis, quae traduntur, probabilitatem habet inprimis illud, quod, Sybari capta, ex diuiſione agrorum inter plebem, nata eſſe odia in Pythagoreos dicuntur, cum eſſent, quorum cupiditas non erat expleta; quodque ſe ſperni et excludi a Pythagoreorum conſortio, etiam ſanguine iunctis, indignabantur multi; iidemque ſe factioni, quae plebem in ſuas partes traxerat, adiungebant.

p) [Meiners l. c. p. 368. malit Ol. LXIX. ineunte, vel LXVIII exeunte.]

q) v. Polyb. II, 39. Juſtin. XXX, 4. Porphyr. e Dicaearcho, et Jamblich. 248 ſq. ex Ariſtoxeno, et ſ. 254 ſq. ex Apollonio: ex hoc quidem diſertiſſime. Multa vero in his in maius aucta eſſe tum horum hominum mos in reliquis arguit, tam comparatio inter plures facta. [v. Meiners p. 472 ſq. et Tiedemann. p. 334 ſq.]

Digitized by Google

ceteros ad ſuum conſilium et voluntatem traxerint. Rem inde eos publicam ſatis proſpere adminiſtraſſe credere licet. Fuit ex eorum ciuibus Democedes, qui cum Polycrate Samio ad Oroeten profectus, Satrapam Aſiae minoris, anno a. C. 522. Ol.LXIV, 3. mox Suſa ad Darium fuit adductus. Herodot.III, 125. 131 ſq. vbi ſimul diſcimus Crotoniatas medicos ex eo inter ceteros principatum tenuiſſe, vt altero ab iis loco Cyrenaei medici haberentur *r*). Opulentos Crotonem ciues habuiſſe, exemplo Phaylli intelligitur, qui ſuis ſumtibus (non publice miſſam, vt Euſtath. ad Dionyſ. Perieg. 369 male interpretatur) inſtruxit nauem, quae praelio ad Salaminem (a. C. 480) interfuit: v. Herodot. VIII, 47. Pauſan. X, 9. Aliud exemplum ciuis ex hac vrbe, qui nauem ſuo ſumtu inſtruxit, Philippi vid. ap. Herodot. V, 47. Simile quid ei, quod paullo ante commemorauimus, *aliquanto poſt s*) factum Polybius l. c. ſubiicit: Crotoniatas cum Sybaritis et Cauloniatis ad Achaeorum exemplum foedere facto communes conuentus et concilia ad Jovis Homonoei aedem inſtituiſſe et ad eorum morem de communibus rebus communi conſilio egiſſe. Actum hoc ſuſpicamur paullo poſt Ol. LXXX 3. Thuriis iam in locum Sybaritarum noua colonia conſcriptis, quando cum Crotoniatis amicitia et foedere eos iunctos fuiſſe narrat Diodor. XII 11. Renouatum hoc foedus aut ſimile aliud ictum ſub Ol.

r) Pythagorae diſciplinae hoc debitum: v. ibid. p80.

s) *μετά τινας χρόνους.* Alteram tamen tunc ſedonem factam ignoro: quam ap. Tiedemann. p. 338 narrari video.

a. Ol. XCVI, 4. cum de altero Dionyſii ſenioris i Italiam aduentu metus eſſet, cui ſe adiungere vell videbantur Lucani: rem narrat Diod. XIV, 91. Lu canis igitur anno hinc tertio Ol. XCVII, 3. Thurio rum agros incurſantibus ſtatim ſuccurrunt armis ſocii Ita enim Graecae per Italiam ciuitates pactae inte ſe erant, vt vnius ex ipſis agro a Lucanis vexatc omnes ad eius defenſionem occurrerent, ſin vrbs aliqua paratas ad ſubſidium copias non haberet, eius magiſtratus, στρατηγοὶ, capite plecterentur. Hactenus Diod. XIV, 101. Receſſiſſe ab hoc foedere tandem Graecos, narrare pergit Polybius, invitos et coactos partim a Dionyſio Syracuſanorum tyranno, partim barbarorum vicina loca tenentium potentia. Quid Crotoniatae calamitatis inter haec acceperint non conſtat. At ex Dionyſii Halicarn. fragm. p. 715. Cliniam Crotoniaten patriam tyrannide oppreſſiſſe diſcimus. Factum neceſſe eſt paullo nte Anaxilai Rhegini tempora, qui circa a. Ol. XXI, 3. a. C. 494. Rheginorum dominationem aripuit.

Inter haec Crotoniatae eodem tempore, quo ad Achaeorum exemplum remp. foederatam ciuitatui conſtituerant, *mores quoque legesque Achaeorum adſuiſſe et ſuam ciuitatem ad eorum morem et exemplum admiſtraſſe* t) memorantur. Quo facto meliorem fortnam experti iterum opibus ac viribus efflorueran Itaque ſub Dionyſii maioris expeditionem in

t) olyb. II, 39. δεύτερον, τοὺς ἐθισμοὺς καὶ νόμους ἐκλαβόντες τοὺς τῶν Ἀχαιῶν, ἐπεβάλοντο χρῆσθαι καὶ οἰκεῖν κατὰ τούτους τὴν πολιτείαν.

in Italiam (Olymp. XCVII, 4. a. C. 389. factam) cum Graeci, etſi clade a Lucanis ſuperiore anno accepta attriti, copias contraxiſſent, quibus tyranno ad Cauloniam occurrerent, imperium detulere Crotoniatis (v. Diodor. XIV, 103 ſq. Iuſtin. XX, 5.). Parum feliciter mox ab iis pugnatum ducente aduerſus hoſtem copias Helori. Dionyſius tamen praeter morem clementia vſus foedus ac pacem cum Graecis iniit (v. Diodor. ibid.). Crotonem vero et Rhegium eum expugnaſſe et iis vrbibus per XII annos dominatum eſſe, ex Dionyſii Halic. fragmento diſcimus (in Excerpt. p. 715.). Addit idem tyranni metu alias vrbes barbaris (h. e. Lucanis et Bruttiis) ſe dedidiſſe, alias ab his afflictas Dionyſio ſe adiunxiſſe, omninoque miſere afflictam fuiſſe hoc tempore Magnam Graeciam. Arcem Crotonis *per auerſas rupes a Dionyſio per dolum* eſſe captam Liuius alio loco memorat XXIV, 3. Vt adeo non pactione ſed vi ac fraude captam Crotonem neceſſe ſit. Iterum afflicta eſt Croton ab Agathocle. Primum vrbi a Bruttiis obſidione preſſae auxilia miſerant Syracuſani ducibus Heraclide Soſiſtrato, qui paullo poſt rerum ſumma Syracuſis potitus eſt. Militabat ſub iis Agathocles tribunus militum; is deductis ex Italia copiis remanſit, et Crotonis occupandae conſilia iniit, ſed ſpe deiectus vix cum paucis Tarentum euaſit: Diodor. XIX, 3. 4. Referenda haec arbitramur ad annos Olymp. CXIV, 4. CXV, 1. a. C. 321. 320. nam ad horum annorum geſta, quae ex Diodoro lib. XVIII, 43. 44. exciderunt, haec pertinuiſſe neceſſe eſt. Ex iis autem, quae alio loco lib. XIX, 10. Diodorus ſumma-

tim

tim attigit, intelligitur, fuiſſe tum in vrbe duas factiones, quarum altera ad Soſiſtratum et Heraclidem Syracuſanos inclinaret: ea, vrbe eiecta *u*) nihil omiſit, quo ſibi reditum pararet. Itaque Crotoniatae pactione cum Bruttiis facta aduerſus exſules arma conuerterant, protractoque iam in alterum annum bello Paronem et Menedemum copiis praefecerant. At ii profectos a Thuriis (ab his itaque fuerant recepti) exſules internecione deleuere.

Cum aliquo tempore poſt Agathocles ſummam rerum Syracuſis obtinuiſſet, conſilia de Crotone et ceteris Italiae vrbibus occupandis noua iniit. Facile enim eſt ad aſſequendum, ei, qui Siciliae regnum ſeu teneret ſeu affectaret, ad opes ſuas firmandas admodum opportunum fuiſſe, vt Italiae inferioris vires adiunctas ſibi haberet. Corcyram ille a Caſſandro Macedonum rege obſeſſam liberaverat, circa annum a. C. 300. V.C. 454. Olymp. CXX, 1. Vnde redux factus nouis copiis naualibus coactis altero, quod probabile ſit, anno, a. C. 299. Italiam traiecit, et Crotonem, cum per fraudem a munienda vrbe animos abduxiſſet, obſedit. Ad vrbem defendendam cum imparati eſſent, Crotoniatae tandem portis recipiunt Agathoclem cum copiis: at illae irruptione facta caedibus ac rapinis ſaeuiunt. Praeſidio in arce relicto Syracuſas repetiit tyrannus: Haec Diodor. Eclog. *lib.* XXI, 4, vbi ducto ad vrbem exercitu miſiſſe narratur *ad Menedemum Crotoniatarum tyrannum ſibi amicum*

u) ἐκπεπτωκότας τῶν πολιτῶν ὑπὸ τῆς δημοκρατίας appellat Diodor. l. c.

Digitized by Google

m x); quod propriene ſit accipiendum, an ille rinceps populi ac demagogus fuerit, dicere non abemus. Traiecit paullo poſt iterum in Italiam Agathocles, ſed vt aduerſus Bruttios copias duceret: v. Diodor. l. c. num. 8.

Tandem inciderunt tempora aduentus Pyrrhi in Italiam, quo cum omnino Magnae Graeciae ſumma vaſtitas eſt facta, tum vero Croton, cum antea murum in circuitu XII. m. paſſuum patentem habuiſſet, vix dimidia parte habitari coepit: v. Liv. XXIV, 3. Occupata fuerat Croton per inſidias a P. Cornelio Rufino Coſ. V. C. 477. ante C. N. 277. Mox Romana legio, quae cum Decio Jubellio Rhegium occupauerat, Crotonem prodentibus quibusdam cepit, praeſidium Romanum trucidauit, vrbem diripuit v. Zonaras VIII. p. 377. Receptam tamen vrbem, cum a perfidis legionariis, qui Rhegium tenuerant, poena ſumta eſſet a Romanis V. C. 482. credere libet.

Iniquiorem adhuc fortunam cum ceteris Magnae Graeciae ciuitatibus experta eſt Croton bello Punico II. Poſt pugnam Cannenſem (V. C. 538. a. C. 216.) defecerat illa cum aliis ad Poenos (Liv. XXII, extr.). Ceperunt paullo poſt vrbem Bruttii, qui et ipſi in Poenorum partibus erant: Liv. XXIII, 30. *vrbem opulentam quondam armis virisque, tum*

x) πρὸς Μενέδημον τὸν Κροτωνιάτην τύραννον. Fuit is idem ille, quem modo copiis aduerſus exſules eductis cum Parone praefuiſſe vidimus.

Digitized by Google

tum iam adeo multis magnisque cladibus afflictam, vt omn
aetatis minus XX millia ciuium ſupereſſent: itaque vr
a defenſoribus vaſta facile potiti ſunt hoſtes: arx tantu
retenta. Exceſſiſſe mox iterum Bruttios vrbe n
ceſſe eſt: nam anno ſequente ii denuo eam obſed
runt captamque diripuerunt, v. Liv. XXIV, 2.
Crotone tum nec conſilium vnum inter populares, n
voluntas erat. Vnus velut morbus inuaſerat omnes Ita
liae ciuitates, vt plebes ab optimatibus diſſentirent: ſena
tus Romanis fauerent, plebs ad Poenos rem trahere.
Erat adeo adhuc illa aetate ea reip. Crotonienſi
forma, vt magiſtratus cum ſenatu eſſent nec pro
miſcue in eum conſcriberentur omnes ciues, verum
qui ſeu cenſu ſeu genere aliis praeſtarent. *Ean*
diſſenſionem in vrbe perſuga nuntiat Bruttiis: Ariſtoma
chum eſſe principem plebis tradendaeque auctorem vrbis
et in vaſta vrbe lateque omnibus disiectis moenibus parti
tas ſtationes cuſtodiasque ſenatorum ac plebis eſſe; qua
cunque cuſtodiant plebis homines, ea patere aditum. Au
ctore ac duce perſuga Bruttii corona cinxerunt vrbem
acceptique a plebe primo impetu locos omnes praeter ar
cem cepere: arcem optimates tenebant. Quae cum a
Bruttiis diu obſeſſa eſſet, tandem Locrenſes legat
Crotoniatis perſuadent, vt traduci ſe Locros pate-
rentur. *Ita Crotone exceſſum eſt; Locros omnis mul-*
titudo abeunt.

Factum adhuc eodem bello Punico ſecundo vnum et alterum praelium in agro Crotonienſi; vnde facile intelligi poteſt, vaſtitatem agrorum eam factam eſſe, vt in ſolitudinem illa verteretur. Tandem ſeptimo a finito bello Punico anno, Coſſ.

P.

Digitized by Google

P. Cornelio Africano II. Ti. Sempronio Longo (V. C. 560. a. C. 194.) deducti inter alias ciuium Romanorum colonias fuere coloniae Tempſam et Crotonem, Liv. XXXV, 45. *Crotonem*, addit Liuius, *Graeci habebant:* quos adeo, cladi patriae ſuperſtites, Bruttiis digreſſis, eo rediiſſe probabile fit. Iterum hinc Crotonem nec mediocriter opibus copiisque effloruiſſe probabile fit, quandoquidem coloniae huius mores ſuo tempore deprauatiſſimos fuiſſe, noto loco docuit Petron. 116.

Coloniae Crotoniatarum fuere *Terina* (v. Scymnus Chius v. 305. 6.) tum *Caulonia* (ibid. 318. 9.) et *Pandoſia:* de quibus alio tempore videbimus: (Proluſ. XI.).

Atque haec quidem ſunt, quae de florentiſſima hac virorum rerumque copiis vrbe memorari cum fide aliqua poſſe videbantur. De legibus eius et inſtitutis nihil eſt, quod iis, quae ſupra allata fuere, addi a nobis poſſit. P. P. Kal. Jul. cIↄ Iↄ CC LXXIV.

Epimetrum

de Pythagora et Pythagoreis legumlatoribus.

Pythagoram eiusque familiares ſapientiae ſtudium in ciuitatibus ad meliorem formam conſtituendis et in legibus inſtitutisque emendandis poſuiſſe, conſtans eſt fama *a*). Si tamen porro quaeras, quaenam illae ciuitates fuerint, quidue illud inprimis fuerit, quod eorum beneficio in melius mutatum fuerit, rerum fide ac memoria deſtitutos nos ſentimus.

Et ea quidem, quae vniuerſe de legibus et monitis per Magnae Graeciae ciuitates a Pythagora acceptis in Jamblicho, Porphyrio et aliis tam magnifice praedicantur *b*), repetere velle, inane ſtudium foret; quandoquidem id modo quaeritur, quod aliqua cum fide traditum eſt *c*).

Iam Crotone, ex quo Pythagoras illam vrbem adiit, magnam eius doctrina et auctoritate morum ac vitae inter ciues eſſe factam mutationem, tam conſtanter traditur et a tam grauibus auctoribus, vt in dubitationem vocari nequeat *d*). Fidem facit

a) Videmus haec eadem nuper iterum in medium propoſita et multa oratione ornata a V. C. *Gillies* (in *Hiſtory of Greece* p. 391 ſqq.)

b) v. c. e Nicomacho Porphyr. ſ. 20. 21. et Jamblich. ſ. 33 ſq. Diogenes Laert. VIII, 3.

c) Maiorem auctoritatem habent loca Cic. Tuſc. Q. I, 16. V, 4. de Amic. 4. de Or. III, 34.

d) Praeclare haec perſequutus eſt Meiners *Geſch. d. Wiſſ. Griechenlands* p. 398 ſqq.

Digitized by Google

facit ipſa ſumma viri auctoritas et exemplum familiarium ab eo in ſodalitium receptorum. Debuit hoc idem vim habere ad ceteras ciuitates, ad quas illi praeceptis ciuilibus inſtructi partim redierunt et in iis vixerunt.

Nec in dubitationem vocari poteſt, praeceptionem et diſciplinam Pythagorae magnam vim ad alias ciuitates habuiſſe hactenus, quod, tyrannorum odio et libertatis amore inflammatis et ad iuſtitiam et aequitatem informatis diſcipulorum animis, multa paſſim per ciuitates melius conſtitui neceſſe fuit. Cumque auctoritas eius tanta eſſe coepiſſet, quanta fuiſſe fertur, Pythagoram conſiliis ac monitis ciuitatibus aut eorum magiſtratibus prodeſſe potuiſſe quis dubitet? Tandem iis, qui ex eius ſchola prodierant, reip. admotis, dici poterat aliqua certe ratione, familiares eius rexiſſe ciuitates per Italiam, vt v. c. de Ariſtoxeno ap. Porphyr. ſ. 54.

Verum ſi *de legibus*, quas Pythagoras et diſcipuli ciuitatibus ſcripſiſſe feruntur, quaeritur, difficile eſt, aliquid reperire, cui ſatis fidere liceat *e*).
Nam

e) Parum certa fides et auctoritas in iis eſt quae Porphyrius ſ. 21. et cum eo Jamblichus ſ. 33. e Nicomacho, item ex Heraclide 129. adſcripſere. Contra manifeſta ſunt ſtudii et cupiditatis, omnia in maius efferendi et magnifice exornandi, veſtigia, dum per auditores ſuos vrbes Italiae et Siciliae in libertatem vindicaſſe et ciuium diſſidia per omnes vrbes ſuſtuliſſe Pythagoras narratur. Subeſſe tamen neceſſe eſt aliquid, quod illi ornare potuere. Fecit communis hominum perſuaſio, vt Charondam et Zaleucum ex

 eadem

Digitized by Google

Nam nec Crotoniatis ille leges ſcribere eſt iuſſus, nec magiſtratu eſt functus; in ciuitatem eum adſcriptum eſſe probabile fit, quando quidem idem diſſuaſiſſe fertur Crotoniatis, ne ſupplices redderent Sybaritis (Diodor. XII, 9.). Nec tamen praefracte, quicquid ea de re traditur, inficiari licet. Nam collegiis Pythagoreorum incenſis, amiſſis principibus, omnes Magnae Graeciae ciuitates ſeditionibus et diſcordiis conflagrarunt; (Polyb. II, 39.) vt adeo Pythagoreos remp. adminiſtraſſe dubitari nullo modo poſſit; quod ſi ita ſe habuit, ab iis, qui magiſtratus geſſerunt, inſtituta et leges in ciuitatum ſuarum vtilitatem ſcribi quoque potuere. Etiam ex ceteris Pythagoreis, qui ſublato Pythagoreorum collegio vixere, eorumque diſcipulis fuere, qui rebusp. adminiſtrandis ſe adiungerent, vt Archytas apud Tarentinos, aut ſua inſtitutione aliis prodeſſent, vt bene remp. adminiſtrarent: quo nomine Parmenides et Zeno a Strabone memorantur, per quos Elea bonis legibus floruiſſe videri poſſit *f*).

Manet itaque hoc, nec in controuerſiam vocari poteſt, leges tuliſſe et resp. conſtituiſſe Pythagoram tantum dici poſſe hactenus, quod eius inſtitutione eruditi et informati fuere viri prudentes,

eadem ſchola prodiiſſe traderent: id quod non modo Nicomachus loc. laudd. et ex eo forte vt bene ſuſpicatur Meiners p. 280. Diogenes (ap. Jamblich. 130. 133. 104.) aliusque ſcriptor ap. eund. Jamblich. ſ. 172. verum iam Poſidonius (Seneca Ep. XC.) et Heraclides l. l. ſtatuerant.

f) Strabo VI. pr. *δοκεῖ δέ μοι καὶ δι᾽ ἐκείνους, καὶ ἔτι πρότερον, εὐνομηθῆναι* Velia.

es, qui in ciuitatibus ſuis reip. adminiſtratione et ıagiſtratu functi ad leges emendandas animos adẽrterunt. Nihil tamen vel ſic detrahitur Pythagoıae laudibus, quem, etſi omni aut ſuperſtitione aut fanatico impetu liberare nolim, inter praeſtantiſſimos tamen mortales referendum arbitror, inprimisque in eo admirari ſoleo, quod, cum intellexiſſet, quid praeclare ſpectaſſent ii, qui Spartanorum et Cretenſium resp. earumque leges condiderant, perſpexit idem, aliter conſtituta ciuitate eadem bona obtineri poſſe, ſeueritate legum temperata, ſine iniuria naturae humanae. Cum porro virtutis habitum induere vellet ciuium animis, ſi non omnibus ac ſingulis, quod fieri nequit, attamen quam plurimis, id autem partim inſtitutione, cui tamen pauci vacare poſſunt, partim exemplo et vſu vitae fieri neceſſe eſt, viam hanc ingreſſus eſt, vt diſcipulorum coetum haberet, et quidem magno ſatis numero, quos cum ipſe non modo doctrina verum etiam vita et facto ad iuſtitiam et virtutem, eiusque fundum, cui illa innititur, ad frugalitatem, continentiam et patientiam, adduxiſſet, mox eos aliis ſe adiungere, et conſuetudine vſuque vitae ſuos quemque amicos et aequales honeſtatis ſtudio imbuere iuſſit: quae vnica forte eſſet ratio, qua per quam plurimos vulgari virtus inter homines et diſſeminari poſſit.

XII.

ACADEMIAE GEORGIAE AVGVSTAE

PRORECTOR

JO. PETR. MILLER D

CVM SENATV

ANNIVERSARIA INAVGVRATIONIS SACRA XXXVII.

IN A. D. XVII. SEPT. cIↃ IↃ CCLXXIV.

RITE INDICIT.

De reliquis, poſt Sybaritas et Crotonienſes, Magnae Graeciae ciuitatibus, quae Achaicis inſtitutis et iuribus ſunt vſae: Lao, Elea, Terina, Caulonia, Pandoſia, Metaponto.

In tanta hac rerum vetuſtarum caligine, cui dispellendae monumentorum nulla lux ſuppetit, opinionum autem et commentorum nouae vndique tenebrae offuſae ſunt, pertractantibus nobis, Commilitones, paullo diligentius inſtituta et leges ciuitatum Magnae Graeciae et Siciliae cum ſemel hanc tanquam facem obtulerit ſubtilior rerum inueſtigatio, vt, quandoquidem coloniae ſuarum vrbium, vnde venerant, inſtituta retinuere, earum origines exquirendas easque ad ſuas ſtirpes eſſe reuocandas vide-

Digitized by Google

videremus: agite pergamus vti hoc inuento gnauiter, et perſequamur reliqua, quae de iis ciuitatibus, tanquam tabulae e naufragio, ſparſim fluctibus disiectae, colligi poſſunt: vt ſaltem, quantum de iis neſciatur, intelligamus.

Hoc igitur ante omnia teneamus, neceſſe eſt: ciuitates Graecas per Siciliam et Italiam, paucis exceptis, de quibus ſuo loco videbimus, aut *Achaici* aut *Dorici* aut *Chalcidici* fuiſſe generis; cognatione autem inter ſe et neceſſitudine aliqua iungi viſas, et fuiſſe iunctas, ciuitates cuiusque generis; legum quoque et inſtitutorum vſas communi iure. *Achaica* quidem ſtirpe oriundae fuerunt eae, quarum inſtituta adhuc expoſuimus, *Sybaris*, in cuius locum ſucceſſere *Thurii*, et *Croton*; nam *Locri* ad Doricum genus ſpectauere. Subiicienda nunc pauca ſunt de harum vrbium coloniis aliisque communis originis ciuitatibus, vt totum hoc Achaicae ſtirpis genus abſoluatur. Cum autem praeuideamus fore vt pleraque, quae de his narrari poſſint, grammaticae potius vel antiquariae ſubtilitatis ſint, conſtitutum nobis eſt delibare tantum pauca eaque potiora, aut ſi qua ab aliis parum accurate tradita ſint: De ceteris ad Cluverium, Salmaſium ad Solin. Vindingium et Golzium ablegamus.

Sybaritarum coloniae fuere, *Laus* ad Lai fluuii oſtia in interiore Italiae extremae littore collocata, et *Scidrus*, obſcuri nominis et ſitus oppidum *a*).

 De

a) De vtraque meminit Herod. VI, 21. de Lao. v. Strabo VI. p. 388. C. et Plin. III, 10.

De *Paeſto* poſtea videbimus *b*). At Thuriorum, qui ſucceſſere in Sybaritarum ſedes, colonia fertur *Elea*, Eleatica philoſophorum ſchola nobilis, quam nouis ſaltem colonis frequentaſſe putandi ſunt: fuit enim illa, quod vel ex Herodoto ſatis conſtat, antiquiſſima Phocaeenſium colonia *c*), ſed priſcis incolis nouos colonos adſcriptos eſſe nouum non eſt. A Thuriis et Tarentinis *Siris* condita, cui *Heraclea* ſucceſſit: de qua alio tempore videbimus.

Terina in Bruttiis ſita in interiore Italiae littore, ad ſinum Lametinum, ab eadem vrbe Terinaeum appellatum. *Crotoniatarum* eam coloniam fuiſſe, vt alios taceamus, Scymnus teſtatur *d*). In Bruttiorum eam ditionem cum ceteris huius tractus vrbibus

b) v. Proluſ. XIV.

c) Thurios *Eleam* coloniam inter Herodoti et Scylacis aetatem deduxiſſe argute coniectabat Mazoch. ad tab. Heracl. p. 102. Numi ΥΕΛΗΤΩΝ occurrunt cum Minervae capite, quod Phocaeenſes, qui Ionici generis erant, a maioribus Athenienſibus retinuiſſe videntur. Similem numum VE h. e. Veliae Haym. in Theſ. Brit. p. II. t. 24, 9. alium Pelerinus dedit in *Recueil des Medaill*. T. I. t. 9, 57. Nomen vrbis non diuerſae originis, ſed diuerſae aſpirationis habendum, Ὑέλη, apud Herodot. I, 167. aut vt ſcribendum eſſe arbitramur Ὕέλη: nam aſpiratio illa eſt pro Fέλη vel Οὐέλη, inde Ἐλέα, *Velia*, Οὐέλια. Multa de hac vrbe congeſſit poſt alios Joſ. Antoninus in *Lucania p. 11. Diſcorſo IV*.

d) Scymnus in Perieg. 305. Τέριναν πρῶτον (habet Magna Graecia,) ἣν ἀπῴκισαν Κροτωνιᾶται πρότερον. Addatur Steph. Byz. in h. v. vbi verba male ab epitomatore exſcripta ſunt: Ἐκαλεῖτο δὲ καὶ μεγάλη Ἑλλὰς ad Ἰταλίας vocem ſpectat; quod multo magis intelligetur comparato Scymno l. c. De reliquis v. Cluver. Ital. ant. hac vrbe.

Digitized by Google

vrbibus Graecis veniſſe probabile ſit: atque etiam *Bruttiorum* illa *vrbs* perhibetur a Liuio, vbi ab Alexandro Epiri rege captam eam narrat *e*): is enim aduerſus Bruttios, qui vicinas vrbes incurſationibus et populationibus quam maxime premebant, a Tarentinis in Italiam arceſſitus eſſe videtur. Ab Annibale tandem diruta Terina, cum eam tutari armis aduerſus Romanos non poſſet *f*). Ex numo cum Siciliae ſigno *g*) licet coniectare, fuiſſe eam aliquando ſub Syracuſanorum ditione.

Caulonia a Scymno diſerte *Crotonis* colonia editur *h*): nec diſſentire videri debet Strabo *i*), qui ab Achaeis conditam ait: vere enim ab Achaeis, duce Typhone Aegienſi, deductam e Pauſania *k*) conſtat: adſcriptis ſcilicet Crotoniatis nonnullis in nouam ciuitatem, vt ſaepe tales diſſenſus ſcriptorum componendi ſunt. Cum Crotoniatis et Thuriis eos communi foedere facto ad Achaeorum exemplum conuentus ad

e) Liv. VIII, 24, 4.

f) Strabo VI. p. 393. B.

g) Apud Golz. t. XXIII. Reliqui numi ibid. et ap. Magnan. t. 78 ſq. Victoriam exhibent, ſed certaminum ſollennium; lagenae ſeu crateri illa inſidet, petito forte a Crotoniatis, in quorum numis Hercules ſcyphum tenet.

h) Scymnus v. 317 ſqq. add. Steph. Byz. in Αὐλών. Mazochii acumen qui in Tab. Heracl. p. 527. a Phoenicibus primum conditam et nomen ex *Kaul*, *Kol*, factum venditat, vt tonitru ſit, non moramur.

i) Strabo VI. p. 401. A. Ἀχαιῶν κτίσμα. Alto loco conditam fuiſſe colligas ex Aen. III, 553. *Caulonis arces*; in aditu conuallium tamen, vnde quoque nomen Αὐλῶνος primo fuit; v. Strab. l. c.

k) Pauſan. VI, 3. p. 459.

ad Jovis Homonoei templum celebraſſe iam alio tempore vidimus *l*). Nec tamen vel ſic coniunctis viribus Dionyſium Syracuſanorum tyrannum ſuſtinere potuere; ſociis enim victis fugatisque Caulonia dedita et ſolo aequata, ciuibus Syracuſas traductis Olymp. XCVII, 4. *m*). Ager Locris datus. Nec aduerſari narrationi putandus eſt Strabo *n*), qui a barbaris eiectos incolas in Sicilia nouas ſedes quaeſitum profectos Cauloniam aliam condidiſſe narrat: Factum enim hoc alio tempore. Scilicet vrbe paullo poſt reſtituta ac nouis colonis frequentata, a Dionyſio iuniore, vt ferunt, ſucceſſere tempora belli Romanorum cum Pyrrho: capta tunc a Campanis Romanorum auxiliaribus vrbs et deleta *o*). Nec ea, tertio reſtituta, belli enim Punici tempore in Hannibalis partibus memoratur *p*), meliorem fortunam nacta eſt: nam Strabonis tempore diruta erat et vaſtata.

Pandoſia

l) v. Proluſ. de Crotoniat. rep. et inſtit. p. 189. Neſcio an hunc Jouem ſiſtant numi Cauloniatarum, in quibus Jupiter imberbis et nudus exhibetur, brachio eleuato, cui puerulus inſidet: adſtante cerua: an fabula de heroe fuit e Jove nato et a cerua nutrito? Sunt ex numis multi ab altera parte incuſi. Jupiter nudus, gradiens, fulmen vibrans, (ſine puerulo) pendente ex altero brachio aegide ſ. pelle caprae Amaltheae, vetere more, in numo eſt ap. Eckhel Sylloge t. I, 11.

m) Diodor. XIV, 106.

n) Strabo l. c.

o) Ex Pauſaniae auctoritate, l. c.

p) Liv. XXVII, 12. 15.

Digitized by Google

Pandoſia in Lucanis inter *Achaeorum* colonias diſerte recitatur a Scymno Chio *q*): et occurrunt in numis ſymbola *Crotonis*, caput Apollinis ac tripus*). De ſitu vrbis admodum laborant viri docti, cum a Conſentia, cui vicinam fuiſſe Strabo dixit, eam paullo remotiorem ſedem habuiſſe neceſſe ſit *r*). Venit ea, cum Acheronte amne, in hominum notitiam Alexandri Moloſſi, oraculo Dodonae accepto decepti, caede in his locis facta *s*). Regiam antiquiſſimis aetatibus Oenotriorum regum fuiſſe Strabo acceptum narrat *t*). Aliam Pandoſiam inter Acirim Sirimque prope Heracleam obſeruauit cum in Plutarcho tum in tabula Heracleenſi Mazochius.

Metapontum, ſoli fertilitate *u*) et Pythagorae hoſpitio honoreque eius memoriae a ciuibus habito,

q) Difficultatem Scylax facit in Periplo p. 4. Πανδοσία, Πλαταιεῖς, quod Π. Πλαταιέων legere iuſſit Cluverius Ital. ant. p. 152, 55. Sed recte Mazochius, qui omnino de hac vrbe videndus in Tab. Heracl. p. 101. monet, potuiſſe eſſe vrbem in Lucanis Πλαταιεῖς ſoli Scylaci memoratam, vti ſoli Plinio Thebae Lucanae memoratae ſunt.

*) v. Magnan. t. 87. in altero altera pars Sybaritarum taurum capite retrouerſo adiicit.

r) Inter Laum fere et Thurios mediam collocauit vrbem Danvillius; at Mazochii operi adiecta tabula non ſatis conuenit, vt nec vniuerſe in Italiae extremae facie et ſitu.

s) v. Liv. VIII, 24. Juſtin. XII, 2. et al. Factum Ol. CXII, 3. V. C. 424. a. C. 330.

t) Strabo VI. p. 393. C.

u) Teſtatur hanc ſoli praeſtantiam agrorumque fertilitatem partim quod Strabo lib. VI. p. 406. A. de aurea meſſe

bito, Pythagoreorum quoque ſtudiis, nobilitatum, inter vrbes ab *Achaeis* e Peloponneſo profectis conditas diſerte refertur a Scymno *x*): id quod ad ſeriora tempora ſpectat: vt paullo poſt videbimus. Eſt enim inter antiquiſſimas Magnae Graeciae colonias circa tempora Iliaca deductas habita, et quidem, vt Strabo retulit, quaeque potior eſt narratio, a *Pyliis*, qui cum Neſtore ab Ilio redierant. Originem arguebant inferiarum ritus Neleidis olim quotannis a Metapontinis perſoluti *y*). Magna tamen narrationis diuerſitas apud alios ſcriptores reperitur: cuius quidem, quandoquidem ſemel in id

meſſe Delphos miſſa (ὥστε θέρος χρυσοῦν ἐν Δελφοῖς ἀναθεῖναι) narrat, etſi quale id donarium fuerit non ſatis intelligitur; forte merges ſeu ſpica ex auro fuit; partim rem arguunt numi cum Cereris capite ac cum ſpica hordei: ſatis frequentes illi: v. poſt Golzium, Magnan. Lucania t. 33. et alios, inpr. Muſeum Hunter. ſunt in iis etiam incuſi. In aliis numis Mineruae et Apollinis capita viſuntur, quorum numinum cultus apud Metapontinos fuiſſe videtur praecipuus. Erat apud eos in foro ara Apollinis et ſignum, vna cum ſtatua Ariſteae Proconneſii, cuius iuſſu illam ſe poſuiſſe narrabant, adſtantibus lauris ex aere: Herodot. IV, 15. addito Athenaeo XIII. p. 605. C. In aliis vel Martis caput vel herois barbati cum epigraphe Ἡρακλειδῶν viſitur: qui referendi forte ad eos annos, quibus in Alexandri Moloſſi foedere et amicitia vixere cf. Juſtin. XII, 2. § 12. Sileni coronati caput ap. Eckhel. t. 3, 17. eſt. Virum δενδροφόρον ap. eundem Sylloge l. tab. 1. 8. et alium cum capite taurino apud Magnan. ad fertilitatem ſoli ſpectare ſuſpicor. In priore illo legitur voc. Oβολος.

x) Scymnus v. 326. 328.

y) σημεῖον δὲ ποιοῦνται τῆς κτίσεως τὸ τῶν Νηληϊδῶν ἐναγισμα. Strabo eod. l.

id incidimus, cauſſas et rationes exponere non pigebit. Primum, quod in principio Velleii Paterculi legitur, ad Pyliorum ductorem ſpectat, cuius nomen excidit z). Ab *Epeo*, qui equum Troianum fabricauit, vrbem conditam ait Juſtinus; vbi Metapontinos narrat in templo Minervae (Minervae Elleſiae vel Eileniae illud fuit in vicino loco ſitum) ferramenta oſtentare, quibus Epeus equum Durium fabricaſſe ferebatur a). Appuliſſe igitur ad haec loca creditus Epeus, Panopei filius, quem tamen ad Pylios a nemine referri vidimus; Copias ex Cycladibus adduxiſſe narratur a Dictye b), etſi de hoc Homerus nihil meminit; et probabilius fit Phocenſes eum eſſe comitatos, quandoquidem eius genus ad Phocum ſpectauit c). Alia in Italia extrema non longe a Thuriis fuit vrbs, *Lagaria*, quam idem Epeus cum Phocenſibus condidiſſe ferebatur d). Tandem ex Strabone (lib. VI. p. 406. C.) intelligitur, fabulam de Metaponto et Melanippe, filiisque Boeoto et Aeolo, quos illa ex Neptuno habuit, ad hanc vrbem a nonnullis eſſe traductam: quos nihil

z) Vellej. I, 1. *** *tempeſtate diſtractus a duce ſuo Neſtore Metapontum condidit.* Nec de Metabo nec de Epeo hic agi liquidum eſt.

a) Juſtin. XX, 2. pr. (Male locus diſtinctus et nouo capite a ſuperiore ſeiunctus eſt; nam quod ſequitur: *propter quod omnis illa pars Italiae Maior Graecia appellata eſt*, ad omnia ſuperius dicta referendum eſt; coll. Athenaeo XII. p. 523. E. non ad Metapontinos et Epeum.) Auctor de mir. audit. p. 882. D. c. 116. (vbi v. Cl. Niclas et Ruhnken. V. C. ad Vellej. l. c.)

b) Dictys I, 17.

c) Pauſan. II, 29. p. 178.

d) Strabo VI, p. 404. C.

Digitized by Google

nihil aliud quam nominis ſimilitudinem in hoc quutos eſſe patet. Nam Melanippe, deperd Euripidis dramate nobilitata, ex Aeoli genere fu Metapontus autem Icariae, quae ex Cycladib inſula eſt, regnauit *e*). Ad eandem fabulam, paullulum inflexam, referendum, quod alii Met pontum Siſyphi filium ediderant *f*); nam et Aeoli filius fuit; Aeolicae autem ſtirpis fabul ſunt ex eo genere, quod maxima narrationum d verſitate variatum eſt: quandoquidem plurimaru vrbium origines ab illa ſtirpe deduci, a tragic autem multa inde argumenta repeti ſolebant. Tan dem Antiochus Syracuſanus nomen vrbis antiquu Metabum ab heroe Metabo, cuius ſacellum apu *Meta*

e) v. Hyg. fab. 186. quam ex Euripidis dramate deperdito cuius fragmenta ſuperſunt, eſſe petitam probabile fit Ad hunc fere modum ap. Strabon. l. l. diſputauera Antiochus. Xenophanis f. Syracuſanus, antiquus ſcriptor, qui Timaeum praeceſſerat, et rerum Sicularum hiſtoriam contexuerat. Quae Strabo reſpicit, ad eius σύγγραμμα περὶ Ἰταλίας ſpectaſſe videntur. Aduerſatus autem ille erat narrationi modo expoſitae, qua Melanippe et Metapontus ad hanc Italiae vrbem revocatus erat: eamque vt refelleret, duo videtur commemoraſſe: primum, quod Metabi, de quo paullo poſt dicetur, ſacellum, non autem Metaponti, in ea vrbe fuit, tum quod Aſius vetus poeta, quem γενεαλογίας ſcripſiſſe ex Pauſania nouimus lib. IV. 2. non Metaponti ſed Dii nomen in illa fabula de Melanippe poſuerat. Appoſuimus haec, vt locum Strabonis valde impeditum lib. VI. p. 406. C. D. expediremus. Pro Melanippe alii Arnen narrarunt, Metapontum autem in hoſpitem Metapontinum mutauere. v. Diodor. IV, 67. vbi cf. Weſſel.

f) Euſtath. ad Dionyſ. Perieg. 368.

Digitized by Google

apontinos eſſet, ductum ediderat *g*): quod c auctori ſuo relinquendum eſt. Appoſuimus , omiſſis tamen recentiorum commentis *h*), minis cauſſa, vt intelligatur, non adeo diffi- eſſe; ſi iudicium animi adhibeatur, fabulas res in ordinem redigere et veritatis quod in- n aliqua luce conſtituere; etſi concedendum non niſi eorum, quibus antiquae litterae cu- ſunt, talia intereſſe poſſe.

Tantae vetuſtatis ciuitas a Samnitibus deleta *i*): ſed inducta poſtea noua colonia ab Achaeis, am ab Scymno memorari paullo ante vidimus. e etiam Livius Metapontinos cum Thurinis ex haia oriundos prodit *k*). Quo tempore vrbs hoc

g) Apud Strabon. l. c. Etiam Euſtath. ad Dionyſ. l. c. *κληθῆναι δὲ οὕτω λέγεται ἀπὸ Μεταπόντου, υἱοῦ Σισύφου ὃν οἱ βάρβαροι Μέταβον ἔλεγον.* Vix tamen intelligi poteſt, quomodo Metabus in Metapontum mutari potuerit, niſi vetus nomen Μεταποῦς fuit, vt Πυξοῦς, Ὑδροῦς, Ὀποῦς, ex quo Metapuntum et hinc Metapontum fieri potuiſſe videtur: cf. Salmaſ. ad Solin. p. 46 47. Eſt tamen numus ap. Magnan. Lucan. t. 37. cum METABO. Alius Metabus Privernas eſt apud Virgil. Aen. XI, 540. vbi cf. Exc. II.

h) Vnum adiiciam, Mazochius etiam Metapontum ex Oriente petere maluit ad tab. Heracl. p. 99. Tum veteres *Alybantem* apud Homerum Odyſſ. Ω, 303. de Metaponto accepere, vt ex Schol. et Euſtath. diſcimus.

i) Strab. VI. p. 406. A. Nec aliter accipienda Antiochi Syracuſani auctoritas: *ἐκλειφθέντα τὸν τόπον* eod. loco.

k) Liv. XXV, 15, 7. Metapontini ad Hannibalem defecere. Hoc idem Thurini fecerunt. *Mouit eos non Tarentinorum magis defectio Metapontinorumque, quibus, indidem*

Metapontinorum fata in ſequentibus tempo-ribus expedita ſunt, vt de iis adeo laborandum non parum ſit *o*). A Cleonymo Spartano, quem Ta-rentini (ſub Ol. CIX, 2.) aduerſus Lucanos et Ro-manos arceſſiuerant, male ſunt habiti *p*); cum ſu Alexandri Moloſſi aduentum in Italiam (ſub Olym XC, 2.) meliore eſſent fortuna vſi, quandoquide foedus et amicitiam cum eo fecerant *q*). A triti inde ſunt et confecti cum ceteris Magna Graeciae ciuitatibus in bellis Romanorum cum Pyrrho et cum Annibale, iterumque bello Sparta-cico *r*). Pauſaniae aetate praeter muros et thea-trum nihil ex vrbe ſupererat (Pauſ. VI, 19. p. 500.

Satisfecimus hactenus officio noſtro, vt ſol-lennibus indicandis, quorum cauſſa haec a nobi ſcripta ſunt, praeluderemus: etſi verendum fort eſt, cum in argumento ſubtili verſata ſit noſtra in duſtria. (harum enim ciuitatum aut inſtituta au leges aut aliud quid ſatis memorabile afferre i mediun

o) v. Golzium et al. ſupra laudd.

p) Legendus Diodorus XX, 108.

q) Juſtin. XII, 2, 12.

r) cf. *des Broſſes in Mem. ſur la ſeconde guerre civile* *Mem. de l'Acad. des Inſcr.* To. XXXVII. p. 37 (quod vero eo loco narrat de Philolao Metapont ſcholam habente, auctoritate caret.) *Achaicarum vr bium nullam ſuo aeuo ſupereſſe praeter Tarentum* Strabo ait VI. p. 262. (402. A.) quod non ita acc pi mus, quaſi omnes illae vrbes ſolo tum fuiſſent aequatae nam Thurii adhuc tum ſupererant; ſed Graeca inſti tuta in ſola Tarento ſupererant, quippe quae poſt Legem Juliam non fundus facta erat LL. Romano-rum, vna cum Neapoli et Rhegio, manſeratque vrbs foederata cf. VI. p. 389. B.

Digitized by Google

dium non licet) ne eueniat nobis id, quod
lorum inſtaurandorum cauſſam Romanis aliquan-
praebuiſſe narratum eſt s), cum Jupiter ſomno
meret, ludis praeſultorem ſibi haud placuiſſe.
nimuero, etſi Graeca et recondita forte ea ſunt,
ae appoſuimus, non tamen inauſpicata et male
minata nos adſcripſiſſe arbitramur: nec vobis,
ommilitones, obſceni portenti locum vocem Grae-
m auditam habituram eſſe ſperamus. Bono ita-
je cum omine ac propitio numine praeconium im-
ratum peragimus, vobisque, Ciues, edicimus
llennia anniuerſaria Georgiae Auguſtae in craſti-
im diem celebranda. Ducetur pompa in tem-
um academicum, quam vt proſequamini, Comi-
s illuſtriſſimi, vtque vos frequentes adſitis, Ge-
roſiſſimi Nobiliſſimique Commilitones, rogamus
imaniter et officioſe. Facite audientiam, pro
odeſtia veſtra, Viro experientiſſimo, doctiſſimo,
ERN. GODOFREDO BALDINGERO D.
edic. Ordin. Decano ſpectab. qui, vt ſollennibus
nto maior ſplendor maiorque amplitudo affulgeat,
gnitati et honori ſummo Ordinis ſui in duo Can-
datos conferendo praeſabitur oratione *de piis me-
is noſtra aetate deſideriis* habita: qua eadem deo
. M. debitas gratias perſoluet et noua vota ſuſci-
et. Vos, Commilitones, linguis multoque ma-
s animis fauete. P. P. ex Georgia Auguſta
XVI. Sept. cIↄ Iↄ CCLXXIV.

s) Liv. II, 36.

XII.

ACADEMIAE GEORGIAE AVGVSTAE

PRORECTOR

CHR. FR. GE. MEISTER I

CVM SENATV

ANNIVERSARIA INAVGVRATIONIS SACRA XXXVIII.

IN A. D. XVIII. SEPT. CIƆ IƆ CCLXXV.

RITE INDICIT.

Inſtituta et leges ciuitatum ſtirpis Dorienſium; nunc quidem Tarentinorum.

Fauſtis iterum auſpiciis ominibusque, Ciues, ſol lennia indicimus in a. d. XVIII. Septemb. ce lebranda, quae vniuerſitas noſtra academica praeci pua aliqua religione rituque ſacrorum ac pompa ſupplicationisque caerimoniis merito colit, dum primordia ſua, quae ante hos XXXVIII. annos habuit, reminiſcendo recognoſcit, recordaturque quam tenuia illa et imbecilla eſſent, quamque pa rum conditionem hanc rerum laetam illa oſtende rent, ad quam nunc effloruerunt. Etiam ſuperioris anni decurſu adeo multa laeta et ſecunda euenere, vt

ad religionem publicam priuatamque pertinere
mo non putet, vt vota deo O. M. perſoluamus
eremurque adeo religione, qua erga tantorum
norum auctorem obſtricti ſumus omnes publice
priuatim ſinguli. Interpres autem erit pietatis
oſtrae Vir Experientiſſimus, ERN. GODOFR. BAL-
INGER, Medicorum Ordinis h. t. Decanus, qui
ollennibus his anniuerſariis ſplendorem inducet
ouum ac praeclarum, dum ex ſui ordinis decreto
andidatis quatuor digniſſimis, *Io. Chr. Ackermanno*,
Variſco, *Io. Frid. Blumenbach*, Gothano, *Fr. Car.
Wagner*, Moeno-Francofurtenſi, et *Io. Henr. Iaeger*,
Gottingenſi, dignitatem medicae artis ſummam im-
pertiet. Faciet hoc oratione publice habita de
quaeſtione cognitu non iniucunda: *quo ſenſu affir-
mari poſſit, medicinam hoc, quo viuimus, ſaeculo emen-
datam nouisque incrementis inſigniter eſſe locupletatam.*
Gratias pro beneuola auditione aget oratione latina
idem Io. *Fr. Blumenbach*, de cuius ingenio ac doctrina
maxima quaeque exſpectamus. His itaque vt verba
facientibus facere audientiam ac fauere velitis, pro
officio veſtro, Ciues et Commilitones, proque eo
amore, quo matrem hanc veſtram, academiam, tan-
quam doctrinae eius ac diſciplinae alumni, ample-
ctimini, diligenter et magnopere rogamus. Vos
inprimis, Comites Illuſtriſſimi, florentiſſimae iuuen-
tutis principes et ornamenta, ſi qua huic academiae
vnquam contigerunt, certiſſima, vt pompam ſol-
lennem ducere, nosque ipſos ne religioſae caeri-
moniae publicique ritus poeniteat, efficere velitis,
ad religionem veſtram humanitatisque officium per-
tinere arbitraminor.

 Interea

Interea, dum ſacra parantur, caerimoniae re cognoſcuntur, pompa inſtruitur, quandoquidem vacat et ad confabulandum et discurſandum con vertimur, agite, fingite vos porticu aliqua inam bulare otioſos, et cognoſcere obiter ornamenta pa rietum vel ſuſpenſa donaria, interque haec tabellam appenſam, cui inſcriptum ſit aliquid eruditioris ar gumenti. Opportunum igitur, dum in apparat hoc ſollennium a grauioribus negotiis vacamus, eſſe videtur, inſtare telae, quam ſuperioribus annis exorſi eramus, vt leges resque publicas, quibus Magna olim Graecia floruit, recognoſceremus: ſi forte inde erui poſſet notio aliqua et iudicium, quibus artibus conſiliisque Italiae illa loca a barbaris obſeſſa ad tantum humanitatis cultum expolita fuerint.

Non male ſtudium noſtrum leuatum vidimus conſilio, quod inieramus, vt reuocaremus ciuitates has ad ſtirpis genera: abſolutoque nunc *Achaico* coloniarum genere *Doricum* ſuccedit, quod ciuitatibus ſuis temporibusque deſcribendum eſt: nec tamen alio conſilio, quam vt inde, quae earum respublica, quae inſtituta fuerint, aſſequamur; omiſſis adeo iis, quae iam aliunde ſatis nota aut virorum doctorum diligentia expedita ſunt. Ne autem aut implicetur aut exſpatietur oratio, ad certas familias reuocabimus has ciuitates, primoque loco commemorabimus eas, quae a Lacedaemoniis originem duxerunt, inde Corinthiorum colonias, tandem alias aliunde profectas.

Ita

Digitized by Google

Ita ſtatim ab initio, quandoquidem temporum niuria inuidit nobis praeſtantiſſimos hoc in genere riptores, iudicium aliquod de legibus et inſtitutis arum ciuitatum fieri poſſe videtur, cum coloniae netropolin ſuam in iis ſequi ſolitae ſint. Patrium nimirum fuit Doribus inde a prima gentis ſtirpe et ab Hyllo Heraclidarumque in Peloponneſum reditu, id quod ex pulcherrimo Pindari loco tenemus (Pyth. I, 118 ſqq.), vt libertatem populus, magiſtratuum honore principibus viris relicto, coleret, ariſtocratiamque adeo amplecteretur. Huius itaque generis respublicas etiam in his Italiae et Siciliae coloniis iam ab initio expectabimus.

Tarentum *), portu ſitusque opportunitate, Polybio iudice (Exc. lib. X. pr.), ad opes copiasque maritimas parandas maxime accommodata vrbs, Lacedaemoniorum colonia fuit eaque antiquiſſima. Paucis enim poſt bellum Meſſeniacum I. annis ad has oras appulere Partheniae. Aſſignauit profectionem Ol. XVIII, 2. Hieronymus ex Euſebio, adeoque a. C. 707 *a*). Duce Phalantho eam factam eſſe ſatis

O 5 conſtat,

*) Τάρας. quod idem nomen in numis adſcriptum vrbem, non heroem deſignat, vt bene monuit Eckhel. V. C. p 33. Taras, vt Acragas. Tarentum *noſtrum* Plato appellat de LL. lib. I. p. 30. Bip. (repetitur locus ap. Athen. IV. p. 156. A.) verum Laco loquens inducitur: καὶ ἐν Τάραντι δὲ παρὰ τοῖς ἡμετέροις ἀποίκοις.

a) Cf. Simſon. ad eand. Olymp. Fuit is annus poſt bellum I. Meſſeniacum XVII. Cum autem Parthenias circa annum belli XI genitos eſſe neceſſe ſit (v. Strabo ex Ephoro lib. VI. p. 428. A.) bellum vero anno XX. exitum habuerit: non longe a XXX annis eos abfuiſſe

conſtat, expulſis barbaris, qui ea loca tenebant *b*), quos Iapyges ſeu Meſſapios fuiſſe, Illyrici, quantum aſſequi licet, generis, ex ipſo oraculo intelligitur, quod Phalanthus ante profectionem accepiſſe fertur *c*). Barbaros hos vt ad vitae humaniorem cultum

fuiſſe in confeſſo eſt. Perperam itaque hactenus tentare videri debent viri docti locum Juſtini lib. III, 4, 8 *qui cum ad annos XXX perueniſſent — ducem Phalanthum adſumunt.* Sed in Juſtino diligentiam aliquis requirat in hoc, quod mox eosdem *diu et per varios caſus iactatos tandem in Italiam delatos* memorat: quod ſi verum eſt, citius eos Laconica egreſſos eſſe neceſſe eſt: ſi quidem anno triceſimo vrbem iam condiderunt. Enimuero omnino in his conditarum vrbium numeris ſubtilitatem moroſius perſequi non licet. Bellum autem Meſſeniacum primum finem habuiſſe Ol. XIV, 1. a. C. 724. locus claſſicus eſt apud Pauſan. IV, 13. De Partheniarum inſidiis reip. Spartanorum factis, quibus patefactis expulſi ſunt, diſertiſſime agit Strabo p. 426. ex Antiocho Syracuſano. Attingit rem paucis Ariſtot. de Rep. V, 7. pr.

b) *Barbaros* appellat Pauſan. X, 10. *Tarentinos* nominat et hos parum docte Juſtin. III, 4, 11. niſi vox *Tarentinorum* gloſſema eſt. Addit tamen idem: *Sed poſt annos plurimos dux eorum Phalanthus, per ſeditionem in exilium proturbatus. Brundiſium ſe contulit, quo expulſi ſedibus ſuis veteres Tarentini:* (h. e. barbari, qui antea loca illa et vrbem tenuerant, mox ab aduenis cedere coacti.) Narrat hinc praeclarum amoris in patriam ingratam facinus eiusdem Phalanthi. Inter hos Barbaros erant nonnulli Cretenſes, qui cum Minoe aut cum Daedalo in Siciliam traiecerant. Strab. VI. p. 427. B. 432. A. De iis cf. Exc. VIII. lib. VII. Aen. 691. de Meſſapo.

c) Apud Strabon. lib. VI. p. 427. A. Σατύριόν τοι δῶκα, Τάραντά τε πίονα δῆμον Οἰκῆσαι, καὶ πῆμα Ἰηπύγεσσι γενέσθαι. Ait adeo deus, ſortem ſe Phalantho aſſignaſſe Satyrium et regionem Tarentum, eum Japygum detrimen-

cultum adducerent, non magis curaſſe videntur, quam aut olim Romani aut nunc Europaei qui Americam adierunt; contra vero inter illos indigenas agris ſuis expulſos et hos nouos colonos aliena loca occupantes perpetuo armis infeſtis eſt certatum, donec ita attrita eſſet barbarorum ſtirps, vt a victore ſubiugata tandem cum eo in vnum populum coaleſceret. Atque haec fere tantum non perpetua populorum fuit fortuna, qui, cum ipſi barbari ac feri eſſent, a colonis nouis ad meliorem vitae cultum adducti eſſe vulgo memorantur; nec niſi attrita et exhauſta viribus gens cum victore permixta et diſperſa veterem vitae morem facile dedidicit. De Tarante

detrimento; quos inde expellendos eſſe ſignificat. De Satyrio campo, qui in Tarentino agro fuit, v. ad Virgil. Ge. II, 197. cf. Mazoch. ad tabb. Heracl. p. 93: etſi ille argutatur in hoc ipſo et in ceteris p. 89. Meſſapios autem, etſi diſtingui interdum ſolent inter ſe, vt apud Polybium II, 24. eosdem eſſe cum Japygibus, docuimus ad Virg. Aen. VII. Exc. VIII. p. 136. (nov. ed. p. 154.) Pro Cretenſibus eos habuere, cum Clearcho apud Athen. XII. p. 522. F. qui audierant Cretenſes aliquando inter eos conſediſſe: quod factum eſſe iam Minois aetate narratum acceperat Herodot. VII, 170. cf. Strab. VI. p. 427 B. 432. A. ex Antiocho Syracuſano. Ephorus (apud Strabon. p. 428. D.) in *Achaeos cum barbaris bellum gerentes incidiſſe Parthenias iisque ſe adiunxiſſe* dixerat; quo nomine nullo modo Cretenſes deſignare voluit; non enim Achaici generis eſſe potuere illi, qui cum Minoe profecti erant: ſed priſci illi Cretae incolae e Phoenicia oriundi, Homero Ἐτεοκρῆτες dicti Odyſſ. τ, 176. Achaei autem poſt Troiana tempora immigrarunt, v. Homer. ibid. et Herodot. VII, 171. Verum Ephorus Achaeos, qui iam Sybarin condiderant, declarare voluit: eos cum barbaris de agro occupando certaſſe hinc manifeſtum fit.

Digitized by Google

Tarante heroe, Neptuni filio, omnia, vel ex numis, vulgata ſunt *d*).

Cum

d) v. Cluver. Ital. ant. p. 1233. In numis v. c. ap. Golzium (add. Magnan Numiſm. Miſcell. Muſ. Hunter. t. 55. 56. p. 304-314.) frequens occurrit Taras delphino inſidens, modo galeam, clipeum, Victoriolam, tridentem, clauam, tripodem, modo concham, limacem, ſepiam tenens. Neptuni et nymphae indigenae filium diſerte edit Pauſan. X, 10. Delphinum, cui ille inſidere ſolet, Phalantho quoque adiunctum viderat Delphis Pauſan. X, 13. f. Cur *Herculeum* dixerit Tarentum Virgilius Aen. III. 551. diſputatum eſt ad e. l. in Exc. XIV. Simpliciſſimum eſt dicere, ad originem ab Heraclida Phalantho, Lacone, poetam reſpexiſſe. Eſt etiam numus ap. Golz. t. 33. 4. Muſ. Hunter. tab. 56 n. XI. in quo Hercules leonem elidens occurrit. Alius ap. Eckhel. n 6. qui ad Heracleam T. coloniam trahit numum: cum paullo ante (n. 5.) numum alium attuliſſet, qui Tarenti et Heracleae nomina coniunctim exhibet. *Neptuno ſacrum cuſtode Tarentum* Horatius ediderat. Nec tamen Neptunum in numis obſeruare licuit praeterquam in vno aureo ap. Eckhel. l. c. t. 3. 1. Quod de inferiis in Atridarum aliorumque heroum honorem *Tarenti* factis memorat Auctor de Mir. Audit. c. 114. (882. ed. Genev. C.) ad Siritas colonos pertinere reputandum eſt. Ex Laconica origine ſeruarunt heroum cultum et nomina, vt Temeni, qui ex Heraclidis erat, a quo portae Temenides appellatae, vt in Polybio legimus Exc. l. VIII, 23. Erat ante portam ſepulcrum Hyacinthi. ibid. Intra vrbem inſolito more ſepulcra ac tumuli Tarentinorum ex vetere oraculo, quod Polybius commemorat. Veteris cognationis et originis memores multa alia e Lacedaemone transtulerant, eodem diſerte monente c. 28. inter quae Eurotae nomen fuit Galaeſo impoſitum. Dioſcuri in numis: vt ap. Eckhel. l. c. n. 2. Mirationem inter haec facit, quod in numis nonnullis Tarentinorum, Athenarum inſigne, noctua, occurrit. Quid? quod nomen AΘH Pelerinus obſeruare ſibi viſus eſt (*Recueil* To. I. pl. 9. n. 51. 2. 3.) adde alios in

Cum Dorica ſtirpe oriundi et Sparta profecti eſſent, ciuitatem eos ad ariſtocraticam formam conſtituiſſe probabile ſit; idque ſi ab initio teneamus, in luce conſtituta hinc videbimus loca aliquot ſcriptorum, alioquin valde obſcura: inprimisque hoc, quod Ariſtoteles Tarentinos ab Iapygibus bello victos ac plurimis e nobilibus caeſis, paullo poſt Medica, *ex politia ad popularem ſtatum* prolapſos narrat *e*): ſublata

in Muſeo Pembrok. apud Haymium et Generoſ. de Schachmann p. 33. n. 3. ſed in his litterae exaratae ſunt ΞΟΡ; nec aliter puto in Pelerinio numo eſſe expreſſum: deſignatur forte nomen magiſtratus, quod Ὀρ prioribus litteris erat. Alios numos T. noctua inſignitos vulgauit Eckh. t. 3, 8. 9. 10. Noctuam autem a Metapontinis petitam arbitramur, forte ex iis temporibus, cum ſibi iuris in Metapontum aliquid arrogabant; niſi Metapontinorum numos eſſe dicendum eſt ad Tarentinorum honorem et obſequium excuſos. Certe in Metapontinis numis regnat Minervae caput cum noctua; quod non meminerant viri docti. Eodem modo ex Metapontinis translatam Cererem videas in aureo numo ap. Eckhel. l. c. t. 3, 1. Fuſum, quem paſſim manu teneri video a deo vel heroe, ad lanae Tarentinae praeſtantiam refero. Ceterum argenteorum numorum copia magna; aurei rariores: aerei vix reperiuntur obſeruante Eckhel. in Numis vet. anecd. p. 31. Idem in Sylloge t. 1, 5. numum protulit cum capite muliebri pulchello, altera parte cum Pegaſo dimidio.

e) Ariſtot. cuius Remp. Tarentinorum ad nos non perveniſſe dolendum eſt, in aureo de Rep. libro IV, 3. vbi oriri interdum commutationes rerump. ait, ordine ciuium alio aliis aut nimium increſcente aut decreſcente: *οἷον ἐν Τάραντι ἡττηθέντων καὶ ἀπολομένων πολλῶν γνωρίμων* (nobilium) *ὑπὸ τῶν Ἰαπύγων, μικρὸν ὕστερον τῶν Μηδικῶν, δημοκρατία ἐγένετο ἐκ πολιτείας.* Quid hoc ſit: ciuitatem *democratiam fieri ex politia,* ex ipſo Ariſtotele diſcendum eſt. Claſſicus locus eſt lib.

Digitized by Google

ſublata inter ordines ciuitatis aequilibritate, cum egenorum numerus ſuis incrementis ſuperior factus eſſet nobilitati iſta clade afflictae et imminutae. Credendum adeo eſt, cum ſumma rerum antea eſſet apud Magiſtratum et Senatum, nunc populi comitia de rebus ad remp. ſpectantibus haberi coepiſſe. Cum éueniſſe hoc narretur paullo poſt *Medica* (μικρὸν ὕστερον τῶν Μηδικῶν), tempus hoc accuratius conſtituere licet ex Diodoro *f*); contigit enim illa clades memorabilis Tarentinorum cum ſociis Rheginis, a Micytho tutore liberorum Anaxilai miſſis, quam Herodotus maximam omnium, quas nouerat, exſtitiſſe aiebat, Ol. LXXVI, 3. a. C. 474. anno poſt

lib. III, 7. ὅταν δὲ τὸ πλῆθος πρὸς τὸ κοινὸν πολιτεύηται συμφέρον, καλεῖται [κατὰ] τὸ κοινὸν ὄνομα πασῶν τῶν πολιτειῶν, πολιτεία. Cf. lib. IV, 1. p. 516. A. Politia autem talis, h. e. respublica ad communem vtilitatem a populo adminiſtrata, genus ipſi eſt ciuitatis recte conſtitutae, cuius tres ait eſſe formas: βασιλείαν, ἀριστοκρατίαν et πολιτείαν: ab iis eſſe degreſſiones (παρεκβάσεις) τυραννίδα, ὀλιγαρχίαν et δημοκρατίαν, hanc adeo politiae oppoſitam eſſe neceſſe eſt. Iam politia huiusmodi, h. e. popularis adminiſtratio legitima vix eſſe poteſt niſi magiſtratibus, conciliis et iudiciis recte deſcripta, vt eam adeo ad ariſtocratiam eo ipſo propius accedere neceſſe ſit. Aut itaque vetus Tarentinorum ariſtocratia in politiam cum temporis ſucceſſu abierat, aut politia ab Ariſtotele appellari potuit, quae aliis dicta eſt ariſtocratia. Sed prius illud probabilius. Ariſtophilides Ταραντίνων ὁ βασιλεὺς apud Herod. III, 136. commemoratus de magiſtratu eſt accipiendus, vt recte Mazoch. in Tab. Heracl. p. 97. (52).

f) Diodor. XI, 52. adde Herodot. VII, 17. Bellum cum Meſſapiis de Heraclea geſtum ad eadem tempora reuocandum eſſe apud Strabon. VI. p. 430 A. putabit, qui de finitimis agris pugnatum eſſe ex Diodoro teneat.

Digitized by Google

poſt pugnam Salaminiam ſexto. Democratia itaque ab eo inde tempore vſi ſunt, vt ex Strabone quoque conſtat *g*), ad extrema vsque tempora libertatis amiſſae: nam ipſa illa legatis Romanorum data concio in theatro popularem ciuitatis formam arguit, etſi Magiſtratum et Senatum habuere; cuius conſultum (προβούλευμα) opus erat ad bellum ſciſcendum, vt ex Livio (VIII, 27.) intelligere licet. Nec tamen male legibus et inſtitutis deſcripta ciuitas eſſe debuit, quandoquidem ad tantas opes peruenere Tarentini, vt inter ceteras Magnae Graeciae ciuitates per multos annos principatum fere tenere videri poſſent: nam claſſem habuere quantum in his oris nemo, et exercitum peditum XXX M. et III M. equitum *h*). Memoratu dignum eſt *i*), quod vulgo in libellis de hiſtoriis Romanis omiſſum videmus, antiquo eos foedere obſtrinxiſſe Romanos, ne vltra promontorium Lacinium claſſe eueherent. Commemorat Ariſtoteles inſtituta eorum nonnulla ad democratiam temperandam ac bene conſtituendam praeclara *k*): vt enim

g) Strabo VI. p. 429. A. Ἴσχυσαν δέ ποτε οἱ Ταραντῖνοι καθ' ὑπερβολὴν, πολιτευόμενοι δημοκρατικῶς. Notatum iam eſt a viris doctis, ſed parum expeditum, Epitomen legere: ἀριστοκρατηθέντες ἐν δημοκρατίᾳ. Sed indocte interpolatam eam eſſe, dicendum erat, ab eo, qui aliquando ariſtocratica rep. vſos eſſe Tarentinos audiuerat.

h) Strabo l. c. A. poſt ἱππέας δὲ τρισχιλίους, addit ἱππάρχους δὲ χιλίους. qui hi ſint, non intelligo: turmarum duces mille eſſe non poſſunt. An fuit ſingularis aliqua ac praecipua turma?

i) Appian. fragm. ap. Vrſin. Exc. Legatt. p. 344.

k) Ariſtot. de Rep. VI, 5.

enim egentibus ſuppeditarent opportunitatem rei faciendae, poſſeſſiones cum iis ad vſum communicabant optimates *l*), adeoque multitudinis ſibi beneuolentiam comparabant. Fecere porro magiſtratuum omnium duo genera, vt alii ſuffragiis populi, alii ſortitione obtingerent: ſortitione quidem, vt eos plebs quoque obtinere poſſet, ſuffragiis autem, vt reſpublica eo melius adminiſtraretur. Nec ab litteris aliena fuit ciuitas; et amplexos eſſe Tarentinos philoſophiam Pythagoricam ſatis conſtat. Clariſſimus autem inter eos fuit Archytas, qui magiſtratum quoque inter eos geſſit *m*). Rhinthon, poëta tragicus, auctor generis tragici in ludicram rem verſi, etſi Syracuſis natus, apud Tarentinos floruit. Laudatur quoque Iccus medicus, qui aegris tenuem victum

l) Ibid. κοινὰ ποιοῦντες τὰ κτήματα τοῖς ἀπόροις ἐπὶ τὴν χρῆσιν.

m) Strabo VI, p. 429. A. ὃς καὶ τῆς πόλεως προέστη πολὺν χρόνον. Ex Diogene Laertio et aliis conſtat, *Strategi* nomen fuiſſe magiſtratui, στρατηγῆσαι αὐτὸν, et quidem ſexies vel ſepties. Nomine hoc in multis ciuitatibus ſummum magiſtratum fuiſſe appellatum notum eſt. At Suidas: τοῦ κοινοῦ, inquit, τῶν Ἰταλιωτῶν προέστη. στρατηγὸς αἱρεθεὶς αὐτοκράτωρ ὑπὸ τῶν πολιτῶν καὶ τῶν περὶ ἐκεῖνον τὸν τόπον Ἑλλήνων. Si ſciremus, quem auctorem, ſatiſne grauem illum, ſequutus ſit in h. l. Suidas, Archytam fuiſſe diceremus ſummum imperatorem, στρατηγὸν, Graecarum ciuitatum foedere inter ſe iunctarum ad commune bellum gerendum. Coiiſſe enim eas in ſocietatem, et concilium habuiſſe Panhellenicum, vidimus p. 190 in diſputatione de Crotoniatis; haberique illud ſub haec tempora Heracleae ſolitum, paullo poſt ex Strabone p. 429. B. videbimus. Viuere autem Archytas deſiit paullo poſt Ol. CV. Apud Aelian. V. H. III, 27. inter philoſophos nomen eius recitatur, qui remp. adminiſtrarunt et ſuae ciuitati profuerunt.

Digitized by Google

lum praeſcribebat, adeo vt in prouerbium abiret *i coena n*). Etiam Ariſtoxeni Muſici nomen fuit rum; et Nicocles omnium citharoedorum erat leberrimus (Pauſ. I, 37.)

Habuit et haec Tarentinorum felicitas, quemdmodum opulentia et proſpera fortuna aliorum opulorum, comitem luxum ac proteruitatem. De uxu quae paſſim plurima commemorantur *o*), reetere hic nihil attinet. Spectant omnino alia ad pulentiam vrbis et ſplendorem, alia vero ad vitae iollitiem et luxuriem.

Ludos inſtruxerunt opipare, pompasque ſolnni ritu ductas. Equeſtres pompas inprimis lendido apparatu adornaſſe videntur *p*): et de his os quidem interpretamur in numis Tarentinorum quites vario habitu ac poſitu decurrentes, appoſito magiſtra-

n) Stephan. Byz. in Τάρας. Euſtath. ad Perieg. 376.

o) v. Athen. XII. p. 522. D. E. ex Clearcho: erat is Ariſtotelis diſcipulus, vt hinc tempora colligere liceat, quibus ſcripſit. id. lib. IV. p. 166. ex Theopompo. Quaeſtum inprimis fecere ex piſcatione (vnde magna Tarenti piſcatorum turba fuit: Ariſtot. de Rep. IV, 4. p. 492. A. du Val.) et ex purpura lanaque.

p) Colligas ex interpretatione vocis ταραντινίζειν apud Stephanum in Τάρας, Euſtath. ad Dionyſ. Perieg. 376, Heſych. in Ταραντῖνοι, Suid. in eod. voc. et in ἱππική. add. Victor. Var. Lect. IX, 3. Sybaritarum exemplum ſimile alias vidimus. Veſtibus iidem ornati erant pretioſis. De veſtibus tenuibus et pellucidis, quibus mares vſi ſunt, nota res eſt. cf. p. 172. v. Athen. l. c. D. Etymol. M. in Ταραντεινόν. Pollux VII, 76. Heſych. in Ταραντῖναι et Ταραντινόν. Suidas in Ταραντινίδιον.

magiſtratus nomine, qui ludos equeſtres cur videtur, diuerſi forte et hos generis: nam et clauis armati equites depugnant; occurrunt quoq κέλητες ſeu coronas manu praetendentes, ſeu ipſi Victoria coronati *q*). Quam intemperanter aut ludicro et otio indulſerint, illud maxime doc quod ne bello quidem grauiſſimo impliciti ad ſe animum adiecere. Pyrrhus itaque theatrum occl ſit et conuiuiis eos comeſſationibusque interdix praeterea gymnaſiis et ambulationibus vacare v tuit *r*); etſi haec eo potius pertinuiſſe videntur intempeſtiuis ſermonibus ſerendis ad nouas res an mos conuerterent. Ludis quidem ſpectaculisq adeo indulſiſſe feruntur, vt ferias haberent nume plures quam dies profeſtos *s*). Inter praua re publica

q) Numos videre licet apud Golz. in num. M. Graec. XXXI. II. III. de Schachman, *Catalogue des Medaill* p. 33. 34. et locis ſupra laudd. Ipſe Taras coron interdum fert. Quod idem alia attributa tenet, ben ad feſta et ludos refertur, quod uvam vel diotan ad Dionyſia, ſi tridentem, Neptunia, ſi clauam, H raclea, ſi tripodem, Apollinaria: vide V. C. Eckh Numi vet. anecd. T. I. p. 33. Vocabuli νοῦμμος vſu apud Tarentinos teſtatur Pollux ex Ariſtotelis πολ τείαις. Ceterum inter numos Tarentinorum mul ſunt ſumma arte elaborati.

r) Zonar. VIII. p. 370. Plutarch. in Pyrrho p. 392. D.

s) Ita enim haud dubie conſtituendus locus Strabonis lib VI. p. 491. A. Spectat eodem locus Athenaei IV. p 166. F. ex Theopompo. Ludos ſcenicos eo ipſo die ſpectabant, quo Romana claſſis ad portum conſpecta eſt. Dionyſia enim tum egiſſe narrantur a Dione in Exc. Legat. ex lib. XXXIV. Dionyſiorum feſto tota ciuitas temulenta, Platone teſte de LL. lib. I. p. 30 ed. Bip.

Digitized by Google

licae inſtituta memorat Strabo hoc, quod ex-
is in bello vſi plerumque ſunt ducibus. Quod
en ipſe popularis ſtatus ſuadere debuit, in quo
inem adeo excellere conſultum eſt, vt ei aequo
no pareant caeteri; nec finito bello imperium
onunt aequo animo ii, qui ad vitae priuatae
uritatem redeundum ſibi eſſe vident; aemula-
is quoque et inuidiae obtrectationisque ſtudia
em facile imperatoriae prudentiae fructum inter
es intercipiunt. Nec defuere Tarentinae plebi
nagogi ſui, vt ex iis intelligitur, quae ſub belli
n Romanis initia euenere *t*).

Attriti autem ſunt Tarentini bellis variis, quae
n Meſſapiis, Lucanis aliisque finitimis populis
ere *u*); euerſi prorſus fortunis ſuis, Romano-
rum

) v. Plutarch. in Pyrrho p. 390 C. Appiani fragm. in Exc. Legatt. Vrſin. p. 443 ſqq.

) De bello cum Japygibus ſeu Meſſapiis ſub Ol. LXXVI iam ſupra vidimus not. *f*). Cum Thuriis de Siritide pugnarunt Ol. LXXXIV. Diodor. XII, 23. Strabo VI. p. 405. C. cf. ſup. Proluſ. VII extr. XI et XIII. Super eadem terra cum Metapontinis, ibid. p. 406. B. Inter expeditiones Dionyſii, Syracuſ. tyranni, in Italiam factas Ol. XCVI. VII. VIII. ab omni belli calamitate intacta manſiſſe videtur Tarentus. Cum Dionyſio iuniore amicitiam quoque exercuiſſe videntur. Nam memoratum legimus in Athen. XV. p. 700. D. donarium ab eo in curiam Tarentinorum datum, lychnis CCCLXV candelabrum factum. Cum Lucanis bella geſſere, externis ducibus arceſſitis, Archidamo Ageſilai filio Ol. CX. 3. Alexandro Moloſſo Ol. CXII, 1-3. Agathocle ante Ol. CXV, 4. (v. Diod. XIX, 4) Cleonymo Spartano Ol. CXIX. 2. (cf. Mirab. Audit. 79.) tandem Pyrrho Olymp. CXXV. Strab. p. 429. B. Ab

 Acrotato

Digitized by Google

rum armis laceſſitis *x*) et Pyrrho rege arceſſit quem pro ſocio dominum habuere. Triumphatum eſt de Tarentinis L. Papirio Curſore II. Sp. Caruili Maximo II. Coſſ. V. C. 482. a. C. 272. Accepi ciuitas in fidem, tributum impoſitum, arma n vesque tradere iuſſi, muri diruti, relicta *tamen* l bertas (*αὐτονομία*), quam quidem et ipſam amiſe bello Punico II. *y*); quod vrbe a Romanis recept V. C

Acrotato Lacone vexati ſunt Ol. CXVI, 3. v. Diodor XIX, 70. Addi his poſſunt antiquiora bella, quae e Pauſania coniectando elicimus: narrat ille lib. X, 10 p. 822. f. ſe vidiſſe Delphis donaria Tarentinorum de victis Meſſapiis, ex aere ab Agelada facta: atqu Ageladas inter Ol. LXV. et LXX. arte clarus fuit Argumenta rerum propoſita ſunt in *Deutſch. Societ. Schriften* To. I. p. 248. Arguebant alia Tarentinorum donaria ibid. lib. X, 13. f. victoriam de Peucetiis, rege Iapygum Opi caeſo, qui auxilium Peucetiis tulerat: circa Ol. LXXV bellum hoc geſtum videtur, nam eo tempore Onatam, qui ea fecerat, vixiſſe alio loco docuimus. Aliud eorum bellum cum Iapygibus eſt, quod ex Clearcho narrat Athenaeus XII. p. 522. E. quo Carbinam, oppidum Iapygum, ſolo aequarunt in oppidanos autem incredibili flagitioſiſſimaque crudelitate ſaeuierunt. Vrbem Carbinam alibi memoratam non vidimus.

x) Nec vero impetum in claſſem Romanam adeo temere factum putemus, ac vulgo narrari videmus. Nam ex inſidiis L. Valerium portui imminere putabant (v. Zonaras VIII, 2 pr.) et ex foedere Romanis non licebat in ſinu hoc nauigare, vt ſupra vidimus. Suſpecta autem merito iam dudum habebatur ad ingentes auctus euecta Romanorum potentia, Samnitibus et Lucanis domitis. cf. Liv. VIII, 27. IX, 14.

y) Strab. VI. p. 429. C. cf. Mazoch. ad Tabb. Heracl. p. 98. cum antea ad Poenos deſciuiſſent: Appian. Annib. p. 573 ſq. (332).

Digitized by Google

C. 545. a. C. 209. factum eſſe neceſſe eſt. Acta mox colonia, quiete Tarentinos viuere et ius quam olim, teſtatur Strabo. Colonia a nanis deducta eſt Tarentum a. V. C. 631. quo m Scylacium, Mineruium, Neptunia et Cargo coloniae conditae ſunt z). Municipii tamen poſtea eam conſequutam eſſe neceſſe eſt; ita dem, vt, Legis Juliae beneficio, libertatem τονομίαν) ſuam retinere, quam legum Romano- a fundus fieri mallet: ſiquidem Strabo a) eam n Neapoli et Rhegio ſolam fuiſſe inter Graecas liae ciuitates ait, quae Graecum ſermonem Graeque inſtituta retineret: quod in colonia Romana i nullo modo potuiſſet. Si Plinium ſatis recte equimur, colonia ea non in veteris Tarenti moenus, ſed in agro conſtituta fuerat, moxque cum dem vrbe coaluerat: vbi enim de ſinu Tarentino it, *ab oppido*, inquit, *Laconum, in receſſu hoc inno ſito, contributa eo maritima colonia, quae ibi erat b)*.

Vrbem tam opulentam multis praeclarae artis eribus et aedificiis inſignem fuiſſe nemo dubitet.

P 3 Theatrum

z) Vellej. I, 15, 4.

a) Lib. VI. pr.

b) Plin. III. 11. 16. Saepe ſic Plinius de coloniis, quae cum aliis vrbibus coaluere, vt *contributas* dicat, v. c. XIV, 6. ſ. 8. 2. *Vrbanam coloniam Syllanam nuper Capuae contributam.* Non igitur aſſentimur Gallico interpreti, Poinſineto de Sivry, qui coloniam *Contributam* hinc effinxit et in ſinu Tarentino collocauit nemini auditam; et repugnat verborum ordo et copula *eo.* Veteranorum coloniam deducere iterum tentatum erat ſub Nerone. Tacit. XIV, 27.

Theatrum fuit eximium portui imminens ad p
ſpectum maris *c*); porro gymnaſium pulcherrim
et forum ſatis amplum, in quo Jovis coloſſus po
erat poſt Rhodium omnium facile maximus *d*). L
ſippi ille opus, factusque adeo vix L annis a
bellum cum Romanis ſuſceptum: nam Lyſippi a
tatem in Alexandri M. tempora incidere notum e
Reliquerat eum, propter magnitudinem difficult
temque moliendi, Q. Fabius Maximus Verrucoſ
Coſ. vrbe a Poenis recepta (V. C. 545), *quum He
culem, qui eſt in Capitolio*, ait Plinius *e*), *inde tra
ferret*. Templum Jovis commemoratum legim
in quo Pyrrhus primo cum Romanis praelio fac
titulum adfixerat *f*). Jovis καταιβάτου ſtatuam a
ſollenne ſacrum ex Athenaeo nouimus (XII. p. 52
F.). Templum Σωτεῖρας, an Junonis? apud Po
lybiu

c) Flor. I, 18. 8. Theatrum etiam alii ſcriptores memo-
rant: Florus adeo *maius theatrum*, ſi aut librario au
ipſi Floro modo fidem habere licet.

d) Strabo VI. p. 426 B.

e) Poſt Strabon. VI. p. 426. B. Plin. XXXIV. 7. ſ. 18. Re-
pertum erat ſaec. XV. in colle Palatino Herculis ſignum
e marmore factum, cum titulo, qui Lyſippi opus
illud eſſe ſignificaret. Fraude iam olim, antequam
ruina aedium vicinarum ille opprimeretur, inſcriptum
nomen ipſa res arguebat. A Coſmo Medicis emtum
ſignum nunc Florentiae in Palatio Pitti proſtat; eſt-
que id, quod Blanchinius in Palatio Caeſar. t. XVIII
exhibuit.

f) Oroſius IV, 1. — *adfigens titulum in templo Taren-
tini Iovis, in quo haec ſcripſit: Qui ante hac inuicti
fuvere viri, pater optime Olympi, Hos ego in pugna
vici, victusque ſum ab ipſis.* Metri ratio docere pot-
erat viros doctos, legendum eſſe: *Qui antehac inuicti
fuerunt, pater o. O.*

Digitized by Google

ium obſeruauimus (Exc. VIII, 28). At arx olim ariis ornamentisque refertiſſima pauca retinuit ris ſplendoris veſtigia; nam pleraque aut Carginienſes, cum vrbem capiebant, deleuerant, Romani vrbe recepta abduxerant. Fabius idem argenti vim ingentem facti ſignatique, auri XXXIII M. pondo, ſigna tabulasque, prope vt racuſarum ornamenta aequarent, in praedam degerat *g*); et iam antea bello Tarentino conto V. C. 479, in triumpho quem Man. Curius buit, praelata ſunt partim Epirotica partim Tantina ſpolia, tabulae pictae ac ſigna, aliaque xus Tarentinorum inſignia, primoque tum artis raecae opera Romanis viſu cognita ſunt *h*).

Doricam eos dictionem ad magnam elegantiam ſuauitatem expoliiſſe credere licet. Inter ea, uibus petulanter Romanos legatos excepiſſe narntur, fuit hoc, quod, quoties ab illis aliquid, vtote ab hominibus Romanis, parum Graece prolaum eſſet, tota concio ſolueretur in riſum *i*).

 Atque

g) Liv. XXVII, 16.

h) Flor. I, 18.

i) Appian. in Exc. Legat. Vrſin. p. 344. Dionyſ. Halic. in iisdem Excerptt. p. 303 f. *ἀλλ' εἴ τι μὴ κατὰ τὸν ἀκριβέστατον τῆς Ἑλληνικῆς διαλέκτου χαρακτῆρα ὑπ' αὐτοῦ λέγοιτο, παρατηροῦντες ἐγέλων καὶ πρὸς τὰς ἀναστάσεις ἐτραχύνοντο, καὶ βάρβαρον ἀπεκάλουν.* Leg. *πρὸς τὰς ἀνατάσεις*, et accipiendum de minis, quibus prouocati *ἐτραχύνοντο*, exaſperati conuiciabantur legatos, barbaros eos appellando, tandemque theatro eiiciebant. Multa ceterum habuiſſe ſingularia Dialectum Tarentinorum, cum ex gloſſis intelligimus, quae paſſim ſuperſunt,

Atque haec quidem eo commemorata a nobi
ſunt, vt ex ipſis opibus ac copiis, quas ea ciuita
conſequuta eſt, exque litterarum et artium inte
Tarentinos ſtudiis intelligeretur, non male legibu
inſtitutisque deſcriptam eſſe debuiſſe ciuitatem i
ipſo populari ſtatu, quem bene temperare ac con
ſtituere omnium difficillimum vulgo habetur. *Fl*
ruerat democratia per CC annos; cum *antea* p
CCXXXIIII annos ariſtocratia vſi non minus fel
citer res geſſiſſent. P. P. ex Academia Georg
Auguſta, d. XVII. Sept. cIↃ IↃ CCLXXV.

perſunt, v. c. in Heſychio, tum multo magis tenere
mus, ſi Rhinthonis fabulae ad nos perueniſſent cu
aliis ſcriptoribus Tarentinis. Inter gloſſas referendu
νοῦμμος apud Polluc. IX, 80. niſi forte Romana vo
Tarentum immigrauerat, vti et Himerenſium *οὐγκί*
Romanorum vncia eſſe videtur. Potuit in vtroque fall
Ariſtoteles, vt pro domeſticis vocabulis ea haberet.

XIIII.

Digitized by Google

XIII.

ACADEMIAE GEORGIAE AVGVSTAE

PRORECTOR

CHR. FR. GE. MEISTER D.

CVM SENATV

ANNIVERSARIA INAVGVRATIONIS SACRA XXXIX.

IN A. D. XVII. SEPT. cIↃ IↃ CCLXXVI.

RITE INDICIT.

Inſtituta et leges Heraclienſium, quae Tarentinorum fuit colonia.

Magna nos, Commilitones, pro neceſſitudine noſtra, proque officio et amore noſtro, tenet cupido alloquendi vos, eumque, quo vos amplectimur, animi affectum declarandi. Annus enim vertitur, ex quo nihil vobiscum egimus; quandoquidem continuato per alterum hoc ſemeſtre magiſtratu academico, defuit opportunitas publice vobiscum confabulandi, quam commendatio ſucceſſorum ſuppeditare ſolet. Redeunt nunc anniuerſaria inauguratae Vniuerſitatis noſtrae litterariae ſacra; quae cum indicenda vobis ſint, vosque ad bona

 vota

vota precesque ſitis exhortandi, vtemur occaſione oblata, et, quod facere ſolent familiares, quibus videndi ſe et confabulandi facultas per aliquod tempus fuit erepta, agamus nunc de rebus communibus, repetamusque eam diſputationem, quam anno ſuperiore eramus exorſi, vt perſequamur *inſtituta et leges ciuitatum Doricarum per Magnam Graeciam et Siciliam;* et nunc quidem de Heraclea agemus, quae diſputatio nonnulla complectetur, quae ad antiquam iurisprudentiam ſpectabunt, quaeque adeo magnae veſtrum parti, vtpote ſeu legum iuriumque, ſeu antiquitatis doctae ſtudioſis, diſplicere haud poterunt. Quod ſi cui tamen iucundius fuerit, de quacunque alia re cum adſtante vel adſidente amico ſermones ſerere, nos quidem tam moroſi non ſumus, quin illud ſine vlla noſtri offenſione facere liceat.

De Tarentinis ſuperiore proluſione egimus: quorum colonia cum *Heraclea* eſſet, in eadem Magnae Graeciae ora inter Metapontum et Sybarin, in agro mirae felicitatis, ſita, proximum eſt, vt de ea dicamus *a*). Origines quidem eius vltra Ol. LXXXVI non aſſurgunt; fuit tamen antea in iisdem

a) Egit de ea fuſe potius quam copioſe vir doctiſſ. Mazoch. in Comment. in tab. Heracleenſem. Itaque ea potiſſimum attingemus, quae ab eo parum accurate prodita aut minus commode digeſta viſa ſunt. Tenebimus autem morem noſtrum et in oram libelli reiiciemus ea, quae doctioris diſputationis videri poſſint, ne legentis oculos teneant.

Digitized by Google

iisdem locis *b*) antiquiſſima vrbs *Siris* ad amnem Sirin, Troianae vulgo originis habita *c*); etſi leviſſimo

b) Locorum felicitatem et fertilitatem praedicant Archilochi verſus excitati Athen. XII. p. 523. D. *οὐ γάρ τι καλὸς χωρὸς οὐδ' ἐφίμερος Οὐδ' ἐρατὸς, οἷος ἀμφὶ Σίριος ῥοάς.* inde etiam Siritarum luxus aliquando fuit celebratus: ib. C. *Numi* tamen *Siritarum* ſunt rariſſimi: necdum niſi ex aere minore noti: ap. Pelerin. *Supplem.* III. *pl.* 3. 8. 9. 10. et Magnan. Lucania numiſm. t. 50. in vno roſtrum nauis, adſcripto *Σειρις*, antiquis litteris: in altero et tertio caput Mercurii, vt ſuſpicor; in aduerſa parte modo vas modo aquila. Adſcriptum *Σειρι* et *Σει.* In Winckelmann. Hiſt. art. recenſ. Vindob. p. 138. laudatur numus argenteus in Muſeo Ducis Caraffa Noia: altera parte prae ſe ferens caput bouinum cum voce *Πυξοεν* antiquis litteris; altera taurum incuſum cum voc. *Σερενον.* adiectum ibi eſt, vix ab ipſo Winckelmanno, ſpectare haec *ad vrbem Syrinon;* nec hoc aut mutatum aut monitum ab Italis in verſ. Immo vero ad Sirin; cuius ciues dicti *Σιρῖται.* In vſu tamen quoque fuit (v. Steph. Byz. in *Σιρις*) *Σιρηνὸς*, et forte etiam *Σειρηνος* et antique *Σερενος.* Adſcriptum adeo in numo *Σερενον* pro *τῶν Σειρηνῶν.* Inter *Πυξοῦντα* autem ſ. Buxentum et Sirin amicitia vigere debuit.

c) Strabo VI. p. 405. A. *Σίρις, ἐφ' οὗ πόλις ἦν ὁμώνυμος Τρωϊκή.* Athen. XII. p. 523. C. *Καὶ οἱ τὴν Σίριν κατοικοῦντες, ἣν πρῶτοι κατέσχον οἱ ἀπὸ Τροίας ἐλθόντες.* conf. Lycophr. 978 ſqq. vbi quae legitur *Leutarnia* (*πολλοὶ δὲ Σῖριν ἀμφὶ καὶ Λευταρνίαν Ἄρουραν οἰκήσουσι*); de qua interpretes Lycophronis tacent, dum Cluver. Ital. ant. p. 1273. pro alio Siris vrbis nomine habet, conſentiente Mazochio p. 71. qui multa mira comminiſcitur; illuſtranda erat e Strabone lib. VI. p. 430. C. Fuit Leuternia, vt apud Strabonem ſcribitur, ora extremae Japygiae circa Barin et Leuca ad ipſum promontorium Sallentinum; a Lycophrone igitur nomen latius fuit poſitum pro ipſa Calabria. Haec niſi Strabonis auctoritas impetum ſufflaminaret, legi poſſet, *Λευκανίαν ἄρουραν.* Lucaniae enim fines ad Siritidem pertinuere.

Digitized by Google

viſſimo argumento, ſi quidem grauius aliud fuit nullum quam quod Strabo commemorat, quod Palladium ibi erat, ſeu Palladis Iliacae ſimulacrum antiquum oculis in ſolum defixis, quod Troia advectum vulgo credebatur *d*). Poſtea acceſſerunt Iones, qui vrbe vi capta in victos, quamuis ſibi ſupplices factos, nefando more ſaeuierunt; ipſi vrbem a ſe inhabitatam *Polieum* h. oppidulum appellarunt *e*). Iones illi Lydorum imperium fugerant *f*), vt adeo eos ſub Alyattis vel Croeſi tempora (puta

d) Strabo l. l. qui etiam fabulam, quam ipſe explodit, narrat, deam facinore in ſupplices commiſſo auertiſſe oculos et in terram defixiſſe. Religioſo tamen ritu coli ſolitam Palladem etiam Heracleenſibus infra videbimus. Quod ibidem ſubiicitur: καὶ τὸ Τρωάδων δὲ τόλμημα vsque ad καίπερ δυνατὸν ὄν· alieno loco inſertum arbitramur, et retrahimus ad p. 402. B. de Troianis feminis captiuis.

e) Ita Steph. Byz. in Σίρις. Strabo l. c. B. vbi τὴν πόλιν αὐτοχθόνων οὖσαν recte MSS. Χώνων habent; *Chones* enim cum *Oenotris* loca circa Siritidem tenebant, iisque ex Troianis exulibus nonnullos adhaeſiſſe exiſtimandum eſt; quandoquidem paullo ante *vrbs Troiana dicta* eſt. Argutatur Mazoch. p. 79 ſqq. dum Chanaanem in nomine Chonum et Choniae quaerit, hoc eſt Phoeniciam. Nam Χωνίαν Lycophr. v. 983. edit. v. ex Antiocho Strab. VI. p. 391. C.

f) v. Strabo l. c. A. B. At Lycophronem v. 983 ſqq. turbare calculos clamant omnes; nam aiunt eum narrare inuerſe, Ionas iam tum loca tenuiſſe, cum Troiani ſuperuenirent, eosque ab his, qui Achaeos, hoc eſt, Crotoniatas ſibi adiunxerant ſocios belli, fuiſſe in ipſo deae conſpectu caeſos; quod rerum et temporum rationibus prorſus repugnat. Scholiaſtes multo magis ineptit; quem cum parum ſapienter ſequatur Mazochius, miris commentis omnia contaminauit p. 69 ſq. Enim-

Digitized by Google

(puta circa Ol. L) ad has oras appuliſſe neceſſe ſit. Colophone profectos fuiſſe ex Athenaeo colligere licet g). Iam hi coloni Poliei ex Ionia ſceleris ſui fructum non adeo magnum nec res admodum florentes habuiſſe videntur.

Locus

Enimuero virorum doctorum feſtinationi imputandum eſt, quod Lycophroni tribuunt. Nam Calchantis nomen non ad Sirin ſpectat, ſed ad declarandum ſitum Leutarniae, de qua ante diximus. Fuit autem, vt ex Strabone diſcimus, lib. VI. p. 435. extr. Calchantis ſacellum in iis locis Calabriae in monte Drio, vt adeo Calchantis in iis locis memoriam fuiſſe conſtet. Porro non de Troianis, ſed de Achaeis aduenis loqui Lycophron putandus eſt, qui ad Troiam fuerant. Iam nihil eſt quod diuerſi tradat Lycophron ab Antiocho apud Strabonem, quam quod Achaeis aduenis ad Sirin tribuit, quod ille iis qui ſerius acceſſere, Ionibus. Nam Ξουθίδας, h. Iones, ex praua Aurati correctione legitur; ſcriptum eſt vbique Ξουθίδος ſc. θεᾶς, quae Pallas eſt, et agitur de priſtinis incolis, quos paullo poſt Ἰάονας appellat veteri nomine, quod docte poſuiſſe videtur pro Chonibus. De Ionibus, quos nos poſuimus, etiam locus eſt accipiendus, et inde illuſtrandus, in Mirab. Audit. c. 114. Λέγεται δὲ μετὰ τὸ παραβαλεῖν τοὺς Ταραντίνους, Ἡράκλειαν τὸν τόπον καλεῖσθαι, ὃν νῦν κατοικοῦσιν. ἐν δὲ τοῖς ἄνω χρόνοις, τῶν Ἰώνων κατεχόντων, Πολίειον. ἔτι δὲ ἐκείνων ἔμπροσθεν, ὑπὸ τῶν [πρῶτον κατασχόντων αὐτὴν Σῖριν ὠνομάσθαι. vti hunc locum iam olim diximus emendandum eſſe. Ceterum haec narratio de Ionibus prorſus conſpirat cum illa de Siri a Metapontinis, Sybaritis et Crotoniatis expugnata ap. Juſtin. XX, 2. vt adeo communi conſilio Italicarum ciuitatum et aduenarum Ionum rem geſtam eſſe neceſſe ſit: cf. ſup. Proluſ. X. de Crotoniatis p. 185.

g) Athen. p. 523. C. ex Timaeo et Ariſtotele. Etiam Rhodios olim ad haec littora appuliſſe, et Siritidem terram cum Sybari inhabitaſſe fama fuit: de qua ex Srrabone VI. p. 405. C. actum in Proluſ. XIV.

Digitized by Google

Locus eſt Herodoti in verbis Themiſtoclis ad Eurybiadem Laconem, in quo ille minatur, niſi pugna ad Salaminem fiat, Athenienſes, quippe qui ſemel iam naues conſcenderint, profecturos eſſe ad Sirim in Italia; eam enim a priſco inde tempore Athenienſium fuiſſe, et oracula iubere Athenienſes eam condere *h*). Spectant haec ad Ol. LXXV, 1. Ergo iam tum loca ad Sirim incolis vacua erant, et colonos, eam qui frequentarent, exſpectabant. Converterant Polieum inhabitantes Iones, ſeu Siritae, ſi ita dicere placet, animos, vt probabile ſit, ad Athenienſes, vtpote eadem ſtirpe Ionica oriundos; et forte alia interceſſerant, quae nunc ignoramus, quaeque efficere potuere, vt Athenienſium ea colonia ab priſco tempore haberetur. Iam dudum autem Athenienſes, rei naualis forte ſtudio, Italiam ac Siciliam oculis quaſi et conſilis defixerant, vt certas ſibi in iis ſedes, forte portus et naualia, pararent. Exitum res habuit mox in Thuriis condendis, et aliquanto poſt claſſe aduerſus Syracuſanos miſſa. Verum iam ante haec tempora contigiſſe neceſſe eſt, quod de Samiis narrat ex Hegeſandri commentariis Athenaeus *i*): eos aliquando Sybarin nauigaſſe, et iam Siritidem terram tenuiſſe, cum perdicum euolantium ſtrepitu perterrefacti iterum nauibus conſcenſis diſceſſerunt. Poſt Olymp. LXXXI, 4. autem nouae Sybaris coloni loca illa ad Sirim fl. quibus Tarentini imminebant, occupare voluere.

h) Herodot. VIII. 62.

i) Athen. lib. XII. p. 656. C. locus iam a Valken. ad Herodot. l. c. excitatus. Ex eodem rem petiit Euſtath. p. 789. extr.

Digitized by Google

voluere. Acciti mox ex Graecia Achaei, ad Sirim incolendam miſſi, Metapontum tenere maluere (v. inf. Proluſ. XI. vbi de Metaponto) non ſine prudenti conſilio, vt ſic Tarentinos a Siritide terra, vlterius verſus Thurios ſita, ipſi interiecti intercluderent. Mox tamen cum Thurii Ol. LXXXIII, 3. in Sybaritarum locum deducti eſſent, arma ſumſiſſe narrantur Tarentini aduerſus Thurios recens tum conditos Olymp. LXXXIII, 1. vt eos de terra Siritide depellerent (Strabo ex Antiocho Syracuſ. VI. p. 405. Diodor. XII, 23.), vt adeo credendum ſit, Thurios, vix nouarum ſedium compotes, extemplo Siritidi terrae inhiaſſe, inuitis Tarentinis. Non ſatis conſtat, quod aut horum aut illorum in hanc terram ius fuerit; niſi prudentia Tarentinis id ſuaſiſſe putanda eſt, ne ceruicibus ſuis inſiderent aduenae finibusque ſuis imminerent; videtur tamen ager incolis parum fuiſſe frequentatus, ita vt Thurii eum ſibi vindicare auderent. Eduxerunt illi copias duce Cleandria, exule Spartano (v. ſup. Proluſ. VII. de Thuriis p. 140. cf. p. 210). Conuenit mox Ol. LXXXVI, 4. a. C. N. 433. inter eos et Tarentinos, vt coloniam ex vtrisque conſcriptam in agrum deducerent Siritisque adſcriberent, Tarentinorum tamen colonia ea haberetur; hoc eſt, vt iura in eam tanquam coloniam haberent Tarentini; condita tamen vrbs alio loco, quam Siris *k*), haud dubie Tarentinorum conſilio, vt, ſi in interioribus

k) Diodor. XII, 36. *κατὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν Ταραντῖνοι τοὺς τὴν Σῖριν καλουμένην οἰκοῦντας μετοικίσαντες ἐκ τῆς πατρίδος, καὶ ἰδίους προσθέντες οἰκήτορας, ἔκτισαν πόλιν τὴν Ἡράκλειαν.*

rioribus locis illa eſſet, ditioni ſuae tanto magis obnoxia eſſet; et nomen quoque paullo poſt aliud nacta eſt, vt *Heraclea* appellaretur *l)*; ducto nomine ab heroe patrio Tarentinorum, quos a Lacedaemoniis originem duxiſſe alio tempore vidimus. *Siris* autem nauale Heracleenſium factum eſt *m)*.

Poſt haec tempora geſtum eſt bellum, quod Tarentini, regibus Dauniorum et Peucetiorum in belli ſocietatem adſcitis, de Heraclea cum Meſſapiis ſuſcepiſſe narrantur *n)*. Floruit inde Heraclea per multos annos, cum etiam *Conuentus* Magnae Graeciae in ea vrbe haberetur *o)*; nec niſi

l) Haec Strabo lib. VI. p. 405. C. ex Antiocho Syracuſano, aetate Herodoto ſuppare. Mazoch. p. 66. et p. 109 ſqq. duas vrbes, Sirim et Heracleam conditas credebat, et falſa interpunctione adductus multa mire miſcet. Paullo pinguius Plin. III, 11. *Heraclea aliquando Siris appellata.* Nec magis accurate et per prolepſin Livius Servii Tullii tempore *Heracleam* memorat in vltima Italiae ora, lib. I, c. 18. Situs Heracleae ad dextram Aciris amnis ripam, paullo remotius a mari, ſatis declaratus eſt a Strabone: et a Mazoch p. 110 ſqq. Si Parthenio Erotic. c. 7. e Phania Ereſio fabulam narranti fidere liceret, tyrannum aliquando ea vrbs habuit ab Hipparino occiſum, qui tamen ab ouibus inter ſe colligatis in fuga impeditus periit: quo facto et ſignum ex aere ei poſitum, et νόμος ἐγράφη, μηδένα ἐλαύνειν τοῦ λοιποῦ πρόβατα συνδεδεμένα.

m) v. Proluſ. XI. vbi de Metaponto p. 211. e Strabone VI, p. 406. A. B. Turbant magnopere in his viri docti, vt nuper Pelerinus in Supplem. P. III, p. 90. et me ipſum multum diuque trepidaſſe haud diffiteor.

n) v. Strab. VI, p. 430. A. cf. ſup. p. 227. *u)*

o) Strab. VI, p. 429. C. πανήγυρις. σύνοδος. de quo praeclaro inſtituto alio tempore diſputatum eſt: Proluſ. X, p. 189. 190.

finitimarum vrbium communi fortuna contacta videtur. Primum ab Alexandro Moloſſo, qui ae inhiabat, in ditionem fuit redacta, quod intra os V.C. 414 et 423 (a.C. 340 et 326) eueniſſe neſe eſt *q*). Ante Heracleam captam (nam ſi vrbem ıtum ditione tenuiſſet, conſilium illud alienum et tile fuiſſet) conuentum Magnae Graeciae ex ea e in Thuriorum terram, in locum circa Acalandrum ıium, transferre voluit, Tarentinorum odio; quon adeo in poteſtate Heraclea, tanquam colo-, vſque ad id temporis fuit *r*). Poſt haec ıpora, etſi de anno non conſtat *s*), ſui iuris ta eſt ciuitas; exſtant enim numi ab ea cuſi *t*). Poſtea

q) v. Liv. VIII, 24. cf. Juſtin. XII, 2.

r) Strabo l. c. Hoc argumento vti in hunc modum debebat Mazoch. p. 107. pro aliis quae vim nullam habent.

s) Leue eſt Mazochii p. 131. aſſertum, per Alexandrum Moloſſum Heracleam ſui iuris factam.

t) Numos aliquot recenſet Mazoch. p. 112. 113. et tab. ad p. 138. alios Magnan. num. Lucaniae. Muſ. Hunter. Originem coloniae declarat numus n. 3. in quo Tarentinorum typus eſt ſeruatus, Taras delphino inſidens, ſubſcripta ſigla: ҺHP h. e. Ἡράκλεια. Alium ſimilem, adiecta adeo voce TAP ex Muſeo Caeſareo protulit Eckhel Vir Doctiſſ. in Num. vet anecd. tab. III, 5. quem cf. p. 32. et tertium n. 11. in quo TA et ҺH. Hoc ҺH etiam alius numus apud Pelerinum exhibet (*Recueil T. I. pl.* 7, 12. et *Supplem.* p. 111. pl. 3, 7. et n. 5.) alius HE. In aliis ҺΗΡΑΚΛΕΙΩΝ vel ҺΗΡΑΚΛΗΙΩΝ legi ſolet, quod perperam Ἡρακλητῶν lectum fuit a Golzio in Sicil. et M. Graec. t. 9. tractum quoque ab eo et Paruta perperam ad Heracleam Siciliae; Etiam ҺΗΡΑΚΛΗΙ. in numo apud Eckhel. p. 36. n. 12. qui et alium ad Heracleam refert, in quo ΗΡΑΚΛΕΩΤΑΝ ſcriptum inſolito more, cum Baccho

Digitized by Google

Poſtea in bello, quod cum Tarentinis geſſeru
Romani, poſt Pyrrhi in Siciliam diſceſſum V. C
476. a. C. 278, C. Fabricius Coſ. cum Lucano
Bruttios, Tarentinos Samnitesque cecidiſſet, ciu
tates inter alias Heracleam foedere prope ſingula
adiunxit *u*). Fuit itaque ea inter foederatas ciu
tates, quae ſui iuris eſſent, niſi quod ex foede
auxilia et alia, in quae conueniſſent, mitteren
neque illa, cum Lege Julia ciuitas eſſet ſoci
data, (V. C. 664.) legum fundus facta eſſe vide
tur, etſi ſinguli ciues, atque etiam aliquando tot
Heracleenſium legio, ciuitate Romana eſſent do
na

Baccho tamen, quem cum Pallade, quae et ipſa i
numis obuia eſt, ab Heracleenſibus cultum fuiſſe
infra videbimus. Reperit iſtam vocis inflexionem i
alio numo, quem ad noſtram Heracleam ſpectar
paulo certius affirmat, Pelerinus in *Supplem. III*
p. 85. n. 6. Hercules fere ſtans exhibetur aut leo
nem elidens, vnus t. 2. ſedens in numo a *Duten*
vulgato *Hiſt. de l'Acad. d. I. T. 40. p. 94.* Alia n
commemoremus, fecit otium Raſchii induſtria in Le
xico numiſmat. voc. Heraclea T. II. P. II. p. 115 ſqq
Etiam Heraclea et Metapontum eodem numo iuncti
occurrunt: vt Hunter. Muſ. tab. 29. 30. Verum e
haec collegit Raſche p. 123.

u) Cic. p. Balbo c. 22. *ex ea ciuitate, quacum* prope ſin
gulare foedus *Pyrrhi temporibus, C. Fabricio Coſ*
ictum putatur. cf. Mazoch. p. 113 ſq. qui et foede
ratam ac ſociam, et municipium appellat. Enimuer
municipium proprie ita dictum eſſe non potuit, quan
doquidem iure ciuitatis R. vti noluit. Foederatae
autem vrbes ſunt eaedem ac ſociae, ſeu Latini ſeu
Italici iuris; etſi hoc potius genus ita dici ſolet. Di
cendum itaque Heracleam fuiſſe iuris Italici; non au
tem municipium.

Digitized by Google

ti x). An igitur municipii locum illa aliquando tinuerit, ſatis liquido non conſtare putamus y).

Q 2 Quae

x) v. Cic. pro Balbo l. c. vnde ſimul colligi poteſt, ex foedere Heracleam copias Romanis miſiſſe. Idem c. 8. *ipſa denique Iulia, qua lege ciuitas eſt ſociis et Latinis data, qui fundi populi facti non eſſent, ciuitatem non haberent: in quo magna contentio Heracliensium et Neapolitanorum fuit, cum magna pars in iis ciuitatibus foederis ſui libertatem ciuitati anteferret.* Adde pro Arch. 4. Ceterum bello Italico et ipſam Heracleam grauiter afflictam fuiſſe neceſſe eſt, quandoquidem tabularium eorum incenſum Cicero eodem loco memorat.

y) Sane quidem Mazochius ſummis viribus contendit, Heracleam factam eſſe municipium. Sed ex loco Cicer. p. Balbo 8. effici id nequit. Grauius argumentum eſſet aes Heracleenſe, quod ille poſt Conradum docto commentario illuſtrauit, in altera ſui parte Latine ſcripta, quae legem comprehendit miſcellam Romae factam, primo de recenſu ciuium agendo, frumenti populo diuidendi cauſſa, tum de viis in vrbe Roma locisque publicis tuendis, de fruendis vectigalibus publice conductis; de magiſtratibus et ſenatu in municipiis, coloniis, praefecturis, foris, conciliabulis ciuium Romanorum varia: v. c. vt ne in iis eſſent honorariae, quas nos ſupernumerarias appellamus, dignitates, et ſic porro; tandemque de cenſu in iis agendo. Iam in illa lege cum non de ciuibus modo Romae degentibus agatur, verum etiam ad municipia, colonias, praefecturas, fora, conciliabula, legem ſpectare manifeſtum ſit, Mazochius effectum eſſe ait, vt Heraclea municipium fuerit. Cur tamen, ſi iſta ratio valet, municipium, nec magis colonia, praefectura, forum, conciliabulum? Variae eſſe potuere cauſſae, cur iſti aeri Heracleenſi altero latere lex illa miſcella inſcriberetur, vt nec tamen ea ad Heracleenſes pertineret. Nec maius firmamentum ex clauſula legis peti poteſt, quod in ea municipia fundana memorantur, h. e. quae fundi legis facta eſſent. Quod

Quae huius ciuitatis inſtituta fuerint, ea quidem aetate, qua ſui iuris fuit, ex iis, quae narrata ſunt, colligi potius poteſt, quam diſertis veterum ſcriptorum locis doceri. Communia primum cum ceteris Dorici generis ciuitatibus multa eam habuiſſe per ſe patet; tum vero Tarentinorum lege et mores eam ſeruaſſe probabile fit, cum *colonia*rum officium ac pietas iſtud poſtularet; quumque adeo illi a Lacedaemoniis originem haberent, etiam ac

Quod vero grauiſſimum eſt, nec animaduerſum a viris doctis, ait Cicero a P. Craſſo Heracleenſium legionem ciuitate eſſe donatam. Quod ſi factum eſt, illo tempore Heraclea municipium eſſe nequiuit, alioquin omnes Heracleenſes ius ciuitatis R. habuiſſent. P. Craſſus autem fuit cenſor cum L. Julio Caeſare a. V. C. Varr. 665. Lata ergo iam tum erat Lex Julia de ciuitate cum ſociis et Latinis communicanda. Nec adeo Heracleenſes eam tum quidem ſuam fecerant, h. e. fundi legis facti non erant; itaque probabile fit, legionem illam, ciuitate R. donatam, ex parte eorum fuiſſe, qui ciuitatem praeferrent libertati: cum alii, vt Cicero narrat, libertatem ciuitati praeferrent. Quod ſi itaque Heraclea ciuitatem R. adſciuit, ſerius vtique hoc factum eſſe neceſſe eſt; caditque adeo tota Mazochii diſputatio caeteroqui perquam docta, inprimis p. 88 ſq. Ex loco vero Ciceronis pro Arch. c. 4 ne Cicerone quidem Coſ. adeoque V. C. 691. Heracleenſes fundos legis ſeu Juliae ſeu Plotiae factos eſſe contendimus: nam Archias eo anno Romanam ciuitatem petit ex lege Plotia, quod adſcriptus erat Heracleae tanquam ciuitati foederatae, mirum vero fuiſſet, ciuitatem Romanam petere Archiam, ſi Heracleenſes ciuitate Romana fruebantur, quibus ille tamen tanquam ciuis erat adſcriptus. Quod ſi itaque eod. l. paullo poſt Heraclea *integerrimum municipium* appellatur, nomen paullo latius poſitum manifeſtum fit pro ciuitate foederata: quemadmodum a Cicerone quoque factum obſeruatum eſt de Neapoli, ad Div. XIII, 30.

Digitized by Google

Heracleenſes nonnulla perueniſſe credere licet.
ı primum, vt a religionibus ordiamur, Hercu-
ı iis inprimis cultum fuiſſe, cum nomen decla-
tum ſpecies Herculis in numis expreſſa, leonem
:rumque elidentis z). Dionyſo ſeu Baccho ho-
res habitos, nec non Palladi, cum numi a) tum
ula Heracleenſis declarat; ex qua alia quoque
llegimus, quae ad ſtatum ciuitatis publicum ſpe-
nt, quaeque aliunde comperire non licuerat.
licet miro aliquo fortunae beneficio peruenit
nos ex innumeris aeribus deperditis ſeruata ta-
la aerea in agro Heracleenſi ab aratore, qui per
ieum torrentis per aeſtatem fere exareſcere ſoliti
ues agebat, inuenta ſub annum huius ſaeculi
XXII. In fruſta illa erat disrupta, quorum duo
itum fuere ſeu in limo detecta ſeu ſeruata; nam
imo neglecta illa iacuit, alterumque eius fruſtum
no abhinc tertio (ſaeculi XXXV.) per Brianum
Q 3 Fairfax

z) cf. ſup. t). Raro caput Herculis protome leonis ornatum, apud Pelerin. Suppl. III. pl. 3, 5. et 6. frequentius Hercules ſtans cum ſpoliis manu iniectis, ſed, praeter clauam, arcum et ſagittas tenens, pharetratus.

a) Dionyſus, Apollinis caput, et Palladis pulchellum caput, paſſim in numis Heracleenſium locis laudd. ap. Pelerin. Eckhel. Magnan. occurrunt. Videri poteſt Pallas ab antiquioribus incolis, Siritis, accepta eſſe, cum Palladis Iliacae ſimulacrum antiquum a Troianis apportatum oſtentaſſe eos ſupra viderimus. Niſi, quae verior forte ratio, a Thuriis, quos vna cum Tarentinis Heracleam deduxiſſe memorauimus, Palladem repetere placet, qui Athenienſium colonia habiti fuere. Itaque vt Pallas Poliuchos et Polias Athenarum, ita Polias in tabula Heracleenſi occurrit. Manifeſta Palladis Atticae ſpecies viſitur in numo apud Mazoch. ad p. 112. num. 2.

Digitized by Google

Fairfax armigerum in Britanniam migrauerat; alterum ad Carolum Guevara Equ. Hieroſolym. peruenerat. Mox cum Maittarius prius fruſtum illuſtratum commentario vulgaſſet, intellectum eſt ab Italis, alterum fragmentum apud ſe exſtare, quod orationem prioris continuat. Vtrumque nunc in Muſeo Herculanenſi ſeruatur, cum ante aliquot annos ex Anglia fruſtum retractum fuerit. *Eſt* autem tabula ex altera parte graece ex altera latine inſcripta. In priore quidam illa, quae graeco antiquiore Dorico ſermone exarata eſt, proponitur duplex tabula ſeu commentarius, ſeu, quod nos appellare ſolemus documentum publicum, ciuitatis Heracleenſis: alterum quidem ad agrum Dionyſo ſeu Baccho ſacrum ſpectans, cuius dimenſio quadripartita proponitur, tum quantum ſacri agri, huius dimenſionis ope, Dionyſo recuperatum fuerit, cum a priuatis eſſet poſſeſſum, et quanti id iisdem locatum, qui priuatim antea poſſederant; hinc agri terminatio peragitur. Adiectum in fine inſtrumentum locati conducti agrorum Dionyſi *b)*. Alterum documentum, vt hac voce vtamur, ad agrum Palladi Poliadi ſacrum ſpectat, cuius dimenſione facta cum intellectum eſſet, quantum a priuatis poſſideretur, eam portionem recuperarunt totumque agrum item publice locarunt finitores qui ad hanc rem publice erant conſtituti. De lege, quae in altera aeris parte, tanquam tergo, ſcripta eſt, iam ſupra ad libelli oram actum eſt. Illuſtratum eſt vtrumque monumentum docto commentario a Mazochio poſt Maittarii, Maffei, et Conradi diligentiam.

b) Συνθήκα Διονύσω χώρων.

iam. In priore itaque duplici tabula quae ad
m Heracleae publicum pertinentia animaduerti-
, huiusmodi ſunt.

Spartanorum inſtituto per Tarentinos tradito,
giſtratum habuere Heracleenſes ſummum eum-
annuum *Ephororum* nomine, ſiue vnius ſiue
ium, quorum tamen vnus ſeu ſorte ſeu ordine
eponymus, cuius nomen actis praeſcriberetur *c*).
s fuit, isque et ipſe annuus, magiſtratus *Po-
nomorum d*): quos Dio cum Praefectis vrbi com-
it *e*); tum quoque *Scriba publicus* (Γραμμα-
) ex more; commemoratur quoque Γαμέτρας,
eſt *geometra*, *finitoribus agrorum* (ὁριςταῖς) ad-
s; tum Σιταγέρται, qui ſub Polianomis rem
nentariam curabant, in certos annos, in lu-
m ſcilicet, creati *f*).

Populum Heracleenſem in tribus ac curias
ilum fuiſſe manifeſtum fit; Spartanorum phylas
obas non male comparat Mazochius *g*). *Cu-*
certis *epiſemis* ſeu ſignis diſtinctas ac deſigna-
fuiſſe probabile fit ſeu in clipeis ſeu in hermis
cippis ante curiam poſitis; certe nominibus illa
cta videmus, vt tribum Romae, demon Athenis. *h*)

) v. tab. apud Mazoch. p. 145. p. 205.

) v. p. 205. 219. 224.

) Dio XLIII, 28. et 48.

) v. tab. p. 208. 9.

) Mazoch. p. 149.

) Ita v. c. ΠΕ Καρύκειον Ἀπολλώνιος Ἡρακλήτω, h. e. Apollonius Heracleti f. ex tribu, cuius nomini initium erat ΠΕ, et ex curia, cuius inſigne erat caduceus.

Digitized by Google

Fairfax armigerum in Britanniam migrauerat; alte-
rum ad Carolum Guevara Equ. Hieroſolym. peru-
nerat. Mox cum Maittarius prius fruſtum illuſtra-
tum commentario vulgaſſet, intellectum eſt ab Ita-
lis, alterum fragmentum apud ſe exſtare, quo
orationem prioris continuat. Vtrumque nunc i
Muſeo Herculanenſi ſeruatur, cum ante *aliquo*
annos ex Anglia fruſtum retractum fuerit. *Eſt* au-
tem tabula ex altera parte graece ex altera latin
inſcripta. In priore quidam illa, quae graeco an-
tiquiore Dorico ſermone exarata eſt, proponitu
duplex tabula ſeu commentarius, ſeu, quod nos
appellare ſolemus documentum publicum, ciuita-
tis Heracleenſis: alterum quidem ad agrum *Dio-*
nyſo ſeu Baccho ſacrum ſpectans, cuius dimenſio
quadripartita proponitur, tum quantum ſacri agri,
huius dimenſionis ope, Dionyſo recuperatum fue-
rit, cum a priuatis eſſet poſſeſſum, et quanti id
iisdem locatum, qui priuatim antea poſſederant;
hinc agri terminatio peragitur. Adiectum in fine
inſtrumentum locati conducti agrorum Dionyſi *b*).
Alterum documentum, vt hac voce vtamur, ad
agrum Palladi Poliadi ſacrum ſpectat, cuius dimen-
ſione facta cum intellectum eſſet, quantum a priuati
poſſideretur, eam portionem recuperarunt totum-
que agrum item publice locarunt finitores qui ad
hanc rem publice erant conſtituti. De lege, quae
in altera aeris parte, tanquam tergo, ſcripta eſt,
iam ſupra ad libelli oram actum eſt. Illuſtratum
eſt vtrumque monumentum docto commentario a
Mazochio poſt Maittarii, Maffei, et Conradi dili-
gentiam

b) Συνθῆκαι Διονύσω χώρων.

Digitized by Google

am. In priore itaque duplici tabula quae ad n Heracleae publicum pertinentia animaduerti- huiusmodi ſunt.

Spartanorum inſtituto per Tarentinos tradito, ſtratum habuere Heracleenſes ſummum eum- annuum *Ephororum* nomine, ſiue vnius ſiue um, quorum tamen vnus ſeu ſorte ſeu ordine :ponymus, cuius nomen actis praeſcriberetur *c*). fuit, isque et ipſe annuus, magiſtratus *Po-norum d*): quos Dio cum Praefectis vrbi com- *e*); tum quoque *Scriba publicus* (Γραμμα-) ex more; commemoratur quoque Γαμέτρας, eſt *geometra*, *finitoribus agrorum* (ὁρισταῖς) ad-; tum Σιταγέρται, qui ſub Polianomis rem ıentariam curabant, in certos annos, in lu-ı ſcilicet, creati *f*).

Populum Heracleenſem in tribus ac curias ıum fuiſſe manifeſtum fit; Spartanorum phylas ıbas non male comparat Mazochius *g*). *Cu-* certis *epiſemis* ſeu ſignis diſtinctas ac deſigna- uiſſe probabile fit ſeu in clipeis ſeu in hermis ippis ante curiam poſitis; certe nominibus illa cta videmus, vt tribum Romae, demon Athenis. *h*)

v. tab. apud Mazoch. p. 145. p. 205.

v. p. 205. 219. 224.

Dio XLIII, 28. et 48.

ı v. tab. p. 208. 9.

) Mazoch. p. 149.

) Ita v. c. ΠΕ Καρύκειον Ἀπολλώνιος Ἡρακλήτω, h. e. Apollonius Heracleti f. ex tribu, cuius nomini initium erat ΠΕ, et ex curia, cuius inſigne erat caduceus.

Comitia erant *populi*, *κατάκλητος ἁλία* dicta *i*),
vt *comitia calata* apud Romanos; in iis agrorum
finitores creatos tabula docet.

Locationem conductionem agrorum publicorum fieri videmus in perpetuum, vt emphyteuſeos genus haberi poſſit, annua tamen mercedi penſione conſtituta et datis praedibus in quinquennium, h. e. in luſtrum; cuius adeo vſus no Romanis ſolis fuit. Praedes *πρώγγυω* (h. e. *προέγγυοι. ἔγγυοι*) *τοῦ σώματος* dicuntur; in quo habemus vetuſtum Romanorum morem, vt praes ſeu vindex, qui pro altero ſpondebat, et ipſe corpus ſuum obligaret, quandoquidem creditori debitoris non bona modo ſed et corpus obnoxium erat et in compedibus ac neruo teneri poterat; hinc illa ſaeuitia creditorum in nexos, cui tandem obuiam itum lege Poetelia Papiria (V. C. 428.) qua omnes, qui bonam copiam iurarent, ne eſſent nexi, diſſoluti, h. e. vt pecuniae creditae bona debitoris, non corpus obnoxium eſſet. Ita derogatum tabb. XII. legi.

Penſionem mercedis annuam fuiſſe paullo ante memorauimus. Quantum in ſingula iugera conſtitutum fuerit, ſubſcriptum non eſt, ſumma tantum cum agrorum eorumque diuerſi generis arationis, vindemiae, paſtionis, tum mercedis vniverſe appoſita. Ex agris v. c. Dionyſo ſacris in annum redibant mercedis loco CCCCX medimni cum ſemiſextario *k*). Soluta merces in frugibus et quidem

i) v. p. 154. et 260.

k) $\frac{1}{12}$ medimni. *χάδδιχον* appellabant, h. quatuor choenices, v. Mazoch. p. 134.

dem in hordeo, menſe Panemo, qui cum Julio conuenire videtur.

Menſuram publicam habuere Heracleenſes, vt ex tabula conſtat. Nec tamen genera ac nomina repetere vacat; copioſe de iis egit Mazochius. At pecuniae ſignatae genera praetermittere non poſſumus. Praeter minas enim memoratos in tabula videmus *νόμως ἀργυρίω* h. *νούμμους*, numos *l*). Fuiſſe *νοῦμμον*, qui Tarentinis quoque, forte et aliis Magnae Graeciae ciuitatibus frequentatus eſt, quartam drachmae partem, ſatis conſtat, *vnum obolum cum dimidio m*), atqui is exaequat *ſeſtertium numum* Romanorum *n*): quos adeo hoc numorum genus a Graecis ciuitatibus accepiſſe patet; intelligiturque inde etiam hoc, quod mirationem facere poteſt, cur Romani tam inaequali diuiſione in duo et dimidium aſſes vſi ſint; accommodanda ſcilicet erat argenti ſignandi et numerandi ratio ad morem Graecarum ciuitatum, quarum commerciis vtendum erat.

Multae genus, *δίκαι τριακοσταῖαι*, aliquoties in tabula memoratur; obſcurum tamen eſt, quale illud fuerit. At illud manifeſtum eſt, a Lacedaemoniis accepiſſe multa Heracleenſes etiam in ſermone ac verbis ſingulis, quorum forma omnino eſt Dorica. Inprimis notatu dignum, quod menſium nomina, quae vulgo pro Macedonicis habentur, Dorica et Laconica fuiſſe ex hac tabula intelligitur

l) v. p. 216.

m) $1\frac{1}{2}$ oboli.

n) $2\frac{1}{2}$ aſſium, mox quatuor aſſibus aeſtimatum.

Digitized by Google

ligitur, in qua Panemus, qui cum Iulio, et Apellaeus memoratur, qui cum Decembre comparari ſolet *o*).

Iam ex his hactenus diſputatis intelligi poteſt illud quoque: in tenuibus quamuis antiquitatis reliquiis, quandoquidem integra nobis tam pauca ſeruauit fortuna, reperiri poſſe multa, modo ſit qui callide inquirendi artem teneat aut otio abundet.

Enimuero ne ſermonem nimium producendo moleſti ſimus, progrediendum nunc eſt ad id, cuius cauſſa ſuſcepta eſt tota haec commentatio. Indicenda a nobis ſunt publice in diem craſtinum ſacra academiae noſtrae anniuerſaria, quandoquidem propitio numine ea nobis contigit felicitas, vt republica ſalua et incolumi illa redeant. Praedicanda habemus diuinae indulgentiae munera multa et ſingularia, quorum interpretem audietis academiae oratorem, rhetorices profeſſorem,

CHR. G. HEYNE,

cui prouincia haec orationis habendae ex more eſt tradita, in qua pauca praemittet ad nobile illud Ciceronis dictum: *neminem virum magnum ſine aliquo afflatu diuino vnquam fuiſſe p*). Inter reliqua quae proſperum

o) Alia omittimus, quae propter Doriſmum notatu digna ſunt. *Φίντια* pro aurigationis loco habebat ex loco Pindari et eius Schol. male accepto (Olymp. VI, 37.) Mazochius; ſed cauſſam ipſe mox deſeruit; nam *πὰρ τὰ Φιντία* ſunt *παρὰ τὰ τοῦ Φιντίου* ſc. *χρήματα*. Ita et *τὰ τῶ Ἡρωίδα* et *τὰ Ἡρωίδεια* de agro Herodae alicuius accipienda ſunt.

p) Cic. N. D. II, 66.

proſperum rerum et ſecundum curſum declarare poſſint, munificentiae regiae genus publice commemorabit, cum Indulgentiſſimi noſtri Regis imaginem ex marmore perquam affabre elaboratam, academiae dono miſerit publico loco in bibliotheca Regio - Academica ponendam, Regina Sophia Charlotta, dulciſſimum ciuibus, et orbi terrarum cariſſimum nomen; vt adeo munus per ſe ſplendidum mirum quantum ſplendoris ex duplici dote habeat, quod et ab Optima Regina profectum et Optimum Regem ad viuum expreſſum exhibet. Quae noſtra ſollennia, cum ipſa pompa, quae ad templum academicum ducetur, vt Comites illuſtriſſimi, vosque genere, et, quae generis ſplendore potior habenda, indole et ingenio ac morum honeſtate, ornatiſſimi Ciues, veſtrae frequentiae tanquam luce fulgeat, hac ipſa tabula propoſita noſtrisque precibus humaniſſimis efficere voluimus. P.P. in Georgia Auguſta d. XVI. Sept. cIↃIↃccLXXVI.

XIV.

Digitized by Google

XIV.

ACADEMIAE GEORGIAE AVGVSTAE

PRORECTOR

CHR. FR. GE. MEISTER D.

CVM SENATV

SVCCESSOREM SVVM

ERN. GOTHOFR. BALDINGER D.

CIVIBVS COMMENDAT

IN A. D. II. JANVARII CIↃ IↃ CCLXXVII.

Abſoluitur commentatio de rebuspublicis Magnae Graeciae et Siciliae ſtirpis Doricae; tum de Chalcidicis et reliquis.

Quod in ciuitatibus liberis et ad popularem ſtatum deſcriptis, priſcarum inprimis aetatum, inſigni honori ac laudi eſſe, et inter adminiſtratae cum fide et dignitate reipublicae, rerumque quietarum ac tranquillarum, argumenta certiſſima haberi ſolebat, ſi vni eidemque ciui populi ſuffragiis per plures annos continuati erant magiſtratus honoresque ſummi: hoc in academica hac ciuitate, vt alia nunc de nobis ipſis taceamus, veſtrae ſaltem,

Commi-

Digitized by Google

Commilitones, laudi ac praeconio veſtrae virtutis vt cedat aequum eſt, cum, pro ſemeſtri magiſtratu, quem lex mandare ſolet, continuati per ſeſquialterum annum faſces declarent ſaltem hoc, veſtrum obſequium, veſtramque obſeruantiam ac modeſtiam fuiſſe tam eximiam, rerumque noſtrarum ſtatum difficultatibus et moleſtiis, quae turbidorum ingeniorum et inutilium ciuium fraude creari plerumque ſolent, tam parum impeditum ac vexatum, vt nihil eſſe videretur, cur aut eum, qui magiſtratum ſummum academicum gereret, honoris mandati poeniteret, aut ſummi rerum noſtrarum Curatores onus hoc ab his humeris, qui illud ſuſtinebant, amouendum eſſe cenſerent. Saltem curae noſtrae ac vigiliae tam felices habuere ſucceſſus, vt res florentes ac validae tradi poſſint ei, qui nunc in magiſtratus vices more ac lege eſt ſucceſſurus. Transferentur enim die craſtino faſces academici in domum Viri Experientiſſimi omnique humanitatis laude florentiſſimi,

ERNESTI GODOFREDI BALDINGERI.

Cum de ſtudiis veſtris, Commilitones, in Virum veſtro amore veſtraque obſeruantia digniſſimum iam ſatis conſtare arbitremur: certam et exploratam fouemus ſpem, fore, vt vos laudem praeclare partam tueri, legumque obſequium ac vitae officiique ſanctitatem praeſtare tanto magis cordi curaeque habere velitis, quo turpior eſſe ſolet laudis, quam ſemel aſſequuti eramus, amiſſio, retinendae contra pertinacia honorificentior et glorioſior.

Cum

Digitized by Google

Cum interea, vt ſtudia veſtra acuamus, Ciues, in hac ipſa tabula, in qua, vt craſtino die fauſtis noui magiſtratus auſpiciis frequentes adeſſe velitis, edicimus, de re aliqua docta et ad communia ſtudia ſpectante, nonnulla praefaminis loco diſputare mos ac lex iubeat: pertexere placet telam, quam aliquoties abruptam iterum conglutinatam *retractauimus*, de rebus publicis per Magnam Graeciam earumque inſtitutis ac legibus, eamque aut conficere nunc, aut, ſi res minus ita fert, prorſus ſeponere conſtituimus.

Subſtitit noſtra inquirendi et inueſtigandi ſedulitas in *Dorici generis* coloniis, et quidem in *Tarentinis* eorumque colonis *Heracleenſibus*. Supereſt itaque, vt adiiciamus ea, quae de ceteris Doricae ſtirpis ciuitatibus erui poſſunt. Recenſebimus autem haec omnia breuiter et ſtrictim, vt ne, dum ſingula nimis diligenter perſequimur, aut rerum ſumma e manibus elabatur, aut ad legentium taedium protrahatur oratio *).

A *Lacedaemoniis* ductos vidimus *Tarentinos:* cum profecti eſſent in ea loca Partheniae iam ſub Ol. XVIII,

*) In vrbibus Siciliae curioſius et copioſius illuſtrandis eo minus operam noſtram collocamus, quo notiora haec ſunt et aliorum opera tractata: inprimis Cluverii, d'Orvillii, praeter ſcriptores e popularibus. In prolegomenis Principis Caſtelli ad Inſcriptt. Siciliae iterum loca Thucydidis et Scymni Chii exſcripta et appoſita ſunt. Itaque nec nimis diligenter enotandis laboramus. Nam propoſitum erat ea perſequi, quae obſcura, aut neglecta, aut minus ſubtili iudicio videbantur eſſe exacta, ita vt, quid inde confici et intelligi poſſet, non eſſet animaduerſum.

XVIII, 2. a.C. 707. Tarentinorum colonia fuit *Heraclea* ſub Ol. LXXXVI, 4. et a.C. 433 deducta.

Altera coloniarum Doricarum ſtirps a *Corinthiis* fuit oriunda. Corinthus enim, etſi initio ab Aeolibus eſſet habitata, reditu tamen Heraclidarum in Peloponneſum facto, ab Alete occupata Dorienſibus ceſſit (Thucyd. IV, 42. Pauſan. II, 4. p. 120) circa 1100 a. C. cumque regibus ab eo ortis aliquamdiu paruiſſet, in Bacchiadarum poteſtatem venit a.C. 779. vt regeretur Senatu CC virorum ex ea gente conſtituto. Succeſſit Cypſelidarum dominatio Ol. XXX, 2. a.C. 659. eaque deiecta (a.C. 584. Ol. XLIX, 1. Lacedaemoniis opitulantibus, vt ex Plutarcho Opp. To. II. p. 859. D. aſſequi licet) populare imperium eſt conſtitutum *a*). Iam hoc

a) Phidonem laudat Corinthium vnum ex antiquiſſimis legumlatoribus Ariſtoteles de Rep. lib. II, 6. p. 240 H. ed. Genev. nec tamen temporum notatione adiecta vlla. Potuit adeo alterius ciuitatis eſſe quam Corinthiorum; potuit etiam commentari tantum de legibus. Phidon Cumae Aeolidis legislator proditur in fragm. Heraclidis (p. 22) *Φείδων, ἀνὴρ δόκιμος, πλείοσι μετέδωκε τῆς πολιτείας· νόμον θεὶς ἐπάναγκες ἕκαστον τρέφειν ἵππον. Προμηθεύς δέ τις, ἀνὴρ δραστήριος καὶ ἱκανὸς εἰπεῖν, χιλίοις παρέδωκε τὴν πολιτείαν.* Nam Phidon Argis ab Ariſtotele in *πολιτείαις* memoratus ap. Polluc. X, 48. eſſe vix potuit; is enim fuit idem, qui tyrannidem occupauit: Ariſtot. de Rep. V, 10. p. 538. C. Etſi et inter hos fuere, qui bonas leges conderent: exemplo eſt apud ipſos Corinthios Periander: cuius leges haud malae recenſentur in Heraclidis fragm. p. 16. Summam probabat omnium bonorum aequalitatem, adeoque multo magis agrorum portiones aequas, quae libertatis in ſtatu populari fundum facere videntur.

Digitized by Google

hoc idem reip. adminiſtrandae genus in coloniis C rinthiorum ſeruatum eſſe ex more probabile fit, ai ſtocraticum quidem in antiquioribus, democraticu autem in ſerioribus; temperatum tamen et circumſci ptum; vt vel ex Plutarcho colligas in Dione p. 98 D. Poſuimus autem annos ex vulgari computan ratione, cuius fundus eſt Euſeb. et Ariſtot. Rep. V, 12

Ceterum coloniarum numero felix fuit Corii thus. Praeter Corcyram enim, Epidamnum *b* Leucadem, Anactorium, Ambraciam, fuere ext Graeciae fines aliae, quarum nobiliſſimae *Syracuſa* ab Archia ex Heraclidis oriundo deductae, paull poſt Naxum a Chalcidenſibus conditam, adeoqu anno tertio Ol. V. ſeu, quod melius ad Thucydi dis rationes conſtituas, Ol. XI, 2. *c*) [Thucyd. VI 3.]; nec facile vno eodemque anno abſolui potuer vrbium condendarum primordia. Dorici generi ac ſermonis fuiſſe Syracuſas, inter omnes conſtat Aſſumſerat etiam Archias alios Dorienſes, qui ad promontorium Italiae Zephyrium adhaeſerant (Scymnus Chius v. 277 ſqq.) Δωρίζειν autem Syracuſanis fuiſſe domeſticum, vel ex nobili Theocriti loco teneri poteſt (Id. XV, v. 91-93). Varius fuit reipublicae ſtatus: ariſtocraticus quidem ab initio; id quod colligimus ex Herodoto (lib. VII, 155).

b) Epidamniorum legem laudat Monteſquieu lib. IV, 6, ex perperam accepto Plutarchi loco, quem inuenias To. II. opp. p. 297. E.

c) a. C. 735. De his ſatis copioſe actum a viris doctis ad Marm. Arundel. tum a Dodwello et al. cf. Simſon. Chronic. 3272. Cauſſa autem Archiae in coloniam profecti a flagitio ducta erat: v. Diodor. Exc. T. II. ed. Weſſ. p. 548 extr. et ibi Weſſel.

Digitized by Google

. Cum plebs aduerſus optimates turbas con-
et *); Gelo rex eſt conſtitutus circa Olymp.
XII, 2. a. C. 491. Succeſſere fratres Hiero et
ſybulus; quo eiecto popularis ſtatus reſtitutus
dor. XI, 68.) Ol. LXXVIII, 3. (a. C. 466.)
s habuit viciſſitudines, cum vix vnquam de-
t, qui regnum affectarent: inter quos reginam
ſtidem fuiſſe numi docent. Emendatus ciuilis
s mox Diocle leges ferente Ol. XCII, 1. a. C.
†); cumque eum magiſtratus ſortito legendos
tituiſſe audiamus, ad popularem eum formam
liuiorem fuiſſe probabile ſit (v. Diodor. XIII,
35. cf. Ariſtot. de Rep. V, 4. p. 522 E. qui di-
ait, politiam in democratiam eſſe mutatam.)
tamen valuit legum vis aduerſus malas Dio-
i artes, quibus ille paullo poſt tyrannidem eſt
ſequutus Ol. XCIII, 3. a. C. 406. (Diod. XIII,
. Cum Dionyſio iuniore eiecto ſeditionibus,
r quarum cauſſas refert Ariſtoteles de Rep. V,
quod peregrini et mercenarii milites ciues facti
nt, modum ſtatuere nequirent Syracuſani, ad
inthios, tanquam ad parentes liberi, conuerſi
cibus ſuis impetrarunt, vt Timoleon mitteretur
Ol.

*) Forte ea de cauſſa, quam Ariſtoteles refert de Rep. V, 4. pr. vt doceat, verti reſp. interdum paruis de cauſſis.

†) De his legibus haec ex Diodoro conſtant: fuiſſe poenas improbitatis conſtitutas acerbiſſimas, definitas tamen curioſe, et ex merito cauſſae. tum eas breuitate orationis et obſcuritate laboraſſe. ἐστὶ δὲ κατὰ τὴν λέξιν σύντομος, καὶ πολλὴν τοῖς ἀναγινώσκουσιν ἀπολιπὼν ἀναθεώρησιν.

Ol. CVIII, 3. a. C. 346. qui popularem reip. f
mam ad Dioclis maxime legum exemplum reſti
Cephalo vſus Corinthio, viro docto ac prudenti
Diodor. XIV, 70 et 82.) „Priuatorum quo
contractuum iura et cetera diligenter ordinans,
hoc maxime operam dedit, vt aequalitatem inſ
raret.„ Haec quidem maxime ad Dioclis ex
plum; at quae ad reip. adminiſtrationem pert
bant, ea de ſuo iudicio conſtituit.„ Nouis ite
ſeditionibus vexata ciuitas Agathoclem regem a
pit Ol. CXV, 4. a. C. 317. Recruduerunt tu
poſt eius mortem, arceſſito quoque in Sicil
Pyrrho rege, donec Hieroni ſumma rerum tra
eſt Ol. CXXVII, 4. a. C. 269. quo tempore P
dorum aliquem veteres Dioclis leges, propt
quod priſca lingua conſcriptae difficiles intellectu eſ
retractaſſe conſtat (v. Diod. XIII, 35). Poſſunt
que leges nonnullae et inſtituta Syracuſanor
memorari, ſed vt plerumque difficile dictu ſit,
quod tempus et ad quem auctorem ea ſint re
canda *d*). Sufficiant hae tanquam lineae du
eorum, quae de hac ciuitate ſingulari libro eſſ
exponenda.

Condi

d) v. c. apud Athen. XII. p. 521. B. *ne feminae auro,*
rido colore et purpura vterentur, niſi quae ſe ſco
rum loco eſſe profiteri vellent (ſimilem ſupra in L
crenſium legibus vidimus p. 33. 34.) Cum e Phylar
hiſtoriis petitus ſit is locus, qui res Syracuſan
Pyrrhi inde diſceſſu erat exorſus; incertum ſit, an
ſuperioribus temporibus res retracta fuerit. L
autem et ipſi Syracuſani infames fuere: v. c. Ath
XII. p. 527. C. quod tamen ad tyrannorum temp
ſpectare videtur.

Digitized by Google

Condiderant autem Syracuſani et ipſi colonias
ſtrali inſulae parte (Thucydide auctore VI, 5.)
ſ, LXX annis poſt Syracuſas conditas, adeoque
XVIII, 4. a. C. 665. et XX annis poſt, adeo-
Ol. XXXIII, 4. a. C. 645 *Caſmenas;* tandem
a Syracuſis conditis CXXXV *Camarinam*, Ol.
, 1. a. C. 600. Euerſa eſt Camarina, quoniam
uium detrectauerat, ab ipſis conditoribus annis
XXVI poſt (hoc eſt Ol. LVI, 3. a. C. 554.), vt
mno diſcimus (v. 293, 4. 5.). Iterum eam
idit Hippocrates Gelae tyrannus (paullo ante
XXII, 3.) ſed et hac a Gelone euerſa, deducta
aullo poſt colonia tertia (v. Thucyd. l. l. Hero-
VII, 154-156.) iterum aucta ſub Ol. CX, 2.
dor. XVI, 82. extr.). Omittimus in hoc cenſu
s ſerius ciuibus frequentatas, vt Timoleontis
a ſub Ol. CX, 2. Agyrinam (Diod. eod. loco).

Megarenſes, qui et ipſi inter Dores fuere, *Hy-*
ſeu *Megara* condidiſſe, ſub ea ſtatim tempora,
Naxus a Chalcidenſibus habitari coepiſſet,
que ſub Ol. XI. e Scymno colligimus *e*). *Hy-*
ſ *Megarenſes* intelligendos eſſe manifeſtum fit;
ſertior eſt in eam rem Thucydidis locus (l. VI,
in quo eos conditos ait eſſe annis CCXXXXV
uam a Gelone Syracuſano moenibus expelle-
r, id quod ad Ol. XI. calculos reuocat. La-
is, qui Megaris in Atticae finibus coloniam
xerat, primo Trotilum tenuerat, cumque
tinos mox conceſſiſſet, inde eiectus, Thapſum

R 2 condi-

Scymnus v. 276. Οἱ Χαλκιδεῖς κτίζουσι Νάξον· οἱ Μεγαρεῖς δὲ τὴν Ὕβλαν.

condiderat: qua poſt eius mortem relicta, dig erant illi qui Megara inhabitarunt. Habemus que et *Thapſum* inter ciuitates Doricae orig Syracuſanorum ditioni eam mox ſubiectam f vicinia vrbis credere iubet.

Rhodiorum coloniae non minus ad Dori genus ſunt referendae: nam Rhodios et Do ſtirpe fuiſſe ortos et Dorice loquutos nota res Fuit ex hoc genere *Gela*, quam annis a Syra conditis XXXXV (Ol. XXII, 3. a. C. 690) de xere Antiphemus Rhodo et Entimus Creta colo adductis (v. Thucyd. VI, 4. Herod. VII, 153. S lig. ad Euſeb. p. 80.). Dorica inſtituta eam ten Thucydides diſerte tradit *f*). Gela profecti CVIII annis poſt, (Ol. XLIX. 3. a. C. 582.) *Agrigentum* condiderunt, Ariſtonous et Pyſti Impertita iis eadem inſtituta Dorica *g*). Ex A*gentinorum* rep. vnum hoc habemus, quod Pol IV, 174 et IX, 80. ex Ariſtot. tradit, XXX λιτρῶν, q totidem oboli ſunt, multam apud eos fuiſſe. G resp. in Ariſtotelis πολιτείαις fuit, vt fere pleran que ceterarum ciuitatum: quae ſi ſupereſſent, lius nobis de cauſſis conſtaret, cur nulla ea fuit, quae non tyrannos ſuos aliquando nacta eſ etſi facile intelligitur, in omni rep. populari, iam optime temperata, ſi opulentia partis alic ciui

f) Thucyd. VI, 4. νόμιμα δὲ Δωρικὰ ἐτέθη αὐτοῖς. de v. ad Pindar, Pyth. I, 118.

g) Thucyd. VI, 4. add. Scymnus 291. Itaque apud A gentinos religio Jovis Atabyrii erat a Rhodiis de cta. Polyb. IX, 21. Fertilitatem agri et ex ea diu et luxum praedicant Polyb. et Diodor.

Digitized by Google

m, aut certae claſſis opes inualuere, neceſſario ligarchiam et tyrannidem res ſe inclinare. In Rhodiorum colonias memoratas legimus *Parpen* et *Salapiam* in Apulia *h*).

Sed

Hanc Elpias cum Cois condidit: Strab. XIV. p. 967 B. Congeſſit pleraque quae huc faciunt Meurſ. in Rhodo I, 18. nec tamen vbique ſatis ſubtiliter. Difficultatem haud paruam facit Rhodiorum colonia modo circa Sirin fl. modo circa Sybarin fl. memorata. Loca ſunt ap. Strabon. VI. p. 405 C. XIV. p. 967 B. et Mirab. Audit. c. 115. Quae ex his locis colligimus, haec ſunt: fuiſſe qui traderent, Rhodios ad loca circa Sirin acceſſiſſe et ibi vrbem Sybarin tenuiſſe, quam alii cum Sybari fl. et vrbe Sybari ad eum ſita, adeoque ab altera illa diuerſa, permutarunt: repetita narratio ex erroribus Tlepolemi, qui occiſo Licymnio Argis fugerat, et poſt varios errores, quos poeta aliquis ornaſſe et amplificaſſe videtur, Rhodum appulerat: v. Apollod. II, 8. 2. et Not. Adſcribemus loca: et primo quidem ex Mirab. Audit. 115 Philoctetem ſepultum eſſe ad Sybarin fluuium: *βοηθήσαντα Ῥοδίοις τοῖς μετὰ Τληπολέμου εἰς τοὺς ἐκεῖ τόπους ἀπενεχθεῖσι, καὶ μάχην συνάψασι πρὸς τοὺς ἐνοικοῦντας ἐκείνην τὴν χώραν.* Iam Strabo XIV. p. 967 B. vbi de Rhodo: Ἔνιοι δὲ τῶν Ῥοδίων καὶ περὶ Σύβαριν ᾤκησαν κατὰ τὴν Χωνίαν (vt legendum pro Χαονίαν. nam Chones cum Oenotriis loca inhabitarunt: conf. Proluſ. XIII. *e*). Tertius locus, ap. Strab. VI. p. 405. C. impeditus eſt: Egerat de antiqua vrbe Siri: Τινὲς δὲ καὶ Ῥοδίων κτίσμα φασὶ καὶ τὴν Σειρῖτιν καὶ τὴν ἐπὶ Τεύθραντος Σύβαριν. Quae ſi ſic accipiuntur vt ſint: „Quidam et Siritidem et Sybarin ad Teuthrantem Rhodiorum colonias faciunt„ ab omni rerum fide abhorrent; nec Teuthras fl. notus eſt in his locis. Sed pro Σειρῖτιν probabile ſit legendum Σεῖριν l. Σεῖριν, nam vtrumque vſus fert; tum τὴν ἐπὶ Τεύθραντος Σύβαριν intelligere licet *coloniam auctore ac ductore Teuthrante Rhodio conditam:* vt adeo narratum eſſe neceſſe ſit, „Sybarin et ipſam aliquando a Rhodiis conditam fuiſſe.„ Liceret forte cogitare de altera Sybari inter Hydruntem

Sed et *Meſſanam* ad Doricum genus ſpec neceſſe eſt, ex quo Meſſenii eam occuparunt: c antea Zancle dicta, Chalcidicae ſtirpis fuiſſet inf.). Eius colonia fuit *Pyxus*, ſeu *Buxentum* Lucanis (Strabo VI. p. 388. A. B.) ſub Ol. LXXV 2. a Micytho deducta: Diod. XI, 59 extr. Et *Tyndaris* in Sicilia Meſſenios colonos habuit (Di XIV, 78.).

Tandem commemoranda *Lipara* inſula, qu colonia a *Cnidiis* deducta inſederat (vid. Scymn 261. 2. Diodor. V, 9. Strabo VI. p. 422. B.).

Locros, de quibus ſuo tempore egimus an inter Dores referre liceat, dubitari poteſt. N Locri, a quibus originem habuere, Aeolicae ſti annumerandi ſunt. Dorico quidem ſermone e vſos eſſe docuit Bentleius †). Sed Aeolicum g nus plerumque in Doricum ſermonem et inſtit abiiſſe, etiam aliis exemplis obſeruaſſe nobis vi mur; et adhaeſerant Locris Epizephyriis aliquan coloni ex Lacedaemoniis, Polydoro regnan adeoq

tem et Brunduſium ſita, quam Pauſan. II, 19. p. 4 narrat poſthaec *Lupiam* dictam. v. ſup. Proluſ. V extr. not. *x*). Ita coniiciat aliquis ἐφ' vel ἐπὶ Ὑδρο τος Σύβαριν in Strabone fuiſſe ſcriptum. Verum h eſt hariolari; nec quicquam hinc efficitur, cui ſ firmiter inſiſtas. Paullo ante haec Strabonis ve locus ille καὶ τὸ τῶν Τρωάδων — δυνατὸν ὂν male culcatus eſt e margine et retrahendus ad p. 402. de mulieribus Troianis, quae naues combuſſere, a batur.

*) ſup. p. 46 ſq. et an inter Dores referendi ſint p. 48.

†) *Diſſ. upon Phalaris.* p. 355–58.

oque a. C. 724. *i*). A Locris conditus in adſo Italiae littore, quod ad occidentem ſpectat, *pyo*, quem Bruttiis, qui occupauerant, ademtum mani *Vibonam Valentiam* nuncuparunt (v. Scymn. 7. Strab. VI. p. 393 C.). Etiam *Medma* a Locris ndita (Scymnus ibid. et Strabo p. 394 B.)

Dorienſibus annumeranda eſt, ſi Solinum *k*) dimus, *Poſidonia* ſeu *Paeſtum*, quod, non tam uentis, quam diligentius inſpectis ruinis, a viginti de annis clarum nomen habet. Grauior tamen Scymni Chii auctoritas *l*), tum expreſſa Strabos *m*), qua Sybaritis Paeſti primordia tribuuntur, adeo in Achaica ſtirpe illa relinquenda ſit. Sane orici ſermonis vſum fuiſſe Paeſtanis numi docent, quibus ipſum eorum nomen Dorice, etſi mira m varietate, ſcribitur; potuit tamen ſermo Docus ſerius adſciſci, potuit eſſe communis Achaeis, orum ſermonem aliunde parum cognitum habeus, etſi eum Dorico propiorem fuiſſe, multa rſuadent vt credamus; tum vero iis, qui Sybarin ndiderant, adiuncti fuere Troezenii: iam autem

 Troezen

i) Pauſan. III. 3.

k) Solin. c. 2. *Paeſtum a Dorenſibus*, ſc. conſtitutum.

l) v. 245. ex certiſſima Salmaſii emendatione: *ἥν φασι Συβαρίτας ἀποικίσαι ποτὲ*, cum *Συμβρίτην* vel *Συμβρίτας* ante legeretur.

m) Strabo V. p. 384 cuius verba male a Mazochio Tab. Heracl. p. 409. poſt alios vexata ſic accipi debent ex ſermonis vſu et lege: „Sybaritas ad mare ab initio locum muniiſſe, inde colonos mox ad interiorem locum ſe contuliſſe, ſcilicet eundem, quem Poſidonia condita occupabat. Poſtea Lucanos vrbem in poteſtatem ſuam redegiſſe, iisque eam ademtam eſſe a Romanis.„

Digitized by Google

Troezen in Dorum poteſtatem ſub Heraclida
reditum venerat. Retinuere iidem Sybarita
Troezeniis Neptuni religionem, quam Paeſt
quoque in numis ſeruauere, Neptuno fere trid
tem in iis iaculante expreſſo. Quo tempore Sy
ritae Poſidoniam antea a barbaris habitatam *mun*
rint, non conſtat; citra Ol. LXVII, 2. 3. a. C. 5
tamen primordia vrbis retrahi nequeunt *). A
bus eam et opibus floruiſſe declarant ipſae ruin
et numi. Reliqua de ea ciuitate paucis perſeq
non pigebit *n*). Non conſtat quo tempore Poſid
nia ſub Lucanorum ditionem ceſſerit; etſi ceſſiſ
ſatis conſtat: Strabo VI. p. 390. 1. Nondum *L*
cani haec loca inſederant tum, cum Graeci ora
Tarentini ſinus occuparent: id. p. 388 C. Veru
Samnites, cum nimis laetis ſobolis incrementis fl
rerent, miſere qui ab orientali Silari fl. parte agr
inſiderent (ibid. p. 389 A.) Oenotris ſeu Chonibu
expulſis; adeoque nec Graeci tum in interiora terra
verſus occidentale Italiae inferioris littus proceſſerun
Circ

*) Ante L. Olympiadem conditam eſſe, contendit d'Ha
caruille ex formis in numis p. 194. 5. 6. T. IV. *Va*
Etruſchi et in *Recherches* l. c. p. 463 ſq. argument
nimis incerto et lubrico.

n) Ii, qui feciſſe otium videri debebant, errorum et com
mentorum plurimorum profligandorum taedium rel
querunt, auctores, inquam, qui de ruinis Paeſtan
egere, inprimis *Th. Maior*, et is, quem ſequutus eſ
Mazochius in tabb. Heracl. Collectan. I. p. 507 ſq
tum *Goſſe* Paeſt. Origg. et, qui omnes multis pa
ſangis antecedere videri voluit, *Paullus Antoni*
Paoli in Diſſertationibus Paeſtanis. Actum eſt d
hiſce ſcriptis diligenter in *Recenſibus litterariis Go*
tingenſ.

Digitized by Google

Circa Ol. LXXXV, 3. ante C. N. 438. V. C. 316. Samnites Campaniae fines adorti Etruſcos colonos expulere; forte inde latius progreſſi finitima obſederunt. Cum Romanis nihil ipſis fuit ante V. C. 428. ante C. 326 *) Liv. VIII, 25. Enimuero Graecas ciuitates Lucani iam ſub Ol. XCVI, 4. ante C. N. 393. coepere vexare, inde hae communi adverſus eos foedere iungi: Diod. XIV, 91. dum Dionyſius, earum libertati imminens cum Lucanis foedus faceret Ol. XCVII, 3. ibid. c. 100. hinc Lucani in Thuriorum fines excurrere, et eodem anno praelio facto magna clade Graecorum copias afficere (c. 101. 2.). Ab his itaque temporibus magnum fuit *Lucanorum* nomen **); et tum factum probabile fit, vt Poſidoniam cum aliis Graecis ciuitatibus, vt Velia, occuparent. Nec tamen Graecae litterae et artes ſtatim videntur eſſe abolitae; niſi forte inter bellorum tempeſtates †). Lucani enim finitima armis aggreſſi vltra Crimiſam et Metapontum excurrerunt. Interea Lucanorum fugitiui *Bruttii* latrociniis aucti in populum coaluerant: Diod. XIV, 15. Ol. CVI, 1. a. C. 356. Vt Lucanorum viribus reſiſtere-

*) Peſſime Lucanorum cum Romanis foedus retrahunt ad V. C. 396. e loco Polybii II, 24. qui ad V. C. 529. ſpectat.

**) Lucani, Λευκανοι, populari rep. vſi; magiſtratibus conſtitutis, a quibus, ſi bellum eſſet, Imperator prodi ſolebat Strab. VI, p. 391. A. cf. Liv. X, 18. Regem Lamiſcum narrat Heraclides in fragm.

†) Pythagorae tamen aetate omnia haec poſteriora ſunt; nec Ocellus Lucanus eſſe potuit, ſi eius aequalis fuit; ſiquidem Pythagoras diem obiit Olymp. LXVIII vel LXIX. Anteuertit quoque Lucanorum tempora Parmenidis et Zenonis aetas.

Digitized by Google

reſiſteretur, accitus fuit in Italiam Alexander Moloſſus Ol. CXII, 1. ante C. 332. cui eſcenſionem facienti in littore Paeſtano obuii facti Lucani cum Samnitibus victi ſunt: Liv. VIII, 17. add. c. 24. v. Froelich. reg. vet. num. p. 32. Vt ne ea, quae Pyrrhus cum Lucanis geſſit, aut arma cum Romanis collata, attingam, illud vnum memorabo, Romanos bello Samnitico ac Tarentino ſimul de Lucanis ac Bruttiis triumphaſſe, victores in captam Poſidoniam coloniam deduxiſſe V. C. 481. C. Fabio Dorſone et C. Claudio II. Coſſ. Liv. Epit. 14. Vellej. I, 14. Inde ſub Romanorum ditione omnia ſic coaluere, vt nec Graecos, nec Lucanos, Bruttios, Samnitesque, his in locis diſcernere liceret: Strab. VI. p. 389. C. Poſidoniam iam circa a. ante C. N. 300. Ol. CXX. ἐκβαρβαρῶσθαι, et ſermonem cum inſtitutis Graecis exuiſſe, Ariſtoxeni philoſophi Tarentini querela conſtat apud Athenaeum XIV, 7. D. De Lucania ſpiſſius eſt liber *Ioſephi Antonini de S. Biaſe.*

Numeroſa eſt coloniarum familia *Chalcidici generis*, Chalcide Euboeae oriunda. Ab hac enim coloniae fuere deductae plurimae, cum aliis in locis, inprimis in Macedoniae parte, quae olim Thraciae accenſebatur *o*), tum in Sicilia, Theocle quidem duce, ea, quam omnium, quas recitat, vetuſtiſſimam appellat Thucydides (lib. VI. c. 3.), *Naxus*, anno

o) Ex his maxime inſignis erat Chalcis, cuius legumlatorem Androdamantem Rheginum laudat Ariſtoteles de Rep. II, 12. (10) extr.

Digitized by Google

anno ante Syracuſas conditas *p*) proximo (Thucyd. l. l. Scymnus 271. etſi Euſebii Chronicon tres annos interponit). Iidem Chalcidenſes, Theocle duce, quinto a Syracuſis conditis anno, *Leontinos* (Thucyd. VI, 3. Scymnus 282.) et poſtea *Catanam* condiderunt (Thucyd. ibid. Scymnus 285).

Anteceſſerunt tamen hanc ipſam Naxum *Cumae* in Italia, quarum origines ipſam Ionicarum et Aeolicarum coloniarum in Aſiam deductionem exuperant; Strabo quidem (lib. V. p. 372. B.) omnium Sicularum et Italicarum coloniarum vetuſtiſſimam appellat. Conditores erant alter Hippocles Cumis Euboeae, alter Megaſthenes Chalcide oriundus *q*). Ex Euſebianis calculis profectio aſſignatur anno a. C. 1050. ſupputo ſubtiliore facile reuocanda ad a. C. 1031. Acceſſiſſe tamen Aeolenſes ex Scymno diſcimus v. 238. Magnas illa ciuitas adepta opes, maritimas inprimis, Etruſcos quoque nauali praelio vicit Ol. LXXVI, 3. ante C. N. 474. luxu mox et ipſa infamis v. Athen. XII. p. 528. E. Rempublicam inter optimates et populum aequa libertate

p) Adeoque Ol. XI, 1. quo ducit Scymnus egregie a Cluverio in Sicil. p 95. reſtitutus. Nam XV γενεαὶ XXX annorum ſingulae, conficiunt 450 annos, adeoque ducunt ab a 1184 ad annum a. C. 734. Eodemque reuocanda eſt Strabonis lectio lib. VI. p. 410. A. qui ex Ephoro ſua petiit.

q) Non neceſſe nunc eſt cetera perſequi inprimis poſt Scaligeri ad Euſeb. Cluverii, Simſoni, Martorelli diligentiam: cf. ad Virgil. Aen. VI. pr. Apud Ariſtot. Mirab. Audit. c. 97. Cumae a Lucanis (Λευκανῶν corruptum in Λευκαδίων) occupatae dicuntur. Sed eſt ea lacinia ab alia manu adſuta.

Digitized by Google

tate temperatam fuiſſe ſatis conſtat: vel ex iis quae de tyrannis, qui illam ſuſtulerant, memorantur: v. Dionyſ. Halic. VII, 3. 5. et al. Capta vrbs a Campanis V. C. 334. ante C. N. 420. Cum quibus illa per deditionem in Romanorum fidem venit V. C. 409. ante C. N. 345. Data Cumanis ciuitas, primo tamen ſine ſuffragio: V. C. 416. ante C. 338. Liv. VIII, 13. facti mox municipes V. C. 539. ante C. 215. Liv. XXIII, 31. Memorabile eſt quod ad an. V. C. 574. a. C. 180. memoratum ap. Liv. XL, 42. *Cumanis eo anno petentibus permiſſum, vt publice Latine loquerentur et praeconibus Latine vendendi ius eſſet.* Lucem mutuam dat et accipit Vellej. I, 4. *Cumanos Oſca mutauit vicinia* ſcilicet iam antea ſermonem Graecum cum barbaro commutauerat; nunc in Romanum abiit. Tandem ab Auguſto colonia deducta.

Cumarum colonia nobiliſſima *Neapolis:* adſcripti mox alii Chalcidenſes (Strabo V. p. 377. A. adde Scymnum v. 251.). Diuerſa autem vrbs habuit et diuerſis temporibus repetita primordia, diuerſa quoque nomina *Parthenopes* et *Palaepoleos.* Itaque mirum non eſt, ſi Phocaeenſibus et Maſſilienſibus origines vindicat Scymnus (v. 246.) et Rhodiis Stephanus Byzant. Nam Parthenopen Rhodii condidiſſe ferebantur *qq*). Palaepolis ſtolide ſollicitatis Romanis bello petita in eorum ditionem venit V. C. 428. ante C. 326. Liv. VIII, 22. Neapolis autem, in qua Campani recepti cum Graecis

qq) v. Strabo XIV. p. 967. A. Hinc arbitramur rationem reddi poſſe, cur in antiquo apud Eckhel. V. C. Sylloge I. tab. 1. numo Neapoleos inſcriptum ſit Dorice Νεοπολιτας.

cis coaluerant, (Strabo VI. p. 377. A.) ciuitas facta Romanorum foederata: v. Liv. ibid. et XXXV, 16. quae inter omnes ciuitates Italiae plurimum Graeci inſtituti retinuit: Strabo l. c. Vellej. I, 4. (vbi *illis* legendum eſſe facile patet). Municipium Romanorum aliquando eſſe coepit, e lege Julia: Cic. ad Div. XIII, 30. Agrar. II, 31. pro Corn. Balbo 24. et 8. tandemque colonia Auguſta facta, nec tamen citius quam ſub Antoninis. Haec forte tenere malis quam ſomnia Martorellii perſequi (in *gli Euboici ſecondi Abitatori della Città di Napoli* T. II.) Permixta bona et mala dedit Mazochius in Calendar. Neapol. meliora Ignarra de Palaeſtra Neapolit.

Nauale Cumaeorum *Dicaearchia*, Romanis Puteoli, a Samiis conditum narrabatur, Ionicae adeo originis, circa Ol. LXIII. Facta eſt Romanorum colonia ſub tempora belli Hannibalici, Strabo VI. p. 376. A.

Ab his ipſis Cumis *Zancle* ducta, adeoque et ipſa Chalcidicae originis ciuitas. Nam ex Cumaeis nonnulli, qui maritimas praedationes egerant, eſcenſione facta ibi conſederant; acceſſerant mox Chalcidenſes et alii Euboeenſes (Thucyd. VI, 4.). Eos expulere Samii aliique Iones, qui Medos fugerant (adeoque poſt Ol. LXX, 3. a. C. 492.) iis eiectis ſubmiſſi ab Anaxilao Rhegino conuenae: nomen vrbs nacta eſt Meſſanae a Meſſeniis *r*), et nunc

r) Haec Thucyd. VI, 4. De Samiis add. Herod. VI, 22. 23. VII, 164. Ariſtot. de Rep. V, 3. p. 520 C. Quae hic ex temporum rationibus difficultatem faciunt, moleſtiora ſunt, quam vt hic repeti et expediri poſſint: vt Pauſaniae

nunc Doricis ciuitatibus annumerata (v. ſup. p. 262) Ol. LXXI, 4.

Zancles colonia fuit *Himera* (Thucyd. VI, 5), etſi in eam adſcripti erant Syracuſani exules: vnde et lingua ex Dorica et Chalcidica mixta; obtinuerant tamen inſtituta Chalcidica (ibid.). Nec adverſatur, quod Mylarum colonos Himerenſes prodit Strabo (VI. p. 418. C. adſtipulante Scymno 285-8). Fuere enim *Mylae* a Zanclaeis et ipſae deductae; *Euboea* vero a Leontinis: (Strabo VI. p. 419. A.). Vtraque certe Chalcidica, vna cum *Callipoli*, quae a Naxiis fuit deducta (v. ibid.). *Tauromenium* quoque iuxta ipſam Naxum exciſam conditum inter Chalcidicas ciuitates numeratur a Scymno (v. 288. add. Diod. XIV, 59. XVI, 7. cf. Cluv. Sicil. ant. lib. I. c. 7).

In Italiae extrema parte, qua Siculi tum et Morgetes habitabant (Antiochus Syrac. ap. Strabon. VI. p. 395. extr.), *Rhegium* fuit ſeu *Regium* *), mature

ſaniae IV. 23. errorem faceam: nam in Anaxilai temporibus conſtituendis mirum in modum lapſi ſunt veteres. Poſuimus veriora nude et ſine controuerſia. A Naxiis conditam Zanclen ait Strabo VI. p. 411. A. et Scymnus 282-85. qui et Samios iis ſucceſſiſſe addit v. 292. Scilicet Naxii inter Chalcidenſes et Euboeenſes fuere, quos Thucydides acceſſiſſe aiebat. d'Hancaruille *Recherches* T. II. p. 443. Zanclen iam Ogygis tempore conditam ex Euſebii Chronico prodit; eique rei multa mirum in modum commentitia ſuperſtruit. Vnde hoc arripuerit, non apparet. Idem errorem aliorum amplectitur, et Meſſanam ad Ol. XXX reuocat; his erroribus ſubnixus Himeram duobus ſaeculis antiquiorem pronuntiat, omninoque omnem antiquitatem ita miſcet ac turbat, vt ſi ille nanciſceretur qui ei obtemperarent, actum foret de omni priſca hiſtoria.

*) Vt in antiquis iam numis occurrit ap. Magnan. Brutt. t. 22. 24. Eckhel. Sylloge I. t. II, 1.

Digitized by Google

mature ſatis et ſtatim poſt Eiram Meſſeniorum a Lacedaemoniis captam (Olympiad. XXVIII, 1. a. C. 668) conditum a Chalcidenſibus, Meſſeniis adiunctis (v. Scymn. 310, 1. Strabo VI, p. 395 B. Heraclid. Polit. p. 26.) De his poſt alios egit Moriſanus in Inſcriptt. Regin. Nos ad noſtras rationes breuiter rerum ſummam conſtituemus. Vſi ſunt Rhegini ſtatim ab condita ciuitate rep. ariſtocratica; electis, ex cenſu quidem, mille qui eam adminiſtrarent (Heraclid. l. c.). Fuere tamen ii ſemper ex genere Meſſeniorum delecti (Strabo VI, p. 395 E.). Vertit illa resp., vt fere ſolet, in oligarchiam, et haec in tyrannidem (Ariſtot. de Rep. V, 12 p. 551 B.). Anaxilaus tyrannidem occupauit Rhegii et mox Zancles, eamque tenuit per XVIII annos; cumque vita is deceſſerit Ol. LXXVI, 1. ante C. 476. initia regni in a. 494. Ol. LXXI, 3. incidiſſe in promtu eſt s) (Diod. XI, 48). Decedens ille liberorum et imperii curam reliquit liberto Micytho, qui cum fide illud liberis, vbi adoleuerant, reddidit Ol. LXXVII, 2 (Diod. XI, 66. Herod. VII, 171. Pauſ. V, 26. p. 442. Juſtin. IV, 2. Macrob. I, 11. p. 259 Lipſ.) At iuuenes, partiti inter ſe regnum, altero Meſſanam occupante, mox libidinoſe ac licenter agere; tum ciuibus in eos conſpirantibus vrbibus expulſi exulatum abiere (Diodor. XI, 76 ſub

s) Antiquiora ſunt et in Ol. LXVIII vel LXIX reiicienda, quae de Pythagoreis Rhegium confugientibus, et de rep. Rheginorum per eos ordinata narrantur (Jamblich. V. P. 130. 251.) Multas vrbes illam in vicinia ditione habuiſſe, multasque colonias eduxiſſe Strabo affirmat (VI, p. 396 A. 397 A.)

ſub Ol. LXXIX, 4). Agitata inde ciuitas ſeditionibus, aduocatisque ab altera factione veteranis ex Himera, caedes aduerſae factionis ab his facta eſt crudeliſſima: Juſtin. IV, 3. Reſtituta poſthaec, incertum quo anno, quo auctore, antiqua respubl. Occurrunt in marmoribus Prytanes et Archontes: expeditum tamen non eſt ſacrorum hi miniſtri an et magiſtratus fuerint. Charondae Catanaei legibus quod vſi narrantur Rhegini (v. Heraclid. fragm. p. 26), non niſi ad haec tempora ſpectare poteſt. Quo ipſo manifeſtum fit, non ipſum Charondam, quippe multo antiquiorem, Rhegium adire potuiſſe; adſcivere Rhegini leges Charondae vndecunque tandem petitas: (cf. ſup. Proluſ. VIII. extr.) Contra Androdamas Rheginus legumlator factus Chalcidenſibus Thraciae: Ariſtot. de Rep. II, 12 f. Poſthaec Rhegini bello petiti a Dionyſio et ab eo obſeſſi ad extrema redacti dedidere ſe Ol. XCVII, 2 (Diodor. XIV, 100. 107. 111). Nec niſi Ol. CVII, 2 praeſidio Dionyſii eiecto, in libertatem ſe vindicant (ibid. XVI, 45.). Vulgata eſt in libris hiſtoricis calamitas, quam experti ſunt, cum ad Pyrrhi adventum perculſi metu a Romanis auxilium petiiſſent; miſſa enim in praeſidium legio Romana cum praefecto Decio Jubellio occiſis Rheginis vrbem occuparat. Liberata illa decimo hinc anno a Romanis V. C. 482. inter foederatas Romanorum fuit ciuitates, vt ſui eſſet iuris, etſi foedere non aequo. Ex lege Julia V. C. 664. municipium Romanum facta; Auguſtus vero victo Sext. Pompeio coloniam eo deduxit, vnde Regium Julium appellari coepit.

Digitized by Google

Quaeſtio nunc ſuboritur, ad quodnam genus : ſtirpem Graecorum reuocandae ſint hae Chalci- icae ciuitates. Si in Euboeae origines inquirimus, bantes primos eam inſediſſe accipimus, qui Thra- es fuere (ex Ariſtotele Strabo X. p. 686 B.) Aeo- enſes inter antiquiores colonos fuiſſe e Plutarcho Qu. Gr. Opp. To. II. p. 296 D.) diſcere licet: ad- iaeſerant ſcilicet nonnulli Aeoles ex iis, quos Pen- ilus in Aſiam deduxerat (adeoque poſt b. Troj. LX). Inſederant aliis in locis alii, vt Curetes, .eleges (Scymn. 571), Dryopes, ad quos Caryſti, 'errhaebi, ad quos Hiſtiaeae originem refert Scy- nnus (v. 576. 7). Quid? quod et Arabes Cadmi omites in Euboea ſubſtiterant (Strabo X. p. 685. 686). Omnino tamen Euboeenſes *Ionici* generis uere habiti, partim inde ab iis, qui cum Cotho et leolo, Xuthi filiis, in Euboeam venerant *t*) [Plu- arch. l. c.], partim ab iis, qui cum Cecrope, Erech- hei filio, in inſulam traiecerant (Pauſan. I, 5. p. 13). Chalcidem vero Pandorus, Erechthei filius, Ere- riam Aeclus, Athenienſes, condidiſſe ferebantur, Scymnus 592 et 4. Strabo X, p. 685 B. add. Vel- ej. I, 4, 1.)

Iam quae Chalcidicarum ciuitatum inſtituta uerint, eruere haud erit difficile. Chalcis enim ptimates habuit, qui remp. gererent, Hippobotas lictos, de quibus videndi Herodotus (lib. V, 77.) et

t) Ad Cothum etiam Cerinthi origo referebatur v. Scymn. 575. Fratrem iis accenſebant Ellopem, a quo vetuſtis poetis Euboea dicta Ellopia Strabo X, p. 683. A.

Digitized by Google

et Strabo (lib. X. p. 685. 6.) et reuocarunt eunde[m] ciuitatis adminiſtrandae morem tyrannis eiectis, qui[-]bus aliquando paruerunt Chalcidenſes *u*). v. Ariſto[t.] de Rep. V, 4. p. 522 E. Idem aliis locis eam πολιτεία[ν] appellat, remp. bene temperatam ex ariſtocratia e[t] democratia: v. V, 4. p. 522 E. V, 5. cf. ſup. Prolu[ſ.] XII. *e*).

Nec diuerſa omnino *Ionicarum* ciuitatum facie[s] fuit: quippe quae magiſtratus fere ſuos ex optima[-]tibus habuere. Ita de Mileto teſtatum facias ex Herodoto, et vel ex Athen. XII. p. 524 A. Ibidem ex nimia potentia magiſtratus prytaniae in tyranni[-]dem abierat: Ariſtot. de Rep. V, 5. p. 524 E. conſ. Diodor. XIII, 104. vbi ὀλιγαρχία et δῆμος oppo[-]nuntur. Plura ex marmorum et numorum titulis peti poſſunt. Etiam *Maſſilia* a Phocaeenſibus con[-]dita, cuius inſtituta commemorat Strabo (lib. IV. p. 271 B.). Phocaeenſes, antequam Galliae littora adierunt, *Eleam*, ſeu Veliam, condiderant (*Strabo* VI. pr. Herodot. I, 167.): cui adſcripti poſtea ſunt coloni e Sybaritis: vt ſupra Proluſ. XII. p. 202.) declara-

u) Fuit harum ciuitatum fortuna communis, vt in oli[-]garchiam, et ex hac in tyrannides inciderent, cum in reliqua Graecia, tum in Sicilia. Ariſtoteles hoc ipſe monet pluribus locis de Rep. IV, 3. pr. cum equos alere non poſſe dixiſſet praeterquam diuites, διόπερ ἐπὶ τῶν ἀρχαίων χρόνων ὅσαις πόλεσιν ἐν ταῖς ἵπποις ἡ δύναμις ἦν, ὀλιγαρχίαι παρὰ τούτοις ἦσαν. cf. idem IV, 13. p. 506. D. Habuit Chalcis ipſa non aliam fortunam: v. Ariſtot. de Rep. V, 4. p. 522. E. et c. 12 p. 551. A. Eretrienſem oligarchiam equitum ſuſtule[-]rat Diagoras aliquis V, 6. p. 527. E. Multo plura exem[-]pla ſunt in Sicilia. Sic Leontini Panaetium tyrannum accepere: ibid. p. 551. B.

Digitized by Google

laratum dedimus. Fertur autem Velienſibus
:s ſcripſiſſe Parmenides ciuis: Diog. Laert. IX,

Tandem huic generi addendum *Scylletium*, Scylacium, infra Cauloniam, vetuſtiſſima Atheſium colonia habita (Strabo VI. p. 401 A. cf. Aen. III, 553.); accenſendi quoque *Thurii*, de bus ſupra accurate eſt diſputatum. Dicas forte, lcidenſes et Iones adeo non minus ariſtocratiam iiſſe quam Dores. Enimuero inſigne interceſſit rimen in hoc, quod in Dorici inſtituti ciuitatigeneris nobilitas, at apud Chalcidenſes et Iones ſus, optimatum iura et nomen conſtituebat.

Praeter has colonias, in ſua genera non inani, iobis quidem videtur, ſtudio diſpertitas, paucae rum ſunt coloniae: et *Cretenſium* quidem antiſſimae inter Iapygas *Brundiſium*, (Strabo VI. p. 2. A. Juſtin. III, 4, 12) *Hyria* et *Salentia*. In lis *Heraclea Minoa*, LL. Creticis impoſitis. Held. p. 28. A mixta autem ſtirpe profectos Crevel ex Homero facile memineris (Odyſſ. T, 176).

Iapyges, qui primi extrema Italiae loca inſent, barbari fuere, Illyricae, vt probabile fit, inis; et ducunt eo Antonin. Met. 31 et 37. e ndro, Feſtus in Daunia. Fuere ex iis Meſſapii, nii: ſucceſſere Graecorum coloniae. Fecere iina locum commentis Graecorum variis: vt ſapii, qui Meſſapyges erant (v. Dio Caſſ. fragm. Reim.) a Meſſapo, Neptuni f. (cf. ad Aen. VII. VIII. p. 154 (136.), Daunii a Dauno heroe eco ducerentur (ibid. cf. ad Aen. VII. Exc VII.);

 Lycao-

Lycaonis filios fecit ex Arcadia in Italiam profecti Nicander Iapygem, Daunum et Peucetium: v. Anto Met. 31. Veniſſe in ea loca Diomedem Troia red cem, celebratiſſima inter Graecos fuit fama (v. Aen. XI. Exc. I.); gerentibus tum Dauniis bellu cum Meſſapiis, auxiliatus hoſpitibus, agros ab ill accepit, quos Dorienſibus diuidit; quos adeo a duxiſſe putari debet cum Achiuis; nam hi tum A gos inſidebant; et eos Diomedes ad Troiam dux rat. Inſederant Cretenſes, ex Creta ſeu cum Mino ſeu cum Daedalo profecti, ſeu Glaucum quaerer iuſſi (v. ad Virgil. Aeneid. VII. Exc. VIII. p. 15 (p. 136. pr. ed.). Multa Iapygum bella fuere cu Graecis, inprimis cum Tarentinis: cf. ſup. Proluſ. X p. 227. Iapygas aliquando luxurie corruptos eſ narrat Athenaeus lib. XII. p. 522 F. 523. Eſt An Galatei libellus de Iapygiae limitibus inſertus quo que Theſ. Ital. To. IX. P. V. Antecedunt *ibid.* e ſequuntur alii, vt Gabr. Barrii de antiquitate et ſit Calabriae. Nemini tamen auctor ſim, vt bona horulae ſpatium his ſcriptoribus impendat: acumi critico et iudicio hiſtorico omnino ſunt deſtituti.

E *Theſſalia* diſceſſerant ii, qui *Petiliam* Lu caniae, cum *Crimiſa* in iisdem locis, et *Egeſta* Siciliae (Strabo VI. p. 390. A. B.), ex *Aetolis* a tem, qui cum Thoante venerant, ii, qui *Temeſa* condiderant: (Strabo VI. p. 392. C.), tandem *Ph cenſes*, Epei comites, *Lagariam* non longe a Th riis tenuiſſe ferebantur: (Strabo VI. p. 404. C *Herculanum* et *Pompeii* inter vrbes antiquitus Graecis conditas referuntur: ſed obſcura eſt om de earum originibus fama. Herculanum ad He

cule

ılem retrahitur ap. Dionyſ. Halic. I, 44. quod ad
ımpeios transfert Solin. 8. Nimis credulus eſſet,
ıi tali auctoritati aliquid tribuere vellet.

Veteres *Pelasgos* et *Arcades*, qui Italiam adiere,
cet quidem inter eos referre, qui primi, aut
ım barbaris permixti, illa loca incoluere: inter
olonias autem numerari nequeunt; neque illi ci-
itates iuribus et inſtitutis deſcriptas condiderunt.
rcades quidem et ipſi legumlatores habuere; ſed
ulto ſerioribus aetatibus, ex quo in magnas ciui-
ıtes confluxerant: Tegeatae quidem Antiphanem,
roeſum, Tyronidam, Pyriam ap. Pauſan. VIII, 48
t Prytanim Megalopolitani apud Polyb. V, 93.
rorſus autem abiiciendae ſunt commentitiae ori-
ines Italicarum, inque his Latinarum, vrbium a
raecis indocta fraude Graecorum et Romanorum
criptorum repetitae: de quibus v. ad Virgil. Aen.
VII. Exc. IV. VII. VIII. Nec verius dictum, quod
ap. Juſtinum eſt XX, 1. *Iam Faliſci, Nolani, Abel-
lani, nonne Chalcidenſium coloni ſunt!*

Toto hoc itaque diſputationis genere et argu-
mento, vt dimitti illud a nobis poſſit, ſummatim
deſcripto, ad eas preces redimus, quas iam in prin-
cipio fecimus, vt Comites Illuſtriſſimos, Commili-
tonesque genere et ingeniis ornatiſſimos, rogatos
eſſe velimus, vt ſollennibus his, quae indicimus,
pompa in templum academicum ducenda, frequen-
tiam concilient, et iis, qui publice dicturi ſunt, fa-
veant. P. P. Kal. Jan. cIↃIↃCCLXXVII.

Digitized by Google

XV.

ACADEMIAE GEORGIAE AVGVSTAE
PRORECTOR
GOTTFR. LESS D
CVM SENATV
ANNIVERSARIA INAVGVRATIONIS
SACRA XXXXIX.
IN A. D. XVII. SEPT. cIↃIↃCCLXXXVI.
RITE INDICIT.

Subiicitur Obſeruationum ad leges et inſtituta rerumpublicarum Magnae Graeciae et Siciliae complementum et ſpicilegium.

Sollenne anniuerſarium, Ciues, quod nunc rite indicimus, iam ipſo annorum numero praeſcripto, cum *vndequinquageſimum* ſit, animos veſtros aduertere poteſt: vnus enim adhuc deficit annus, quin ſemiſaeculare ſpatium, per quod academia noſtra adoleuit, expletum ſit. Putate itaque vos, tanquam epoptas, paruis initiis nunc ad maiora illa imbui et initiari; ſaltem, veluti in ſacris facere mos eſt, vt feſta ſollennia antecedat cura apparatus ſacri, ſi non caſtu et peruigilio, vt olim religioſus mos ferebat,

Digitized by Google

erebat, caerimonia tamen hac religioſa, quam unc indicimus, tanquam *paraſceue*, praeludamus ollennibus futuri anni, et rite operando ſacris maure componamus animos ad religioſum habitum, uo magnum illud ſemiſaeculare ſollenne, quotquot noſtrum ſupererimus, ſimus celebraturi. Religioſo ritu ſacrum huius anni tanto magis continebitur, quo in diem dominicum illud incidit; adeoque pro oratione ſollenni ex more recitanda habebitur a Viro plurimum Reuerendo, Theologiae Profeſſore, Henr. Phil. Sextroh, ad coetum religioſe coactum e ſuggeſtu templi ſermo, quo erigantur animi ad piam recordationem beneficiorum, quae in hanc remp. litterariam per huius anni decurſum deriuata fuere. Eſt in his praecipuum illud, quod Iuuentutis principes, clementiſſimi noſtri Regis tres filios, noſtrae curae traditos, in medio noſtrum videmus ad praeclaram ſpem adoleſcere. Nec defuere reliqua bona, quibus academiarum felicitas aut continetur aut cenſetur: in his frequentia ciuium, diſciplina academica integra, docentium et diſcentium ſtudium, contentio et ardor. E noſtro Profeſſorio ordine nemo per hunc annum numerum imminuit. Ad vota itaque numini O. M. pia et grata mente perſoluenda, Ciues, templum academicum horâ ſolita caſte pieque adite, et, quae pietatis veſtrae ſeu excitandae ſeu alendae et fouendae cauſſa dicentur, ita audite, vt ad animos veſtros ea vim habuiſſe intelligi poſſit.

Nos interea agamus id, quod mos et inſtitutum reip. noſtrae academicae nobis imponit, vt

S 4 proluda-

proludamus ſollenni craſtino diſputatione aliqua e
communibus ſtudiis depromta aut facile ad illa re
vocanda. Cumque meminerimus, ad ea, quae ant
hos XX fere annos *de rerumpublicarum Magnae Grae
ciae ac Siciliae deſcriptione, legibus et inſtitutis*, com
mentari inceperamus *a*), ſupereſſe nonnulla moniti
ſeu neceſſaria ſeu vtilia: ne quid a nobis ad priorem
hanc ſaeculi academici partem ſpectans inchoatum
relinquatur, aut in alterum ſemiſaecularem decur
ſum differatur, ſubiiciemus hic nonnulla, quae
partim *ex iis*, quae ſuis temporibus diſputata ſunt,
in vnum cogi et colligi, aut *nouae annotationi* locum
facere poſſunt. Praemittemus his *litterariam* partem;
fuere enim *ſcriptores*, qui partim *respublicas*, partim
leges et inſtituta deſcripſere.

Quantum quidem reperimus, primus in hoc
genere verum vidit *Ariſtoteles:* cuius de republica
(Πολιτικῶν) libros VIII ſeruatos nobis eſſe etſi gra-
tulamur, periit tamen alterum eius opus longe vti-
liſſimum, quod tanquam fundum ei ſubſtruxerat,
omnem multorum temporum memoriam variosque
Graecarum rerump. conatus, experimenta et com-
menta, quibus ad certa huius diſciplinae legumlato-
riae

a) Commentationes erant XIV. Scilicet de *LL. Locris ſcriptis a Zaleuco* I. II. 1767. *LL. Charondae* I–IV 1768. 69. 70. *Inſtituta et LL. Sybaritarum et Thuriorum* I–III. 1771. 72. *Crotoniatarum* 1774. *reliquarum Achaici iuris ciuitatum* 1774. *Dorienſium*, et in his *Tarentinorum* 1775 *Heraclienſium* 1776. *coloniarumque a Corinthiis, Rhodiis, Meſſeniis deductarum*; tandem *Chalcidici generis reliquarumque ſtirpium coloniarum* 1777.

iae principia conſtituenda perueniretur, Πολιτεῖαι nquam, ſeu Respublicae deſcriptae, CLVIII ſecundum Laert. V, 27. ſeu CCL vt alii tradunt, admixtis forte aliis aliorum *b*). Quantum ex Laertio colligas, opus diremtum fuit *in ciuitates democraticas, oligarchicas, ariſtocraticas et tyrannicas*. Quo conſilio Ariſtoteles ad hoc opus deſcenderit, pateſit extremis verbis librorum de Moribus (lib. X. extr.). Adhuc Sophiſtae et Rhetores de legibus et ciuitate praeceperant, ipſi nullo reip. adminiſtrandae vſu inſtructi *c*). Vt igitur recte de rep. inſtituenda diſputari poſſet, vſum rerum hactenus conſuluit, vt exempla colligeret, fata, cauſſas, vitia et euentus, notaret, atque inde tandem de rerum ſumma praecepta eliceret, ſecundum ea, quibus inſtitutis vnaquaeque resp. quibusque legibus ac moribus temperata melius an deterius rebus ſuis conſuluerat. Videntur adeo Πολιτεῖαι *Ethica ad Nicomachum excepiſſe; et ſecundum iſtas demum libri de Rep. eſſe ſcripti d*); niſi et his *Oeconomica* praeceſſere, id quod

S 5 ex

b) Nam hoc eueniſſe, ſuſpicamur ex eo. quod *genuinae* eius resp. laudantur: v. ap. Fabric. B. Gr. To. II. p. 196. Extant ex iis fragmenta, ſed parui pretii nec niſi in grammaticis occupata.

c) Fuit in his *Phaleas* Chalcedonius ap. Ariſtot. de Rep. II, 7. memoratus, nec bene inter Legumlatores relatus a viris doctis, vt a Fabric. p. 548. To. I. B. Gr. Bona ille aequalia eſſe voluerat. Alter *Hippodamus* Mileſius (ibid. c. 8.) „qui primus inter eos, qui rempublicam non adminiſtrarent, conatus eſt de optima reip. adminiſtrandae forma dicere„ Videtur Ariſtoteles in eundem cenſum Platonis remp. retuliſſe.

d) Vulgo verba illa libri X. extrema de Morib. de libris de Rep. accipi ſolent, inuito philoſopho, vt arbitramur.

Digitized by Google

ex eorum principio colligimus. Deduxere mox Respublicae enumeratae philoſophum ad *leges non ſcriptas*, hoc eſt ad inſtituta et mores barbarorum, Νόμιμα βαρβαρικὰ, paſſim laudata, etiam Ciceroni. Fuerunt praeter haec Δικαιώματα πόλεων, *controverſiae ciuitatum*, fere quas noſtri homines *pretenſiones* vocant. Etiam Νόμων libros IV. ſcripſerat: vt tamen non ſatis conſtet, Platonemne ille in his aemulatus legumlationem ipſe inſtituerit, an ciuitatum variarum leges enarrauerit. Alterum hoc probabile fit, ſi Gellius II, 12. vbi lex Athenienſium excitatur, ad eum reſpexit.

Altero ab hoc loco *Theophraſtus* fuit, cuius praeter libros *de Rep.* (Πολιτικῶν) etiam περὶ Νομοθετῶν libri tres, tum Νόμων κατὰ στοιχεῖον (alphabetico ordine, ciuitatum ac populorum, credere licet) libri XXIV. et Νόμων ἐπιτομῆς libri X. editi fuere (Laert. V, 44). In his non modo Graeciae, ſed et barbararum gentium leges conſignatas fuiſſe, ex Cicerone intelligitur (de Fin. V, 4).

Tandem *Dicaearchus*, Ariſtotelis auditor, variarum Graeciae vrbium conſtitutiones (Πολιτείας) collegerat, laudatas eximie a Cicerone (ad Att. II, 2) ex his Spartiatarum resp. fertur Spartae quotannis publice lecta eſſe (Suid. h. v.). Notior eſt eiusdem βίος Ἑλλάδος, hoc eſt de victu et quaeſtu totaque vitae ratione inter Graecos, ſermone pedeſtri exaratus, e quo pauca fragmenta ad nos pervenere; qui enim intermixti ſunt verſus Jambici, ex alio opere (ἀναγραφὴ Ἑλλάδος) a deſcriptore aliquo ſeruati ſunt.

Sequutus

Sequutus hos eſt magnus numerus eorum, qui vel Πολιτείας, vel Νόμους, et Νόμιμα colligerent, vel Νομοθεσίας deſcriberent. Et Πολιτείας quidem *Heraclidis* Pontici ex fragmentis ad calcem codicum Var. Hiſt. Aeliani olim indocte a neſcio quo excerptis, quae ſuperſunt, nouimus; nam Laertius eas commemorare ſuperſedit. *Critias* paſſim laudatur antiquis (v. ad Aelian. V. H. X, 13). Alii ſingularium vrbium πολιτείας ſcripſerant. Ita *Proxenus* ἐν δευτέρῳ Λακωνικῆς πολιτείας ap. Athen. VI. p. 267. D. Porro *Molpis*, *Saeus*, *Dioſcorides*, *Ariſtocles*, IV. p. 140 B. et *Sphaerus* p. 141 C. et ſic ex vno Athenaeo nomina obſcura multorum aliorum, qui de rebuspublicis ſcripſere, conquiri poſſent. Νόμιμα autem βαρβαρικὰ collegerant *Poſidonius* Stoicus, *Cleanthes*, *Nymphodorus* Amphipolites, *Theodectes* Phaſelites Rhetor *e*). Inſeruere ea alii ſuis hiſtoriis; quo fit, vt etiam ex his ſimilia laudentur; inter hos inprimis *Theopompus*: tum *Nicolaus Damaſcenus*, e quo ſuperſunt excerpta apud Joannem Stobaeum. Debuere eius generis occurrere nonnulla in Κτίσεσι. Omnino autem ſcriptores hiſtoriarum, qui de rebus aut ſingularum ciuitatum ac rerump. aut de rebus certarum aetatum ac temporum egerant, ipſas rerumpubl. formas, mores ac leges deſcripſerant. Etiam *Clearchus* περὶ βίων non ſingulorum modo hominum,

e) Apud Wower. de Polymath. c. 9. Idem *Hermodorum* inter eos memorat, quem expunxit Jonſius de Script. hiſt. philoſ. I, 20. 2. et in eius locum retulit *Harmodium* Lepreaten περὶ τῶν κατὰ Φιγαλίαν (Arcadiae) νομίμων. *Hellanicum* ex Etymol. M. in Ζαμολξις addit Mauſſacus ad Harpocrat. p. 388. Sed intexta tantum hiſtoriis eius fuiſſe nonnulla, ſuſpicari malumus.

hominum, verum etiam ciuitatum et populorum mores perſequutus erat, vt patet v. c. ex Athen. XII. p. 518 C. et ex iis quae collecta ſunt a Jonſio (I, 18, 1): Νομοθεσίας ſingularium vrbium ſcripſerant alii: ita *Telephus* Pergamenus περὶ τῶν Ἀθήνησι νόμων καὶ ἐθῶν (ap. Suid. h. v.) inprimisque περὶ τῆς Ἀθήνησι νομοθεσίας inclaruerat *Demetrii Phalerei* liber. Iam περὶ νομοθετῶν *Apollodorus*, non conſtat quis, ſcripſerat, cuius lib. II. laudatur ap. Laert. I, 58. et *Hermippus* περὶ νομοθετῶν, forte Smyrnaeus, Peripateticus *f*). Leges tandem collegiſſe

f) cf. Jonſ. II, 9, 4. Catalogum veterum LLlatorum dedit Fabric. B. Gr. p. 546. 7. To. I. inſertis nonnullis, qui in cenſum non venire debebant. Sunt recentiorum ſcriptorum libri nonnulli, in quibus de antiquarum rerumpublicarum et legum natura et conditione docte diſputata expectes. Verum nimis exili opera ſcripti ſequentes libri: *Les Paraphraſes ſur les Loix des Republiques anciennes par Germ. Forget* Paris 1577. 8. Ad Romanas tantum leges ſpectant: *Io. Vlrici Zaſii Catalogus legum antiquarum* Argentor. 1551. 8. et *cum annotatt. Lud. Charondae* Lutet. 1555 12. Ceterum voc. νομοθέτου impertitum memineris etiam iis, qui vnam legem, aut legum genus tulerant: v. c. ap. Ariſtot. de Rep. II, 12. p. 449. D. tandem etiam iis, qui leges ſcriptis ſuis propoſuerant; vti Platonem νομοθέτην appellat Ariſtot. de Rep. II, 12. p. 449. A. Quam diuerſa haec notio ab illa, ſi quis aut remp. legibus deſcripſit et conſtituit, aut coloniae deductae auctor et dux nouam ciuitatem ordinauit? Ex hoc genere fuere, qui heroum more colerentur; vt Macareus inter Lesbios ap. Diodor. V, 82. etſi iidem etiam Pittacum habuere legumlatorem, quantum colligere licet ex Diodori Exc. p. 552. To. II. Weſſ. Occurrunt quoque exempla ſeruati praecipui honoris poſteris eorum, qui primi vrbem condiderant et habitatione locum occuparant; in inſula Thera,

Digitized by Google

legiſſe videntur auctores Νόμων (non περὶ Νόμων) e quo genere olim fuit liber *Heraclidis* Pontici ap. Laert. V, 87). Laudatus quoque ἐν τῷ πρώτῳ τῶν νόμων *Diogenes Babylonius* (ap. Athen. XII. p. 526. D.) et *Callimachus* ἐν τῷ τρίτῳ πίνακι τῶν νόμων (ap. eund. XIII. p. 585). Ex hoc genere debuit eſſe auctor, Pythagorea diſciplina imbutus, qui Zaleuci et Charondae forte et aliorum leges ita collegerat, vt in iis ipſis legum optimarum exemplum proponeret; qua de re ſup. in Proluſ. II. (add. Epimetrum) et Proluſ. VIII. IX. plura ſunt diſputata.

Quae ſi quis perſcripta a veteribus in vno hoc genere apud animum reputet, annon miſereatur ſortis humanae, quod nobis praeſtantiora et vtiliora ingeniorum et ſtudiorum antiquitatis monumenta fortuna inuidit, reliquit alia, quibus aequo animo careremus! eos eripuit, qui *facta* docuerant, ſeruauit eos, qui *opinionum commenta* chartis illeuerant! atque etiam ex his periere Archytae ceterique Pythagorei, periere fortiſſimi Stoici, contra peruenere ad noſtram aetatem integri Jamblichi, Porphyrii, et

Thera, et Apolloniae ad Ionium mare, ap. Ariſtot. de Rep. IV. 4. p. 489. C. Sunt viri docti qui ſibi in voce *theocratiae* placent, quoties in priſcis ciuitatibus ac populis ad vatum et deorum monita ac reſponſa attemperata vident fuiſſe conſilia. Parum commodum illi quidem et fere lubricum ac fallax nomen videntur ſectari; non enim in ipſa reip. natura ac deſcriptione illud conſtitutum erat, vt vates conſulerentur; ſed ex opinione et ſuperſtitione iſtarum aetatum eo adducta eſt interdum res a magiſtratu, ſeu a ſenatu ac populo inter ſe diſſidentibus, vt de re ſeu controuerſa ſeu dubia et obſcura deum conſulerent.

Digitized by Google

et huius furfuris alii; vt ne inferius deſcendamus! ſequentium enim aetatum et ex ipſa barbarie plauſtris ſcriptorum ſexcentis vnum facile Theopompum vel Ephorum, vitae humanae ex rerum memoria magiſtrum, redimeremus! Et nos, in tanta praeſtantiſſimorum ingeniorum obliteratorum ſtrage, ſeruatis inter haec calonum et lixarum operis, aut nominis immortalitati aliquid tribuere, aut ex paucis, quae ſeruata ſunt, ſuperciliose de veterum doctrina et ſapientia vniuerſa pronuntiare audebimus! Ad retundendum hominum doctorum faſtum et tumorem, quo minus aut de praeteritis aetatibus aſſeveranter ac fidenter pronuntient aut per futuras aetates ſuis opinionibus et praeceptis ſempiternam auctoritatem fore ſomnient, vix aliud nouimus exemplum potentius, quam hanc ipſam ſcriptorum fortunam in vtramque partem tam miram, iniquam ac temerariam. Itaque de ſuis quisque aequalibus, de ſua aetate, in his rebus, in quibus verſamur, bene merebimur; nimis fluxa et incerta eſt humanarum rerum conditio, quam vt a poſteritate bene meritorum praemia expectare tutum ſit.

Ab his vt nunc ad ea progrediamur, *quae vniverſe de hoc genere legum et inſtitutorum antiquae Graeciae ſtatui poſſunt*, in confeſſo eſt, hanc multarum rerum publicarum expoſitionem, cum cauſſis et euentis, multarum rerum intelligentiam philoſophis ſuppeditare debuiſſe, quo de ipſa ciuitate, partium deſcriptione, inſtitutione et diſciplina, veriora traderent; inprimis adeo Ariſtotelis libros de Republica quaſi pro *ſumma eorum, quae tot rerump. contemplatio*

nplatio ſubtili eius iudicio ſubiecerat, habebimus. rum ipſa inſtituta fuerintne praeclara et ſalubria quaeramus: ea, quae de illarum ciuitatum forma ac proſperitate in hiſtoriis memorata ſunt, bitationem facile eximunt; eſt tamen non minus ſoli caelique natura et indole, tum de agricultue ſtudiis, quae noui coloni attulerant, tum de ſcitis in amicitiam, ſocietatem, interdum et ciatem, barbaris cogitandum.

Vt tamen recte de illa veterum opera iudiceus, reputandum eſt, primum, *tempora illa antiiora tanquam pro incunabulis politices* omnino eſſe benda, a quibus adoleuit illa, nutrita poſt virom doctorum cura ac ſtudio: ita tamen vt ab rem veritate, non a mera ingenii ſubtilitate per pothefes ludentis, ea proficiſcerentur. Vti autem mnino exigui coetus et ſocietates parum numeroe induſtria acriore res ſuas curant: ita eorum, lae ſalubria in rep. an noxia eſſent, obſeruationi ligenti multo magis accommodatae erant *paruae publicae*, quam magna imperia, quibus nunc aropa intercepta eſt: in quibus multa caſu ac teere, alia vnius vel paucorum arbitrio ac libidine, luca ad certam rationem, pleraque more et exemo fiunt ac geruntur; cumque regna illa inter barrorum victorum inſolentiam ac ferociam, vt fors rebat, coaluerint et concreuerint, nunc fluminis ore, qua illud alueum ſibi fecit ac curſum conuert, omnia feruntur impetu; ipſa rerum curandaım et adminiſtrandarum multitudo, perplexus exus, operarum et ſtudiorum concurſus plerumque inter-

intercedit, quo minus antiqua mutari, meli etiam bene perſpecta et multis virorum prudent ſcriptis declarata, inferri poſſint. Solent quo in magnis imperiis, quae principatum Europae ſectant, eorum, qui rebus adminiſtrandis praeſ ingenia et ſtudia ad rerum externarum ſplendor auctoritatem ac vim ad fortunam reliquorum Eu pae regnorum inclinandam, ad rem militarem ad tributa ac vectigalia, magis ſe conuertere qu ad ciuium virtutem ac felicitatem. Contra res blicae illae antiquarum aetatum, partim erant h minum, qui ex feritate et vita ſilueſtri, aut *nomadico* vitae genere ad agros colendos prim progrediebantur, vt forte ii, quibus Moſes le ſcribebat; partim colonorum, qui, ex ciuitati iam ad certam rationem conſtitutis cum eſſent p greſſi, ipſa deſcriptione nonnulla melius con tuere, cumque et fines et ciues eſſent exigui mo et numeri, facilius multa perſpicere ac conſule poterant. Melius itaque legumlatoriae ſcientia pericula facta ſunt in his paruis ciuitatibus, quam ſi in magnis regnis et imperiis hoc idem tentatum eſſet. Satis quoque hoc docuit imperiorum vete rum per Aſiam hiſtoria; quam parum enim illa a bonam legum deſcriptionem profecerint, ipſa re declarauit. Contra in illis paruis ciuitatibus experi menta facta ſunt, qua via ac ratione respublica condi et conſtitui poſſint ſic, vt finis eiusmodi ſo cietatis humanae, *felicitas* non vnius, nec pauco rum, *ſed omnium*, ſi non aequalis ac par, nulla tamen alio gradu diſcrepans et inaequalis, quam quem naturae diſparitas et inaequalitas facit, ob tinea

ſi poſſit. Videmus itaque antiquas reſpublicas eſſe populares, ex iisque antiquiores fere ab *alitate agrorum et fortunarum*, quam adeo Moſes utus eſſe agnoſcitur, proceſſiſſe. Ipſo rerum cum intellectum eſſet, laborare hoc genus nimultis malis: emendatior facta eſt reip. forma, entata res per omne genus et democratiae et ocratiae. Inter haec, principium et fundamentum is ſocietatis ciuilis eſſe animaduerſum eſt *liberta-* ſine qua nulla eſſe poteſt tuta poſſeſſio ac frubonorum *g*); hanc vero muniendam eſſe domi is legibus ac moribus, foris virtute et corpo- robore; in pace frugalitate, continentia, ore, in bello corporum animorumque viri- reique militaris prudentia ſummam rerum tineri. Itaque frugalitatis et laborum toleranquanta bona ſint, melius perſpexere veteres; recte illi maluere rerum moleſtarum ſenſum inundum obtundere, quam rerum iucundarum ſen- acuere.

Aliud periculum factum eſt in eo, cum paruae publicae vim externam et hoſtilem haud bene pellere, magnae vim ciuilem et iniuriam paucom potentium facile ex ſe gignere ſoleant, annon ſp. etiam in modicis finibus et viribus ita inſtitui

g) Ephorus ap. Strabon. X. p. 735. D. de Cretenſium rep. *δοκεῖ δὲ ὁ νομοθέτης μέγιστον ὑποθέσθαι ταῖς πόλεσιν ἀγαθὸν τὴν ἐλευθερίαν· μόνην γὰρ ταύτην ἴδια ποιεῖν τῶν κτησαμένων τ᾽ἀγαθά.* (vides *liberty and property*) *τὰ δὲ ἐν δουλείᾳ τῶν ἀρχόντων, ἀλλ᾽ οὐχὶ τῶν ἀρχομένων εἶναι.*

tui poſſit, vt hoſtilem impetum minus extimeſc
Quod maxime propoſitum fuit Cretenſibus et Sp
tanis: Cumque virorum fortium et armis exerci
torum exiguus numerus par ſit magnae multitud
hominum imbellium, conſentaneum erat, vt arr
et laboribus tolerandis a pueris aſſuefierent ciu
Ducebant haec ad illam prudentiae politicae arce
vt omnem ciuium inſtitutionem a puerili aetate
peterent, eamque non in dictis ac praeceptis, ſ
in factis exemplisque poſitam eſſe intelligerent:
quod etſi prudentiores nullo tempore latuit, n
viſſimis tamen temporibus demum inter noſtrat
ſagacioribus perſuaſum eſſe coepit; tum vt non p
rentibus ac cognatis liberum relinqueretur, q
inſtitutionis quisque genere vti vellet, verum vt i
ſtitutionis et diſciplinae procuratio perſpicue legib
conſignaretur (v. Ariſtot. de Morib. X. p. 187. D. ſq
Nullum facile eſt reipubl. liberae genus, qu
non experti ſint Graeci; multo magis ſi de co
poſitis et arte multiplici variatis generibus quae
tur. Quanta cum ſagacitate et ſubtilitate tempera
fuit Athenienſium democratia! Qua tandem intell
ctum eſt, hoc genus ciuitatum omnino niſi in ſu
ma ſimplicitate, paupertate et ciuium paucitat
ſuis rebus ſupereſſe non poſſe. Inter haec eo ta
dem peruentum eſt, idque primi Graeci perſpexer
mox Romani maiore cura et ſollicitudine definiuer
temperandam omnino eſſe remp. quamcunque eu
in modum, vt poteſtas exequendi decreta in vni
aut paucorum ſit manu, legum ferendarum to
populo ſeruetur, deliberandi autem Senatui relinqua
tur; aut ſi regnum conſtitutum fuerat, vt ſit inte

regem

Digitized by Google

m et populum medius aliquis ciuium nobi-
rm ordo.

Inter haec infitiandum non eſt, *plurima* in
rebus publicis fuiſſe *a noſtris temporibus aliena.*
ı primum ad ipſa incunabula, vt diximus, et
ıordia politices, earum aetas aſſurgit. Sunt
nonnulla inſtituta e barbarie ſeruata, multae
s nimiae ſimplicitatis; interdum et horridam
ritatem ac feritatem prae ſe ferentes *h*). Nec
illi legum auctores diſputandi et cogitandi ſub-
ıte philoſophi fuere, ſed vitae prudentia et ſa-
ıtia ex rerum vſu et obſeruatione nata *i*).
ro in magna veterum legum parte *morum diſci-
ı ad eaſdem reuocata eſt*, ita vt morum praecepta
ſſent aut inſerta, aut prooemiis praemiſſis incul-
: quae tamen res facilius ferri poterat in illa

 legum

Ariſtot. de Rep. II. p. 436. C. *τοὺς γὰρ ἀρχαίους νόμους λίαν ἁπλοῦς εἶναι καὶ βαρβαρικούς· ἐσιδηροφοροῦντο γὰρ οἱ Ἕλληνες, καὶ τὰς γυναῖκας ἐωνοῦντο παρ' ἀλλήλων· ὅσα τε λοιπὰ τῶν ἀρχαίων ἐστί που νομίμων, εὐήθη πάμπαν ἐστίν.* Memorabile id genus exemplum conſtituunt leges Cretenſium et Spartanorum. Sunt tamen in his nonnulla idoneis rationibus haud deſtituta: v. c. opificiorum contemtus, inter homines ſcilicet, qui naturae humanae praeſtantiam non minus in corpore quam in animo vindicabant; qui adeo corpora frangi nollent arte ſellularia et ſordida.

Seneca Ep. XC. *Sed poſtquam, ſurrepentibus vitiis, in tyrannidem regna verſa ſunt: opus eſſe coepit legibus, quas et ipſas inter initia tulere ſapientes. Solon — Lycurgum — Zaleuci leges Charondaeque laudantur: hi non in foro nec in conſultorum atrio, ſed in Pythagorae tacito illo ſanctoque receſſu,* (vltimum hoc falſo pronuntiatur) *dediderunt iura, quae florenti tunc Siciliae et per Italiam Graeciae ponerent.*

legum ſimplicitate et paucitate *k*). Contra no
aetatibus morum emendandorum viae et ratio
non tam a legibus et inſtitutis, quam ex re
cognitione et doctrina expectantur; cum vete
hominum religiones intra ritus et caerimonias ſ
ſiſterent, noſtra religio doctrinam ethicam *ſibi* v
dicauit; ab hac igitur inſtitutio cum puerilis t
prouectae aetatis petitur. Praeclare vtique, m
praeceptio et inſtitutio non ad opiniones et ſub
tates, aut adeo ad refellendas aliorum opi
nes deducitur: quae vtique res ad animos ac mo
fing

k) cf. Proluſ. I. p. 14 ſq. Ariſtot. de Mor. X, 10 p. 187.
docuerat, niſi natura, doctrina et vſus ac conſue
conuenerit, vix bonos fieri poſſe, moresque adeo
diſciplina et inſtitutione, atque ideo educatione
ſtudia legibus deſcripta eſſe debere: (*διὸ νόμοις
τετάχθαι τὴν τροφὴν καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα*) ita
perg t, *exiſtimant nonnulli ab iis qui leges ferunt.
neſti cauſſa ad virtutem homines eſſe cohortandos a
excitandos. διόπερ οἴονταί τινες τοὺς νομοθετοῦντας
μὲν παρακαλεῖν ἐπὶ τὴν ἀρετὴν, καὶ προτρέπεσθαι
καλοῦ χάριν, ὡς ὑπακουσομένων τῶν ἐπιεικῶν τοῖς ἤ*
Ipſe Moſes ſuarum legum fundum non modo vi
tem, verum etiam pietatem in deum fecerat; cum
alii, inquit Joſeph. in Apion. II, 16. *εὐσέβειαν* par
virtutis conſtituant, ipſe eam fundum ac totum,
gulas autem virtutes partes *εὐσεβείας* eſſe voluerat,
vt *καρτερία, σωφροσύνη, δικαιοσύνη*, eſſent partes
genera. Solent hoc iam antiquiores ſcriptores i
veterum legum proprium morem referre, vt a
eorum prouidentia, et a poenis praemiisque poſt h
vitam expectandis aut metuendis, initium faciant.
pioſe hoc declarare annifus eſt Warburtonus. De
thagoreis id forte probabiliter affirmari poteſt.
antiquiores non legum verbis, ſed inſtitutis ac r
bus ſacris metum deorum inculcabant, quo ipſa ſa
ficia, auguria, luſtrationes, iuraiuranda, pertineba
Nec aliud quid effatur Plutarch. adv. Coloten. p. 1125.

endos nullam vim habere poteſt. At priori- aetatibus vitae praecepta ipſis legibus proponetur; aut moribus et inſtitutis, etiam nulla verum praeceptione adhibita, inſtillabantur; ita ciis peragendis ipſo vſu homines aſſuefiebant *l*). urae humanae et indolis ingenuae, nulla auai et luxurie corruptae, inter haec magna vis debuit, exemplorum autem vitae auctoritas ima. Ipſis recte factis iuuentus erudiebatur et ormabatur, ne verbis quidem monita, ſaltem la quaeſtiuncularum et diſputationum ſubtili- :. Mox etiam commemorari facta et in exemım proponi debuere; tandem etiam ficta et ex a vita adumbrata. Cum his porro nonnulla ıbolice praecipi coepere, adſcitis inſtitutis ſymicis. Sed ſymbolis his euenit id quod aliis fere nibus ſymbolis, vt, ſenſu obliterato ac vi ſublata, neret externa agendi ratio. Sic luſtrationum et rgationum manſit ritus, ignorari coepit conſilium ratio. Etiam illud inprimis animo tenendum, od facile in oculos incurrit, priſcis temporibus *dum factam legum diuiſionem in iuris publici ac prii et ſacri codicem, nec politiam et iudiciales leges, et, d appellant, ius criminale ſeorſum fuiſſe in ſua ca- ı redactum ac diſtributum;* contra vero veteres iſtae es promiſcue ac permixtim capita omnis generis nplectebantur. Etiam quando in LL. Solonis et XII. tabulis diremta fuere iura in plura genera ac iones, multum adhuc res aberat a iuſta aliqua

 partium

) ἀσκήσει τῶν ἐθῶν, vt ap. Joſeph. in Apion. II, 16. Exemplo ſint Cretenſes et Lacedaemonii.

partium deſcriptione. Nec legibus comprehe ſunt ab initio cauſſae et iura cuncta quae in ci tate deſiderari poſſint; verum ſcriptum eſt de et altera cauſſa aut crimine, quod illo temp inter illos homines cum maxime reprimendum videbatur. Ita ſucceſſere aliis alia, modo conſ ac prudenter, modo temere, ac caſu. Plerumq enim rerumpublicarum leges ſigillatim pro temp rum ratione in codicem excreſcere ſolent, non a modo quam muri Thebarum lapidibus ſparſim co volantibus et locum ſuum occupantibus.

Nec hoc dimittendum eſt animo, etiamſi int gras legum tabulas ciuitatum haberemus, non men in illis totum ciuitatis ius perſcriptum nos e cognituros, ſed *tantum nonnulla, quae a more et ſtituto maiorum recederent;* non enim dubitare lic etiam poſt Charondae et Zaleuci leges multo pl vſu et conſuetudine, more et inſtituto, quam le ſcripta, fuiſſe adminiſtrata. Multa quoque *reli* iudicis arbitrio, inprimis in cauſſis ſimilibus ad ges applicandis: cuius rei exempla vel Romae te pora antiquiora ſuppeditant. Vix autem vllum fi ante ius Romanum, quod tam late ad ſingula n gotia et cauſſas deſcenderet, nihilque aut vſui conſuetudini aut iudicis arbitrio et iudicio reli queret. Tum *diſcrimen* ingens *inter mores vet Graeciae et noſtros* conſtituit non modo popula imperii forma, et ius ciuitatis, quo et iudicatus magiſtratus gerendi ius continebatur, verum ip domeſticae vitae ratio et conditio; ſeruorum op rae, inprimis in agro colendo, etſi paſſim fuer

liber

ꝛera capita, quae operam locarent, etiam eſſent, ıi glebae erant adſcripti *m*); porro muliebris ſexus ınditio, cum per omnes aetatis gradus in manu rorum, ſeu patris, ſeu fratris et agnati, ſeu ma-ı, eſſet femina; iudicium de artibus ſordidis et iberalibus tam diuerſum a ſenſu noſtro. Multa iam mutata ſunt ſcripturae vſu, cum olim voce oratione omnia negotia publica et priuata eſſent ꝛpedienda; quorſum etiam teſtium et iurisiurandi ſus multo frequentior, quam noſtra aetate, etſi iamnum nimium forte frequentatus in foro, eſt eferendus.

Bene tamen vel ſic nobiscum actum eſſet, ıodo ſeruaſſet nobis fortuna *libros illos et leges itegras* vna cum iis, *quae de earum vi ad respubli-as erant narrata.* Nunc *nudas* leges, plerumque *runcatas*, habemus, *deficientibus cauſſis* legum, et ationibus, quae potuere eſſe plurimae, quas igno-amus, eaeque variae, modo a gentis origine, ſedi-ꝛus, ſolo, caelo, modo ab opinionibus, religio-ıibus repetitae, ſeu phyſicae et ethicae, vt nunc oqui amamus. Licet quidem in his, Monteſquieui liorumque, etiam antiquiorum, exemplo *n*) multa

 inge-

m) Tales fere *Helotae. Peneſtae* in Theſſalia et *Perioeci* in Creta: cf Ariſtot. de Rep. II, 9. 10 inpr. Athen. VI. p. 263 264. qui locus de ſeruorum conditione inter Graecos claſſicus eſt.

n) Exemplo ſint haec: Numam ex imputata vite diis libare vetuiſſe, *vt putare vites cogerentur.* Plin. XIV, 12. ſ. 14. mola ſalſa vti coeptum, *vt a glandibus reuocarentur homines.* Apud Aegyptios aſinos Typhoni conſecratos, ne iis vterentur homines, ſed equos alerent

ingenioſe comminiſci; enimuero in hiſtoriis veri tatem quaerimus non commenti ſagacitatem. Rar itaque ipſam legum indolem et conſilium tene mus; raro cauſſas aſſequimur: quas tamen niſi t neas, ſaepe legum vim fruſtra putabis te tener non magis quam ii, qui leges Romanas ex Digeſt et Codice laudant nec reip. Romanae ſtatum e conditionem eo tempore, quo lex lata eſt, per ſpectam habent. Vt exemplo rem declaremus: *In* Graecis ciuitatibus tantam legum ſeueritatem *in* diſcernendis legitimis a ſpuriis, (*γνησίων* et *νόθων* contra apud Aegyptios fuiſſe nullam, bene intel ligimus, quandoquidem apud iſtos ciuitatis iura e munera non poterant niſi in certa capita definit numero conferri; contra Aegyptii liberorum *nu* merum et frequentiam in votis habebant, victu facilitate inuitante ad ſuſcipiendos liberos, et cum opinio vulgaris in generandis liberis nihil matr relinqueret, patrem vnicum auctorem haberet (v Diodor. I, 80.). At qua de cauſſa a Lyciis *domi* natus feminarum receptus, aut ab Aethiopibus regn ſucceſſio non defuncti regis liberis, ſed ſororum filii

rent. Haec et his ſimilia inter ingenioſa commenti referenda eſſe in promtu eſt. Ita etiam facile aliquid ponere ac ſtatuere licet, quod acute dictum ac ſaga- citer inuentum videatur, vbi de cauſſis legum, morum et religionum vniuerſe diſputatur; at ea omnia ſaepe concidunt ſi ad ſingula exempla deſcenderis. Moham- medicos ritus, Arabiae ſaltem Orienti vnice accommo- datos, quis tandem credere potuiſſet tam late recipi ac ſeruari per regiones ac terras ſoli caelique pror- ſus diuerſi? abſtinentiam a vino ſeruari in terris vi- tium feraciſſimis, lotiones religioſas in terris ſiccis aut gelidis?

filiis credita fuerit, et innumera eiusmodi alia, ignoramus. Quid quod illae *leges*, quae ad nos peruenere, ne quidem ab *inſtitutis* ſedulo ſunt diſtinctae, venitque *legis* nomine, quod *inſtitutum* erat, (*νόμιμον* non *νόμος*); erant quoque multae leges haud dubie ab inſtitutis profectae, hoc eſt, vt noſtrates dicunt, lex non ſcripta abiit in ſcriptam; multa ſunt *ſimilia* noſtrarum ciuitatum *Statutis*, alia *Conſuetudinibus* et Iuri recepto.

Tandem et illud manifeſtum fit, in illis libris qui periere, *πολιτείας* et leges *non ſemper totius reipubl. deſcriptionem aut legum codicem* continuiſſe, ſed complexas eſſe tantum *ea, quae cuiusque ciuitatis aut reip. eſſent ſingularia*, inſtituta peculiaria ac ritus et mores inſolitos. Accidit igitur etiam in hoc genere, quod in hiſtoriis vbique factum meminimus, vt non notata ac memoriae tradita ſint niſi ea, quae a ſollenni rerum more ac ſtatu recederent; quae enim perpetua ac conſueta ſunt, quia popularibus obuia ſunt et trita, ſcripto conſignata vulgo omnes faſtidimus, gratiſſima illa cognitu et vtiliſſima futura poſteris, qui poſt aliquot ſaecula mores noſtros, vitas, et inſtituta, diſcere volent. Hinc plura audaciae per ſcelera ruentis vaſtique animi immoderata appetentis exempla quam honeſtatis ac virtutis moderatae, inprimis vitae priuatae, ad poſteritatis memoriam prodita ſunt per omnium temporum annales. Vulgus nonniſi ad noua et inſolita rerum miracula obſtupeſcit, ad multo maius naturae ſibi perpetuo rerum ac certo curſu conſtantis miraculum hebet:

ita nec in litteris ingenia, nec in rebus gerendis conſilia admiratur, niſi nouum aliquid et inſolens illa produxerint; vtrum vero illud recte nec ne procuratum, an a cauſſis probabilibus et honeſtis profectum ſit, et an vtilitatem aliquam veram attulerit, vulgus haud facile laborat, ne tum quidem, cum malorum ex eodem praeclaro facinore natorum ſenſu ad veriora duci poterat. P. P. in Georgia Auguſta d. XVI. Septemb. cIↄIↄ CCLXXXVI.

ACADE-

Digitized by Google

ACADEMIAE GEORGIAE AVGVSTAE

PRORECTOR

JO. STEPHANVS PVTTER

CVM SENATV

ANNIVERSARIA INAVGVRATIONIS

SACRA XXXV.

IN A. D. XVII. SEPT. CIↃIↃCCLXXII.

RITE INDICIT.

Litterarum artiumque inter antiquiores Graecos conditio ex Muſarum aliorumque deorum nominibus muniisque declarata.

Cum a noſtris hominibus, Ciues, quoties litterarum noſtrarum diſciplinarumque orbem ſymbolica aliqua ratione declarare volunt, Muſas et Apollinem, maxime in carmine, memoratos legimus: ſubit interdum animum illa cogitatio, an ſatis conſentanea cum noſtrarum litterarum conditione et indole illa ſint nomina. Quam enim ex Muſis appellabimus, in cuius tutela Struvius parvus, quem vocant, ſit! aut cui ius criminale, proceſſum imperii, vel theologiam paſtoralem ſacram ſanctamque eſſe dicemus! Contra eae artes, quae inter

inter ceteras Muſis propriae et conſecratae habentur, poetice et muſice, ex academicarum diſciplinarum orbe tantum non exulare videri poſſint; vt adeo Muſae non modo ex ſiluarum receſſibus fontiumque frigoribus in oppida et auditoria, ex ſolitudine et ſilentio inter clamores ſtrepitusque cathedrarum traductae, verum etiam ex ſacro vatum choro, ex mediis Charitum amplexibus abreptae, in contubernium, ne quis ergaſtulum dicat, earum diſciplinarum ac ſcientiarum detruſae ſint, inter quas citharae tibiaeque cantus non minus alienus eſſe videatur, quam iis in locis, vnde *exaudiri gemitus* *). Nec minus tamen fatendum eſt aliena eſſe Muſarum nomina et attributa ab omnibus illis aetatibus, quibus Graecia Italiaque litteris artibusque floruit; nec Muſis conſecrata fuit philoſophia, eloquentia, medicina aut alia diſciplina. Quo ipſo intelligitur, neque illis aetatibus Muſarum nomen eſſe inuentum; quod ſi enim tum demum philoſophiam litteras artesque liberales ſymbolice exprimere voluiſſent homines, alias ii haud dubie Muſas induxiſſent aliterque earum nomina et attributa conſtituiſſent, quam vt a cantu, carmine et ſaltatione, ea peterent.

Inter haec animus delabitur ad illam cogitationem, paullo grauiorem, quam diuerſa et a noſtris aetatibus aliena ſcientiae et doctrinae ratio et aeſtimatio inter eos homines eſſe debuerit, qui primi litteras ſuas Apollinis et Muſarum nominibus conſecrare voluerunt. Quae res cum paucis forte animad-

*) Aen. VI, 557.

animaduerſa nec ingrata tamen ſit ad cognoſcendum, nunc in ea cogitatione et commentatione iuuat animum paullatim defigere, vt diuinando aſſequamur: *quae litterarum artiumque omnino ratio et conditio eſſe debuerit ea aetate et inter eos homines*, *qui primi Muſarum reliquaque nomina ſymbolica excogitarunt, quibus litteras artesque et diſciplinas deſignare ſolemus.*

Et primum quidem, quod ex omnibus illis litterarum perſonis et nominibus ſymbolicis intelligitur, illud eſt, *nullam* illo tempore *tradendi praecipiendique rationem fuiſſe*, praeterquam quae fit *cantu et carmine:* quae res ipſa artium incunabula et exordia arguit, cum necdum ſcribendi artificium eſſet inuentum aut vulgatum. A carmine autem inter omnes populos, qui non ab alio populo victore vel victo cultum humanitatis acceperunt, litterarum primordia profecta eſſe, et proficiſci debere, ſatis conſtat *). Quod igitur *Apollo* et *Mercurius* artibus et litteris praeeſſe dicti ſunt, id non male deſignatum eſt alterius inuento et attributo proprio cithara, alterius lyra. *Mercurii* quidem notio haud dubie in Graeciam peregre inuecta, ex Aegypto maxime, vt probabile ſit, cum ab initio λόγου, h. e. mentis et rationis, tum ſermonis, tandem etiam ſcripturae eſſet ſymbolica declaratio, mox eam induere coepit perſonam, ad cuius auctoritatem referrentur omnia ea, quibus *hominum recentum cultus formare* ille dictus eſt, aut quibus priſca Graecia ad humaniorem cultum deducta eſſe credebatur; inter quae primo loco habitam eſſe videmus muſicam cum humano

*) cf. ſup. Comment. *de vet. poetar. doctrina* p.167 ſqq.

humano eloquio, ad eloquentiam deinceps expolito, tum palaeſtram et certamina gymnica, quibus nec dubie Graecia multas virtutis bellicaeque diſciplinae cauſſas debere viſa eſt, qua belluina illa veterum heroum ferocia fracta, hominesque ingentium corporum vires temperare et certo conſilio moderari regereque didicerunt.

Antiquior, et, quod nobis videtur, Pelasgicae originis, *Apollinis* eſt religio, quandoquidem illa in antiquiſſimis, Etruriae quoque, monumentis occurrit, et Romanis patrius deus fuit Apollo. Religionis vetuſtatem citharae etiam ratio docet, quam priorem fuiſſe lyra neceſſe eſt, quippe cui fundus acceſſit, teſtudinis cauum, quod ſonum corroboraret: cum cithara fides tantum haberet iugo iunctas inter duo cornua. Quod autem Apollini muſica inprimisque cithara, tanquam proprium inventum, tributa eſt, ex eo, niſi fallimur, repetendum eſſe videtur, quod antiquiſſima Delphis *fuit* religio, quae carmina et choreas cum cantu, citharae maxime, deſideraret. Et fuere Pythici ludi eius generis vetuſtiſſimi, (*ἀγὼν μουσικός*) in quibus cantus primum cum cithara et chorus viguit, nec niſi ſero, Pythiis inſtauratis, (Olymp. 48, 3.) acceſſit tibia, altera autem Pythiade equorum quadrigarumque curſus, octaua qui aſſis fidibus canerent, hinc alia certaminum genera ſunt recepta. Artium itaque tutela et praeſidium Apollini non alia de cauſſa delatum eſſe videtur, quam quod primum in eius ſacris antiquiſſimo et patrio Graeciae ritu citharae chorique vſus fuit. Pari more Bacchus inter

Digitized by Google

inter deos ingeniorum fautores eſt adſcriptus, quod Athenis in eius ſacris dramatica poeſis prima incrementa et laudem habuit. Neque mirum videri debet. ſi poetae ad deum, tanquam auctorem, retulerunt ea, quae in eius ſacris ludisque fierent. Pani quoque ſyringis, tanquam proprii inuenti, laus forte non aliunde venit, quam quod Arcades eius feſtum choreis fiſtulaeque cantu antiquo more celebrabant. Ceterum in Apollinem ſucceſſu temporis artis quoque medicae inuentum et honos fuit collatus: cuius opinionis cauſſam et originem non niſi coniectando aſſequimur. Notum eſt primo tempore medicinam inter homines fuiſſe vix vllam, praeterquam vulnerum, quibus herbas, herbarumque ſuccos vel radices tritas inſpergebant; morborum autem *cohors* partim in illa vitae ſimplicitate *terris* nondum *incubuerat*, acuti vero morbi a deorum, Phoebi maxime et Dianae, ira repetebantur. Ad ſolis, aeſtu ſuo aerisque intemperie corpora tentantis, vim in eo alluſum eſſe, non ſit improbabile. Cum tamen ſemel morborum cauſſas ad deos referre coepiſſet vetus Graecia, mos inde invaluit, vt de morborum auxiliis conſulerentur ſere vates, deorumque oracula adirentur; inter quae poſt Dodonaeum antiquitate et auctoritate eminuere Delphi. Vates autem inter priſcos homines, apud quos omnia, quae quis diceret, moneret, ſuaderet, etiam quae narraret, carmine, adeoque inflammato animi ſpiritu, magnoque ore proferebantur, pariter omnis doctrinae et ſapientiae auctores *a*), et

a) *ἐνέπνευσαν δέ μοι αὐδὴν* (Muſae) *Θείην, ὥς τε κλύοιμι τά τ' ἐσσόμενα πρό τ' ἐόντα.* Heſiod. Theog. 31, 31 et paullo

et futurarum rerum prouidi, religionum ac ritu[um] conſulti, ideoque et occultarum cauſſarum, rem[e]diorumque, quibus morbis medela fit, intelligen[tes] peritique habiti ſunt.

Artes metalla tractandi et ex iis opera co[n]flandi, fingendi vel ſculpendi, in promtu fuit vete[ri] Graeciae ad *Vulcanum* referre, quippe quem ig[nis] ſymbolum acceperat, etiam eius, qui per vniuerſu[m] hoc cum aere et aethere fertur, et qui per ſubte[r]ranea loca diffuſus interdum per hiantem terra[m] incluſo ſpiritu erumpente montium Lemni Siciliae[que] que incendia facere viſus erat. In hoc vero illu[d] obſeruandum, quod, artium adhuc paruo et ob[ſ]ſcuro diſcrimine, idem Vulcanus arma, thorace[s] et clypeos, ſimulque affabre factos tripodes cu[m] ſignis puellarum aureis, idemque fibulas, armilla[s] aliaque ornamenta procudit et fabricatur (v. Il. ſ

Minervam nondum memorauimus; eam qui[dem] dem ab initio virtutem bellicam, quae cum conſi[lio], lio, arte et ſcientia coniuncta eſt, deſignaſſe, e[x] Homero ſatis obuium eſt, qui Martem ferè appo[] nere ſolet, temerarii impetus caecique pugnandi ardoris, quem vaſti corporis vires faciunt, inter- pretamentum. Ad Minervam mature Graecia man- ſuetas retulit artes pacis, inprimis femineas texen- di, nendi, tingendi acuque pingendi; nullae au- tem artes aliae, quam feminarum, heroum tempore vigebant,

paullo poſt v. 37. 38. Muſae, Εἰρεῦσαι τά τ' ἐόντα τά τ' ἐσσόμενα πρό τ' ἐόντα. An aliter de Calchante Homerus Iliad. α, 70? Sed de his egregie iam Strabo monuit.

bant, virorum ſtudiis ad armorum tractationem
ierſis. Tandem in eam congeſta ſunt alia at-
ta et munia ex Aegyptiorum Neith, quam
ci Athenen interpretati ſunt: cf. Cic. N. D. III,
Plat. Timaeo p. 22.

Herculis Muſagetae notio in Italia primum nata
videtur, cum M. Fulvius Nobilior nouem
rum ſigna Ambracia Romam translata in Her-
templo dedicaſſet (Plin. XXXV. ſ. 36, 4.)
l aliquanto poſt Marcius Philippus reſtituit
ton. Aug. 29. Ovid. Faſt. VI. extr.). Herculis
a communis cum Muſis ara fuit, quam perpe-
ad Euandrum referre volebat Plutarchus (Qu.
i. p. 278. D. Frf.), errore inde nato, quod in
boario alia Herculis ara fuit Maxima dicta,
ſigno, quod *ab Euandro ſacratum, vt produnt.*
n. XXXIV. ſ. 16.) An vero Herculem Muſa-
n Fulvius *in Graecia cum eſſet imperator acceperit,*
umenius tradit, in Or. pro reſt. Sch. c. 7. admo-
n dubitamus, cum nondum vlla eius rei in ve-
Graecia auctoritas occurrerit; ſin is recte id ad-
iauit, Herculis Muſagetae nomen vix aliunde
im videtur, quam ab artificis opere aliquo inſigni,
Herculem cum Muſis exhibuerat, eo forte con-
), vt praeclara facta Muſarum praeconiis decorari
ificaret. Serioris artis frequens argumentum eſt
rcules lyram intendens vel pulſans. Quicquid
, recentius certe Herculis cum Muſis eſt contu-
nium, neque ad litterarum incunabula, de qui-
s nunc agimus, reuocandum *b*).

Iam-

) [v. nunc Comm. de Hercule Muſag. Vol. III. p. xxiii.]

Iamdudum vocant nos *Muſae*, quarum r gionem a Thracibus, et quidem e Pieria prim in Graeciam eſſe illatam, dubitari nequit *c*). Pri eius ſedes in Helicone, vnde hunc potiſſim montem Muſis ſacrum eſſe voluit omnis antiqui Acceſſit alius fabulae ornatus ex poetarum inger Primi enim priſcae Graeciae vates ex his Boeot locis prodiere, quorum quidem princeps *Lin* Orphei diſcipulus habitus, ex Thracia aduena, i excelluit carmine, vt, vetere loquendi more d cum Apolline certaſſe narraretur. Poſt alios, qu rum non niſi nomina extant, Heſiodus Aſcrae, t ſub Helicone vicus erat, vixit, qui etiam Muſan nomina et numerum nouenarium conſtituiſſe di tur; qua de re infra videbimus. Tandem nou Muſis celebritatem attulere Theſpiae, qui et i Boeotiae vicus eſt, apud quas dies feſti Muſis ludi habiti ſunt *e*). Quae ſi quis meminerit, t tam in Muſarum numero et nominibus varietatem occurrere non mirabitur: nam in fabulis ornan ſuo poeta quisque ingenio indulſit: alia feſtor et ludorum celebritas et caſus peperiſſe videri del

N

c) Obuia res, ſi vel Pauſaniam inſpexeris IX, 29 ſ Heſiod. Theog. 53 ſqq. [v. nunc ea de re Comm tationes antiquiores Volumini VIII. Commentation Soc. R. Gott. ſubiectas. Comment. II. III.]

d) Sic Thamyras cum Muſis, Marſyas cum Apolline c taſſe dicti: ſic paſſim apud Homerum alii armis, cu cum diis contendere memorati, qui iis rebus exc lerent.

e) Pauſan. IX, 31. p. 771.

f) Adeat, qui volet, libros mythologicos. cf. Dauiſ. Cic. N. D. III, 21.

Digitized by Google

ea tantum notabimus, quae de litterarum ar-
ıque incunabulis iudicium nobis ſacere vide-
ur.

Ab initio Aloidae, viribus opibusque potentes
ines, quorum nomen ab Orchomeniis, prima
ris Graeciae ciuitate, quae opibus inſignibus
uit, profectum videtur, tres Muſas ediderant
ten, *Mnemen* et *Aoeden* g). Illo itaque adhuc
pore omnis ſapientia carmine continebatur, cu-
naturam illi a *meditatione*, *memoria* et *cantu* re-
ebant. Antequam enim priſca aetas ſcribendi
ficium aut inuenerat aut ſatis excoluerat, defi-
ıte inprimis opportuna habilique materia, cui
ribi litterae poſſent; qua ex re, tenui per ſe
xigua, quanto opere omnem vitae humanae
eniorumque cultum pependiſſe putatis! ei, qui
ıum carmen, nam carmine omnis tum oratio
t incluſa, conderet, mente et memoria verſus,
os elaborauerat, retinere neceſſe erat; idem fa-
e debuit, quicunque cognoſcere nouum ingenii
ım volebat, vt memoriae verſus mandaret poe-
ore exceptos. Auditione enim omnis tum in-
ıtio et doctrina in animos deſcendebat, eoque
us, quo voce, ore, ſono, geſtu, actione pene
nica, illa animari ſolebat. Neque aliter quic-
ım in vulgus edi vel ad poſteritatem prodi po-
, quam ſi memoriae eſſet mandatum. Memo-
e itaque beneficium eo tempore fuit ſummum,

 inprimis

g) Pauſan. IX, 29. cf. Cic. N. D. III, 21. ibique Dauiſ. Multum argutati ſunt in huius numeri ternarii cauſ-ſis Plutarchus, Cenſorinus, alii.

inprimis in retinendis ſuperiorum vatum carmi bus. Quare a nonnullis *Mnemoſyne* Muſarum t ter edita fuit, quae ex Jove eas peperit. Nam qui Vrani et Terrae filias eas perhibuerant *h*), al quid ſequuti videntur, forte hoc, vt carminis a quitatem ea re declararent: aut, quae ſimpliciſſ ratio, quod, ea, quae abſtracta, proprietates, tutes, in perſonas mutarant, cum inter num retuliſſent, modo ad Jovem, modo ad Coelum Terram, tanquam nata ex iis et partu edita, ferre ſolebant. Quod vero *Euphemen*, quaſi *l eloquentem* diceres, Muſarum nutricem, cuius Heliconis luco ex ſaxo ſignum fuit, commenti era id ad carminis ſuauitatem ſpectare quis non vide Carminis autem, vti poſtea eloquii, multo m eſſe debuit vis ad hominum ferorum et barbaror animos, maiorque adeo auctoritas, quam nun nobis facile intelligi poteſt, ex quo philoſopha ſubtilitas orationem ad hanc exilitatem attenua qua a ſenſuum impulſibus viuidoque animi vig et robore ad iudicii acumen et cogitandi ſubtilitat (bono noſtro an malo factum dicemus?) om reuocata eſt doctrina et ſcientia. Quid? quod i ſcriptura et lectionis inuenta facilitas, dum ta apud animos ea, quae leguntur, cognoſcimus, orationem ab aurium iudicio, a numeris et mo lationis ſuauitate reuocauit, ita animum ab iis om bus, quibus ſenſus grauiſſime impelluntur, nun roſae inquam orationis grauitate et venuſtate, act

h) Res nota ex Diodor. IV, 7. Pauſan. IX, 29. Sch Apoll. III. 3. qui Alcmanem et Mimnermum aucto eius fabulae memorant.

ſeſtùsque et motus vi ad afficiendam mouen-
que mentem, abduxit et alienauit.

Obtinuit tandem, vt reliquam in numero va-
em omittam (de qua Cicero N. D. III, 21. vi-
us), *numerus Muſarum nouenarius:* qui et ipſe,
primum condi coepit vna cum nominibus,
m adhuc inter Graecos eo tempore philoſo-
n, nullas artes liberales fuiſſe, manifeſtum facit.
quot enim vel nomina indita, vel attributa et
a ſunt aſſignata, ſi ſingula excutimus, ad poe-
cantum et ſaltationem ſeu chorum ſpectant;
quod hiſtoriae iam tum ſcribi coeperant, quan-
idem Clio rerum geſtarum memoriae praeeſſe
; etſi et hoc ad carmen epicum ſpectauit, quo
orum heroum res et facta ex antiqua memoria
untur *). Vraniam forte excipiendam aliquis
it, quippe quae ad aſtronomiam referatur.
itare tamen licet de eo quoque, an ab initio
liciter ad diuinam originem Muſarumque in
npo choros reſpexerit is, quisquis primus Vra-
dixit. Munia enim, quae ſingulis Muſis at-
i ſolent, non ſine memorabili opinionum va-
te et diſſenſu tum ſcriptorum tum artificum,
ris aeui videntur eſſe inuentum, quando iam

 tragoedia

*) Itaque Homerus, res veteris memoriae expoſiturus maiorum narratione ac fama acceptas, multo verius Muſas inuocat, quam alii poetae. Recte ille copias Achiuorum enarraturus: Ἔσπετε, ait, νῦν μοι, Μοῦσαι Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι, Ὑμεῖς γὰρ θεαί ἐστε, πάρεστέ τε, ἴστε τε πάντα· Ἡμεῖς δὲ κλέος οἶον ἀκούομεν, οὐδέ τι ἴδμεν.

tragoedia et comoedia inuentae fuere, quibus E-terpe et Thalia praeeſſent, quod ante Ol. LIV LXI factum non eſt. De Aſtronomia autem carm Heſiodi nomine inſignitum veteribus in laude ha tum eſt: quod tametſi inter ea referendum fui videtur, quae temere ſub Heſiodi nomine ferebi tur, occurrunt tamen in ipſis Heſiodi Operibus Diebus ſiderum occaſus et ortus inter ruſtici ope et nauigationis praecepta notati.

Nouenarium Muſarum numerum etiam in H meri Heſiodique carminibus conſtitutum eſſe, i a Diodoro (lib. IV, 7.) eſt obſeruatum, vt ſalte hoc liqueat, illo iam tempore Muſarum chorum eum numerum excurriſſe. Enimuero in dubitat nem ea res adduci poſſe videtur. Nam apud Hon rum numerus nouenarius vno in loco occurrit, tremo Odyſſeae libro (Ω, 60), qui an Homen auctorem habeat, recte dubitatur. Ab Heſio autem an Theogoniae particula illa, in qua v. 57 occurrunt Muſarum nomina, profecta ſit, paru liquet. Quin Boeoti circa Heliconem indigen Pauſania teſte, negabant non modo praeter Op et Dies vllum genuinum Heſiodi habendum e fetum, ſed in iis quoque priores verſus, in qu bus Muſae inuocantur, ab aliena manu eſſe aſſut (Pauſ. IX, 31.).

De ſymbolicis mythis, qui paſſim occurru quoties de Muſarum ſingularum parentibus, liber amoribus, rebus, narrant poetae, hic agendi loc non eſt; memorabimus adhuc breuiter ea, *quae*

Mu

ſis narrata, *veteris vitae et moris veſtigia* produnt. nus earum praecipuum eſt, hymnos in laudem is patris canere: erat enim hoc inter antiquiſ-a carminum argumenta. Cantant eaedem et reas exercent; (vt in Helicone Theogon. 4. 7 ſq.) ere more et hoc. Saltandi enim, hoc eſt cho-ducendi, vt canendi lyramque vel citharam pul-di, ſtudium et feſtiuitas plerumque iungi ſolebat. prisca vita ductum item hoc, quod Apollo non-nquam (non enim hoc perpetuum) praecentor ori adhibetur, vt Il. A, 603. et in Cypſeli arca ud Pauſan. V, 18. Tribuuntur tandem Muſis a, quae a vatum inter reges antiquae Graeciae rtuna et honore ducta ſunt. Vti enim aoedi acci-bant regum epulis, ſic Muſae Jouis deorumque ulis adhibentur, vt canant priſca deorum facta et igines (v. Homer. l. c. Heſiod. Theog. 36 ſq.).

A Muſarum nomine appellata μουσικὴ, cuius is et ſignificatus vni tandem arti adhaeſit, cum ab itio cantum et poeticen omnino declararet, poſt-a vero omnia ea, quae carmine prodi ſolebant, ſamque adeo philoſophiam omninoque litteras, primis quae ad humanitatem animos emolliunt. equiores autem Muſarum nomine, numero et mu-ere, varie vſi ſunt, cum magna interdum allego-iae licentia, multa quoque argutiarum leuitate, uam oratione proſequi et piget et a conſilio alie-um eſt *i*). Ita ternarium Muſarum numerum

V 4 philoſo-

i) Adeat, qui cognoſcere vult, vulgares libros, vel Plutarch. Sympoſ. VIII, 14. Varron. ap. Auguſtin. C. D. II, 17.

philoſophiam, rhetoricen et mathematicen deſign aiunt; quae res Plutarchi tempore eam ſcientiar deſcriptionem obtinuiſſe declarat; a priſcae aut vitae rudiore indole aliena eſt. Aeui itaque ſeri ris quoque habendus eſt hymnus inter Orphic is *k*), in quo Muſae *omnis doctrinae parentes*, *ani nutrices*, *rationis rectrices*, *mentis moderatrices* appella tur. Inter alia egregium eſt illud veterum quoqu poetarum commentum, quo *Muſas* et *Charites* con ſortio et contubernio iungunt. Itaque illae com munes inſtituunt choreas; interdum in *Veneris* quo que et *Erotis* contubernium Muſae adducuntu Multa alia artifices in gemmis ſuauiter effinxiſſe de prehenduntur. Non noſtri ingenii eſt, exemplo rum farraginem cumulare. quotiescunque ea oper ſatis odioſa ſuperſedere poſſumus.

Ceterum hoc *Muſarum cum Gratiis*, *Venere* *Amore conſortium* veremur, Ciues, ne noſtris aetat bus tantum non diſſolutum videri debeat. Scilice deducto carmine cantuque ad pedeſtrem orationem et philoſophiae ſeueritate ſententiis grauibus ver bisque ſubtilibus exultantes animi ſpiritus compe ſcente, perterrefactae Gratiae cum ipſis Muſis fuga dilapſae ſunt. Neque Platonis ſuauiſſima oration retineri potuerunt; quippe cuius exemplo ſatis in telligi potuit, aut Philoſophiam aut Muſas cum Gratiis eſſe deſerendas; philoſophandi enim ſubtili tatem

k) Orphic. Hymn. LXXV. 4. 5 πάσης παιδείης ἀρετὴ γεννῶσαι ἄμεμπτον. Θρέπτειραι ψυχῆς, διανοίας ὀρθο- δότειραι, (h. αἱ διδοῦσαι διάνοιαν ὀρθὴν, alio nomine ὀρθώτειραι.) Καὶ τοῦ ἀνδυνάτοιο καθηγήτειραι ἄνασσαι.

tatem eſſe poſſe nullam niſi cum verborum ſubtilitate et exilitate coniunctam: id quod Ariſtoteles mirifice perſpectum habuit. Eaque res multo magis patuit, cum diuina veritas ad philoſophicam ſubtilitatem attemperata et legum iuriumque interpretatio in ſcientiam eſſet conuerſa. Si itaque Muſarum nomina paſſim adhuc verſiculis in numerorum complementum otioſe inſidere videmus, *re amiſſa nomen retinuiſſe* dicendi ſumus. Succeſſere in earum locum ſeueriores deae, *quatuor Facultates*, quae quibus parentibus natae, qua mortalium an immortalium cura nutritae adoleuerint, quibus nominibus, muniis, attributis ſuperbiant: alio tempore diſpiciemus.

Et haec quidem hactenus luſiſſe iuuat, ac verius proluſiſſe diei feſti fauſtique ſollennibus, quae craſtino die habebuntur. Quod enim felix fauſtumque ſit, agenda inſtant ſacra anniuerſaria Academiae noſtrae, quae bono cum deo cras illuceſcent XXXV. Ducetur ex more pompa ſollennis in templum academicum, et inter ceteros ritus ſacros feſtosque oratio habebitur ab Academiae Oratore, Profeſſore eloquentiae, Chr. G. Heyne. Proludet ille precibus votisque publicis rite perſoluendis ſuſcipiendisque praefatione ſuper noto illo philoſophi dicto, quo *ſeuera res eſſe gaudium* pronuntiatur. Inter ea, de quibus Deo O. M. gratiae publice agendae ſunt, primo loco memorabitur illud, quod, noſtrarum rerum tutelam Sanctiore Sacratiſſimae Regiae Maieſtatis Conſilio ſuſtinente, Viri Illuſtriſſimi eidem Conſilio Sanctiori adſcripti,

ALB. FRID. DE LENTHE, Praeſes Collegii Fiſco Reg. curando, et LVD. EBERH. L. B. DE GEMMINGEN, Magnus per Ducatum Cellenſem Advocatus, CVRATORES ACADEMIAE NOSTRAE renuntiati, praecipua cura et vigilia pro ſalute noſtra excubare non dedignantur.

Vt his ſollennibus beneuole intereſſe fauſtisque ominibus votisque, in natali hoc Georgiae Auguſtae faciendis, linguis animisque fauere velitis, tabula hac propoſita, Ciues, vos rogare, ad officium noſtrum et ad beneuolentiam, qua vos proſequimur, pertinere duximus. Vos itaque, Comites Illuſtriſſimi, Barones Nobilesque Illuſtres Generoſiſſimi, Ciues natalium multoque magis ingeniorum morumque claritate et laude commendatiſſimi, humaniſſime precamur obteſtamurque, vt ſollennibus frequentes adeſſe velitis. P. P. d. XVI. Sept. cIↃIↃCCLXXII.

ACADEMIAE

Digitized by Google

ACADEMIAE GEORGIAE AVGVSTAE

PRORECTOR

JO. STEPHANVS PVTTER D.

CVM SENATV

ANNIVERSARIA INAVGVRATIONIS SACRA XXXVI.

RITE INDICIT.

SIMVLQVE

SVCCESSOREM SVVM

GE. HENRICVM AYRER D.

CIVIBVS COMMENDAT

IN A. D. XVII. SEPT. cIↃ IↃ CCLXXIII.

Subiicitur notatio Corporis Iuris gloſſati MSti Bibliothecae Georgiae Auguſtae.

Duplex libelli huius dos eſt, Ciues, duplexque eius publice proponendi cauſſa, vtraque melioris notae fauſtique auſpicii. Ad annorum enim, quibus incolumis ſtetit Academia noſtra et laeta incrementa habuit, ſummam accedit hodie iterum vnus annus expletus, isque inter res florentes et proſperas, bonorumque omnium, quae paterna numinis

numinis O. M. indulgentia conceſſit, fructum conſtantem certumque exactus. Nam ſecundum publicam vniuerſae reipublicae incolumitatem, laetiorem agrorum prouentum, aeris temperiem ſalubrem, pacem non dubiam, quis non Regis Optimi, Parentis Indulgentiſſimi, Pacis Statoris ſnuictiſſimi, incolumitatem? quis non domus Auguſtae fauſta incrementa? non laetum terrarum Brunſuicenſium ſtatum? inprimis ſi cum tot vicinarum terrarum difficultatibus comparetur? quis non haec omnia et alia plurima, grata mente reputet, deoque immortali, tantorum bonorum auctori, accepta referat et ad pietatis ſenſum in animo hilaritate diffuſo et commoto excitandum adhibeat? Noſtra quidem academica resp, etſi mortibus aliquot Collegarum, qui ſuis tamen annis obierunt, hoc quoque annuo ſpatio fuit afflicta, reliqua tamen bona et decora ſalua habet et intacta. Senatus Sanctioris, inprimisque Curatorum Ill^{morum}, prouidentiam curamque et noſtri noſtrarumque rerum ſtudium experti ſumus tantum, quantum votis etiam inuidioſis parumque modicis ſatisfaceret. Contigit etiam ea felicitas, vt Viros Illuſtriſſimos ſummosque, primum L. B. de Wenkstern, Regi M. Brit. a Conſil. ſanctior. et aliquanto poſt L. B. de Lenthe, Collegii Fiſco Regio curando Praeſidem, Academiae Curatorem, coram intueri, eorumque virtutes mirabiles, comitatem et beneuolentiam incredibilem, deuenerari licuerit. Locupletata eſt Bibliotheca academica copiis ampliſſimis, interque eas codicibus aliquot MSS. et magno typographicorum monumentorum numero. Cumque adhuc

ea

ea ſupellectilis litterariae pars Academiae abeſſet, quae naturae copias in ſua genera et claſſes diſtributas ſpeciminibus et exemplaribus illuſtrat: ea autem ſi careremus, librorum tantum apparatu contenti, altero oculo acute cernere, altero ſi non caecutire ſaltem caligare et lippire videremur: quae enim diſciplina naturae cognitione ſubtiliore vacare poteſt, et tamen doctrinae accuratae nomine digna videri? Aug^mi Regis munificentia ſumma, et Collegae noſtri, Exc^mi Büttneri, Viri multiplici variaque doctrina ornati, liberalitate et generoſo Academiae publicaeque vtilitatis ſtudio, apparatus Academiae huic obtigit, qui non modo naturalium rerum copias complectitur, verum etiam numorum priſcorum et recentiorum diuite penu, et gemmarum gaza locuplete inſtruxit nos: isque apparatus ita ad certum rerum ordinem ac ſyſtema collectus eſt et digeſtus, vt omnium generum exempla adſint luculenta. His igitur nouis iisque ſplendidis incrementis in Academiam noſtram cumulatis anniverſarium hoc ſollenne merito inter ſupplicationes et gratulationes exigere decretum eſt. Publice quidem illae habebuntur in templo academico inter ſollennium genus aliud, quod in hunc diem differre placuit. Transferentur enim magiſtratus academici inſignia, quae per annum et quod excurrit in vna eademque domo fuerunt, hoc ipſo die extra ordinem in Virum annis, meritis, doctrinae copiis ingeniique et morum vrbanitate venerabilem, Collegam honoratiſſimum, coniunctiſſimum,

GE. HENRICVM AYRER D.

cuius vigilantia, prudentia et conſtantia, ſpem facit

certam

certam fore, vt diſciplinam publicam, egregie per hunc annum firmatam et munitam, omni ſeueritatis perſeuerantia continuatam et ſtabilitam habeamus. Proſequimur interea bonis votis ominibusque auſpicia magiſtratus, cui craſtinus dies aditialis conſtitutus eſt, isque adeo auſpicatiſſimus, cum is academiae natales fauſto ſidere ortos referat.

Cum autem muneris ratio nobis iniunxerit hoc, vt feſtis ſollennibus proludamus ſcriptione aliqua publice ad vos edenda, Ciues, et proponenda; ſi forte ſint, qui ad ea legenda animum conuertant, vnde nihil in penum ac cellam ſperari, ſed ingenii tantum ornamentum doctrinaeque auctus exſpectari poteſt; nihil putauimus cum conſilio noſtro eſſe coniunctius, quam vt ex iis ipſis copiis litterariis, quibus per hos ipſos dies Auguſta munificentia nos inſtruxit, deligeremus cimelium aliquod inſigne, cuius argumento expoſito et interpretato vtilitas aliqua ad vos et ſcientiae incrementum redire poſſet.

Eſto autem cimelium illud ex aliis, quae nunc commemorare non vacat, codex membranaceus maximae formae, qui vniuerſum Ius ciuile vna cum Feudorum libris complectitur; fuit is olim Viri Cl. Chr. Gottlieb Schwarzii, Profeſſoris in Acad. Altorfina meritiſſimi, nuperque, ab eius heredibus redemtus, noſtris copiis librariis acceſſit. Deſcriptio quidem eius qualiscunque vulgata eſt, magnam partem ex viri beate defuncti ſchedis *a*), quae vſibus illis,

a) In Catalogo biblioth. Schwarzianae P. II, n. 1.

illis, quibus erat deſtinata, ſatisfacere potuit; ſtudioſis tamen Iurium, quorum ſtudia in hac Academia, ſi qua alia, feruere videntur, rem non ingratam nos facturos eſſe putauimus, ſi notationem eius codicis daremus paullo exactiore et curatiore opera; inprimis cum Iuris Iuſtinianei notitia vulgaris, qualem ex editis, quas nunc verſare ſolent docti viri, haurire in promtu eſt, aditum ad eum codicem euolvendum non ſatis muniat.

Primum quidem omnium tenendum eſt, *Corpus Iuris gloſſatum* quinque Voluminibus comprehenſum eſſe; de ſexto quod ſeorſum habendum eſt, ſingulatim dicemus. Iam Corpora Iuris gloſſata non ab Inſtitutis, ſed a Digeſtis initium faciunt; adeoque digerenda erant Volumina hunc in modum: vt Digeſtum priores tres tomos conficeret, quartum Codex repetitae praelectionis, quintum Inſtitutiones cum tribus poſterioribus libris Codicis, Authenticis et duobus Feudorum libris. Hoc etiam ordine Accurſius Corpus Iuris gloſſa inſtruxit *b*). Digeſtum autem tribus voluminibus ſolito more comprehenſum, diuiſum ſcilicet in *vetus*, *infortiatum* et *nouum Digeſtum*, h. e. in prius, medium et poſterius volumen. Scilicet barbare ea aetas, quod *primum* erat, *vetus;* cumque auctum illud primum Volumen et quaſi corroboratum alterius acceſſione vellet dicere, *infortiatum*, quodque *poſtremum*

b) De Gazalupis Hiſt. Intpp. et Gloſſator. Minus accurate Pancirollus de claris LL. Intpp. p. 119. Accurſium ab Inſtitutionibus auſpicatum dicit.

Digitized by Google

mum eſt, *nouum* dixit *c*): quam quidem diſpertiendi rationem ſeu gloſſa in nimis magnam molem ſubnata, quam vt eam vnum volumen caperet, ſeu, quod etiam probabilius, inde ortam ſuſpicamur, quod, cum ab initio in ſcholis ICtorum priores tantum XXX. libri Digeſti enarrati eſſent *d*), quantam quidem eius partem vnius anni ſpatio interpretatio e cathedra emetiri et abſoluere poterat, mox ſucceſſerunt, qui veſpertinis horis alteram quoque partem ingeminatis et auctis corroboratisque quaſi et *inſortiatis* ſtudiis, tandem etiam tertiam interpreta-

c) *Inſortiare* communi vſu pro *munire* dixit illa aetas; ſed et augmenti notio inhaerere debuit. Erat enim *fortis* frequentatum pro multus; *fortiores* Pſalmi, h. e. longiores in Regula S. Benedicti occurrunt apud Dufresnium h. v. Sic *fortiter* pro multum; vnde adhuc Gallofranci *fort* eodem ſignificatu. *Inforzare* etiam Itali retinuere, et Galli *renforcer* et *renfort* eodem ſignificatu acceſſionis alicuius factae. In tot tamque diuerſis virorum doctorum commentis ſuper vocis origine (v. poſt Alciatum, Contium et alios, quos vulgo excitatos videri licet, Ferandus Aduenſ. Explicatt. lib. I, 13. Bern. Walther Miſcellan. Iur. II, 5.) loquendi vſum eius aeui non eſſe conſultum primo loco, mirari licet. *Inſortiatum* pro *infarto* illa aetas dixiſſe nusquam deprehenditur.

d) Sic Irnerium vetus tantum Digeſtum enarraſſe conſtat: hoc enim principio ſolum cum Codice interpretabantur in ſcholis ſuis doctores publice: ſucceſſere priuatae lectiones in ceteras Iuris ciuilis partes *extraordinariae* dictae: donec Compendia Iuris ederent, ſeu *Summas*, primus Rogerius, tum Placentinus, et Joannes Boſſianus, tandemque Azo, illuſtris ICtus. Etiam gloſſa in Inſortiatum ſerius contexi coepit, nec niſi primo Rogerio auctore.

Digitized by Google

ɜtarentur *e*): vt *noui* et *veteris* Digeſti nomen non ſurde nunc vulgo vſurpatum increbreſceret.

Vt vero ad noſtrum codicem redeamus, da-nus primum deſcriptionem aliquam formae et rtium, tum de aetate eius, tandemque de vſu, i inſeruire poteſt, iudicium noſtrum qualecun-ıe ſubiiciemus.

A pluribus diuerſisque librariis perſcripta eſſe ıec volumina, inſpicienti manifeſtum fit: omnes men aetate aut aequales aut ſibi ſuppares fuiſſe, guit ſcriptionis character in ipſa diuerſitate miri-ɜe conſpirans. Elegantiore tamen charactere et tidiore membrana exarata ſunt *duo volumina*, quae *Digeſtum infortiatum et Inſtitutiones* cum *Authenticis* et). *X-XII. Cod.* continent: in hoc altero volu-ıine accedunt litterarum, quae libros ſingulos or-ıuntur, picturae, quales prior aetas fert, colori-us nitidis et viuidis *f*); in Codice minus quidem ɜite, ſed ingenioſa varietate. appicta ſunt pro libro-ım ac titulorum diſcrimine capita animantium monſtro-

e) Abſoluebant tum doctores Digeſti veteris interpreta-tionem annuo ſpatio, alius eodem ſpatio Codicis, alii-que mox reliquas Iuris partes pariter anno. Primum Bartolum binis per diem horis docendo totum Dige-ſtum binis annis abſoluiſſe accepimus.

f) Sunt in iis nonnulla, quae priſcos fori ritus ex eo ſaeculo referunt, et, ſi quis otioſior inſpiciat, vſum habere poſſunt ad mores hominum declarandos. Alia riſum mouent. Ita ad Collat. III. pr. de Lenonibus: ſuperiore loco ritus nuptiales, inferiore lupanar exhi-bitum, vnde leno et lena expelluntur: et ante Col-lat. IV. puerperium feminae depictum.

Digitized by Google

monſtroſorum, pleraque ridicula. *Digeſtum nouu*
varias habet inſertas lacinias, ad reſarciendam in
iuriam exemplari huic factam. Ita ſuppleta ſu
ab alia manu, eaque ſeriore, tria folia in princip
(a lib. XXXIX. Digeſti noui, et infortiati a tit.
XXIV. libri initium fieri memineris) vsque ad l.
primi tituli: alia duo folia ad gloſſam ſupplenda
inſerta ſunt a recente manu ante tit. quintum, q
eſt de donationibus. Expletur etiam gloſſa, a ve
tere manu adſcripta, quae ad lib. 5. tit. de verb
ſignif. deficit, ab alia manu vsque ad l. 98. Lacu
nam habet contextus aliquot foliorum inde a l. 13
de verbor. ſignific. vsque ad l. 132. de regg. Iu
Ex vltima tamen pagina, quae integra ſubiicitu
(conuertimus enim animum ad indaganda hae
quae primaria in genere eo critices eſſe ſolent) i
telligi poteſt, eandem ſcriptionem fuiſſe in hoc c
dice, quam perturbatus duorum foliorum in Pa
dectis Florentinis ordo in tit. de regg. Iur. vbiq
inuexerat, antequam error is a Taurello obſeruat
et ab Antonio Auguſtino notatus fuit *g*). Explet
eſt lacuna ab alia manu vna cum gloſſa inde
l. 108. de verbor. ſignif. vsque ad finem libri: e
dem quoque tituli regg. Iur. et legum ordine. In
quiſiuimus etiam in cetera loca, ex quibus Pand
ctae ex Codice Florentino ducti argumenta peti ſo
lent: et vidimus etiam in hoc, vt in aliis cod
tit. 8 et 9. lib. XXXVII. eſſe permutatos; rubr
cam ſeu indicem *tit. pro ſoluto*, qui exemplarib
recentioribus exulat, ante l. 46. tit. de vſurpat

g) Notiſſimus eſt locus Ant. Auguſtin. Emendatt. lib I, c.

vſucapp. appictum; transpoſitas quoque leges ſeu
)ita 31. ad 35. in tit. de manumiſſis teſtam.

Codex repet. praelect. a manu minus ſcita ex-
ıtus eſt: ſuſpicamur tamen extitiſſe olim hunc
ndem librum ab eadem manu perſcriptum, cui
ſortiatum debemus: Ad huius enim calcem fo-
ım inde attextum eſt, quod particulam a l. 13.
. 18. libri I. Cod. vsque ad l. 5. tit. 23. exhi-
t. Laudamus numeros ex noſtris exemplaribus:
s enim e priſcis exulare nemo neſcit. Nouem
tem tantum libri hoc codicis volumine compre-
nduntur, vt fere in ceteris, quantum conſtat,
emplaribus veteribus ſcriptis et prelo expreſſis:
iusmodi exemplar habemus in manibus ſplendi-
ım Norimberg. 1475. quocum codicem omnino
is conuenire intelleximus.

Sed *quintum* volumen, quod *Inſtitutiones, Co-
cis libros X. XI. XII. Authenticas* et *Feudorum
ros* complectitur, inprimis dignum videtur, quod
curatius inſpiciatur. Compacta haec omnia in
em volumen ſunt, more illius ſaeculi, quem in
idd. et edd. priſcis obſeruare obuium eſt, ſeu
ıod ita commodum erat, duobus voluminibus
ıec complecti, altero Codicis libros nouem prio-
s, altero reliqua, ſeu quod trium poſtremorum
odicis librorum vna cum Nouellis et Inſtitutis,
uorum ſerior in docendo vſus factus fuiſſe vi-
etur, honor et reſpectus aliquo tempore fuit prae-
puus, inter Clericos inprimis, quorum commoda
leraque in iis libris exponuntur. Nouellarum

 ſaltem

ſaltem auctoritatem inter Clericos ab omni inde tem-
pore viguiſſe, earumque vna cum Codice et Inſti-
tutis notitiam qualemcunque, Digeſtorum adhuc
obſcurata memoria, paſſim ingeniis affulſiſſe, ex
iis colligere in promtu eſt, quae Guido Grandi in
Epiſtola de Pandectis Florent. diſputat *gg*). No-
vellas autem in Corpore iuris gloſſato nemo facile,
qui his litteris imbutus eſt, alias expectet, *quam*
Authenticas nouem Collationibus comprehenſas,
h. e. verſionem latinam veterem, ad verbum fa-
ctam, interdum ſatis barbare, in foro tamen rece-
ptam. Complectitur illa XCVIII. Nouellas gloſſa in-
ſtructas diuerſo prorſus ab eo, quem nunc ſeruamus
ordine diſpoſitas: quae res virum doctiſſ., Schwar-
zium, quoque fefellit, vt codicem in Nov. CXXI
deficere putaret. Enimuero in ſuperioribus No-
vella: *vt nulli iudicum liceat*, quae CXXXIV. et
de raptis mulieribus, quae nunc CXLIII. eſt, et ali
praeceſſerant. Scilicet deficit codex, vt ceteri vul-
gati, in authentica *de ſanctiſſ. epiſcopis et deo amab*
(Nov. CXXIII.) quae vltima eſt nonae collationi
ſed ſubiicitur in codice noſtro authentica *Vt iu*
ces non expectent (Nov. CXXV.) quae ſupra ſuo lo
exciderat. Adiiciuntur et aliae tres fugitiuae; pri-
mo loco *Nouimus ex denuntiatione*, (quae Nov. C
eſt de *nauticis vſuris*, qua Nov. CVI. abrogatur
Sed dignum omnino videtur hoc Nouellarum vo-
lumen, quod accuratius euoluatur, quam nu
a nobis fieri poteſt. Ordinem quidem et num
rum Authenticarum videmus eſſe diuerſum a vu
ga

gg) Adde Struv. H. I. p. 366.

o *h*). Ita in Collatione nona ſuo loco non de-
hendimus authenticam *de priuilegio Archiepiſc. pri-
Juſtin. ſedis: de praetor. conſul. Cpol. de Armeniis:
peris nouis nuntiatione maritimi proſpectus.* Enim-
o in his otium, quod conteramus, non ſuppetit.

Feuda finem habent, vt in vulgaribus libris,
n tit. 51. lib. II. Adiecta eſt Conſtitutio Fride-
i Imp. *In die qua.* Gloſſa huius particulae eſt
ſtior vulgata, vt adeo eam, quae Jacobi Colum-
ni curis locupletata fuit, eſſe probabile ſit; fre-
entius etiam Accurſii nomen adſcriptum occurrit.

Peruentum eſt ad *gloſſam* totius operis, quam
curſianam eſſe cum per ſe diſerte conſtat, tum ex
poſitis paſſim in fine notarum ſiglis *a. ac. acc. accurſ.*
intelligendum in promtu eſt *i*). A diuerſis ea
anibus, aliis quidem earum ſimilibus, a quibus
ſe contextus exaratus eſt, ſatisque antiquis, aliis
centioribus, profecta eſt. Statim tamen in ipſo
ntextu, binis vbique columnis, exarando, libra-
um de gloſſa, quae acceſſura erat, cogitaſſe, ſpa-

 tiumque,

h) Etiam in praeclara editione vetere, maioris formae, Baſileenſi ap. Mich. Wenſzler: monumento rei typographicae inſigni. Comprehendit ea Authenticas gloſſatas, libros Feudorum et tres nouiſſimos Codicis libros.

i) Videtur ſiglam non animaduertiſſe Schwarzius, qui in Schol. ad Prooem. Inſtitt. p. 10. nomen Accurſii nusquam adſcriptum eſſe adfirmabat. Inſerta eſt etiam Inſtitutis ſatis nitide picta arbor conſanguinitatis et arbor actionum, quam a Joanne Baſſiano inuentam, a Roſredo Butienſi vero locupletatam eſſe conſtat. Fuit is Accurſio aetate ſuppar.

tiumque, quod eam capere poſſet, reliquiſſe, nobis quidem liquere videtur. Nec vero gloſſa ab ea, quae in veteribus editis vulgata eſt, variat aut recedit, vt comparatione inſtituta didicimus, niſi quod in omnium inter ſe exemplarium comparatione occurrere ſolet, vt addita alia ſint, alia ſubtracta et omiſſa, alia ſedibus et locis mutata. Quam rem mirari non debemus. Habent enim Inſtituta cum Codicis tribus libris et Infortiatum mera ſigna multiplici modo variata, admodum tamen obſcura, reliqui libri verba interpretanda cum ſignis praefixa; vt ſaepius iſtorum hominum oculos, quos aciei firmitate et intentione incredibili valuiſſe neceſſe eſt, mirati ſimus.

Diuerſus prorſus et ſeiungendus a ſuperioribus voluminibus eſt codex pro *ſexto* volumine in numeros relatus, ab alia eaque minus ſcita manu minusque nitida in membrana perſcriptus, *Digeſti XV. priores libros* cum gloſſa Accurſiana complexus; quae ad lib. XV. tit. 3. deficit, contextu tamen vsque ad l. 17. tit. I. libri XVI. producto. A mala manu librum olim fuiſſe truncatum, antequam ea, quae ſeruata fuerunt, compingerentur in volumen hoc, dubitare non licet. Praefixa ſunt ab alia ſed vetere manu, et luculento charactere, duo folia, quae conſtitutionem Imper. Juſtiniani *Omnem* ad Anteceſſores, vnam ex tribus, quibus Pandectas ſanxit Imperator, continent: digna ea, quae a ſtudioſis harum lautitiarum cum editis comparentur, cum ex antiquiore deſcripta ſint, in qua verba paſſim atramenti pallore exoleuerant: vnde

lacunae

:unae relictae ſunt, etiam ſub finem, vbi Graeca
Homero, quem *patrem omnis virtutis* honorifice
:is appellat Imperator, vt in aliis, deſunt *k*).

Videndum nunc eſt de *aetate:* ad quam in
ultis iam a nobis proluſum eſt. In Catalogo Bibl.
:hwarzianae haec erant adſcripta: "Scripta ſunt
haec volumina ſine dubio ſaeculo XIII. id quod
vel e litterarum forma, vel inde colligitur, quo-
niam Accurſius ſaeculum XIII. inſigni iuris peritia
collustrauit etc." Enimuero alterum hoc tantum
l probat, vltra Accurſii aetatem codicem non aſſur-
ere. Litterarum formam et characterem *l*) ſaeculi
ccurſiani eſſe, facilius eſt pronuntiare quam pro-
are. Quin illae potius ad ſaeculum XIV ſpectant;
iltem Accurſii aetate codicem ſeriorem eſſe ex hoc
ıanifeſtum fit, quod in Cerotianas gloſſas incidi-
nus, h. e. a filio Accurſii Ceroto additas, v. c. ad
.15. D. de reb. credit. In hoc igitur manebimus,
lonec meliora quis docuerit, per ſaeculi XIV. de-
curſum codicem noſtrum eſſe exaratum *m*).

 Reſtat

k) Quod in fine ſubſcriptum eſt: *Data Conſtantinopuli, domino Juſtiniano perpetuo Auguſto* iter *Conſule* animum aduertere poteſt: vt *iter* pro *iterum* pictum ſit, multo magis ad communem ſcribendi normam, quam vt *ter* pro *tertium* perſcriptum ſit. *Tertium* tamen Imp. Conſulatum in promulgando Pandecta alia firmant: et in *iter* prima littera obelis iugulata videri poteſt.

l) Nullum apud Benedictinos rei diplomaticae auctores ſpecimen occurrit, quod ſatis commode comparari cum codice noſtro poſſit; niſi aliquo modo To. III. t. 56. *II. Genus.* cf. p. 599.

m) Poſſeſſorem quendam annum 1462. aliquo loco adſcripſiſſe vidimus. Nec tamen is fuiſſe videtur, qui com-

Reſtat vt de *auctoritate* et *vſu* codicis pauci disputemus. De quo primum nihil vniuerſe, ſed de ſingulis partibus, pronuntiandum eſt. Omnino quoties de codicum dignitate et loco, quo habendi ſint, agitur, in libris iuris diſtinguendos putamus codices gloſſis inſtructos ab iis, qui gloſſis vacant, modo ne de exemplaribus gloſſis oneratis deſcripti ſint. Nec vanam rem putet aliquis, duas in hunc modum claſſes eorum conſtituere. Eos enim, qui gloſſam adſcriptam habent, contextum quoque ad gloſſam accommodatum, adeoqne vulgarem, habere neceſſe eſt. Ex iis contra, qui gloſſa carent, etſi et ii plerumque ex gloſſatis codicibus ducti ſunt, poſſunt eſſe nonnulli antiquiores et ea aetate, qua gloſſa enata eſt, h. e. ſaeculo XII et XIII. priores, aut ex antiquiore deſcripti. Hi ſoli vſum habere poſſunt criticum, ſaltem in Digeſtis, quorum codicem habemus principem Florentinum. Hactenus itaque in his nolimus quenquam operam nimis ſedulam codici noſtro excutiendo impendere *n*). Enim-

compingendum librum ab opifice curauit: eſſe enim ſerioris aeui videtur veſtitus libri. Vnde b. Schwarzius parauerit ſibi librum non conſtat. In *Ge. And. Wille* V. Cl. *Biblioth. Norica Williana* P. V. p. 231. 2. narratum legimus, poſt exceſſum b. Schwarzii Nordlingam, Lib. Imp. Civ., litem vindicando codici mouiſſe, mox tamen nec diiudicatam deſeruiſſe; adeoque non eſſe ad liquidum perductum, vnde MS. venerit.

n) In Schwarzianae quidem biblioth. Catalogo To. II. p. 1. adſcripta ſunt haec: *Variis in locis puriores in MS. reperiuntur lectiones* etc. Enim vero haec pro hedera appoſita ſunt vino tamen vendibili. Librarius fuit imperitus, ſi quis alius, adeoque perpetua occurrit emendatio ab iis adſcripta, qui codice vſi ſunt.

nimuero libros critica ſubtilitate conſtitutos nec eſiderat forum, quippe quod vulgatam lectionem equitur; hanc autem vbique ab editoribus, inprinis in Godofrediana editione, qua vulgo vtimur n foro, eſſe interpolatam ſatis conſtat. De eius gitur ſinceritate ac veritate quoties quaeſtio incidit, d antiquiores editiones et codices recurrendum eſt. Commode igitur contigit, vt, dum lectio ad Florentinum exemplar Brencmanni et Gebaueri curis emendata et ad criticam ſubtilitatem conſtituta in vrbe hac prelo excuditur, ad bibliothecae noſtrae opes vulgatae quoque lectionis exemplum praeclarum perueniret; inprimis cum praeterea editi veteres adſint libri, qui comparari poſſint, numero plures, interque hos ſplendidum Jenſonianum tribus Voluminibus maximae formae *o*).

In Inſtitutionibus, quae tot virorum doctorum curis totque libris comparatis emaculatae ſunt *p*), vt ex tali codice multum frugis bonae expectari poſſit, nos quidem dubitamus. Vulgauit iam varietatem lectionis ex hoc codice Schwarzius ad prooemium Inſtitutt. ſed in tanta farragine non vna occurrit, quae ſententiam prauam reſtituat, obſcuram illuſtret. Omnino illa opera varietatem ex

X 5 vulgari

o) E biblioth. Schwarz. redemtum, et deſcriptum in Biblioth. Schwarz. P. II. p. 33.

p) Inſpiciat aliquis ſaltem recenſum edd. ap. Schwarzium in Scholiis philologicis ad prooem. Inſtitt. recuſ. LB. 1739.

vulgari quoque codice, qui in manus incidit, cumulandi, moleſtiae plus quam fructus habere videtur.

In Corpore Iuris gloſſato nemo facile ſubſcriptiones et inſcriptiones additas expectet, vt nec numeros et titulos librorum, e quibus Pandectarum laciniae conſarcinatae ſunt. Hactenus adeo nec in Codice, nec in Nouellis, criticus vſus codicis eſſe poteſt ſatis magnus. Cum tamen in his multa ſint, quae adhuc ſtudium et operam virorum doctorum deſiderent, erunt forte aliquando, quos iuuet codicem hunc conſuluiſſe *q*).

Feudalibus Conſuetudinibus comparandis otium iam factum videtur ipſius b. Schwarzii opera: quandoquidem eum ad Gebauerum noſtrum variantes lectiones ex pluribus Feudorum codicibus excerptas miſiſſe conſtat *r*): inter quas etiam ex hac penu, quam domi habebat, ſymbolam fuiſſe depromtam dubitare vix licet.

Atque haec quidem de codice Iuris Ciuilis, cuius addiſcendi vobis, o Iuuenes florentiſſimi, quam expedita, plana et compendioſa via nunc in hac noſtra diſciplinae ciuilis tradendae ratione ducta et

q) Enotauimus ipſi variarum lectionum numerum ex Nouellis aliquot, vnde apparet, operae poenitendum non fore.

r) cf. Gebaueri Narrat. de Brencmanno p. 175.

Digitized by Google

munita eſt! quot enim quantisque difficultatibus
ictandum, quantae moleſtiae deuorandae fuere
iris ſtudioſis ſuperioribus ſaeculis, cum ex tam
iſſo ac vaſto opere, tradita per ſingulas ſparſasque
ne ordine annotationes iura diſcenda erant! —
erum vocat nos pompa ſollennis, quae ad tem-
lum academicum orationibus audiendis ceterisque
itibus peragendis ducitur. Dicta eſt ſollennibus
ora X. diei craſtini. Vos, Comites Illuſtriſſimi,
iberi Barones, Generoſiſſimi ac Nobiliſſimi Ciues,
t frequentes adeſſe velitis, humaniſſime rogamus.
. P. d. XVI. Sept. cIↃ IↃ CCLXXIII.

ACADEMIAE

ACADEMIAE GEORGIAE AVGVSTAE

PRORECTOR

JO. PETR. MILLER D.

CVM SENATV

SVCCESSOREM SVVM

CHR. FRID. GE. MEISTER D.

CIVIBVS COMMENDAT

IN A. D. III. JULII CIↃ IↃ CCLXXV.

De Arcadibus luna antiquioribus diſputatur.

Recreati his ipſis diebus et exhilarati mirifice alterius ex Duumviris Curatoribus noſtrae Vniuerſitatis, L. B. de Gemmingen, Viri Illuſtriſſimi, praeſentia, eiusque incredibili inſpiciendi et cognoſcendi res noſtras eaque ipſa ornamenta, quae Regia liberalitate nobis contigere, recenſendi ſtudio: indicimus nunc ſollennia haec academica tanto maiore cum alacritate et laetitia, quo maior ceterarum noſtrarum rerum felicibus ſucceſſibus cumulus acceſſit hoc ipſo viri ſummi deſideratiſſimo aduentu. Indicuntur autem ſollennia haec in a. d. III. Julii transferendis Magiſtratus academici inſignibus in Virum Illuſtrem et Conſultiſſimum

CHR.

Digitized by Google

CHR. FRID. GE. MEISTER D.

qui inter ſolitas caerimonias oratione publice habita, fauſtis cum ominibus, vobisque, Ciues, fauentibus, Prorectoris munia ſuſcipiet: quod vt et ipſi et reipublicae felix fauſtumque ſit, et nos precamur, et vos nobiscum, Ciues, precamini. Vt vero vota fiant publice, vtque rite pieque gerantur omnia, adeſte, Ciues, ſollennibus frequentes. Vos autem, Comites Illuſtriſſimi, primo loco rogamus humaniſſime, vt pompam ducere in templum academicum et ſacris noſtris intereſſe pro inſigni beneuolentia veſtra ne dedignemini.

Quandoquidem autem academiae mos et officii ratio poſtulat, vt hac ipſa pagella, qua ſollennia indicuntur, proluſionis cauſſa de re aliqua erudita, ex medio tamen petita, nec adeo recondita, diſſerantur non nulla: retractare placet rem non iniucundam cognitu, quam nuper in animum reuocauit doctiſſimus Gallus, diſputatione de Cometis inſtituta *a*). Vbi enim in ea quaeſtione verſatur, an Luna aliquando Cometes fuerit, qui cum propius, quam ſalubre eſſet, acceſſiſſet ad terram, ecce, repente ab ea correptus, motu ſuo circa eam ferri coepit et in ſatellitis locum ceſſit: cui rei fidem facere viſum eſt nonnullis hoc, quod, facie Lunae per teleſcopium explorata, exeſarum quaſi rupium veſtigia

a) *Eſſai ſur les Cometes en general et particulièrement ſur celles, qui peuvent approcher de l'orbite de la terre, par Mr. Dionis du Séjour, de l'Academie Royale des ſciences de Paris et Conſeiller du Parlement. Paris* 1775.

veſtigia, gurgites profundi, ſed omni humore exhauſti, prominentiumque montium iuga arida apparere putantur; vt credere liceat, nimium propinqui ſolis aeſtu eam aliquando torridam exaruiſſe: eo, inquam, in loco opinionem hanc firmari arbitratur narratione inter Arcades vulgata, *qua ii maiores ſuos terram inhabitaſſe crediderint, antequam ea ſatellitem ſuum, Lunam, nacta ſit. Narrationem hanc a Luciano ad poſteritatem eſſe tranſmiſſam: etſi Ovidii locus ſatis luculentus ad eam rem ſit in Faſtis* (lib. I, 469)

Orta prior Luna, de ſe ſi creditur ipſi,
A magno tellus Arcade nomen habet. b)

In hac diſputatione plura a viro ſagaciſſimo parum explorata fide poſita eſſe videtis. Primum multum abeſt, vt Arcades tam acute cogitarint aut coniecerint, *vt maiores ſuos terram inhabitaſſe crederent, antequam ea Lunam ſatellitem ſibi comparaſſet.* Quod de Arcadibus narratur, hoc eſt: antiquiores eos Luna aut creditos eſſe, aut credi voluiſſe, aut quacunque tandem ratione dictos eſſe. Nec aliter Ovidius et in illo et in aliis locis c), Quod porro ex Luciano

b) l. c. p. 184. *C'étoit une opinion généralement reçue parmi les Arcadiens, que leurs Ancêtres avoient habité la Terre, avant que cet Aſtre eût un Satellite. Cette opinion nous a été transmiſe par Lucien. D'ailleurs rien n'eſt plus formel, que le paſſage d'Ovide à ce ſujet etc.*

c) In loco laudato: *Orta prior luna tellus* h. e. gens, vt ſaepe poëtis γαῖα. χώρα pro populo et lib. II. Faſt. 289. *ante Iovem genitum terras habuiſſe feruntur Arcades, et Luna gens prior illa fuit:* nec aliter Faſt. V, 90. accipiendum: *Luna credita terra prior, h. gens.*

Luciano auctore *d*) ea de opinione conſtare putabat, viro doctiſſimo condonandum eſt, a quo poſtulari non poterat, vt, leuiſſimae auctoritatis eſſe libellum de aſtrologia, perſpectum haberet; nam, etſi is inter Lucianea habetur, Lucianum tamen auctorem nullo modo habere poteſt, ſi modo non plane ſui diſſimilis fuit Lucianus. Multo vero minus ſuſpectus ille libellus erat laudandus, quando quidem tot alii multo grauiores auctores laudari poterant, et vero etiam ad rem tanti momenti firmandam, quaerendi et inueſtigandi erant ii, qui primi eam tradiderant, vt intelligi poſſet, qua auctoritate, qua fide rem maxime mirabilem ad memoriam hominum prodidiſſent. Vix aſſequi licet, quomodo vir doctus ſeueritati probationum geometricarum aſſuefactus in hiſtorico argumento tanta cum credulitate verſari, aut tantae leuitatis eſſe poſſit ad amplectendam fidem rei narratae, non ab graui et antiquo aliquo hiſtorico, ſed a poeta et ab obſcuro homine, qui repetierat ea, quae iam ante D annos in ſcriptis paſſim prodita proſtabant. Omnino etiam hoc exemplo patet, mutuo inuicem auxilio indigere diſciplinas, et aſtronomicam doctrinam non minus poſſe mutuare aliquid ex hiſtoria ac critica, quam adiuuatur veterum ſcriptorum lectio aſtronomicis rationibus. Quisquis enim veterum aetatum indolem

d) de Aſtrologia c. 26. vbi leuiſſimus auctor, cum expoſuiſſet ſuperſtitionem Lacedaemoniorum, qui ante plenam lunam non inirent pugnam, ſolos, ſubiicit, Arcades aſtrologiam non coluiſſe: *ἀνοίῃ δὲ καὶ ἀσοφίῃ λέγουσι καὶ τῆς σεληναίης ἔμμεναι προγενέστεροι.* atqui hoc fruſtra ſumitur, ex ſtultitia et inſipientia Arcades ſe luna antiquiores crediſſe.

lem et rationem tenuerit, vix vnquam eo d
poterit, vt ſibi probabili ratione aliqua c
putet: aut Arcades ex toto humano genere
rem ante omnem hominum memoriam factam
ioribus traditam accipere, aut eos rationes a
micas iſta omnium rerum rudi aetate ſatis ſu
inſtituere potuiſſe, vt Lunam non ſemper in
ſatellitio fuiſſe ſuſpicarentur.

Interea tamen quaeri poteſt, cum inter
tionem illam nimium ſubtilem non admitt
quamnam aliam rationem ſenſumque eſſe ſtatu
narrationis iſtius de Arcadibus: ſitne explor
ſatis, tam ſtulte de ſe exiſtimaſſe illum popu
vt originem ſuam Lunam anteceſſiſſe putaret,
alia probabilis ratio afferri poſſit, qua dictum
expediatur. Ad quod, ſi quis ita quaerat, p
ſic reſpondebimus, vt moneamus, non tam i
vt fabula illa explicetur; poteſt enim, vt tot
rum rerum ex antiquitate, vera ratio ac verus ſe
iam dudum ita obliteratus eſſe, vt fruſtra nun
eum inquiratur; quaeri tantum hoc, vt doce
inanem eſſe iſtam interpretationem, quam
docti fundum nouae rei faciunt, cum tamen
omni antiquitatis naturae et genio repugnet o
que fide ac probabilitate deſtituta ſit. Poteſt ta
praeterea doceri, primo fabulam de Arcadibus a
lunam natis tam parum diſerte et explicite tradi
ad nos perueniſſe, vt nihil tuto de ea pronunt
poſſit; etſi, quod ſana interpretatio facere iub
ad veterum hominum ſenſum et ſermonem exig
tum vero tam diuerſis modis iam veteres, qui i
aetati

us propiores fuere, mythum priſcum inter-one tentaſſe, vt de certa aliqua interpreta-vel ex auctoritate petenda prorſus ſit deſpe-n. Faciamus itaque periculum expediendae fabulae tam diuerſis modis et traditae et in-tatae. Qua in re tenebimus inſtitutum, quod ı ſequantur omnes, qui ſimilem diſputatio-uſcipiunt, vt primo loco diſpiciamus, quid-dictum ſit, a quo et quibus verbis, antequam ſtrum ſenſum de verborum ſententiis et cauſſis :mus et argumentemur.

Qui primus Arcades προσελήνους appellauerat, traditur *Hippys Rheginus f*). Scriptorem hunc ignobilem Darii et Xerxis tempore vixiſſe conſtat; praeter rerum Sicularum libros, et ım origines, etiam aſtrologica condiderat *g*). ım cum memoratum non ſit, quo ſenſu, qua auſſa Arcades eo nomine impertierit, nec fa-ı aliquod adiectum ſit, quod iudicium noſtrum re- poſſit: intelligitur iam ab initio, fluctuare l nec certo facile gradu firmari poſſe. Aliorum orum veterum hac de re nomina ſeruauerunt Gramma-

f) Steph. Byz. in Ἀρκάς. Ἵππυς δὲ ὁ Ῥηγῖνος λέγεται πρῶτος καλέσαι προσελήνους τοὺς Ἀρκάδας. Ergo Stephanus, e quo idem repetit Euſtath. ad Il. β. p. 200. ipſe Hippyn non inſpexerat, ſed traditum ſic ab aliis acceperat. Idem Hippys Aegyptios eſſe vetuſtiſſimos hominum narrauerat, vt ex ſchol. Apollonii diſcimus lib. IV, 262.

g) v. Voſſ. de Hiſt. Gr. IV, 3.

Grammatici ad Apollonium Rhodium *h*): ſunt ii *Eudoxus*, qui Platonis auditor fuit, aſtronomus inſignis, ἐν τῇ περιοδῳ: fuit enim eius doctum opus γῆς περίοδος, multis interſperſis, quae gentium hiſtorias, opiniones et inſtituta illuſtrarent: cuiusmodi tamen hoc fuerit, quod de Arcadibus dixerat, non conſtat; etſi ex ſcriptoris ſtudiis et rationibus libellique argumento probabile ſit, eum traduxiſſe fabuloſam rem ad aſtronomiae prima rudimenta. Porro *Theodorus lunam comparuiſſe paullo ante pugnam Herculis cum Gigantibus factam* narrauerat *i*). Obſcura haec, quoniam veteres Arcadum mythos ignoramus. Videtur tamen hoc ad antiquiſſimum illum Herculem ſpectare, cuius in coſmogoniis mentio fit,

h) Schol. Apollon. Rh. IV, 264. quod ſcholium repetitum a Grammaticis ad Ariſtoph. Nub. 397. vnde etiam apparet vetuſtiſſimum illud eſſe et a Lucillo Tarrhaeo, Sophocleo et Theone profectum. Comparauit iam vtrumque locum Rutgerſ. Var. Lect. IV, 18.

i) Apud Schol. Apollon. l. c. Θεόδωρος δὲ ἐν εἰκοστῷ ἐννάτῳ, ὀλίγῳ πρότερον φησὶ τοῦ πρὸς τοὺς Γίγαντας πολέμου Ἡρακλέους τὴν Σελήνην φανῆναι. Num ſub lunae ortum pugnam factam, an tum primum natam lunam dixerit, ex excerpto hoc non conſtat. Nec magis conſtat, quis e tot aliis hoc nomine inſignibus Theodorus ille fuerit, cuius opus ad XXIX libros excreuerat; Samothracem eum fuiſſe, ex Hephaeſt. Ptolem. lib. VII. (ap. Phot. eod. 190.) colligunt viri docti. Ceterum ſcholion hoc Apollonii ſatis memorabile paullo accuratius conſtituere licet e cod. Reg. Par. MSt. 2727. vnde deſcriptum illud in manibus habemus: τὸ δὲ τοὺς Ἀρκάδας ἀρχαίους εἶναι δηλοῦται μάλιστα ἐκ τοῦ προσελήνους αὐτοὺς λέγεσθαι. Εὔδοξός τε ἐν περιόδῳ οὕτω φησί. καὶ Θεόδωρος ἐν κβ', (ſic et in Schol. Ariſtoph.) λέγων ὀλίγῳ πρότερον πρὸ τοῦ τὸν Ἡρακλέα πολεμῆσαι τοῖς Γίγασι τὴν σελήνην φανῆναι.

Digitized by Google

, cuiusque partes in pugna deorum cum Gigan-
us fuiſſe praedicantur praecipuae (Apollodor. I, ι ſqq.); ſiue ad motus tumultusque ſubterraneos raeque viciſſitudines pugna illa cum Gigantibus, e ad elementorum inter ſe in ipſo terrae ortu gnam referenda eſt. Quidquid eſt, pugnam ım in Arcadia factam videtur tradidiſſe ſcriptor :, adeoque hinc illuſtrari poteſt, quod Arcadiam am Gigantidem appellatam narrat Stephanus, dem porro cum Theodoro tradiderat *Ariſto* ıius *k*) et *Dionyſius* Chalcidenſis *l*), qui etiam pulum Arcadiae *Selenitas* ediderat: id quod ad ıtatam a ſcriptore hoc interpretationem veteris ıulae referendum eſt. His additur *Mnaſeas*, Pa-

 trenſis

ı) Ariſton Chius, Zenonis Citienſis diſcipulus: quem adeo inter ſcriptores fuiſſe, qui de vrbium ſitu tradiderant, hinc conſtat: Ἀρίστων ὁ Χῖος ἐν ταῖς Θέσεσι. Perperam enim ἐν ταῖς κτίσεσι hoc mutat Rutgerſ. l. c. quem ſequuntur Menag. ad Diog. VIII. 163 et Jonſ. de Hiſt. philoſ. ſcript. I, 12. p. 66. Erſi plures fuere auctores, qui κτίσεις ſcripſerunt. Verum nec minus θέσις, ſitus ac poſitus vrbium, ad geographicas rationes ſpectat. Non dicemus, an ἀποικία Ἀθηναίων, quae inter Ariſtonis ſcripta fuit, pro particula iſtius operis habenda ſit apud Plutarch. de Iſ. et Oſir. p. 365. E. Opp. Apud Schol. Ariſtoph. l. c. eſt Ἀριστίας ὁ Χῖος.

') Dionyſius Chalcidenſis, incertum quando vixerit, inter antiquiores tamen habendus, quandoquidem Dionyſius Halic. eius auctoritate vtitur in loco de vrbis Romae originibus lib. I. c. 72. De Arcadibus egerat ἐν πρώτῳ κτίσεως. Ita appellari poteſt opus quod condiderat, κτίσεις, libris V. de vrbium originibus, de quo cf. Voſſ. de Hiſt. Gr. lib. III. p. 171. In Schol. Apollon. ἐν ά κτίσεων legere praeſtat, quod etiam MS. Regius exhibet.

Digitized by Google

trenſis ille, Ptolemaeo Phyſconi aequalis, cuius praeter alia fuere Εὐρωπιακά, ſiue τὰ περὶ Εὐρώπης, quae ſi ex innumeris illis, iisque praeſtantiſſimis, ſcriptoribus veteris Graeciae adhuc ſupereſſent vna cum eius libro de Aſia, multa ſine dubio in vetere hiſtoria nunc accuratius conſtitui poſſent. Narrauerat ille *inter reges Arcadum Proſelenum fuiſſe:* quae noua ratio eſt fabulae interpretandae *m*). Praeter illos *Ariſtoteles* in iis libellis, quibus rerum publicarum deſcriptiones expoſuerat, et quidem in capite de republica Tegeatarum, narrauerat, *barbaros ab initio Arcadiam tenuiſſe, eosque eiectos eſſe ab Arcadibus antequam Luna oriretur; itaque eos appellatos eſſe proſelenos n*). Etiam hoc ita ab Ariſtotele narratum, vt rationem nominis reddere voluerit: quaſi a pugna aliqua ante Lunae ortum facta illud iis impoſitum ſit.

Vidimus

m) Schol. Apollon. l. c. *Μνασέας δέ Φησι πρὸ σελήνης Ἀρκάδας βασιλεῦσαι* quae corrupta eſſe facile intelligitur. (Monuit quoque Valk. ad Ammon. p. 168.) Apud ſchol. Ariſtoph. l. c. haec ſunt verba: *Μνασέας δέ Φησι Προσέληνον Ἀρκάδων βασιλεῦσαι.* et ſic haud dubie legere praeſtat, quam cum Cod. Regio: *Μνασέας δὲ προσελήνους αὐτοὺς καλεῖσθαι.* Quod autem locum illum de Arcadibus ad opus de Europa referendum cenſemus, inde ductum eſt, quod Fulgentius Mythol. lib. II, 19. (quem locum repetitum videas in Germanici Caeſaris Scholiaſte ad Prognoſt. p. 143.) poſtquam de Endymione narrauerat, ſubiicit; *ſicut Mnaſeas in primo libro de Europa ſcribens tradidit.* In eodem libro locoque de Pleiadibus et Hyadibus egerat Mnaſeas, teſte Hygino in Aſtron. II, 21. vt adeo Muſaei nomen ab eo loco alienum eſſe recte ſtatuant Intpp. et cum iis Burrmann. Sec. ad Valeſ. emendat. V, 17.

n) Schol. Apollon. l. c. et ad Ariſtoph. Nub. l. c.

Digitized by Google

Vidimus adhuc auctores potiores, qui ea de
e tradiderant, (nam ſeriorum ſcriptorum vel poë-
arum loca, qui ornarunt fabulam, in cenſum hic
on veniunt) plerique cum interpretatione aliqua
diecta. Cum primos illos antiquiores auctores
on habeamus, nec quid illi tradiderint, ſatis ac-
urate teneamus: de vero fabulae ſenſu vix vnquam
atis tuto aliquid pronuntiari poſſe manifeſtum fit.
ii tamen iudicium ex indole veterum mythorum
imilique aliarum fabularum ortu ferendum eſt, tota
aec de origine Arcadum ante Lunam narratio du-
la eſt a nomine *Proſelenorum*, quod in vetere ali-
quo carmine vel ſcriptore occurrebat, et cuius adeo
is et ratio ex eo ſolo conſtituenda erat. Nunc
cum auctoritatem illam non habeamus neque adeo
veritatem ipſam tenere queamus, ad coniectationes
deſcendere licet; videndum modo eſt, vt antiquita-
tis genio illae ſatis conſentaneae ſint. Iam autem
et olim multae diuinationes in medium allatae ſunt,
et nunc aliae afferri poſſunt: de quibus videamus
ſigillatim quid ſtatuendum ſit.

Omnino autem Proſelenorum nomen im-
poſitum Arcadibus videri poteſt *aut*, quod ante
Lunae cultum, remue aliquam de Luna mythice
traditam, Arcadum gentem extitiſſe norant homi-
nes, *aut* quod Lunae deſcriptionem et obſeruatio-
nem ſerioribus demum aetatibus inter eos receptam
viguiſſe conſtabat. Habet vtraque opinio quo ſe
tueatur, poſterior etiam exemplum et auctoritatem
veterum ſcriptorum.

 Fuiſſe

Fuiſſe *Lunae* cum Pane inter Arcades *cultum praecipuum*, conſenſu plurium ſcriptorum traditur. Antiquitatem religionis hinc colligas, quod in antro ſacra iis facta *o*) ſunt; et ſymbolicae rationi aliquid ineſſe, non inficiabitur, qui Panem rerum naturam referre cogitet, vnde et Panem adamaſſe Lunam fabulati ſunt *p*). Potuit ea Lunae religio recipi ab Arcadibus, cum iam per aetates aliquot vixiſſent homines in Arcadia; qui προσέληνοι appellari poterant, cultu ac religione Lunae nondum recepta. Potuit etiam fabula de Endymione a Luna adamato, cum ea de curru deſcendiſſet et cum adoleſcente vixiſſet, opportunitatem dare poëtis, vt tempora antiquiora ex eo definirent, vt ea Lunae in Arcadia degentis aetatem anteceſſiſſe dicerent. Eiusmodi quid obſeruare ſibi videbitur aliquis in Heſychio *q*).

Sed vt *ad obſeruationem Lunae inſtitutam ab Arcadibus* referre iſtud nomen placeat, plura mouere poſſunt: primo quidem loco, quod antiquitus rei aſtronomicae rudimenta inter eos viguiſſe aliqua conſtat, vt vel vrſa maior ab iis conſtituta declarare

o) Porphyr. A. N. f. 20. Egregius ac diſertus de hoc Antro locus eſt in Quinto Calabro lib. X, 126 ſqq. cf. Schol. Apollonii IV, 56.

p) Virg. Ge. III, 392. Philoſophema aliquod phyſicum ſub hac fabula latere forte potuit, etſi incertum, quale illud fuerit. Nolim enim praeſtare commenta Baconis de Augm. Scient. lib. II, c. 13.

q) Heſych. προσεληνίδες, αἱ Ἀρκαδικαὶ Νύμφαι. cf. infr. dicenda; inpr. e Fulgentio.

ıre poteſt, tum quod veteri ſermoni vſuique ea
ırma loquendi accommodata; tandem nec deſunt
eterum ſcriptorum loca, qui eandem interpretatio-
em fabulae prodidere. Moleſtiam tamen in his
ıcit hoc, quod difficile eſt peruenire ad aliquid,
ı quo tuto acquieſcere poſſis.

Omnino Arcades gentis vetuſtate celebratos
ſſe vulgata res eſt, neque ea a vero aliena *r*),
uandoquidem illi Pelaſgicae ſtirpis erant, diuque
nte Deucalionem loca illa inſedere *s*), eaque ſe-
ius quoque tenuere, cum iam a multo inde tem-
ore Hellenes ceteras Graeciae partes inſediſſent.
n hac illi vetuſtate acceperant a maioribus, fuiſſe
itae cultum victumque mitiorem ſerius receptum,
nagnamque priorum aetatum partem ferino more
uiſſe exactam, et veſci ſolitos primos Arcades
landibus ſpecubusque habitaſſe *t*). Cum mitio-
ris

r) Δοκεῖ δὲ παλαιότατα ἔθνη εἶναι τὰ Ἀρκαδικὰ, τῶν Ἑλ-
λήνων etc. Strabo VIII. p. 595. A.

s) Οὔτε Πελασγὶς χθὼν τότε κυδαλίμοισιν ἀνάσσετο Δευκα-
λίδῃσιν Apollon. IV, 264. 5. *Pelasgiam* quoque ap-
pellatam olim (h. e. eo epitheto ſeu nomine a poëtis
deſignatam.) obſeruat Stephanus Byz. in Ἀρκας, ex
Nicolao, Damaſceno puta. Plin IV. ſ. 10. Arcadia
initio Drymodes, mox Pelasgis appellata. Male hoc
more, paſſim etiam in aliis, poëtarum epitheta pro
nominibus antiquioribus venditari ſolent.

t) Loca veterum in re nota adſcribere opus non eſt;
nihil notius βαλανηφαγία veteris Graeciae, inprimis-
que Arcadum. Praeclari Ovidii verſus Faſt. II, 291 ſqq.
*Vita ferae ſimilis, nullos agitata per vſus. Artis ad-
huc expers et rude vulgus erat. Pro domibus fron-
des norant etc.* Hinc Arcades quercubus natos vetus
ſermo prodebat: quod ornarunt poëtae, v. c. Statius
Theb. IV. 175 ſqq. *Arcades — veteres aſtris Lunaque
priores — nemorum vos ſtirpe rigenti Fama ſatos etc.*

ris vitae initiis, vti apud alios populos, ſic inter Arcades ſiderum caelique aliquam notionem, ſine qua nec arari nec ſeri poterat, a melioris vitae auctoribus monſtratam eſſe, ex iis intelligitur, quae modo commemoraturi ſumus. Iam originum ſuarum veteriſque hiſtoriae memoriam, annalibus quoque comprehenſam, habuere Arcades *u*); habuere iidem carmina ſua; neque adeo mirum eſt fabulas ex vetere aeuo Arcadum plures ad ceteros quoque Graecos exiiſſe et hinc in communem poëtarum ſermonem abiiſſe. Cum igitur in annalibus his tempora ſecernerentur humanitatis vitae a feritate: ſiderum ſcientiae reſpectu declarari illud tempus potuit per vocabulum, quo ante Lunae

u) Rerum Arcadicarum ſcriptores fuere cum alii, tum Ariaethus vel Ariethus a Dionyſ. Halic commemoratus lib I, c. 49. et ap. Hygyn. Áſtron. lib. II, 1. ſ. et 6. Inter Arcades poëtas Agathyllus fuit, cuius elegos aliquot Dionyſ. recitat. l. c. Cum ſcriptoribus his, annales ſuae gentis condituris, ex priſcis mythis eruere origines Arcadiae neceſſe eſſet: fabulae iis veteres de Calliſto, et Lycaone patre, de Pane, Mercurio, Endymione repetendae fuere. Translatae hinc eaedem et cum Arcadum hiſtoria transſcriptae ab iis, qui totius Graeciae hiſtorias conderent, ſeu veterum mythorum complexum vno volumine meditarentur. Breuiter hinc potiora capita excerpſiſſe videri debet Pauſan. Arcadic. pr capp. Inſeruerat Arcadum origines hiſtoriis ſuis Ephorus, etſi opus illud ab Heraclidarum reditu orſus erat. Commemorat ex eo Plinius VII, 49. *Arcadum reges CCC annis vixiſſe*, quod ita accipiendum: in regum veteris Arcadiae recenſu reges adſcriptos fuiſſe, quorum vita ad CCC annos producta diceretur; quod Cenſorinus paullo diſertius de Die Natali c. 17. — *vt Ephorus, qui tradit, Arcadas dicere, apud ſe reges antiquos aliquot ad trecentos vixiſſe annos.*

Digitized by Google

ıae contemplationem, et, vt in maius res miraculum augeretur, ante Lunam ea gens fuiſſe pronuntiaretur; vt forte poëta aliquis primus auſus ſit Arcades, cum ſummam vetuſtatem gentis declarare vellet, *προσελήνους* dicere: quod vocabulum, propter felicem ingenii audaciam, arripuere mox alii, eoque omnino vſi ſunt, quoties Arcadum *x*) origines vetuſtiſſimas deſignare vellent. Abiit tandem illud in communem vſum, ita quidem, vt etiam narrarentur Arcades hoc ita de ſe crediſiſſe, ſe ante Lunam fuiſſe natos *xx*); alii interpretationem fabulae circumſpexere, quam variis modis tentatam iam ſupra vidimus *y*). Nec defuere tamen qui et

 ipſi

x) Inprimis Apollon. IV, 264. vbi de ſacerdotibus Thebarum Aegypti antiquiſſimis, ea aetate, qua nondum omnia ſidera in conſpectum prodierant (h. e. *ex hac hypotheſi*, notatione ſapientum comprehenſa erant), nondum Danai erant, ſoli Arcades, Ἀρκάδες, οἳ καὶ πρόσθε σεληναίης ὑδέονται Ζώειν φηγὸν ἔδοντες ἐν οὔρεσιν. Male aemulatus eſt locum Nonnus Dionyſ. XLI, p. 1056. in Beroës laudibus.

xx) Verſa adeo res in ludibrium, vt qui Arcades ſtuporis incuſare vellent, hoc ipſo vterentur nomine, vt eos tanquam ſenio confectos, delirare vulgo dicerent. Etiam contumelioſum hinc nomen natum *βεκκεσέληνος* apud Ariſtoph. Nub. 397. vbi v. Schol. quem exſcripſit Svidas. De *βέκκος* conſtat ex Herod. II, 2.

y) Aliorum, inprimis ſeriorum Grammaticorum, argutias recoquere nihil attinet. Vna tamen eſt omnium lepidiſſima apud Schol. Aeſchyli Prometh. 435. ad vexatiſſimum locum: ὁρῶν ἐμαυτὸν ὧδε προσελούμενον, in quo adeo laborant viri docti emendando, cum ſimpliciſſimum erat dicere, προσελεῖν (ductum ab εἰλέω, ἐλέω) eſſe vetus vocabulum, quod notionem τοῦ προπηλακίζειν, ὑβρίζειν habet, et apud Ariſtoph. Ran. 742. occurrit,

ipſi in hoc inciderent, vt a Lunae contemplatione fabulae cauſſas repeterent, et inter hos quidem primo loco Mnaſeam ſupra laudatum referendum eſſe ſuſpicamur *z*).

Habuiſſe autem ſiderum ſcientiam aliquid, quod Arcadibus illa deberet, ex certorum inprimis ſiderum nominibus apparet, quae a domeſticis Arcadum fabulis ducta ſunt. Fuit enim *hoc* ſollenne, vt ſerioribus aſtronomis, ita priſcis ſapien-

occurrit, nec aliter explicatur ab Heſychio. Scholiaſtes igitur Aeſchyli: *ὅθεν καὶ*, inquit, *οἱ Ἀρκάδες πρόσελοι ἢ προσέληνοι.* Quaſi vox aliqua rite ſic formari poſſet, et cur Arcades *ὑβρισταὶ* dicti? Repetit haec nec plura expedit Etymol. M. et Tzetza in Chiliad. IV. 813 *ἄλλοι δ' ὡς ὄντας ὑβριστὰς, καλοῦσι προσελήνους*; idemque in Schol. Lycophr. ad v. 482. vbi et alia interpretatio adiecta, ante lunae cum ſole congreſſum ſolitos Arcades glandibus veſci. De religioſo ritu ille loqui voluit? *ἐτρέφοντο γὰρ πρὸ συνόδου τῆς σελήνης πυρὶ ὀπτῶντες τοὺς βαλάνους.* cf. alter loc. in Chiliad. Acutius coniectauit Scaliger de Emend. tempp. Proleg. ideo dictos Arcades *προσελήνους*, quod ante novam et plenam lunam res ſuas exequerentur. Ad multo abſurdius commentum detorſit fabulam de Endymione Malalas Chronograph. p. 73.

z) Schol. Apollonii l. c. vt quidem locus ille ex Codice Regio Pariſ., collato Scholiaſta Ariſtoph. l. c. reſtituendus eſt: *ἔνιοι δέ φασιν Ἐνδυμίωνα εὑρηκέναι τὰς περιόδους καὶ τοὺς ἀριθμοὺς τῆς σελήνης. διὰ δὲ τὸ Ἀρκάδα εἶναι, προσαγορευθῆναι ὑπ'* (f. *ἀπ'*) *αὐτοῦ προσελήνους τοὺς Ἀρκάδας. οἱ δὲ ὑπὸ Τυφῶνος φασὶν εὑρεθῆναι.* (hoc alibi lectum non memini) *Ξεναγόρας δὲ* (vetus ſcriptor, iam Dionyſio Halic. laudatus, cuius nobile opus fuit, *χρόνοι*, ſeu Chronica inſcriptum) *ὑπὸ Ἄτλαντος. Δοῦρις δὲ ἐν πέμπτῳ καὶ δεκάτῳ τῶν Μακεδονικῶν Ἀρκάδα φησὶν, ἀφ' οὗ ἡ Ἀρκαδία καλεῖται, Ὀρχομενοῦ υἱόν, διὸ καὶ Ὀρχομενὸν εἶναι πόλιν* (ap. Schol. Ariſtoph. *ποταμὸν*) *ἐν Ἀρκαδίᾳ.*

ientibus, vt nomina ac formas ſiderum, quae rimi obſeruarant aut ab aliis obſeruata didicerant; ex priſcis ſuae gentis fabulis impertirent. taque ſidus omnium, quae vetuſtas narrat, nobiliſimum, Vrſa maior a Lycaonis filia, Calliſto, noationem accepit cum filio, qui Arctophylax eſt dictus. Ceſſitque tandem in haec nomina omnis Graecia, cum antea idem Vrſae ſidus Plauſtri nomine veniret bubus iuncti, Boote appoſito. Cynoſura quoque in minorem Vrſam abiit.

Obſeruationem ſiderum per Lunae amorem in Endymione declaratam eſſe vetere ſermone †), non adeo abſonum eſt, ſiue vt inter cetera ſidera eius motus vicesque inprimis eſſent obſeruatae, ſiue vt ad noctis ſilentia ea res ſpectaret, inter quae caelo contemplando vacant ii, qui *Vicinam ex alto mundi cognoſcere molem Intendunt, totumque animo comprendere coelum.* Inuentus autem et deſcriptus Lunae curſus, conſtitutique menſes et duodenis menſibus anni, res videri debuit ſatis memorabilis; etſi de auctore rei fama fuit incerta: cum alii ad Endymionem, alii ad Atlantem illud referrent. Conſtat autem Arcades ab initio nec anni nec menſium deſcriptionem habuiſſe, ſed ex viciſſitudine anni et tempe-

†) Fabula hac de Endymione, quam alii ad venandi ſtudium traxerunt, nihil vulgatius. Plin. II, 9. *quae ſingula in ea* (Luna) *deprehendit hominum primus Endymion; et ob id amore eius captus fama traditur.* cf. Schol. Apollonii IV, 57. 58. Fuere memorati a priſcis poetis montes *aſeleni*, ab aliis ad Trachinem, ab aliis ad Aetoliam retracti: quorum nomen ad Endymionis congreſſum cum Luna reuocauerat Nicander: v. Etymol. M. in ἀσέληνα.

Digitized by Google

tempeſtatum tempora metiri conſueuiſſe: itaque annos trimeſtres vel quadrimeſtres habuiſſe dicti ſunt, donec accuratius ipſis ad lunares rationes conſtitutus eſt annus. *Nam annum*, Plinius ait lib. VII, §. 49. *alii aeſtate vnum determinabant, et alterum hieme, alii quadripartitis temporibus, ſicut Arcades, quorum anni trimeſtres fuere.* Alios, qui idem memorarunt, excitat Lindenbrog. ad Cenſorin. de Die Natali c. 19. qui locus hac in re eſt claſſicus: *Item in Achaia Arcades trimeſtrem annum primo habuiſſe dicuntur, et ob id προσέληνοι appellati, non vt quidam putant, quod ante ſint nati, quam Lunae aſtrum coelo eſſet: ſed quod prius habuerint annum quam is in Graecia ad Lunae curſum conſtitueretur.* Opinionem hanc recoquit et ſuo more exornat Tzetzes Chil. IV, 811 ſqq. et Chil. II, 876 ſqq. Vt autem ei veterem Mnaſeae auctoritatem fuiſſe arbitreris, mouere poteſt Fulgentii locus Mythol. II, 19. *Endymionem vero paſtorem amaſſe dicitur (Luna) duplo ſcilicet modo: ſeu quod primus hominum Endymion curſum inuenerit: vnde et XXX annos dormiſſe dicitur, qui nihil aliud in vita ſua, niſi huic repertioni ſtuduit; ſicut Mnaſeas in primo libro de Europa ſcribens tradidit.* Quem totum locum exſcripſit aut exſcribendum praebuit, non enim vacat nunc in eam rem inquirere, Schol. Germanici p. 143. *a)*

Nec vero illud alienum eſſe a veteris ſermonis indole putandum, quod tempora ante Lunae vices et rationes repertas elapſa eo modo declararunt, vt ante

a) De hoc Scholiaſte cf. Saxium V. C. in Onomaſt. litt. Vol. I. p. 204. De ceteris v. not. *z*)

nte Lunam illa fuiſſe dicerent. Multa alia paſſim ıotari poſſunt eius formae ſimilia: ita Aegyptiorum ummam antiquitatem Apollonius, vetuſtiorum haud lubie poetarum exemplo, ita deſignat verbis, vt ꞉os *ante vixiſſe* dicat, *quam ſidera omnia in conſpectum rodirent;* reſpectu forte ſimul ad id habito, quod iderum notationes eos primos inueniſſe putarunt ıonnulli *b*). Quod ſi itaque vel maxime nomen ıoc Arcadum, quo ante Lunam nati dicuntur, ad obſeruatum eius curſum conſtitutamque hinc temporis rationem aliquam interpretatione referre velimus: ſimpliciora multo inuenta iis aſſignanda occurrunt, quam aliquid tam exquiſitae, nec niſi e recentiore diſciplina petitae, doctrinae, quod ſagaciſſimus vir volebat, vt Arcades cognitum habuiſſe diceret hoc: fuiſſe tempus, quo Luna nondum in ſatellitium Terrae adducta eſſet; ſeriusque hoc eueniſſe, vt Luna in Terrae miniſterium et famulitium adigeretur: in quod rudes et indoctos Arcades incidiſſe, omni prodigio prodigioſius habendum eſſet. Atque haec quidem hactenus. Vos autem, Ciues amantiſſimi, hac tanquam promulſide ac guſtatione inuitati

b) Apollon. IV, 261. *Οὔπω τείρεα πάντα. τὰ τ' οὐρανῷ εἱλίσσονται* etc. Vbi Schol. *γεγονέναι δὲ αὐτούς φησιν ὁ Ἀπολλώνιος πρὸ τοῦ πάντα τὰ ἄστρα φανῆναι, καθὸ τήν τε φύσιν κατανοῆσαι αὐτῶν δοκοῦσι καὶ τὰ ὀνόματα θεῖναι* etc. Etiam ante Jovem Arcadas vixiſſe dixit Ovid. Faſt. II, 289. Qua de re comparandus Callimach. in Jov. 10 ſqq. Nonnus lib. XLI, vbi Beroes (Syriae vrbs erat) antiquitatem inani orationis tumore celebrat, non ante Lunam, et Arcadiam, ſed ante Solem fuiſſe habitatam.

inuitati ad ipſas epulas accedite frequentes, quarum cauſſa illa appoſita eſt.

P. P. II. Jul. cIↄ Iↄ CCLXXV.

* * *

Fateor ingenue me mihi nunc diſplicere in tota huius mythi Arcadum tractatione. Debebam enim diſertius et accuratius ſingulas veterum et recentiorum interpretationes annumerare, breui cuique iudicio adſcripto aut ſubiecto; tum ſub finem iudicium meum qualecunque apponere; in quo id ſequi debebam, quod cum antiquorum mythorum natura et indole erat coniunctiſſimum. Nunc autem rem ita expoſui, vt circumſpicerem ſtatim ab initio quotquot eſſent rationes interpretandi mythi probabiles, ſubiiceremque vnicuique expoſitae auctoritatem antiquam, ſi qua occurrebat. Atqui ſimplicior ratio ac via erat, vt non, quid poſſit fieri, ſed quid factum ſit, deinceps enarrarem: fuiſſe adeo qui mythum ad antiquitatem religionis, qua Luna apud Arcades celebrata eſt, referrent; alios qui ad obſeruationem Lunae, eiusque curſus, et rationis temporum inde conſtituendae, antiquitus inter Arcades factam haec referrent, adeoque tempora antiquiora ita deſcriberent, vt ante Lunam ea decurriſſe dicerent.

Non bene procliuis fui in eam opinionem, vt Arcades *προσελήνους* dici potuiſſe putarem ex eo, quod ab iis aliquando Lunae curſus erat obſeruatus et ad certam rationem deſcriptus. Probabilius enim

enim eſt, hoc eſſe ſerioris commenti. Memor eſſe debebam, mythum omnino redolere tantam vetuſtatem, vt in eius cauſſam et originem prorſus non conueniat tam ſubtilis interpretatio; ſi Arcades aut dicti ſunt aut ipſi dixere ſe ante Lunam fuiſſe, hoc idem fuit ac ſi dicerent, ſe tanta antiquitate fuiſſe, vt ante Lunam iam Arcadia a ſuis maioribus habitaretur; ſiue vt Lunam deam apud ſe natam dicerent, ſiue vt Lunam in caelo poſt Solem demum aut alia ſidera ſucceſſiſſe in locum ſuum crederent.

Quod ſi porro redeundum eſt ad vetuſtiores ſcriptores, etſi non conſtat quo ſenſu Hippys Rheginus, qui primus id prodidiſſe traditur, Arcades προσελήνους ediderit: tamen id ipſum, quod ille Aegyptiis maiorem vetuſtatem tribuerat, probabile fit, ſimili modo de Arcadibus eum pronuntiaſſe. Atque etiam ceteri, quos laudauimus e Schol. Apollonii, ad antiquitatem Arcadum ſummam hoc retulere. Fuiſſe ergo neceſſe eſt antiquum aliquem rudium hominum mythum, qui Arcades extitiſſe ferret, cum nondum luna eſſet; quemadmodum iidem dici potuere fuiſſe ante ſidera, vrſam ſaltem, in quam Calliſto fuit mutata, et ante Arctophylacem. Forte eodem modo mythum tradiderant, quo luna narrabatur ſerius caelum tenuiſſe. Videri poſſet hoc ad pugnam Herculis cum Gigantibus ſpectaſſe, ſub quod tempus a Theodoro traditum, *lunam comparuiſſe;* habuiſſeque adeo locum in aliqua Heraclea, in qua tribuebant Herculi Thebano ea, quae ad antiquiorem Herculem ſpectabant, qui in Coſmogonia

gonia erat celebratus, cum etiam in pugnà cum Gigantibus inter deos pugnaret. Forte tamen haec in Scholiis illis e Theodoro narrata fabula obiter tantum interpoſita eſt, neque ad Arcades ſpectat. Lucem aliquam affert, quod in Apollodoro eſt, de Gigantum pugna: cum Hercules ad pugnam a diis arceſſitus eſſet. quia fatale erat, vt non niſi a mortali exſcinderentur Gigantes, Terram matrem quaeſiuiſſe herbam, qua a morte illi tuti et immunes eſſent; eam vero Jupiter ipſe reſecuit inducta mundo nocte, *vetans Auroram, Solem et Lunam, lucere* *). Recte adeo narratum videri poteſt, lunam paullo *ante pugnam iterum emerſiſſe.*

Vel ſic tamen rudem ac pinguem mythum ſubtiliorem hanc interpretationem non admittere, colligo quoque ex Apollonii loco IV, 261 ſqq vbi ait Aegyptum fuiſſe habitatam ante omnes alias terras; quae ita effert: *Nondum omnia aſtra in caelo voluebantur*, necdum Danai erant, nec Deucalionis ſtirps; ſoli Arcades erant, *Arcades*, inquit, *qui narrantur ante lunam vixiſſe in montibus glandium victu* **), cum iam clarum nomen eſſet Aegypti. Eodem nos ducit Lycophron, qui cum Apollonio veterum fabularum fuit doctiſſimus; namque et is *Arcades* appellat *ante lunam quernas glandes ſub cinere per hiemem*

*) Lib. I, 6. 1. Ζεὺς δὲ ἀπειπὼν Φαίνειν Ἠοῖ τε καὶ Σελήνῃ καὶ Ἡλίῳ, τὸ μὲν Φάρμακον αὐτὸς ἔταμε Φθάσας.

**) οὔπω τείρεα πάντα τάτ' οὐρανῷ εἱλίσσονται (malim εἱλίσσοντο, ne cum ſeqq. iungatur.) Οἶοι δ' ἔσαν Ἀρκαδες Ἀπιδανῆες. Ἀρκάδες, οἳ καὶ πρόσθε σεληναίης ὑδέονται ζώειν Φηγὸν ἔδοντες ἐν οὔρεσιν.

ıem torrentes *), vt antiquitatem gentis eo modo eclararet; ad quam adeo grammaticos doctiſſiıos fabulam retuliſſe, dubitari nequit.

Manet itaque hoc, tam rudem et indoctum ıythum inter Arcades obtinuiſſe, vt haberent ıemoriam rerum, quae narratae eſſent contigiſſe pud ſe, antequam Luna in caelo luxiſſet; multumque adeo rem abeſſe ab ea ſubtilitate, quam iri docti cum olim intulere, tum multo magis ıoſtra aetate, cum voluere adeo Arcadibus aſſerere nuenta aſtronomiae noſtrae, adeoque infantibus ribuere prudentiam adultae aetatis. Adeo virorum loctorum acumen et iudicium obtudiſſe videri lebent cum optimi viri *Anton. Court de Gebelin* omnia, tum ingenioſi viri, *Io. Silv. Bailly*, de notionibus et doctrinis generis humani ex antiquiore ıliquo genere humano ſuperſtitibus commenta.

*) Lycophr. 482 3. *τῶν πρόσθε μήνης Φηγίνων πύρνων ὀχὴν Σποδῷ κατ' ἄκρον χεῖμα θαλψάντων πυρός.*

ACADEMIAE GEORGIAE AVGVSTAE

PRORECTOR

ERN. GODOFR. BALDINGER D.

CVM SENATV

ANNIVERSARIA INAVGVRATIONIS

SACRA XXXX.

IN A. D. XVIII. SEPT. cIↃIↃCCLXXVII.

RITE INDICIT.

Recenſentur Numi Familiarum Romanarum, qui in Muſeo academico ſeruantur.

Commentatio prior.

Dulciore vix vnquam laetitiae ſenſu perfundimur, Commilitones, quam quoties anniuerſaria ſacra Vniuerſitatis noſtrae litterariae vobis indicimus: multo magis, quoties in rebus proſperis et ſecundis, incolumitate noſtrorum bonorum, fauſtisque curarum ac ſtudiorum ſucceſſibus, hoc idem facere contingit. Ecce nos iterum in ipſo ſollennium apparatu et tanquam peruigilio conſtitutos, cum craſtino die celebranda ſint ſacra natalitia huius reipublicae, et recolenda animis primordia eius tam bono omine ante XXXX hos annos iacta, vt ad hunc vsque

diem

diem laetis ea incrementis effloruerit. Pompa in templum academicum ducta, Deo O. M. gratias aget, earumque cauſſas, recenſu eorum, quae per hunc annum euenerunt, facto, enumerabit, habita *de ſeuerioris diaetae noxis* oratione, Vir Experientiſſimus AVGVSTVS G. RICHTER. Recepit enim has in ſe partes publice verba faciendi ac ſenſus noſtros interpretandi, quandoquidem ille in quatuor Candidatos digniſſimos, *Iuſtum Chriſt. Loder*, *Car. Wilh. Chr. Müller*, *Wilh. Io. Conr. Hennemann*, et *Io. Chph. Otto Oſtermann*, viros doctrinae et ingeniorum laude commendatiſſimos, ſummos Ordinis Medicorum honores eſt collaturus. Fidem facere poſſunt hi ipſi viri doctiſſimi profeſſioni noſtrae, curas noſtras, vt veſtra, Commilitones, ingenia ac ſtudia bonis litteris imbuantur, laetis ſucceſſibus non carere. Atque hoc eſt illud, in quo enitendum nobis eſt, vt reſpondeamus voluntati, prouidentiae et munificentiae Regis noſtri Auguſtiſſimi, Muſarum ſerta inter lauros victrices intertexta non aſpernantis, tum tutelae et indulgentiae ſummorum et illuſtriſſimorum virorum, quibus, cum Electoratus huius terris regendis, noſtrae reip. litterariae ſub Auſpiciis Regiis moderandae cura eſt iniuncta. Habemus autem hoc quoque in anno, quae praedicare poſſimus, ſtudia et conſilia tuendae et amplificandae academicae rei, cum alia, tum ea, quibus incrementa et ornamenta bibliothecae noſtrae, et Muſei, Exc. *Büttneri* noſtri olim cura et impenſa adornati, nunc Academici, plurima prouiſa ſunt. Curatum eſt hoc anno, vt loculamenta et armaria parata ſint copiis naturae variorum generum recipiendis ſpe-

cioſa et ampla. Locupletatae ſunt eae copiae inſigni acceſſione apparatus metallorum Schlüteriani, largitione Regis noſtri munificentiſſima in Muſeum hoc academicum illati. Inſtruxit illud, bono cum omine, opibus nonnullis aliorum quoque liberalitas, vt nuper Celſiſſimae Principis, Henricae Chriſtianae de Waldeck, exquiſitiſſimas ingenii animique dotes cum naturae et litterarum amore ac ſtudio copulantis. Alia dono miſit Vir clariſſimus de Luc, Geneuenſis, frater ſollertiſſimi arcanorum naturae indagatoris; et iam ſuperiore anno L. B. de Hüpſch, Vir Illuſtr.

Iam cum multorum votis hoc expetitum audiuerimus, resque illud ipſa monere, conſiliumque adornandi eiusmodi Muſei poſtulare videatur, vt copiarum congeſtarum ac ſeruatarum notitia aliqua publice propoſita exſtet: (atque vtinam ſimili inſtituto bibliothecae noſtrae opes deſcribere et publicis vſibus exponere liceret!) ecce ſubnatum nobis eſt conſilium, potiorum rerum, quae in Muſeo hoc academico continentur, recenſum in aliquot commentatiunculis, quas hoc publice praefandi munus certis temporibus exigit, deinceps facere. Et primo quidem loco *numos Romanos* recenſere iuuat, initio a *numis familiarum*, quas vocant, facto, hoc eſt ab iis numis, quos per liberae reip. tempora inde ab V.C. 484, quo primum argentum ſignari coepit, vsque ad exceſſum Auguſti, in vrbe quidem quaeſtores vrbani et III viri AAA. FFF. ſeu monetales *a*), in

a) Raro extra ordinem, nec niſi ex SCto, Aediles curules ac pl. Porro pro IIIviris inſtituit IVviros Caeſar ſub

in prouinciis autem quaeſtores prouinciales, flandos ac procudendos curarunt, et in quibus partim ſollennia quaedam ſymbola reip. Romanae, vel magiſtratus ſui notam, partim res illius anni memorabiles, aut maiorum ſuorum nomina, ortum, honores, res ab iis geſtas vel curatas, memoriae hominum conſecrare conſueuerunt. Quaeſtores prouinciales, etiam ii, qui in bellis ciuilibus apud exercitus erant, vt ſtipendiis ſoluendis pecuniam ſignarent, praeter ſuperiora illa, etiam Procoſſ. ac Legatorum aut Imperatorum ſuorum victorias, res geſtas ac decora in numis ſignarunt. Eſſe eos denarios ex argento monere vix neceſſe eſt, paucis admixtis quinariis, qui loco ſuo a nobis notabuntur. Certas annorum, quibus ſignati dicendi ſint, notas vix edi poſſe putamus, ne in iis quidem numis,quos ad certos magiſtratus aut triumphi annos referre licet; poſſunt enim iidem a nepote aut alio, qui ab eo genus ducebat, ſignati eſſe. Reuocauimus eos, qui in hac penu noſtra ſeruantur, ad ſuas gentes, et, quantum pro noſtro rei numiſmaticae ſtudio et pro otii noſtri modo facere licuit, in ſuos loculos digeſſimus. Cum tamen ſimiles denariorum horum recenſus iam facti ſint ab aliis, ne actum ageremus, in eorum interpretatione copioſi eſſe noluimus. Vt vero ii, qui vberiorem explicationem ſitiunt, habeant

ſub extremum vitae annum; ab Auguſto tamen IIIviri reſtituti. Idem Caeſar ad bellum Hiſpanienſe profecturus Praefectis vrbis Romae ſub Lepido conſtitutis ius ſignandae monetae dederat. Auguſtus IIIviros Caeſaris, et alios IIIviros Senatus conſtituit, relicto Senatui iure aeris ſignandi, auro et argento ſibi ſeruato.

Digitized by Google

beant quem inſpiciant, vnum ſaltem, eumque idoneum ac claſſicum, auctorem excitabimus, Sigeb. Hauercampum in Theſauro Morelliano; nam Vaillantii, et eorum qui ante ipſum idem curriculum emenſi ſunt, Golzii, Ant. Auguſtini, Vrſini, Patini, opera, iam ipſi illi viro doctiſſimo ante oculos fuit poſita et in auxilium vocata *b)*.

ABVRIA. I. Caput Romae galeatum. *Ad* mentum nota denarii X, a ceruice GEM*inus*. = *c)* Sol, capite radiato, in quadrigis, dextra flagrum, laeua habenas tenens. Subter equorum pedibus; M. ABVRI*us* (tribunus pl. V.C. 561. Praetor 577). Infra appoſitum: ROMA. *Morell.* 1. *d)*

II. Caput Romae galeatum. X. GEM*inus*.= Mars in quadrigis, dextra tropaeum, laeua haſtam cum clipeo tenens. C. ABVR*ius* (Trib. pl. 568.) ROMA. *Morell.* 4.

ACCOLEIA. I. Caput muliebre (forte Clymenes, matris Phaëthontis: reſpectu originis a Padi ripis). P. ACCOLEIVS LARISCOLVS. = tres Phaëthontis ſorores in larices mutatae: ad dextram vltima arcum, a laeua citima lilii florem manu tenere videtur. *Morell.* 1.

ACILIA. I. Caput deae Salutis laureatum. SALVTIS. = Hygiea laeua columellae innixa, dextra ſerpentem

b) [Ab illo inde tempore Eckhel. V.C. in Catalogo Muſei Caeſarei Vindob. Numor. Vet. To. II. alium recenſum edidit.] Dupli qui adſunt numi, in hoc recenſu non commemorantur.

c) Auerſam numi partem hoc ſigno declaramus.

d) Tab. Theſ. Morell. *Familia Aburia*, et ſic porro.

Digitized by Google

ſerpentem tenens. MAN*ius*. ACILIVS III. VIR. VALETV. (aedium Valetudinis et Salutis tuendarum ſeu reficiendarum Triumuir) *Morell.* III.

II. Idem fere, diuerſae tamen fabricae.

AELIA. I. Caput Romae galeatum. X. = Dioſcuri pileati cum ſtellis et haſtati in equis concitatis. P. PAETVS (Coſ. 552.) ROMA. *Morell.* 5.

II. Caput muliebre, forte Dianae ſeu Junonis Monetae. BALA. (f. *Balatro*, cognomen Aeliorum.) ſub mento C. (nota monetarii.) = Diana in bigis ceruorum, vtraque manu faces praeferens. Subter ceruorum pedibus cicada, ſignum officinae monetalis. C. ALLI (*Aelius*) *Morell. VII,* 20. *etſi paullo diuerſus.*

AEMILIA. I. Caput deae Concordiae velatum. PAVLLVS LEPIDVS CONCORDIA. = Aemilius Paullus tropaeum ſtatuens, adſtante Perſeo manibus in tergum reuinctis, cum binis eius filiolis. ſupra TER, (f. tertium triumphauit) et infra PAVLLVS. *Morell. T. I,* 6.

II. Caput Veneris victricis laureatum. X. ROMA. = Statua equeſtris (forte Anci Marci regis) in ponte. MAN*ius* AEMIL*ius*, et inter fornices LEP*idus*, qui quaeſtor V. C. 675. pontem ſublicium ex ligneo lapideum fecit. *Morell. T. I,* 2.

III. Caput Lepidi nudum. LEPID*us*, PONT. MAX. III. VIR. R. P. C. (*reip. conſtituendae*). = Caput Caeſaris Octauiani nudum. CAESAR. IMP. III. VIR. R. P. C. *Morell. T. II,* 1.

IV. v. in *Plautia* 2. (*Morell.* 1.)

 ANTONIA.

Digitized by Google

ANTONIA. I. Nauis praetoria. ANT*onius*. AVG*ur*. III. VIR. R. P. C. = Aquila legionaria inter ſigna cohortium. LEG. II. *Morell. T. VII.*

II. Similis. LEG. IV. III. Item. LEG. VII. IIII Item. LEG. X. V. Item. LEG. XI. VI. Item. LEG. XII. VII. Item. LEG. XV. VIII. Item. LEG. XIX. IX. Item. LEG. XX.

X. *Quinarius.* Caput Victoriae cum humeris alatis. III. VIR. R. P. C. = Leo gradiens. ANTON*ius*. *Aerae* XL. IMP. (Intellig. aera Lugdunenſis inde ab V. C. 633, cum Gallia Cisalpina provincia Romana, Lugdunum autem municipium factum eſt cura M. Antonii Cretici, qui Triumviri pater erat) *Morell. T. V*, 4. 5.

XI. Caput Jovis laureatum. S. C. (*Senatus Conſulto*) N. (Sigla monetalis) = Victoria in quadrigis citis (adeoque quadrigatus, vt vulgo appellabant hos numos denarios) altera palmam cum habenis, altera coronam tenens. Q. ANTO*nius* BALB*us* PR*aetor* (Praetor Sardiniae 570.) *Morell. T. X*, 13.

AQVILIA. Caput Virtutis galeatum. III VIR. ab altera parte virtus. = Vir ſcutatus mulierem proſtratam releuans. MAN*ius* AQVIL*ius* MAN*ii* *Nepos*. Infra: SICIL*ia*. (M'Aquilius, III. vir monetalis Auguſti aetate, vnius ex maioribus, M'Aquilii, memoriam recoluit, qui V. C. 652. ſeruis fugitiuis profligatis Siciliam reſtituerat.) *Morell. I.*

ATILIA. Caput Romae galeatum. X. = Victoria in citis bigis, infra C. ATIL*ius* (per compendium ſcripturae exaratum) ROMA. *Morell. n.* 4.

AVRELIA.

Digitized by Google

AVRELIA. Caput Vulcani, pileo laureato, pone forceps cum ſtella. (Declarat Cottam aliquem Vulcani aedem refeciſſe) C. nota monetaria. = Aquila fulmini inſiſtens. L. COT*ta*. *Morell. n.* 3.

BAEBIA. Caput Romae galeatum. X. TAMPILVS. = Apollo cum arcu et ſagittis (niſi Jupiter eſt cum fulmine) in quadrigis. ROMA. infra M. BAEBI*us* Q. F. (fuit Coſ. 583.) *Morell. I.*

CAECILIA. I. Caput Romae galeatum. X. ROMA. = Elephanti protome in vmbone clipei Macedonici laurea incluſi. M. METELLVS. Q. F. (Fuit is Quaeſtor a. 623. expreſſit memoriam Q. Caecilii Metelli Macedonici) *Morell. T. I,* 2.

II. Caput Romae galeatum. X. Q. METEL*lus* (Macedonicus, idem qui de Pſeudophilippo triumphauit) = Jupiter in quadrigis, dextra laurum, laeua fulmen geſtans. ROMA. *Morell. t. I,* 6.

III. Caput iuuenile imberbe laureatum, forte Apollinis, infra ſtella. L. METEL. A. ALB*inus Spurii* F. = Roma ſedens ſuper armis: cui a tergo adſtans Victoria coronam imponit. C. MAL*leolus*. ROMA. (Sunt nomina III virorum monetalium.) *Morell. T. II,* 2.

IV. Caput barba cincinnata, laureatum, Neptuni eſſe putant; niſi Jovis eſt. Q. METEL. PIVS. = Elephas gradiens. SCIPIO IMP. (Pompeii Magni gener. Coſ. 702.) *ibid.* 6.

V. Caput Pietatis, appoſita ciconia. = Praeſericulum cum lituo: auguratus inſignia: intra lauream. Infra IMPER*ator*. Referendus numus ad eundem Scipionem. *ibid. n.* 7.

Digitized by Google

VI. Caput Africae; appoſita ſpica et ſtiua aratri. Q. METEL. SCIPIO IMP. = Hercules clauae innixus. EPPIVS LEG*atus* F. C. (*fieri curauit*). Fuit adeo is inter Legatos eiusdem Scipionis in Africa exercitum aduerſus Caeſarem ducentis. *ibid. n.* 8.

CAESIA. I. Protome Veiouis, dextra iaculum in fulminis ſpeciem vibrantis: cum Monogrammate, ſeu AP*ollo*. (quo nomine interpretati eſſe videntur Romani Veiouem, v. Gell. V, 12.) ſeu RA, vt monogramma Romae ſit. = Lares duo ſedentes, adſtante cane. Supra Vulcani protome cum forcipe. LARES per litterarum compendia. L. CAESI*us*. *Morell. I.*

CALPVRNIA. I. Caput Apollinis cincinnatum, laureatum, CV. (numerus forte matricis) = Eques deſultor laeua habenas, dextra palmam tenens. Supra: CXXIIII. Infra L. PISO FRVGI. Subter: ROMA per monogramma (in memoriam ludorum Apollinarium a L. Piſone Praetore V. C. 641. editorum cuſus a L. Piſone Quaeſtore) *Morell. T. V.*

CARISIA. I. Caput Sibyllae = Sphinx alata ſedens. T. CARISIVS III. VIR. (Spectat ad a. V. C. 741. quo de libris Sibyllinis quaeſtio habita ab Auguſto. v. Sueton. c. 31.) *Morell. T. I*, 5. B.

CASSIA. I. Caput Veſtae velatum, a ceruice ſimpulum. L. ſigla monetalis. = Togatus ante arulam ſeu ciſtam ſtans, tenens tabellam, cui V. inſcripta (h. *Vti rogas*) LONGINVS III. V. (Q. Caſſius Longinus Triumvir monetalis, in memoriam

L.

. Caſſii Longini Trib. pl. V. C. 616. qui legem :bellariam tulit.) *Morell. I*, 3.

II. Caput Apollinis, a ceruice ſceptrum. = ,quila fulmini inſiſtens, inter lituum et praeferi-ulum (Auguratus ſymbola) Q. CASSIVS. (Ludos ıpollinares reſpicere putatur numus) *ibid.* 6.

III. Caput Bacchi vittatum hedera redimitum; ıyrſus a ceruice. = Caput Liberae pampino co-ɔnatum. L. CASSI*us* Q. F. In memoriam Lu-orum Liberalibus a L. Caſſio aedili factorum V. C. ;39. *ibid. n.* 7.

IV. Caput deae Libertatis. LEIBERTAS. C. :ASSI*us* IMP. = Praefericulum et lituus, augu-atus inſignia. LENTVLVS SPINT*her. ibid. t. II*, 5.

CIPIA. I. Caput Romae galeatum. M. CI-*'ius* M. T. (Quaeſtor V. C. 631.) = Victoria in ıigis palmam altera, altera habenas tenens. Infra ıauis temo (numo forte in vſum rei naualis cuſo) ROMA. *Morell. I.*

CLAVDIA. I. Caput Romae galeatum. = Victoria in trigis. AP*ius* CL*audius.* Q. MAR*cius* *Morell. t. I.* 5. vbi interponitur tertius ex Triumvi-is monetalibus, T. Manlius.

II. Caput Dianae cum arcu et pharetra in hu-nero. S. C. = in bigis, tenens coronam et pal-nam cum habenis. CXXXIII. (nota monetalis forte matricis) TIB. CLAVD*ius* TI. F. AP. N. (Quae-ſtor Siciliae V. C. 504. quo anno P. Claudius Pul-cher Coſ. aduerſus Poenos claſſe infeliciter pugna-vit) *ibid. n.* 6. ſed cum diuerſis numeris.

III.

Digitized by Google

III. Caput Apollinis reuinctum laureatum: a ceruice teſtudo. = Diana ſtans, vtraque facem ſolo innixam tenens. P. CLODIVS M. F. Spectat ad ludos Apollinares a. 708. *Morell. II*, 1.

CLOVLIA ſ. Cloelia. I. Caput Romae galeatum; ad ceruicem corolla. ROMA. = Victoria in bigis. Subter pedes ſpica duplex (quae Siciliam duplici meſſe feracem reſpicere creditur.) T. CLOVLI*us*. (Quaeſtor vrbanus V. C. 506.) *Morell. I.*

COELIA. I. Caput Romae galeatum. = Victoria in bigis. CALD*us*. (Coelius Caldus, Quaeſtor a. 625.) Infra: L. ſigla monetaria. *Morell.* 4.

CONSIDIA. I. Caput Libertatis, ambiente aream laurea. = Sella curulis laurea ornata. P. CONSIDIVS PAETVS, idem ille, qui Pompeio victo in Africa legionibus binis praefuit. *Morell, I*, 13. ſed ibi CONSIDI PAETI.)

CORDIA. I. Capita Dioſcurorum iugata. RVFVS III. VIR. = Juno Moneta cum bilance et ſceptro, noctua, ſeu, quod alii volunt, Amore, humero inſidente. MAN*ius* CORDIVS (M'. Cordius Rufus III. vir monetalis.) *Morell. I.*

II. Caput Veneris diademate reuinctum. RVFVS S. C. = Amor delphino frenato inſidens. MAN. CORDIVS (in gratiam Caeſaris cuſus putatur) *ibid.* 2.

CORNELIA. I. Caput viri, aliis Martis, galeatum; ſupra verticem ſtella. CN. BLASIO CN. F. A vertice tripus, vt mihi videtur, nota monetaria. = Jupiter, ſeu Liber pater, inter Junonem et Mineruam, a qua coronatur, nudus ſtans, dextra

ı haſtam, laeua amictu inuoluta fulmen (quod ınifeſtum ſit, vt adeo Jovem credere malim,) ge-ns; appoſitus frutex. ROMA. *Morell. I,* 1.

II. Caput Martis galeatum, exſtante ad laeuum imerum haſta. = Victoria in citis bigis, dextra rollam geſtans. CN. LENTVL*us*. (qui 557 ocoſ. ex Hiſpania citeriore ouans vrbem ingreſſus t.) *ibid.* 5.

III. *Quinarius.* Caput Jovis laureatum. = ictoria ſtans ante tropaeum, laeua palmam tenens, extra corollam eleuans. CN. LENT*ulus*. *ibid. I,* 6.

IV. Caput Genii Populi Romani diademate edimitum; a ceruice ſceptrum. G. P. R. (*Genius opuli Romani*) = Sceptrum corona laurea reuin-tum, globus et gubernaculum. EX. S. C. (*ex SCto*) N. LEN*tulus*. *Quaeſtor urbanus* 694. *ibid. t. II,* 1.

V. Caput Q. Pompeii Rufi Coſ. nudum. Q. OM*peius* RVFI (*filius*) RVFVS COS. = Caput Cornelii Sullae: SVLLA COS. *Morell. t. IV,* 1.

VI. Sella curulis inter ſagittam et lauream: VFVS COS. et ſupra: Q. POMPEI. Q. F. = lia ſella curulis inter lituum et coronam, ſuperne: VLLA COS. infra: Q. POMPEI. RVF. *Morell. IV,* 2. *et in Pompeia t. III,* 4. Memoriam duo-um Coſſ. auorum ſuorum, Q. Pompeii Rufi et L. ornelii Sullae, celebrat Triumvir monetalis Q. ompeius Rufus.

VII. Caput Jovis Capitolini, cum ſigla Q. = upiter in citis quadrigis, tenens fulmen et ſce-trum cum habenis: L. SCIP*io* ASIAG*enes*. *Morell. V,* 5 *ſeq.*

CREPVSIA.

CREPVSIA. I. Jovis Anxuris ſeu Veiouis caput laureatum cum ſceptro, ad mentum ſignum monetale. = Eques iaculum proiectans. P. CREPVSI*us*. Referri ſolet ad originem gentis Campanam. *Morell.* 1 *ſeq.*

CVPIENNIA. I. Caput Romae galeatum, a tergo cornu Copiae. X. = Dioſcuri in equis decurrentes. L. CVP*iennius*. ROMA. *Morell.* 2.

CVRTIA. I. Caput Romae galeatum. Q. CVRT*ius*. X. = Jupiter in citis quadrigis, ſceptrum cum habenis tenens, et dextra fulmen emiſſurus. M. SILA*nus*. ROMA. Sunt nomina duorum ex III.viris monetalibus. *Morell.* 1.

DIDIA. Caput Romae galeatum, cum monogrammate Romae. = Duo, alter ſagulo militari indutus, gladio et clipeo armatus, ſcutica alata proſternit alterum, nudum gladium in humero et clipeum manu tenentem. T. DEIDI*us*. (Cum nulla vllius Didii opera in b. ſeruili fuerit: placet eſſe numum cuſum poſt T. Didii Praetoris victoriam de Scordiſcis aliisque Thracibus V.C. 639. et reſpici ortum eorum a Scythis, qui ſeruos bellum mouentes ſcutica caſtigarunt. Nota res ex Juſtino II, 5.) *Morell.* 1.

DOMITIA. I. Caput Romae galeatum. L. POMPONI*us* CN. F. X. = Mars in citis bigis, haſtam vibrans, laeua parmam tenens cum habenis: prominet lituus militaris. L. LICIN*ius*. CN. DOMITIVS. (L. Pomponius, vnus e III.viris monetalibus; nomina duorum Cenſorum, L. Licinii Craſſi, Cn. Domitii Ahenobarbi, V.C. 661.) *Morell, t. I,* 4.

II.

Digitized by Google

II. Caput Romae galeatum: a ceruice ſpica. = Victoria in citis bigis. Subter Venator leonem excipiens. CN. DOMITI*us*. ROMA. (Reſpicit Cn. Domitii aedilitatem 585. in qua venatio populo data eſt. Spica ad annonae curam ſpectat.) *Morell. t. I,* 6.

III. Caput Romae galeatum. ROMA. X. = Jupiter in quadrigis, laeua fulmen et habenas, dextra lauream geſtans. CN. DOMI*tius*. Videtur ad eum Cn. Domitium Ahenobarbum ſpectare, qui de Auernis triumphauit V. C. 633. *Morell. t. II,* 1.

EGNATVLEIA. I. *Quinarius*. Caput Apollinis laureatum. C. EGNATVLEI*us* C. F. infra Q. = Tropaeum, ſubiecto lituo militari, adſtante Victoria, quae clipeum inſcribit. Q. ROMA. (Littera Q. pro K. originem Corinthiacam Syracuſanorum declarat. Cuſi quinarii in Sicilia a C. Egnatuleio, Octauiani quaeſtore, cum Sext. Pompeius Sicilia eſſet pulſus. *Morell. I.*

FABIA. I. Caput Romae galeatum. ROMA. X. LABEO. Jupiter in citis quadrigis, ſiniſtra ſceptrum cum habenis, recta fulmen tenens. Subter prora nauis. Q. FABI*us*. (Q. Fabius Labeo Praetor 564. claſſi praefuit aduerſus Antiochum miſſae.) *Morell. I,* 1.

II. Caput Junonis Monetae; appoſita ſub mento libra, et a ceruice caduceus. C. ANNI*us* T. F. T. N. PROCOS. EX. S. C. = Victoria in citis quadrigis, palmam dextra tenens. Supra eam Q (ſigla Syracuſanorum) infra: L. FABI*us* L. F. HISP*anienſis*. *Quaeſtor* (T. Annius aduerſus Sertorium in Hiſpanias miſſus ſub 671.) *Morell. t. I,* 8.

III.

III. *Deauratus.* Caput muliebre turritum et v latum (Deae Caeleſtis Afris cultae) ad ceruice nota monetalis B. = Victoria in citis bigis. Subt ſtruthiocamelus, ſymbolum Africae. C. FABIV C. F. Habitus vulgo pro antiquiſſimo denario (Fabii Pictoris Coſ. 484. Sed ad Cinnae et Carbon tempora eum retraxit Hauercampus. *Morell.* *t.* 6. *ſeqq.*

FANNIA. I. Caput Cereris ſpicis coronatum AED. PL. = Duo aediles in ſellis ſedentes, ad ſtante ariſta. A tergo P. A. (*publico argento*) Infra M. FAN*nius.* L. CRITONIVS. Aediles pl. hi V C. 709. *Morell.* 2.

FARSVLEIA. I. Caput Junonis Monetae a tergo modius inuerſus. MENSOR. = Dea Roma in bigis ſtans manu prehendit togatum adſcendentem. L. FARSVLEI*us.* Subter equis XC. (L. Farſuleius Menſor e III. viris monetalibus fuit; et ciuitatem Italis Sociis Lege Iulia 664. datam deſignare voluit.) *Morell. I.*

FLAMINIA. I. Caput deae Romae galeatum. X. ROMA. = Victoria in citis bigis, corollam dextra tenens: L. FLAMINI*us* CILO. *Morell. I.*

FLAVIA. I. Caput Romae galeatum. X. = Diana in bigis, coronam praeferens. FLAVS. (f. V. pro VIV. Vix ad gentem Flauiam ſpectare putatur.) *Morell. I.*

FONTEIA. I. Janus ſeu caput biceps imberbe laureatum. N. = Triremis remigibus inſtructa, in puppi apluſtre, (Hauercampo pro diademate regali

i habitum) ſtante in puppi gubernatore. C. TEius. Infra; ROMA. (C. Fonteius Quae- V. C. 641. Gens ea plebeia originem ducere i volebat a Frontone Jani f.) *Morell. I.*

II. Caput Veiouis laureatum; ſubtus fulmen. N. FONTEI*us* C. F. = Amor capellae inſi- . Supra duo pilei Dioſcurorum vel Larium, thyrſus. Ambit aream laurea. Ad Sullae ora refertur numus, interpretatione varia, ſed rta. *Morell.* 3.

III. Caput Martis iuuenile galeatum: a cer- tropaeum. P. FONTEIVS P. F. CAEPIO VIR = Eques galeatus decurrens haſta duo aros proſtratos defixurus. MAN*ius* FONT*eius* *ib.* MIL. cuius nobile aliquod facinus, forte ello cum Celtiberis, T. Didii ductu, inſigni- hoc numo P. Fonteius Capito, Triumuir mo- lis, V. C. 661.

Sed ſatis haec dicta videntor in apparatu ſol- nium, quae inſtant. Neque enim a nobis quic- am amplius requiri poterat, quam vt prolude- ur paucis ei, quod ſummam conſilii conſtituit, precibus noſtris a vobis, Commilitones, con- uamur hoc, vt caerimoniis et ſollennibus hu- ſacri anniuerſarii frequentes adeſſe, peroran- audire, bonaque vota concipientibus fauere litis. Fortuna ſecunda, qua adhuc vſi ſumus, cit nos audaces in vota.

 Proui-

Prouidentia propitii numinis, quae per q
dragenos hos annos rem noſtram academicam v
vota in ipſis primordiis concepta euexit, bene ſper
nos iubet de futuro, ſi modo Fortunae Georg
Auguſtae nos ipſi non defuerimus.

P. P. d. XVII. Sept. cIↃ IↃ CCLXXVII.

ACADEMI

ACADEMIAE GEORGIAE AVGVSTAE

PRORECTOR

ERN. GODOFR. BALDINGER D.

CVM SENATV

SVCCESSOREM SVVM

LVDERVM KVLENKAMP

CIVIBVS COMMENDAT

IN A. D. II. JANVARII cIↄIↄCCLXXVIII.

Recenſentur Numi Familiarum Romanarum, qui in Muſeo Academico ſeruantur.

Commentatio altera.

Illuxit iterum ſollenne illud tempus, Ciues, in quo, inter vota publica et ſupplicationes, quae n ipſis noui anni auſpiciis maiorum more fieri ſo- ent, Magiſtratus academici ſummi honores et in- gnia in aliam domum transferri ſolent; accedunt- ue adeo ad ea, quae pro ſumma republica fiunt, ota aliae cum congratulationes de iis, quae in re cademica ex animo euenerunt, tum nouae votorum onceptiones et precationes, vt bona noſtra peren- ent, aſpera vero et ſeu metu ſeu ipſa re moleſta uertantur. In quibus ne nunc copioſius verſemur,

 Ciues,

Ciues, otium nobis faciunt ea ipſa ſollennia, qu
in craſtinum diem publice indicimus, in quibus V
Excellentiſſimus, admodum reuerendus, Colleg
coniunctiſſimus,

LVDERVS KVLENKAMP

fauſta inter omina et inter laetas gratulantium voce
auſpicabitur Magiſtratum curae fideique ſuae man-
datum, ſibique ab anteceſſore in manus traditum.
Diuident autem inter ſe duumuiri hi ſpectatiſſimi
ſupplicandi nouaque vota publice ſuſcipiendi par-
tes; alter quidem, Magiſtratu ſe abdicans, oratione
ſimul ſua complectetur b. Halleri, qui ſub anni
ſuperioris exitum vita deceſſit, laudes, eiusque in
rem litterariam vniuerſam, Academiam Gottingen-
ſem, et ſtudium medicum enarrabit merita.

Hac itaque officii parte leuati, Ciues, quan-
doquidem ſollennibus in hac tabula indicendis prae-
fandum eſt, tanto liberior data eſt facultas exſpa-
tiandi et detexendi telam, quam nuper exorſi era-
mus, vt Numorum, quos Romanarum Familiarum
vocant, in noſtro Muſeo academico ſeruatorum re-
cenſum perſequamur. Vt igitur ad illud veſtigium,
in quo tum ſubſtitimus, reuertamur, commemo-
randa nunc venit

Gens FVRIA. I. Caput deae Romae galea-
tum. X. = Diana in bigis citis, eleuato flagro, cre-
ſcente luna in fronte inſignita. Supra murex, ſ.
concha Tyria. Infra PVR*pureo:* (prima littera ad
veterem ductum efficta) Subter: ROMA. Spectare
videtur numus ad L. Furium Purpureonem, qui
bello

ello Punico II. Praetor de Poenis et Gallis V. C. 54, et Conſul 558. de Gallis Boiis triumphauit. *Morell.* 1.

II. Janus biceps barbatus. M. FOVRI. (*M. Furii*) L. F. = Roma galeata et ſtolata, ſtans cum haſta, coronam imponit tropaeo: cui ſubiacent duo clipei et litui. Ad latus: ROMA. Infra: PHILI (PH per ſiglam) M. Furium quaeſtura functum eſſe probabile fit. Commendauit is memoriam P Furii Phili, qui e maioribus fuit. Triumphauerat ille Coſ. a. 531. cum C. Flaminio Nepote, altero Coſ. de Gallis Inſubribus. *Morell.* 3.

III. Caput Cereris ſpicis coronatum, inter ſpicam et granum tritici. III. VIR*i* BROCCHI. = Sella curulis inter faſces geminos cum ſecuribus. L. FVRI. CN. F. *Morell.* 4. Cuſus ab aliquo e Brocchorum familia III.viro monetali; is L. Furii Cn. f. quem inter maiores habuit, praeturam celebrat, in qua ei frugum emendarum cura extra ordinem mandata erat. Eo enim ducunt ſymbola in numo expreſſa.

HERENNIA. I. Caput deae Pietatis. PIETAS. = Iuuenis nudus ſenem amictum humero impoſitum aſportans. M. HERENNI*us.* Appoſita nota monetalis K. Ad fratres Catanenſes numum ſpectare manifeſta res. v. vel Cluv. Sic. ant. p. 121. M. Herennium Siciliam Praetorem rexiſſe credere licet. *Morell. III,* 3.

HOSIDIA. I. Caput Dianae cincinnatum et diademate reuinctum: cum pharetra et arcu ex humeris.

Digitized by Google

Ciues, otium nobis faciunt ea ipſa ſollennia, quæ in craſtinum diem publice indicimus, in quibus Vi Excellentiſſimus, admodum reuerendus, Colleg coniunctiſſimus,

LVDERVS KVLENKAMP

fauſta inter omina et inter laetas gratulantium voce auſpicabitur Magiſtratum curae fideique ſuae man datum, ſibique ab anteceſſore in manus traditum Diuident autem inter ſe duumuiri hi ſpectatiſſimi ſupplicandi nouaque vota publice ſuſcipiendi par tes; alter quidem, Magiſtratu ſe abdicans, oration ſimul ſua complectetur b. Halleri, qui ſub ann ſuperioris exitum vita deceſſit, laudes. eiusque i rem litterariam vniuerſam, Academiam Gottingen ſem, et ſtudium medicum enarrabit merita.

Hac itaque officii parte leuati, Ciues, quan doquidem ſollennibus in hac tabula indicendis prae fandum eſt, tanto liberior data eſt facultas exſpa tiandi et detexendi telam, quam nuper exorſi era mus, vt Numorum, quos Romanarum Familiarum vocant, in noſtro Muſeo academico ſeruatorum re cenſum perſequamur. Vt igitur ad illud veſtigium in quo tum ſubſtitimus, reuertamur, commemo randa nunc venit

Gens FVRIA. I. Caput deae Romae galea tum. X. = Diana in bigis citis, eleuato flagro, cre ſcente luna in fronte inſignita. Supra murex, ſ concha Tyria. Infra PVR*pureo:* (prima littera ad veterem ductum efficta) Subter: ROMA. Spectare videtur numus ad L. Furium Purpureonem, qui bello

ello Punico II. Praetor de Poenis et Gallis V. C. 54, et Conſul 558. de Gallis Boiis triumphauit. *Morell.* 1.

II. Janus biceps barbatus. M. FOVRI. (*M. urii*) L. F. = Roma galeata et ſtolata, ſtans cum aſta, coronam imponit tropaeo: cui ſubiacent duo lipei et litui. Ad latus: ROMA. Infra: PHILI PH per ſiglam) M. Furium quaeſtura functum eſſe robabile fit. Commendauit is memoriam P. Furii hili, qui e maioribus fuit. Triumphauerat ille Coſ. a. 531. cum C. Flaminio Nepote, altero Coſ. le Gallis Inſubribus. *Morell.* 3.

III. Caput Cereris ſpicis coronatum, inter ſpicam et granum tritici. III. VIR*i* BROCCHI. = Sella curulis inter faſces geminos cum ſecuribus. L. FVRI. CN. F. *Morell.* 4. Cuſus ab aliquo e Brocchorum familia III.viro monetali; is L. Furii Cn. f. quem inter maiores habuit, praeturam celebrat, in qua ei frugum emendarum cura extra ordinem mandata erat. Eo enim ducunt ſymbola in numo expreſſa.

HERENNIA. I. Caput deae Pietatis. PIETAS. = Iuuenis nudus ſenem amictum humero impoſitum aſportans. M. HERENNI*us*. Appoſita nota monetalis K. Ad fratres Catanenſes numum ſpectare manifeſta res. v. vel Cluv. Sic. ant. p. 121. M. Herennium Siciliam Praetorem rexiſſe credere licet. *Morell. III*, 3.

HOSIDIA. I. Caput Dianae cincinnatum et diademate reuinctum: cum pharetra et arcu ex hu-

 meris.

Digitized by Google

meris. GETA. III.VIR. = Aper vero tranſfixus, allatrante cane. C. HOSIDI*us*. C. F.

II. Similis ſubaeratus. Vterque par fere, nec tamen idem cum *Morell.* 1 et 2. Fuit hic Hoſidius forte vnus e III.viris, qui venationes celebrarunt in natalibus Auguſti a. 635. vt Vaillantius ſuſpicatur.

HOSTILIA. Caput dei Palloris: a ceruice lituus = Diana ſingulari ritu veſtita; capite radiato; pedibus iunctis; ſeu vt in arboris truncum, taxi Hauercampus putabat, deſinant, ſeu quod credere malis, vt adducta ſtola plicis in gradum ſtructis aſſurgat. Talis enim Dianae habitus in nonnullarum vrbium religionibus, Epheſiae interdum, item Laphriae; hoc loco Leptitana exprimi putatur. Altera ceruum cornu prehendit. L. HOSTILIVS. SASERNA. Fuit is alter e binis fratribus, qui Caeſarem in Africam ſequuti erant. v. Hirtius de b. Afric. 10. Lepti cum legione praeerat et in ea vrbe numum ſignaſſe videri debet. Ducebant autem Hoſtilii genus a rege Tullo Hoſtilio, quem in re trepida Pauori et Pallori aedem vouiſſe nota res eſt vel ex Liv. I, 7. *Morell.* 2.

IVLIA. I. Caput Romae galeatum. CAESAR. et appicta ſigla Ꝗ = Venus bigis Amorum volantium vecta; ſub iis lyra concordiae ſymbolum. Subſcriptum: L. IVLI*us* L. F. Numum L. Julii Caeſaris, viri conſularis, legati Caeſaris in Gallia, iuſſu a proquaeſtore aliquo cuſum probabile fit. *Morell. I*, 4 D.

II. Caput Veneris, Genetricem credere licet, diademate reuinctum = Aeneas nudus humero Anchiſen velatum ſuſtinens, dextra Palladium praeferens.

ns. CAESAR. Julii Caeſaris iuſſu cuſi numi
ı ſint, magnam eorum copiam exſtare mirum
ı eſt. Adſunt trini, omnes integri et intacti.
rell. I, 5.

III. Caput Cereris ſpicis coronatum. DICT*a-*
ITER*um* COS. TERT*ium* = Capeduncula in-
lituum et aſpergillum vna cum praeſericulo:
ıtificatus Maximi inſignia. Appoſita nota D.
n: AVGVR. infra: PONT. MAX. Spectat nu-
ıs ad a. 708. et Caeſaris liberalitatem, dato in
pulum extra ordinem frumento, Cereris capite
ſignat. *Morell. III,* 5.

IV. Caput Veneris (Genetricis). A ceruice
ominet Amor = Tropaeum cum clipeis et lituis
litaribus. Adſident hinc vir reuinctis manibus
ſpolia reſpiciens, illinc femina lugens paſſis ca-
llis. Infra: CAESAR. Galliam et Germaniam
ıſignari, et Caeſaris de Gallis et Germanis victorias
ınui vix dubites. *Morell. IV,* 1.

V. Caput Veneris eximie ornatum: corona
oribus ex auro et gemmis facta, lapides in aure,
ıonile ex vnionibus in collo: a tergo IIT (mone-
ılis nota, matricis forte) = Tropaeum cum ſcuto
t lituo militari, adſtante ſecuri, Pontificatus in-
igni. Subtus: CAESAR. *Morell. IV,* 4.

VI. Elephas draconem calcans. CAESAR. =
Capeduncula, aſpergillum, ſecuris, apex. Numus
ıic valde obuius ad victam Africam refertur: eius
enim ſymbola elephas cum dracone. Pontificatum
Caeſaris referunt inſtrumenta ſacra. *Morell. IV,* 7.
Habemus tria exempla, cum quarto ſubaerato, nec

 tamen

tamen ab eodem, ſed ſimili typo profecta: vt p[illegible]
res ac diuerſas matrices ad eandem formam ac d[illegible]
ſcriptionem factas eſſe appareat.

VII. Caput Apollinis laureatum = Colon[illegible] agens boues iunctos. IMP. CAESAR. Caeſar Oc[illegible] vianus ſub a. 725 Carthaginem Coloniam a Jul[illegible] Caeſare deductam nouis colonis firmauerat. *Mor[illegible] IV*, 8. *k*.

VIII. Caput dei Triumphi cincinnatum, la[illegible] reatum, alatum. A ceruice tridens: qui victoria[illegible] naualem deſignare videtur. Afficta nota monetali quam incudem eſſe arbitramur = Victoria in qu[illegible] drigis, laeua habenas, dextra corollam tenen[illegible] Appoſita officinae monetariae nota NE. Inferiu[illegible] L. IVLIVS BVRSIO. *Morell. t. IX*, 10. qui Ca[illegible] thagine diruta ad triumphi Africani vſum hos n[illegible] mos cuſos eſſe ſuſpicatur.

IVNIA. I. Caput Seruilii Ahalae. AHAL[illegible] = Caput L. Junii Bruti. BRVTVS. *Morell. I*, [illegible] Vtrumque caput barbatum. Signatus numus, ſati[illegible] frequens, a M. Junio Bruto, Julii Caeſaris per[illegible] cuſſore, qui paternum genus ad Brutum libertati[illegible] Romanae auctorem referebat, per matrem vero Ser[illegible] viliam Seruilium Ahalam inter maiores numerabat

II. Caput deae Libertatis. LIBERTAS. = Con ſul inter duo lictores cum faſcibus et ſecuri ince dens, praeeunte accenſo. BRVTVS. Eiusdem Bruti, qui primum Conſul fuit, memoriam recoluit M. Junius Brutus. *ibid*. 2.

III.

III. Caput Romae galeatum. X. = Dioſcuri haſtati in equis concitatis. C. IVNI*us* C. F. Infra: ROMA. Fuiſſe hunc hominem aliquando inter III viros monetales neceſſe eſt. *ibid. n.* 4.

IV. Caput Romae galeatum. X. = Victoria in bigis, vtraque manu habenas premens. D. SILANVS. L. F. ROMA. Supra bigas numerus in aliis alius: in vno noſtro IIII. in altero XXVIII. in tertio III. nota officinae monetalis. Etiam in hoc tertio a ceruice deae Romae litt. F. *Morell. II*, 1. et *t. V*, 1 ſq. Bigatum hunc ad D. Junium Silanum quaeſtorem vrbanum a. 612. *Varr.* referre ſolent.

V. *Subaeratus.* Caput Bruti. BRVT. IMP. L. PLAET*orius* CEST*ianus* = Pileus inter duo pugiones. EID*us* MAR*tiae*. Numus a legato Bruti, Plaetorio, cuſus. Narrat de eo Dio XLVIII. c. 25. *Morell. II*, 4.

VI. Caput deae Libertatis. PIETAS = Duae dextrae iunctae, caduceum alatum amplexae. ALBINVS. BRVTI. F. *ibid. III*, 7. Eſt is D. Junius Brutus, adoptatus ab A. Poſtumio Albino; a M. Antonio Mutinae obſeſſus, et ab Hirtio et Panſa Coſſ. liberatus. Concordiam exercituum, qui ſe coniunxerant, declarat numus.

LICINIA. I. Caput Romae galeatum. L. POMPONI*us* CN. F. = Mars nudus, lituum cum clipeo laeua tenens, in bigis citis, haſtam laeua protendens. L. LIC*inius*. CN. DOM*itius*. Fuere hi cenſores a. 661. L. Pomponius e IIIviris monetalibus eſſe videtur: reliquorum duorum, C. Malleoli, et L. Porcii Liciniani, nomina in aliis dena-

 riis

riis occurrunt ap. *Morell. I,* 5. 6. quibus tertius noſter addi poteſt.

II. Protome deae Romae galeatae, haſtam dextro, ſiniſtro humero clipeum inſcripto equo ſuſtinentis. Ante mentum ſtella, verius quam denarii nota. Luna creſcens in fronte non apparet. ROMA = Cancelli ſeu ſepta Comitii; alter togatus, ſuffragium laturus, tabellam in ciſtam iniicit, alter tabellam a diribitore accipit. Supra P. NERVA. cum nota obſcura monetali equi. Notabilis numus ad gentem Liciniam vulgo refertur, melius ad Siliam, plebeiam, ex qua aliquis Trib. pl. legem tuliſſe videtur, quae ad comitiorum iura ſpectabat. Eam memoriae mandauit P. Nerva, nepos, inter IIIviros monetales allectus. *Morell. I,* 8.

III. Protome Veiouis telum triplex ſeu fulmen triſulcum vibrantis = Pallas in citis quadrigis, dextra haſtam vibrans, laeua habenas cum clipeo comprehendens: C. LICINIVS. L. F. MACER. Eſt is qui praetorius repetundarum accuſatus et damnatus eſt Cicerone Praetore: idem Quaeſtor a. *Varr.* 677. *Morell. III,* 4.

LVCILIA. I. Caput Romae galeatum intra lauream. (*Argentum*) PV*blicum* = Victoria in bigis citis. M. LVCILI*us* RVF*us. Morell.* 1.

LVCRETIA. I. Caput Romae galeatum. TRI*o* X = Dioſcuri in equis concitatis. CN. LVCR*etius.* (Quaeſtor vrb. incerti anni) ROMA. *Morell.* 1.

II. Caput Apollinis radiatum = Luna creſcens cum ſeptem ſtellis. In medio Lunae TRIO. Infra:

L. LV-

Digitized by Google

L. LVCRETIus. Familia Trionum plebeia; quam nomen a ſeptem trionibus petiiſſe manifeſtum fit. Ignotus et hic L. Lucretius Trio; non male tamen creditur ad Julii Caeſaris tempora pertinere. v. *Morell.* 2.

LVTATIA. I. Caput Romae galeatum. X. CERCO. ROMA. = Intra coronam querneam triremis praetoria: in puppi apluſtre (non acroſtolium, quod prorae eſt) in prora caput Romae victricis, pro paraſemo. (Male Hauercampus tutelam interpretatur) Q. LVTATIus *Quaeſtor. Morell. I.* Q. Lutatium Cerconem Quaeſtorem vrbanum fuiſſe bello Punico II. a. 500. probabile fit, vt adeo inter vetuſtiores ſit denarius hic.

MAIANIA. I. Caput Romae galeatum. X. = Victoria in bigis. C. MAIAN. ROMA. *Morell.* 1. Ignota prorſus gens, quae in hoc Victoriato occurrit, quam in *Maeniam* vulgo mutare voluere; Perizonius adeo in *Minatiam.* Hauercampus peruiuaciter tuetur *Maeniani* nomen. In numo tamen noſtro tam manifeſte expreſſa eſt Maiania gens, vt nihil de ea dubitari poſſit. Sunt litterarum compendia quidem, ſed ſatis diſerta: C. MAIAN. ita vt MA vno ductu et interpoſita I. mox AN iterum vno ductu effingantur. Nec tamen hoc inauditum, in numis hominum atque etiam regum nomina ſeruata eſſe, quae in hiſtoriarum monumentis, ſeu eorum potius fragmentis, non occurrunt. Si hiſtoriae litterariae aliquis eſt fructus, eorum quoque, quae interiere, notitiam arbitramur eſſe longe fructuoſiſſimam, vt deſinant tandem viri docti ſpernere aut damnare

damnare ea ſeu nomina ſeu facta, quae diu ignota tandem in lucem producuntur. Sunt enim innumera, quae periere, et pro ſexcentenis aut ſexmillenis amiſſis vix vnum eſt, quod fortuna ſeruauit: ita vt ſtomachum moueant, qui manu ſe ſua, tanquam ſpicarum mergitem, vniuerſa, quae vsquam libris tradita fuere, comprehendere putant, aut qui quotquot v. c de Aegyptiis, Graecis, Orientis populis, et ſic porro, in Herodoto, Diodoro et aliis narrata ſuperſunt, omnino eadem eſſe credere videntur, quae vsquam de iis olim tradita fuere aut Graecis innotuere.

MAMILIA. I. Caput Mercurii petaſatum; a tergo caduceus. = Vlyſſes redux, a cane agnitus. C. MAMIL*ius* LIMETAN*us*.

II. Idem numus: ad caduceum *M.* ſigla monetalis. *Morell. I.* Gens Mamilia plebeia, Tibure oriunda, genus referebat ad Telegonum Vlyſſis et Circes filium, Tiburis conditorem. Ea enim multarum familiarum vana fuit perſuaſio, vt Graecam originem habere vellent *a*).

MARCIA. I. Caput Regis Anci Marcii, a quo ea gens originem duxit, diademate reuinctum, a cer-

a) Qua de re v. ad Virgil. Aeneid. VII. Exc. IV et VII. Aliae gentes Romanae a Troianis originem repetere malebant, non minus vana profeſſione. v. Aen. V. 115 ſqq. et ibi not. et 563 ſqq. Plura hoc de rerum genere teneremus, ſi, amiſſis tot Annalium et hiſtoriarum libris, Catonis ſaltem Origines, aut Varronis librum de familiis Troianis, cum Attici familiis Romanis, aut Iulii Hygini libros haberemus.

Digitized by Google

ı ceruice lituus. ANCVS. = Aquaeductus, inſcriptis litteris: AQVA MARCia. cui impoſita ſtatua equeſtris manum eleuans. Subter equum frutex. PHILIPPVS. Videtur is eſſe notus ille L.Marcius Philippus, orator, Coſ. a. 663. ſiue vt is Quaeſtor a. 545, ſeu, quod elegantia operis credere ſuadet, eius filius in Quaeſtura numum percuſſerit. Equitis ſignum ad nominis originem reuocant, vt qui primus illud adſciuit, rei equeſtris ſtudio inclaruerit. Enim vero ſtatuam equeſtrem, neſcitur cui ex ea gente, poſitam *b*) adumbrari, docet inprimis frutex ille ſub equo: qui tam male habuit interpretes, vt varia comminiſcerentur, ne rationem eius et cauſſam ignorare viderentur. Scilicet ille frutex pro veruto eſt ſeu ſtatumine ac pedamento, cui innixa ſit ſigni moles. Obuia res eſt in ſignis ex aere; inprimis videnda ſigna Herculanenſia Alexandri et Amazonis. *Morell. I,* 1.

II. Caput Romae galeatum, cum ſtella, niſi denarii nota eſt. A tergo incus vel arula, ſignate in binis noſtris expreſſa, ab aliis non memorata. = Victoria in bigis citis. Subter binae tritici ariſtae: M. MARcius. ROMA. *Morell. I,* 2. Ad M. Marcium Rallam refertur, a. 542. (apud Pigh. 541.) Quaeſtorem vrbanum: quo Syracuſae a M. Marcello captae

b) Si coniecturae locus eſt, poteſt is eſſe Q. ille Marcius Tremulus, qui Coſ. Anagnia capta de Hernicis triumphauit, V. C. 448. Liv. IX, 43. cui inde *ſtatua equeſtris togata poſita eſt*, quod *populum ſtipendio* (vnius forte aut aliquot annorum) *liberauerat*. Plin. XXXIV, 5. ſ. 11. Iam autem in numo ſignum equeſtre togatum eſt: in altero numo apud Morellium tenet laurum.

captae ſunt. Binae autem illae ſpicae, paſſim in Siculis numis obuiae, ad duplicem meſſem felicemque frumenti prouentum in agris Siciliae declarandum valent.

III. Caput Romae galeatum. X. = Eques, citato equo inſidens, quem Philippum Macedoniae regem, Perſei patrem, edunt. A tergo equi fruticis genus ignotum: in noſtro numo ariſta eſt aculeata, quaternis foliis munita. Vepris genus eſſe coniectat Hauercampus, quo deſignentur ſaltus inuii, per quos Q. Marcius Philippus Coſ. V. C. 585 exercitum aduerſus Perſeum duxit. (Nimis argute, quam vt fidem facere poſſit. Tum Perſeum potius exhiberi putes. Niſi omnino eques Macedonicus effictus eſt: frutex autem obſcurum Macedonici alicuius tractus ſeu loci ſymbolum habendus.) Q. PILIPVS. (antiqua ſcriptura) ROMA. *Morell. I, 6.*

IV. Caput Apollinis laureatum. = Silenus ſtans manu eleuata, ſaltantem diceres; caudatus, ſubligaculo cinctus, vtrem humero impoſitum laeua tenens. A tergo columella cum ſigno; Victoriolam alii agnoſcunt. L. CENSO*rinus.* Videtur is eſſe L. Marcius Cenſorinus, qui a. 605 Conſul fuit, et quem circa Liberalia aliquid nouaſſe aut forte ludos ſcenicos edidiſſe ſuſpicari malumus, quam argutias Vaillantii et Hauercampii admittere. *Morell. I, 7.*

V. Anci Marcii et Numae Regum capita iugata, vtrumque (in noſtro numo) diademate reuinctum, illud tamen barbatum, alterum hoc, quod mireris, imberbe *c*) = Deſultor eques binos equos concita-

c) Nec tamen de interpretatione vultus dubitare licet, cum alii aerei exſtent ipſis nominibus adiectis.

concitatos ſcutica inſtigat, alteri ipſe inſidens. Sub equis nota I. infra: C. CENSO*rinus*. Hic C. Marcius Cenſorinus quis ex pluribus eiusdem nominis fuerit, non conſtat; quaeſturam geſſiſſe probabile fit numo hoc ſignato. Reſpexiſſe autem videtur ludos, ab aliquo forte e maioribus opipare inſtructos. Nam Hauercampi coniectura paullo longius petita eſt, a Marcianis carminibus et Apollinarium ludorum inſtitutione, *Morell. II.* 3 ſq.

VI. Caput Romae galeatum. LIBO. X. = Dioſcuri haſtati in equis. Q. MARC*ius*. ROMA. In noſtro MA, quod per compendium ſcriptum eſſe debebat, vitioſe exaratum eſt, nec vt extritum dixeris: MRC. Q. Marcii Libonis nomen etiam in aereis numis exſtat; eſt tamen illius, et omnino Libonum familiae, obſcura memoria.

VII. Caput Romae galeatum, a ceruice corolla videtur efficta eſſe. = Victoria in quadrigis. Infra litterae, quas antea ſic legebamus: T. MAR-C*ius* L*ibo* Q*uaeſtor*. Videbamus tamen in Marcii nomine compendii quid ineſſe. Nunc ſine haeſitatione legimus: T. MA. (per compendium, *Marcius*) AP.*pius* CL.*audius* Q*uaeſtores*: vrbani ſine dubio; ignoti antea, nec in alio, quod meminimus, numo obuii. Haud multum, nominibus tamen, diſſimilis eſt alius ap, *Morell. III*, 1.

MARIA. I. Caput Cereris ſpicis redimitum. C. MARI*us* C. F. CAPIT*o*. XXVII. = Colonus iunctis bubus arans. S. C. et ſuperne XXVI: ſed numerus vterque attritus et obſcuratus; v. *Morell. I*, 1. officinam ille monetalem deſignare creditur.

Copia

Copia ingens horum numorum eſt, qui a C. Mario Capitone, C. Marii nepote, cuſi putantur, cum quaeſturam ſub C. Julio Caeſare in Gallia Cisalpina gereret. Deſignauit autem Eporediam *d*) coloniam in agro Gallico, a C. Mario ſextum Coſ. a. 654 deductam.

MEMMIA. I. Caput Cereris ſpicis redimitum. C. MEMMI*us* C. F. = Tropaeum, religato ſubtus captiuo geniculato. C. MEMMIVS. IMPERATOR. Prior ille C. Memmius quaeſtor numum ſignauit, filius alterius C. Memmii, qui victoriam de hoſte reportauit; C. Memmius Gemellus creditur is eſſe, qui praetor Bithyniam et Pontum ſortitus eſt, a. 697. eoque Catullum ſecum abduxit. Cereris autem caput eo pertinet, quod, vt ex aliis numis conſtat, Cereales ludos aliquis Memmius Aedilis primus fecit. *Morell.* 2.

II. Caput iuuenile laureatum; Honoris, cenſente Hauercampo, verius Apollinis *e*). = Dioſcuri adſtantes cum equis. L. MEMMI*us*. Ad L. Mem-

d) Nunc *Ivrea* Pedemontii.

e) Nam Honoris caput, quod in numo Fufiae et Muciae gentis, quem paullo poſt videbimus, vna cum capite Virtutis occurrit, diuerſam ſpeciem magisque iuuenilem praefert. In numis Egnatiae gentis Virtus et Honos ſtantes exhiberi videntur, ſed hic feminae ſpecie ſtolatae, galeaque et thorace nec non haſta armatae, ad quam Cupido aduolat. Ex iisdem numis etiam hoc diſcimus, variaſſe quoque Romanos ſymbolicarum figurarum ſpeciem: nam in ſerioribus numis emendatior eſt et elegantior vtriusque dei ſpecies, quam in antiquioribus.

Digitized by Google

Memmium, qui Tribunus pl. fuit a. 552, paullo ante Quaeſtura functum, refertur hic numus. *Morell.* 4.

III. Caput Saturni laureatum: ſubiecta falce ROMA. Sigla E vel S appoſita, nam paullo obſcurior ea in noſtro numo eſt. = Juno Moneta in bigis, aduolante Victoria cum corolla. L. MEMMI*us* GAL. *Morell.* 5. In Saturni aede erat aerarium: ei itaque et Junoni Monetae merito locus eſt in denariis. L. Memmium *Galli* cognomen habuiſſe neceſſe eſt, etſi illud alibi non occurrit. Nam Galbius, quem Hauercampus ſubſtituit, a loco alienus eſt.

MINVCIA. I. Caput deae Romae galeatum. X. = Columna tanquam e modiis ſibi mutuo impoſitis exſtructa ſuper baſi quadrata, inter duas aritas, ſuperſtante ſigno viri togati; adſtant hinc vir togatus, duo modios tenens, altero quoque pede modio inſiſtere viſus, illinc alius cum lituo augurali. TI. MINVCI*us* T. F. AVGVRIN*us*. ROMA. Ad L. Minucium Praefectum annonae merito refertur numi typus. Is Sp. Melio, plebem frumenti largitionibus demulcente, oppreſſo (v. Liv. IV, 13 ſq.) columnam cum ſtatua meruit a populo poſitam. Plin. XXXIV, 5. ſ. 11. et XVIII, 3. ſ. 4. Creditur is ipſe exhibitus eſſe per togatum adſtantem cum modiis: alter autem cum lituo eſſe e Minuciis ille, qui primus Augurini nomen tulit. Tiberium illum, qui numum ſignauit, quaeſtorem vel III.virum monetalem, ignoramus. *Morell.* 1. *et* A.

II. Caput Romae galeatum. X. RVF*us.* = Dioſcuri in equis. Q. MINV*cius.* ROMA *Morell.* 4.

III. Caput Romae cum galea lauro inſignita. = Duo viri, alter Romano habitu, alter peregrino, dimicantes ſuper tertio proſtrato. Q. THERM*us* M. F. Caeſarem prima ſtipendia in Aſia feciſſe in M. Thermi contubernio, et ab eo in expugnatione Mitylenarum corona ciuica donatum eſſe, ex Suetonio nouimus. In Caeſaris itaque, rerum ſumma potiti, honorem hunc numum ſignatum eſſe, dudum docuerunt viri docti. *Morell.* 7.

MVCIA. I. Honoris et Virtutis capita iugata HO*nor.* VIRT*us.* infra KALENI = Stant manibus inuicem iunctis Italia ſtolata cum cornu copiae, et pone eam caduceus; ex aduerſo Roma ſagata, diademate vincta, ſceptrum tenens et globo inſiſtens. ITAL*ia.* RO*ma.* infra: CORDI. Eiusdem typi numi in gente Fuſia occurrunt, vt adeo eiusdem anni III.viros monetales fuiſſe neceſſe ſit Mucium Cordum et Fuſium Calenum; addit de coniectura Hauercampus tertium, L. Farſuleium Menſorem. Mucius autem vnum ex maioribus celebrare voluit, architectum aedis Honoris et Virtutis Mario ſeptimum Coſ. dedicatae, C. Mucium. Altera numi area Italiae pacem redditam bello Sociali compoſito redhibet.

MVSSIDIA. I. Caput Concordiae deae velatum: appoſita ſtella. CONCORDIA = Comitium cum ſeptis, gradibus, cancellis, et binis togatis, altero, vt putamus, diribitore, altero ſuffragia ferente. L. MVSSIDIVS. LONGVS. Infra: CLOACIN*a.*

[Na. Veneris cluacinae ſignum in Comitio ſta-
t a Tatio rege dedicatum, reſtituta inter Roma-
ıs et Sabinos concordia, et luſtratione facta; *cluere*
item *veteres purgare dicebant*, Plinio monente *f*).
uod ad Comitium attinet, comparare iuuabit de-
ırios Hoſtiliae et alterum Liciniae gentis, cum P.
ervae nomine, quem ſupra deſcripſimus. Percuſſi
item hi numi, quorum magna copia exſtat, a L.
uſſidio Longo, ad largitiones a Julio Caeſare a.
ɔ8. factas, et per Concordiam et Comitium ad co-
itia inter populum et Caeſarem diuiſa alluſum vi-
etur. *Morell.* 2 ſq.

II. Caput Solis aduerſum radiatum = Auerſa
ırs ſimilis ſuperiori numo. Ceterum Solis aſtrum
ıerito ad faſtos a Caeſare emendatos et annum con-
itutum refertur.

NAEVIA. I. Caput Veneris. S.C. = Victo-
a in trigis, habenas vtraque manu colligens. C.
[AE*vius*. BALB*us*. In ſuperiore ora: XXII. nota
ıonetalis: in aliis alia, vsque ad CCXIII. Igno-
ıtur, ad quem annum ſpectent hi numi. Ad Sul-
e tempora e coniectura refert Hauercampus.

Alius c. numero CXVII.

NASIDIA. I. Caput Cn. Pompeii Magni,
'idente appoſito. NEPTVNI. (vt eius tanquam
ɔgnomen ſit, cum Sext. Pompeius Neptuni filius
aberi voluiſſe narretur; quod tamen ad inuidiam

 ei

f) Plin. XV, 29. ſ. 36. Putidum eſt, quod a cloacis nomen repetunt Chriſtiani ſcriptores. *cluere* eſt idem quod *luere*, *abluere*.

Digitized by Google

ei faciendam arbitramur deflexum; nam vident
potius hominis vani et arrogantis patrem amic
aſſentandi ſtudio, tanquam alterum Neptunum ext
liſſe. Niſi forte *Neptun*I a Neptunius, ea vox l
genda) = Triremis praetoria, appoſito aſtro. (
NASIDIV*s*. Fuit is Sexti Pompeii claſſi praefectu

NONIA. I. Caput Ditis patris cum vnc
(haſta, in harpae, quam Perſeus geſtare ſolet, ſp
ciem deflexa. Conſpicitur quoque illud in num
Nerii Quaeſtoris Vrbani, et ad opes aerarii ſpecta
creditur) SVFENAS = Dea Roma inſidens ſpoli
coronatur a Victoria. SEX. NONI.*us* PR. L.V.
F. (*Praetor ludos votiuos publicos fecit.*) Sextu
Nonium Suffenatem adfuiſſe pro quaeſtore M. A
milio Scauro, Legato Pompeii Magni in Syria,
in hoc numo memoriam commendaſſe patris Sex
Nonii, qui praetor ludos votiuos fecit publico
docte docuit Hauerc. *Morell. I. add.* 3.

NORBANA. I. Caput Veneris. C. NORBA
NVS. XXXX. niſi alia numeri nota extrita eſt. =
Faſces cum ſecuri equino capite ornata, inter ſp
cam tritici et caduceum.

II. Alius cum nota CXXXXV. *Morell.* I
Cuſi hi numi, ingenti numero, eo anno, qu
Caeſar in Hiſpanias proficiſcens, V. C. 708. ſu
Lepido ſex ſiue octo Praefectos vrbis conſtituit, in
ter quos fuit C. Norbanus. Venus in Caeſaris ho
norem expreſſa. *Morell.* A.

OPIMIA. I. Caput Romae galeatum. Po
tripus, nota monetalis. = Apollo in bigis, arcu
tendens. M. OPEIMI*us*. ROMA. *Morell.* 3. Ob

ſcura

rus homo, obſcura typi cauſſa, niſi quod ad tilentiam a. 574 refert, et M. Opimium Quaerem eius anni fuiſſe coniicit Hauercampus; od tamen non magis locum habere videtur, am ſi Jovem quadrigis inuectum et fulmen tenen- n contendas exhiberi iratum. Dicamus potius ollinem reddi vt ſolem, ſagittas pro radiis emittem.

Sed ſatis iam numorum annumeratum. Subamus, vel boni ominis cauſſa, in M. Opimio, in Apolline. Quidni enim vel verbis ludamus? am hoc boni ominis cauſſa. Enimuero omen t longe certius et iucundius proſperitatis, paque ac tranquillitatis publicae; ſimulque veſtrae deſtiae, Ciues, amorisque veſtri, quo noſtrum nium amorem mutuum prouocabitis, pignus dais haud poenitendum; ſi craſtino die pompa in nplum academicum ducta, ſacris ſollennibus freentes adeſſe, et dicturis ac reliqua ex more peruris audientiam facere fauoremque praeſtare voritis. Agite vero, noſtri, lubentes volentesque tis noſtris reſpondete, *Auſpicio hoc felix totus vt nus eat.* P.P. Kal. Jan. CIↃ IↃ CCLXXVIII.

Digitized by Google

ei faciendam arbitramur deflexum; nam videnti potius hominis vani et arrogantis patrem amic aſſentandi ſtudio, tanquam alterum Neptunum ext liſſe. Niſi forte *Neptun*I a Neptunius, ea vox le genda) = Triremis praetoria, appoſito aſtro. (NASIDIV*s*. Fuit is Sexti Pompeii claſſi praefectu

NONIA. I. Caput Ditis patris cum vnc (haſta, in harpae, quam Perſeus geſtare ſolet, ſpe ciem deflexa. Conſpicitur quoque illud in num Nerii Quaeſtoris Vrbani, et ad opes aerarii ſpecta creditur) SVFENAS = Dea Roma inſidens ſpoli coronatur a Victoria. SEX. NONI.*us* PR. L.V.I F. (*Praetor ludos votiuos publicos fecit.*) Sextu Nonium Suffenatem adfuiſſe pro quaeſtore M. A milio Scauro, Legato Pompeii Magni in Syria, in hoc numo memoriam commendaſſe patris Sex Nonii, qui praetor ludos votiuos fecit publico docte docuit Hauerc. *Morell. I. add.* 3.

NORBANA. I. Caput Veneris. C. NORBA NVS. XXXX. niſi alia numeri nota extrita eſt. Faſces cum ſecuri equino capite ornata, inter ſp cam tritici et caduceum.

II. Alius cum nota CXXXXV. *Morell.* Cuſi hi numi, ingenti numero, eo anno, qu Caeſar in Hiſpanias proficiſcens, V. C. 708. ſu Lepido ſex ſiue octo Praefectos vrbis conſtituit, in ter quos fuit C. Norbanus. Venus in Caeſaris ho norem expreſſa. *Morell.* A.

OPIMIA. I. Caput Romae galeatum. Po tripus, nota monetalis. = Apollo in bigis, arcu tendens. M. OPEIMI*us*. ROMA. *Morell.* 3. O

ſcura

:us homo, obſcura typi cauſſa, niſi quod ad :ilentiam a. 574 refert, et M. Opimium Quae- em eius anni fuiſſe coniicit Hauercampus; ·d tamen non magis locum habere videtur, m ſi Jovem quadrigis inuectum et fulmen tenen- contendas exhiberi iratum. Dicamus potius ·llinem reddi vt ſolem, ſagittas pro radiis emit- em.

Sed ſatis iam numorum annumeratum. Sub- mus, vel boni ominis cauſſa, in M. Opimio, ı Apolline. Quidni enim vel verbis ludamus? m hoc boni ominis cauſſa. Enimuero omen longe certius et iucundius proſperitatis, pa- ue ac tranquillitatis publicae; ſimulque veſtrae leſtiae, Ciues, amorisque veſtri, quo noſtrum ıium amorem mutuum prouocabitis, pignus da- ; haud poenitendum; ſi craſtino die pompa in plum academicum ducta, ſacris ſollennibus fre- ntes adeſſe, et dicturis ac reliqua ex more per- ris audientiam facere fauoremque praeſtare vo- itis. Agite vero, noſtri, lubentes volenteſque s noſtris reſpondete, *Auſpicio hoc felix totus vt ıs eat.* P. P. Kal. Jan. cIↄ Iↄ CCLXXVIII.

ACADEMIAE GEORGIAE AVGVSTAE PRORECTOR LVDERVS KVLENKAM CVM SENATV ANNIVERSARIA INAVGVRATIONIS SACRA XXXXI.

IN A. D. XVII. SEPT. CIↃIↃCCLXXVIII.

RITE INDICIT.

Recenſentur Numi Familiarum Romanarum, qui in Muſeo academico ſeruantur.

Commentatio tertia et nouiſſima.

Etſi nullo non tempore beneficiorum diuinoru ſenſu perfuſum habere animum conuenit, ita ſe quemque comparare conſentaneum eſt, non malorum magis, quam bonorum, quibus fru tur, rationem ineat, et, quae ſiue naturae ſi fortunae munere, publice priuatimque, grata iucunda accidunt, cogitatione et oculis circumſ ciat: habent tamen, Commilitones cariſſimi, te pora ſollennia miram aliquam vim ad excitand animos et mentes conuertendas ad contemplation acriorem felicitatis publicae priuataeque, hoc omni

mnium earum rerum, quarum ſenſus ad animum ſt iucundus grataque reputatio. Sunt in his in-umera, quorum vix cogitationem aliquam vulgo omines admittere ſolent: inque iis plerumque rauiſſima: quod hoc Rege ac Principe, Optimo llo et Indulgentiſſimo, hoc Senatu Sanctiore, hac ei publicae formula, his inſtitutis, legibus, hac ibertate, hac ſecuritate vtimur, publice priuatimque ab iniuria tuti quod viuimus, et iure aequo timur quisque; quod in tanta rerum ſacrarum et apientiae ſeu reuelatae ac diuinae ſeu humanae luce erſamur; quod tot ac tanta habemus ſubſidia et diumenta cognoſcendae naturae, acuendi et omni doctrinae et cognitionis genere locupletandi ingenii, ingendorumque animorum ad omne virtutis et officii genus. Quae ſumma diuini numinis beneficia, quantum vix in vlla alia terrarum parte, inprimis in Academia hac Georgia Auguſta vobis contingunt, Commilitones, eaque ipſa in almam hanc litterarum Parentem, blandam ingeniorum Nutricem, amores vobis inſtillare debent nullo tempore exſtinguendos. Nam illud indulgentiae diuinae ſpecimen vix quisquam noſtrum eſt, quin ſaepius iam animo agitauerit et grata pietate reputauerit, quod, cum bellorum procellae vndique cooriuntur, *et toto ſaeuit Mars impius orbe*, nos interea hac tranquillitate, hac rerum incolumitate vtimur, nec adhuc bellicis terroribus turbantur hae terrae, fruunturque adeo Muſae hac ſecuritate, hoc otio, quo ſublato omnes earum concentus conticeſcunt. Quae noſtra bona vt gratis ac piis mentibus recolamus, vtque vota ac preces ad deum immortalem pro in-

Digitized by Google

columitate reip. conſtante ac perpetua ſuſcipiamus, indicuntur hac ipſa tabula Anniuerſaria ſollennia craſtino die in templo academico, pompa ſollenni ducta, habenda. Praeibit verba is, cui munus hoc publice impoſitum eſt, Eloquentiae Profeſſor et Collega noſter,

CHR. G. HEYNE,

cui vt vos, Commilitones et quotquot Hoſpites his ſollennibus intereſſe volueritis, fauentes adeſſe velitis, qua par eſt, humanitate rogamus. Praefabitur ille ex more perorandi academico, quo de docto aliquo argumento praemittenda nonnulla ſunt, et *diuerſos bellorum, modo ad barbariem inferendam, modo ad humanitatis cultum propagandum, effectus* in medium afferet.

Eidem academico mori vt, qua fas eſt, obtemperemus, praefabimur et ipſis his ſollennibus, quae indicimus, pauca, et abſoluemus argumentum ſuperioribus temporibus inchoatum, perducemusque ad finem recenſum numorum, quos Familiarum Romanarum appellant, quotquot quidem ex iis ſeruat Muſeum noſtrum academicum, cuius hac aeſtate abſoluta quoque eſt rerum et opum naturalium diſpoſitio, doctiſſimi viri, Blvmenbachii, Collegae digniſſimi, ſummo ſtudio et opera.

Subſtiteramus autem in gente Opimia. Proxima gens, cuius numi in noſtro academico Muſeo exſtant, eſt

PAPIA. I. Caput Junonis Lanuuinae, caprina pelle indutum. Appoſitum a ceruice ſignum Loti.

= Gry-

= Gryphus proſiliens: ſubiecto ſigno obſcuro floris. L. PAPI*us*. Numus ſerratus: vt omnes huius Papii III.viri monetalis, cuius denarii hoc typo expreſſi magno numero ſuperſunt, notae tamen appoſitae varietate mira. Ei, quam laudauimus, ſimilem notam memorari non vidimus. *Morell. t. I,* 3. *t. II,* 1 *ſq. III ſq.* Videtur Gryphus, fabuloſus ille auri cuſtos, ad aerarii et monetae curam ſpectare.

PETILLIA. I. Frons templi Jovis Capitolini hexaſtylos; in intercolumniis in pariete tria vericula apparent; pilarumne genus, an ornamentum aliquod? faſtigium variis ſignis inſtructum; in ſumma quidem parte, ſignum bigas ducentis haud dubie Jovis, a latere deae haſtatae, Juno ſcilicet et Minerva; prominent in extremis partibus vtrinque duo equi proſilientes; in media faſtigii area, (tympanum Vitruvius appellat, ſi verum aſſequimur) ſculptum eſt ſignum obſcuri operis, quod Gigantis forte eſt; agnoſcere enim nobis videmur pedes anguinos; vt is a Jove, in ſummo, vt diximus, faſtigio ſtante, fulmine proſtratus videri debeat. Simile argumentum in faſtigio aedis Jovis Tonantis expreſſum arbitramur reſpici a Claudiano in loco parum bene accepto, XXVIII, 44. *Iuuat intra tecta* (h. in caelatura) *Tonantis Cernere Tarpeia pendentes rupe Gigantes.* Ex Rycquio de Capit. c. 15. nihil admodum proficias. = Aquila expanſis alis fulmini inſiſtens: PETILLIVS CAPITOLINVS. Familia Petilliorum Capitolinorum ex Horatio I. Sat. 4, 94 nota eſt. *Morell.* 2.

PLAETORIA. I. Caput deae variarum dearum inſignibus ornatum, vnde id *pantheon* appellare ſolent. CESTIANVS S. C. = Aquila expanſis alis fulmini inſiſtens. M. PLAETORIVS AED*ilis* CVR. *Morell. I,* 3. D.

II. Caput deae Cybeles turritum: ante collum globus, qui terram deſignare videri poteſt; a tergo ramuſculus, vt Hauercampus docet. CESTIANVS. = Sella curulis: cui variae notae monetales appoſitae occurrere ſolent, in noſtro eſt ariſta. M. PLAETORIVS AED*ilis* CVR*ulis* EX S. C. Cuſos hos et alios numos a M. et L. Plaetoriis, Bruti quaeſtoribus in bello ciuili, et M. Plaetorium aedilem curulem a. 685. reſpici, non male coniicit Hauercampus. *Morell. ibid. V.*

PLANCIA. I. Caput Macedoniae pileatum. CN. PLANCIVS AED. CVR. S. C. = Capra ſilveſtris; a tergo pharetra cum arcu, Macedoniae ſymbola. Cn. Plancium reſpici, qui quaeſtor Macedoniae Ciceronem exulem excepit, manifeſtum fit. Sed cuſus numus videtur a Cn. Plancio, eius filio, Bruti forte Quaeſtore, vt Hauercampus quoque ſuſpicatus eſt. *Morell. I.*

PLAVTIA. I. Caput Solis aduerſum. L. PLAVTIVS. = Aurora Solis equos frenis deducens. PLANCVS. Videtur a L. Plotii, qui fratris L. Munatii Planci opera inter proſcriptos a Triuumuiris fuit relatus, (v. Plin. XIII, 3. ſ. 5.) filio, Caſſii et Bruti Quaeſtore, eſſe ſignatus. *Morell. I.*

II. Mulier flexo genu, laeua camelum adſtantem capiſtro retinens, dextra oleam vittatam ſupplex porri-

porrigens. Inferius: Rex ARETAS. Ad latus EX S. C. et ſupra: M. SCAVR*us* AED*ilis* CVR. = Jupiter in citis quadrigis, laeua habenas, dextra fulmen tenens; ſub equis ſcorpio. In ſuperiore area: P. HYPSAE*us* COS. PREIVER*num* CAPTV*m*. Eſt typus Aemiliae genti communis. *Morell. Aemilia I,* 1. *Plautia* 2. Cuſi videntur numi a binis Quaeſtoribus Bruti vel Caſſii, altero ex Aemilia, altero ex Plautia gente oriundo: exhibentur vtriusque gentis decora: Aemiliae, Aretas Arabum rex ſupplex factus M. Scauro, qui Pompeio pro Quaeſtore fuit, V. C. 692. Plautiae, Priuernum Latii oppidum a P. Plautio Hypſaeo Coſ. 412. captum. Geſſerant autem ex vtraque gente eodem anno 695 aedilitatem M. Scaurus et P. Hypſaeus.

III. Caput Romae galeatum. X. = Dioſcuri in citis equis. C. PLVTI*us*. infra: ROMA. Refertur ad C. Plautium Hypſaeum, Quaeſtorem vrbanum 594.

POBLICIA. I. Caput Romae, galea, incuruo cono et vtrinque palma ornata, tectum. ROMA. Appicta littera C. vel G. = Hercules leonem Nemaeum ſuffocans. Ad pedes claua, tum arcus cum pharetra. C. POBLICI*us* *Quinti F.* Nota C vel G. *Morell. IV.* C.

II. Caput Romae galeatum. M. POBLICI*us* LEG*atus* PRO PR*aetore.* = Stans in puppi Romanus palmam accipit a figura muliebri porrectam, quae clipeum cum binis ſpiculis geſtat; eſt ea Hiſpania. CN. MAGNVS. IMP. *Morell.* 5. M. Poblicium Pompeio, res in Hiſpaniis cum proconſulari

lari poteſtate gerenti, Legatum pro Praetore fuiſſe, ex hoc numo intelligitur.

POMPEIA. I. Deae Romae caput galeatum. X, a ceruice nota monetalis: vrceus. = Lupa Romulum ac Remum gemellos lactans, adſtante Fauſtulo paſtore. Appoſita ficus, cui picus inſidet. SEX*tus* PO*mpeius* FOSTLVS. ROMA. Non conſtat, quis hic Sex. Pompeius Fauſtulus fuerit.

PORCIA. I. Caput Romae galeatum. X. ROMA. = Libertas quadrigis vecta, laeua haſtam et habenas, dextra pileum tenens: coronat eam aduolans a fronte Victoria. M. PORC*ius*. Infra: ROMA. *Morell.* 3. Reſpicit typus, cui ſimilis alius eſt in numis gentis Caſſiae, legem Porciam de prouocatione.

II. Caput deae Libertatis. M. CATO PRO PR*aetore*. ROMA. = Victoria ſedens dextra pateram porrigit, laeua palmam tenet. VICTRIX. Scilicet iungenda ſunt: *Roma victrix.* Signati eſſe videntur hi numi Vticae vel Adrumeti, cum Cato reip. cauſſam aduerſus Caeſarem armis tueretur. *Morell.* 4.

III. *Quinarius.* Caput Liberi Patris hedera et baccis coronatum. A ceruice: M. CATO. Nota monetalis, folium. = Victoria ſedens, pateram praebens, laeua haſtam tenens. VICTRIX. *Morell. ibid.* 5.

IV. Alius quinarius ſimili typo. Videtur tamen caput viri potius eſſe quam dei.

POSTVMIA. I. Caput Dianae Venatricis, coma religata, cum arcu et pharetra ad humeros. = Canis

= Canis venaticus currens: venabulum ſubter pedes protenſum. C. POSTVMI*us;* cum monogr. AT forte monetarii. *Morell.* 6.

II. Idem, etſi paullo diuerſae fabricae. Signati numi ab aliquo ex poſteris C. Poſtumi Albini, qui Xvir ſacris faciundis ludos ſaeculares curauerat.

III. Caput Dianae venatricis, coma in nodum comta: ex humero arcus cum pharetra, a vertice caput ceruinum, forte monetarii nota. = In monticulo victima bos ante aram ardentem: adſtat vir manu extenſa molam ſalſam inter cornua ſpargens. A. POST*umius Auli Filius. Spurii Nepos.* ALBIN*us.* Numus ſerratus. *Morell.* 7. Iterum memoria ludorum ſaecularium recolitur, qui in Apollinis et Dianae honorem habebantur: montem Auentinum Dianae ſacrum, expreſſum eſſe puta. Videntur autem ludi ſaeculares quartum habiti V. C. 605. reſpici.

IV. Caput Hiſpaniae velatum. HISPANIA. = Vir togatus ſtans manu eleuata ante aquilam legionariam, tanquam ſacramentum dicturus; a tergo faſces in terram defixi, qui imperium proconſulare denotant. A. POST*umius* A. F. S. N. ALBIN*us.* Videntur res a L. Poſtumio in Hiſpania feliciter geſtae innui; triumphauit is ex Luſitanis a. 575. *Morell. ibid. n.* 8.

PROCILIA. I. Caput Jovis laureatum. S. C. = Juno Soſpita Lanuuina gradiens, dextra haſtam vibrans, laeua ſcutum oblongum tenens. Ante pedes erigitur ſerpens: nota monetalis. L. PROCILI*us*

CILIus F. (Flaminem Junonis Lanuuinae declarari ſuſpicatur Hauercampus) *Morell. I.* Ortum autem ducebat gens Procilia a Lanuuinis.

II. Caput Junonis Lanuuinae pelle caprina tectum. S. C. = Juno Lanuuina in bigis, tenens ſcutulum et haſtam. Subter ſerpens aſſurgens. L. PROCILIus F. Numus ſerratus. *Morell.* 2.

ROSCIA. I. Caput Junonis Lanuuinae pelle caprina tectum. A ceruice ſignum obſcurum. L. ROSCIi. = Puella Lanuuina ſerpentem paſcens. FABATI. *Morell. I,* 1. Gentis Roſciae originem Lanuuinam illuſtrauit L. Roſcius Fabatus, C. Julii Caeſaris Quaeſtor in Galliis. Junoni autem Lanuvinae ſacer ſerpens notus vel ex Propert. IV, 8.

RVBRIA. I. *Quinarius.* Caput Neptuni laureatum cum tridente. DOSSENus. = Victoria longam palmam geſtans, ante aram ſerpente implicitam. L. RVBRIus. Eum Hauercampus vnum ex octo praefectis vrbis a Caeſare conſtitutis fuiſſe, acute ſuſpicatur. *Morell. I.*

II. Caput Jovis laureatum cum ſceptro. DOSSENus. = Thenſa quatuor equis iuncta, Jovis fulmine inſignita. Superuolat Victoria. L. RVBRIus. Spectat numus ad ludos Circenſes habitos. *Morell.* 2.

III. Idem typus: ſed in altera parte verba adiecta: L. RVBRIus IMP. CAES. TRAIANus AVG. GERmanicus DAC. P. P. *Morell. ibid.* A. eſt ex numis a Traiano reſtitutis: qui rariores ſunt.

IV.

IV. Caput Junonis velatum cum ſceptro.)OSſenus. = Ducitur ſimilis thenſa aquila inſinita, vt Jovis eam eſſe conſtet. L. RVBRIus. Iorell. 3.

RVSTIA. I. Duae figurae muliebres, meio corpore ſupra aram, arietinis capitibus in exema ſui parte ornatam, eminentes. Sunt autem ortunae Antiates, altera *felix*, altera *fortis* caſſide rnata. Q. RVSTIVS. FORTVNAE ANTIATes. ra inſcripta FORtunae REDuci. Infra: EX S. C. n ora: CAESARI AVGVSTO. Conſecrata illa ra ſub reditum Auguſti ex Aſia a. 735. Dio XLIV . 10.

RVTILIA. I. Caput Romae galeatum. FLACus = Victoria in citis bigis, dextra corollam tenens, laeua equorum habenas. L. RVTILIus. Fuit s Praetor prouincialis a. 600.

SCRIBONIA. I. Caput Boni Euentus. BONus EVENTus. LIBO. = Ara, appenſa corolla cum duabus lyris. Infra, malleolus. PVTEAL SCRIBONii. *Morell.* 3. Notiſſimus numus, cui alius ſimilis gentis Aemiliae eſt: ſignati illi a III. viris monetalibus L. Scribonio Libone, L. Aemilio Paullo et Manio Aemilio Lepido, et quidem, vt praeclare coniectat Hauercampus, ſub tempus pacis Brunduſinae a. 714. Scribonianum autem puteal arae formam habuiſſe, vel ex hoc numo apparet; exſtructum illud in loco ſacro, ſeu quod is caelo tactus, ſeu quod ſacellum ibi fuerat. Memoriam rei hoc numo ſeruare voluere III. viri, quos modo nominauimus.

SENTIA.

SENTIA. **I.** Caput Romae galeatum. Al
G*entum* PVB*licum.* = Jupiter in citis quadrig
dextra ſceptrum, laeua fulmen tenens cum haben
L. SENTI*us* *Caii* F. appoſita nota E. *Morell.* *I.*

SERGIA. I. Caput Romae galeatum. X
EX S.C. = Eques concitato curſu fertur, laev
gladium et caput abſciſſum ferens; dextra nul
apparet: M. SERG*ius* SILVS *Quaeſtor.* Manif
ſtum ſit, virum fortiſſimum, M. Sergium Silum a
aliquo ex ea gente oriundo, ſeu Quaeſtore ſeu II
Viro monetali, celebrari in hoc numo. Vixerat i
bello Punico II. et dextra perdita, ſiniſtra quat
fortiſſime pugnauit. Locus de eo claſſicus Plin
VII. 28. *Morell.* 1.

SERVILIA. I. Caput Romae galeatum;
ceruice nota Φ = Duo equites, alter Romanus
alter externo habitu, dimiſſis equis inter ſe pugnant
M. SERVEILI*us* *Caii* F. infra eſt littera D. *Morell*
1, II. D. In altero galeam hircinis cornibus in-
ſignem agnoſcunt viri docti, qui ornatus Macedo-
nibus frequentatus eſſe videtur; itaque ad M. Ser-
vilium Pulicem Geminum referunt, qui vicies et
ter cum hoſte per prouocationem pugnauit, et in
Macedonia ſub Aemilio Paullo militans forte Mace-
donem aliquem illuſtri cum virtute proſtrauit.

II. Caput Romae galeatum. X. a ceruice co-
rolla. = Dioſcuri, in equis ſubſultantibus auerſis,
ipſi vultibus aduerſis. Alludunt illi ad Gemino-
rum nomen et familiam gentis Seruiliae. C. SER-
VEILI*us* *Marci* F. *Morell.* 3.

III.

III. Caput deae Libertatis laureatum, a tergo
us. ROMA. X. = Duo equites pugnantes;
r, parmam geſtans ſigla M ſuper fulmine inſi-
m, haſta transadigit alterum, qui gladio elato
ere videtur, equo ceſpitante. C. SERVILIVS.
lam M ad eundem M. Geminum referunt, de
ɔ ad n. I. diximus, vt eius alia ex prouocatione
gna exhibeatur. Potior tamen eſt Hauercampi
picio, referendum eſſe numum ad aliquem C.
rvilium Augurem Manlianum, qui ex Manliis
ɔrquatis adoptione in Seruiliam gentem tranſiit.
orell. 4.

IV. Caput Minervae galeatum cum aegide ad
ctus. RVLLI. = Victoria in bigis dextra habe-
ıs, ſiniſtra palmam tenens. P. SERVILI*i* M*arci*
ilii. Sigla P. Videtur hic Rullus Quaeſtor pro-
ncialis ſub Sulla Praetore belli Mithridatici tem-
ore numos hos ſignaſſe a. 661. *Cat.* v. Hauerc.
Iorell. I, 7.

SPVRIA. I. Caput Romae galeatum. X. =
)iana in citis bigis. A. SPVRI*us.* *Morellius* Spuri-
iam gentem edidit. M. Spurius fuit inter percuſſo-
es Caeſaris. v. Appian. B. Civ. II. p. 813 (499).

SVLPICIA. I. Caput Virginis Veſtalis vela-
um. S. C. = Culter, ſimpulum et ſeceſpita: Pon-
ificatus inſignia. P. GALB*a* AED*ilis* CVR. *Morell.*
2. Si numus ab eodem P. Sulpicio Galba Aedili
Curuli ſignatus eſt, extra ordinem iuſſu Senatus
factum neceſſe eſt, quod alias ad III. viros moneta-
les, et ad Quaeſtores muneris ratione ſpectabat.
Morell. I, 2.

THORIA. I. Caput Junonis Lanuuinae pel caprina tectum: ad originem gentis Thoriae Lanuvinam declarandam. I. S. M. R. (*Iuno Soſpita Magna Regina*) = Taurus proterue proſiliens. Subter L. THORIVS BALBVS. Superque ſigla G. Thorius hic Quaeſtor forte inter XX illos Lege Cornelia creatos V. C. 673. *Cat.* qui vita iucundiſſime exacta Ciceroni de fin. II, 20. celebratur, patris Sp. Thorii Balbi Tribuni pl. 646. Legem agrariam, & de pecore agros alienos depaſcente, typo tauri in memoriam reuocauit. *Morell. I.*

TITIA. I. Caput Bacchi barbati diademate alato reuinctum. = Pegaſus ad volatum ſe erigens. Q. TITI*us*. *Morell.* 1. Quaeſtor aliquis ex gente Titia memoriam C. Titii Equitis, tragoediarum auctoris, quem L. Afranius imitari ſtuduit, vt Cic. in Brut. 45. ait, recoluit. In Bacchi tutela tragoedia: alae capiti appoſitae videntur ſymbolicam vim, ſiue ad ingenii ſiue ad orationis tragicae naturam declarandam, habere.

II. Caput deae Liberae hedera et pampino reuinctum. = Iterum Pegaſus. Q. TITI*us* n. 2.

III. *Quinarius.* Caput Victoriae, humero alato. = Item Pegaſus. Q. TITI*us*. n. 3.

TITVRIA. I. Caput regis Tatii Sabini. SABIN*us*. ante mentum palma. = Virgo Tarpeia ſcutis obruta inter duos Sabinos. L. TITVRI*us*. *Morell. I.* A. Originem gentis e Sabinis declarat numus a L. Titurio Quaeſtore ſignatus. cf. Hauerc.

II. Idem prorſus typus: ſed ſtella cum luna ſupra Virginem Tarpeiam appoſita, forte ad noctem,

qua

ı proditio Capitolii facta, declarandam. *Morell.* ł. B.

III. Caput regis Tatii Sabini. Ā (*Tatius*) SANus. = Raptus Sabinarum: duo Romani Sabinas ›latas auferunt. L. TITVRIus. *Morell.* 3.

IV. Caput regis Tatii Sabini. SABINus. = Vi›ria in citis bigis, laeua habenas tenens, dextra rollam praeferens. L. TITVRIus. infra obſcura la. *Morell. ibid.* F.

TVLLIA. I. Caput Romae galeatum. ROMA. Victoria ſtans in quadrigis citis, dextra parazoum, laeua longam palmam cum habenis tenens. ıperne corolla, infra X. ſubter: M. TVLLIus. gnatus numus a M. Tullio Decula, patre an filio, ıuaeſtore vrbano ſeu III.viro monetali. *Morell. I.*

VALERIA. I. Caput Apollinis radiatum et iademate reuinctum; a ceruice aciſculus, ſeu parua ſcia, quae Aciſculorum familiae e gente Valeria omen dedit. ACISCVLVS. = Diana in citis bi:is, dextra flagellum, laeua habenas tenens. L. /ALERIVS. Videtur is e III.viris monetalibus ıuguſti aetate fuiſſe. *Morell. I,* 5.

II. Victoriae caput cum humeris alatis, coma n nodum comta: poſt illud tripus; nota monetalis. = Aquila legionaria inter duo ſigna militaria in:cripta litteris H. et P. (*Haſtatos* et *Principes* deno:ant) C. VALerius FLAccus IMPERATor. Ex S. C. *Morell. I,* 7. Magna horum denariorum vis diuerſis cum notis exſtat, vt a Quaeſtore C. Valerii Flacci, Imperatoris ex victoria dicti, incertum cuius, ex manubiis eos eſſe ſignatos colligi poſſit.

III. Caput Victoriae pectore tenus, hume alatis, coma ad verticem reuincta. X. = Mars tr paeophorus ſtans; laeua tropaeum, dextra haſt transuerſam tenens: a laeua ſpica frumenti, a de tra apex flaminius. *Morell. II*, 2. Cum duo L. V lerii Flacci Flamines memorentur, alter Coſ. 6 v. Cic. Phil. XI, 8. alter Praetor Aſiae 691. pro quo Cicero cauſſam dixit, v. Cic. de Div. I, 46. ali numum ad priorem referunt, Hauercampus ad po ſteriorem, vt ab eius filio ſignatus ſit, quem inte octo praefectos a Caeſare in Hiſpaniam profectum conſtitutos fuiſſe coniicit.

VARGVNTEIA. I. Caput Romae galeatum X. M. VARG*unteius*. = Jupiter in quadrigis trium phalibus, dextra palmam, laeua fulmen cum equo rum habenis tenens. ROMA. *Morell. I.*

VIBIA. I. Caput Apollinis laureatum. PAN SA. = Minerva tropaeuchos in quadrigis concitatis C. VIBIVS C. F. Magna horum numorum copia exſtat: qui ob victoriam de M. Antonio ab M. Hir tio et C. Panſa Coſſ. reportatam cuſi videntur. Apol linis caput reſpicere putatur praeturam Panſae vrba nam, in qua ludos Apollinares curauerat. *Morell. t. I*, 8.

II. Sileni perſona ſcenica. PANSA. = Jupiter Anxur, capite radiato, corpore ſeminudo, ſedens, laeua haſtam, dextra pateram tenens. C. VIBIVS C*aii* F. C. N. IOVIS ANXVRIS. Origo Vibiae gentis e Campania declaratur per Jovem Anxurem praecipua religione Terracinae coli ſolitum. v. ad Virg. Aen. VII, 797. Sileni autem perſona Libe

ralia

Digitized by Google

a innuit, olim ab Aedili curuli C. Panſa, nunc
ıſule, celebrata. *Morell. II*, 2.

III. Idem fere typus: poſt Sileni perſonam ti-
cernitur. *Morell. II*, A.

IV. Caput deae Liberae hedera et pampino
:onatum. PANSA. = Ceres ſpicis redimita, vtra-
e manu faces accenſas gerens: ante pedes ara-
ım. C. VIBIVS C. F. C. N. *ibid.* 3. Etiam Libe-
ia reſpicit.

V. Caput deae Libertatis laureatum. LIBER-
ATIS. = Roma habitu militari, dextra haſtam,
:ua parazonium tenens, ſpoliis inſidens, laeuo
de orbi terrarum impoſito: a Victoria aduolante
ronatur. Numus rarus, praeclarum victoriae ad
.utinam monimentum. C. PANSA, C. F. C. N.
'orell. ibid. 5.

VI. Perſona Sileni ſcenica. C. PANSA. =
'uae dextrae iunctae tenentes caduceum alatum.
LBINVS BRVTI F. Occiſo Hirtio datus a Se-
atu D. Junius Brutus Albinus Panſae collega. Nu-
ıus aereus, ſimilis denario ap. *Morell. ibid.* 6.

VOLTEIA. I. Caput Jovis laureatum. =
'emplum Jovis Capitolini tetraſtylum; in faſtigii
mbone fulmen. M. VOLTEI*i* M. F. *Morell. I.*
1. Volteium IIII.virum monetalem cum C. Vibio
'aro Octaviani III.viri tempore ſuſpicatur Haverc.
ı ceteris nimium argutus.

II. Caput deae Liberae hedera et pampino re-
limitum = Ceres in draconum bigis vtraque manu
acem tenens. A tergo folium, nota fabrilis. M.
VOLTEI M. F.

 Incerta-

Incertarum gentium, cum nullae notae fa clare appoſitae ſint, adhuc ſubiiciemus numos al quot.

I. Caput Romae galea alata indutum.] ROMA. = Roma ſpoliis inſidens, haſtata, acc bante lupa cum gemellis, augurium captat in geminos vultures. *Morell.* Inc. t. 1. VII.

II. Caput Veiouis laureatum; ſubtus fulmen = Jupiter fulmen emittens, in quadrigis. A Sentiam gentem ſpectare creditur. *Morell.* ;, *II.*

III. Caput Romae galea alata indutum.] = Dioſcuri haſtati in equis concitatis. ROMA *Morell. t.* 3. III.

IIII. Caput Jovis Capitolini laureatum = Vi ctoria coronat tropaeum. ROMA. *ibid.* VI.

Tandem ſubleſtae fidei numos commemoran placet tres:

I. Caput, quale Victoriae eſſe ſolet, ſine alis, niſi Veneris eſt. ROM*a*. = Dea Victoria pateram porrigens, ſellae inſidens, intra quam ſiglae ST (ſ. *ſecuritas temporum.*)

II. Caput viri nudum: TREBONIVS. = Gryphus ante arborem, cui acclinatum eſt tympanum: poſt illud inſtrumentum muſicum: ſupra gryphum ſtella.

III. Caput viri nudum, a ceruice caduceus. SERTORIVS cum nota 9. = Cerua, Sertorio amata. PROVIDEN*tia* MILITAR*is*.

Et

Digitized by Google

Et haec quidem de numis familiarum Romarum in Muſeo noſtro academico ſeruatis; nam ıperatorum Romanorum numos omnis generis ac oduli, cum barbarorum numis, et bracteatis, tum centiorum temporum numos enarrandos in aliud mpus ſeponere neceſſe eſt. In hac autem opera ɔſtra quid ſequuti ſimus, facile perſpicitur: ſcili:t cenſenda illa eſt ex eo, quod diligentiam adhiuimus in indagando, ad quam gentem ac familiam umus quisque ſpectaret, et in comparando eo cum s, quorum delineatio et deſcriptio a viris doctis am prodita eſt. Nec vero opes noſtras cum vllo egum ac principum gazophylacio contendere poſſe, atis perſpectum habemus; ſumus pauperes in aere ıoſtro; quod ſi qui ſunt, qui ſeu publica ſeu priyata liberalitate arculas noſtras locupletare voluerint, gratia iis habebitur publice ac priuatim. Vt tamen haec, quae in illis adhuc ſunt recondita, recenſeremus, ea maxime cauſſa nos adduxit, Commilitones, quod, quid in copiolis hiſce noſtris contineretur, publice declarandum eſſe videbatur, vt, ſi quis eſſet veſtrum, cuius intereſſet, harum rerum guſtum habere, facultatem eas cognoſcendi in Georgia Auguſta non deeſſe intelligeret. Eo enim conſilio omnium harum opum ſeu naturae ſeu ingenii humani, quas partim Bibliotheca publica, partim Muſeum continet, prouiſus factus eſt, vt inſtrumenta ingenuae doctrinae, ſine quibus nulla ingeniorum ſollertia aut ſubtilitas ſatis proficere poteſt, deſiderantibus in promtu ſint: inter ea autem cum libraria ſupellex cenſenda, tum bibliotheca altera, eaque multo amplior et ad veram doctrinam haud

 minus

minus neceſſaria, naturae inquam: quam et ipſ[am]
inſtructam vobis Regio beneficio et apertam vide[tis].

Nunc quod in manibus eſt, ne dimittam[us]
curandum eſt: rogandi nimirum eſtis, Commili[to]nes, vt die craſtino, et pompae in templum acad[e]micum ducendae, et ſollennibus celebrandis, be[ne]uoli et fauentes adeſſe, ipſaque veſtra frequent[ia] pietatem ac ſtudium veſtrum in almam Georg[iam] Auguſtam declarare velitis. P. P. d. XVI. S[...]
cIↃ IↃ CCLXXVIII.

ORATIO

ORATIO

IN SOLLENNIBVS PARENTALIBVS *)
GEORGIAE AVGVSTAE

IN

HONOREM AC MEMORIAM
VNCHHVSIANAM

PIE CELEBRATIS

AVCTORITATE
GEORGIAE AVGVSTAE PRORECTORIS
GEORGII LVDOVICI BOEHMER
ET SENATVS

HABITA
A
CHR. GOTTL. HEYNE
ELOQV. PROF.

D. XXVIII. DEC. CIↃIↃCCLXX.

---

*) Indicta illa ſunt per Programma Vol. I. Opuſc. inſertum p. 383.

Vir eſt optimus, et inter praecipua ſaecl
ornamenta numerandus: colit ſtudia, ſtudioſ
amat, fouet, prouehit, multorumque, qui aliq
componunt, portus, ſinus, praemium; omni
exemplum; ipſarum denique litterarum iam ſe
neſcentium reductor ac reformator.

Plin. Epiſt. VIII, 12.

Digitized by Google

PRORECTOR ACADEMIAE MAGNIFICE,

ILLVSTRISSIMI COMITES,

[illegible]DITORES SVO QVISQVE LOCO ET HONORIS [illegible]IGNITATIS AETATIS GRADV HONORATISSIMI,

Munus hoc veſtra auctoritate, Patres, mihi impoſitum, vt moerorem veſtrum ac luctum in [illegible]rauiſſimo, qui nos perculit, caſu his, qui confluerunt, Ciuibus Amicisque noſtris interpreter, ſentio [illegible]uidem quam honorificum mihi ſit; nunquam [illegible]amen onus me ſubire memini, cui perferendo [illegible]ninus parem me ſentirem. Siue enim ipſum luctum [illegible]oſtrum, ſiue luctus cauſſas attendo, omnia video [illegible]iribus meis eſſe maiora. Vt vero Eius Viri, in [illegible]uius honorem ſolenne hoc officium ſuſceptum, ce[illegible]ebritas haec eſt facta, nomine ac memoria digna [illegible]roferam, id vero plane deſpero. Deficiunt enim me ea ipſa, quae alias imbecillitatem meam firmare, animum erigere et incitare poterant: feſti diei hilaritas, publica laetitia, inprimisque reſpectus ad eum, ad quem conſilia noſtra et incepta referre ſolebamus, quem noſtris quoque coetibus et conſeſſibus animo ac mente intereſſe, eaque, quae in iis recte erant geſta et curata, comprobare et benigne laudare noramus. At nunc ad retardandos et hebetandos quosuis animi impetus omnia comparata eſſe video. Plura me circumſtant, quibus contur-

conturbari me neceſſe eſt: moeroris mei et debilitati animi conſcientia; in hac ipſa noſtra celebritate triſtis taciturnitas; lugubris loci ſancti facies, veſtri obtutus defixi, oris triſtitia ac ſollicitudo; et omnium maxime moeſtiſſima illa cogitatio, non iam eſſe MVNCHHVSIVM, cui haec ipſa ſollennia, hanc laudationem approbare poſſim.

Doloris veſtri interpretem me excitaſtis! Quo ſtudio, quo tandem ingenio me hoc aſſequuturum putatis, vt veſtris voluntatibus ſatisfaciam? Nam cum natura ſua magnus dolor ſenſusque animi grauiter affecti ad efferendum oratione commoda difficilis eſt, tum multo magis alienus. Quicquid itaque, etiam cum vi aliqua, extulero, ſemper veſtrum erunt plures, quibus ea ſenſu ſuo videbuntur minora. Quae omnia tanto magis mihi metuenda eſſe ſentio, quo minus mihi ipſi a me ſatis fieri video. Tanto enim moerore, tanta aegritudine confectum, animo fractum, deiectum, me eſſe ſentio, vt quotidianis quoque curis per hos dies impar fuerim, omnium rerum taedio, tanquam tabe, conſumar, nulliusque non intentioris cogitationis prorſus ſim impatiens. Qui itaque meum dolorem grauiſſimum tacitus concoquere poſſe optabam, et fortunae ferendae aſſueſcere, ille ego ad luctum publicum oratione declarandum euocor? qui in ſolitudinem abdere me cogitabam, in celebritatem hanc extrahor? qui in me ipſo deprehendo, quanto eloquentior omni voce animi dolor ſit, ad communem veſtrum dolorem eloquendum excitor? Quod niſi mature me ad hoc comparaſſem, vt omnia facienda

:ienda et patienda putarem, quae muneris ſemel
ſcepti rationes poſtulant, vtque officii ſanctitatem
ıdem loco haberem ac fati neceſſitatem, quae nul-
m excuſationem admittit, nunc ſaltem onus im-
oſitum detrectandum mihi eſſe arbitrarer. Sed
pud virum bonum officii ſummam legem eſſe de-
ere memini; et ſuſtentat recreatque me illa cogi-
tio, quod ad memoriam immortalis Mvnchhvsii
olendam, animisque cum noſtrum omnium, tum
uius inprimis florentiſſimae Iuuentutis, altius et in
nas praecordiorum radices infigendam et in omne
euum perpetuandam, cuncta haec parata eſſe video.
i quid enim eſt, quod languentem et demiſſum
nimum excitare poſſit, aio ac candide profiteor
oc ſtudium eſſe, hunc ardorem, quo ad perſol-
endam hanc Mvnchhvsiano nomini debitam pie-
atem inflammatus ſum; quam, etſi pro officii
ıoſtri magnitudine nunquam ſatis teſtatam facere
oterimus, volo tamen ac cupio eam quam fieri
oteſt luculentiſſime et omnium hominum confeſ-
ione veriſſime demonſtratam et ad omnem poſteri-
atem proditam eſſe. Nam hoc equidem animo
prouideo ac praeſentio, vobisque, Auditores,
palam praedico, feram, et vero etiam vltimam, po-
ſteritatem, vbi Georgiae Auguſtae origines recogno-
ſcet, immortalia Mvnchhvsii facta, curas ac con-
ſilia in ea tuenda ornandaque memoriae mandata
leget, cum, quae innumera et diuina in nos collata
fuerint beneficia, cognouerit, identidem quaeſitu-
ram eſſe, qua vero mente nos tantis meritis reſpon-
derimus? quam gratis ac deuotis tanti Viri nomini
voluntatibus inter iſta omnia fuerimus? quod tan-
dem

dem ad teſtandam animorum pietatem religioni noſtrae ac fidei monumentum nobis ſuperſtes eſſe voluerimus? Quo itaque pro virili et ipſe proſpiciam, vt iis qui poſt nos erunt, parata ſit reſponſio, lubenter auctoritate veſtra mandatum munus in me recipio, et, quantum in me erit, ne veſtrae pietatis ſenſus mea oratione attenuetur, cum fide curabo. Inter volentes et procliues ad cauſſam animos facundiam approbare non adeo difficile eſſe poteſt. Nihil proferre, nihil eloqui potero, ſiue ad animorum ſenſum ſiue ad pietatis affectum, quod non dicentem me veſtri animi anteuertant; nihil laudabile, nihil praeclarum de Mvnchhvsio potero memorare, quin memoria veſtra plura, et pleniora, et maiora, animis veſtris ſubiiciat.

Quo tamen ordine mihi procedendum ſit, Auditores, qui in tanta rerum copia dilectus, quis materiae, ſi qua alia fuit, ad dicendum feliciſſimae tractandae modus, in hac deliberatione fateor diu me defixum animo exitum non reperire; Quid? quod inter tot ac tanta rerum argumenta, ipſa dicendi principia inuenire difficile videri debet. Sed in hac tanta difficultate, florentiſſimi Iuuenes, a vobis conſilium et rationem petam. Si veſtrum quisque parente ſuo, quam tamen fati acerbitatem per multos adhuc annos a cunctis abeſſe iubeat numen O. M. ſed ſi parente morte ſibi erepto quisquam veſtrum cum amicis ſuis ac familiaribus ſermones habiturus eſſet, quale ſermonum argumentum fore putabimus? In ſumma animi aegritudine, qua de re lubentius commemorabitis, quem ad eloquendum,

:ndum, narrandum, laudandum, copioſiorem
locupletiorem locum habebitis, quam hunc: at
ɿus erat pater, benignus, indulgens! beneficia
epta enumerabitis, curas, vigilias pro veſtra
ɹte, amorem et caritatem in vos ſummam com-
morabitis. Agedum in iisdem conſumemus et
s orationem noſtram; faciemus *breuem recenſum*
um meritorum et beneficiorum, quae parens noſter
mmunis in nos cumulauit, *earumque virtutum*
mplar proponemus, ex quibus illa munificentia
nos fluxit. His iisdem ſpero me aſſequuturum,
animos veſtros non difficulter teneam; nec ve-
ɔr, ne quisquam veſtrum ſit, qui rem parum
ɹtam aut non vel ſe vel nobis vel hoc die ſatis
gnam a me exponi arbitretur. Tu autem, ſancta
ıima, quae olim mente et cogitatione noſtris coe-
ɔus adeſſe ſolebas, nunc corpore libera, etſi in
atas regiones euolaſti, tamen etiamnum tanquam
enius Georgiae tuae Auguſtae nos inuiſere, noſtra
ncilia obire, ſacris noſtris cerimoniis intereſſe
ɔn dedignaris; te videre videor de beata ſede de-
pſam nos reuiſere, templi ſanctitatem, ſolemnium
rimoniam auguſtam, acerbum horum luctum,
eum grauem dolorem, communem omnium pie-
tem, reſpicere. At tu, ſancta Anima, pium
ficium memoriae tuae tuaeque virtutis recolendae
opitia ac volens accipere nobisque porro fauere
gnare.

Quae quidem in condenda conditaque ſub
uſpiciis Regis Auguſtiſſimi, nunc in beatas ſedes
cepti, GEORGII Secundi Academia MVNCHHVSII,
immortalis

Digitized by Google

immortalis Viri, conſilia, ſtudia et labores fuerint vt nunc exponam; a me non expectatis, Auditores et ſi quis expectet, cum meus ad hanc Academiam acceſſus ab ipſis originibus nimis longe abſit, quo minus eius voluntati ſatisfaciam, verecundia me intercedit. Eſt tamen opus fundatum, eductum ornatum eiusmodi, vt vel primo adſpectu ſtatim prodat, quae mens, quae prudentia, quam capax magni conſilii animus, quae curarum moles, quod ſtudium, quae laboris perſeuerantia, eius eſſe debuerit, qui illud eduxerit. Enimuero nec minoris molis, forte etiam difficilioris curae res eſt, remp. academicam bene conditam bene tueri, inchoata perficere, infirma firmare, ad aliquam celebritatem et nomen non clamoribus et inani ſtrepitu ſed vera ac ſolida et manſura laude, academiam euehere; multas res, quae tali reip. litterariae fatales eſſe ſolent, praecidere vel occupare, alias, quae vtilitatem habere poſſunt, adiuuare et temperare. Primordia enim vnicuique academiae ipſa rei nouitate ad famam aliquam ſunt ſalubria; vbi vero in altum euecta nauis curſum inſtituere coepit, proſpectus taedio victi homines ad alias curas ſe auertunt; interea illa immenſo ponto iactata modo vela aut funes accuſat parum idoneos, nimis laxos vel intentos, modo ſocios nauales parum operae intentos; inter haec ea ad ſcopulum aliquem ſolet adhaereſcere nec curſum tenere. Summam igitur prudentiae ac mirae alicuius ſollertiae curaeque indefeſſae laudem prouenire neceſſe eſt ex rebus Academiae, a primis naſcendi primordiis progreſſae feliciter adminiſtratis et ad maiorum rerum initia

prouectis

rouectis. Nam ea, quibus vniuerſitas litteraria, uamcunque partem ſpectetis, inſtructa eſſe debet, ulta et varia et inter ſe diuerſa ſunt; pertinaci amen ſtudio, vigilia ac labore, omnia et ſingula roſequenda. Praeter illa enim, quae cum ceteris eip. partibus communia ſunt huic curae, is, qui cademicam remp. moderatur, deſcriptam animo abere debet omnem eius formam et naturam, peris partes ac leges, ſingula machinae, vt hoc tamur, organa, eorum vires, conditiones, caſus; nultarum rerum, quae ad diſciplinam publicam riuatamque, vrbis et academiae iura, vtilitates et rnamenta, ſpectant, notitias mente complecti; nformatam animo habere totius litterarum ambitus dumbrationem aliquam; ſingularum diſciplinarum lignitatem, neceſſitatem vel vtilitatem, omniumque nter ſe rationes mutuas cum ad vniuerſam remp. um ad academiae ſtatum ac tempora tenere: incrementa rei litterariae noſſe eiusque exuberationes vel defectiones; ſaeculi quoque ſaporem ac iudicium notum habere; nec haec omnia in vna aliqua diſciplina; id quod tamen viris doctis ad magnam eruditionis exiſtimationem interdum ſatis eſt; verum in omnibus et vniuerſis diſciplinis, etiam in iis, quarum nondum inuentus erat idoneus doctor et auctor. Ad tot ac tantas curas, quarum magnitudinem vos ipſi aeſtimate, Mvnchhvsii ingenium magnum et ad ardua conſilia nata mens vacabat, et quidem inter ſumma reip. negotia et officia, vt tamen huic vni curae totum addictum putaſſes; etiam minoris momenti rebus ſollicite prouidens, aut maioribus eas ſollerter attemperans.

Iam primum in deſcribenda et componenda inſtruendaque Vniuerſitate noſtra quantum Ille vltra ſaeculi ſui ſapientiam ſapuit! inprimis ſi eos annos animis reputetis, in quos eius prima aetas inciderat! Quod enim nunc de academiarum naturis ac cauſſis iudicia paullo ſubtiliora etiam ab eruditis viris in medium proferri coepere, Gottingae noſtrae magna ex parte debetur; quandoquidem, quoniam in hac Academia multa aliter et melius inſtituta eſſe videbant homines, contemplatione eius rei et obſeruatione excitati in cauſſas ac finem conſiliis propoſitum tentarunt inquirere, hinc ad alia progredi. Verum MVNCHHVSIVS iam tum, cum nec inter eruditos quisquam ea de re cogitaret, vidit in academiis multa eſſe ex antiqua diſciplina monachica, nec vnius aeui vel populi, profecta, quae a meliorum temporum ratione aliena ſunt, ſaltem ſua ratione nunc deſtituuntur. Litterarum a Bononienſis inde vel Pariſienſis Vniuerſitatis originibus quanta facta ſunt incrementa! quam immutata ſingularum diſciplinarum, philoſophicarum inprimis, facies! nonnulla etiam noua earum genera ac nomina exorta, eaque priſtinis illis vtiliora forte et potiora! commercia etiam hominum rerumque, diuerſarumque inter ſe gentium, maiora!

Longa eſſet oratio, ſi perſequi vellem, quae in ſtudiorum ratione ex iis cauſſis aut mutata ſunt aut mutari debuerunt. Haec vidiſſe et animaduertiſſe, magna erat in MVNCHHVSIO ſollertiae et ſagacitatis laus; nunc ſobriam eius ſapientiam, prudentem ac cautam moderatamque diligentiam cognoſcite

gnoſcite. Multum ab eorum rationibus abfuit, qui, cum viderent in ciuitatibus noſtris et imperiis eſſe nonnulla propter temporum, in quibus conſtituta fuere, barbariem male deſcripta, aut etiam vſu deprauata, ſocietates hominum ad ordinem aliquem naturalem, quem dicunt, reuocare voluerunt, quem ſi ſequerentur homines, breui haberemus omnino nec ciuitatem nec libertatem. Simili modo ſi quis aut nunc, aut multo magis ante hos XL annos, Academiam condere vellet, qualem ipſa litterarum ac diſciplinarum ſubtilis aliqua deſcriptio poſtularet, quam parum ille aut reip. conſulturus aut conſilio ſuo proſpecturus eſſet! Quid enim? Facultatibus his, quas barbaries inuexit, proſcriptis, eruntne qui talem academiam frequentare velint? Doctorum, quos vocant, renuntiationibus, examinibus et diſputationibus ſublatis, an ex hac diſciplina progreſſos loco aliquo habendos putabunt? Minus calide, et eo ſapientius Mvnchhvsivs: Noluit nimium diſcedere ab antiqua academiarum forma ac ratione, ſed res maluit eo deducere, vt facie externa eadem ſeruata indoles earum et natura emendaretur; labes, ſi qua inhaereret, ſenſim ſenſimque elueretur, integritas et ſinceritas non animaduertentibus reſtitueretur. Omnino, ſi quid video, maior eius eſt ſapientia, qui, quum laborare res humanas ſuis infirmitatibus videat, cum ſine magna ruina aut ſaltem labefactatione eorum, quae ſalua ſunt, commode et vtiliter ſuccurri non poſſe videat, diſſimulare eas malit et tacite remedia applicare, quibus vis mali poſſit aut reprimi aut diminui.

Interea in Academiae deſcriptione et conſtitutione cum ab initio tum temporum ſucceſſu diſſimulanter plurima mutauit, multa adiecit immortalis Mvnchhvsivs, quibus quaſi ex cella monaſteriali in campum et puluerem vitae ciuilis eruditio educeretur. Primum *libertatem cogitandi, ſentiendi, ſcribendi,* ſciuit et fundauit; qua an maius bonum mortalibus dari poſſit dubito; vt, ſi nullum aliud beneficium Regiis auſpiciis in nos contuliſſet, hoc vno tamen nomine Germaniae deliciae Mvnchhvsivs eſſet appellandus. Nam hac ipſa re in ſingulas fere diſciplinas, in hiſtoricas inprimis, et Iuris publici diſciplinam, lucem intulit nouam lateque omnia colluſtrauit; ſimul per alias Germaniae partes, etiam in aliis officiorum ac rerum generibus, libertatis recte ſentiendi tanquam ſigna extulit. Hoc tanto bono Germaniae parto, ſalue alma Georgia Auguſta, vere Auguſta, ſancta Libertatis parens, ad humanitatis decus et ornamentum nata. Huius libertatis cogitatione animum meum curarum laborumque aſſiduitate fractum ſaepe recreare ſoleo: At liber tamen ſum! libere viuere, dicere, iudicare de rebus, ac tuto poſſum! Hoc quidem bono contineri video quicquid ceteris vitae bonis dulcedinem veram et plenam iucunditatem affundere poteſt; et hoc bono erepto ceterorum bonorum omnium fructum, ſtudiorum illecebras, ingenii fomenta, ingenuam doctrinam, ſapientiam, veritatem, ipſam humanitatem eripi. Hanc noſtram felicitatem ſummam teneamus, o Patres; homini ſobrio ac generoſo miſeria cogitari maior poteſt nulla, quam animi ſenſus, ingenii inuenta, mentis iudicia, metu

aliorum,

iorum, quorum obtuſum acumen et ipſe et ſanus
ɹisque rideat. diſſimulare et occultare, aut ſi quid
entium clauſtra perruperit, puſillorum animorum
: ingeniorum odia ſuſcipere, in religionis ac pie-
tis malam ſuſpicionem adduci. De Georgiae Au-
uſtae fortuna, Deus omen auertat, nunquam
quidem metuam; ſed vt metuam, habere me ar-
itrabor tum, ſi qua mala fraus hominis hanc nobis
ɩegidem, hoc Palladium eripuerit. Non deerunt
ngenia praeclara et ornata, non deerit honeſta in-
uſtria: modo nulla auctoritas in formulas ac verba
liorum iurare cogat.

Sed video libertatis dulcedine delinitum ani-
num diutius in ea haeſiſſe, quam res ferebat. Alia
enim erant enumeranda, quae ad litterarum ac di-
ciplinarum deſcriptionem meliorem et commodio-
rem Mvnchhvsiana inſtituta pepererunt: etſi vi-
deo omnia a me breuiſſimis eſſe comprehendenda.
Cupio vero quam maxime abducere et ſeiungere
orationem meam a laudibus Georgiae Auguſtae, qui-
bus, tametſi pleraque, quae de Mvnchhvsio di-
cenda habeo, cum iisdem ſunt coniunctiſſima, et
quamuis is, qui Mvnchhvsianvm opus omnium
clariſſimum laudet, Mvnchhvsivm ipſum laudaſſe
videri debeat, tamen nunc locum non eſſe, ſatis
ſentio.

Itaque poſt libertatem, Mvnchhvsii cura et
prouidentia inprimis eo ſpectauit, vt vitae et reipu-
blicae doceretur diſcereturque; vt ſtudiorum acade-
micorum ratio et ordo ad certa conſilia et fines
Dd 3 referre-

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

referretur; vt ad vitam ciuilem ſtatim ipſa inſtitutio academica attemperaretur; vt, quae publice priuatimue vtilia eſſent, praeferrentur ſtudiis otioſis et vmbraticis; vt auocata ab inani verborum ſtrepitu et a ſcholae triſtitia ad vitae humanae cultum eruditio adduceretur; vt tamen ſolida eſſet et accurata; vt ex fontibus hauſta, vt a ſuis principiis ac cauſſis ducta; vt iis omnibus, quae viam et acceſſum muniunt, et adminicula praebent, inſtructa eſſet; vt tandem multa, quae in academicae diſciplinae cenſum ſuperiore tempore aut vix aut nunquam venire ſolebant, vitam tamen poſſent iuuare vel ornare, in illum cenſum reciperentur; quae iam in cenſu erant, ipſa docendi ratione, deſcriptione partium, principiorum et argumentorum veritate, dilectu et robore, rerum ordine et lumine, adiumenti aliquid vel ornamenti ex Gottingenſi ſchola mutuarentur.

Itaque de orbe aliquo diſciplinarum et ſtudiorum academico, certaque per annos deſcriptione, regendisque omnino ſtudiis academicis, praeclare merita eſt magna Mvnchhvsii mens; eaque ipſa re diſciplinarum omnium inter ſe fines, prouinciae, agri, accuratius conſtitui, quae inter ſe contigua ac finitima, et ad mutuam opem vel vtilitatem afferendam accipiendamque opportuna eſſent, clarius apparere, vniuerſus eruditionis ambitus et area patere, de partitione diſciplinarum, diuerſaque ſingularum auctoritate et dignitate, deque commoda ſingulas diſciplinas tractandi et diſpeſcendi ratione melius conſtare coepit. Gottingenſis certe diſciplinas tradendi ratio adeo ſe probare coepit, vt in aliis paſſim academiis eam ſequi non pigeret.

Diſci-

Diſciplinam porro. quae quicquam fructus ad mp. et vſum liberalem haberet, eſſe voluit nulm, quae non Gottingae doctorem ſuum haberet; t, quoties diſciplinae partem ſpeciatim alicubi vel mendatam vel diligentius excultam audiſſet, pronus et hanc in Academiam ſuam illatam eſſe voluit, vti in Oeconomia priuata, Architectura miliıri et Tactica, et nuper in arte veterinaria vidimus; t vt artium antiquitatisque ſtudium elegantius, xterorumque populorum litterae, a noſtra Academia non exulent, Mvnchhvsiana vtique cura et uctoritate prouiſum eſt. Itaque lectionum per ſeneſtre habendarum recenſus encyclopaediae alicuius ſpeciem prae ſe ferre videri poterat.

In illud tamen omnium maxime curis ſuis et conſiliis inuigilauit, vt, quae vitam ciuilem ornant, litterae inprimis cum vbertate et diligentia docerentur. Itaque Iurisprudentiae per Germaniam coli ſolitae partes et diſciplinas omnino omnes Gottingae expolitas eſſe voluit *), rem iudiciariam imperii R. G. nondum in academiis frequentari ſolitam in hanc Academiam induxit, easque lectiones haberi iuſſit, quae ad forum resque agendas curandasque inſtruunt animos matureque aſſuefaciunt. Porro prouidit, vt tum Imperii R. G. tum Regnorum Europaeorum et Ordinum Germaniae hiſtoria earum rerum apparatu et copiis, ſine quibus totum hoc ſtudium ieiunum et exile eſſe neceſſe eſt, ad-

 ornata

*) Inprimis Ius *Germanicum priuatum*, *feudale*, *canonicum*, *eccleſiaſticum*, *criminale*.

ornata eſſet; vt adeo hiſtoria, recentiorum inprimis temporum, ad vſum vitae accommodatius poſſet tradi eique Ius publicum German. ſuperſtrui, quod in ipſis negotiis et officiis vtilitate ſua ſe approbaret; ſi quidem Mvnchhvsii cura ea adiumenta ſuppeditata fuerunt, quibus academici viri vix ſolent potiri. Iisdem praeſidiis inſtructa fuit rerump. Europaearum notitia politica, tum ſcientia politica, cum Iure publico vniuerſali et Iure Gentium Europaearum, quod in more, vſu et conſuetudine poſitum eſt; iisdem praeſidiis et copiis numiſmatica, diplomatica et heraldica. Terrarum populorumque deſcriptionis accuratioris initia Mvnchhvsivm experta ſunt fautorem ſummum; Hiſtoria vero litteraria, quae iam ante Gottingae incunabula ſua habuerat, eadem Eius cura, inſtructiſſimae inprimis bibliothecae copiis, auctus inſignes accepit. In theologicis diſciplinis ſuperſtitioſum et puſillanimum prauae alicuius acerbitatis ſtudium magna Eius mens nunquam cepit nec admiſit; pura et recta eſſe pietatis ſtudia, doctrinam autem theologicam, non formula aliqua, inter controuerſiae et diſputationis aeſtum, iurgia, ſtudia, nata, ſed philologicis, criticis, hiſtoricis fundamentis ſubſtructam eſſe voluit. Itaque litterarum, inprimisque Graeciae et Orientis veteris, quanta decora Gottingae extiterunt! Dogmatum tandem ſymbolicaeque theologiae et rerum eccleſiaſticarum hiſtoria incrementa inter nos habuit tanta, quanta ex meliore philoſophia, interpretatione et lectione ad critices lapidem Lydium explorata expectari potuit.

Nec

Nec tamen illa doctrinarum genera, quae :tra academiarum fines olim efflorescere ſolebant, omine tamen inprimis digna ſunt, eumque, quem pientem eſſe volumus, omnium maxime conſti- ıunt, quod Mvnchhvsio imputent, habent nihil. loruerunt Eo curante Gottingae viri, qui hiſtoria ıturali, ipſiusque naturae ſtudio, in contempla- one rerum, obſeruatione et experimentis conſti- ıto et fundato, porro in matheſi vniuerſa, eiusque ırtibus, analyſi, aſtronomia, mechanica et archi- :ctura, non ſolum concinnius, exactius, et vbe- us, quam adhuc factum erat, omnia traderent, erum etiam praeclaris inuentis antiquam Germa- iae in his doctrinis celebritatem apud exteros tue- entur. Iam in anatomicis, botanicis, chirurgicis, t in arte obſtetricia, phyſiologia quoque, aliis me- icae artis partibus, Gottinga ad eam laudem per- enit, qua potiſſimum nomen eius ad remotiſſima- um terrarum gentes inclaruit.

Sed quod pro illis temporibus, quibus Aca- lemia noſtra adoleuit, ſummum in remp. littera- iam beneficium et ad omnem poſteritatem fructuo- um fuit, nondum memoraui: philoſophiae hor- idae et clamoſae, nulliusque nec ad vitam nec ad apientiam vtilitatis, quae barbarie ſua et ſqualore otam fere Germaniam tum inquinauerat, peſtis, Mvnchhvsii maxime prouidentia, eſt repreſſa. Niſi enim Lipſia et Gottinga huic furori reſtitiſſent, le omni vera et ſolida eruditione erat conclamatum; vocabulorum, non rerum, ſcientiam haberemus. At magnus ille Mvnchhvsivs, qui nil tribuebat

 ſapien-

Digitized by Google

ſapientiae, quae tota ex verborum ſtrepitu pendebat, virorum, quos cum ad ceteras tum ad philoſophicas inprimis diſciplinas vocaret, dilectu Gottingae ſaluti prouidit, hiſtoricarum et antiquiorum elegantiorumque litterarum tanquam vallo eam cinxit, bibliothecaeque opibus ad vtiliores copias a ieiunis argumentatiunculis animos traduxit. Itaque Gottingam philoſophia eclectica ſtatim ab initio immigrauit; Gottingae, etiam philoſophiae doctores, dubitare et nonnulla neſcire auſi ſunt.

Res tandem ſcholaſtica in his terris ſi ad nullam ſatis probabilem conditionem illa euecta, neque eo adducta eſt, vt academica haec noſtra inſtitutio ſatis magnum fructum noſtratibus afferre poſſit, Mvnchhvsii tamen curis imputandum habet, vt illa hoc ſaltem, quo eſt, loco ſit. Nam quo minus illa in eo gradu conſtituta ſit, quo Mvnchhvsivs adducere eam voluit, ſummum Viri libertatis publicae ſtudium interceſſit. Publice enim vtile eſſe poteſt, vt liberum ſit hominibus, in nonnullis ſibi ipſis deeſſe, et meliora aſpernari. Ipſa rei in publicum fructuoſae vtilitate allici homines volebat. Ilfeldenſe tamen Paedagogium cum alias tum nouiſſimis temporibus ita adornare et inſtruere coepit, vt illa inſtitutio academicae reſponderet, vtque humanitatis litteris imbuta ingenia Gottingae traderet Ilfelda.

Ingentia et immortalia Mvnchhvsii in Litteras merita videtis, Auditores; curas, ſollicitudines, ſtudia Viri immortalis ad iſta conſequenda in conſpectu

ſpectu

ectu non aeque ſunt poſita; quanta tamen fuerint, l coniectandum facile et procliue eſt. Multa in ;, quae adhuc memorauimus, ex honeſta illa ɔertate, eximia iſta Georgiae Auguſtae Tutela et ·namento, aut fluxerunt aut robur habuerunt; ſtoriae inprimis et Iuris Germanici, maxime pu-lici, diſciplinae; multa ex honeſtis, quae doctri-ıe conſtituerat, praemiis; plurima virorum, quos l hanc Academiam vocauit, dilectu et iudicio, et ero etiam praeſidiis adminiculisque, quibus gene-ɔſiorem cuiusque indolem induſtriamque iuuaret, fecta.

Et de doctorum quidem virorum, quos huc ar-eſſiuit, dilectu et iudicio, quam alteram reip. acade-ıiae ancoram recte appelletis, quam vellem ne pudor ıe prohiberet ea, quae animus verſat, eloqui. Sed, ſi ıntorum Virorum ex omnibus vndique Germaniae ɔrouinciis collectorum et in vnum congregatorum :onſeſſum circumſpicio, vere nuntiatum eſſe video, ɿuod olim auditum incredibile ad fidem eſſe videba-:ur, tam diuerſis diſciplinis et ſcientiis reperiri potuiſſe ⁄iros, qui eas ornarent. Neſciet futura aetas, curaene ɔotiſſimum moleſtiam, an ſtudii alacritatem, inueſti-ʒationis perſeuerantiam, iudicii felicitatem, admire-:ur, inprimis in eo hominum genere, quod ex ſeceſ-ſibus ſuis excitandum plerumque et protrahendum eſt; in tanta probationis et experimenti difficultate; in tanta generum varietate ac diuerſitate. Tam feli-cem tamen ingeniorum exploratorem nulla facile vidit aetas, nullum diligentiorem et laborioſiorem. Itaque huius viri iudicio probatum eſſe, famae praero-

Digitized by Google

praerogatiua erat, ſi non magnae, certe bonae et Mvnchhvsio non diſplicuiſſe pro praeiudici apud magnam Germaniae partem habebatur. Se me in locum incidiſſe ſentio lubricum, et in qu ſine offenſione non facile progredi liceat. Itaq illud modo attingam, ſi quid aliud, hoc in Vi illud admirabile fuiſſe, cum, iis temporibus, i quae aetas eius iuuenilis et diſciplina academic inciderat, multa litterarum et diſciplinarum gen ne nomine quidem nota eſſent, ſtudiorum aute curſum ipſe tenuiſſet eum, quo per Iuris diſcip nae viam regiam an ſemitam anguſtam dicam? a ſumma reip. munera et honores contenderet, tamen non vnius diſciplinae vniusue generis ang ſtiis mentem ſuam, conſilia et curas, includi ſin ret. Quin ille nulli litterarum generi defuit; om bus prouidit liberaliter; vniuerſum diſciplinaru ambitum magno ſuo pectore cepit, cura et amo paterno complexus eſt.

Atque hoc fateor primo ad hanc Academia acceſſu incredibili me voluptate perfudiſſe, cu Virum aliis plane iisque multo grauioribus cur et negotiis implicitum, diuerſis prorſus ab ineun aetate ſtudiis innutritum, tamen viderem hiſtoria litterariam, elegantiorem litteraturam, humanitat doctrinam, vniuerſae antiquitatis eiusque monumen torum ſtudium probare, tam diligentibus mihi com mendare verbis, tam diſerte de eius vera ration tractatione et vtilitate, monere.

Sed quam ſubtile Eius in diuerſiſſimis littera rum et doctrinarum generibus eſſet iudicium, nu

quam

am melius cognoſcere licuit, quam vbi libro-
m, quibus bibliotheca publica locupletanda eſſet,
ıtationes et deſignationes ipſi a me offerrentur;
m ſi eum ſibi offerri eas velle, oblatas recogno-
ere, alia ſubnotare, alia obelo confodere, ſoli-
m fuiſſe narro, etſi exteris parum probabile vide-
tur, pro certo tamen ac teſtato me hoc eloqui
ſtis, Patres; tum ille librum nonnunquam dam-
ıbat, meo, qui nondum librum vidiſſem, iudicio
tis probabilem, quem tamen tempus ac res paullo
ſt me docebat, de eorum, qui probandi et in
ibliothecam admittendi eſſent, numero recte fuiſſe
iectum. Alio tempore ſi libri ad ſuum iudicium
on admodum praeclari, forte etiam magna impenſa
diniendi, neceſſitas tamen a me vel vtilitas, eſſet
ıonſtrata, de ſententia Ille et voluntate ſua lubens
ecedebat. Non ſine animi voluptate interdum
um bibliothecae loculos perluſtro, in librum incido,
e quo tum cum emendus eſſet controuerſiam
ıatam et cauſſam a me per litteras diligenti argu-
nentorum expoſitione agendam recordor. Omnino
nim, qua in re magni Eius animi iudicium lucu-
entiſſimum ponere ſoleo, erat ingenii mira aliqua
locilitas, in ſene quoque; voluntas flexibilis, et
ıb omni obſtinatione ac peruicacia aliena. Copiam
udicii facere vtilitati publicae volebat vnum quem-
que. Veritatis auctoritati tantum tribuiſſe puto
nortales paucos, certe ex doctorum virorum genere.

Vt tamen haec omnia, quae modo ab hoc Viro curata, adminiſtrata, prouiſa diximus, quomodo ab vno viro, diuini quamuis ingenii, miri acuminis

acuminis, acerrimae perſpicaciae, ſubacti long varioque rerum vſu iudicii, animi intentionis, aſſi duitatis, laborisque patientiae incredibilis, ab vn tamen omnia iſta perfici potuerint, appareat, te neatis, o Iuuenes, pulchrae laudis cupiditate in flammati, teneatis hoc, iuuenilem eius Viri aetatem omnis hiſtoriae cognitione imbutam, humanitati litteris fuiſſe admodum excultam magnorumque vetuſtatis ingeniorum contubernio mature aſſuefa ctam. Harum litterarum dulcedine ſemel imbuto animo nec in negotioſiſſima vita, nec in prouecta ſenecta, deliciae ſuae effluxerant. Neminem vidi mus, qui ſententiam veteris ſcriptoris, vel verſum tam commode laudaret, vt totum negotium deci deret; vidimus neminem, qui ſcribendi genere hoc vteretur, ſeuero, preſſo, arguto; nec ſubtrahi verbum poterat, nec adiici. Virum litteris poli tiſſimum, ſummis negotiis curisque verſatum, ve in familiari epiſtola agnoſceres.

Nihil itaque eſt, o boni, quod miremini, Virum, qui adoleſcentiam tam praeclare ſtudiis honeſtis imbuerat, virilem aetatem grauiſſimis curis muneribusque reip. ſplendidiſſimis exercuerat, ad mirabilem hanc iudicii maturitatem et ſubtilitatem perueniſſe, vt ingenii doctrinaeque arbiter et ſpe ctator eſſet acutiſſimus; vt conſiliis, monitis, prae ceptis, iuuare et regere poſſet nos omnes; vt in ſuo quemque doctrinae genere multa ſaluberrime moneret, quae longo rerum vſu edoctus ad vitam ciuilem vtilitatemque publicam, in quaque re, in quaque diſciplina, maxime deſiderari cognoſſet.

Ad

d hanc ipſam mentis praeclaram virtutem acceſſiſſe ɔgitate magnum animi conſilium, generoſam et ccelſam indolem, pulchrae laudis ſtudium; ſic telligitis, quomodo fieri potuerit, vt copiis et liumentis neceſſariis nos omnes inſtrueret, in ısque res ſumtus faceret ea cum munificentia, ıam, vt a Rege, et a tanta mente profectam, vere giam appellaretis. Nec in libraria modo, ma-ıematica reliquaque eruditionis ſupellectile ſubſti-t Viri immortalis liberalitas. Etiam doctrinae col-gendae et amplificandae cauſſa itinera a nonnullis er Europam ſuſcipi voluit; iis, qui, in docto ali-uo opere elaborabant, elucubrationis adiumenta t copias litterarias, interdum mera ornamenta, ıagna cum cura et ſollicitudine, nonnunquam luribus litteris in longinquas terras datis, parauit t ſubminiſtrauit.

Vt vero iſta omnia tanto maiorem ad animos, ıprimis generoſiores, vim haberent, Viri immor-alis ſumma humanitate, facilitate et comitate ctum putate; qua vel vna virtute ad omne aeuum onſecrata eſſe debet Mvnchhvsiani nominis me-noria. Cum ad eruditionem humaniore cultu ex-oliendam, ad ſqualorem et paedorem obſcurae di-igentiae abſtergendum, vanique faſtus ſtultitiam oercendam, ad animos doctorum virorum erigen-los, libertatis et honeſtatis ſenſu bonaequae laudis tudio ſuaequae virtutis fiducia honeſta imbuendos, hoc inprimis valere intelligeret, ſi doctorum viro-rum cohors a viris in magna generis, loci mune-rumque, dignitate collocatis dignatione aliqua et honore

honore ſe haberi videret; deprimi contra et in vulgaris adeo virtutis laudisque gradum reiici ſubſiſtere animos, ſi ab iis, quibus conſilia et ſtu ſua probata eſſe velint, faſtidioſe ſe excipi aut co temtu neglectuque haberi videant; cum haec te ret animo prudentiſſimus Vir, iudicaretque aequ eſſe, vt, quod praecipuum aut vnum eruditio praemium eſt relictum, viris doctis poſt cetera om ne eriperetur; nam quaeſtuoſae doctrinae gen in rep. eſſe admodum pauca; itaque aditu ſuo, per litteras quidem, excludebat neminem; in curas ſummas tamen otium ſupererat et vacatio commoda et alloquia noſtra; a docto viro interp latio importuna videbatur nulla; facilitate admiſſi nis et humanitate, etiam cum honoris ſignificatio beneuolentiaeque exquiſitiore aliqua teſtificatio deuinciebat ſibi, qui ſe adiiſſent, omnes. tamen inter haec orationis grauitas, verborum i affectata veritas. Nam vidimus quondam et alio qui comitatem ſimularent, renidentibus ringentibu que ſimiliores, vt ſibi ipſi fidem adimerent; ſe huic Viro oris, vultus, vocis aderat veritas. Verb tantum haec vobis, Patres, in memoriam ſu reuocanda. Quotus enim quisque veſtrum eſt, q non Mvnchhvsio ſalutato, etiamſi ſpe ac voto e ciderat, hilaris diſceſſerit, incredibilem eius com tatem praedicauerit? aut qui non litteras ſumma humanitatis, benignitatis, amoris plenas in ſcrinii ſuis ſeruet? quanta illa ad ſeram ſenectutem feli citatis noſtrae monumenta!

Cum autem in academica inprimis admini ſtratione, paruis fere ex rebus res magnas apta

eſſe

ſciret, nihil Ille tam paruum ac tenue eſſe bat, quod non cura ſua dignum arbitraretur. a re, opera, cura, parua, magna, leui, graui, , multiplici, modo ad Georgiae Auguſtae vtis, et ad commoda noſtra, aliquam vim id hat, ſtudium ſuum et patientiam frangi ſinebat. mma occupatione nullas facile litteras, ad quas reſponderet, ſepoſuit. Quae ad publicum lemiae ſtatum vel ad ſuam quisque priuatam connem ſalubriter monueramus, tanquam pro bene ſibi imputabat. Si quid conſilii, ſuaſionis vel aſionis, etiam leuiter vel inſcite, ſubmiſſum , aut diſſimulanter ferebat, aut clementer coebat.

Hac incredibili ſua induſtria, diligentia et poris parſimonia; nam refectio ipſi erat laboris atio; in officio continebat omnes. Quis enim lute, ſupine ac negligenter ageret, qui occuſſimum Virum nec minutias noſtras ne differre lem in alium diem *) videret? Quis, ſi Virum s officiisque vitae publicae priuataeque magnis iisque innumeris diſtrictum diſtentumque tamen negotiolis noſtris vacare noſſet, quis, inquam, tota vita litteris aſſideret, tamen collatus cum , non quaſi ſomno et inertiae deditus erubeſce- **) nemo ſaltem curarum ſuarum et officiorum obtentu ſiue ſimulatione in muneris ſui curatione

) *Nulla in audiendo difficultas, nulla in reſpondendo mora.* Plin. Paneg. 79.

*) Plin. Epp. VI, 5.

tione vel mandata aliqua opera contentionem ſtudium remittere audebat. Huius itaque illud exempli auctoritati vel maxime deberi iudico, q Gottinga induſtriae et intentioris alicuius dilig tiae laudem praecipuam (quae vtinam ipſi prop ac perpetua ſit!) habere dicitur. Quicquid en quod probes, Gottingae eſt, Mvnchhvsianv

Vigilantiſſimae Mvnchhvsii curae deben etiam ornamenta Georgiae Auguſtae haec ſingul aut cum paucis Academiis communia, quae par ad dignitatem et auctoritatem noſtram faciunt, p tim adiumenta et praeſidia induſtriae noſtrae ſ inſignia. Omnino enim Ille ſummam et do rum auctoritatem, et vrbis eſſe voluit *); et om haec intra tam breue tempus perfecit, quod ad cogitandum et inchoandum multi ſatis long eſſe putaſſent. Equidem, quando Bibliothec noſtram publicam ingredior, ſaepe tanquam re gioſo aliquo Mvnchhvsiani nominis horrore a mum percuſſum ſentio. Haec ergo omnium ſ culorum, populorum, ſummorum cuiusque aet ingeniorum monumenta non ſibi, non ſuis vſib ſed vt noſtrae ſingulorum doctrinae obſtetricia iumenta eſſent, Regiis auſpiciis prouidit et par aſſidua cura Eius Viri, cuius beneuolum et ama tem noſtri animum haec ipſa Viri ſerena facies, ſacratus vultus **) adhuc ſpirare videtur! Qua eius mens et ſapientia eſſe debuit, qui vidit, B bliotheca tali publice inſtructa ſe Gottingae add

no

*) Cic. de Offic. I, 1.

**) In tabula imaginem Mvnchhvsii exhibente.

Digitized by Google

on modo decus et ornamentum ſingulare; non
odo priuati cuiusque apparatus librarii compen-
um ſubminiſtrare; etſi. et hoc ſubminiſtrauit;
erum ipſam Academiae noſtrae naturam et indolem
ac vel vna re conſtitui a ſe, vt varia et copioſa
ſet doctrina profeſſorum et familiarium; vt cum
ruditionis et litterarum incrementis etiam noſtrae
tterae incrementa caperent; vt, quicquid per Eu-
opam noui inuenti, cogitati et obſeruati, quisquam
squam propoſuiſſet, in ſuam vtilitatem verterent
oſtri homines; hinc publicam diſciplinarum do-
rinam nouis copiis amplificarent. Ita vero hi-
orica et litteraturae humanitatisque ſtudia, eaeque
iſciplinae, quae ex iis ſuccum, vires, vitam du-
unt, in tam liberali nutritione habent, vnde lae-
ius efflorescant, vnde niteant. Modo adſint ea,
quae ornent, ingenia intellexit nunquam defore,
quae ornari poſſint. Ea itaque opipara et diuite
hac ſupellectile libraria voluit ali, excitari, varia
ectione ditari, a ſeruili vulgarium et communium
opinionum aſſenſu ad ſubtilius iudicium traducere,
ad exquiſitiorem et ornatiorem ingenioſamque do-
ctrinam vel inuitos, manu iniecta, obtorto collo,
retrahere. Huius itaque Bibliothecae Ille, tan-
quam cariſſimae filiolae, incredibili aliquo amore
duci; eam oculis, auribus, habere; de ornamentis
eius et decoribus ſollicitus eſſe plus quam dici
poteſt. Librorum emtioni ipſe prouidebat; nulli
ſumtui, ne iis quidem temporibus, parcebat, cum
ceteris erogationibus parcendum eſſet. Si quem
librum bonum diu quaeſitum fortuna tandem obtu-
liſſet, tanquam laetam rem Ille nuntiare, nullam

 moram

moram ferre, prouidere, vt quam primum Gottingam liber transmitteretur.

Sed video, non ſine ſummo animi mei dolore, nec ſine multis lacrimis me hunc locum perſequi poſſe; et ſolent ea, quae nulla oratione commode reddi poſſunt, maiora videri, dum tacemus, quam ſi leuiter perſtringimus. Me quidem ad Manes vsque proſequetur earum curarum cogitatio, quas in Bibliothecae locupletandae conſiliis a Viro immortali, Mvnchhvsio, conſumi per hos ſeptem annos vidi.

Verum retrahendus eſt animus ab illa cogitatione et transferendus ad reliqua a Mvnchhvsio praeclare in hac Academia prouiſa et inſtituta, vt in vno ſaltem vel altero doceam, Eum in iis rebus, quae litteras iuuare vel ornare poſſunt, plus etiam vidiſſe quam multos ex ipſo eruditorum virorum coetu. Ita Societatem Scientiarum Regiam, quam non niſi ipſius Regii Sanctioris Conſilii in his terris curae et tutelae ſubiectam eſſe voluit, Societatis Commentarios, Librorum nouorum Recenſus, quorum certe momentum non leue fuit ad rem Germaniae litterariam vniuerſam, Praemia publice quaeſtionibus poſitis propoſita, Ille non inter ornamenta modo habuit, ſed inter eas res eſſe putavit, quae torporem animorum abſtergerent, ne, in vulgari diſciplinarum tradendarum orbe, annuo aut ſemeſtri curſu, circumacti, locupletandae doctrinae et litterarum curam amitterent academici doctores; easdem eſſe, quae Georgiae Auguſtae peculiarem aliquam

quam eruditionis naturam conſtituerent, et vero
im eius exiſtimationi conſulerent *). Germa-
i ſermonis elegantiam et curam Societatis, quae
colendo ſe conſecraret, ſtudio, opera, etiam
emplo, retineri intellexit; in re enim litteraria
dore plurimum proficitur; et inter aliorum ſtudia
eclara facile aliquis vel non monitus inertia ſua
beſcit. Inſtituti hiſtorici quanta vis et oppor-
iitas eſſe poſſet ad ſtudium hiſtoriae latius diſſe-
nandum, inprimis in Academia tot opibus litte-
iis exornata, vnus omnium optime perſpexit.
hoc autem deo ſe Ille aſſimulabat, quod non
ius vel alterius diſciplinae, familiae vel ſectae
dia fouebat, reliqua omnia inſuper habebat;
totum earum rerum, quae ad publicam vtili-
em quicquam fructus haberent, ambitum animo
cura aequaliter amplectebatur.

Enimuero res foret infinita, enarrare omnia,
ae doctrinae, induſtriae, exiſtimationis, digni-
is, inſtrumenta, adiumenta, decora excogitauit
prouidit; quae ad vtriusque reip. academicae
municipalis concordiam, ad vrbis noſtrae exor-
tionem et ſecuritatem, ad diſciplinam academi-
n liberaliter et tamen ſeuere exercendam; ea
rro, quae ad publicam priuatamque rerum ad
ae vſum vtilium vel iucundarum affluentiam, ad
ntus in quotidianum victum minuendos, ad vi-
commoditatem, ad mercatus frequentiam, an-

 nonae

*) Haec vberius expoſita alio loco: v. Elogium in Soc R. Scient. recitatum, quod inſertum eſt *Nouis Commentariis* Soc. R. Sc. Gott. To. II. ad calc. p. 149.

nonae laxationem, rerum venalium vilitatem; q tandem ad virtutem, pietatem, honeſtatem, in nit, parauit, deſtinauit. Hoc ſaltem in intuen his animo dimittere nolim quenquam, vt om ad vtilitatem publicam et ad poſteritatis co moda comparata eſſe intelligat *).

Vt autem hae illae ſunt magnae virtutes, f et conſilia magna, quibus nominis in re litter immortalitatem ſibi comparauit MVNCHHVSIVS; litterarum enim per Germaniam annalibus MVNC HVSIANA aera, ſi qua alia, nepotibus noſtris er memorabilis; ita haec eadem illa ſunt, quibus eff cerat, vt, quod paucis contigit, in ſummo dig tatis faſtigio conſtitutus, amaretur, cum ipſe am ret; vt nobis non domini, ſed patris loco eſſe paterna auctoritate nos regeret, liberorum piet coleretur. Incredibilem enim Georgiae Auguſt ſuae amorem et ſtudium, quod rebus, verbis, e iam vultu prodebat, in illo Viro mirabantur a praedicabant omnes, etiam exteri, qui eum adi rant. Georgiae Auguſtae etiam nomine audi voluptatem animi declarabat aucta frontis hilarita in ſene autem, propter tot annorum decora, tant virtutes, tanta merita venerabili, haec paterni an mi tacita voluptas, ex caritate et affectu ſumm profecta, a nemine ſine aliqua animi commotio cognoſci poterat.

Commemo-

*) *Nullum eſt enim magno principe immortalitemque me rituro impendii genus dignius, quam quod erogatur in poſteros.* PLIN. Paneg. 26.

Commemorata adhuc bona, Auditores, nobis
ıdammodo fuere peculiaria; nec minus tamen
ȝnam partem tulimus ex meritis Viri immortalis
rep. vniuerſa, de terris Brunſuicenſibus, de tota
rmania. Quantus hic ſe rerum, virtutum, fa-
rum, campus aperit, ſi MVNCHHVSII per LV
ıos in patriam hanc merita, fidem et conſtantiam
ȝa tres Georgios Reges, ſapientiam rerum vſu
ıatam, auctoritatem prudentia partam, res in
riis vitae munerumque partibus geſtas, in re ci-
i, in redituum publicorum deſcriptione vel ad-
ıiſtratione, ſalubriter curatas vel prouiſas; ſi
ndem ea omnia perſequatur animo aliquis, quo-
ım Ille auctor, hortator, ſuaſor, fuit. Rara Eius
mira felicitas, quod virtutum et meritorum lau-
es vnus aſſequutus eſt diuerſiſſimas. Regiae Ma-
ſtatis et voluntatis Miniſter et Amicus fuit inte-
errimus; Pater Patriae; Conſeruator ac Firmator
ublicae libertatis; Ciuium Portus, Arx, Ara;
ıerarii Regii Locupletator, non exactionum acer-
ıitate, ſed curae aſſiduitate, rationum diligentia,
rogationum moderatione; agricolationis Genius
alutaris; Artium honeſtarum omnisque operae pu-
blice quaeſtuoſae Adiutor; Ingeniorum Lux et ami-
cum Sidus; Induſtriae probae Praeſidium et Tutela;
Tenuiorum et Pauperum Altor Nutritorque; For-
tunae iniquioris Emendator; Opum ſuarum inter
egentes Largitor pius ac miſericors. Etiam de ſuis
Eum copiis multa in rem noſtram conuertiſſe, non
ignoramus. Ex ſua penu paupertatem honeſtam
alumnorum leuauit ſtipendiis, quorum perſoluendae

 penſionis

penſionis inſtare tempus ne inter nouiſſimas q dem vitae curas fuit immemor.

Omnia haec, et quis veſtrum, Auditores, n plura et alia meminit, ſed haec omnia ſi boni n minis indulgentia his terris, huic populo, h Academiae, praeclari alicuius muneris loco, ad diuturnum vſum conceſſa eſſe cogitamus; ſi tan rum virtutum fructum e ſummo rerum faſtigio, plena copia, tam longo annorum ordine, qui ſe hominis aeuum facere poſſit, in nos cumulatu ſi res ab infirmis ac teneris primordiis ad hos viri auctus et robur perductas, infeſtiſſimis periculoſi misque temporibus, belli quoque calamitatib eiusdem, qui fundauerat, Viri curis ſeruatas, reſti-tutas, amplificatas reputamus: percellitur quodam-modo animus ad tantae felicitatis, tantorum bono-rum recenſum; quanto magis tantorum bonorum amiſſione et ereptione! Sane quidem primo ſtatim conſolationis ſuſceptae exordio nobis occentant omnes: non iniquo animo ferendam eſſe calamita-tem, diu prouiſam, et quae ante tot annos acci-dere potuerit, vt omne hoc tempus in lucro po-nendum, non nunc de damno accepto conqueren-dum ſit. Humanum tamen eſt, ignoſcere dolentibus, iis fortunae muneribus ereptis, quorum ſatietas nos nunquam cepit. Etiam in amicorum diſcidiis, etſi votis noſtris die et menſe vno et altero adiecto, cum tamen diſceſſu tandem faciendo dirimimur, ſolemus abeuntibus manus iniicere, amplexibus inhaerere. At ſenſus noſtri et affectus in huius

Viri

iri deſiderio quam exiguam partem explet bene-
olentiae et amicitiae nomen; quo tamen quid inter ortales ſanctius? quid auguſtius?

Vos autem, Patres, prouectiore inter nos nectute venerabiles, inprimisque quotquot ex s qui MVNCHHVSIO in Georgiae ſuae Auguſtae itiis adfuerunt, ſuperſtites eſtis, *) nunc etiam uic ipſi ſuperſtites, pro quo deuotum ſuum quisue vellet caput; Adſpectu audituque miſerabilis enectus veſtra etiam iis lacrimas exprimit, qui roprium dolorem non capiunt. Erepto hoc ongae ſenectutis tanquam comite ac ſodali, in olitudine derelicti, quod ſupereſt viae, inter nullos MVNCHHVSII affatus, nulla alloquia, conficiendum eſſe videtis! Nec eſt, praeſtantiſſimi viri, quod dolorem veſtrum obiurgemus. Habet tamen conditio veſtra ipſa paratum aegritudinis ſolatium. Quo enim minus longe abeſtis a decurſus huius per mortales curas et ſollicitudines conficiendi termino et fine, eo minus diuturnus eſſe poterit veſter luctus. At nobis, quo aetatis quisque ſumus gradu, non tam facilis doloris medicina eſt parata. Multa a temporis longinquitate et die ſunt expectanda; multa a ſummis virtutibus Eius Viri, qui MVNCHHVSII deſiderium explebit; alia in diuinae voluntatis cogitatione et in pia religioſaque mentis conſtantia ſunt poſita remedia.

 Sed

*) Ipſis Academiae incunabulis interfuere VV. Ill. GEBAVERVS, et HOLLMANNVS ab a. 1734. RICHTERVS a. 1735. AYRERVS ab a. 1736.

Sed et iis ipſis, quae dolorem continent vel maxime, ineſſe videmus partim cauſſas, cur dolorem inhibeamus, partim ſolatii ſemina. De erepto tantae proſperitatis fructu quid habemus quod cum fortuna queramur, vt non potius vltra votorum verecundiam conceſſum eius vſum nobis gratulemur? Quid? quod a deo non eſt euocatus, niſi curatis et peractis iis omnibus, quibus ſalus publica firmari, noſtra autem Academia ornari ac perfici potuit!

Contigit enim et nobis et Mvnchhvsio ſingularis haec felicitas, vt, ante diſceſſum ex hac vita, mirabili et praeclara aliqua numinis beneuolentia, omnia in eum locum deducerentur, quo cum Eius, cui rerum noſtrarum conditio ac natura penitus eſſet nota, ſingula, quae opus erat, ordinari, conſtitui, inchoata abſolui, deſignata ad exitum perduci poſſent. Viſa enim eſt immortalis Viri mens per totum hunc, qui vltimus vitae fuit, annum, tanquam praeſagio aliquo et praeſenſione incitata, anniti et allaborare, vt expedita et profligata eſſent negotia omnia. Haec eadem incredibilis prouidentiae diuinae indulgentia erigit animos noſtros ad meliorem ſpem etiam de futura noſtra ſorte, cuius tanquam pignus certiſſimum habemus fortunam praeteritam. Etiam aeterno Numini Mvnchhvsianam memoriam cordi curaeque fore ne dubitemus. Fidiſſimi voluntatis ſuae miniſtri recordatione illud res noſtras, prouidentia ſua per eum conſtitutas et fundatas, fortunabit; modo iis ipſi non defuerimus.

Etiam

Etiam Viri fama immortalis nominisque per-etuitas habet, quod animos noſtros a luctu re-eet; et ſaepe illa cogitatio animos noſtros re-eabit, nos in Muſarum caſtris Mvnchhvsio duce auſpice militaſſe! nos cenſeri inter veteranos ex Ivnchhvsiana diſciplina progreſſos! et quando-uidem cum ipſis factis et operibus eorumque fructu d omnem poſteritatem ſempiterna erit Mvnchhvsii nemoria, quoties Mvnchhvsiani nominis per Germaniam totumque terrarum orbem litterarium udita celebritate exultabimus! Iam canis ſparſos et ſenio fractos voluptate nos inexhauſta perfundet dulce nomen ad aures noſtras allapſum. Obſur-decet enim futura aetas ad nomen Maecenatis, et in voluptarii hominis, qui nullis auctoribus idoneis ad aeternitatem nominis arrepſit, locum ſuccedet Mvnchhvsivm nomen, omnium eruditorum viro-rum voce ac conſenſu.

Cum itaque Ipſi, nobis, omnia contigerint cumulate, quae et in praeteritis temporibus poterant optari, quaeque per futura tempora poſſunt ſperari, quid eſt, quod in ſumma calamitate non egregie nobiſcum actum eſſe dicamus? Niſi forte, (quis tamen tam impius et nefarius, vt hoc in mentem admitteret?) niſi quis Aeternitatem ipſi et Immor-talitatem in hac mortali vitae conditione, in hac rerum infirmitate et naturae communis fragilitate, ſorte aſſignatam fuiſſe velit. Curis iam et laboribus fracto corpore, viribus ingraueſcente ſenectutis vi debilitatis, negotiorum hac ſemper iterum recru-deſcentium mole tandem feſſus, quid habuit, quod ſibi

ſibi optabilius contingere arbitrari poſſet, quam vt placida morte defungeretur, cuius beneficio aeterna et vera quiete potiri liceret? Contigit tamen et ſic, vt idem rei gerendae et viuendi eſſet terminus.

Diſceſſit itaque pia Anima in beatas ſedes, et inter ordines recepta eſt Animarum magnarum, quae de genere humano bene merendo exquiſitius aliquod felicitatis genus ſibi parauerunt. Ingreſſa conſeſſum, eorum, quos hac in vita curis ſuis fouerat et vt ſua fata implere poſſent prouiderat, quique ſe iam morte anteuerterant, laetis acclamationibus excepta pia Anima (nam nec inter immortales grata deficit memoria et pietas) adiit GEORGIVM ſuum SECVNDVM, narrauit magni nepotis virtutes, religionem ac pietatem, pacis et pacis artium amorem; expoſuit Ei Georgiae ſuae Auguſtae fortunas et incrementa. Gauiſa eſt his auditis ſanctiſſima Vmbra, et inter magnos Reges et Heroes, humani generis delicias, maior ſe ipſa et excelſior facta, priſcarum ſuarum curarum et conſiliorum nouos fructus ferre viſa eſt.

Nos autem, o Patres, o Ciues, quanta ad virtutis, ad officii conſcientiam, ad conſilia recta et ſalutaria, habemus incitamenta! quales factorum noſtrorum habemus exactores et probatores! Sedent in aeterna Regis aula noſtrarum rerum inſpectores Auguſta Georgii et Sancta Mvnchhvsii Animae; obſeruant conſilia noſtra; laetantur ac triſtantur factis noſtris. Ad has animos habete conuerſos, vt nihil moliamini, nihil ſuſcipiatis,

nihil

ıil agatis, quod tantis Animabus improbandum, t iis rerum principiis, praeclarisque coeptis, ibus illae quondam curas mortales adhibuere, lignum ſit.

Neque ſi de aeternis ſedibus agere nobis- m, alloqui Georgiam Auguſtam ſuam, poſſet ata Mvnchhvsii Anima, aliter illa nobiscum eret, quam vt luctus noſtri inertiam obiurgaret, l verbis, vt ſolebat, leniſſimis et paternae in- ılgentiae ſimilibus, animosque ad ſtrenuam vir- tem excitaret. "Non luctu, o mei, ſed virtute, veſtram pietatem mihi praeſtate. Quae Regi, quae patriae, quae litteris pro officii quisque ratione debetis, etiam meo exemplo, mea me- moria incitati, religioſe et ſancte praeſtare anni- timini. Concordibus animis viuite; et commu- nem Georgiae meae Auguſtae vtilitatem conſiliis curate communibus. Magnum duorum Regum opus, alterius cura initia ſua, alterius, incre- menta nactum, vt per vos ſaluum et integrum ſit, prouidete. Hunc mihi gratiſſimum funeris honorem ac munus arbitrabor; omni emortuali ſollenni hoc mihi iucundius putabo. Memoriam meam inter vos haberi cupio caram et ſempi- ternam; et caram habebitis, ſi, quo amore, qua caritate vos omnes amplexus ſim, grati memi- neritis."

Enimuero, ſancti Manes, cara et iucunda et ıuauis felicitate dulcior animis noſtris erit Veſtri nemoria. Nec vnquam mente excidet ea cura, ne

ne quidquam, quod Veſtris votis conſiliisque no reſpondeat, ſuſcipiamus. Hoc ſancti Manes, iur pro me, hoc pro his, qui me audiunt, qui n vident; caput meum domumque meam, ſi ſcien feſellero, irae Veſtrae ſacratam volo.

Vos autem, florentiſſimi Iuuenes, o cu noſtra, quondam MVNCHHVSII cura et amor, an mis veſtris Viri immortalis nomen ad perpetua memoriam infigite, vosque ita aſſuefacite, u quotiescunque MVNCHHVSIVM nomen ad aure veſtras acciderit, tanquam ad paterni nomini auctoritatem tactus reuerentia ac pietate animus ſ ad ſeueram virtutem componat. Quicquid enim Georgia Auguſta habet, veſtris vſibus paratum vobisque fructuoſum, quae adminicula, quas opes, doctrinae copias, ipſos doctores, quos amatis, omnia haec poſt Dei O. M. prouidentiam, Regiamque munificentiam, huius Viri immortalis curae debita mementote. Itaque Eius memoriam animis veſtris ſancte colite, ad ſeram poſteritatem grata pietate commendate, Eius immortalitati fauete.

Haue ſancta anima!

INDEX

Digitized by Google

INDEX. *)

A

Abrogatio legum, de ea lex Zaleuci 31. Charondae 99. 113
Aburiae gentis num. 358
Accoleiae gentis num. 358
Achaei, populari ciuitatum forma vſi ſunt 181. ad Siritidem occupandam miſſi 239. Magnae Graeciae ciuitatum diſſenſiones componunt 188. ciuitates Magnae Graeciae Achaici generis 5. 201. ex iis ſolum Tarentum ſuperſtes 212
Aciliae gentis num. 358
Acrae 259
Adulterii poena inter Thurios 94
Aedificia publica magno ſumtu, priuata modico curata 102
Aegyptiorum lex 295 not. 296
Aeliae gentis num. 359
Aeliani locus illuſtr. 141.
Aemiliae gentis num. 359
Aetolorum colonia Temeſa 276
Aeſchyli Schol. illuſtr. 345
Agathocles Crotonem et Italiam afflixit 191 ſq.
Agrigentum, a Gelois conditum 260
Alciſthenis Sybaritae veſtis 173
Alexander Moloſſus, ad verſus Lucanos arceſſitus a Tarentinis 141. 203. 212. 241. 266. ad Pandoſiam occumbit 205
Aloidae, tres Muſas ediderunt 307
Alybas 209.
Ambracia 256
Amyris Sybarita 135
Anactorium 256
Anaxilaus Rheginus 269. 271
Androdamas Rheginus 272
Antiochus Syracuſanus 179
Antoniae gentis num. 360
Aoede Muſa 307
Ἀπολείπειν et *ἀπολύειν* de diuortio 118

Apollo

*) Concinnatus Index ſtudio iuuenis de erudienda iuuentute aliquando praeclare merituri *G. C. F. Seidel*, Hannov. Sem. philol. ſodal. adſcripti.

Apollo vnde litteris et artibus, inprimis muſicae artique medicae praeeſſe dictus 302 ſq.
Apollodorus, περὶ νομοθετῶν 284
Apollonii Rhodii loc. ill. 352. Schol. ill. 338. 340. 346
Aquiliae gentis num. 360
Arcades, qui Italiam adiere 277. Arcadum legislatores, ibid. de Arcadibus luna antiquioribus 334 ſq. auctores, qui hac de re mentionem fecere 337. huius mythi explicationes 341. 345. 340 350 ſq. Arcadum vetuſtas 343. Luna ab iis et ſidera obſeruata 342. 3. 4. 6. Arcadum mythi 344. annus 348. Arcadia Gigantis vnde dicta 339. et Pelasgis 343. Arcadicarum rerum ſcriptores 344
Archias 179
Archytas Tarentinus ſtrategus, 224
Ariſto Chius θέσεις ſcr. 339
Ariſtocles 283
Ariſtocratiae, in oligarchiam mutatae 274. aliae ex generis nobilitate, aliae ex cenſu 275
Ariſtophanis Schol. ill. 143
Ariſtotelis loc. ill. 148. 163. 221. eius libri de rebus publ. 281. de rep. Sybaritarum 130 de rep. Tegeatarum 340. Νόμιμα et Νόμοι 282
Ariſtoxenus Muſicus 225
Artes, vid. Litterae. Eae, quae cum ſtrepitu exercentur, a Sybaritis in vrbem non admiſſae 151
Aſeleni montes 347
Athenaei loca ill. 128. 129. 130. 134. 149. 150. 174.
Atiliae gentis num. 360
Αὐλών, Caulon vrbs 203
Aureliae gentis num. 361

B

Bacchus, cur inter deos ingeniorum fautores adſcriptus 303 ab Heracleenſibus imprimis cultus 245
Baebiae gentis num. 361.
Βεκκεσέληνος 345.
Bentleius, contra eum diſputatur in iis, quae de Zaleuci legibus pronuntiauit 17. 62. 104. in iis quae de Charondae LL. diſputauit 154 ſq. 162. 164 ſq.
Brunduſium 275
Bruttii 265 ſq. Sybaritas delent, 140. Crotonem expugnant 193. 194. aduerſus eos Alexander Moloſſus arceſſitus 203
Buxentum 262

Digitized by Google

C

ciliae gentis num. 361
ſiae gentis num. 362
ιομιλία 79. 117
limachus περὶ νόμων 285
lipolis 158. 270
purniae gentis num. 362
umniatorum poena inter Thurios 92. 85. 116
narina Syracuſarum colonia 259
iſiae gentis num. 362
menae a Syracuſis conditae 259
ſiae gentis num. 362. 363
ana 158. 159 267
ilonia, colonia Crotoniatarum 195. 203 ſq. numi 204 nota.
tare cum deo 306
alcis Euboeae, 266 ſq. vrbs Ionicae originis 273 ſq. adminiſtrata per optimates Hippobotas ibid. Coloniae 266
alcidicae ciuitates 6. 158. 266 ſq. earum inſtituta 273 ſq.
amaeleon Ponticus, philoſophus 131
arondas 76. quis fuerit et quo tempore vixerit, 56 ſq. vnde inter Pythagoreos referri coeperit 169. 170. Leges, quae eius nomen praeferunt Thuriisne ſcriptae ſint 156. Catanaeis et aliis Chalcidicis ciuitatibus leges ſcripſit 158. inque iis, Rheginis 159. ipſe Charondas Catanaeus 158. inter vetuſtiores legumlatores 160. et Thuriis antiquior 161. Sed hi eius legibus vſi ſunt 161. Sintne ad Charondam auctorem referenda fragmenta legum, a Diodoro et Stobaeo ſub eius nomine ſeruata 163 ſq. Non habemus ex iis, niſi ſententias 170. 285. Eius legum prooemium 77 ſq 109. indicii neceſſitatem imponit ciuibus 84. 89. fragmenta ex ipſis legum tabulis 113. in his, quae ſpectant ad diſciplinam domeſticam 115. 116. ad perſonarum iura 117. leges cani ſolitae, quo modo 166
iones, 236
audiae gentis num. 363
eandridas Spartanus, dux Thuriorum 140. 210. 239. Gylippi pater 140
eanthes 283
learchus περὶ βίων 283
eonymus Spartanus, aduerſus Lucanos arceſſitus 142. 212

Cliſthenes 134
Clitarchus, rerum Sybariticarum ſcriptor. 131
Clitonymus 175
Cloacina in numo 387
Clouliae gentis num. 364
Cnidii, Liparae conditores 262
Coeliae gentis num. 364
Coloniae Magnae Graeciae ac Siciliae, earum genera 5. ac tempora 7. earum mittendarum cauſſae 10. ea incrementa 11. metropoleon mores ac leges re bant 178
Conſidiae gentis num. 364
Copiae vel Copia, colonia Thurios a Romanis ducta 1
Corcyra 256
Cordiae gentis num. 364
Corinthus, resp. 255. coloniae 256
Corneliae gentis num. 364. 365
Corporis iuris gloſſati mſpti, olim Schwarzii, nunc Biblio Gotting. deſcriptio 318 ſq. eius aetas 327. ei auctoritas et vſus 328. gloſſa 325 ſq.
Coſmopolis magiſtratus Locrorum 51
Crepuſiae gentis num. 366
Cretenſium coloniae in Italia 275. 276. in LL. quid maxime propoſitum? 290. 291 not.
Crimiſa 276
Critias πολιτείας ſcripſit 283
Croton, Achaici generis colonia 6. 180. eius origi 178 ſq. reip. popularis forma 129. inſtituta ib ſitus 183. ciuium frequentia et ſtudia 183. v fata 184 ſq. luxus 133. 186. colonia Romana Cr tonem miſſa 193
Croton heros 180 not.
Crotoniatae, a Sybaritis laceſſiti 133. Sybaritis ad Tra tem fluuium victis, vrbem ſolo aequant 136. 1 nouam Sybarin exſcindunt 138. eorum clades Sagram 184 ſq. quo tempore accepta? ibid. eme dati Pythagorae diſciplina 187. odia in Pythagore nata. ibid. resp. ab Achaeis reſtituta 188. foed faciunt cum Sybaritis et Cauloniatis 189 ſq. mor ac leges Achaeorum recipiunt 190. a Dionyſio vi 191. ab Agathocle afflicti 191 ſq. mox in bel Romanorum cum Pyrrho 193. cum Poenis, ibid.
Crotoniatarum numi 180. medici celebres 189. coloniae 19
Cumae 267. ſq. earum coloniae 268

Digitized by Google

ienniae gentis num. 366
ioſorum poena apud Thurios 95
tiae gentis num. 366

D

μονες in legibus Zaleuci et Charondae 22. 83. 105. ἐϛιοῦχοι 83. δαίμονες χθόνιοι Manes 101
nii 275 ſq.
ator, lex Charondae de deiatoribus 89. an probanda ſit 89 ſq.
netrius Phalereus 284
iſſionis poena, an probanda 94. 95. 96
ertores ordinum, in eos lex Thuriorum 100
aearchia, Puteoli 269
aearchus, eius ſcripta 282
iae gentis num. 366
eſtum vetus infortiatum et nonum vnde dictum 319. antiquiorum ICtorum ea interpretandi ratio 320.
cles Syracuſanis leges tulit 257 ſq.
dorus, ex eo legum Zaleuci prooemium ill. 19. 26. Charondae 79. 83. 98. 106. leges Charondae 115. quae fides ei in his tribuenda 168. 157.
genes Babylonius περὶ νόμων 285
nis du Sejour, contra eum diſputatur 333
nyſiorum dominatio in Syracuſanos 257. maioris expeditio in Italiam 56. 191. 204. minoris crudelitas in Locros 57
nyſius, Chalcidenſis, ſcripſit κτίσεις 339
nyſius Halicarn. emend. 231
nyſius Perieg. ill. 134
nyſus vid. Bacchus
ſcorides 283.
ortia nuptiarum, de his lex apud Thurios 118
mitiae gentis num. 366. 367
ricae ſtirpis coloniae Magnae Graeciae 5. 216. 255. earum reip. adminiſtrandae forma 5. 217.
rieus Spartanus, dux Crotoniatarum 137

E

ucatio vid. inſtitutio.
eſta 276
natuleiae gentis num. 367
ea, Phocaeenſium tum Thuriorum colonia 274. 202. numi ibid. not.
ntionis venditionis lex apud Thurios 152

Digitized by Google

Εμφυσιοῦσθαι 81
Endymion, fabularum de illo cauſae 347. 346. not.
Epeus, Metaponti conditor 207
Ephori, magiſtratus Heracleenſium 247
Ephorus, quae de Arcadibus tradiderat 344
Epidamnus 256
Ἐπίκληροι, de illis lex apud Thurios 119
Ἐπίσκηψις 116. not.
Ἑστιάτωρ quis ſit 108
Ἑστιοῦχος 83
Euboea, vrbs 158. 270. inſulae origines 273
Eudoxus 338.
Eupheme, Muſarum nutrix 308

F

Fabiae gentis num. 367. 368
Familiae Romanae quarum numi extant 358 ſq. vana p-
ſuaſio de origine Graeca 380
Fanniae gentis num. 368
Farſuleiae gentis num 368
Flaminiae gentis num. 368
Flauiae gentis num. 368
Fonteiae gentis num. 368. 369
Furiae gentis num. 372. 373

G

Γαμέτρας apud Heracleenſes 247
Gela a Rhodiis condita 260
Gelo 257
Gloſſa Accurſiana 325
Γραμματεὺς apud Heracleenſes 247

H

Herenniae gentis num. 373.
Hellanicus 283
Heraclea. Tarentinorum colonia 234. ſucceſſit in locum
Siris 235 ſq. eius res et fortuna 240. numi 241. 2..
facta autonomos 241. foederata Romanorum ciuitas
242. an municipium 243. et not. x). y). inſtitu..
244. religiones 245. tabula aerea documentis pu-
blicis inſcripta in agro Heracleenſi inuenta 245. eius
argumenta 246. ex ea magiſtratus et alia ad rem
ſpectantia 247 ſq. Curiae epiſemis ſignatae ibi..
praedes in locatione conductione dati 248
Heraclea Minoa 275

Hera-

Digitized by Google

eraclides Ponticus, eius πολιτεῖαι 283. νόμοι 285. de eo 134. 135. 167.
ercu laneum 276
ercules, Crotoniatarum ἥρως ἐπιχώριος 180. Heracleenſibus inprimis cultus 245. eius cum Gigantibus pugna 338. 352
ercules Muſageta 305
ermippus 284. 167
ermodorus 283
erodotus de Sybari 135. 137. 139
eſiodus, de Aſtronomia carmen, eius nomine inſignitum 310. Muſarum numerus in eius carminibus obuius 310
iero 257
imera 158. 270
ippo 263
ippodamus Mileſius 281
ippys Rheginus 337
omerus, Muſarum numerus in carminibus eius obuius 310
onoris caput in numis 381
oſidiae gentis num. 373
oſtiliae gentis num. 374.
ybla 259
yria 275

I

Iamblichus: loc. em. 182
Iapyges 179. 218. vide Meſſapii, eorum origo 275. 276
Iapygiae terminus 211
Iccus medicus 224
Indicii neceſſitas et vtilitas in LL. Charondae 89. inter veteres Germanos 91
Infortiare 320.
Inſtitutio, de ea praecipiebant LL. 14. 290 ſq.
Ioannes Stobaeus v. Stobaeus.
Iones Sirin occuparunt 237 ſq.
Ionicae originis ciuitates 224. 274
Ἰσομιλήσιον 33
Iudicia a Charonda deſcripta 115
Iuliae gentis num. 374
Iuniae gentis num. 376
Iuno apud Sybaritas inprimis culta 174. Leucadia ſeu Lacinia ibid. 186
Iupiter Homonoeus 204. 189. Anxur 409
Iuſtinus ill. 186. 207. 218

K

Κακομιλία de illa lex Charondae 79. 117

L

Lacedaemoniorum colonia Tarentum 217
Lagaria vrbs a Phocenſibus condita 207. 276
Lampon 139
Laus, Sybaritarum colonia 138 201
Leges Graecorum, de iis vniuerſe 286 ſq. etiam morum et educationis praecepta apud veteres tradunt 14. 35. 120 ſq. 291 ſq. etiam pietatem praecipiunt 292. not. Lex pro inſtituto dicta 297. de abrogatione LL. lex Zaleuci 31. Charondae 99. 113. In legum ferendarum diſciplina praeſtantiſſimi auctores ſunt Graeci 17. Prooemia legum 42. publice ediſcenda ac decantanda 109. 166. not. Legum reuerentia quomodo in LL. Charondae munita 98. 99 113. Legum diuiſionem ſecundum varias iuris partes veteres ignorabant 293 ſq. Legum priſcarum fragmenta quomodo ſeruata 167 ſq. 285. quatenus ex illis ciuitatum inſtituta omnino poſſunt intelligi 294. ſq. Legum cauſae plerumque ignorantur 295 ſq. Scriptores de legibus et rebusp. 280 ſq. 167
Legum latores veteres 284. philoſophi quo ſenſu 291
Leontini 158. 267
Leucas 256
Leuternia terra 235
Libertas, principium et fundamentum omnis ſocietatis ciuilis 289.
Liciniae gentis num. 377
Lipara, Cnidiorum colonia 262
Litterae et artes, earum ratio et conditio antiquiſſima declarata e nominibus ſymbolicis Apollinis et Mercurii 301 ſq. Vulcani et Minervae 304. Herculis Muſagetae 305. Muſarum 306 ſq. Litterae publice docendae e lege Charondae 175 ſq.
Livii locus ill. 144
Locri Epizephyrii, eorum origo 18. 46. genus 48. 262. illis leges ſcripſit Zaleucus 18. vid. Zaleucus. bonis legibus floruere 44. 50 quamdiu LL. ſuperſtites 68. per quos ſcriptis mandatae 69. Locrorum resp. ariſtocratica 51. numi 49. 52. inſtituta 53. Locri nullis mancipiis vſi 54. cum Crotoniatis pugnant ad Sagram fluuium 55. cum Anaxilao 56.

cum

cum Dionyſio 56. 57. cetera bella et fortuna 58. nobiles ciues 61. Locrorum coloniae 263.
ucani 264 ſq. Thurios deleuerunt 141. proelium Graecorum cum iis ad Laum, ibid. 265. alia cum iis proelia 142. 190 191. Tarentinorum cum iis bella 227
ucianus: ſub eius nomine de aſtrologia liber 335
uciliae gentis num. 378
ucretiae gentis num. 378
una: ante eam Arcades extitiſſe dicti, quo ſenſu? 337. ſq. 350 ſq. an opinio eorum, qui lunam aliquando cometam fuiſſe dicunt, ex Arcadum narratione firmari poſſit 334. eius inter Arcades cultus 342. Luna ante pugnam Herculis cum Gigantibus orta 338. 352
upia apud Pauſaniam 143
utatiae gentis num. 379
uxus Sybaritarum 131. 172. omnium fere magnae Graeciae vrbium 133
yciorum lex 296
ycophronis locus ill. 236 ſq.
yſias 139. 141

M

Maianiae gentis num. 579
Mamiliae gentis num. 380
Marciae gentis num. 380
Mariae gentis num. 383
Maſſilia 274
Matronas apud Sybaritas ad ſolennes epulas vocare licebat 149
Mazaceni Charondae legibus vſi 161
Medici Crotoniatae celeberrimi 189
Medma 263
Megara ſeu Hybla 259
Melanippe, de ea fabula ad Metapontum traducta 207. 208
Melete Muſa 307
Memmiae gentis num. 384
Memoriae beneficium in priſca vita. 307
Menedemus 192
Mercurius, vnde artibus et litteris praeeſſe dictus ſit 301
Meſſana 262. 269. Anaxilao paret 271
Meſſapii 275 ſq. v. Iapyges. a Spartanis eiecti 218. 219 not. bellum cum Tarentinis gerunt 221. 222, 240
Metabus 208
Metagenes Comicus 175
Metapontum 205. origo primum a Pyliis 206. tum ab Achaeis 209. 239. eius fortuna 209. numi 205. 206. not.

Metapontus, de eo et Melanippe fabula 207 ſq.
Micythus tutor liberorum Anaxilai 271
Mileſii, ob calamitatem Sybaritarum publicum luctum i-dixerunt 138
Miletus ab optimatibus adminiſtrata 274
Milo Crotaniatarum dux Sybaritas profligat 136
Minerva, virtutis bellicae artiumque pacis dea 304. Eile-et Elleſia 207
Minuciae gentis num. 385
Mnaſeas Patrenſis, eius Europiaca 339
Mneme Muſa 307
Mnemoſyne, cur mater Muſarum habita 308
Molpis 283
Monteſquieuus LL. cauſas commentus 295
Mores: morum praecepta apud veteres dabant leges 14. 291. ſq. vnde noſtro tempore petantur 292. eorum ſancti-tati legum auctorítas ſuperſtructa 120. diſcrimen inter mores veteris Graeciae et noſtros 294
Morgetes, Italiae populus 270
Mortui, quomodo honorari debebant ſecundum LL. Cha-rondae 101
Moſes legum fundum fecit pietatem 292
Μουσική, vocis origo et ſignificatus primus 311
Muciae gentis num. 386
Munchhuſius: in ſolennibus eius parentalibus oratio 411. merita et beneficia in Academiam 415 ſq. in Acade-miae deſcriptione et inſtitutione 418 ſq. in libertate cogitandi ac ſcribendi fundata 420. in modo docendi et in diſciplinis Academicis deſcriptis 422. in re ſcholaſtica 426. in profeſſorum delectu 427. in Bi-bliotheca locupletanda 429. Eius facilitas reli-quaeque virtutes 431. reliqua merita 436 ſq.
Muſae, earum origo e Pieria, et numerus 306 ſq. tandem nouenarius obtinuit 309. an in Homero et Heſiodo occurrat 310. Litterarum artiumque inter antiquiores Graecos conditio, ex Muſarum nominibus muniisque declarata 307 ſq. quando haec inuenta 309. veteris vitae et moris veſtigia in iis, quae de Muſis narran-tur 311
Muſeum Academicum 317. 335. 407. Ex eo numi familiar. Rom. 358 ſq.
Muſſidiae gentis num. 386
Mylae 158. 270
Myrica coronati calumniatores apud Thurios 92
Myſcellus, Crotonis conditor 179

N

uiae gentis num. 387
diae gentis num. 387
os 266. 157 ſq.
polis, Cumarum colonia 268 ſq. eius fortuna 269
ocles citharoedus 225
olaus Damaſcenus, reſp. et LL. hiſtoriis inſeruit 283
ἰμων ſcriptores 282 ſq.
οϑέται, vario ſenſu dicti 284. legum interpretes interdum et ipſi ſic dicti 169. de iis ſcriptores 284
οι: qui νόμων libros ſcripſere 282 ſq. et νομοϑεσιῶν ibid. 284
nophylax magiſtratus Locrorum 52. Thuriorum 151.
iiae gentis num. 388
banae gentis num. 388
iellae gloſſa inſtructae 324
iercam inducere liberis, vetitum lege Charondae 106. 118
μμος 226. 233. 249
nae lex 295. not.
ni familiarum Rom. qui ſint 356. eorum, qui Muſeo academico ſeruantur recenſus 358 ſq.
otiae ſecundae LL. Charondae damnantur 106. ſeuerioribus moribus illa lex vtique eſt conſentanea 107
npharum antra apud Sybaritas 129
nphodorus 283

O

οἱ κατάςεγοι apud Sybaritas 129
ρσίπνοι in LL. Charondae 166
miae gentis num. 388
νιϑευταί 134
ohanorum tutela e lege Charondae 117
dius ill. 334
ὡραῖα. 101

P

ſtum ſeu Poſidonia 263. 203. eius res et fortuna 264
aepolis, Neapolis 268
ladium 236
las Heracleenſibus culta 245
ı, vnde ei Syringis inuenti laus venerit 303
ıdoſia colonia Crotoniatarum 195. 205. numi ibid. altera vrbs ibid.

Πανήγυρις Magnae Graeciae 189. 190. Heracleae habe-
tur 240
Papiae gentis num. 392
Παρακίπτειν 104
Parmenides 275
Partheniae 217. 218.
Parthenope 261. Neapolis ſic dicta 268
Pauſaniae locus ill. 143
Pelasgi, qui Italiam adiere 277. qui Arcadiam inhabita-
runt 343
Petilia Lucaniae vrbs 276
Petiliae gentis num. 393
Phalanthus Tarenti conditor 217
Phaleas Chalcedonius 281
Phidon 255
Philippus in numis familiae Maniae 381
Φιντίας 250.
Pindari ſchol. emend. 63
Plaetoriae gentis num. 394
Planciae gentis num. 394
Πλαταιεῖς, vrbs 205
Plautiae gentis num. 394
Plinius ill. 229
Plutarchus de Curioſit. loc. ill. 95
Publiciae gentis num. 395
Polianomorum magiſtratus apud Heracleenſes 247.
Polieum, quae Siris fuerat 236 ſq.
Πολιτεία quid ſit? 221. 148
Πολιτειῶν ſcriptores 280 ſq. 283. tradita in iis ſinguli
rerump. 297
Politice, eius incunabula eiusque apud veteres ratio 2
in quibus a noſtris temporibus diuerſa 291
Polybii locus ill. 91. 47. 140
Pompeiae gentis num. 396
Pompeii 276
Porciae gentis num. 396
Poſidonia v. Paeſtum.
Poſidonius Stoicus 283
Poſtumiae gentis num. 396.
Praedes apud Heracleenſes in locato conducto dati 248
Prociliae gentis num. 397
Πρώγγυοι τοῦ σώματος apud Heracleenſes 248
Προσελεῖν 345
Προσέληνοι Arcades 341. 345

Pro

ſelenus rex Arcadum fabulis notus 340
tagoras Thuriis LL. ſcripſiſſe dictus 163
xenus 283
pillorum tutela in LL. Charondae 117
teal Scribonii 399
teoli 269
ii Metapontum condidiſſe dicti 206
rhus, eius aduentus in Italiam 129
thagoras Crotonem adiit 186. quando floruit 187. de legibus meritisque eius omnino 96.
thagorei, nata in eos odia 187. 188. bene de ciuitatibus Magnae Graeciae meruere; leges tuliſſe parum proprie dicuntur 196 ſq. a Rheginis excepti 271 not.
xus ſeu Buxentum 262

R

ſpublicae, qui de iis ſcripſere 280 ſq. de iis vniuerſe 286 ſq. omne reip. genus experti Graeci 290. a populari progreſſi 289
egium 158. 270 ſq. resp. et fortuna ibid. Legibus Charondae vſa vrbs 272. municipium tandemque colonia Rom. ibid.
inthon poeta tragicus 224
odiorum coloniae in Sicilia et Italia 260 ſq. ad Siritidem appulere 237
ſciae gentis num. 398
briae gentis num. 398
ſtiae gentis num. 399
tiliae gentis num. 399

S

eus 283
gra fluuius, ibi clades Crotoniatarum 184
lapia 261
lentia 275
mnites 264. Metapontum deleuerunt 209
tyrius campus 219
idrus 138. 201
riboniae gentis num. 399
ylletium 275
ymnus Chius 39. et paſſim emend. 183
lenitae gens 339
ntiae gentis num. 400
rgiae gentis num. 400
ruiae gentis num. 401
ruiliae gentis num. 400

Digitized by Google

Siculi 270
Siris Troianae originis habita vrbs 235. a Metapontinis, Sybaritis et Crotoniatis expugnata 237. 185. Iones Polieum appellant 236 ſq. Tarentinorum colonia facta Siris 211. Nauale Heracleenſium factum 240. Rhodiorum colonia huc deducta 261.
Siris fluuius 235.
Siritarum numi 235
Siritis terra, de ea bellum Tarentinorum aduerſus Thurios 239. 140. 218. 227.
Σιτxγέρται apud Heracleenſes 247
Spartani quid in LL. maxime ſpectarunt 290. 291 not.
Sphaerus 283
Stephanus Byz. emend. 202
Stobaeus, ex eo legum Zaleuci prooemium ill. 19. Leges 26. Legum Charondae prooemium ill. et emend. 76 ſq. 97 ſq. loca eius alia emend. 152. 153. 154. iudicium de prooemiis illis 168
Strabonis loca ill. 7 142. 205. 208. 210. 223. 226. 261
Στρατηγός, magiſtratus Graecorum Italiae ciuitatum 224
Sulpitiae gentis num. 401.
Sybaris eius origo 126 ſq. ſitus et incrementa 128. opes diuitiae, luxusque 129 ſq. incolarum frequentia 131 ſq. 136. ſuperbia et arrogantia 134. eius exitium 135. a Theſſalo quodam vrbs inſtaurata 138. a Crotoniatis iterum diruta 138. acceptis ex Peloponneſo colonis, Sybaritae vrbis ſedem transtulerunt circa fontem Thuriam, vnde vrbi nomen Thurii 139. vindicant ſibi terram Siritidem 211
Sybaris ad Teuthrantem fluv. 143. 261
Sybaris et Crathis fluuii 128
Sybaris vrbs in veſte texta 173
Sybaritarum numi 173 ſq. resp. ariſtocratica 147. leges 149. luxus 129 ſq. 149 ſq. 172 ſq. equi ad tibiae cantum ſaltantes 137. magnificentia in ſacris 149 ſq. Sybaritarum coloniae 201. 138. ſcriptores 173. Sybaritae deleti 139. 140
Syracuſae, origo et genus 256. reip. ſtatus, eiusque viciſſitudines 256 ſq. leges 257. 8. coloniae 259
Σύμβουλοι magiſtratus ap. Thurios 151.
Συσσίτιx ap. Thurios 151

T

Tabula Heracleenſis 245 ſq.
Taciti loc. ill. 133

Talie-

Talionis ius apud Locros et Thurios conſtitutum 38. 113
Taras heros 217. in numis 220
Tarentinorum numi 220. 225. 226. ſtudia et litterae 224. dialectus 231
Tarentum, colonia Dorica, eius origo 217. Herculeum 220. not. Neptuno ſacrum ibid. reip. adminiſtrandae forma, ex ariſtocratica, democratica 221. opes et potentia 223. luxus 225 ſq. bella cum Meſſapiis ſeu Iapygibus 221 ſq. 240. cum Thuriis 227. 239. Metapontinis, Lucanis, etc. 227. externis ducibus accitis, Archidamo, Alexandro, etc. ibid. not. cum Romanis 228. Colonia Romana huc deducta 229. facta municipium ibid. artis opera et aedificia inſignia 229
Tauromenium 270
Telephus Pergamenus 284
Telys, Sybaritarum tyrannus 135
Temeſa ab Aetolis condita 276.
Templi Iouis Capitolini frons in numis 393
Terina, colonia Crotoniatarum 195. 202 ſq. numi, ibid.
Teſtes Synodales qui dicti. 91
Thamyris Sybarita 135
Thapſus 261
Theocratia perperam accepta 285
Theodectes rhetor. 283
Theodorus hiſtoricus 338
Theophraſtus, eius libri de rep. et LL. 282
Theopompus LL. et resp. inſeruit ſuis hiſtoriis 283
Theſſalorum coloniae in Sicilia et Italia 276
Thoriae gentis num. 402
Thraſybulus 257
Thuria fons 139. 141. 144
Thuriae in Sallentinis 142. 144
Thurii: colonia Athenienſium, eius origo 139. inter Ionicas colonias habenda 275. non Achaeorum 174. Apollinis colonia 141. factio Athenienſium ibid. et 174. eius fata 140. bellum cum Lucanis 141 ſq. ſocietas cum Romanis 182. colonia a Romanis miſſa, Copiae ſeu Copia vrbs nuncupata eſt 143. Thuriorum reip. forma popularis 147 ſq. 275. inſtituta 151 ſubtilitas in legibus ferendis 152. Charondae legibus vſi 161. nec tamen ſibi ſcriptis, verum adſcitis 157. Zaleuci legibus non ſunt vſi 162. ſcriptores 175. numi 173

Digitized by Google

Timaeus, eius aſſerta de Locris et Zaleuco 62
Timoleon 257
Titiae gentis num. 402
Tituriae gentis num. 402
Traens fluv. 136.
Τραγῳδεῖσθαι 104
Tulliae gentis num. 403
Tutela pupillorum, de illa lex Charondae 117
Tyndaris 262.

V

Valeriae gentis num. 403.
Vargunteiae gentis num. 404
Vates, omnis doctrinae et ſapientiae auctores 303
Velia 202. 274
Veſtis, Sybaritica formis intextis 173. tenuior Tarentina 225.
Vibiae gentis num. 404
Vibona Valentia 263
Vita publica priuataque antiquitatis praeſtans noſtra 15. 16 morum diſciplina ſeuerior 94
Volteiae gentis num. 405
Vulcanus, vnde artes metalla tractandi ei tributae? 304

X

Xenocrates 139

Υ

Τέλη 203

Z

Zaleucus, de eo 17 ſq. leges ſcripſit Locris 18. quando ſcripſerit? 50. 64. 160. an ſcripſerit? 62. Pythagoreus non fuit 64. Eius legum prooemium ex Stobaeo et Diodoro appoſitum et illuſtratum 18-23. an prooemium hoc Zaleuci fuerit 67. 71. 166 ſq. 285. eius legum fragmenta ad certa capita reuocata 26-32. in his lex de lege abroganda 31. ad morum diſciplinam conſtitutae leges 32-37. de criminibus publicis priuatisque 37. de iure priuato 39. an Thurii eius legibus vſi ſint? 162
Zancle 158. 269

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
REFERENCE DEPARTMENT

This book is under no circumstances to be taken from the Building

form 410

Digitized by Google